2011

31 Ocak

Türk siyasetinin röntgen tahlil sonuçları Aksiyon Dergisi

31 Ocak

Bir direniş destanı! Zaman Gazetesi

30 Ocak

Qwerty'iniz be! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

29 Ocak

Tiyatro Zaman Gazetesi

26 Ocak

Çim içi, çim içi? Zaman Gazetesi

24 Ocak

Başbakandan sıcak ve hoşgörülü bir üslup değişikliği bekliyoruz Aksiyon Dergisi

24 Ocak

Yerim ben böyle hakikati... Zaman Gazetesi

23 Ocak

Nerede bu Ankara kedileri nerede bu devlet? Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

22 Ocak

Senin ontolojin sana, benimki bana Zaman Gazetesi, Cumaertesi

19 Ocak

Fikirtepe; güzel fikir! Zaman Gazetesi

18 Ocak

Tarih şuuru yükselirken… Aksiyon Dergisi

17 Ocak

Yaşasın Sultantepespor Zaman Gazetesi

16 Ocak

Müze müdürü! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

15 Ocak

Mihrinûş'daki sarışın anarşist Zaman Gazetesi

12 Ocak

Ne müheykel bir heykel? Zaman Gazetesi

10 Ocak

Toparlanın, sinemaya gidiyoruz! Zaman Gazetesi

10 Ocak

Alınganlık ve peşin hüküm, iletişimi öldürür Aksiyon Dergisi

09 Ocak

"Özerk Üniversite"yi gördük; başka bir şarkı lütfen! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

08 Ocak

Daha iyisini yapabiliyor muyuz? Zaman Gazetesi, Cumaertesi

05 Ocak

Bir baba hi... Zaman Gazetesi

03 Ocak

Tarihî dizilerimizde tâciz analizi! Zaman Gazetesi

02 Ocak

Adamın abdalı kaleci olur! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

01 Ocak

Size bir 'Öz Kürtçe Devrimi' yapalım mı? Zaman Gazetesi, Cumaertesi

Size bir 'Öz Kürtçe Devrimi' yapalım mı?

Osman Baydemir, Kürtçe lugati Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'e uzatıp "İşte ikinci dilimizin sözlüğü; içinde 40 bin kelime var" derken ne yaptığının farkında mıydı acaba; içim cızz etti.

Bir an devletin Kürtçeye ikinci ana dil muamelesi yapmayı kabul ettiğini farzettim ve hülyâya daldım:

"40 bin kelime mi demiştiniz?.. Fazla, zaten üç-beşyüz kelime yetişir efendim, ne lüzum var; üstelik bakınız bu kelimelerin kısm-ı âzâmı Farisîdir, bir o kadarı Arapça. Ee nerde sevgili Öz Kürtçe? Kaldı ki, ooo maaşallah, haylice de Türkçe kelime sızmış sevgili Kürtçemize! Ayol bu caanım lisan yabancı dillerin boyunduruğu altında ezilip kalmış resmen! Peki naapiiciiz? Efendim, madem Kürtçe ikinci dildir, bugünden tezi yok bir Kürt Dil Kurumu kuriciiz; dilciler tayin ediciiz. Kürtçedeki yabancı kelimeleri bir güzel ayıklayıp aticiiz! Noolicek? Bazı kelimeler eksik kalacak! Onların yerine KDT'miz yeni yeni Kürtçe kelimeler türetecek, yeni sözlükler bastıriciiz; okullarda, kamu kurumlarında Öz Kürtçe konuşulup yazilicek..."

Diyeceksiniz ki, bu orjinal fikir nereden aklına geldi? Cumhurbaşkanı Gül, kendisine hediye edilen Kürtçe lugâti aldıktan sonra bakınız neler diyor: "Verdiğiniz lügatı memnuniyetle aldım. Bu da buranın bir sosyolojik gerçeğidir. Son günlerde çok tartışılıyor. Doğru mecrasına koymak isterim."

Ne demek doğru mecrâ? Devamında var açıklaması: "Zaten Anayasa'mızda kültür mirasını korumak diye bir görevimiz de vardır. Bunların bir kısmı kültür mirası, bir kısmı yaşayan miraslardır. Dolayısıyla bu çerçeve içerisinde, bütün olaylara gayet sağlıklı bir şekilde bakmamız gerekir..."

Anladınız siz onu! Bence durum yeterince açıktır ve vaktiyle Türkçenin başına gelen, Kürtçenin de başına gelmek üzeredir. BDP'lilerin umûmî arzusu üzerine ikinci dil haline geldiği dakikada Kürt Dil Kurumu, "Öz Kürtçe"yi benim diyen Kürtlerin bile anlayamadığı hâle getirecek ve "Sürekli devrim" teorisine göre budamalar ilânihaye sürüp gidecektir!

Bitmediii... Mâlumunuz, Kuzey Irak'taki Kürt yönetimi, Kürtçenin okunup yazılması için Latin alfabesini kabul etti. Bizimkiler "Oh ne iyi, zaten Türkçeyi de Latin alfabesiyle okuyup yazıyoruz; birlik beraberlik olur" demezler; ne yaparlar, Kürtçe için yeniden Arap alfabesini getirirler...

Getirirler mi? Hiç şüpheniz olmasın; maksat birlik beraberlik olsun!

Benim nâçiz kanaatim, Osman Baydemir'in, "Bakınız, bizim ne kadar zengin bir sözlüğümüz var" niyetiyle hava atmak için Cumhurbaşkanı'mıza lugât hediye ederken başına iş açtığı merkezindedir. Dil devirmek hususunda biz Türklerin ne kadar devrimci bir geçmişe sahip olduğumuz unutulmamalıdır. O devrimle biz, muhtasarı bile suyun içinde 100 bin kelime

tutan Sir James Williams Redhouse'un muhalled eseri Osmanlıca-Türkçe sözlüğün dallarını kırıp kâğıttan gemiler yüzdürerekten ve arta kalanını ise zeytin külâhı yaparak şimdiki neslin en okumuş kısmına bile 5 bin kelime civarında bir aga-gugu lisânı yapmayı başarmış "Devrimci" bir devletiz. Mümâresemiz var ayol; uzmanlarımız bir haftada Öz Kürtçeyi 100 kelimeye indirmezlerse yazık olur şânına...

Mâlum hikâye; köylünün mütemadiyen sürüsü eksiliyor hastalıktan. Ne etse çâre yok. Diyorlar ki, "Senin amelin eksik üstâd; namaz-niyaz hak getire; bâri namaza başla!" Namaza başlıyor ama sürü bu defa otuzar-kırkar eksilmekte. Günün birinde zavallının tek keçisi kalıyor; o da gelip yoğurt çanağına tebelleş olmaz mı?

-Çek git be yavrum diyor adam ağlamaklı; "İki rekât da sana dayanırsam, görürsün gününü!"

O hesap! Sözlüğünüze sahip çıkın ey Ekrâd-ı Müslimîn; bir Öz Kürtçe devrimi de sizin lugâte yaparsak, demokratik otonomi felân aklınıza bile gelmez vallahi, bilmiş olunuz.

Benimkisi emmioğlu tavsiyesi!

Adamın abdalı kaleci olur!

Unutulur mu; 20 Ocak 1989 tarihi cumaya denk geliyordu. Önceleri milli takımımız kalecisiyken şimdilerde kalemiyle ekmeğimizi elimizden almaya göz diken Fatih Uraz'la yollarımızın o kötü günde tesadüfen kesişmiş olduğunu yıllar sonra fark edecektim.

Şöyle olmuştu: O tarihlerde doktora öğrencisi olarak haftada-onbeşte bir uğradığım Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi'ne gitmek için gece yarısı, yoldan geçen bir otobüse binmiş, sabaha karşı dört sularında garajlarda inip namaz saatine kadar, otogarın köhne sabahçı kahvesinde çamur gibi bulanık renkleriyle bir video filmi seyretmiştim. Küçük Emrah o günlerde henüz pek büyümemişti ve parmak kalınlığındaki kara kaşlarını alnına doğru ok fırlatmak üzere hazırlanan bir yay gibi kaldırarak acıklı arabesk türküler söylüyordu.

Sabah namazından sonra otogarın mescidinde çantamı yastık yapıp yarım saat kadar kestirdiğimi de hatırlıyorum; serde gençlik vardı.

Hava kapanıktı, gün aydınlandıktan sonra kuşluk saatlerine doğru kısa süreli bir kar yağışı başladı. Alıştığım gibi değil, sanki gökten kürekle yere fırlatıyormuş gibi iri parçalar halinde lap lap düşen ve çok seri bir yağıştı bu.

Öğleden sonra işimi tamamlayıp otobüse binerek Havza'ya doğru yaklaşırken o meş'um kazanın izleriyle karşılaştık. "Burada büyük bir kaza olmuş; Samsunspor'un aracı karda kayıp kaza yapmış; çok ölü ve yaralı varmış" diye duyduk. Kaza yapan otobüsü, rampanın kenarında gördüm.

Meğer Fatih Uraz da o otobüsün içinde yaralı kurtulanlardanmış; yıllar sonra birer Zaman yazarı olarak karşılaşınca kendisine bu garip tesadüften bahsettiğimi hatırlıyorum.

Fatih Uraz'ı zaten tanıyorsunuz; yıllarca gazetemizin spor sayfalarında birbirinden güzel ve nükteli spor yazıları kaleme aldı. Sohbeti tatlıydı, kalemi de öyleydi; nedendir bilmem, birbirimizi sevdik, arkadaş olduk. O bana kitaplarını imzalayıp hediye etti; ben ona mukabelede bulundum; sonra hayli zaman e-mektup yoluyla haberleştik. O yıllarda ara-sıra ABD'ye gidiyor, orada kaleci antrenörlüğü yaptığını söylüyordu; derken işi ciddiye aldı ve neredeyse iki senedir Türkiye'ye dönmedi.

Geçenlerde yeniden karşılaştık. Bizim oraların tâbiriyle "sarım-gülüm" olduk. Bana yeni kitabını (*) hediye etti. Kitabın adına inanamayacaksınız:

"Adamın Abdalı Kaleci Olur!"

Önceleri kitaba isim koyarken düpedüz "Aptal" kelimesinde karar kılmışlar ama baskıya girmeden son dakikada daha bir anlam derinliği olur diye "Abdal"a dönüştürmüşler. Uzun lâfa gerek yok; kitap, bir başlayınca okunup bitirilecek türden, akıcı, tatlı dilli, felsefî, edebî, sportif ve çok nükteli bir çalışma olmuş.

Fatih Uraz'ı uğurladıktan sonra ardından "Aman ya Rabbi; kalecilik üzerine her sayfası 10 puntoyla dizilmek üzere 280 sayfalık lâf nereden bulunur da bir kitapta iki yakası bir araya gelir?" diye kendi kendime dedikodu yaptım; sonra da utandım tabii. Az bile yazmış doğrusu; yok yok kitabın içinde ve daha neler...

Efendim, erkek olup da çocukken mahalle arasındaki arsalarda, sokakta, avluda top oynamamış ve bir yerde mecbûren kaleye geçmemiş olanımız yok gibidir. (Şimdi kızlar bile top oynuyor!) Yazarınız da kendi çapında bir mahalle futbolcusu olarak iki taştan ibaret kale direklerinin arasına geçip kendini yerden yere atmış olanlardandır; bunları, "Kalecilik" nedir, ne mânâya gelir, biliriz bâbında, ayıptır söylemesi, biraz da gururla kaydediyorum. Fatih Uraz, "Adamın Abdalı Kaleci Olur" adlı kitabında işte bu mânâyı, yani kalecilik nedir ve nasıl olunur sorusunun cevabını veriyor. Hayır, kitap bir futbol teorisi veya sıkıcı eğitim kitaplarından biri değil. İçinde futbol kültürü var, futbol tarihi var, centilmenlik var, spor ahlâkı var, okuyunca zevkten bayıldığım güzel sözler ve aforizmalar, istatistiki bilgiler, şakalar, nükteler var ve aralara ustalıkla serpiştirilmiş şahsi hâtıralar da var. Hâl böyle olunca kitabı elinize alıyor ve bırakamıyorsunuz.

Her meslek grubunun kendine mahsus jargonu vardır; tabii kalecilerin de. Kalecilere ülkemizde verilen lakaplar ikiye ayrılıyor. Önce iyi olanları: Kedi, kaplan, panter (Çim kedisi diye bir tâbir de duymuştum vaktiyle); kötü lakaplar daha fazla, buyrunuz: Çuval, varil, kevgir, süzgeç, kumbara, folloş vb... Bir de kalecileri kahreden nitelemeler vardır ki "Vur ve öpüş" bunların en acısı galiba; şu gerçeği imâ ediyor. Kaleci o kadar kötüdür ki kaleyi bulan

bir şut attıktan sonra dönüp arkadaşlarınızla sevinç kucaklaşması yapabilirsiniz; kötü kaleci zaten allem-kallem o topu bir şekilde içeriye alacaktır! Bu durumun rakip oyuncular arasında, "Arkası yarın başladı; Allah'ını seven vursun!" diye abartıldığı da olurmuş.

Bahtsız, talihsiz kaleciler vardır meselâ. Bunlardan birini Fatih Uraz şöyle anlatıyor: "80'lerin başında, 1. ligde henüz iki maç oynamış Cengiz diye bir genç kaleci vardı. Çıktığı üçüncü maçın son dakikasında orta sahadan kendisine uzatılan geri pası ayağının altından kaçırdıktan sonra bir daha kendisinden haber alınabilmiş değildir!"

Zavallı Cengiz!

İşte tam bir Fatih Uraz cümlesi daha size kitaptan: "1975 yılında Manchester United kalecisi Stepney, Birmingham maçında takım arkadaşlarına bağırıp çağırırken (âdettir hani, kaleciler hep arkadaşlarına bağırıp dururlar!) çenesini çıkarmayı başararak spor tarihinde kendisine özel bir loca ayarlamıştı."

İlginç kaleci sakatlıkları ile bitirelim. Kalecilerin yaşadığı talihsiz kazaların küçük bir dökümünü yapmış yazar: Sandviç yaparken mayonez, tıraş olurken parfüm şişesini ayağına düşürenler, golf çantasını bagajdan çıkarırken arabaya çarpıp ön dişlerini kaldırıma düşürenler, televizyon kumandasını alırken belini incitenler, balık avlarken düşenler, kafasına atılan haşlanmış yumurtayla hastanelik olanlar, ütü masasını açarken kazâya gelenler vesaire...

Ne var ki bunların hiçbiri 2004 Şubat'ında Fener kalecisi Volkan Demirel'in GS maçını kazandık diye sevindirik olduktan sonra formasını tribüne atarken omzunu çıkarmayı başarması kadar fantastik olamaz bence!

Sevgili Fatih'e kitabıyla ilgili küçük bir sitem ve eleştirim var; böyle güzel ve tatlı bir kitabın ikinci baskısı mutlaka fotoğraflarla zenginleştirilmeli!

*Fatih Uraz, Adamın Abdalı Kaleci Olur, İletişim Yay., İst., 2010, 280 s.

Tarihî dizilerimizde tâciz analizi!

-Üstadım, aziz hocam, siz ki üzerinize lâzım olan ve olmayan her bir şeyi bilirsiniz; benim bir müşkilim var: Acaba yerli sinemacılarımız tarihî film ve dizi çekerken niçin kahramanlar bir türlü yataktan çıkamamaktadır; bizi bu hususta tenvîr edebilir misiniz?

-A benim lüzûmundan fazla merâkî Çekirgem; bu suâlin öyle çetin bir meseledir ki söyleyen bilmez, bilen söylemez fasîlesinden bir şey. Vâkıâ iyi bir yerli film uzmanı olduğum söylenebilir ama ne desem bilmem ki?..

-Lütfen ipe un sermeyiniz üstâdım, takdir edersiniz ki bu sosyal bir yaradır...

-Mübalağa etme canım... Pekâlâ; önce meselenin tarihî köklerine eğilelim: Ellili yılların tarihî filmleri, şimdiye nisbetle pek müeddeb idi. Filhakika bazı sahnelerde Bizanslı dilberler nim-üryân kıyafetle meyhane sahnelerinde raks edüb esas oğlanı baştan çıkarmaya çalışırlardı fekat asla muvaffak olamazlardı. Altmışlı yıllarda evvelâ Karaoğlan, ardından Malkoçoğlu, bilahire Kara Murat, Tarkan, Bahadır ve emsâli Hun ve Osmanlı yiğitleri, küffar-ı bî-din haatunlarının iğvâsına pek kolay râm olmaya başladılar nedense! Öyle ki, fukara Karaoğlan, bîçâre Kara Murat film boyunca başta Rum ve emsâli Hristiyan dilberlerine Osmanlı yiğitlerinin celâdet ve mehâbetini ibraz ideyim derken doğru dürüst giyinmeye bile fırsat bulamaz, daha çakşırlarını bile tam toparlamadan bir elleri uçkur bağlarında nim-telebbüs halinde küffâra kılıç üşürüp kendilerini helâk ederler idi.

-Niçin acaba?

-Galiba filmin yönetmeni ve yapımcıları, Osmanlı-Türk yiğitlerini batılı Hristiyan fettan güzeller karşısında her daim galebe halinde göstermekten millî ve dinî bir iftihar vesilesi uyduruyorlar, seyircinin de bu durumdan telezzüz ettiğini düşünüyorlardı. Bir taşla iki kuş. Yerli-yersiz aşk sahneleriyle seyircinin hem millî hem de behimî hissiyâtına rüşvet veriliyordu. Dikkat buyrulursa bu gibi filmlerde Osmanlı-Türk hatunları, pek hanım-hanımcık, pek nâmuskâr davranır, binaenaleyh her türlü fevâhiş ve menâhî "karşı tarafa" atf olunurdu.

-Sonra? Biraz daha yakın zamanları tahlil buyursanız?..

-Sonraları Türk sineması "gerçekçilik" diye tatsız ve soğuk bir cereyâna tutuldu; üşüttü. İlhâmını Anadolulu yapımcılar ve sinema seyircisinden değil, Beyoğlu kahvelerine tüneyen bir avuç entel-solcu rejisörden almaya başladı. Eskiden iyi-kötü bir tahkiyesi vardı sinemamızın; gerçekçilik yapayım derken masal anlatmayı unuttu ve matlaştı. Senin şikâyet ettiğin yeni şeyler de bu devrin mirası. Evet, daha iyi dekor, daha iyi kostüm, daha iyi sinema tekniği kullanıyorlar ama seyirci tutmak için bula bula "cinsellik" bahâratına saplanıp kalmış gibilerdir. İmdi bu filmleri ve dizileri gören zanneder ki, haşmetli Osmanlı sultanları, beyleri, paşaları, hasekileri, gözdeleri, câriyeleri her dakika "Akşam olsa da yatsak!" derdiyle muzdarip bir avuç azgın karakterdir. Ha.., imdi diyeceksin ki sevgili Çekirge, cinsiyet hayata dahil değil midir? Âmennâ! Netice itibariyle çocukları leyleklerin getirdiği palavradır fakat seyirci celbedeceğiz diye tarihî filmlere muzır etiketi yapıştırmak da gerekmez. Bazen ben dahi, "Kostüm ve dekor mesarifinden kurtulmak için midir ki baş karakterleri sıkça "Taaşşuk-u Talat ve Fitnat" vaziyetinde resmedip filmi ucuza getirmek mi istiyorlar?" diye şüphelenmiyor değilim hani...

-Aman hocam!

-Amanı-yamanı böyle işte Çekirge; sordun, söyledik. İşin hakikati şudur: Yeni sinema seyircisi, Batılı filmlerin kurgusuna, altyapısına, aksiyon hızına alışmıştır. Bizimkiler gişede

ve reytingde başarılı olmak için işin zor kısmına değil, cinsellik gibi kolay ve ucuz kısmına tevessül ediyorlar; lâkin gönlüm isterdi ki, hiç değilse devlet desteğiyle çekilen filmlerde daha idealist gayretler gösterilebilsin... Bakalım, ilerde inşallah!..

Bir baba hi...

Partimizin verdiği yılbaşı resepsiyonuna hoş geldiniz sayın basın mensupları, bütün sorularınıza açığım, bu gece ne sorarsanız cevabını açıkça vereceğim. Evet, bir arkadaşımız hangi takımı tuttuğumu soruyor.

Efendim iktidara yürüyen bir partinin genel başkanı olarak futbol konusuna girmem doğru değildir ama söz verdim, mertçe cevaplayacağım. Efendim ben öteden beri hep iyi bir Fenerbahçeli olmuşumdur şahsen; çocukluğumuzda Lefter çok iyi bir kaleciydi, hattâ o kadar iyi bir kaleciydi ki topa plonjon yapıp âmiyâne tâbirle 'uçtuğunda', topu yakalayıp havada birkaç dakika kalır, sonra hakemin ve takım arkadaşlarının yalvarmasıyla ancak yere inerdi. Kalecilerin uçması tâbiri oradan kalıp yerleşmiştir dilimize.

Ayrıca Fenerbahçe'nin renkleri de çok etkili olmuştur benim üzerimde; biliyorsunuz siyah ve beyaz asil renklerdir. Özellikle efsânevi kaptanımız Baba Gündüz Kılıç'ın o iki parçalı ipli siyah-beyaz formasıyla takımın başında seramoniye çıktığı anların coşkusunu unutamam. Bir baba hindii... Allah ömür versin meselâ Turgay Şeren büyüğümüz de Fenerbahçe forması altında müthiş goller atan bir belediye başkanımızdı. Bir keresinde Dolmabahçe'nin Erciyes tarafındaki kaleye öyle bir abanmıştı ki, vurduğu topu bir hafta sonra balıkçılar Yalova açıklarında yüzerken bulmuşlar. Biz o zamanlar çocuktuk tabii, gayet iyi hatırlıyorum. O günlerde İstanbul'da henüz Sultanbey, Kağıttepe, Anafartalar, Tuzluçayır, Abidinpaşa gibi semtler ortada yoktu. Düşünebiliyor musunuz? Hah hah... Ülkeyi zâlim padişahlar yönetiyordu ve bunlardan birinin adı II. Sultan Palamut idi; bunun bir de hırsız, üçkâğıtçı bir veziri vardı, Şemsettin miydi o Gürselciğim? Değil miydi... Kimdi o şerefsiz? Boş mu vereyim? Peki, konuyu değiştirecekmişiz... Başka bir soru alayım arkadaşlar! Zor olmasın ama, çalıştığım yerlerden sorunuz lütfen! Şaka şaka... Biz işte böyle şaka da yaparız gereğinde... Evet, bir arkadaşımız, Padişahlık 1922'de kaldırıldı, siz o zamanları hatırlıyor musunuz diyor. Unutulur mu değerli arkadaşlarım, unutulur mu? Bir teneke mazot için, bir ampul, bir paket margarin, bir paket çay için saatlerce kuyruklara girip de elimiz boş dönerdik eve. Düşünebiliyor musunuz arkadaşlar, ülkede siyasi muhalefet diye bir şey yoktu; basın ağır bir sansür altındaydı. Meğer Sultan Palamut, ülkemizin arsalarını Ruslara, İngilizlere az bir para karşılığında satıyormuş. Bu arada bir not iletti partili arkadaşlarım, bir düzeltme yapmam gerekiyor... Efendim Lefter Bey kaleci değil stopermiş, Fener'de değil Trabzon İdman Ocağı'nda oynamışmış...

Önemli değil arkadaşlar, önemli olan kalp temizliği, ben öteden beri öyle söylerim zaten. Kalbin temiz olduktan ha Lefter, ha Adana Demirspor farketmez. Bir gün hiç unutmam,

babam bana soruyor, diyor ki 7 kere 5 kaç eder? Geçmiş gün, 75 demişim galiba; hani 7'nin yanına 5 koyuyorsunuz 75; aklım oraya gitmiş. Bana bir çaktı rahmetli, Allah sizi inandırsın gözümde sanki galaksiler arası uzay yolculuğu yapıyormuşum gibi yıldızlar uçuştu vallahi! Dedi ki, oğlum oğlum, ben sana kerrat cetvelini bilmediğin için değil, dalgınlıktan uyanasın, kalbin arınıp temizlensin diye tokat attım. Babadır vurur, vurduğu yerden de gül biter. Şimdi değerli arkadaşlar, bırakalım bunları, biz bu iktidar partisine 2021 seçimlerinde bir vuracağız halkımızın tokadını, sesi Cebelitarık Boğazı'ndan gelecek. Kalpleri kara bunların kalpleri! Halkın tokadı temizler kinden kararmış yürekleri. Kaçma başbakan kaçma, şu sorulara cevap ver bakalım...

Artık susayım mı; susmak olur mu Gürsel; söz verdik basın mensubu arkadaşlara... Sorsunlar, bak ne güzel iletişiyoruz arkadaşlarla yüzyüze; arkadaşlar portakal suyuna çaktırmadan votka koydurmaya lüzum yok. Biz halkın partisiyiz; gizlimiz saklımız olmaz bizim. Cebinize tuzlu leblebi de doldurabilirsiniz çekinmeden... Afiyet olsun. Ara sıra hatlar karışıyor o kadar. Tamam Gürselciğim, bağlıyorum, bir cümle daha söyleyim söz Gürselciğim. Sayın ba..."

Daha iyisini yapabiliyor muyuz?

Özel TV kanallarından biri Kanuni Süleyman odaklı bir dizi çekiyor; daha fragmanı dönerken homurdanmaya başlıyoruz; ilk bölümünde ise ortalığı resmen ayağa kaldırıyoruz. Devlet Bakanı Bülent Arınç bile meseleye müdâhil oluyor; bu işte bir gariplik yok mu ey azizler?

Sâkin olalım; derin bir nefes alalım, etraflı düşünelim. Neticede ne oluyor; o televizyon kanalı kaç günden beridir milyonlarca lira ödese bile yapamayacağı "muhteşem" bir reklâm kampanyasını, bizim gibi homurdanıp duranlar sâyesinde bedavaya getiriyor. Etrafınıza bakın, bu diziden haberi olmayan bir ferd-i vâhid kalmadı. Kanalın sahibi ve dizinin yöneticileri daha şimdiden "Konuşun konuşun heyecanlı oluyor!" diye gülüp ellerini oğuşturarak, ikinci bölüme yağan reklam tekliflerini sıraya koymak için harıl harıl çalışıyorlardır eminim.

"Yasaklansın, RTÜK şöyle-böyle yapsın" derken aslında diziye kendi ellerimizle akla hayâle gelmez bir tanıtım desteği veriyoruz. Peki, ey pek muhafazakâr ve doğrucu dizi ve sinemasever efkâr-ı umûmiyesi; siz buna benzer bir desteğin onda birini bile esirgediğiniz için daha ilk gösteriminde iflâs bayrağını çeken kaç sinema eseri olduğunu biliyor musunuz?

Bilmiyorsunuz! Haberiniz bile olmuyor; çünkü dedikodusu bile yapılmaya değer bulunmuyor. Dipsiz bir kuyuya fırlatılmış bir avuç pamuk kadar olsun yankı uyandırmıyor. Onca emek, zihin gücü, ümit ve hayâl, "Dedikodusu bile yapılmayan filmler mezarlığı"nda bir çukura fırlatılıveriyor.

Aziz dostlar, bu işi TRT yapsaydı, "Devlet parasıyla böyle rezillik olur mu?" diye aksilenebilirdik. Burada devlet parası söz konusu değil; hangi şirketse saymış parayı, diziyi

çektirmiş. Kaide şudur; beğenmezseniz seyretmezsiniz. Kanal da iki hafta sonra teslim topunu atar, diziyi yayından kaldırır. Kötü filmler ve diziler böyle cezalandırılır; engizitör ağzıyla konuşarak, savcıları, tarihçileri, politikacıları konuşturup tartıştırarak değil.

Hani demokrattık; hani hoşumuza gitmeyen fikirlerin bile seslendirilmesi için göğsümüzü siper ederdik? Tarihten bir olayın kötü ve yanlış yorumlanması fikir hürriyeti kapsamına girmiyor mu a dostlar? Fikir hürriyeti, saçmalama hürriyetini de kapsar. Kötü ürünlerin cezasını adliye, polis, RTÜK değil "piyasa" verir.

Peki ürün kötü mü? Bu kadar patırtı uyandırdığına göre kötü deyip geçmek zor; daha doğrusu "kötü"den ne anladığımıza bağlı. Meselâ bir bakış açısına göre, ticarî bakımdan fevkalade başarılıdır ve işe para yatıranlar keyften gaşy halindedir. Tercih ettiği sinema dili, günümüzün sinema ve dizi diline uygundur fakat tarihî gerçeklerle örtüşme konusunda pürüzler olduğu açık; onun da mâzereti hazır: Sanat ürünlerinde tarihî gerçeklere uymak mecburiyeti bulunmuyor.

Diyeceksiniz ki, "Siz daha iki gün önce film ve dizilerde müptezelliği eleştirmemiş miydiniz?" Evet, eleştirdim ama "Yasaklayalım; utanıyoruz, yaşatmayalım" diye cadı avı düzenlemekten yana değilim. Eski Yunan'da tiyatroların duvarına "Biz burada ahlâksızlığı gülerek cezalandırıyoruz" diye yazarlarmış. Daha iyisini bizzat yapamıyorsanız, "Ben yapamıyorum, başkasına da bu imkânı vermem" diye huysuzluk yapmayacak ama bu arada peçeli bir sabırsızlıkla dizinin ikinci kısmına önden yer ayırtmayacaksınız. Meraklısı, ikinci bölümün izlenme oranına baksın; ilkini geçmezse, keserim şu bıyıkları ben!..

Son sözüm şudur: Bu diziyi beğenmeyenlere iki katı sermaye, imkân, stüdyo hatta animasyon teknikleri imkânı sunsak, daha iyisini yapabilirler mi?

Can acıtan soru budur; gerisi dizinin değirmenine bedava su taşımaktır efendim.

"Özerk Üniversite"yi gördük; başka bir şarkı lütfen!

"İstanbul Üniversitesi öğrencileri, üniversite kampüsünde mahkemenin polise verdiği sınırsız arama yapma yetkisini protesto etti" haberini okuduğumda gözlerimi oğuşturup, "Acaba bir dizgi hatası mı?" diye inanmakta zorluk çektim. Öğrenciler kararı niçin beğenmemişlerdi acaba?

Bir daha okudum.

"Mahkeme kararıyla, polisin İstanbul Üniversitesi'nde bir yıl süreyle, istediği zaman istediği yerde arama yapabilecek olmasını protesto eden öğrenciler, üniversitenin kapısına üzerinde 'İstanbul Üniversitesi Yarıaçık Cezaevi' yazısı bulunan pankartı asmak isteyince gerginlik yaşandı."

Noktaları yerli yerine koymadan böyle haberleri doğru anlamak ve değerlendirmek mümkün olmuyor; öyle yapalım:

1-Bir yıl süreyle polise istediği zaman istediği yerde arama yapma hakkı veren uygulama bir mahkeme kararıdır, yani yargı tarafından alınmış, hukuka uygun bir düzenlemedir. Hukuka aykırı olsaydı, mahkeme bu hukuksuzluğa aracı olmazdı.

2-Mahkeme bu kararı alırken, herhalde bazı bilgi ve verilerden hareket etmiş olmalıdır; hiçbir mahkeme öğrencilere eziyet veya baskı olsun diye keyfî uygulamaya izin vermez; halk tâbiriyle "ateş olmayan yerden duman çıkmaz".

3-İstanbul Üniversitesi 5 bin öğretim üyesi ve 55 bini aşkın her seviyedeki öğrencisi ile aynı anda en az otuz bin kişinin bir arada bulunduğu büyük bir camia. Türkiye'de 30 bini aşkın ilçe sayılıdır. Böyle bir mahalde polisin varlığı ve gerekli gördüğü yerde ve zamanda arama yapması dünyanın her yerinde tabii karşılanır.

4-Kararı protesto eden 55 bin öğrenci içinde 150 kişidir. Protesto haklarını kullanmış fikir beyan etmişlerdir fakat geriye kalan 54 bin küsur öğrencinin bu uygulamayla ilgili ne düşündüğünü bilmiyoruz ama tahmin edebiliriz: Onlar böyle bir kararın alınmasını belki duymamış, duysalar bile ilgilenmemişlerdir bile; onların "Üniversite'nin özerklik iffeti"nden önce düşünmeleri gereken daha önemli ve şahsi problemleri olduğu kesindir: Başarılı olmak, zaman ve enerji kaybetmemek, huzur içinde ve sağlıklı bir ortamda dersleri izlemek gibi. Kaldı ki onların polis aramasına gösterdikleri ilgisizlik, apolitik bir davranış olarak yorumlanamaz.

5-Sayıca azlığı teşkil etmelerine rağmen bu ve benzeri öğrenci eylemi haberleri, mâlum basınımızda lüzumundan fazla yer buluyor, abartılıyor, çok önemliymiş gibi gösteriliyor; hele işin içinde bir de "Gaddar polis öğrenciyi böyle copladı; acımadan gözüne biber gazı sıktı" cümleleriyle altı süslenebilecek görüntüler varsa, değmeyin gitsin keyiflerine. Mest oluyorlar.

...

E, ayıptır söylemesi, biz de vaktinde üniversite öğrencisi olduk. 1972'nin son aylarında başlayan üniversite maceram, 1978'e kadar devam etti. Bu süre zarfında, ilk birbuçuk yıl hariç öğrencisi bulunduğumuz fakülteye devam edemedik. Sebebi basittir. Bizim gibi düşünmeyen solcu arkadaşlarımız, bizi fakültede görmek istemiyorlar, hâşâ huzurdan bizi -afedersiniz- faşist diye niteliyorlardı. Gerçi onlar, kendileri gibi düşünmeyen herkese, meselâ Maocu arkadaşlarına da faşist diyorlardı ve bu yüzden çok da gocunuyor değildik. Solcu devre arkadaşlarımız, fakültenin kurtarılmış bölge olduğunu ileri sürüyorlardı ve içeriye bizleri almadıkları gibi polisin etrafta görünmesini de istemiyorlardı. O zamanlar da üniversitenin "Özerk" olduğu ileri sürülüyordu. Özerklikten anladıkları ise en başta binalara polis sokmamaktı.

Biz ise polise gün aşırı dilekçe veriyor, "Öğretim hakkımızı kullanamıyoruz; devlet bize eğitim hakkı sağlamalıdır" diye sızlanıyorduk; bu talebimiz doğru ve haklıydı ama eğitim kurumlarının tamamı göz önüne alındığında samimi ve âdil bir talep değildi; çünkü, bizim arkadaşların da kapısından içeri solcu öğrenci sokmamakla gurur duydukları kampüsler, binalar vardı.

Dürüst olmak kimsenin umurunda değildi; haklı tarafımızı abartıyor, haksızlık ettiğimiz anları görünmez hale getirmeye çalışıyorduk. Binalara polis girmiyordu ve içerde farklı düşüncedeki öğrenciler, kendileri gibi düşünmeyen öğrencilerin insafına ve keyfine terkedilmiş oluyordu.

Devletin polisini, sanki işgal gücünün kolluk kuvveti gibi görüyorlardı; polis hakkında nefret içgüdüsü uyandırmak sol propagandanın alfabesi gibiydi.

Niçin eski defterleri karıştırıyorum; biraz bayat bir nutuk gibi görünse de söylemeyiz ki, kamu binası içinde polisin varlığından veya arama hakkını kullanmasından şikâyet etmek, hatta konuyu abartıp üniversiteyi yarıaçık cezaevine benzetmenin mâsumiyetle alâkası yoktur.

Sevgili gençler, demokratik protesto hakkınızı saygıyla karşılar hatta yargı kararını eleştirme hakkınızı bile savunuruz ama aklınıza gelen her saçmalığı onaylamamızı beklemiyorsunuz değil mi?

Alınganlık ve peşin hüküm, iletişimi öldürür

Geçen hafta yine öngörülebilir ve aslında önlenmesi gereken iletişim kazalarından birini daha yaşadım; bu hâdise, bütün milletçe nasıl bir zihnî iklim içinde yaşadığımızı göstermesi bakımından ayrıca ilginç ayrıntılar taşıyor.

Şöyle oldu: Yılın son günü Zaman'daki köşemde "Size bir Öz Kürtçe devrimi yapalım mı?" başlıklı bir yazı yazdım. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün Diyarbakır'ı ziyareti esnasında Osman Baydemir'in bir Kürtçe sözlük hediye etmesinden yola çıkan fıkrada, devletin Kürtçeyi (Aynen Türkçe gibi) sahiplenip benimsemesi durumunda başına gelebilecek muhtemel hâlleri latife yoluyla anlatıyor ve gayet tabiidir ki esas olarak devletle dil arasındaki ilişkiyi eleştiriyordum.

Bu yazı, bazı heyecanlı genç Kürt okuyucular tarafından, "A, bu adam Kürtçeye ve Kürtlere lâf dokunduruyor, aşağılıyor" şeklinde anlaşıldı; üzüntü ve eleştirilerini bana sitem ve hakaret ihtiva eden mektuplarla bildirdiler; onlara tek tek cevap vermek yerine bu yazıyı kaleme almaya karar verdim.

Bu mektuplardan bazı alıntılar yapmak istiyorum; böylece "zihin iklimi" derken neyi kastettiğim daha iyi anlaşılabilecektir; alıntılardaki imlâ hatâlarını düzelttim, mektupları kısalttım ve isimleri mahfuz tuttum.

IRKÇI, FAŞİST, HATTA KAZ!..

“Selamün aleyküm sayın Altan [!], nereli olduğunuz, nerde büyüdüğünüz hakkında bilgim yok ama, Türkiye’nin ortak değerlerinden yoksun bir şekilde büyüdüğünüz kelamlarınızdan anlaşılıyor.

Ben Kürt asıllı, Türkiye Cumhuriyeti’ne mensup bir vatandaşım. Devletin hiçbir idari kararına, kuralına karşı gelmedim ama kültürümü de unutmadım; başkasının kültürel değerlerine de ‘naapiciz’, ‘kuriciiz’ gibi kendi dilimi çirkinleştirerek kırpılmış dili kökünden budayarak ise hiç hakaret etmedim. Türkçenin arıtılmış hali mi zannediyosunuz? Yazınızda kullandığınız kelimelerin yüzde 50’si (Kürt ve Kürtçe kelimesi dahil) size yabancı, Türkçeleşmiş kelimeler. Hangi arıtılmış Türkçeden bahsediyosunuz. Biz Kürtçeyi, Zazacayı, Lazcayı zenginlik olarak görürken çıkıp da milliyetçilik yapmanın, haset etmenin anlamı yok. Bulunduğunuz kurum, derman kurumu, beraberlik kurumu, hizmet kurumu.”

Bir başka mektuba geçiyorum:

“Öncelikle siz bizi gerçekten sevmezseniz içiniz daha çok cız edecek bunu bilmenizi istiyorum. Ondan sonra bu durumda olmamızın tek sebebi sizin gibi düşünen insanların hâlâ Türkiye’de var olmalarıdır. Sizin gibiler var oldukça mahkemeler bilinmeyen dil demeye devam edecek. Kurulmaya çalışılan kardeşlik ortamı hep bozulacaktır.

Tehdidvâri bi köşe yazısı yazmışsınız. Sizi esefle kınıyorum. Yazıklar olsun. Özellikle Zaman gazetesinin böyle düşünen insanlara yer vermesine yazıklar olsun diyorum.

Türkler at sırtında koştururken göçebe bir hayat yaşarken Kürtler edebiyatla şiirle medeniyetle uğraşıyordu. Kürtler çok büyük bir suç işledi biliyorum: İlk başta Türklere kucak açmayacaklardı ve kesinlikle onların Müslüman kardeşliklerini bile kabul etmeyeceklerdi.”

Bir başkası...

“Bu yazı, bir dil manifestosudur. Hint-Avrupa dil ailesinin 6 bin yıllık geçmişinden süzülüp gelen Kürtçenin dil bildirgesidir. Farsça, Arapça ve Türkçenin bir lehçesi değil, bağımsız bir dildir Kürtçe. (…) Yeter ki fırsat tanınsın.

Size gelince yazar bey, öncelikle ayolsuz yazmanızı tavsiye ederim, yani erkek gibi! Sonrasında sayın Osman Baydemir’in sayın Cumhurbaşkanımıza hediyesine dil uzatmak sizin haddinize mi?”

Ve bir diğeri…

“Kürtçe hakkında söylemiş olduğunuz bu sözler, (…) küçümseyici, horlayıcı olmuş, hiç yakışık almamıştır. 85 yıldır bir dil kurumu olan Türkçede hiç yabancı kelime yok mu? Size bir örnek vereyim: Bütün kamu kurumları araçlarının üzerinde, şöyle bir ibare var: ‘Resmî hizmete mahsustur.’ Bana söyler misiniz, bu kelimelerin hangisi Türkçe?

Şu da bir gerçektir ki, bütün baskı ve yasaklamalara karşın, 40 bin kelimelik bir Kürtçe dili meydandadır, kimse bunu inkar edemez. İnkardan kimse hayır görmemiştir, hakikati kabul etmek insaniyetin ve islamiyetin bir gereğidir. Bir Kürt ve Müslüman olarak, Allah'ın (c.c.) âyeti olan dili küçümsemenizden dolayı sizi kınıyorum."

Ve diğerleri:

"Sen Anadolu çocuğu olamazsın. Kim bilir sen kimsin? Anadolu Türkçesiyle alay eden sersem yazında kullandığın "vericezzz, alcazz" bu şiveyle alay etmek senin haddine midir? Eğer gerçekten o kafanda beyin varsa yazdığın yazıyı tekrar oku. İnanıyorum ki yazar arkadaşların da senin düştüğün bu duruma zavallılığına acımışlardır."

…

"Türkçedeki çoğu kelimeler Kürtçede varsa o kelimelerin Kürtçeden alındığı kesindir çünkü Kürtçe bölgenin en eski dillerinden biri. Tabii senin gibi gazlar [Kaz demek istiyor!] bunu anlamazlar. Sen Kürtleri bırak, Türkler üzerine bir araştırma yap; bana sorarsan Türk diye bir ulus yok, bir dil yok bu derme-çatma, zorla oluşturulan faktörlerdir. Anadolu'da yetmişiki millet yaşıyor. Asıl Türk çok nadir, yüzde beşi geçmez. Senin anlayacağın bu ülkeyi yüzde beş yönetiyor. Geç aynada kendine iyi bak; hiç Moğollara benzeyen bir tarafın var mı? Türkler Moğol kökenli, sen ise karma-çatma bir suratın var. Sülaleni biraz araştır belki elli çeşit gen bulursun."

…

"Bu günkü yazını hiç beğenmedim ve seni kınıyorum. Önce bir Kürt, daha sonra da bir insan olarak; aynı zamanda 15 yıldır Zaman gazetesine abone olan biri olarak. Biz Türkçenin içindeki yüzlerce Kürtçe ve binlerce yabancı kelimeyi de biliyoruz. Kürtçeyi böyle aşağılama hakkını sen nasıl kendinde bulabiliyorsun?"

…

"Sizin gibi birinin Zaman gibi bir gazetede bu toprakların, Mezepotamya'nın en kadim halkı olan ve Türklere Anadolu'nun kapısını açan bir halkın dilini bu kadar küçümsemen, dalga geçmen beni hayrete düşürdü, ancak böyle yazman sizin ne kadar sığ, basit hatta biraz da ırkçı-faşistçe yaklaşmanızı esefle karşıladım."

ABARTILI ALINGANLIK İLETİŞİMİ MAHVEDER

Burada iki mühim hadise söz konusudur: İlki, anlaşılması için biraz genel kültür yanında orta derecede dilbilgisi ve elbette sağduyu gerektiren metinlerin, alınganlık sebebiyle gerçek meâlinden çok başka türlü anlaşılması; bu açıdan çok şikâyetçi olduğumu belirtmeliyim. İçinde biraz gönderme, biraz ironi, az seviyede zekâ ışıltısı (fazlasına zekâm müsaade etmiyor çünkü) taşıyan metinlerin başka yerlere çekilmesi garip ama yaygın bir gelişme olarak

dikkatimi çekiyor. İkincisi ise, genç ve heyecanlı Kürt okuyucularımın yüksek alınganlık sergilemeleri. Alınganlık, her şahsiyet sahibinde belirli derecede bulunması lâzım gelen bir hassa fakat “Yağmur yağıyor/ Sen bana ördek dedin!” türünden alınganlıklar komik oluyor ve insanda sohbet ve empati kurmak arzusunu azaltıyor.

Anadillerini kötü fikirli ve art niyetli bir yazara karşı savunmak için kaleme sarılan gençlerimizin, kendi elimle düzelttiğim imlâ kusurlarını yüzlerine vurmuyorum fakat “okuduğunu doğru anlamak” -hangi ana dil söz konusu olursa olsun!- kaçınılmazdır; anadil evet anne sütü gibi sıcak ve kudsîdir fakat anlamı kavramaya yaramak kaydıyla.

Bu küçük ama taşıdığı temsil değeri bakımından önemsenmesi gereken iletişim kazâsında ben, alınganlığın haberleşmeyi imhâ etmesinde ne kadar tahripkâr bir rol üstlendiğini gördüm; aslında gizlisi saklısı yoktu: Kürt meselesinin hiç şüphesiz en büyük kısmını acılar, haksızlıklar, maddî ve mânevi yoksunluklar, kötü davranışlar gibi asla savunulamayacak unsurlar teşkil ediyor fakat arta kalan cüz’i kısmını da alınganlığın tetiklediği abartılar dolduruyor. İşte, sizin de dikkatinizi çektiğini tahmin ettiğim, “Kürtler çok büyük bir suç işledi biliyorum: İlk başta Türklere kucak açmayacaklardı ve kesinlikle onların Müslüman kardeşliklerini bile kabul etmeyeceklerdi” cümlesi, böyle maraza uğramış bir zihin ikliminin kötü çiçeği olarak fena kokular neşrediyor.

KEŞKE...

Sevgili gençler; keşke, tam olarak doğru anladığınızdan emin olmadan heyecanla size utanç verecek şu mektupları yazmasaydınız. Ben her birinizi şahsım adına affediyor, hatta lâyık gördüğünüz hakaret kelimelerini iadeye bile tenezzül etmiyorum. Keşke çalakalem, düşünmeden bir nefeste sıraladığınız hakaretleri yazmadan önce, muhatabınızın sizin anladığınızdan çok başka bir şeyden bahsettiğini ve aslında Kürtçeyi müdafaa ettiğini anlayabilmiş olsaydınız!

Toparlanın, sinemaya gidiyoruz!

"Karanlığa küfretme; bir mum da sen yak" vecizesi yerini buldu; kötü, çirkin ve yanlış bulduğunuz o mâlum diziye lânet okumak, yapımına emek ve para verenleri çarmıha germek yerine yapılabilecek çok daha mânidar bir iş var.

Önce, dünkü Yeni Şafak gazetesinde Ali Murat Güven'in, "Yalnızca Çekilmesi Bile Başlıbaşına Bir Devrim Olan Cesur Film" adlı yazısının tamamı okunmalı. Hayli uzun olduğu için size bu yazıdan bir tadımlık paragraf iktibas edebiliyorum; diyor ki Ali Murat Güven: "Dincinin de solcunun da laikçinin de en bağnazını böylesine dostça kolkola girmiş, 'Hacı Fellini' lâkaplı Mehmet Tanrısever'e koro hâlinde saldırırken gördükçe, 'Minyeli Abdullah'tan sonra bir kez daha tarih yazmayı başardın be çılgın adam, helâl olsun sana!' demekten kendimi alamıyorum."

Ali Murat kardeşim "Hür Adam" filminden bahsediyor ve bu filmi göstermeyi reddeden sinema salonları listesi diye bir belgenin varlığından haberdar ediyor bizi. Şu satırları çok anlamlı ve önemli: "Önceleri satır satır yayımlamayı düşündüğüm, fakat ülkedeki huzur ortamının bozulmaması adına içeriğini ifşâ etmekten son anda vazgeçtiğim o belgede İstanbul'dan Şırnak'a kadar uzanan genişçe bir havzada, hiçbir ticarî ve hukukî gerekçeleri bulunmamasına, hattâ iki haftalık hasılatları 'peşin ödeme' yöntemiyle garanti edilmesine rağmen filmi göstermeyi reddeden irili ufaklı birkaç düzine salonun isimleri sıralanmış durumda..."

Evvelâ sıcacık evlerimizin rahat koltuklarında bedava "dizi" seyretme konformizmine karşı çıkıp, "Hür Adam" filmi nerede, hangi salonda ise erinip-üşenmeyip gidip seyredeceğiz. (Bu tavsiye en çok benim canımı acıtıyor ama yerine getireceğim inşallah!) Filmi beğendiysek eşimize-dostumuza da tavsiye edeceğiz; beğenmediysek, eleştirdiğimiz hususları filmin emektarlarına -ama illâ ki- ileteceğiz.

Meseleye ciddiyetle sahip çıkmalı; eğer bir "dâvâ"mız varsa ve yeryüzünde "Biz de varız" diyebilmek istiyorsak, sinemayla, müzikle, fikirle, edebiyatla, yayıncılıkla, animasyon teknikleriyle irtibatımızı gözden geçirmeliyiz, bu alanlara artık ciddi yatırım yapmalıyız. Evlâtlarımıza artık sadece ekonomi, işletme, finans, siyaset bilimi, hukuk okutmakla yetinmemeli, onları sanat eğitimine de yönlendirmeli, okkalı burslar vermeli, sermaye yatırmalıyız.

Bizim en mühim eksikliğimiz bir sinema dili kurabilmektir ve bu dil, sinemaya yan gözle bakarak inşâ edilemez; bugüne kadar hep "hayırsız, serseri, müz'iç evlat" nazarıyla baktık sinemaya; bu vâdide emekleyen yapımları tesâdüf eseri kabul edip "Ah keşke bizim de Çağrı filminin kalitesine erişmiş yönetmenlerimiz, senaryocularımız ve sinema altyapımız olsaydı" diye iç geçirdik. Arada-sırada sinemaya uzak duran dindar kitleyi salonlara çekmeyi uman şeyler yapılmadı değil ama onlardan ikinci bir Çağrı olmalarını beklemek, istavrit oltasıyla orkinos yakalamayı ummak gibi bir şeydi.

Karanlığa küfretmeyelim, yerimizden kımıldayıp şu filmi görmeye gidelim; takdirlerimizi, eleştirilerimizi esirgemeyelim ki ikincisi, üçüncüsü ve benzerleri de çekilebilsin.

Hep söyler dururuz, "Bizim tarihimizden ne filmler çıkar ama!" diye ballandırır dururuz; artık niçin böyle filmler çıkaramadığımızı, bu bakışla daha sittin sene çıkaramayacağımızı da farkedelim. Başkaları yapıyor, burun kıvırıyoruz, iş başa düşünce kekelemeye başlıyoruz. Aslında o kadar bitik sayılmayız; az sayıda adam var "yeni bir sinema dili" aramaya çalışan; onları görelim, "Yaptıklarını takib ediyoruz; daha iyisini bekliyoruz" diye kırbaçlarımızı sırtlarından eksik etmeyelim! Artık bir şeylerin "anti"si olmakla yetinmeyip, kendi tezimiz üzerinde çalışalım.

Bediüzzaman'ı doğru-dürüst değil, yanlış ve kötü tanıyan, hiç tanımayan milyonlarca insan var bu memlekette; tanımak, haberdar olmak onların da hakkıdır.

Haydi bakalım, sinemaya gidiyoruz; "Hür Adam"a...

Ne müheykel bir heykel?

Halkın kendi kendini idare etmesi anlamına geldiği rivayet olunan Cumhuriyet idaremizde, böyle ezberleri kurcalayıp bozan sevimsiz gerçekler de görünür zaman zaman; nitekim güzide memleketimizin her vilayetinde, kazasında, beldesinde ve bunca yerleşim yerinin bütün resmi dairelerinde ve özel şirketlerinde muhtelif boy ve şekilde heykeller, büstler yer alır; bunların kısm-ı âzâmı Atatürk'e aittir.

Son zamanlarda başkaca memleket büyüklerinin heykel ve büstleri görüldüğü gibi, resmi ve siyasi bir mesaj taşımayan, sırf sanat endişesiyle yapılmış heykeller de görüyoruz sağda-solda.

Şimdiye kadar kamunun istifadesine sunulan bu heykelleri sadece estetik nokta-i nazardan eleştiren bir hayli tenkid kaleme aldım fakat bugün görüyorum ki önemli bir hususu eksik bırakmışım; "Halkımız görsün, hatırlasın, muhabbeti ve sadâkati artsın" diye dikilen heykellerin neredeyse tamamı ya siyasetçi veya bürokrat takımı tarafından beğenilerek oraya konulmuştur. Âdettir, "Buraya bir heykel dikeceğiz; sen bunu beğeniyor musun?" diye ahalinin fikri alınmaz. "Jüriler" o işi halk adına görürler zaten.

Türkiye'de heykel sektörünün en büyük işvereni bizzat devlettir. Bazen proje yarışması açarak ne kadar demokrat olduklarını göstermeye kalkışsalar da nihai kararı kendileri verir "Devletlû" takımı. Devlet o yere bir heykel koymakla bir mesaj verir ahaliye. Ahali o mesajı anlamak ve saygı göstermek zorundadır; daha doğrusu Karabudun'dan birilerinin bunca fedâkarlıklarla oraya rekzolunan heykel veya âbideyi beğenmeyebileceği akıldan bile geçirilmez. Birisi bıdı bıdı yapmaya kalkışırsa, "Parası cebinden mi çıktı be adam; yürü git işine, başını belaya sokma!" diye azarlanır.

Türkiye'nin kamuya açık yerlerinde ucûbe bir tane değildir ki efendiler; tonladır, kıyâmet gibidir; bunların kısm-ı âzâmı Atatürk'ü konu edindiği için dokunulmazlık kazanmıştır. Hiç bir vali, belediye reisi, kaymakam, bürokrat ve siyasetçi "Yahu bunun sanat değeri düşük; kaldırsak da daha iyisini yerine koysak" diye elini ateşteki kestaneye uzatmaz.

Misâl istiyorsanız etrafınıza biraz daha dikkatle bakmanızı tavsiye ederim; o kadar çoktur ki kötü örnekler, içlerinden iyilerini saymak daha kolaydır; iki elin parmaklarını geçmez ve çoğu da ecnebi sanatçıların imzalarını taşır nedense...

Başbakan bunlardan birini beğenmemiş, "Ucûbe" demiş (ama heykel lafzını ağzına almamış!). Sıradan bir vatandaş olarak R. Tayyip Erdoğan'ın tenkidine katılıyor, ayrıca her dikileni beğenmek gibi bir mecburiyetimizin olmadığını da herkese hatırlatıyorum. Yaparken

bize sormuyorlar, biz de elbette beğenmeme, burun kıvırma, "Ucûbe bir şey olmuş" deme hakkına sahibiz fakaaat, Başbakan Erdoğan'ın ucûbe nitelemesini yaptıktan sonra "Bunu kaldırın; daha düzgün bir şey yapın" demesi ile o anıtı vaktiyle oraya diken irâde arasında bir fark yoktur. Biz başbakanların, bürokratların, devletlûların beğendiği abideler heykeller istemiyoruz; halkın bizzat beğendiği, oyladığı eserler olsun istiyoruz.

O "ucube"yi de vaktiyle Karslılar'ın takdirine (Beğenisine değil; dikkat!) sunsalardı bugün Başbakan dahil kimseye söz düşmezdi.

"Bu cahil ahaliyi kendi keyfine bırakırsak heykel-meykel komaz dümdüz ederler iki saatte" diye homurdanmayınız efendiler. Bu milletin mühimce bir kısmı elli seneden beri Avrupa'ya gidip geliyor; son iki yılda daha önce uçağa binmemiş 5 milyon kişi havayoluyla tanıştı ve ayıptır söylemesi bu ülkenin Milli Eğitim teşkilatı her gün okul kapısına dayanan 16 milyon küsür öğrenciyi tedvir ediyor. Vardır kültürümüz çok şükür az buçuk!

İddiaya varım, şu cahil ahalinin heykel zevki, sizin beğendiklerinizden daha üstündür. Misâl? Seçtikleriniz ortada yahu!

Mihrinûş'daki sarışın anarşist

Duyulmadık, hiç rastlanılmadık bir şey değil camide çocuk cıvıltısı; hele eski Ramazanların teravih camilerinde bu cıvıltı haddini aşar, cemaatin namaz başında verdiği söz üzere imâma teslim oluşundan cesaret bularak harala-gürele bir toplu boğuşmanın tatsız gürültüsüne dönüşür.

"Hasbinallaah; bırakmıyorlar ki Allah'ın huzurunda iki rekât borcumuzu edâ edelim canım; ne kadar düşüncesiz ebeveynler var yahu" diye illet olan cemaatin haddinden fazla şekilci ve âdâb düşkünü üyeleri sinirden homur homur homurdanır, kendi zuumlarınca "namazı sakatlar", daha ilk selâmda ikincisini yarım-yamalak tamamlayıp öfkeyle dizleri üzerinden yüzgeri ederekten boş saflarda çocuk olmanın tadını çıkaran mini minilere cehennemin nasıl bir nâr-ı beyzâ olduğunu hakkıyla tasvir içün yerlerinden bir yekinirler ki...

İçlerinde, tâ en erken hâtıralarına dönüp de bir Ramazan gecesinde teravih namazının arka saflarında nasıl haşarılık ettiğini tatlı tatlı yâd ile bıyıkaltından hafifçe tebessüm edenler de çıkar elbet; bilirler ki, vaktiyle kendilerinin de câmi yaramazlıklarına katlanıp hoş görenler olmasaydı sonraki yıllarda mescidle aralarında buzdan kerpiçlerle örülmüş soğuk duvarlar yükselecek, nerde bir ezan vakti câmi yakınından geçseler tedirgin ve huzursuz adımları hızlanıp bir an evvel ezanın bitmesini umarak oracıktan bir an evvel uzaklaşmaya bakacaklardı da o bürûdet kimbilir olgunluk yaşlarının hangisine denk gelen bir çağda, "Torun torba sahibi olduk, emsâllerimiz bir kucak aksakalla geziyor; artık Allah'a yönelip, câminin odun listesine yazılmanın vaktidir" diyeceklerdi.

"Odun listesi" artık kaybolan bir câmi geleneği. Kış boyunca câminin sobasında yanacak odunu, cemaatin demirbaşları kendi aralarında tedarik ederler, usûl böyledir; kırtasiyeciden bir karton alınır, yukardan aşağı cedvelle sütun ve satırlara bölünür, en kıdemlinin adı ve vereceği paranın miktarı ilk sıraya yazılır; bir nevii devamda sebatkâr cemaat listesidir. Belli yaşın üstüne gelip de listeye yazılmayana iyi gözle bakılmaz; cenâzesinde imam efendinin suali üzerine, "İyi bilirdik; ehl-i sünnet ve'l-cemaattendir" derler ama içlerinden belli belirsiz bir istifham kımıltısı...

İşte tam da öğlenin farzına kaametlendikten sonra arka saflardan bir serçe cıvıltısı: Belki kubbeden yere düşmüş bir saka kuşu, belki bir kanarya. O anda görmemize imkân olmayan arkalarda bir yerde, yavru çalıkuşları gibi kikirdeyip duruyor. Minik adımlarının pıtırtılarını, çocukluk cevherinden fışkırıp câminin loşluğunu renklendiren küçücük kahkahalarını, kendiyle mâsum cilveleşmelerini duyuyoruz.

Aa, sarı lepiska saçlı, mavi kazaklı şirin bir kerata; bir oğlan. Son sünnet aralığında taburede namaz kılan dedesinin kucağına sığınıyor; belki birilerinin ona kızabileceğini hesaplayıverdi küçücük aklıyla. Öyle olmuyor ama; dedesi onu kucağına sarmalayıp sarı lepiska saçlarına yüzünü gömerek öpüp koklarken etrafa ne kadar güçlü bir muhabbet şuası yaydığının farkında mıydı acaba?

Eminim ki herkesin hoşuna gidiyor bu küçük cemaat anarşistinin neş'esi; kurallara aldırış etmiyor çünkü bilmiyor; eminim ki cemaatten kimse "Tövbe tövbe, bacak kadar çocuk camiye getirilir mi yahu; illallah bu gülibik dedelerden" diye ekşiyip aksilenmiyor. Herkesde derin, gizli ve müşterek bir memnuniyetin yayılıp camiyi ışıttığını, kalbleri şefkatle yumuşattığını hissediyorum; elle tutulur bir şey bu çünkü.

Biraz da lüzumundan fazla ketum ve kasvetli yerler haline getirdiğimiz mescidlerde eksik olan galiba çocuk saffeti ve mâsumiyetidir.

Çıkınca avluda etrafa bakınıp, uzaktan da olsa bakışlarımla sevip "Aferin be çocuk; çok yaşa sen" demek geliyor içimden ama gidivermişler.

Dedesi ona câmide uslu durduğu için köşebaşındaki büfeden çikolata alıyordur mutlaka. Hakkıdır; pek az şey o çikolata kadar helâlinden kazanılmış bir şeydir bence.

Müze müdürü!

1929 yılında Maliye Bakanlığı, defterdarlıklara bir yazı göndererek lüzumsuz evrakların satılması talimatını vermişti; bunun üzerine İstanbul Defterdarlığı bünyesinde bir komisyon kuruldu.

Çalışmalar esnasında defterdarlığın Sultanahmet'teki mahzenlerde bulunan evrak gündeme geldi ve bu evrakın kıymetli olduğu gerekçesiyle satılacak evrak arasına konulmaması içi

bakanlığa yazı yazıldı; ancak ne olduysa oldu ve bu mahzendeki 120 balya ve 500 sandık civarındaki evrakla birlikte daha niceleri hurda kâğıt fiyatında Bulgaristan'a "ihraç" edildi.

O tarihlerde Bulgaristan'ın hangi gerekçeyle Türkiye'den hurda kâğıt almaya heveslendiğini bilmiyoruz fakat bakanlığın konuyla ilgili yazısında "Lüzumsuz evrakın gazeteye ilan verilerek satılması, satılan evrakın bakkal vesaire gibi yerlerde kalıp dikkat çekmemesi için alıcıların evrakı yurtdışına çıkarması" şartı getirilmişti.

İşte bu çok garip bir ayrıntıydı!

Vaktiyle Osmanlı Meclis-i Mebusan'ında Manastır mebusu olarak görev yapan ve Bulgar tarihi ile ilgili araştırma merakı bilinen Panço Doref'in, tam da o evraklar satılmadan önce Osmanlı Arşivlerinde araştırma yaptığı, iş işten geçtikten sonra hatırlanmıştı.

Herşey kurallara, nizamnamelere, mübayaa yönetmeliklerine uygun şekilde cereyan etti. İhâle İzzet Bey adında bir müteahhitte kaldı fakat onun namına işleri yürüten bir Musevi vekil devreye girdi. Vagonlar dolduracak derecede büyük miktar tutan evrak kantarlara çıkarılıp tartıldı, zabıtlar tutuldu, sonra kamyonlara bindirilip Sirkeci istasyonuna kadar nakledildi ve burada vagonlarla Bulgaristan'a yollandı.

Ne var ki sevkiyatın sonlarına doğru, istasyona evrak taşıyan kamyonlardan birinden etrafa uçuşan evrak parçalarını çocukların elinde görüp merak eden Son Posta gazetesi mensubu İbrahim Hakkı Konyalı, evrakın birinci sınıf arşiv malzemesi olduğunu farkedip ortalığı ayağa kaldırınca olanlar oldu!

Tarih 13 Mayıs 1931'i gösteriyordu.

Rezaletin sorumluları önceleri alışılmış numaralara tevessül ederek hadiseyi küçültmeye çalıştılar. Meselâ, birinci derecede sorumlu Maliye Bakanı Abdulhalik (Renda) Meclis'te kendine sorulan soruyu şöyle cevaplandırıyordu.

-Yeni harfler münasebetiyle bu evrakın kıymeti tarihiyeyi haiz olmayanlarını yakmak mevzubahis oldu. Vekâlette düşünüldü ki bunlar imha edileceğine, memleket dâhilinde şuraya buraya atılacağına kâğıt fabrikalarına vesaireye satalım denildi!

O günlerdeki deyişle Maliye Vekili Renda, Bulgaristan'a gönderilen evrakın geri alınmasının mümkün olduğunu, Bulgarların "İsterseniz verelim hemen" dediklerini de ilave etti.

Ortada abartılacak bir şey yoktu yani!...

Bakanlık Müstearı Bay Ali Rıza (Soyadı Kanunu'na henüz üç sene var!) mahkemede demişti ki, "Bence mesele pek sade ve ehemmiyetsizdir... Ehemmiyetsiz bile olsa beş on kuruşluk bir menfaat için bu evrakın satılması en tabi muameleden başka bir şey değildir. ... Eğer bu kıymetli kâğıtlar satılacak yerde yakılacak olsaydı satılmak suretiyle hazinenin elde ettiği beş

on kuruşluk menfaat de zayi olmakla beraber kimsenin mesuliyeti de mevzubahis olmayacaktı. Kör ölür bâdem gözlü olur."

Devrin İstanbul Defterdarı Şefik Bey ise "Satılan evrakın yazısız, kıymetsiz kâğıt parçaları ve eski cedveller (hesap çizelgesi)" olduğunu ısrarla iddia ediyordu.

Vagonlar dolusu evrak Sirke-ci'den Bulgaristan'a yollandı.

Rezalet bütün dehşet verici boyutlarıyla anlaşıldıktan sonra Maliye Vekaleti, adeta dalga geçer gibi bakanlıktaki dolap ve ödenek yetersizliğinden bahsediyordu.

Peki, sonra ne oldu?

Bulgaristan hükümeti iki yıl sonra evrakın 53 balyalık yani çok az bir kısmını iade etti. İade edilen evrakın gümrüklerde perişan vaziyette bir hayli bekletilmesi de cabadandı.

Tarihi hızla ileriye sarıyor ve 1993 yılına geliyoruz. O tarihte Devlet Arşivleri Genel Müdürü İsmet Binark Bulgaristan'ı ziyaret ettiğinde, iade edilmeyen belgelerin tasnif edilerek Bulgar kütüphanelerinde değerlendirildiğini görmüştü (Allah Bulgar tarihçilerinden ve devlet adamlarından râzı olsun!). Binark'ın şehadetine göre Cyril ve Methodius kütüphanelerinde 350 bin gömlek içinde 1 milyon vesika, 700 adet Maliye defteri, 405 adet icmal ve mufassal tahrir defteri ve ayrıca 200 adet şeriye sicili sapasağlam bulunmakta idi.

Bu noktada bir kere daha bizden bu evrakı herhangi bir şekilde punduna getirerek satın alan ve ciddi kütüphanelerde korumaya alıp değerlendirerek ilim âleminin hizmetine sunan Bulgar mercilerine rahmet okumaktan kendimi alamadığımı itiraf ediyorum. Bu hüsn-i temennim -farkındayım- biraz da "Edison elektrik ampulünü icad ederek insanlığa büyük hizmette bulundu. Acaba bu sevapları rûz-ı mahşerde onun affına medâr olur mu?" diye kendine asla lâzım olmayan büyük meseleleri düşünmeye koyulan saf Müslümanların hâlini andırmaktadır.

Bu garip bir durumdur, meselâ bundan 140 sene önce Bergama'daki Zeus Tapınağı'nı taş be taş sökerek Berlin'e taşıyan Almanlara karşı içimde bir minnet duygusunun belirmesi de öyledir; "Bizde kalsaydı şüphesiz Almanlar kadar iyi bakamazdık" diye düşünürüm. Mevzu tarih vesikaları olunca, bizde veya Bulgarlarda kalmış olmasına bu noktada pek aldırış

edemiyorum; korunması ve bilim adamlarının hizmetine açık tutulması benim için yeterince saadettir.

"Madem öyleydi, lâfı niçin bu kadar uzattın?" diye kızmakta haklısınız efendim; sadece şu küçücük noktayı hatırlatmak içindir ki, kendi tarihinin düşmanı kifayetsiz bürokratlar tarafından kilo işi Bulgarlara satılan arşiv evrakının kısa hikâyesini naklettim...

Şudur: O noktalardan bu noktalara, yani en kıymetli Osmanlı yadigârını çöp fiyatına elden çıkarma cürmüne göz yumar iken, Hürrem Sultan'a hürmetsizlik ediliyor diye topyekûn ayağa kalkacak derecede hassasiyet geliştirmiş olmamız az merhale değildir.

Efendim bu yeni tarih merakını inşirah hissiyle karşılıyor ve kucaklıyorum. Biraz daha dişimizi sıkarsak cümleten tarih profesörü veya Müze Müdürü olacağız gibime geliyor... Kesin!

Yaşasın Sultantepespor

Demokrasi böyle bir şeydir; beğenmediğimiz şeyleri protesto etmek hakkımız var. Başbakan'ın önceki gece Arena stadyumunun açılışında bir hayli seyirci tarafından ıslıklanarak protesto edilmesi, demokratik hoşgörü sınırları içinde değerlendirilmelidir.

"Bu yapılan ayıp" meselenin bir başka yönü. Hâdise tatsız, evsahipliği töresine aykırı, misafirperverliğe ters ama "meşrû".

Rastgele elli bin kişiyi bir yerde toplasanız yarısından çoğu Başbakan'ı destekler, destekliyor ve galiba önümüzdeki seçimlerde yine destekleyecek. O toplulukta Başbakan'ı desteklemeyenlerin de bulunması demokrasinin nimetidir ve son derece tabiidir. Kaldı ki ıslıkçıların, gayrımemnunlar arasında bile azlıkta kaldığı anlaşılıyor fakat aykırıların görüntüsü daima dikkati çeker. Toplulukta pantolonlular değil pantolonsuzlar önce farkedilir. Protestocular bu hadisede aykırılığın meyvesini derlediler, dikkat çektiler, gündem yaptılar da aslında dertleri neydi hâlâ anlayabilmiş değiliz.

Konu ne olursa olsun söze, "Ekmek kaç kuruş biliyor musun bu ülkede?" diye başlayıp dellenmek moda oldu son zamanlarda. Haber altı yorumları, protestocuların şuuraltı grafisini veriyor zaten; kimisi iktidarın dağıttığı kömüre eyvallah demeyenleri alkışlıyor, kimisi demokratik açılıma bozulmuş, kimisi de sarı-kırmızıya gönül veren Mustafa Kemal askerlerinden, benzin fiyatlarından dem vuruyor; hâsılı kafalar karışık.

Ağzımdan yel alsın; bundan sonra stadyumlar da ucuz tarafından politik gösteri yeri haline gelecek galiba.

Protesto demokratik hak, bir demokratik prensip olarak savunuruz ama buradan "Protestocular hep haklıdır" sonucu çıkmaz; neticede saçmalıyorlar. Sanatı savunacağım derken, heykel niyetine her yapılan garâbeti beğenmek zorunda hisseden bir zümre belirdi son

zamanlarda. Dün şöyle biraz gezdim internette; iki satır düzgün cümle kuran, üçüncü cümlede ağız dolusu galiz küfürle şuurunu istifrâ ediyor. Kin rûhu epritmiş.

Bir şeyin altını önemle çizelim: Gerek Başbakan, gerek partisi, mucize gösterip gökten "Helvâ ve selvâ" indirse, "nerede bizim soğanımız sarmısağımız" diye homurdanan, aşırı derecede öfkeli ve bu yüzden doğru düşünme melekesini kaybetmiş bir kindar kitlesi mevcut Başbakan'ın. Allah cümleye gecinden versin, Emr-i Hak vâki olsa sevinçlerinden köpeklere ekmek doğratmaya kalkışacaklarından eminim. Hadise sebebiyle şuuraltından web alemine sızan tepki, buna benzer bir patolojiyi işaret ediyor. Gayz! Sebebi doğru dürüst tahlil edilemeyen, anlaşılamayan öldüresiye bir nefret hissi. Danışmanları Başbakan'a anlatıyorlar mı acaba bu intikam histerisini; sayıca az olmaları önemli değil, yaydıkları şuursuz nefret insanı ürkütüyor.

Yakası rozetli candaş medya iyi iş çıkarmış doğrusu; üstelik bilgisayar klavyesi kullanacak kadar "eğitimli" insanlara düşünmeden küfretme alışkanlığı zerketmek bir toplum mühendisliği başarısıdır. Pıravo!

Galatasaray'a gelince... Evvelâ Kazım, ardından Kazım'a kurtarıcı gibi sarılan Hagi, onların ardından her iki Adnan Beyler oralardan uzaklaşmadıkça, bu camiaya bir "Cevat Hoca Beyefendiliği, Hasan Şaş, Hakan Şükür samimiyeti" avdet etmedikçe ben bu takımın taraftarı değilim artık. Sultantepespor'u destekliyorum; renkleri sarı-mavi ama artık o kadarını idare edeceğiz...

Son zamanlarda sportif başarıyı insani değerlerden daha yukarda tuttukları için iyice sıdkım sıyrılmıştı zaten, bu görüntü giderek sevimsizleşti. Soğudum. Bu sezonu "kümede kalabilecek miyiz acaba" heyecanı ile geçirmeye hazırlanıyordum, vazgeçtim, şimdi sadece Fenerbahçe'nin yenilgileri ile futbol heyecanımı taze tutacağım galiba!..

İyi iş çıkardınız ıslıkçı protestocular; kutlarım! Sahi kuzum, neyi protesto ediyordunuz ki o gece?..

Tarih şuuru yükselirken…

Osmanlı padişahlarını -birkaçı dışında- "Yedi Evliya" kuvvetinde ve nüfûzunda gören romantik ve toptancı bir tarih anlayışı, yerini zamanla daha analitik, daha sorgulayıcı ve "Gerçekte neler olup bitti?" sorusuna cevap arayıcı bir zihniyete doğru dönüşüyor. Tarihin, artık bir inanç alanı olmaktan çıkıp bilim ve ihtisas mevzuu hâline gelmesi, -biraz yavaş cereyan etse de- geçirmekte olduğumuz sosyal değişmenin icabıdır, tabiidir ve öyle olması gerekir.

Bir ticari şirketin bir başka ticari şirket tarafından yapılmış tarih konulu bir diziyi yayınlaması, hatırı sayılır hacimde bir tepkiyle karşılaştı. Tarihin tahrife uğratıldığını, tarihî

şahsiyet, kavram ve kurumlara hakaret edildiğini düşünen bazı vatandaşlar harekete geçtiler, şikâyetçi oldular. "Dokundurtmayız, hakaret ettirmeyiz" cinsinden menfi bir müdafaa hamlesi gösterse de Osmanlı tarihine yönelik bu esirgeme hâletini nasıl karşılamamız ve anlamamız gerekiyor?

70'li yıllar… Mahalle kahvelerinin bile sokak sokak paylaşıldığı, kamplaşma mevzii hâline getirildiği zamanlarda CHP'lilerin ve sol görüşlü vatandaşların devam ettiği bir kahvedeyiz. Mekânı basarak kavga çıkarmak, ortalığı dağıtıp kahveyi kapattırmak maksadıyla sağ görüşlü bir genç topluluğu, önlerinde 'abi' diye saydıkları kabadayının liderliğinde kahveye giriyorlar. Lider durumundaki kabadayı, kavgayı başlatma sebebi olarak kısa bir nutuk çekerken diyor ki:

-Aranızda bazı kişiler, bizim arkadaşlara uygun olmayan şeyler söylemiş, bühtanda bulunmuşlar. Hâlbuki biiiz, Mevlânaların, Hacı Bektaşların, Yunus Emrelerin, Fatihlerin, Yavuzların, Kanunîlerin... Biiiz Tarkanların torunlarıyız be! Siz nasıl olur da...

Bu meydan okumanın nasıl sonuçlandığını bilmiyorum; büyük ihtimâl kavga kopmuş, cam-çerçeve indirilmiş, o kıraathane belki bir süreliğine kapalı kalmıştır ama o ünlü tirad hâlâ unutulmuş değil, eski arkadaşlar arasında zaman zaman bu tiradı hatırlar, gülüşürüz...

-Biiiz Fatihlerin, Tarkanların...

20. YÜZYILIN MAĞDURU OLMAK...

Bir parodi gibi görünen bu vakanın üzerinden ortalama hesapla 35-40 sene geçti fakat kahvede çıkan kavganın temel dinamiklerini hâlâ yaşıyor görmek insanı şaşırtıyor. İki ana sebebi var bu yaygın psikolojinin:

-İlk sebep, I. Dünya Savaşı'ndan mağlup çıkmamız ve savaş sonucunda topraklarımızın dörtte üçünü haksız bir diplomasi dayatmasıyla kaybımız. Bu mağlubiyet, Osmanlı Devleti'nin tarihe gömülmesiyle sonuçlandı. İmparatorluğumuzla zihnî planda doğru-dürüst vedalaşmaya bile fırsat bulamadık ve mağlubiyetin sebebini iki noktada aradık. Bunlardan birincisi bilim ve teknolojide Batı dünyasının bize galebe etmesiydi. İkincisi ise Osmanlı-Müslüman duruşumuzun aynı Batı dünyası tarafından bir tehdit gibi algılanması oldu. Bu algı bizi zihnen ezdi; genel bir mağduriyet psikolojisinin doğup yaygınlaşmasına yol açtı.

-İkinci sebep, Cumhuriyet'in "Biz artık yeni bir devletiz; eskiyle alâkamız yoktur" tezini fazlasıyla abartması oldu. Evet, elbette Türkiye Cumhuriyeti yeni bir devletti ama yeni olduğunu vurgulamak için Osmanlı'yı yok ve yaşanmamış saymak, hiç sebep yokken tarihî şahsiyetleri, kavram ve olayları kötülemek gerekmiyordu. Osmanlı varlığı ile uygun bir edâ ile vedâlaşmamızda genç Cumhuriyet hükümetlerinin lüzumundan fazla abartılmış ve keskinleştirilmiş kültür politikalarının da tesiri büyük oldu. Bu politikalara tepki duyan insanlar, Osmanlı fikriyle lâyıkı vechile vedalaşıp hesaplaşamadıkları için duygu dozu yüksek

bir vefâ ve sahiplenme hissi geliştirdiler; Osmanlı adına mevcut bulunan her şeyi idealize etmeyi, yüceltmeyi ve savunmayı tercih ettiler.

Osmanlı mirası; dili, alfabesi, tarihi, inanç bütünlüğü, hatta musikisi bile yasaklanmış bir varlık hâline gelince hissî bir müdafaa gayretiyle sahiplenildi.

TEPKİLERİN TADI KAÇIRILMAMALI

Hâl böyle iken, bir TV dizisinde Osmanlı mirasına dair bazı kavram ve isimlerin "başkaca" yorumlara tâbi tutulması tepkiye yol açıyor. Bir "yorum"un, bir başkasında "tepki"lere sebebiyet vermesi, böylece kendi mahiyetinden çıkıp başka bir şey hâline geliyor. "Bazıları da tarihi böyle yorumlamış; yanlıştır ve katılmıyoruz" demek yerine "Yayından kaldırılsın, özür dilensin; hesap verilsin" diye tepki vermek, kabul edelim ki içtimai akıl göz önünde tutulduğunda sıhhat alâmeti değildir ve başkalarının fikir ve yorum haklarına en hafifinden saygısızlık ifade eder; bu yorum veya fikir saygıya lâyık olmasa bile, ifade edilmesine dahi sabırsızlık gösterilmesi doğru olabilir mi?

"Nasıl Atatürk'ü Koruma Kanunu varsa, Osmanlı ve din büyüklerine hakareti de cezalandıran bir kanun çıkarılmalıdır" görüşünün bile seslendirildiğini duydum. Bir yanlışı başka bir yanlışla düzeltmeye kalkışmak, tasvirine çalıştığım durumla ilgili bir aşırı tepki teşkil ediyor. Atatürk'ü korumak için çıkarılan kanunda isabet olduğuna hiçbir zaman inanmadım; tam aksine bu gibi kanun himâyelerinin tersine tecelli ettiğine inanmışımdır hep.

Bu lüzumundan fazla alıngan tavrı sürdürmeye devam ettiğimizde bir gün hayretle fark edeceğiz ki ömrümüz hep, "İstemezük, yalandır, iftiradır; biz bunu hakaret kabul ederiz" yollu yakınmalar ve homurdanmalarla geçip gitmiştir. Aynı tutumu ABD Kongresi'nin yılda en az bir kere ısıtarak gündeme getirdiği "Soykırım" tasarısı esnasında da gösteriyoruz.

Kendi gerçeğimizi dosta düşmana fiilen kabul ettirmek gücünden, dirayetinden, ilminden ve ferasetinden mahrum olduğumuz için biz hep yakınma ve savunma mevkiinde kalırken muhataplarımız daima yeni bir hamle yapabilme inisiyatifini ellerinde tutuyorlar.

Onlara bu inisiyatifi biz veriyoruz.

TARİHE İLGİMİZ DÜNE GÖRE GELİŞMİŞTİR

Peki, bundan sonra tarihimize daha soğukkanlı yaklaşabilecek miyiz? Bundan şüphe etmiyorum. Gelişme müspet istikamettedir. Eskiye nazaran tarihle, tarihî eserlerle daha çok ilgiliyiz; tarihi ve tabii zenginlikleri koruma bilinci yükseliyor. Tarihî varlıklarımızla daha çok maddi ve manevi bağ içindeyiz. Yetersiz de olsa Türkiye'de tarih konusundaki ilmî çalışmalar dünle kıyas edilmeyecek derecede artmış ve zenginleşmiştir. Aşmamız gereken sosyal mesafe eskiye göre daha azaldı. Bu gibi tatsız tartışmalar bile, sıradan TV seyircisinin tarihle ilgisini tazelemesi bakımından olumlu gelişmelerdir.

Fikirtepe; güzel fikir!

Sessiz sedasız ama çok önemli bir gelişme yaşanıyor bugünlerde: 17 Haziran 2010 tarihinde kanunlaşarak yürürlüğe giren 5998 sayılı kanunla ilgili olarak İBB Başkanı Kadir Topbaş, -hiç içime sinmeyen ismiyle- "Kentsel dönüşüm" uygulamasını Fikirtepe'den başlatacaklarını açıkladı.

Karar, 14 Ocak günü belediye meclisindeki bütün siyasi parti temsilcilerinin desteğiyle Belediye Meclisi'nden "oybirliği" ile geçmiş.

Aklın yoluna dönüşümüzün başlangıcı olarak bir kenara yazılsın zira bu kanunu metin olmaktan kurtarıp uygulamaya başlamak medenî dirayet ve kabiliyetimizle doğrudan ilgilidir. Şahsen çok heyecanlandım.

Bugüne kadar "barınmak" için çok kötü şeyler yaptık; bu kanun, kurduğumuz şehirleri, beldeleri, mahalleleri artık beğenmediğimizin, kendimizi daha iyisine layık gördüğümüzün işaretidir. Uygulama esnasında çok patırtı çıkması tabiidir. İktisadi değerleri emek ve üretim yerine "rant"la artırmaya alışan ve alıştırılan bir toplumda, rant paylaşımına kanun düzeni getirilmesi, hani nasıl derler "İnkılap" çapında bir hâdise gibi görünüyor gözüme. Başarabilir miyiz? İnşallah!

Projeyi kısaca anlatalım: Başından beri kötü yapılaşmış, altyapısı yetersiz, imar mevzuatına aykırı ve özellikle depreme dayanıksız olduğu belirlenen semtlerde belediyeler, mevcut yapı ve arsaları yeniden ele alarak barınma ve hayat şartlarını iyileştirecek. Yeni parseller oluşturulacak; yüksek standartlarda yeni binalar, yeşil alanlar, sosyal tesisler yapılacak. Kısaca kötü olan yıkılacak, yerine daha iyisi yapılacak; bu arada bölgedeki rant bir mânâda belediye eliyle kamu havuzunda toplanıp yeniden üleştirilecek. Projenin en netâmeli yeri de burası. Gecekondusunu yıktırmamak için kundaktaki sabîsinin boğazına ekmek bıçağı dayayarak rantını savunmaktan çekinmeyen bir kısım halkımız bundan sonra sadece, rantın reel kıymetiyle yetinmek zorunda kalacak.

Bunları yazarken tedirginim çünkü "rantın reel kıymeti" filan gibi iktisat tekniğine giren lâflar aslında benim boyumu aşıyor; geçenlerde Üsküdar'a yeni bir tarihî cami armağan ettiğimi de hayret ve mahcubiyetle fark ettim: Mihrinûş deyip durduğum câminin adı Gülnûş idi elbette. Yeri gelmişken bütün okuyucularımdan okkalı bir özür diliyorum.

Evet, bu nokta netâmelidir çünkü Topbaş'ın açıklamasının hemen ardından şu istikamette homurdanmalardan çokça duyacağız: "İşte büyük vurgun başlıyor; imarı yükseltip İstanbul'un rantını yiyecekler. TOKİ ile AK Parti'ye verip kurtulalım bütün Türkiye'yi, satsınlar... Yandaşlara yeni iş imkânları, yeni rant alanları, yandaş mütayitlere tatlı ihâleler verilecek, vatandaşın kanı emilecek" vb...

Efendim bu konuda daha çok bilgi edinmek isteyen açıp 5998 sayılı kanunu ve Kadir Topbaş'ın açıklamasına destek veren bilumum Belediye Meclis üyelerinin ne dediğini inceden inceye araştırabilir; benim yerim dar fakat şu kadarını söylemekten geçmeyeceğim; bu projeyi adam gibi uygulayabilirsek büyük bir medenî imtihan vermiş oluruz. Medenîliğin en basit kıstası şehir kurmak ve onu adam gibi işletmektir.

Mevzuat eksikti, tamamlandı; siyasi irade noksandı, o da ikmâl olundu; partiler arasında mutabakat bile sağlandı (ki hayretimi mûcibtir; aşkolsun!) şimdi işin üç nalla bir at faslı kaldı önümüzde. Mevzu Fikirtepe. İstanbul'un köylüsüyüm, Fikirtepe'nin ne halde olduğunu bilmiyorum ama geçenlerde Fevziçakmak Halk Kütüphanesi'nde minik kitapseverlerle sohbet etmek için Esenler'e, Bayrampaşa'ya kadar uzandım da ağzım açık kaldı: Kâbus filmi çevirmek için plato kurmaya gerek yok arkadaşlar; al kamerayı eline, dal ara sokaklardan birine kâfi.

NOT: Yazarın İstanbul ve mücavir alanlarında tek santim yeri olmayıp bu yaştan sonra mütayitliğe soyunmayı da aklından geçirmemektedir.

Senin ontolojin sana, benimki bana

Cuma vaazının sonuna yetişmişiz ama neyse ki en güzel faslını kaçırmadık. Osman Ağa Camii'nde konuşan hatip çok güzel ve ilginç bir anekdot nakletti. Hâdise bir zamanlar Gaziantep'te geçmiş.

Kulağı ezanda, gözü kıblede, alnı secdede olanlarımız bilir; her beldenin kendine göre "velî ile deli" arasında nerede durduğunu pek kestiremediğimiz birkaç şöhreti vardır. İşte bunlardan biri, cenaze namazına katılmış. Naaş kabrine konulup dualar edildikten sonra cemaat geriye çekilirken bizim "velî-deli", telkin vermek üzere mezarın başına yönelen hocaefendiye hitaben,

-"Sen yine telkinini ver," demiş, "Yalnız bana bir dakika müsaade et; rahmetliye iki çift söz de ben söyleyim". Oradakiler biraz şaşırmışlar. Bizimki kabrin ayak ucuna yaklaşmış, cemaat, ne söyleyecek diye biraz uzaktan kulak kesilmiş haldeler; demiş ki:

-Haram yemediysen, yalan söylemediysen orada işin iş arkadaş; burada veren orada alır, burada alan orada verir, haydi Allah işini rast getirsin!

Ben böyle kıssalara bayılırım. Ciltler dolusu ilimi bir tutam hikmet halinde tatlı bir nükte haline getirir, insanın aklına mıh gibi koyarlar.

Hocanın telkinindeki "orada" kavramını çıkarıp da "Ne demek istedi şimdi bu adam?" diye düşününce mânâsı ve derinliği kalmıyor. "Orası", öteki taraftır; nâm-ı diğer "âhiret". Mâhiyeti hakkında hümanist karakterde derlenip üretilmiş bilgi birikiminin hiçbir şey söylemediği, söyleyemediği, susup kaldığı bir semt-i meçhûl.

Bildiğiniz şeyler bunlar ama ara-sıra tekrar edilmesi lâzım: Dindarlar, "öteki tarafı", buranın devamı saydıkları için, her iki tarafta da geçerli değerlerini kendileri için esas kabul ederler. Müslümanlar arasında "Allah rızası" diye sıkça deverân eden ve tekrarlanan şey, kısaca öteki tarafın üst değerleridir. Yani Antepli velî diyor ki:

-Allah'ın rızâsını kazandıysan aşığı gümüşledin!

İçimizde bazı safderûn arkadaşlar -ki beni de o cümleden sayabilirsiniz- arasıra "İnsanlığa büyük hayrı geçmiş bilim adamları, mûcitler, aldıkları dualar sebebiyle cennete girerler mi acaba?" diye başkaca işleri kalmamış gibi ciddi müzâkerelere girişirler. Sorgu sırası bana geldiğinde, "Cennet geniş, o hesabı Allah bilir." der geçerim.

Ülkemizde demokratik hürriyetlerin ve standartların savunulması mücadelesine emeği geçen bazı liberallerin, muhafazakârlara diyet borcu hatırlatırcasına çıkışması bana bu nükteyi hatırlatıyor. Liberaller, kendi doktriner prensip ve tutarlılıkları için bu mücadeleye omuz verdiler; onlar için hürriyetlerden yana tavır almak bir "erdem" meselesidir ve bu erdemin daha yukarılarda bağlı bulunduğu başkaca bir üst değer yoktur. Liberal fikriyatın bütün üstadları, esasta hümanist, yani, fevkalbeşer inanışın rehberliğini kabul etmeyen fakat bununla birlikte bu gibi inançlara husûmet beslemeyen bir dünya görüşünü savunmuşlardı. Ezcümle liberalizm, temelinde seküler bir doktrin.

Halen içinde yaşadığımız bir dizi saçmalık yüzünden liberallerle dindarların, muhafazakârların yolu kesişti. Dindarlar Türkiye'de, anlaşılır birtakım sebeplerden ötürü özgüvenlerini kaybedince, doktriner erdem icabı dindarların makul taleplerini destekleyen liberallerde bir nevi meşrûiyet buldu; buna mukabil liberaller de, muhafazakâr ve dindarlara verdikleri stratejik destekle toplumun derinliklerinde bir başka türden meşrûluk, hatta sempati kazandılar. Bulunulan noktada her iki tarafın birbirine diyet hesabı hatırlatması mâkul ve hakça değildir.

Bu ince nüktenin hatırlanmasında fayda var; burada iki farklı dünya görüşüne sahip insanların "geçici" dayanışması söz konusudur. Haramı biz, "haksız iktisap", yalanı "gerçeği başkalaştırarak haksız avantaj sağlama gayreti" olduğu için değil, "öyle buyurulduğu" için mekrûh biliriz. Aradaki fark ise dağlar kadardır.

Senin ontolojin sana, benimki bana yani!..

Nerede bu Ankara kedileri nerede bu devlet?

Geçenlerde Münevver Ayaşlı'nın Dersaadet isimli kitabına takıldı gözüm. Neredeyse iki sene önce Beyoğlu'nda Belediyenin İstanbul Kitapları satış yerinden almış ama baş taraflarını şöyle bir dallayıp bir daha dönmemişim.

1906'da Selanik'te dünyaya gelen ve 1999'da aramızdan ayrılan Münevver Hanım, kitabında usul olarak Adalar'dan başlayıp Boğaz'ın her iki yakasını sırayla gezerek şahsi hâtırasının gölgeliğinde şahıslar, mekânlar ve kavramlar hakkında tatlı tatlı okuyucusuyla sohbet eden kuvvetli bir kalem. Selânik doğumlu olduğunu belirttikten sonra, "...fakat, umumî mânâda anlaşıldığı gibi 'Selânikli' değilim, Türk'üm. Babam askerdi. Devletimizin hudutları içinde olan Selânik'te vazifeli olarak bulunduğu bir sırada dünyaya gelmişim." diye kendince meseleye ayrı bir parantez açmak ihtiyacı hissetmesi pek hoş doğrusu. Hele yeri geldikçe satır arasında, "Bu hususta hiçbir fikrim yok, doğru veya yanlış, bana ait değil; ben sadece naklediyorum." dedikten sonra güft ü gû kabilinden rivayetler nakletmesi büsbütün başka âlem.

Allah garîk-i rahmet eylesin; benzeri kalmamış İstanbul hanımefendilerinden bir simâ imiş. Neyse ki kitapları ve kitapların satır aralarında rastladıkça insanı şaşırtan çok ilginç tesbit ve nakilleriyle okuyucularıyla sohbet etmeye devam ediyor.

İşte o unutulmuş ayrıntılardan biri.

Vaktiyle Ankara'ya mahsus bir isimle anılan Ankara tavşanından "Lapin d'Angora" bahsedildiğini duymuş muydunuz? Peki ya coğrafya kitaplarında bizim kuşağa okutulan Ankara Keçisi'nden; ama hepimiz vaktiyle Ankara Kedisi diye bir kedi cinsini duymuşuzdur. Gören kalmış mıdır bilmem. (Ömrümün beş yılı Ankara'da geçti, değil görmek, duymadım bile!)

Diyor ki Münevver Hanım: "Daha 1926 senesinde Ankara'ya ilk gittiğim zaman hemen her Ankara evinin cumbasında veya penceresinde o güzelim bir gözü mavi, bir gözü yeşil veya sarı-beyaz Ankara kedileri otururdu. Bir gün Zıraat Vekaleti'nden bir emirle bütün o güzel kediler evlerden alındı ve Orman Çiftliği'nde tel örgüler içine kondu. Zıraat müsteşarı ahbabımızdı, bir gün eve geldiğinde, 'Aman beyefendi, niçin bu işi yaptınız, bu güzel hayvancıkları tedirgin ettiniz, yerlerinden yuvalarından uğrattınız?' dedim. Sayın müsteşar beyefendi, 'Üretmek için, çoğaltmak için... Göreceksiniz, birkaç seneye varmaz bu sevdiğiniz kediler birkaç misli artacaklar.' dedi.

Ne arttı ne birşey oldu; evlere alışık bu güzel ve nazlı hayvanlar birer birer öldü ve bugün Ankara kedisi diye Ankara'da bir kedi nesli yoktur." (Bedir Yayınevi, İst., Tarihsiz [1973], s. 42 vd.)

Münevver Hanım'ın "bugün" dediği tarih 1972'dir; kırk sene önce yani. Peki bugün Ankara hayvanat bahçesinde bir tane olsun kalmış mıdır acaba?

İşte tam bu satırları yazarken merak edip Ankara hayvanat bahçesinin web sitesine ziyarette bulundum (ankarazoo.gov.tr). Hayvanlar sekmesinden alfabetik indeksi tıkladım; sağda açılan listede Ankara kedisi ve Ankara keçisi başlıklarını görünce kendimden utandım. Vardı işte!

Tık!.. Tık tık!.. Tık tık tık!..

Nâfile; boş bir sayfa açılıyor karşınızda; ne bir resim, ne de iki satır bilgi; belki öteki hayvanlar hakkında bilgi vardır diye gezinmeye başladım. Sadece Afrika fili hakkında malumat vardı; diğerleri genellikle boş birer sayfadan ibaret.

Ne yani, koca Ankara "Zoological garden"inde bir tane olsun Ankara kedisi kalmamış mıydı, nümûnelik, mostralık olsun bir tane? Başladım web'de Ankara kedisi aramaya; wikipedia sitesi çıktı karşıma. Buna göre Ankara kediciğimiz bir aralar Fars kedisi modası başlayınca unutulmuş ("Yıldızı soldu" diyor madde yazarı) ancak 1950'lerde Amerikalı kedi yetiştiricileri tarafından bir çifti "Yenidünya"ya götürülmüş de, tekrar "Sevilen bir ev kedisi olarak eski meşuriyetine kavuşmuş" muş... Yahu bu Amerikalılar ne mübarek insanlardır; gel de duygulanma!..

Bu defa "meşuriyet"e takıldım; ne demek meşuriyet? Meşhuriyet mi demek isteniyor acaba; yok öyle bir kelime Türkçede, yoksa meşruiyet mi, yoksa düpedüz yazım hatası mı? Wikipedi'ye göre Ankara Kedileri, "Hâlâ Türkiye'nin köylerinde ve kırsal yerlerinde, yüzyıllardır neredeyse hiç değişikliğe uğramadan dolaşmakta" olup yine verilen bilgiye göre "Ankara Hayvanat Bahçesi tarafından bir üreme programı başlatılmış" imiş.

E birader, mâdem köylerde kırlarda hiçbir değişikliğe uğramadan dolaşıp durmakta bu hayvancıklar, niçin hayvanat bahçesinde özel bir üreme programı başlatılmasına ihtiyaç duyulmuştur ve işin daha merak ettirici tarafı olmak itibariyle bu Ankara kedileri, hayvanat bahçesinin neresinde bulunmaktadırlar?

Web sitesinde olmadıkları kesin ama!

Belki de rahmetli Münevver Hanım yanlış hatırlamıştır vaktiyle; koca Zıraat Vekaleti'nin koca müsteşarı Münevver Hanım'a bile bile yanlış bilgi vermiştir! Öyle ya, koca devletin müsteşarı ayaküstü yalan söyleyecek değildir herhalde? Devletimiz 1926'da Ankara kedisinin durumuna şöyle bir bakmış, "Eyvah gitti gider bu hayvancağızlar, hemen el atıp devletleştirsek gerektir; tiz durmayalım!" diyerekten ev ev kedi toplayıp Çiftlik'te derdest etmiştir. Devlet aklı da böyle gerektirir zaten.

Söze rahmetli Münevver Hanım'ın "Dersaadet"iyle başlamıştık; nerelere geldik. Yine kitabının bir yerinde diyor ki rahmetli Ayaşlı,

-İstanbul'un üç korkusu vardı: Bir yangınlar, iki depremler, üç Belediye başkanları...

Ben buna dördüncü bir şık olarak "Devlet"i de ilaveye cür'et etsem, devletin mehâbetini tağyir, tahfif, ilga, terzîl ve tebeddül etmiş olur muyum bilmem; tahmin ettiğim şudur; eğer vaktiyle mehîb devletimiz, sadece iyiniyet ve halka hizmetten yükselen bir arzu ve irâde ile kafayı sevimli Ankara kedilerine takmamış olsaydı, bugün sağda solda en azından birkaç tane Ankara kedisi görebilirdik gibime geliyor!

Sultan Süleyman'ın "Ürem"i hangi sûrette bûs eylediği gibi deriin meselelerle uğraşmakta olan muhterem popüler tarih üstadlarımızın bu defa, "Ankara kedisi'ne ne oldu? Azz sonra!" diyerekten meselenin üzerine çullanmamalarını şiddetle istirham eylerim. Sağda solda nâdirat kabilinden yaşayan son birkaç Ankara kedisi de bu defa kahırlarından kendi kendilerini intihar ederler sonra!

Yerim ben böyle hakikati...

O reklâm filmini hatırlarsınız; iki delikanlı deniz kıyısında yârenlik ederken biri ötekine diyor ki, "Denizden babam çıksa yerim." Derken o esnada denizden bir balıkadam çıkmaz mı?

Arkadaşı diyor ki, "Baban çıktı abi". Denizden babası çıksa yiyeceğini ileri süren genç, uğradığı şaşkınlıkla âdeta inliyor, "Hakkaten ya!"

Hakkaten, yani hakikaten; ben bu kelimeyi bir yerden hatırlıyorum. Aa, CHP'nin yeni genel başkan yardımcısı Sezgin Tanrıkulu söylemiş galiba "Hakikat Komisyonu kurulsun" diye. Yer Diyarbakır. CHP, eli kulağındaki seçim sebebiyle "Ne toplasak kâr" diye düşünerek Diyarbakır'da atağa geçiyor.

Fikre bayıldım; Sayın Sezgin Tanrıkulu'nu kutlarım fakat işte buraya yazıyorum; böyle komisyonlar CHP'nin işine gelmez, hele Hakikat komisyonları filan hiç! Nitekim Sayın Tanrıkulu da işin farkında olmalı ki güzelim komisyona tarih sınırlaması getiriyor; "Komisyonun görevi 12 Eylül 1980'den bu yana gerçekleşmiş faili meçhul cinayetler ve kayıpları araştırmak olsun."

Böylece çok ilginç bir durumla karşı karşıya geliyoruz. Hakikatler ikiye ayrılır: A- 12 Eylül'den sonrakiler, B- Öncekiler. Sonrakiler kendi arasında yine ikiye ayrılır; a- Faili meçhuller hakkındaki hakikatler, b-Ötekiler...Halbuki reklâm filmindeki çocuk, "Denizden ne çıksa yerim abi" diyordu dürüstçe; daha işin başında "Yakın akrabalarım, hele hele anam-babam çıkarsa onlar istisnâdır" diye peşinen yan çizmiyordu.

Tanrıkulu'nun târifiyle Meclis'te, "Yakın tarihin en travmatik dönemlerine ışık tutacak" bir komisyon kurulacaksa bunun "son çeyrek yüzyıl"la değil de en azından elli, yüz, hatta yüzelli seneyi kapsaması gerekmez miydi?

İşi sulandırmıyor, aksine hakiki epistemik çerçevesini çizmeye çalışıyorum. Sezgin Tanrıkulu, partisine bölgede oy kazandırmak için Diyarbakır'da cesur bir hamle yapıyor; faili meçhul cinayetlere kurban giden Kürt vatandaşlarımızın acısına ortak olduklarını isbat için "Ne lâzımsa yapalım arkadaş" tavrını sergilemeye çabalıyor ama Türkiye'de Kürtlerin uğradığı haksızlık ve zulümlere milât çizgisi çekilmek lâzımsa, o çizginin en azından 1923 yılı başında gerçekleşen Adapazarı mülakatından başlaması gerektiğini görmezden geliyor: Ardından Şeyh Sait İsyanı'na, Şark İstiklâl Mahkemesine, Ağrı İsyanlarına, Dersim ayaklanmasına,

yakın tarihimize "Muğlalı Vakası" diye geçen Van'ın Özalp ilçesinde 33 kişinin kurşuna dizilmesine, anlı-şanlı "27 Mayıs Devrimi" akabinde Kürt ilerigelenlerinin nâhak yere sürgüne gönderilmesine de "Unutalım gitsin; son çeyrek asrı didiklesek kâfidir" yaklaşımıyla sırtını dönüyor.

Sırtımızı dönmeyelim; kurulsun o komisyon, Kürt meselesi'ni azdıran ne kadar iltihaplı vaka varsa masaya yatırılsın; neyse şu "hakikat" bilelim. Yüzleşelim, hodri meydan!

Eskiler, "Koruk yemedim ki dişim kamaşsın" derlerdi. Cumhuriyet'in bidâyetinden itibaren Kürt meselesini iltihaplandıran bütün dramatik hamlelerin neredeyse bir tane resmi muhatabı vardır ve bunu tesbit için aslında masraf edip Hakikat Komisyonu kurmaya bile gerek yoktur; en devrimbaz kalem elinden çıkmış sıradan bir İnkılâp Tarihi kitabını bile, arkaplan bilgisiyle okumak yetişir.

Bu muhatap CHP'dir. CHP'nin yine de son 30 seneyle mahdud bir hakikat komisyonu kurulması teklifini büyük tekâmül sayıyor ama ilâve etmeden geçemiyorum: CHP, evvelâ kendi hakikati ile yüzleşmeli, evvelâ kendi içinde bir hakikat komisyonu kurup bütün seyyiât ve hasenâtıyla kendi geçmişini irdelemeli ve bu esnada denizden babası bile çıksa yiyeceğini bütün netliğiyle va'detmelidir ki derdine devâ bulabilsin!

Hakikat komisyonuymuş; ayol önce "Hakikat"in etimolojisine bir göz atsaydınız derler adama!

Başbakandan sıcak ve hoşgörülü bir üslup değişikliği bekliyoruz

Sultan II. Abdülhamid devri hakkında etraflı okumalar yapanlar, şu gerçekle karşılaşınca şaşırmak, hatta sarsılmaktan kendilerini alamazlar: Devrin neredeyse bütün entelektüelleri, yazarları, şairleri, hatta neredeyse idadi tahsili yapmış olanları bile Abdülhamid'i sevmez, ondan nefret ederler. İçlerinde "İslâmcı" sayabileceğimiz isimler bile Abdülhamid nefretinde âdeta birbirleriyle yarışmaktadırlar. Basın dünyasında padişahı destekleyen kalem sahibi yok gibidir. O devirde yaşayıp da eli kalem tutanlar Abdülhamid'i bütün kötülüklerin sebebi ve hazırlayıcısı, bütün iyiliklerin önleyicisi mevkiinde bir insan olarak resmederler. Bunların içinde en şaşırtıcı olanı Mehmed Âkif'in şahitliğidir. Galiba bir cuma selamlığı esnasında veya Abdülhamid'in şehre çıktığı nâdir günlerden birinde Âkif, ansızın devrin İslâm halifesi ve Osmanlı Padişâhı Abdülhamid'i görür. Rengi sararır, yüzünün kanı çekilir, âdeta o dakika hastalanır. Yanındaki Midhat Cemal hayretle fark eder ki Âkif'i neredeyse baygınlık durumuna getiren şey, Abdülhamid'in yüzünü görmek olmuştur. Öylesi bir nefret!

Daha sonraları, ehl-i insaf ve nâmustan olanlar Abdülhamid nefretinin sebeplerini kendi nefislerinde tahlil edip sebebini bulmuş ve nedâmetlerini itiraf edebilmişlerdi. Bunun başlıca sebebi, II. Abdülhamid'in büyük dedeleri Osman, Süleyman ve II. Mahmud gibi uzun süre saltanatta kalmasıydı. Takriben 33 sene... Onun tahta geçtiği yıl doğan çocuklar, aynı padişahın hükümranlığı altında evlenip çoluk çocuğa karışıyor, hatta neredeyse torun sahibi olacak yaşlara geldi

kleri hâlde hep aynı yüzü görüyor, hep aynı ismi işitiyor ve hep aynı siyasetin içinde yaşıyorla rdı. Uzun süre aynı kişinin yönetimi altında yaşamanın, insanlar üzerinde bir nevi bıkkınlık, bi r nevi metal yorgunluğuna yol açması tabii ve insâni bir hâldir. Şüphesiz Abdülhamid Han'ın siyasetinde tenkide müstehak unsurlar, hatta yanlışlar da vardı fakat uzun hükümranlık yılları nın insanları yorduğu gerçeği de görmezden gelinmemeli.

BAZEN İSTİKRAR SIKICI GÖRÜNEBİLİR GÖZÜMÜZE

Recep Tayyip Erdoğan, neredeyse 20 yıldan beri aktif siyaset hayatının içinde, kamuoyunun tanıdığı bir isim. Önce İstanbul Belediye Başkanlığı, ardından yasaklı dönemi ve akabinde AK Parti kuruculuğu ile başlayan doğrudan iktidar yıllarından bahsediyoruz; Recep Tayyip Erdoğan, başbakanlığının 10. yılı içinde.

10 yıl, yüksek tempoda yaşamaya alışkın 21. yüzyıl insanı için uzun süredir. Sosyal değişmenin hızı, önceki asırlara nazaran daha hızlı. Özellikle sıkça hükümet ve başbakan değiştirmeye alışkın hâle gelmiş siyasi hayatımız bakımından… Kısa süreli Abdullah Gül hükümeti hariç 10 yıl hiçbirimizin alışık olmadığı bir istikrar dönemi teşkil etti.

Belki de anahtar kelime "istikrar"dır. Benim için istikrar kelimesiyle nitelenen son 10 yıl, özellikle siyasi muhalifleri açısından aynı mânâyı ifade etmiyor. Onlar Başbakan Erdoğan dönemine baktıklarında benimle aynı şeyi görmüyor, bu yıllara kaybedilmiş yıllar olarak bakıyorlar. Oysaki AK Parti yönetiminin, kendinden önceki hükümetlere kıyasla başarılı olduğunu da söyleyebiliriz. En azından 2002'de korkunç fiyat tırmanışları ve iktisadi bunalımla geçen kriz zamanları kısa sürede atlatıldı, enflasyon dizginlendi. Yeterli olmasa bile istihdamda artışlar kaydedildi, iktisadi büyüme hızı olumluydu. Dış politika sahasında Türkiye, bölgesinde lider mevkiine yükseldi, komşularıyla iyi geçinmeye itina gösterdi ve en az bunlar kadar önemli olmak üzere bu 10 senede Türkiye, kitaplarda okuduğumuz "Hukuk Devleti" kavramına biraz daha yaklaşabildi. Askerî vesayet sisteminin temel dayanakları zayıfladı, Meclis'in itibarı yükseldi ve bu esnada önemli darbe teşebbüsleri başarısızlıkla sonuçlanıp sorumluları yargı önüne çıkarıldı.

Nitekim seçmenler de öyle düşünüyor olmalı ki haziranda yapılacak genel seçimlerde ciddi anketler, Erdoğan'ın yeniden başbakan olacağını şimdiden söylüyor. Merak edilen husus, seçimi kimin kazanacağı değil, yüzde 40'ın üzerinde hangi rakama ulaşabileceği...

HALK DESTEĞİ ŞART AMA BAZEN YETMEYEBİLİR

Başbakan Erdoğan ve hükümeti aleyhine yıpratma, hatta imha kampanyalarının henüz 2003-2004 yıllarında askerî darbe tasarımı şeklinde başladığını sonradan öğrendik. 2007 yılında hükümet, bir Genelkurmay bildirisi ile sarsılmak istendiyse de başarılı olamadı. Üç yıl önce açığa çıkan Ergenekon oluşumu ise hükümete yönelik en ciddi komployu açığa çıkardı. Hükümeti yıpratmak için bir yüksek hâkimi makamında öldürmekten çekinmeyen tertibin zanlısı, bugün Ergenekon davasının kapsamında yargılanıyor. Bu zincirin son halkası Balyoz

Davası oldu. Bu süreç hükümeti zor veya desise ile yıkmak isteyenlerin başarısızlığına sahne oldu; bu başarısızlıklar, hükümetten bıkkın çevreler arasında ümitsizlik hâsıl etti. Son günlerde öğrencilerin kışkırtılarak devreye sokulduğunu gördük. Bir kısım basın organları hükümeti zor duruma düşürecek haberleri yayımlamakta, abartmakta ve saptırmakta "Sektörel" bir gayret gösterdiler ve gösteriyorlar. Demokratik yollarla başbakana ve hükümete çok daha iyi bir alternatif çıkaramayanlar, şimdi en küçük vesileyle bile protesto eylemlerini yaygınlaşmış gibi göstererek bir özgüven tahribatı yapmak istiyorlar; bu uğurda asparagas, yalan haber bile üretmekten kaçınmadıklarını hayretle gördük. Vaktiyle 1950'li yılların ikinci yarısında Demokrat Parti'nin uğratıldığı o korkunç yıpratma kampanyası, şimdi Başbakan'a tevcih edilmiş durumda. Başbakan halk desteğine sahip ama görüldüğü kadarıyla yetmiyor.

PROTESTOCULARIN DA BAŞBAKANI ODUĞUNU HATIRLAYABİLMEK...

Muhalefet demokrasinin en görünür alâmeti; hep olacak ve elbette olmalı. Başbakan asabi bir adam; bu niteliği onu zaman zaman bazı kesimler nazarında sevimli ve güçlü de gösterdi fakat önümüzdeki süreçte onun, belki ders çalışarak, belki ciddi surette profesyonel uzman desteği alarak kriz anlarında daha hoşgörülü davranmaya hazırlanması gerektiğini düşünüyorum. 2007 seçimini kazandığı günün akşamında yaptığı o ünlü balkon konuşmasında söylediği gibi, kendisini destekleyenlerin kadar desteklemeyenlerin de başbakanı olduğunu hep hatırlamalı; özellikle asabiyet anlarında ve kriz zamanlarında daha yumuşak bir üslûp, daha serinkanlı bir yaklaşım, hatta her zamankinden biraz daha güler yüzlü ve esprili olmayı denemeli. Önümüzdeki dönem, inşallah Türkiye'nin demokratik istikamette kurumlaşmaya başladığı, taşların yerine oturduğu bir zaman olacak.

Başbakan, muhaliflerine de şefkat ve anlayışla yaklaşmalı. Teknik anlamda siyasette başarılı olmanın yetmediğini öğrendik; gönül fethetmek de lâzım. Üslûp değişikliğine kendisi ihtiyaç duymayabilir fakat Türkiye'nin, iç barışımızın ve dirliğimizin buna ihtiyacı var.

Çim içi, çim içi?

Hava suratını astı ama öğle saatleri itibariyle tık yok kar nâmına henüz. Bre aman, şurada 25. Dünya Üniversiteler Kış Olimpiyatları'na iki gün kaldı.

Vâkıa Palandöken'de durum iyidir yollu haberler geliyorsa da yine de yüreğimiz Selânik. "Ağustos'ta suya girsem balta kesmez buz olur" hesabı bir talihsizlik yaşamayalım sonra...

Naim Hoca durumu aynen tesbit etmiş ama yıllar evvel, "Ne zaman ki kar para eder, o zaman Erzurum'a yağmaz"; Allah rahmet etsin; efsâne değil de doğruysa kerâmet gibi sözdür.

Kar dedim, burnumun direği sızladı; en son 2007 miydi, yarım metreyi geçkin kar yağınca mâaile Etembey'in parkına gidip kuşluk saatinde yere yatarak karda kalıbımızı çıkarmıştık. Fotoğraflarına bakıyorum ama kesmiyor, yaşasın yasaklanan o meşhur video sitesi (İsmini

vermem; bana ne; suçtur filan?), arama çubuğuna snow yazıyorsunuz kâfi. Tâ uzaklardan önüne neredeyse üç metre yüksekliğinde domuzburnu şeklinde kar bıçağı takılmış alâmet bir tren katarı oflaya puflaya, karları yara yara gelmekte ki fırtınalı denizde şilep gibi mübârek! Birini tıklayınca yanıbaşında öteki klipler gelinlik kız gibi el bağlayıp sıraya diziliyor haspaların.

Bir ara kendimi öyle kaptırmışım ki gardırobu açıp paltoyla kalpağı kuşanasım geldi desem yeridir.

Farkındayım, gündem yine taş gibi ağır (Hatîften, "Ne zaman hafifledi ki?" sesleri). Gölcük karargâhı'nın taban döşemelerinden çıkan çuvallar dolusu darbe planının hukuki mâhiyeti hakkında köşe yazarları, Agatha Christie'ye parmak ısırtacak, kriminal tahliller geliştiriyorlar; bir başka bölüğü ise Silivri'den Meclis'e tünel açıp bazı Ergenekon sanıklarını vekil seçtirecek ince akıllar üzerinde kafa yormakta.

Hani ortada 27 Mayıs, 9 Mart, 12 Mart, 12 Eylül, 28 Şubat, 27 Nisan vesaire cinsinden sâbıka kayıtları olmasa, "Ne cuntası, ne darbesi, tarihler yazmış mıdır ki azizim böyle ithamlarla bigünâh, tanınmış meşhur insanların, aydınların, yurtsever komutanların, yazarların günahına giriyorsunuz?" diye üste çıkacaklar; öyle ya, bizde asker amcalar darbe yapmaz, ehliyetsiz ve beceriksiz siviller zorla darbe yaptırırlar adama. Bir cumhuriyet klasiğidir!

İşte tam bu esnada -kaçıncıydı, 9. muydu?- eski reisicumhurlardan Demirel'in, "Haberal'dan neden korkuyorlar; bu yapılanlar tedhiştir; bir hastane odasında zaten sağlığını yarıyarıya kaybetmiş bir adamın odasında 20 polis 7 saat ne arar?" sözlerini okuyorum. Demirel öteden beri dermiş ki, "Turpun büyüğü heybede". Turp kim, heybe neresi oluyor; bunca yüce ve önemli fikri değerlendirebilecek durumda değilim açıkçası. Daha sıradan şeylere kafam takılıyor; mesela İmralı'da yatan Öcalan hakkında kitap yazan gazeteci'nin, Öcalan'la nasıl görüştüğü, nereden izin alarak röportaj yaptığı gibi basit şeyler. Başka gazeteciler de istese "müşarünileyh"le mülakat yapabilirler mi acaba? Birilerinin bıyıkaltından gülerek, "Adam, yattığı yerden neredeyse bütün Ortadoğu'ya lâf yetiştiriyor, talimatlar yağdırıyor; mülâkatın lâfı mı olur?" dediğini hissediyorum.

Bugün âvâreliğim üzerimde, ciddiyet algım zayıf (Hatîften, "Ne zaman güçlüydü ki?" sesleri!...). Birkaç günden beri, Erzurum'a inşa edilen Körling salonunun (Curling; dilciler, tiz bulun bu siporun öztürkçesini!) muhtemel etkileri kafama takılmış durumda; kaç yıl sonra Körlingde bir Avrupa şampiyonluğu kazanır mıyız diye dertleniyor bu arada Körling'in eski bir Türk sporu olma ihtimâlini de bir kenara yazıyorum!

Naim Hoca Erzurumspor'un maçına gidecek olmuş ama bakmış ki maç dağılıyor. Bir delikanlıya sormuş, "Yegenim maç kaç kaç?" Çocuk "İçi-içi" diye cevap verince Hoca'nın kafası aynen benim gibi karışmış olmalı ki yeniden sormak ihtiyacı hissetmiş,

-Eyi de yigenim, çim içi, çim içi?

Tiyatro

Çok bilinen bir tiyatro efsanesi vardır, hatırlayacaksınız...Bir gece oyunun önemli aktörlerinden birinin başına beklenmedik bir kaza gelir. Perdenin açılmasına ise çok az bir süre kalmıştır. Sinirler gerilir, panik başlar, oyun mutlaka devam etmeli, seyirci yüzgeri edilmemelidir. Telâş artar; tam o esnada birisi, oyunda yıllardır figüran rolü oynadığı halde ezberi ve tiyatro disiplinine güvenilir bir oyuncunun varlığını hatırlar; "Niçin olmasın ki?"dir.

"Yapabilir misin?" sorusuna "Tiyatro için canım fedâ" cevabını veren figüran heyecandan bacakları titrese de büyük bir cesaretle sahneye çıkıp ezberini okur. Seyirci pek bir şey anlamadıysa da nezaketen alkışlar, perde iner; kuliste tebrikler başlar. Figüran mutludur, hayatında bir kere olsun başrol oynayabilmiştir işte.

Gün kurtarılmıştır; ertesi gün tiyatroda herşey yine eskisi gibi devam edecektir nasıl olsa, fakat yine umulmadık bir şey olur. Temsilin baş aktörü, ertesi sabah banyoda duşunu alırken bu defa yerdeki ıslak sabuna basıp da düşünce ayağını kırar. Haber duyulunca tiyatro yöneticileri derin bir şokla sarsılırlar. Ne olacaktır?

Gözler yeniden figürana döner...

Figüran, bir önceki akşam pekâlâ durumu idare edebildiği inancıyla kendisine yönelen bakışları büyük bir özgüvenle cevaplandırır. Yıllardan beri içinde gezdirip durduğu "Hayır, olmaz; ben yapamam; başrol büyük oyuncuların işi" inancı artık "Ben de yapabilirim; meğer ben ne büyük tiyatro kabiliyeti imişim de farkında değilmişim"e dönüşmüştür. Alelacele afişlerde isim değişikliği yapılır.

Hani hep söylendiği gibi "Oyun devam etmektedir". Görünüşte değişen bir şey yoktur; tam aksine tiyatroda, "Aa, oldu vallahi; gelen gideni aratmadı" iyimserliği yaygınlaşmaya başlar. Ne var ki bir süre sonra çiçeği burnunda yeni aktör, oyundaki diğer karakterlerden sızlanmaya, kapris yapmaya başlar. Tiyatro eleştirmenleri sırf tiyatro aşkına, "Evet evet, adam haklı; oyunun ekibi değişirse daha güzel olur" diye tiyatro yöneticilerini yüreklendirirler; nitekim değişiklik yapılır. Ekip değiştirilir fakat o da ne? Tiyatronun müşteri sayısında gözle görülür bir artış gözlenmemekte, koltuklarının 4'te üçü eskiden olduğu gibi yine her gece boş kalmaktadır.

Artık yapılacak bir şey yoktur, çünkü büyük tiyatro festivalinin yapılacağı günler hızla yaklaşmaktadır ve dere geçerken at değiştirilmeyeceği gerçeği bir kere daha kahırla hatırlanır.

Bu arada yeni ekibin yeni oyuncuları başrol oyuncusundan replik ve sahne çalmaya, rol tırtıklamaya başlamıştır. Başrol oyuncusu, oyun arkadaşlarına "Ne oluyoruz efendiler, metne sadık kalınız" diyeceği yerde, metni değiştiren yeni oyuncuların repliklerini boşa çıkarmamak

için yeni tuluâtlar, yeni emprovizasyonlar, yeni yeni replikler geliştirmeye koyulur, çünkü o zekidir, çünkü o büyük bir oyuncudur, çünkü tiyatro basını hâlâ kendisini anlaşılmaz ve büyük bir sadâkatle desteklemektedir. Yaptığı her tuluât, "Aferin, büyük tiyatro dehâsı yine döktürdü" diye alkışlanmakta, sahnede düştüğü tutarsızlıklar görmezden gelinmekte, hatta tiyatro basınına mensup kalemlerden bazıları figürasyon kadrosuna alınarak taltif edilip göğsüne törenle tiyatronun amblemi iliştirilmektedir.

Bazıları bu gidişatı ümitsiz bakışlarla izlerken "Heyhât" dercesine kafasını gözünü sallasa da iş işten geçmiştir. Geçici ve sahte tiyatro yıldızı, artık kifayetsizliğinin ve olmayan liyakatinin en tepesinde etrafını kendinden emin gülücükler, afacan bakışlarla seyretmekte, çevresine, "Bakın ne kadar şirin, ne kadar akıllıyım" mesajları vermektedir.

Onun kısa sürmesi muhtemel tiyatro kariyerinin sanata tek katkısı, günün birinde herkesin star olabileceğinden ibaret kalacak galiba.

Qwerty'iniz be!

Geçenlerde AK Parti Genel Başkan Yardımcısı Ekrem Erdem, okul ve kamu kurumlarında F klavye kullanımını mecburi kılmayı planladıklarını açıkladı.

70'li yılların başında F klavye ile daktilo kullanmayı öğrenmiş biri olarak bu habere çok sevindim; sevincim elbette ki "Herkes benim kullandığım klavyeye alışsın." cinsinden ucuz bir güdüye yaslanmıyor; F klavye, Türkçe için tasarlanmış, üzerinde araştırma yapılarak klavye üzerinde harflerin dağılışı ilmi esaslara göre tertip edilmiş bir düzen; kullananlara rahatlık ve sürat sağlıyor. Türkçede çok kullanılan sessiz harfler, klavyenin solunda toparlanmış; sıklık derecesine göre diğer yerlere dağıtılmış sessiz harfleri kolayca tuşlayabiliyorsunuz.

Ve ilginç bir ayrıntı: F klavye bugün icat edilmiş bir düzen değil; tâ 1955'ten beri daktilo kullananların bildiği bir kolaylık. İsteyenler, internetin arama çubuğuna İhsan Sıtkı Yener ismini yazarak Türkçe klavyenin nasıl bir sürecin, emeğin ve dikkatin eseri olduğunu öğrenebilirler.

Bilgisayar hayatımıza girene kadar esasen "F mi kullanalım, Q ile mi idare edelim." diye bir meselemiz yoktu. Resmî kurumlarda kullanılan bütün daktilo ve klavyeler zaten F oldu yıllar boyunca; çünkü F klavye 1974'te Türk Standartları Enstitüsü tarafından "Mecburi standart" olarak ilan edilmişti; hâlen öyledir. Kamu hizmeti gören bütün devlet memurları, işlerinin gereği klavye kullanacakları zaman önlerinde F klavye daktilo buldular, yöneticiler kuruma daktilo satın almaları gerektiğinde F'yi tercih etmek zorundaydılar.

Günün birinde bilgisayarlar yaygınlaşmaya, "Her eve lâzım." kabilinden evlere girmeye, hatta her okuma-yazma bilen vatandaş bir bilgisayar edinmeye başlayınca satıcı firmalar,

kolaylarına geldiği için Q klavyeli bilgisyarlar satmaya başladılar; oysa ki F klavyenin Türkiye'de taşıdığı özel önemi farkeden bazı firmalar (yani benim bildiğim Apple), "isteyen" tüketicileri için F klavye tercihi sunmaya itina gösterdiler. Yıllar boyunca Apple Türkiye temsilcilerinin Türk tüketicileri için ürettiği F klavye kullandım bu sayede. Ne var ki Q klavyeyi "Dünya standardı; evrensel olmanın lâzımesi" zanneden birçok tüketici yüzünden Q klavye yaygınlaştı ve öyle bir hâl aldı ki, "Okullarda ve kamu kurumlarında F klavye mecburi olacak." denildiği zaman, kendilerine "Otomobil yerine çalı süpürgesine binin." teklifi yapılmışçasına yüzlerini buruşturup, "Ama bu saçmalık." diye sızlanmaya başladı bazı nâzenin Türk gençleri.

Nitekim Erdem'in açıklamasından sonra kıyı-bucağı "Vardır bu işten AK Parti'nin bir çıkarı; kimbilir yandaş müteahhitleri nasıl zengin edecekler?" yollu câhilâne dedikodular başladı; onu, daha çok mürekkep yalamış ve her şeyi bildiğini zanneden daha ukalâ zümrelerin vıdıvıdısı izledi, diyorlar ki meselâ:

"Bu çağda milliyetçilerin göğsünü kabara kabara savunduğu, bilgisayar-bilişim ve internet dünyasının ruhuna tamamen aykırı girişim. İnternetin çıkış noktası tüm dünyayı birbirine bağlamak, o anda dünyanın neresinde olursak olalım online olabilmek değil midir; bunun için de insanların gittikleri her yerde, herkesle hızlı bir şekilde iletişim kurabilmesi için alışkın oldukları ortak bir klavye düzeni gerekli değil midir; e öyleyse bu düzenin dünyanın hemen her yerinde herkes tarafından kullanılan, üretilen tüm yazılım ve cihazlarda standart hale gelen, en yaygın klavye düzeni qwerty ile sağlanmasında ne gibi bir mahzur vardır?"

Çok tutarlı, çok mâkul gibi görünen bu mantığın küçük bir kusuru var: Sonu yok! Meselâ "Bütün dünya İngilizce konuşurken biz niçin Türkçe'de ısrar ediyoruz?"a kadar uzatabilirsiniz bu çokbilmişlik tavrını.

Okuduklarını bile anlamıyor olmaları cidden endişe verici bir durumdur. Kısaca hatırlatalım:

-Hükümet, Q klavyeyi yasaklamıyor; öyle bir yetkisi ve iktidarı da yok. İsteyen dilediği klavyeyi kullanabilecek fakat okullarda çocuklara bilgisayar eğitimi verilirken önlerinde F klavye olacak. Resmî kurumlar bilgisayar alımlarında sadece F klavye satın almak durumunda olacak; hadise sadece bundan ibaret...

İsteyen Q klavyesinin başına geçip yine bütün dünyayı birbirine bağlayarak, nerede olurlarsa olsunlar "online" olabilme imkânına sahip olacak zaten eskisi gibi; ancak devlet memuru iseniz bir zahmet iki gün zaman ayırıp önünüzdeki bilgisayarı kullanabilmek için F öğreneceksiniz; iki gün sürmez bile...

Son zamanlarda hükümeti, seçim yoluyla alt edemeyeceklerine iyice aklı kesip ümitsizliğe kapılan bazı çevrelerde, mevzu ne olursa olsun lâfı iktidara getirip garip laflar ediyorlar. Bir örnek veriyorum. Geçen hafta Vatan gazetesinde "Silivri'den Meclis'e doğru" başlıklı bir

haber yayınlandı; haber bazı Ergenekon sanıklarının CHP'den aday gösterilerek mahpustan kurtarılmaları hakkındaydı. Bu haberi yorumlayanlardan biri bakınız ne yazmış haberin altına:

-Neden olmasın, vaktiyle at ve eşek etinden sucuk yapıp satanlar simdi boşbakan...

F klavyeye karşı çıkanların ilk anda hazırlıksız yakalanıp "Yine kimbilir ne dolaplar çevirecekler bakalım" yollu yorumlar döktürmeleri de seviye itibariyle bu kalitede işte. Eskiden kızar, üzülürdüm, şimdi sadece gülüyorum.

Hani biraz kabiliyetim olsa, bütün olumlu ve olumsuz şeyleri hükümetin uğursuzluğuna ve beceriksizliğine bağlayıp öfkesinden lokomotif gibi istim bırakan gayrımemnunlar kitlesinin saplantısını açığa çıkaran bir skeç kaleme alacağım ama nerede o kabiliyet bende?

Hiçbir şeyini beğenmediğiniz ülkenizden birisi çıkıp vaktiyle son derece güzel ve kullanışlı bir klavye sistemi icad etmiş; insan biraz onur duyar, insan biraz gurura kapılır, hayır efendim...

-Bakalım AK Parti bu F klavye yasağından kaç milyon götürecek milletin kesesinden?

"Başınıza F klavye düşsün de görünüz" diyeceğim ama demiyorum işte.

-Qwerty'iniz be! deyip geçiyorum.

Bir direniş destanı!

Meclis'teki Anayasa ve Adalet Komisyonu'nda görev yapan on partili yiğit vekilimizden aldığımız ilhamla sabah erkenden birbirimize cep mesajı göndererek Zafer Çarşısı girişindeki Rumeli işkembecisinde toplanmaya başladık.

Bir porsiyon tuzlamayla bir ekmek götürdüğümüzü gören lokantacı kızdı, "Ayıptır, yuh" filan dedi. Tuzlama tenceresini adamın kafasına geçirerek şanlı direnişi başlattık. Altı oklu bayrağımızı açarak bulvara doğru slogan atarak yürüyüşe geçildi. Elinde kılıcıyla ayakta durarak Çankaya'yı seyreden ve sanki, "Ne günlere kaldık ey gaazi hünkâr" diye hüzünlenen Atamızın heykeli etrafında toplanarak saygı duruşu yaptıktan sonra "Durmak yok yola devam" diyerek trafiği kestik. Emekçi ve devrimci halkımız etrafımızda öbeklenmeye başladı. Herkes, "Bıktık artık bu iktidardan" diye haykırırkene hemen karşıdaki orduevinin pencerelerinden birkaç alkış sesi duyulunca yüreklendik. Arkadaşlar hemen "Ordu-Bürokrasi elele; CHP hükümete!" sloganı atmaya başladı. Bu arada "Gidin başka yerde eylem yapın, ekmeğimizle oynamayın ulan" şeklinde provokatif karşı devrime kalkışan taksici ve otobüsçü esnafı, gerici tutumundan ötürü bir güzel dövülüp yuhlanarak, direniş mahkemelerine sevkedildi. Gezici istiklal mahkemesine gönderilen taksici-otobüsçüler, zaten yeterince dayak yedikleri için serbest bırakıldılar. Yamaçlardan kopmuş bir çığ gibiydik; devrimci direnişin gücü emekçi yumruklarımızın ucundaydı; hissediyorduk!

Öğle saatlerine doğru acıkmıştık hâliyle; genel merkezden poşetlerle kumanya geldi ama yetmedi; hâliyle pamuk elleri cebe atarak kokoreç simit vesaire öğünü geçiştirdik ama bu iaşe ve ikmal düzeneği ile devrim yapılmayacağını söyledim arkadaşlara, "Bakın bu böyle gitmez" dedim. Neyse ki yurdun dört yanından şanlı direniş haberleri gelmeye başladı; ordu zaten bizden yanaydı, polis de kitleler halinde direnişime katılmaya başlayınca keyifleniyorduk. İkindi üzeri, "Çağdaş demokratik restoranlar birliği"nin gönderdiği bir şarap tankeri destek için geldi. Herkese kâğıt bardak dağıtıldı, tankerin vanalarından bedava şarap dağıtıldı. Yoldan geçen insanlar, "Nerede kaldınız, canımız size feda; yeter ki kurtarın bizi bu zalim iktidardan" diye ağlayıp, yalvarıyorlardı. Gururluyduk, halk böyle yapardı işte. Arka saflardan, "Faşizmin kalesini çökertelim; Söğütözü'ne yürüyelim. İşbirlikçi hükümetin yuvasını dağıtalım!" diye bağırınca "Hurraa" dedik. Birader, Söğütözü dünyanın yolu fakat parti adına el koyduğumuz vesait ile binlerce direnişçi olaraktan Söğütözü'nü bastık bir güzel. Korkak iktidarın çanakçı yandaşları tırsıp soluğu çoktan New York uçağında almışlardı bile. AK Parti genel merkezine girip cam çerçeve darmadağın ettik. Gizli kasalarını dinamitle uçurup halktan çalınan paralara kamu adına el koymak istedik ama kasalardan yeni anayasa taslakları çıkınca hırsımızdan parça-pinçik ettik. Bu işlerde tecrübeli bir arkadaş, "Bari birkaç parça kadın iç çamaşırı bulsaydık; ilerde lâzım olurdu be" diye epey sağa sola baktıysa da bulamadı. Akşam oluyordu. En üst kata çıkıp partinin bayrağını çektik, karnımız acıkıyordu. Bu esnada genel başkanımız geldi. Kendisini omuzlarımızda gezdirirken, "Arkadaşlar yanlış anladınız; biz direnin dedik ama entelektüel anlamda, manevi anlamda direnin dedik; siz işin tadını kaçırdınız" diye birşeyler geveleyince kendisine de yuh çektik. Devrim artık kendi evlatlarını çerez gibi yiyordu. Şanlı direnişimiz her tarafta çığ gibi yükseliyordu. Televizyonlar Silivri'den canlı yayına geçtiler; sanıklar kahramanlar gibi çıkıyor, zâlimler denize atlayarak yüze yüze Yunanistan'a geçmeye çalışıyorlardı. O arada Gürsel başkanı gördüm. Bana, "Necati, ne yap yap Meclis'i ele geçir; oradan telefon et, hudut kapılarını kapatsınlar" diye talimat verince "emredersiniz" deyip kapıdan fırladım; meğer 7. katın yangın kapısıymış o! Yallah 7. kattan aşağı.. Düşerken kendime diyorum ki, "Yav Necati, bu en mutlu günde 7. kattan düşüp devrim şehidi olmanın sırası mıydı?"

Bir uyandım, ortalık batmış; ter içindeyim..

Türk siyasetinin röntgen tahlil sonuçları

Seçim sandığı daha bugünden görünür hâle geldi. Bu gidişat devam ederse, 12 Haziran seçimleri, siyasi tarihimizin heyecan itibariyle en pörsük seçimi olacak. Sonuçlar daha şimdiden belli. Kamuoyu araştırmalarının kimin kazanacağı hakkında tereddüdü yok. Merak edilen, daha çok kazanamayanların alacağı oy oranı.

Sanki tek parti devrinde gibiyiz; seçimler tazeleniyor ama kazanan belli. Sürpriz olmayacak. Tek parti döneminin en bâriz alâmeti, siyasi muhalefetin olmamasıydı. Şimdi siyasi muhalefet

var fakat buna “varlık” denilip denilmeyeceği çok su götürür. Meclis’te mevcut, Meclis dışında da örgütlü fakat fiilen yok. Muhalefetin muhalefet tarzı, iktidarı zorlamıyor; daha fazla güç ve enerji harcamaya sevk etmiyor. Bir mânâda iki dönemin iktidar partisi, olağan aşınma ve yıpranma payına rağmen gücünü artırarak üçüncü döneme yürüyor. Hükümet ise muhalefetin “kavgaya istekli” görüntüsünden hoşnut gibidir. Çünkü ideolojik kavga yürütmek, projeli siyasete göre daha kolaydır ve daha az enerji gerektirmektedir.

Seçim tarihi yaklaştıkça tartışmalarda görülen “halkın kolayca anlayacağı basit ve sert mesajlar”a doğru seviye düşüklüğü göstermesi sebepsiz değil. Muhalefet, bünyesi ve naturası icabı hükümete ciddi alternatif teşkil edemediği için kavgayı seçiyor; hükümet ise taraftar kitlesine, “Kavgaysa biz de erkeğiz; biz de dövüşmesini biliriz” mesajı vermenin kolaylığından yararlanıyor.

Bu işte bir gariplik var.

İDEOLOJİK SİYASET- TEKNİK SİYASET!

Gariplik, Türkiye’de iktidar savaşının hâlâ ideolojik kutuplaşma üzerinden yapılmasından başlıyor. Muhalefet, iktidarı resmî ideolojiye aykırılık ve ihanetle suçlayarak taraftar toplamayı düşünüyor; bu iddiasını desteklemek için -geçen dört yıllık sürede gördüğümüz üzere- basının, bürokrasinin, yargının hatta ordunun desteğiyle hareket ediyor. Hükümeti, “projeli ve projeci” teknik siyaset üzerinden eleştirmekte muhalefet yetersiz kaldı. Geçmiş dört yılın kabaca özeti böyle.

Türkiye’de teknik siyaset, nispeten Adalet Partisi’nin 1965-1969 iktidar döneminde ve Anavatan Partisi’nin 1983-1987 yılları arasında yürütülebildi. Her iki parti de, ikinci dönemlerinden başlamak üzere muhalefet partileri tarafından “Resmî ideolojiye ters düşmek, Türkiye’yi irticâa sürüklemek, ülkeyi bölüp satmak” gibi heyecan dozu yüksek olmasına rağmen, elle tutulur kritik taşımayan ithamlarla zayıflatılmaya çalışıldı; buna DP’nin on yıllık iktidarını da eklemeliyiz. DP’lileri idam sehpasına götüren ithamlar, teknik siyasetle ilgili değildi; DP’liler anayasayı ihlâl suçundan mahkûm edildiler.

Ne tuhaftır ki her üç dönemi takip eden seçimlerden sonra koalisyon hükümetleri ile karşılaştık.

PARTİLERİN VÜCUT DİLİ

NE ANLATIYOR?

Bu seçim kampanyasında dikkat çekici bir ayrıntı göze çarpıyor. Her iki muhalefet partisi de bir önceki seçimde elde ettikleri oy oranını korumayı, seçmen kitlesini muhafaza etmeyi ilk hedef olarak görüyor. Buna mukabil iktidar partisi, son seçimdeki oy oranının da üstüne çıkarak tek başına anayasayı değiştirecek bir çoğunluk üzerine kuruyor hesabını. Anayasa değişikliği, doğrudan “teknik siyaset” diyebileceğimiz, iktisadi ve sosyal kalkınma

programlarıyla ilgili görünmüyorsa da, muhalefetin seçmen tarafından anlaşılmayan 'istemezükçü' tavrının yanında ciddi bir proje görüntüsü veriyor.

Hükümeti, Ergenekon ve Balyoz sanıklarını haksız yere hapse atmakla, Hizbullah'la işbirliği yapmakla, her yatırımda yolsuzluklara sebebiyet vermekle suçlayan muhalefetin vücut diline mukabil, yeni bir anayasa yapmak ve böylece devletin kurumları arasındaki ahengi ve işleyişi yeniden kurmak, idare içinde askerî vesayete son vermek gibi tezlerle seçmenin karşısına çıkan hükümetin ifade ettiği vücut dili arasında bâriz bir fark var.

Her ülkede siyasetin ideolojik endişelere kadar uzanan bir yönü görülebilir fakat Türkiye'de biz hâlâ, devlet birkaç gün önce kurulmuşçasına, devletin ve düzenin geleceği endişesi üzerinden köpürtülen siyasi boğazlaşmalara dikkat çekilmek zorunda kalıyoruz. Türkiye'nin gündemine bakınız; hepsi de yüksek derecede ideolojik ve siyasi mesaj taşıyan kavgalar. Doğrusu bunca siyasi polemik arasında Türkiye'nin büyümesi, yatırım yapabilmesi, işsizlikle, eğitimle, sağlık hizmetleriyle meşgul olabilmesi bir noktada insanı şaşırtıyor.

VATAN İÇİN ÖLELİM AMA

OKUMAK DA NE OLUYOR?

Sadece bir noktada siyasi partileri anlayışla karşılamak mümkün olabilir!

Biz az okuyan, az düşünen, uzun uzadıya tahlili, değerlendirmeyi, serinkanlılığı, temkini sevmeyen, bu gibi değerlere kâğıt üstünde değer versek de pratikte icabet etmeyen bir toplumuz. Televizyon tartışmalarının bu kadar seyirci celbetmesinin sırrını televizyon yöneticileri keşfedeli yıllar oldu: Biz kavga seviyor, münakaşa etmeye bayılıyoruz. Çoğumuz, gündemin başlıca meselelerine dair bilgiyi, tartışma, daha doğrusu kavga programlarının adrenalin yüklü atmosferine kendimizi kaptırarak dolaylı yoldan edinmeyi tercih ediyoruz. Kimin söylediğini bilmediğim ama bugüne kadar bu hükmü yanlışlayan hiçbir örneğe rastlamadığım, "Türk konuşmaya utanır da dövüşmeye utanmaz" sözü, anlatmaya çalıştığım olguyu kestirmeden niteliyor. Dolayısıyla siyasi partiler, seçmene aynı üslup ile hitab etmeyi daha ucuz ve etkili buluyorlar. Diyelim ki uzun uzadıya izahı gereken ve bunun için broşür, kitap, film, ses kaydı gibi yayınlar vasıtasıyla anlatılmasına ihtiyaç duyulan bir konu hakkında masrafa girmek, harcama yapmak, yayını dağıtmak gibi külfetlerin çoğunlukla işe yaramadığını yakinen biliyorum; bunun yerine liderlerin veya parti sözcülerinin kavga, polemik tansiyonu içinde basit misaller göstererek kurdukları cümlelerin maliyeti sıfıra yakındır.

Sayısı otuzu bile bulmayan teşkilat görevlileri hariç, kimse merak edip parti tüzüğünü, seçim bildirgelerini bile okumaz meselâ!

BÜTÇE HAKKI

Niçin böyle oluyor; çünkü devlette mevcut bulunduğunu varsaydığımız toplam iktidarın tamamını sivil güçlerin, parlamenter demokrasi yoluyla kontrol edebilme kavgası henüz sona ermedi. Siyasetin amacı iktidarsa, iktidarın mânâsı "Bütçe hakkı"na titizlikle sahip çıkmaktır. Bütçe hakkı, yasama uzvunun halk adına kamu gelirlerini toplayıp yine halk adına bu gelirleri harcama yetkisine verilen isim. Dar ve reel mânâda siyaset, ideolojik amaçları tahakkuk ettirmekten önce kamu bütçesinin kontrolüne ele geçirmek için yapılır. Siyaset, mevcut bütçenin nasıl kullanılacağı hakkındaki teknik detayları kapsar.

Bizde seçilmiş hükümetlerin bütçe hakkına sahip çıkması gerektiği yolunda bir siyaset bilimi retoriği henüz gelişmedi. Kamu bütçesinin tamamı hükümetin tasarrufu altında olmadığı için, (Hâlâ öyle: Hükümet, onca patırtıya ve kavgaya rağmen yeni Sayıştay Kanunu'nun Askerî denetim altında bulunan kamu mallarının denetimi ile ilgili taslağını TBMM genel kuruluna indirmedi meselâ!) son günlerde liberallerin hükümetle arasını bozan konulardan biri de budur. Liberaller, hükümeti, mesela bu konuda ordu ile gizli uzlaşma içinde olmakla suçluyorlar.

Hükümet ise bu konuda ketum davranıyor, niçin dersiniz?

2011

28 Şubat

Hüsn-i şehadet Zaman Gazetesi

27 Şubat

Promil! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

26 Şubat

Yemuş Ana'nın oğlu olmak Zaman Gazetesi, Cumaertesi

23 Şubat

Murtazak! Zaman Gazetesi

21 Şubat

Generaller de yargılanabilir mi? Aksiyon Dergisi

21 Şubat

Gülerce'nin onuru Zaman Gazetesi

20 Şubat

Malta şövalyeleri Ayasofya'da! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

19 Şubat

Nazar değiyor koçyiğidime, nazar! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

16 Şubat

Kamplaşmayalım, sertleşmeyelim Zaman Gazetesi

14 Şubat

Peki, CHP ana muhalefet görevini yapabiliyor mu? Aksiyon Dergisi

14 Şubat

Balyoz'a giden yol ve 9 Subay davası Zaman Gazetesi

13 Şubat

Fikrimi nasıl değiştirdim? Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

12 Şubat

Tıptan anlayan arkadaşlar... Zaman Gazetesi, Cumaertesi

09 Şubat

'Bazı arkadaşlar' da okumayıversin be yav! Zaman Gazetesi

07 Şubat

Tunus-Mısır ayaklanmaları ve Türkiye'nin farkı Aksiyon Dergisi

07 Şubat

İmama baklava götürün! Zaman Gazetesi

06 Şubat

Millî makineli tüfek! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

05 Şubat

Başbakan'dan şüpheleniyorum Zaman Gazetesi, Cumaertesi

02 Şubat

Kar mı yağmış yüce dağlar başına? Zaman Gazetesi

Kar mı yağmış yüce dağlar başına?

Şimdi dalga geçtiğimi düşünenler çıkabilir ama son derece samimiyim; CHP'nin şu günlerde yapması gereken en iyi şey, hiçbir şey yapmamasıdır diye düşünüyorum.

CHP, sekiz ay kadar önce genel başkanını değiştirmek ihtiyacı hissetti, çünkü meşrûiyet içinde politika yapan -"geliştiren" diyebilmek isterdim ama...- bir siyasi parti olarak seçmen tabanını sertleştirmiş, bu ekiple daha fazla büyüme şansının kalmadığını görmüştü. CHP'yi iki şey iktidara taşıyabilirdi: İlki, o güne kadar CHP'ye oy vermemiş yeni seçmenleri iknâ ederek oylarını artırmak, ikincisi ise alışılageldiği üzere iktidara üniformalı ve beyaz yakalı bürokratların himâyesiyle yani paraşütle konmaktı. Deniz Baykal'ın CHP'den ayıklanarak uzaklaştırılması, ikinci seçenek ümitlerinin boşa çıkması sebebiyledir. 27 Nisan gece muhtırası, beklenen tesiri yapmadı. Muhtırayı görünce Demirel gibi kasketini alıp gideceği hesap edilen AK Parti, şaşırtıcı ve cesur bir hamle yaptı; direndi ve kazandı. O süreçte, ülkenin meşru iktidarını ve yasama meclisini desteklemesi gerekirken Anayasa Mahkemesi kapısına giderek sızlanmayla geçiren CHP kaybetti.

Akabinde gelen Ergenekon soruşturması ve duruşmaları, âdeta CHP'nin kimyâsını bozdu; birkaç gün önce CHP genel başkan yardımcısının Silivri'den Ankara'ya tünel kazmak için altyapı çalışmaları ve zemin etüdlerine başlamış olması sebepsiz değildi. Ergenekon'un varlık sebebi hükümeti devirmekti ama maksadına erişemeden yakayı ele verip yargılanmaya başladılar.

CHP'yi iyice karamsarlığa iten bir başka unsur, 12 Eylül 2010 referandumu oldu; CHP, ümidini hayır oylarına bağladı ve kaybetti. Böylece bugüne kadar nedense hep CHP'den yana ağırlık koyan bürokratik statükonun altındaki anayasal mimari değişti. CHP'nin güvendiği bürokratik dağlara kar yağmaya başladı.

Haksızlık etmeyelim, CHP üçüncü yolu da denedi; yeni genel başkanının ılımlı, sâkin yüzlü, hazırcevap görüntüsünü kullanarak halka değiştiği inancını telkine çalıştı; hatta bu esnada anketlerde % 30'a doğru bir tırmanış bile görüldü CHP lehine ama olmadı; ibre yine 25'le 30 arasında gidip gelmekte. Görüldü ki Kılıçdaroğlu'nun söylediği sözlerin retorikten başka kıymet-i harbiyesi yoktur ve samimiyet eseri göstermiyor.

Şimdi baştaki cümleye dönebiliriz: Belki de CHP için yapılması gereken en iyi şey hiçbir şey yapmadan sâkince beklemektir, çünkü ne yapılsa yaramıyor. CHP'nin sanki politika yapmayı unutmuş gibi bir görüntüsü var; halbuki ülkenin en eski, en kıdemli partisi CHP. Ne yaparlarsa yapsınlar CHP'lilerin endişesini artırmaktan, CHP'li olmayanlara ise antipatik görünmekten kurtulamıyorlar. Acı fakat gerçek!

Şimdi, bazı akıldâneleri yeni bir mücadele yolu keşfettikleri inancındalar: Direnmek, hükümeti, "Sonun DP'ye döner bak karışmam" veya "Şartlar olgunlaşırsa ihtilâl meşrû olur" gibisinden pis imâlarla tehdit etmek. Konuşan konuşuyor da başlıca vazifesi bu gibi çizgi dışı beyanları takib etmek olan Yargıtay Başsavcısı ne yapıyor diye merak ediyorum doğrusu.

Durum son olarak şöyle; CHP dibe batmamak için çırpınıp bir şeyler yapmaya kalkıştıkça kendi direncini kırıyor. Sivri dilli parti yöneticilerinin sözleri AK Parti'ye oy vermiş kararsız seçmenleri, inançlı partililer haline getiriyor; bu gidişle hükümetin % 55'in üstüne çıkması bile mümkün ve muhtemeldir.

CHP ortamı gerdikçe AK Parti safları sıklaşıyor.

Ankara'nın bürokratik dağlarına ise kar yağıyor!

Başbakan'dan şüpheleniyorum

Seçimlere 5 ay var; bu sürede köprülerin altından çok sular akacağını hesap etsek bile anketler genel eğilimi ana hatlarıyla ortaya koyuyor. Sekiz senelik iktidarın yıpranması her yerde tabii karşılanır.

Bizde durum farklı; iktidar aşınacağına halk desteğini giderek artırıyor ve bu durum muhalefet cephesinin kimyasını bozmaya başladı. Başlarına gelen "onca" musibetten sonra şu kadarını olsun anladılar ki, sandıktan çıkmadıkça sair yollardan iktidara gelme ümidi kalmamıştır.

Şimdi sinir savaşına başladılar. Endâzesiz ve usturupsuz lâflar savurarak durumu değiştirmeye çalışıyorlar; bu durum bana, gece yarısı tenha bir mezarlığın içinden tek başına geçmeye mecbur kalan birinin korkusunu dağıtmak için ıslık çalmasını andırıyor; nitekim Doğan medya grubunun televizyonlarından birinde, hükümete oy vermeyi düşünenlerin aptal olduğunu imâ eden sözde komedyenin hezeyanı, çok güzel bir örnektir. "Sözde komedyen" sözünün altını çiziyorum çünkü bu kişiyi yıllar öncesinden hasbelkader şurda burda seyretmiş biri olarak beni bir kere bile eğlendiremediğini söylemek zorundayım; daha ziyade acımak hissi uyandırmıştır bende.

Son derece ciddi bir sahne sanatı olarak komedyenliğin nasıl yapılması gerektiğine dair ülkemizde iyi örnek sayısı az değil; bunların arasında dünya görüşü itibariyle benimsemediğim insanlar da çoktur fakat imâ ettiğim kişi söz konusu olduğunda kendisinden bu onuru, kendi adıma esirgemek durumundayım. Seçimlerde hükümetin %50'ye yakın oy alacağını ileri süren anketleri, "Aziz Nesin kriterlerine göre yüzde 60 çıkması lazım" cümlesiyle değerlendirmenin hoşlukla, espriyle ilgisi yoktur; ama derinlerde bir yerde yanıp duran bir ciğerin dumanına nişan olabilir.

Neyse ki memlekette söz söyleme ve saçmalama hürriyeti var; zaman zaman kötüye kullanılsa bile; nitekim bu gibi dikkat çekici, sivri ve delici söz sarfedenlerin, aslında meslekî durumunu iyileştirmek, daha çok müşteri celbetmek, olumsuz da olsa isminden bahsettirerek şahsi reklamını bedavaya getirmek gibi amaçlar güttüğünü sonradan öğrenip şaşırıyoruz. Bu reklam taktiği, son olarak bir TV dizisinin tanıtımı için ustaca kullanılmış ve meseleyi ciddiye alan protesto erbabının "Ayıptır, günahtır!" diye aşka gelmesi yüzünden dizi, tarihî bir izlenme rekoruna erişmişti.

İşin en eğlenceli kısmını sona saklamayı uygun gördüm: Türk halkının % 50'si (Bir başka komik adama göre % 250'si), kendisine reva görülen bu gibi hakaretleri oya dönüştürmekte ilginç bir kararlılık gösteriyor ve sırf bu kötü espriden dolayı hükümet partisinin kazanç hanesine birkaç puan daha eklediğini düşünüyorum. Canlı yayın esnasında berbat bir espri patlatarak ciğer yanığının dumanını ağzından tahliye etmeye çalışan garibanlar, nihai tahlilde aptallık oranımızın yükselmesine -tersinden de olsa!- önemli bir katkıda bulunuyor, hükümeti propaganda masrafı ve zahmetinden kurtarıyorlar. Nitekim bu güruhtan birinin vaktiyle "Bidon kafalı, göbeğini kaşıyan kıllı gerizekâlılar" benzetmesi, iktidar partisinin hâlâ işletip durduğu bereketli ve feyyaz bir mâden kaynağı olarak işleyip durmakta, hükümete bedavadan puanlar yazmaktadır.

Bazen düşünürken, "Bu adamları sakın, Başbakan parayla kandırıp böyle söylemeleri için baştan çıkarıyor olmasın?" diye fesatlık üşüşüyor kafama. Sekiz günde yüzseksen yeni yatırımın açılışını yapmaktan daha çok hayrı dokunuyor bu adamların hükümete. "Bunlar Başbakan'a dahlediyorsa, ben de inadına desteklerim arkadaş" diye düşünen kararsız yurttaşları ikircikten kurtarıyorlar.

Konuşunuz beyler, hatta galeyan halinde ifrazata devam ediniz; ama siz şakıdıkça, anket sonuçlarının üstüne kaymak seriliyor bilmiş olunuz.

Millî makineli tüfek!

Yedeksubaylık rütbesini kazanıp da, omzuma kibritin kav yerini andıran kısa düz şeritli asteğmen işaretini takınca az biraz gururlanmadım desem yalan olur; subaylar arasında asteğmen -adı üstünde- pek subaydan sayılmayıp "yedek" muamelesi görse de bir anda "Takım komutanı" sıfatına kavuşuyor, o günün şartları itibarıyla hiç de azımsanamayacak bir maaşa hak kazanıyor ve en önemlisi silah taşıma imtiyazına nâil oluyorduk.

Silâh dediğim, şu bizim bildiğimiz -veya çoğunuzun bilmediği- Kırıkkale yapımı tabanca oluyor. Gerçi, bölük astsubayımız hemşehrim Rıza Başçavuş -Yaşıyorsa Allah selâmet versin- silâhı teslim ederken, "Pek kulakasma!" anlamına gelecek bir yüz ifadesi takınmıştı ama bu bir yerli yapım silâhtı neticede; öz be öz Türk mühendislerinin, Türk emeğinin, Türk ustalarının ve işçilerinin ürünüydü. Yerli maldı yahu!..

Biz "yerli malı" kavramına önem veren bir kuşağız. İlkokul yıllarında her güz mevsimi bütün sınıf halinde haftanın anlam ve önemini idrak ederek evden getirdiğimiz kuru üzüm, pestil, leblebi, portakal, fındık, cevizleri yerken öğretmenlerimizin, "Çocuklar, bir vakitler toplu iğneyi bile dışarıdan almak zorundaydık; şimdi çok şükür toplu iğne, çivi yapabiliyoruz; yerli mallarımızı tanıyalım, kullanalım; ithal ürünlere yüz vermeyelim" diye övünen nutuklarına muhatap olur, "Vay be; nerelerden nelere gelmişiz" diye iftihar ederdik.

İlk yerli malı otomobil Anadol'u nasıl heyecan ve gıpta ile karşılamış ama çok geçmeden kaportası hariç neredeyse tamamının ecnebî damgası taşıdığını öğrenince hafif hayâl kırıklığına uğramıştık. Anadol'un cam elyafından mâmul kaportasını kırsal yörelerde eşeklerin kemirdiği şeklinde bir efsâne vardı Anadol hakkında; belki de iftirâ idi ama benim nazarımda Anadol'un ilk yerli otomobil unvanı kazanmasını doğrulayan bir dedikoduydu bu.

Yahu tadı bile yabancı değildi Anadol'un; bundan âlâ yerli ürün olur muydu?

Dönelim bitmeyen askerlik hâtıralarına: Asteğmenlerin iki kadro silahı vardı o zamanlar; ilki, tuvalete bile gitseniz yanınızdan ayırmamanız gereken zimmetli tabanca, yani nâmı diğer Kırıkkale; öteki ise "Sten makinalı" denilen garip âlet. Garip çünkü tüfeğe benzer bir tarafı yanı yoktu doğrusu. Üvendire çapında bir boru, ucunda kısacık namlu, ardında uydurma bir dipçik. Bize o zamanlar Sten'i İngilizlerin harp yıllarında malzeme kıtlığı sebebiyle askerî karyola demirlerini keserek yaptıklarını anlatmışlardı. Bu efsâne kısmen doğruymuş ama elbette karyola demiri kısmının palavra olduğunu ilâve etmeliyim. Çok tehlikeli ve kullanımı riskli bir silahtı. Bir atış esnasında tugayda görevli bir üsteğmenin gözüne, Sten'in kapak takımı fırlayınca kör kalmış, muvazzaflık hizmetini tankçı iken geri hizmetlerde tamamlamıştı.

Tamam, milli ve yerli bir silahımız vardı; üstelik Karadeniz'in ev atelyelerinde Lâz ustalar iki eğe, bir çekiçle en yaman silahların bile orijinaline tıpatıp benzeyen "Çakma" tabancalar, silahlar yapabiliyorlardı ama milli bir tüfeğimiz yoktu.

70'li yılların sonlarına doğru bizim MKE ustaları, G-3 adı verilen MKE ürünü tüfek yapınca yine milli gururumuz okşanmıştı. G3'lerin daha sonraları arazi şartlarında dünya şampiyonu unvanı kazanan AK-47, nâm-ı diğer Kalaşnikof'lar karşısında yetersiz kaldığını duymuş, üzülmüştük.

Anlattığım hadiseler otuz senelik hâtıralar. Geçen zaman zarfında içimdeki silâh sevgisi köreldi, hatta nefrete dönüştü fakat birer mekanik ve endüstriyel tasarım olarak silahları hâlâ severim uzaktan.

Derken geçenlerde bizim gazetede bir haber çarptı gözüme: "Milli Makineli Tüfek İçin İmzalar Atıldı" başlığını okuyunca saatime baktım:

Saatim 2011 yılını gösteriyordu!

Kendi kendime "Günaydın" dedim.

Biraz gecikmemiş miydik?

Haberi hatırlayalım ana hatlarıyla: "Cumhuriyet tarihinde ilk kez, Türkiye'nin öz kaynakları kullanılarak makineli tüfek üretilecek. Makine Kimya Endüstrisi (MKE) ilk milli makineli tüfek için düğmeye bastı."

Vay vay vay!.. Yahu arkadaşlar, bu devirde makineli tüfek dediğiniz nedir ki, yerlisinin imali gazetelerde haber olabiliyor? Bakınız, yerli makineli yapıyoruz diye başta Milli Savunma Bakanı, Silah Sanayii Müsteşarı, MKE genel müdürü, asker ve sivil yetkililer tören düzenlemişler üstüne üstlük.

Haber şöyle devam ediyor:

"TSK'nın istediği taktik ve teknik özelliklerini taşıyan, muharebe ortamında, gece ve gündüz her türlü arazi ve hava şartlarında kullanılabilecek milli modern makineli tüfek, Türk mühendisler tarafından tasarlanıp üretilecek. Proje kapsamında ülkemizdeki Ar-Ge kuruluşları ile üniversitelerle işbirliği yapılacak, ayrıca özel sektörden de pek çok sayıda üretici alt yüklenici olarak görev alacak. Projede başarılı olunması durumunda, ihracat imkânları da aranacak."

Diyeceksiniz ki: "Yahu makineli tüfeğin lâfı mı olur; silah sanayiinde biz hayli mesafeler katettik; üstelik her şeyin, her silahın ille yerlisini yapmak da şart değil." Haklısınız, ama ben de haksız sayılmam hani...

İlk makineli tüfek yapılalı beri neredeyse 150 sene geçti. Bir buçuk asır sonra "İlk yerli ve milli makineli tüfeği yapıyoruz" diye ortalığa düşüp sevindirik olmak benim biraz tuhafıma gitti. Tamam, teknolojide dünya şampiyonu olmadığımızı herkes gibi biz de biliyoruz ama makineli tüfektir, otomobildir, motordur, beyaz eşya veya elektronik ev eşyasıdır; bu gibi şeyleri yapabiliyor olmaktan dolayı gururlanmak biraz garip olmuyor mu?

Bu bana biraz da ilkokul öğretmenlerimizin "Artık toplu iğne bile yapabiliyoruz çocuklar, ne mutlu bize!" diye sevinçle övünmesini hatırlattı.

Acaba, derim zaman zaman, 1930'lu yıllarda rahmetli Nuri Demirağ'ın milli havacılık hamlesi desteklenip biraz devlet himâyesi görseydi ve biz havacılık endüstrisinin henüz başlangıç yıllarında sektöre girebilmiş olsaydık, şimdi "Milli makineli tüfek yapıyoruz" diye sevindirik olur muyduk?

...

Yazıyı bağlarken aklıma düştü şimdi; biz metal çatal kaşık yapabiliyorduk değil mi?

İmama baklava götürün!

İftiradır; kesinlikle inanmadım; güyâ Sayın Kılıçdaroğlu örgütüne diyesiymiş ki: "Camiye gidin, imama çikolata götürün, cami cemaatine zaman ayırın!"

Başladım gülmeye, hayır, CHP'li gençlerin câmide ayrıksı görünmelerinden ötürü ortaya çıkacak garip manzaralardan bahsetmiyorum; elbette CHP bünyesinde alnı secdeli, mü'min pek çok insan var ve onlar elbette cami âdâbını bilirler. Gülerken yere düşmem, Kılıçdaroğlu'na yakıştırılan, "İmama çikolata götürün" tavsiyesinden kaynaklanıyor. Birader iftira atacaksınız bari, daha gerçekçi bir şeyler bulunuz; bir defa imamlarımızın çikolataya bayıldıkları yolundaki önyargı külliyen iftirâdır (Yıllar önce imam ortada görünmediği için bu satırların yazarı üç kişiye Cuma namazı kıldırmak zorunda kalmıştı da oradan bilirim!). İmamlarımız, tatlı söz konusu olunca üst ucu fıstıklı baklavadan başlayan, ortalarda kaymaklı ve cevizli kabak tatlısı ile iktifa edip, o da olmazsa taze olmak kaydıyla un helvası ile yetinen olgun ve yerli bir damak zevkine sahiptir. Çorbayı pek tutmazlar, onu taama mütevazı bir girizgâh addederler; binaenaleyh imamların kalbi CHP'ye ısındırılmak (bkz; Müellefetül kulûb!) isteniyorsa onlara tepside baklava, kazanda tas kebabı, kıymalı börek ve aşırma tenceresiyle has tereyağlı pirinç pilavından müteşekkil bir "mönü"yle yaklaşmak ve yemek bitinceye kadar onları rahatsız etmemek daha doğru bir yaklaşım olacaktır.

Öyle çikolata ile, frambuazlı turtayla profiterolle filan iş bağlanmaz; bühtân olduğu buradan belli bir defa!

İşin şakası bir yana, bizim imamlarımız çorbaya, baklavaya, çikolataya tenezzül edecek insanlar değil.

İkinci iddia ise şöyle: Güyâ Kılıçdaroğlu, vaktiyle gençlik kolları başkanını çağırıp, "Tiz Ankara Pursaklar'da başörtülülerle parti çalışması yapın" talimatı vermiş de, "Başörtülü üyelerimiz yok" itirazı üzerine "Şöyle CHP'li 2-3 tane ağzı laf yapan üniversiteli kız öğrenci bul. Bir mağazaya götür başörtü taktır, pardösü giydir. Çalışmayı öyle yapın" deyince başkan "Ama bu ahlâkî değil" karşılığı vermiş. Kılıçdaroğlu da delikanlıyı odasından kovup gençlik kolları başkanlığından da azletmiş. Yok daha neler yahu, yok daha neler!..

Arkadaşlar, CHP'yi yıpratmak için daha "creative" olmalısınız: Meselâ CHP'nin haşarı, yeni ve güzel yüzü Sayın Batum'un, orduyu ima ederek, "Koca bir askeri yıktılar, meğer kağıttan kaplanmış, biz bunu asker zannedermişiz, meğer ABD içini oymuş. O koca ağacı hop diye yıktılar" dediğini ileri sürünüz. İftira böyle olur bence... Böylece ordu ile CHP'nin, CHP ile Süheyl Batum'un, Batum'la Ergenekon sanıklarının arasını açmış olursunuz. Kılıçdaroğlu da her zaman olduğu gibi ifadesiz bir poker yüzüyle (Pokerface) örgütünden yükselen akortsuz sesler hakkında, "Ne?.. Ben böyle bir şey duymadım; arkadaşlar araştırıyor, Parti Meclisi'ne

bu konu henüz gelmedi" cinsinden klişe cevaplardan birini vermek zorunda kalır, ortalık karışır, eğleniriz.

Bühtan böyle olur arkadaşlar, yoksa Sayın Kılıçdaroğlu'nun örgütüne, "Camiye gidiniz, cami cemaatine zaman ayırınız, onlar da bizim gibi insandır, bakarsınız dindar yurttaşlardan da oy alırız" diyeceğine kimse inanmaz, çünkü örgüte mensup üyelerin sıkça camiye gitmesi, cemaatle sohbet etmesi, namazdan sonra cami avlusunda imamla, cemaatle dini mübâheselere girişmesi, istenmeyen bazı sonuçlara yol açabilir. Meselâ camide "partisel" çalışma yapan üyelerin bir süre sonra, "Burası iyiymiş, ben daha partiye gelmiyorum; huzuru burada buldum, seneye de Hacc'a yazılacağım inşallah!" demeleri halinde neler olabileceğini düşünebiliyor musunuz?

Türkiye buna hazır mı arkadaşlar, toplum hazır mı, haydi onları boş verin CHP hazır mı? Lütfen!

Tunus-Mısır ayaklanmaları ve Türkiye'nin farkı

Tunus'tan sonra Mısır'da harekete geçen halk kitleleri, bu satırların kaleme alındığı gün ve saat itibariyle mevcut iktidarı protesto etmekteydi. Bu gösterilerin vücut dili, son derece mânidardır: Protestocuların temel talebi diktatörlerin ülkeden uzaklaşması, daha yüksek refah seviyesi, iş imkânları ve hürriyettir; bu temel ve basit talepleri kısaca "Adalet" kavramında özetleyebiliriz. Her iki ülkede de göstericilerin, fırsattan yararlanarak dinî bir heyecan ve talebi seslendirdiklerine şahit olmadık. Özellikle Mısır'ın en güçlü ve teşkilatlı muhalefet partisini teşkil eden İhvan-ı Müslimin'in, gösterilerde öne çıkmamaya ve dinî bir retorik kullanmamaya itina göstermesi dikkat çekiciydi.

Türkiye'de hükümetin arkasındaki halk desteğinin, aslında gizli bir İslâmi muhteva taşıdığını öne süren ve en küçük vesileyle halkı, "Hayat tarzımızı değiştirmeye çalışıyorlar" diye kışkırtmaya çalışan laikçi çevrelerin, bu ince noktayı tekrar tekrar incelemesinde fayda var. Uzaktan bakılınca en dindar, en radikal görülen toplulukların bile temel dileği, bizim laikçi safderunların sandığı gibi din devleti veya Şeriat düzeni değil, insan gibi yaşamak, onurla yönetilmek ve hür olmaktır. Türkiye'de dindarlar da dindar olmayanlar da evvela insan gibi yaşamanın altyapısını talep ediyor ve hükümetlerden bunu bekliyorlar.

Türkiye'de bu talepler, kitlelerin sokağa dökülüp diktatörlük kapılarını zorlamasıyla değil, demokratik teamüllere uygun biçimde seçim sandığı ile dile getiriliyor. Hukukun denetiminde yapılan seçimlerde kim üstünlük elde ederse ülkeyi o yönetiyor; ne var ki baskıyla yönetilen bazı İslâm ülkelerinde demokratik kanallar iyi işletilmediği için insanlar en tabii, en basit isteklerini dile getirmek için sokağa dökülmek zorunda kalıyorlar.

Bu, Türkiye'nin özelliği, üstünlüğü ve farkıdır.

Türkiye’de demokratik kültür ve altyapının mükemmel olduğunu ileri sürecek değiliz elbette fakat hesaba katmalıdır ki, hükümeti devirmek için asker-sivil kişilerin devlet imkânlarını kullanarak kurdukları cuntacı çetelerin yargılanması bile tamamen hukuk kuralları içinde ve açık tarzda cereyan ediyor: Sanıklar savunma haklarını sonuna kadar kullanabiliyorlar. Türkiye’de sanıkların mahkemeye çıkmadan önce dayakla ifade vermeye zorlandıkları dönemler çoktan geçti; bu ülke, vaktiyle işlenmiş hukuksuzlukların, keyfiliklerin, faili belirsiz cinayetlerin hesabını yine hukuk içinde kalarak sormak için büyük azim ve itina gösteriyor.

Muhalefet partileri pek yeterli bulmasa da Türkiye’de iletişim kanalları sonuna kadar açık. Basında hiçbir kimsenin, grubun, yazarın, gazetenin aklından geçirip de dillendirmeye çekindiği konu yok. Hükümet, hepimizin de şahit olduğu üzere kıyasıya eleştiriliyor ve eleştirilmeli. Öğrenciler, insanlar, partili-partisiz insanlar, zaman zaman protesto ile hakaret arasındaki ince çizgiyi ihlâl etseler de eylemlerini yapabiliyorlar. Bu ülkenin meclisinde ve o meclisin içinde en radikal partiler, en aşırı görüşlerini bile dile getirilebiliyorlar.

Daha altı ay önce Türkiye referanduma gitti ve anayasasının tasarımını halkın oyuyla değiştirdi.

Bu manzaraya bakıp bakıp da “Faşizm geliyor; şartlar olgunlaşınca ihtilâl meşrulaşır” diye anlam çıkaranların, İslâm ülkelerindeki protestocu hareketlerin temel tabiatını ve niteliğini iyi incelemeleri lâzım. Bizim demokratik standartlarımız henüz ne yazık ki AB seviyesinde değil fakat Türkiye’de faşizm tehlikesi görmek için insanın ya basiretten mahrum veya ana muhalefet partisi lideri olması gerekiyor anlaşılan.

İNANILIR GİBİ DEĞİL: CHP NE YAPIYOR?

İnanılır gibi değil doğrusu; CHP, Haziran seçimlerine doğru daha şimdiden ufukta beliren seçim mağlubiyetini engelleyebilmek için aklına gelen her şeyi politika masasına koyarak âkıbetini engellemeye çalışıyor. Vaktiyle İsmet İnönü’nün devrin başvekili Adnan Menderes’i kasdederek söylediği,

-Arkadaşlar, şartlar tamam olduğunda ihtilal, milletler için meşru bir haktır. Bu yolda devam ederseniz ben de sizi kurtaramam sözü, aradan geçen yarım asırdan sonra CHP’nin çiçeği burnunda yeni genel başkanı Kemal Kılıçdaroğlu tarafından Başbakan ve hükümeti imâ ederek tehdit makamında söylendi.

Gerçekten inanmak çok zor. Kılıçdaroğlu, gerçekten böyle düşünüyorsa CHP’nin psikolojisi gerçekten berbat durumda demektir.

İsmet İnönü o tehdit cümlesini, Meclis’te kurulan tahkikat komisyonu kendisine 12 oturum Meclis’e girmeme cezası verdiğinde Demokrat Partililere hitaben söylemişti. Aradan iki sene geçtikten sonra ordu içinde bir cunta, DP hükümetini silahla devirip meclisi kapatarak anayasayı açıkça çiğneyince, İsmet İnönü aynı dirayet ve belagati cuntacılara karşı

gösterememiş, tam aksine darbeyi, “Memleketi gayrimeşru bir baskı idaresinden kurtaran meşrû bir ihtilaldir” diye aklamıştı.

Türkiye, darbeyi alkışlayan ve hoş gören tarihî kahramanlar da gördü!..

CHP’nin 1946’dan bu yana seçim sandığına takılıp kalmasında, cuntacıların darbesini aklamak ve desteklemek, 27 Mayıs’a medhiyeler düzmek gibi sâbıkalar var. CHP, çok partili hayata geçildiğinden bu yana hiç seçim kazanamadı ama mazlum DP çizgisini izleyen partiler defalarca toplumun tasvibini kazanarak ülkeyi yönettiler; hâlâ yönetiyorlar. Bu gerçeğin altında en müfrit CHP’lilerin bile fark edebileceği bir nükte yok mudur?

Hâl böyleyken Kemal Kılıçdaroğlu’nun, hükümeti tehdit etmek için İsmet İnönü’nün sözlerini hatırlatması ve üstüne üstlük, “Durum DP döneminden daha da ağır” diye anlamı katmerleştirmesi, kendisini ve partisini sevimsiz göstermekten başka hiçbir işe yaramıyor.

O devrin gözlemcileri, İsmet İnönü’yü, DP karşısında bir türlü seçim kazanamayacağına inandığı için, bu benzeri sataşmalarla Adnan Menderes’in psikolojisini tahrib etmek, kimyâsını bile bile bozmakla itham ederler. Bu çerçeve hatırlandığında Kılıçdaroğlu’nun, “Erdoğan’ın ezberini bozdum, kimyasını da bozacağım.” diyebilmesi başka türlü bir anlam kazanıyor.

Evet, gerçekten inanılır gibi değil. CHP lideri, Türkiye’nin AKP’ye karşı tepki vermeyen bir topluma dönüştüğünü, medyanın susturulduğunu, sivil toplum kuruluşlarının, üniversitelerin baskı altında olduğunu, iş adamlarının “Medya önünde konuşursam ceza yerim” diye korktuğunu ileri sürerek, “Türkiye ağır ağır faşizme gidiyor” tesbitinde bulunuyor.

Türkiye’nin Faşizm’e doğru gitmesinin gözle görünür misâli ise Kılıçdaroğlu’nun ifadesine göre küçük yerlerde halkın CHP konvoyuna selam vermeye korkması imiş. Halkın kendisine ve partisine teveccüh göstermeme sebebini kendinde arayacağına kolayı seçerek ülkenin Faşizm’e gittiği yorumunda bulunan Kılıçdaroğlu, bu hâliyle partisini ve önündeki seçim sürecini yönetmekte acze düşen ve paniğe kapılan bir politikacı çehresi çiziyor.

CHP, kağıt üstünde büyük fakat gerçek boyutlara dönüldüğünde hâlâ varlık sebebini arayan ve anlamaya çalışan bir partidir.

'Bazı arkadaşlar' da okumayıversin be yav!

Şimdi bazı arkadaşlar alınacak ama yıllardan beri sağda-solda söylediğim şeyleri sizlerden esirgemem yakışık almaz; efendim ben, "bilim adamları"nın, akademisyenlerin, öğretim üyelerinin aktif siyasete girmemesi gerektiğini düşünmüşümdür hep; hattâ -şimdi yine bazı arkadaşlar alınsa da!-, bilimle uğraşan kişilerin idari görev üstlenmemeleri lüzumuna da inanırım.

Adı üstünde idari görevdir, idari meziyetler ister; bir bilim adamı, ekstradan boş zaman bulup idari dehâ serdetse bile bölüm başkanlığı, dekanlık, rektörlük kabilinden idari işlere heveslenmesi, dehâyı köreltmek neviinden bir zaaf alâmetidir ve büyüklerimizin bizi yetiştirirken, "Benim evladım büyük adam olacak!" yollu böbürlenmelerinin zihinde bıraktığı derin izleri, idari görev mâcunu ile kapatmak cinsinden bir anlamı vardır.

Lâmı cimi yok ki: "Rutbetü'l ilmi ale'r ruteb" (inşallah doğru yazmışımdır!). Rütbelerin en yükseği ilim pâyesidir diye bir üst değerimiz var bizim, ayrıca ilim adamı-siyaset ilişkisini demirden bir omurgayla tarif eden, "Hükümdarın iyisi, âlimin; âlimin kötüsü, hükümdarın ayağına gidendir." şeklinde bir başka üst değerimiz daha mevcut.

Yeri gelmişken belirteyim; üniversitelerde idari görevler, profesyonel idarecilere bırakılmalı ve bu esnada şöyle düşünülmelidir: İdari görevini iyi yapan bilim adamı kötü idarecidir; azledilmeli. İdari görevi eline-yüzüne bulaştıran akademisyenin iyi bilim adamı olmak ihtimâli vardır; üzerinde durulmalı. Her iki fonksiyonun şaşırtıcı bir şekilde hakkını verenler ise ilk kurultayda CHP'nin üst yönetimine alınmalı ve durumuna bir de orada bakılmalıdır!

Tamam, herkes İslâmi üst değerleri baş tacı etmek zorunda değil; böyle düşünenlere, bilimle hemhâl olmanın "epistemik ve ontik hazzı"nı hatırlatmak isterim ki yeterince laik bir târiftir. Ârif olan anladı diyerek meseleye geçiyorum.

Süheyl Batum "Hoca"nın akademik kariyerine bakıyorum; maaşallah Ülker yıldızı gibi parlıyor; ne ararsan var, fakat yetmemiş, o da ebeveyninin, "Benim oğlum okuyup büyük adam olacak" temennîsini doğrulamak arzusuyla olsa gerek, "Bir gözüm sâkîde kaldı bir gözüm meyhânede" mısrâı mısdâkınca yakın vakte kadar DP genel başkanlığı için düşünülmekte iken, hızlı ve sürpriz bir kulvar değişikliği ile CHP'nin genel başkan yardımcılığına gelmiş bulunuyor.

Merhum Nâmık Kemâl, bu gibi durumlar için, "Yüksel ki yerin bu yer değildir/ Dünyaya geliş hüner değildir" buyurmuş olsa da, insanda yükselme hırsının Peter prensibi kapsamına girecek raddelere varmaması lâzımdır. Peter prensibi kısaca şu: Bir idari hiyerarşide herkes bir üst mevkie yükselmek ister; tâ ki verimsiz olacakları noktaya kadar. Sayın Batum galiba, bugüne kadar her söylediği "Bir ok attım kebab oldu" vezninden alkış ve taltif gördüğü için olsa gerek, kendi liyakatinin müntehâ ve "verâ"sına pervâz eyledi. Netice mâlum; tafsile hâcet yoktur.

Bu hadiseden siyasi nasihat çıkaracağımı düşünenler yanılıyor; bilakis epistemik bir hikmetin altını çizmek isterim: Süheyl Batum olayı, aslında akademik hayatımızın ve bu hayatın asla teessüs etmemiş geleneklerinin derin bir falsosudur. Süheyl Bey'e haksızlık etmeyelim, buna benzer nice derin falsolar gördük biz; bu meydân-ı siyâset, bilimi sadece ikbâle basamak gördükleri için sonradan tökezleyen onlarca akademik şehide, mevtâya, gâziye, niyâziye şâhit olmuştur.

Siyasi hayatımıza kalite ve ivme kazandırması muhakkak ikinci teklifim, "Kendi sesine hayran olan adamlar"ın, yani konuşurken kendi sesinin güzelliğinden duyduğu hazla göz bebekleri ufalan adamların siyasi hayattan uzak tutulmasıdır ki bu konuda daha önce birkaç kere fikrimi belirttiğim için imâ ile geçiyorum.

Tıptan anlayan arkadaşlar...

Türk televizyonlarında Mısır olayları hakkında yorum yapan yerli uzmanlarımızı dinliyorum, dinliyorum bir şey anlamıyorum; Mısır hakkında konuşurken yan gözle ekrandaki Tahrir Meydanı görüntülerini seyrederek tam o esnada oradan birtakım mânâlar, ilhamlar ve bilgiler çıkardıklarına hükmediyorum.

Sonra oturup düşünüyorum...

"Yahu" diyorum, "Bu arkadaşlar kendi toplumları hakkında ne kadar sahih bilgiye sahipler ki, Mısır hakkında uzmanlık bilgileri olabilsin?"

Türkiye'de basın erbabının neredeyse yarıdan fazlası darbeci takımına alkış tutarken, hukuk devletini diri tutmak için çabalayan cenahı yerden yere vuran, ülkeyi diktaya götürmekle suçlayan bir dünya görüşünü savunuyor; hatta bunlardan bazıları Tunus'tan sonra ayaklanmalar Mısır'a sirâyet ettiğinde, "Bizde de olur mu acaba; keşke olsa, nerede o günler!" diye kendilerini galeyana getirmişlerdi de biz kenara çekilip kıs kıs gülmüştük. Şimdi de ekran başında Tahrir Meydanı görüntülerini seyredip Mısır ordusunda yaşanan saatlik gelişmeler hakkında "Estek olur, köstek olmaz!" diye bilgiçlik etmezler mi?

Bunların kısm-ı âzâmı Arapça bilmedikleri gibi, Arabî isim ve kelimelerin telâffuzunu da bilmeyen takımındandır. Batılılar kolay ve doğru telaffuz etsin diye icat edilen transkripsiyon yazılışını sahici zanneder, Tarık'a "Tareek", Hüsnü'ye "Hosni", Emin'e "Amin", Kadir'e "Kader" (Zavallı Abdulkadir Keita'nın adını doğru okuyabilen bir sunucu yetiştiremedik ona yanarım el'an!) der dururlar.

Gelelim Mısır'da ne olup bittiğine... Bu hususta size uzmanlık bilgisini sunamayacağım için beni hoşgörünüz. Mısır'a hiç gitmedim, Arapça bilmem, dış politikadan da pek anlamam; sadece şunu söyleyebilirim: Zulmün binası pâyidar olmaz efendiler; Allah imhâl eder fakat ihmâl etmez!

Kadim Mısır çok Firavun gördü; içlerinde ilahlık dâvâsına kalkışanlar da vardı. Hazreti Musa'ya iman ederek secdeye kapanan sihirbazlarının davranışından çılgına dönen Firavun şöyle demişti meselâ: "Ben size izin vermeden önce ona inandınız öyle mi!" Bu neviden tekebbüre bir başka misâl Nemrud'a ait olanıdır: "Allah, kendisine mülk verdi, diye Rabbi konusunda İbrahim'le tartışmaya gireni görmedin mi? Hani İbrahim: 'Benim Rabbim diriltir ve öldürür' demişti; o da: 'Ben de öldürür ve diriltirim' demişti..."

Tarihin aktörleri zamanla değişiyor ama insanın ana eğilimleri doğrusuyla-yanlışıyla aynı kalıyor: Nemrud, Firavun, Hâmân çoktan yeryüzünden silindiler fakat onların devamı niteliğindeki ikinci el yan sanayi ürünleri hiçbir zaman eksik olmadı; elbette Mûsâlar, İbrahimler, Sâlihler ve Hârunlar (as) da öyle.

Olduğu olacağı şudur: Uzun vadede Firavunlar kaybeder, Mûsalar kazanır.

Diyeceksiniz ki, "Hani Mısır uzmanı değildin, hani dış siyasetten anlamazdın?" Diyorum ki, "Evet, aynen öyle, fakat tıptan anlayan arkadaşlarım var!" "Ne demek o; bize de anlat" diye sual ederseniz anlatayım.

Bizim arkadaşlardan biri, bir mecliste tıbbî bir konu hakkında hayli uzmanca, âkılâne lâflar ediyormuş. Dinleyenlerden biri demiş ki, "Efendim siz doktor musunuz? "Hayır" demiş bizim arkadaş, "Doktor değilim fakat tıptan anlayan arkadaşlarım var!"

Mısır konusunda gazetemiz yazarlarından Kerim Balcı'nın kaleme aldığı iki yazıya getireceğim sözü; ilki, 20 Ocak tarihinde "Mısır'da hakikaten bir halk ayaklanması var mı?" başlıklı yazı, ikincisi dün yayımlanan "Mısır ordusu ve askerin sabrı". Demeye getiriyorum ki, Evet Mısır'da ne olup bittiğini bilmem ama işten anlayan arkadaşlarımız var çok şükür!"

Fikrimi nasıl değiştirdim?

Evvela, artık düzeltmek zorunda olduğum eski bir kanaatimden haberdar olmanızı isterim, çünkü yazacağım şeylerden sonra bu gerçeği bilmek isteyeceğinizi düşünüyorum.

Efendim, ben prensip itibarıyla belediyelerin eğitim, kültür ve yayın hizmetleriyle ilgilenmek yerine, altyapı, sağlık, imar, çarşı-pazarın denetimi gibi daha "Beledî" bulduğum esas fonksiyonlarına zaman ve kaynak ayırmaları gerektiğini savunuyor, gerekçe olarak da kültür hizmetlerinin diğer kurumlar tarafından da yerine getirilebileceğini, ancak belediye hizmetlerinin sadece belediyeler eliyle görülmesi gerektiğini ileri sürüyordum.

Bu fikrimi askıya almak lüzumunu hissediyorum; en azından belli bölgelerde belirli bir zamana kadar...

Geçen hafta Zaman Gazetesi'nin üç yazarı; Beşir Ayvazoğlu, Ali Çolak ve ben, Küçükçekmece Belediye Başkanı Aziz Yeniay'ın daveti üzerine Küçükçekmece belediye sınırları içinde bulunan iki kültür ve sanat merkezindeki resim sergilerini görmeye gittik.

Küçükçekmece'de tam üç tane kültür merkezi var: Cennet, Halkalı ve Sefaköy'deki pırıl pırıl merkezlerin ikisinde resim sergisi düzenlenmişti. Cennet kültür merkezinde Küratör Erkan Doğanay'ın nice bir zahmet ve gayretiyle biraraya getirdiği "Suretten Surete" adlı portreler galerisini gezdik. 160 yıla kadar uzanan Türk modern resim sanatının ünlü ressamlarından eserlerin yeraldığı bu sergi, tablo sahiplerinin ve müzelerin izni alınarak tertib edilmişti. Hemen belirtmem gerekiyor ki sergilenen eserlerin değeri ve kalitesi hakkında yorum yapacak

derecede bilgi ve uzmanlık sahibi değilim. Neyse ki sergide, bu işten iyi anladığını kabul etmek mecburiyetinde olduğum dostum Beşir Ayvazoğlu ve serginin küratörü Erkan Bey vardı ve onların bilgilendirmeleri ile serginin tadına varabilmek mümkün oldu.

İlk sergiden sonra ayağımızın tozuyla Sefaköy Kültür Merkezi'ne geçildi. Türkmen asıllı hat sanatkârı ve ressam Azim Bedri Goki'nin "Aşk İçinde Meşk" adını verdiği koleksiyonu gördük. Yine pırıl pırıl bir kültür merkezi, son derece iyi düzenlenmiş bir salon; içinde birbirinden değerli ve ilginç sanat objeleri... Her iki sergiyi de mümkünse görüp gezmenizi temenni ederim.

İstanbul haritasına bakıldığında Küçükçekmece, gelişimini son yıllarda tamamlamış kıyı belediyelerden biri gibi görünüyor; haliyle önceden bilgisi olmayanlar için şaşırtıcı görüntülerle karşılaşıyorsunuz. Belediye Başkanı Aziz Yeniay, -yanlış hatırlamıyorsam- bir yıl içinde 800 bin nüfuslu kazada 30 bin Küçükçekmeceli gence muhtelif branşlarda eğitim verdiklerini, bu sayının gelecek yıllarda daha artacağını söyleyince şaşırmaktan kendimi alamadım. "Osman Hamdi Bey'den günümüze portre örnekleri" konulu "Suretten Surete Resim Rergisi", Küçükcekmece Cennet Kültür ve Sanat merkezi'nde açıldı.

Evet, manzaraya yukardan bakıldığında eğitim, Milli Eğitim Bakanlığı'nın işi gibi görünüyor ama büyük şehirlerin yeni teşekkül eden ve hızla büyüyen devâsâ ilçelerinde belediyeler, beledi hizmetlerden daha çoğunu göze almak zorunda kalıyorlar; bu mânâda büyük ilçe belediyeleri, belediyeciliğe ilaveten şehir hayatının çilesine katlanan yeni nüfusu rehabilite etmek, onların yeni kimliklerine alışmalarını sağlamak, daha sağlıklı yaşamalarını sağlamak ve hayat kalitelerini yükseltmek gibi ek görevler üstleniyorlar. Şehirlere taşınan yeni nüfusu hızla yeni hayatlarına adapte etmek sadece belediyelerin değil, Türkiye'nin en mühim meselesidir. Dolayısıyla yazının başında ifade ettiğim, "Belediyeler sadece belediyecilikle uğraşmalı" görüşünü askıya aldım. Şehirleşme sürecimiz hızını kesene kadar Belediyeler, halkın parasını çarçur etmeden bu gibi rehabilitasyon çalışmalarına devam etmeli.

Bu belediyeler önemli işler yapıyorlar. Kültür merkezleri, bilgi evleri, tiyatro ve sinema gösterileri, konferanslar, sohbetler, kütüphaneler, sergiler, iş ve beceri kursları gibi burada saymama imkan olmayan pek çok faaliyeti organize ederek sosyolojik bir fonksiyon icra ediyorlar.

Sadece Küçükçekmece'de değil; Esenler'de, Üsküdar'da, Tuzla'da, Zeytinburnu'nda, Güngören'de, Ümraniye'de, her yerde... Genç ve dinamik nüfusumuza sanat, kültür, meslek ve görgü boyutunda mühim şeyler ilâve ediyorlar. İstanbul'un zâlim beton mahalleleri arasında semt sakinlerinin nefes alıp kendine geleceği küçük oksijen çadırları kuruyorlar.

Lâf buraya kadar geldi, artık taşı gediğine koyalım. "Milli Görüş" ekolünde yetişen politikacılar bugün Türkiye'yi yönetiyorlar ama bu yönetim pratiğini çok önceden, Türkiye'nin büyük şehirlerinde onlarca yüzlerce belediyede çıraklık yaparak kazandılar. Milli

Görüş çizgisindeki partilere ötedenberi çok sempati duyduğum söylenemez ama Türkiye'nin belediyelerinde yaptıkları esaslı hizmetleri takdir etmek zorundayım; esasen benim takdirimin bir anlamı yok; seçmen, defalarca bu mektebin talebelerini imtihandan geçirip tekrar be tekrar görev verdi. Onlar da "hizmet"i, en güç yerinden kavrayarak sorumluluk taşımaya ehil olduklarını gösterdiler.

Bu gerçeğin henüz farkında olmayan bazı çevreler, belediyelerin yoksul insanlara bulgur, makarna dağıtarak başarılı olduğunu imâ ederek büyük nezaketsizlik yapıyorlar.

Türkiye'nin yeni hayatını bu belediyeler yoğuruyor; siyasette başarılı olmayan her siyaset ekolü, Türkiye'nin belediyelerinde, halkın gözü önünde staj yapıp çıraklığını tamamlamak, ehliyetini göstermek zorundadır.

Lâfla, retorikle siyasetin tabii hudutları var; bu hudud % 25'leri pek aşmıyor; şekil A'da görülen vaziyet budur.

Bitmedi; Kültür ve Sosyal İşler Müdürü Ersan Ulusan, sergileri gezdikten sonra bizlere çok değerli armağanlar takdim etti; ilki gezdiğimiz serginin son derece iyi baskılı katalogları ile, daha önce yayınladıkları "Hilyeler" ve "Hükm-i Şerif" isimli eski sergi katalogları oldu. Aziz Yeniay, bazı katalogların sahaflarda okkalı fiyatlarla müşteri bulduğunu ilave ederken haklı olarak gurur duyuyordu. "Belediyeler yayıncılık yapmamalı, kaldırım, kanalizasyon yapmalı!" yolundaki fikrimi bu prestij yayınlarını görünce değiştirdim.

Böyle "Diş kirası"na can kurban yahu!

Balyoz'a giden yol ve 9 Subay davası

Hepsi de yüksek tahsilli, Harp Akademisi'nden geçmiş, umûr görmüş, devlet terbiyesi bilen, nitelikli kişiler; her birine daha mâkul şartlarda "Cumhuriyet nedir, hukuk devleti nasıl işler, kanun nazarında vatandaşlar niçin eşittir" diye sorulsa tane tane izah ederler.

İş başa düşünce anlamlar değişiyor demek ki! "Kutsal vatan savunması görevini ifa ederken nasıl olur da sıradan bir zanlı gibi mahkeme karşısına çıkarılıp tutuklanırım ben?" sualine sükûnetle cevap verilemiyor, öfkeleniyorlar, çünkü ömürlerinde belki de ilk defa sıradan vatandaş muamelesine tâbi kaldılar ve yargı önünde kendilerini tek başına savunmak zorundalar.

Ortada çok vahim, utanç verici bir darbe planı ve bu plan hakkında çok ciddi bulgular var; mesele hukuka taşındı; zanlılar, adı üstünde zanlı. Soruşturma safhasında işkence, dayak, hakaret, usule aykırı delil toplama gibi hukuksuzluk yaşanmadı. Yargı olağan mahkemelerde sürüyor, savunma hakkı kısıtlanmıyor; hatta bazı sanık yakınlarının babalarının komploya uğradığını anlatmak için kamuoyu oluşturma çabaları bile anlayışla karşılanmakta.

Nereden nereye gelmişiz? 27 Mayıs 1960 Darbesi'nden sonra yaşananları tekrar etmeye vicdanım elvermiyor fakat doğru düşünme melekesini kaybetmemiş insaf sahipleri teslim edeceklerdir ki, orduyu cuntacılığa, darbeciliğe, gizli komiteler kurup hainleri sallandırarak işleri düzeltmeye sevkeden o çirkin gelenek, bugün hâlâ dikenli acı meyveler veriyor. 27 Mayıs olmasaydı, Balyoz dâvâsı da olmayacaktı, hiç şüphe yoktur. Eğer, 1957 yılında "9 Subay Olayı" diye bilinen cunta hazırlığının üstüne lâyıkıyla gidilse, sorumlular cezalandırılsa 27 Mayıs da olmayacaktı.

27 Mayıs oldu, çünkü 9 Subay olayının soruşturulması sulandırıldı. İstanbul'daki askerî mahkeme, -ne garip ve hazin bir tesadüf?- CHP tarafından gönderilen avukatlar tarafından arslanlar gibi savunulan subayların hepsini akladı ama yine garip bir tesadüf, sadece darbeyi ihbar eden Samet Kuşçu adlı subay orduyu isyana teşvikten suçlu bulundu. Darbe teşebbüsünün doğruluğu 27 Mayıs'tan sonra soluğu feraha çıkan cuntacılar tarafından teyid edilmişti ama bâde harabü'l Basra!

Askerî darbelerle demokrasi kültürümüzün kesintiye uğraması, demokratik kurumların kağşaması önemlidir; bunlar kadar önemli ama görünmez husus, darbecilik eğiliminin, orduda muhariplik ruhunu sekteye uğratması olmuştur. Siyasette gözü kalan askerin kendini vatan müdafaası hizmetine yoğunlaştırması çok zordur. Bugün asıl teessüf etmemiz gereken, siyasete müdahale geleneğinin Türk ordusuna neler kaybettirdiğidir (Keşke bu ciddi mesele, Harp Akademilerinde enine boyuna incelense)!

Balyoz sanığı 27 muvazzaf generalin tutuklanmasının tarihi kökleri 9 Subay hadisesinde aranmalıdır; 27 Mayıs tarihinde bir gün önceki üst komutanlarını Harbiye girişinde tokatlayan, tükürüğe boğan, hakarete uğratan gencecik Harbiye öğrencileri, Yassıada tutukluluğu esnasında devrin hükümet erkânına aşağılanmanın her neviini revâ gören askerî cunta yönetimi, Balyoz darbe planına giden yolu elleriyle, üstelik yaptıkları şeyden iftihar duyarak hazırladılar.

27 Mayıs darbecileri, eğer 26 Mayıs günü suç delilleriyle birlikte tutuklansalar hiç şüpheniz olmasın, "Biz darbeci değiliz, iftiraya uğradık; plan tatbikatı yapıyorduk, bulgular düzmece ve gerçek dışıdır" diyeceklerdi.

Ama o darbe yapıldı; o yetmedi, ardısıra defalarca darbe yapıldı; darbeler neredeyse bir cumhuriyet klasiği haline geldi.

Şimdi mahkeme heyetini ve sanıkları rahat bırakalım; sanıklar sorgulansın, deliller incelensin. Müdafaa hakkına saygı gösterelim, hukuka güvenelim. Toplumu bu dava etrafında kamplaştırmak doğru değil. Tutuklu yakınları, basın, hükümet ve ordu, yargı sürecine yardımcı olmalıdır.

Peki, CHP ana muhalefet görevini yapabiliyor mu?

CHP, tek başına Türk siyasi hayatında muhalefet geleneğini temsil ediyor. Çok partili demokratik hayatımızda CHP'nin muhalefette olmadığı yılları toplasanız bir elin parmaklarını geçmiyor.

En az üç kuşaktan beridir bu ülkenin gençleri "Muhalefet" denince CHP'yi hatırlıyor ve kavramı zihninde böyle canlandırıyor; kısaca şöyle tarif edilebilir: Teftiş geçiren her kurumun çalışanlarında müfettişlere karşı beslenen duygular CHP için de geçerli. CHP bir işi yapan değil onu denetleyen ve yapılan işten hoşnutsuzluk duyan bir partidir. Yıllardan beri muhalefet mevkiinde kıdem kazanmış olması, parti içinde gitgide "Siyaset, muhalefet ederek yapılır" anlayışına dönüşmüş sanki.

Dikkatle bakılınca fark edilecektir ki "Böyle olmaz, bunu yaptırmayız, dikkat edin yanlış yapıyorsunuz, sonunuz felaket olacak, istemeyiz" gibi olumsuz cümlelerle kurulan siyaset, bir işi bizzat yapmayı değil, o işin sözle eleştirisini kurmayı ihtiva ettiği için çok kolaydır. Fazlaca emek, bilgi gerektirmiyor; risk taşımıyor ve öngörülerinden biri doğru çıkınca, "Bakın, biz haklıyız, zaten söylemiştik!" şeklinde iç tatminlerle kendini takviye ediyor; bu tutum, CHP'yi teknik ve projeye dayalı siyaset üretmekte verimsizleştiriyor.

CHP'NİN KARNESİ: HAL VE GİDİŞ FENA!

CHP iki sene sonra 90 yaşına basacak; bu süre zarfında girdiği hiçbir serbest seçimi tek başına kazanamadı. Başka herhangi bir ülkede başka herhangi bir parti tarafından esaslı bir otokritikle değerlendirilmesi gereken bu ilginç durum, CHP'liler tarafından son derece romantik ve ideolojik bir gerekçe ile görünmez hale getiriliyor. O gerekçe şu: CHP'liler, "Biz Milli Mücadeleyi başlatan ve yöneten, devleti kuran, rejimi belirleyen ve Atatürk'ün ilk genel başkanı olduğu bir partiyiz; iktidarda olmayabiliriz ama devletin ve rejimin teminatı ve bekçisiyiz; rejime yan bakanı pişman ederiz" diye düşünüyorlar. Bu düşüncenin içinde kısmî doğrular var fakat CHP'yi devletle ve rejimle özdeşleştiren bu yaklaşımın, bizzat CHP'ye yaramadığı âşikâr.

Şimdi bu mantığın temellerine yakından bakalım:

1- Milli Mücadeleyi CHP'nin başlattığı ve organize ettiği doğru değildir. Milli Mücadele'yi, Mustafa Kemal Paşa riyâsetindeki BMM teşkilatlandırdı ve yönetti.

2- CHP'yi M. Kemal Paşa'nın kurduğu doğrudur fakat CHP'ye, halen üstünden atamadığı otokrat karakteri kazandıran da M. Kemal Paşa'dır. Bu gerçekle doğru-dürüst yüzleşmemiş olmak, CHP'yi sahicilikten uzaklaştırıyor. CHP, 1923 Eylül'ünde kuruldu. Ertesi yıl CHP'den memnun olmayan parlamento üyelerinin oluşturduğu TCF, Şeyh Sait İsyanı'nı kışkırttığı gerekçesiyle kapatıldı. Rejim tek partili görüntüye büründü. Muhalefet ve serbest basına hayat

hakkı tanınmadı; şahsi ve toplumsal temel hakları hiçe sayan uygulamalarla toplum üzerinde baskıcı bir yönetim benimsendi. CHP'liler, uzun tek partili yıllar boyunca partilerini devletle bir saydıkları için, kendileri dışında birilerinin devlet yönetebileceği gerçeğini unuttular.

3- Bütün iddialarına rağmen CHP, rejimin ve Atatürk'ün politik mirasının iyi bir koruyucusu sayılmaz. Rejim ilk olarak, İsmet İnönü'nün Cumhurbaşkanlığı döneminde Atatürk'ün izlerini silmeyi ve unutturmayı amaçlayan bir restorasyon dönemine girdi. 1946'da ise Dünya Savaşı'nı demokrasi bloğunun kazanması yüzünden İnönü, tek partili rejimi sona erdirdi. En önemlisi ise CHP, 27 Mayıs darbesinden sonra komitacı subayların 1924 Anayasası'nı değiştirmesine göz yumdu ve teşvik etti.

CHP'nin Atatürk'ün mirasına titizlikle sahip çıktığı tek konudan bahsedilebilir; o da, Hindistanlı Müslümanların Milli Mücadeleye destek için gönderdikleri yardım parasının yarısını kendi adına kullanarak İş Bankası'nın takriben ¼ hissesine ortak olan Atatürk'ün bankadaki hisseleridir.

CHP, Atatürk'ün anayasasını savunmak için kılını bile kıpırdatmadı fakat İş Bankası'ndaki hisselerine yeniden kavuşmak için 12 Eylül Darbesi'ni izleyen süreçte hukuk mücadelesine girdi ve kazandı. Halen bu banka yönetim kurulundaki 11 üyeden dördü CHP tarafından tayin ediliyor.

"Çağdaş" dünyada bu örneğin benzeri yok!

CHP, SOLCU DEĞİL,

BUZ GİBİ KAPİTALİST

CHP, "Solcu" bir parti değil (aksine Kapitalist bir parti; ispatı yukarda), hatta sosyal demokratlığı bile çok su götürür bir tartışma konusudur ama laikçilik noktasında kendine bir toplumsal taban edinmeyi başardı. Hayat tarzlarının tehdit edildiği endişesine kapılan çevreler, kendilerini CHP ile aynı safta hissediyorlar. İşte bu çevrelerin hassasiyeti ve sinir uçları üzerinden siyaset geliştiren CHP'nin yeni genel başkanı Süheyl Batum, orduyu kağıt kaplana benzeten sözleriyle dikkatleri yeniden CHP'nin üzerine çekmeyi başardı.

Dikkat edilirse CHP kimi gün endişeli modernleri, kimi gün Ergenekon tutuklamalarına sert tepki göstermeyen orduyu uyararak bir nevi sinir harbi yapmaya çalışıyor; öne çıkarılan problemlerin neredeyse tamamı ideolojiktir. CHP, ideolojik planda sivri lâflar edip, aykırı tezler öne sürerek bir gündemde kalma savaşı veriyor ve âdeta önümüzdeki seçimin ertesinde yeniden ana muhalefet görevini üstlenmek için çabalıyor.

CHP, projeli siyaset üretemiyor; yeni genel başkanı Kemal Kılıçdaroğlu döneminde CHP'nin telaffuz edebildiği en net siyasi proje, her vatandaşa 600 lira yardım vaadidir ki, bu projeyi tasarlamak için parti içinde kaç kişinin kaç ay boyunca yorucu zihin egzersizlerine giriştiğini tahmin edemeyiz.

CHP, şöyle bir vücut dili mesajı veriyor:

“İktidara hazır değilim, ne hâlihazırdaki kadro, ne proje üretme gücü, ne yeni istihdam alanları ortaya koyma çabaları ve ne de ülkenin eğitim, sağlık, ulaştırma, haberleşme gibi altyapı meseleleri hakkında net bir fikrim bulunmuyor ama bana yine de oy vermelisiniz; çünkü ben laikçi kitlelerin hayat tarzı hakkını savunuyorum... bu arada ihtiyacı olan herkese devletten 600 lira maaş bağlayarak bölüşüm adaletsizliğini düzelteceğim.”

Bu mesajın, Türkiye’nin yeni seçmenini ne derece tatmin edebileceğini dört ay sonra göreceğiz ama şimdiden görünen şudur:

CHP’nin siyasi ufku, ana muhalefetle sınırlıdır; bir iktidar vizyonları bulunmuyor. Bugün itibariyle CHP’nin kendilerine teslim edildiği ekip ise şimdilik güçlü bir yandaş medya desteğiyle ayakta durabilmektedir. Seçim ertesinde görevlerinde kalıp kalamayacaklarını kendileri bile bilecek durumda değillerdir.

CHP, ana muhalefette olmaktan memnun; bu mevkiin konforuna alışkın ve razı. Ne var ki muhalefeti de “mış gibi” yapabiliyor ve hakkını kemâliyle veremiyor. İşte tam bu noktada hayıflanmadan edemiyorum: Keşke daha güçlü, daha basiretli, ufku daha açık ve gerçek mânâda iş üretebilen bir muhalefet geleneğimiz olsaydı.

Kamplaşmayalım, sertleşmeyelim

Bundan yaklaşık bir yıl önce "Mürüvvetmend olalım" başlıklı bir yazı yayınlandı bu köşede. Mehmet Baransu'nun Balyoz belgelerini açıklamasından sonra 49 emekli ve muvazzaf subay mahkeme tarafından tutuklanmıştı.

O yazı anlamını kaybetmedi çünkü yargılama usulü, edebi, hatta nezaketi hakkındaydı. Şöyle cümleler vardı: "Darbe zanlılarının bile, usûl hukukunun himâyesi altında, haklarındaki karar kesinleşene kadar şahsiyet ve fikir bütünlüğünü koruyabildikleri bir güvenlik rejimidir hukuk devleti ve biz Türkiye'nin artık böyle bir devlet olmasını arzuluyoruz. Hukuk devletinin egemen olması için mücadele ediyorsak, hukukun nezaket ilkelerine de sonuna kadar riayetkâr davranmak zorundayız. Tek tek her birimiz nasıl şahsen vekar sahibi olduğumuz iddiasında isek, darbe zanlılarının bile, son mahkeme kararına kadar vekar sahibi insanlar olduğuna dair önkabulümüzü kaybetmemeliyiz." diyor ve şöyle devam ediyordu: "Gözaltındaki insanlara peşinen kriminal tip muamelesi revâ görmek âdil değildir; bir hatâ, aynı çapta bir başka hatâ ile ıslah edilemez. Bu meselede usûl, esas kadar, hattâ yer yer esastan daha önemli."

Dileyen arşivde tamamını bulup okuyabilir; o gün ne yazılmışsa bu sütunda, yazarı hâlâ aynı şeyi düşünüyor, "Muzaffer vakt-i fursatta âdûdan intikaam almaz/ Mürüvvet-mend olan nâkâmi-i düşmenle kâm almaz" diyor; "Yargı işini yapsın, biz de kendi işimizi görelim,

centilmen olalım, âdil, nâzik ve insaflı olalım. İntikamcılığın ayaküstü lokantasında ucuz nevâlelerle enaniyetimizi avutmayalım; farklı isek farkımız görülsün" diyor.

Mesele hakkında en doğru ve hakkaniyetli yaklaşım tarzı budur; hepimiz öyle düşünmeliyiz, çünkü Türkiye'de bugüne kadar böyle bir dava ilk defa mahkemeye düşüyor. Ordu içinde bir grup üst rütbeli subayın, siyasi iktidardan geçtik, neredeyse bütün toplum aleyhine kurguladığı bir darbe planı var orta yerde. Suçluları yargılayıp cezalandırmak yetmez; mâsumları tez vakitte ayıklayıp itibarlarını iade etmek yetmez; yapılacak her şey sadece yerli değil uluslararası hukukun usul kurallarına uygun cereyan etmeli ki bu sıkıntılı berzahtan yüz akıyla çıkabilelim.

Tarihin böyle zamanlarında darbeye uğrayan kesimden biri olmak, darbeci olmaktan yeğdir; mazlum olmak zalim olmaktan yeğdir. Aldanmış olmak, aldatmış olmaktan yeğdir. Darbecileri hukuka uygun tarzda yargılayamamış bir adalet nizamı, darbenin kendisi kadar utanılması gereken bir nâkıse, bir ayıp olur.

Balyoz iddianamesi dudak uçuklatacak cinsten iddialarla dolu; göz ardı edilemeyecek derecede güçlü delilller taşıyor. Sanıkların hukukunu zedelememek konusunda gösterilmesi gereken itina, gri propaganda ve delilleri değersiz gösterme çabası içinde bulunan basın ve tutuklu yakınlarından da beklenmelidir.

Konuya bir de şöyle bakalım: Eğer Balyoz planlarında kararlaştırılan eylemler yapılmış, darbe başarıya ulaşmış olsaydı, şu anda okumakta olduğunuz yazı, bu yazının yazarı ve bütün çalışanlarıyla birlikte elinizde tuttuğunuz gazete ve benzerleri olmayacaktı, çünkü bu darbe, sadece iktidarı değiştirip hükümete el konulmakla yetinmiyor; darbeciler, toplumda beğenmedikleri kesimleri de darbe ortamı içinde tasfiye etmeyi hesaplamışlar. Ne demektir bu?

Öyle ki, bütün kaba-sabalığına ve nobranlığına rağmen 27 Mayıs'ta (Plan olmaktan çıkıp uygulanan) adımlar bile, Balyoz'dakilerin yanında asliye hukuk davasını ilgilendiren sıradan cürümler gibi kalıyor.

Son söz: Zanlı yakınları ve onları destekleyen basın erbabı, toplumu dava etrafında kamplaşmaya zorlamamalı; hele haziran seçimlerine hiç sirayet ettirmemeli çünkü böyle gerginliklerden nihai tahlilde hükümet kârlı çıkıyor.

Nazar değiyor koçyiğidime, nazar!

Sayın Kılıçdaroğlu'nun yukarı çıkan bir otomatik merdivende aşağıya inmek için savlet etmesi olayında, kendini aşan bir derin anlam vardır, garip bir tecellîdir, şöyle ki: Merdivenden aşağı inmek isteyen adam, boyuna adım attığı halde yerinde sayıyor.

Attığı adımların hızı, merdiven motorunun dönme hızından daha düşükse daha garip bir durum söz konusu olacaktır: Adam, aşağı inmek istediği halde arzusu hilafına yukarı çıkıyor. Resmen kâbus! Aynen CHP'nin iktidar olmak için yanıp tutuşmasına, hatta, "Nerede bu Ergenekon; gidip üye olayım bari" diyecek kertede ümit-sağduyu balatalarının yivini-setini aşındırmasına rağmen, iktidar olmak için attığı her adımda iktidardan uzaklaşmasını andırıyor bu durum.

CHP, içinde pek çok kabiliyetli, zeki, tecrübeli politikacı barındıran köklü bir kuruluş; bu partide iyi niyetli ve tecrübeli insanlar, "Ne yapalım da partimizin, genel başkanımızın puanını yükseltelim" diye didinip dururken, öngördükleri her şey anlaşılmaz bir şekilde işe yaramaz hale gelip, CHP'yi geriye doğru taşıyor. Komedi dükkânı gibi; gün geçmiyor ki şu gergin ortamda milleti gülmekten yerlere yatıran bir espri sâdır olmasın CHP camiasından. Başbakan daha dün, "CHP'de küçükler için aritmetik, büyükler için matematik problemi var" diyerek fena halde dalgasını geçmedi mi? Onca emek, alın teri, ümit buharlaşıp uçtu gitti. Yazık...

Neyse ki mizah endüstrisinin kaptan köşkünde genellikle solcu, CHP'li insanlar oturuyor ve bu arkadaşlarımız, "Aile içi mevzuları espri konusu yapmayalım" şeklinde bir "etik" geliştirmiş oldukları için mizah dergilerinde, şamata programlarında, tiyatro sahnelerinde CHP patentli makaralara şahit olmuyoruz. Özellikle bazı mizah dergilerinin, vahim derecede espri sıkıntısı çekerken, "Allah yok, din de yalan zaten" konulu basitliklere kadar düşmesi sebepsiz değil. Bir espri yapayım diyorsunuz ve millet dönüp size "Vah vah, Allah şifa versin" dercesine acıyarak bakmaya başlıyor.

Eminim ki içlerinden, "Ah keşke CHP'yi bile eleştirecek kadar hür olabilseydik" diye geçirip sonra da "Türkiye'de basın hürriyeti yok" diye feryad ediyorlar. Haklılar, CHP Muhipleri Cemiyeti mensupları için basın hürriyeti, sadece toplumun % 58'inin değerlerini, sevdiklerini ve temsilcilerini aşağılamaktan ibaret.

Toparlayalım; CHP niçin ve neredeyse her gün kamera şakasına uğramış bahtsız adam görüntüsü vermekten kurtulamıyor konusunu irdeliyoruz. Ben vaktiyle bu olayı açıklamak için "Tutankhamon'un lâneti" teorisini ortaya atmıştım ama bu teoriyi benden ve Mısır halkından başka ciddiye alan çıkmadı. Öyleyse başka bir izah geliştirmek lâzım. Bilim teorilerle yürür ve paradigmalarla gelişir. CHP'nin kurucusu Kemâl Atatürk, "Benim tinsel kalıtım bilim ve akıldır" demişti ama bu durumu izahta pek işe yaramıyor; Sorbon'dan süper hoca getirtiyorlar, ikinci haftasında sanki meçhul birileri tarafından gazozuna hap atılmış gibi saçmalamaya başlıyor; bunun üzerine durumu düzeltmek için ortaya atılan genel başkan, "Orduyu eleştirmek ancak CHP genel başkanlık katında olur" şeklinde bir başka havai fişeğin fitilini tutuşturuyor. Yahu buralarda gülmekten gözlerimizden yaşlar geliyor; bari gün aşırı yapınız şu esprileri, yetişemiyoruz... Padişah hani, "Lala" demiş, "Öyle bir şey söyle ki özrün kabahatinden büyük olsun!" O hesap işte...

Lanet teorisi tutmamış olabilir ama yine de bilimden şaşmamak lazım; ben onun yerine "Nazar" teorisini teklif ediyorum; evet, CHP'ye nazar değiyor. "Nazar'ın neresi bilimsel be adam; otur oturduğun yerde" demeyiniz. Nice koç yiğidi bir bakışıyla cağ gibi deviren "günücü"ler vardır bu ülkede. Adamı gözleriyle yer bitirirler vallahi. Nazarın çaresi kolay ama önce teşhiste mutabık kalmamız lazım; nazara inanmayanlara muska tesir etmez arkadaşlar; bunun atasözü bile var. Meseleyi ucuza getirmek için partili hocalara yazdırılacak muskalardan da hayır gelmez.

Bana inanmıyorsunuz, pekâlâ; sizin teoriniz nedir CHP'nin başına gelenler hakkında? Efendim, duyamıyorum, yüksek sesle lütfen!..

Malta şövalyeleri Ayasofya'da!

-Bölge çapında bu yıl düzenleyeceğimiz plan tatbikatı çalışmalarını başlatıyorum arkadaşlar. Âsımcığım kıdem sıralamasına göre ilk söz senin.

-Sağolun komutanım; bu yılın senaryosu şöyle efendim. Malta Şövalyeleri hakkında tarihi film çekiyoruz ayaklarından bir sinema ekibi imiş gibi gruplar halinde Yeşilköy'den pasaportlarıyla giriş yapıyor ve tramvaya binerek Cankurtaran'da Erol Taş'ın kahvesinde toplanıyorlar. Hedefleri Ayasofya'yı ele geçirerek misyoner âyini düzenlemek...

-Vay şerefsizler! Demek öyle ha; koyar mıyız yanlarına...

-Lütfen müdahale etmeyiniz Yusuf Paşa; bu adı üstünde bir senaryo!

-Özür dilerim komutanım, bir an şey'ettim de heyecanla...

-Evet, devam ediyorum arkadaşlar. Bunu haber alan dinci, gerici, yobaz güçler, "Hükümet uyuyor; asker ise işin gırgırında plan tatbikatı yapıyor; din elden gidiyor; omuz vermezsek herifler Ayasofya'nın ümüğüne çökecekler" diye Fatih, Eyüp Sultan, Çarşamba ve özellikle Hırka-i Şerif mahallelerinde propaganda yürüterek fırsattan istifade yeni bir 31 Mayıs, yeni bir Menemen olayı yapmak üzere hazırlığa geçerek...

-Komutanım, Menemen neyse de, bu 31 Mayıs'ı anlayamadım ben; nedir 31 Mayıs?

-Evet Âsım Paşa, ben de çıkaramadım; nedir 31 Mayıs?

-Özür dilerim komutanım, 31 Mart olacaktı; planı temize çeken yedeksubay yanlışlık yapmış. Düzeltiyorum. Devam edeyim mi Komutanım?

-Lütfen sessizlik arkadaşlar... Buyrun Âsım Paşa...

-Evet, gericiler, dandik Malta Şövalyeleri'nin eylemlerini bahane ederek sabah namazı kılacağız bahanesiyle Sultanahmet Camii'ne 100 bin kişilik mücahit militan yığınağı

yapıyorlar. Güyâ Ayasofya'yı şövalyelerden önce işgal edip, minarelere yeşil sancak asacak, kubbelere mitralyöz yerleştirecek kendi akıllarınca nâmussuzlar...

-Vay vay vay; bak şu rezillere... Eee? Bu esnada bizim elimiz armut mu toplayacak yani?

-Hayır Paşam. Aslına bakarsanız Malta Şövalyeleri, bizim seçkin personelimizden oluşmaktadır, yani başından sonuna olay bizim kontrolümüzde gelişiyor.

-Komutanım, itiraz değil de, katkı gibi bir şey yapabilir miyim?

-Buyrun Volkan Paşa, sizi dinliyorum?

-Komutanım, iyi güzel de rahmetli Erol Taş'ın Cankurtaran'daki kahvesi, toplantı yığınak noktası olarak elverişli görünmedi bana pek. Ya bizim Malta Şövalyeleri kılığına giren çocuklar, nasıl olsa kahvedir, beklerken bir okey çevirelim derlerse ne olacak, disiplin açısından yani; rezil oluruz valla?..

-Olur mu komutanım; sekiz aydır biz bu çocuklara eğitim veriyoruz. Başlarda şövalye üniforması giymek istemediler, zor ikna ettik fakat hepsi görevlerinin bilincinde aslan gibi çocuklar...

-Anlaşıldı, sen devam et Âsımcığım.

-Bu safhadan sonrasını Faruk Paşa arzedecek komutanım, arzederim.

-Peki Faruk Paşa, sıra sende...

-Sağolun komutanım. Bizim Malta Şövalyeleri kuşluk vakti civarında ara yoldan Topkapı'ya, oradan Ayasofya'ya doğru harekete geçerken, Sultanahmet Camii'nde şeriat ayaklanması için bekleyen 100 bin kişiyi, daha önce ayarladığımız sahte vaiz ve hocalarla gaza getiriyoruz; "Haydin Müslümanlar, gazâ günüdür. Şövalyeleri tepeleyip Ayasofya'ya yeşil sancak asalım" numarasından kalabalığı çıkarıyor muyuz şimdi At Meydanı'na?

-Çıkardık, ne olacak?

-Dikilitaş'ın dibine yerleştirdiğimiz Rambolar, camideki mürtecilere bomba yağdırıp biçmeye başlıyor, oradan İbrahim Paşa Sarayı'ndaki SAS'larımız yandan çevirme yaparak isyancı mürtecileri Kumkapı'ya doğru geriletmektedir...

-Güzel! Yav bu İbrahim Paşa, meşhur "Makbul-Maktul İbrahim Paşa" değil mi, hani şu dizide oynaan çocuk vardı... ondan yani...

-Evet, işte o saray efendim... Bu esnada ara sokaklara dalarak izini kaybettirmeye çalışan gericileri toptan itlâf etmek için hava destek birimlerimiz, Samatya'dan tutun da Kumkapı'ya kadar bütün yerleşim yerlerini napalmla yakıyor bir güzel...

-Komutanım itiraz ediyorum?

-Niçin itiraz ediyorsun Yusuf Paşa, mis gibi plan işte...

-Efendim, seksen-doksan bin gerici kıracağız diye caanım meyhaneler de arada yanıp kül olacak, onu şey'decektim de...

-Haklı çocuk Faruk Paşa; bu ayrıntıyı ihmâl etmişsiniz, düzeltin o plânı çabuk. Ayrıca hava destek unsurlarımız, hazır havadayken Üsküdar felândaki irticâ yuvalarını gümbürdetsin; hatta elleri değmişken Anadolu yakasını temizlesinler, çoğu bina ruhsatsızmış zaten; onu da ilave edelim plâna.

-Emredersiniz komutanım. Not aldım komutanım.

-Tutukluları ne yapacaksınız peki, belki bir milyon kişiyi tutuklamak gerekecek; ne yedirir içiririz onca adama?

-Valla komutanım, hesap ettirdim arkadaşlara; bir sürü masraf çıkaracak bunlar; esir, pardon tutuklu almayalım diyoruz; değmez, sermayesini kurtarmaz. Hallederiz bir şekilde efendim. Nüfusumuz fazla veriyor zaten, bir şey olmaz.

-Güzel, aferin çocuklar; bu sene iyi hazırlanmışsınız bakıyorum. Albayım toplayın paşalardan tatbikat evrakını, Başçavuşum siz de video ve ses kayıtlarını deşifre ediniz. Bir nüsha Kozmik odaya gönderin; bir nüsha bende kalsın; isteyenler de birer nüsha alabilirler hâtıra olarak ama evde çoluğa çocuğa göstermeyin ha; sızar mızar, başımıza iş almayalım şimdi. Evet, şimdi de Hüsamettin Paşamızdan bir genel değerlendirme alarak plan tatbikatını kapatalım; buyrun Hüsamettin Paşam, söz sizin...

-Valla ne desem boş komutanım; arkadaşların ellerine, yüreklerine, bileklerine sağlık. Özellikle Malta Şövalyeleri ve Ayasofya'nın işgali fikri çok kreatif. Kutluyorum arkadaşları. Bir küçük eleştiri getirebilirim belki, Sultanahmet turistik bir yer. O gümbürtüde birkaç turist telef olursa, hükümetleri başımızı ağrıtabilir; bilmem ki turistlerin can güvenliğini sağlayacak bir tedbir şeyedilebilir mi yani. Kaldı ki o kadar kusur, kadı kızında, pardon yargıç kızında da bulunur zaten!

-Teşekkür ederim Hüsamettinciğim. Toplantı sona ermiştir. Buyrun şimdi lobide çay ve bisküvit ikramına...

(*) Bu yazı, bir yıl kadar önce Cafcaf dergisinde yayınlanmıştı ve o günün mânâ ve ehemmiyetine uygundu. Yeterince ders alınmayan ülkelerde tarih boyuna tekerrür edip durduğundan bir sene sonra yeniden yayınlamayı uygun gördüm.

Gülerce'nin onuru

Artık hepimiz bir kere daha iyice öğrenmiş bulunuyoruz ki, basın-yayın âleminde "gazeteci" olmak, fikir erbabından sayılmak ancak "bazıları"na mahsus bir imtiyaz ve onurdur; diğer

"bazıları" ise, zenginlerin mahallesine ayak işlerini yapmaya gelmiş gündelikçi ve günübirlikçi muvakkat çalışanlardır.

Basın hürriyeti kavramı, ancak birinci gruptaki basın mensuplarının altında sâyebân olabilecekleri bir şemsiyedir; ikinci gruptaki marabalar, ırgatlar, kendini gazeteci, yazar vesaire zanneden kişiler, eski Yunan sitelerindeki köleler zümresindendir; bırakınız "vatandaş" sayılmayı, "Meteikos", yani yabancı statüsüne bile giremezler.

Yanıltıcı olan şey, kanunlar karşısında her iki zümreye mensup meslek erbabının aynıymış gibi kabul görmesidir; nitekim ikinci gruba dahil bir yayın organı için kanuni takibata uğramak, işyerinde arama yapılması, suç delillerinin toplanması, bilgisayar ve sair evraka el konulması, çalışanların sorgulanması veya tutuklanması kesinlikle birinci sınıf haber veya "Flaş flaş!" başlığıyla duyurulacak haberden sayılmaz; örnekleri çoktur ama aynı şey birinci grup mensubu gazete ve gazetecilerin başına gelince ortalık birbirine girer; kutsal gazeteciler cemaatinin kerametleri birbirinden menkul yüce rahipleri sırayla dayanışma makaleleri kaleme alır, "Cık cık cık... ne ayıp; olmadı bu ama..." vezninden ağlamaklı-tehditkâr şeyler yazar, kendi çaplarında bir kanaat terörü estirirler.

Uzun lâfın kısası: Bir internet sitesi kuruluşu polis tarafından basılınca basın-yayın sosyolojimizin görünmeyen fay hatları homurdandı ve kımıldadı. Bu hadiseyi kınamayanın, bırakınız vatandaş, meslektaş bile sayılmaması yazıldı, söylendi; cayırtı halen devam ediyor. Uzaktan seyreden Türkiye'de muhalif basın organlarının susturulduğunu, gazetelerin, web sitelerinin kapatıldığını, yazarların sorgusuz-sualsiz zindanlarda inim inim inletildiğini zanneder (Nitekim öyle biri çıktı ve kendisinin sonradan ABD Büyükelçisi olduğunu öğrendik!). Alâkası yok; elâleme olmadık bühtanda bulunarak politik mücadele yaptığını zanneden o web sitesi hâlâ yayında, kapatılmış filan değil; o siteyi çok seven ve destekleyen sair siteler, kanallar, gazete ve dergiler de halen yayında; sadece dilediklerini değil, akıllarına gelen her şeyi yazıyor ve yayınlıyorlar.

Misâl veriyorum: o haber sitesinde sütun komşum ve arkadaşım Hüseyin Gülerce hakkında yapılan bir haberin altına yazılan bin civarında yorum da hâlen yayında tutuluyor; bu yorumların bazıları, gerçekten yorum sınırı ve edebi içinde kalan nitelikte fakat neredeyse yarısı hakaret, tehdit ihtiva ediyor. Site yöneticileri, editörlük haklarını kullanmayarak bu hakaret ve tehdidlere ortak olduklarını gösteriyorlar.

Sırf, Türkiye'de basın hürriyetinin hangi sınırlar zorlanarak işletilmekte olduğunu göstermek bakımından bu yorumlardan seçtiğim hakaret ibârelerini, -affınıza ve sabrınıza sığınarak- alıntılamak istiyorum:

"Hırlamaları korkularından... Değersiz pislik... Gazeteci bozuntusu... Yunan giderken bunları da analarına miras bırakmış... Gülerce, gülemeyesice!.. Utanmaz herif! Ölü suratlı adam... İstediğin kadar havla salyanı akıt... Kork benden kaç benden... Bu satılmış yazarlar... Kiralık

ve kolpa yazar... Evanjelist siyonistlerin yerli işbirlikçileri... Bu yalaklar... Bu pislikler... Adamın yüzünde meymenet yok... Bu haşere... Şeref noksanı yağdanlık kalıplı... Bunun gibi yalakalar... Sümük yalayıcısı müsvedde... Dürrizade'nin torunları...Fethullah'ın uşağı... Allah'ın hüsosu... Hortumcu... Kaça sattınız yavşaklar kendinizi? Gazeteci ibiş... Bunların Allah'ı ile benim Allah'ım bir olamaz... Surat değil manda gönü... Şerefsiz Faşist... Asalak... Şerefsiz gavur uşakları... Soysuzlar...Şerefsizler ... Hamam böceği... Bunlar parayla havlayan canlılar..."

Bu hakaretlerin herhangi birini, o siteyi savunan yazar ve politikacılar kendine yönelmiş görse ne yapardı acaba; merak ediyorum... En komik yorum ise şöyle: "Yaklaşık 6 aydır bu siteyi takib ediyorum, yalan-dolan haber görmedim!" Bazı şeyleri görmemek için bu ülkede büyükelçi olmak gerekmiyormuş demek ki.

Soru basit: Şu an tutuklu bulunan ve neredeyse basın azizi ilan edilen şahsın mesleki onuru ile Hüseyin Gülerce'nin fikir hürriyetine duymamız gereken saygı aynı cinsten ve aynı miktarda şeyler midir?

Generaller de yargılanabilir mi?

Balyoz davasında "Gölcük delilleri" diye bilinen ikinci grup belgelerin, çok şaşırtıcı bir yerde, tamamen hukuka uygun bir arama sonucu ele geçirilmesinden sonra davayı yürüten mahkeme, o güne kadar tutuksuz yargılanan çok sayıda muvazzaf ve emekli ordu mensubunu tutukladı.

Türkiye'de daha önce de generaller tutuklanmış, hatta ölüm cezası ile yargılanmışlardı. Cumhuriyet tarihinde ilk paşa yargılanması, İzmir Suikastı diye bilinen dava çerçevesinde emekli Millî Mücadele komutanlarından Kazım Karabekir, Refet Bele, Ali Fuat Cebesoy, Cafer Tayyar Eğilmez ve Rauf Orbay'ın İstiklâl Mahkemesi önüne çıkarıldığı duruşma ile başladı. Paşalar duruşma sonunda beraat ettiler. İkinci hadise, 1943'te Van'ın Özalp ilçesinde 32 kişinin askerî birlikler tarafından öldürülmesinden sorumlu tutulan Orgeneral Mustafa Muğlalı'nın 1950'de hâkim karşısına çıkarılması idi. Muğlalı, yargı sonucu hakkında verilen 20 yıl hapis cezası henüz kesinleşmemişken, 1951'de tutuklu iken vefat etti.

27 Mayıs Darbesi sonrasında da dönemin genelkurmay başkanı Org. Rüştü Erdelhun, Yassıada Mahkemesi'nde yargılanıp idama mahkûm edildi. Hakkında verilen karar ömür boyu hapse çevrildikten sonra devrin cumhurbaşkanı Cemal Gürsel tarafından affedilerek salıverildi.

Bir dizi yüksek rütbeli subayın yargılanmasına ramak kalan bir başka gelişme, Mart 1971'de yaşandı. İktidara, demokrasi dışı "ulusçu-devrimci" yollarla gelmeyi amaçlayan emekli Korgeneral Cemal Madanoğlu, darbeci arkadaşlarının ordu içindeki uzantısı Org. Muhsin Batur ve onun tesirindeki Org. Faruk Gürler ve Celil Gürkan, 9 Mart günü darbe yaparak

iktidarı devirme planları geliştirmişlerdi. Ne var ki bu plan ordu üst yönetimince benimsenmedi. Haber alındığında darbeci komita etkisiz hâle getirildi. Ordu üst yönetimince yapılan genişletilmiş komuta konseyi toplantısında darbeciler emekliye sevk edildi ama haklarında kanuni takibat yapılmadı.

9 Martçı komitanın, kurum içinde etkisiz hâle getirildikten sonra kamuoyuna açık bir yargı süreciyle hâkim karşısına zanlı sıfatıyla çıkarılmaması, ilginç bir noktadır. Nitekim ordu üst yönetimi, olaydan üç gün sonra TRT radyolarından yayımlanan bir muhtıra ile işbaşındaki meşru hükümeti istifaya zorlamıştı.

Sonraki zamanlarda münferit yargı olayları görüldü; bunlardan en tazesi, 2001'de emekliye ayrılan Deniz Kuvvetleri Komutanı Oramiral İlhami Erdil'in, emekliyken "haksız mal edinme" ithamıyla askerî mahkeme önüne çıkarılarak yargılanmasıdır. Erdil dava sonunda suçlu bulundu, bir yıl süreyle cezaevinde yattı ve rütbesi oramirallikten erliğe tenzil edildi.

TOPLUMU KAMPLAŞTIRMA EĞİLİMLERİNE DİKKAT

Ergenekon davasıyla birlikte emekli ve muvazzaf asker kişilerin haklarında düzenlenen iddianamelerle yargı karşısına çıkmaya başlaması sık rastlanan hadiseler arasına girdi; fakat bu yargı süreçlerinin hiçbiri, Balyoz davası sebebiyle suçlanan 50'si emekli-muvazzaf general, toplam 163 asker kişinin hiç beklenmedik bir anda mahkeme tarafından tutuklanması kadar sarsıcı bir etki uyandırmadı.

Ergenekon davası, başladığı andan bu yana basında ve bir kısım kamuoyunda büyük bir sempati ve himaye gösterisiyle sahiplenildi. Zanlıların orada olmaması gerektiği, itibarlı ve seçkin insanlar oldukları ileri sürüldü; iddianamenin uydurma ve zayıf delillere dayandığı iddia edilerek mahkeme heyeti üzerinde bariz bir baskı kuruldu.

Yeni belgeler ortaya konulup dosya genişledikçe Ergenekon savunucuları, daha ihtiyatlı konuşmak yerine seslerini yükselttiler ve davayı Türk toplumuna yaygınlaştırmayı gaye edindiler. Bu, âdeta mahkemeye karşı bir güç gösterisi şekline dönüştü. Bu safhada sempatizanlar kadrosuna ana muhalefet partisi de katıldı ve basındaki uzantılarıyla birlikte hükümeti ve yargıyı kıyasıya eleştirmeye başladılar. Onlara göre bu ülkede ne kadar namuslu ve aklı başında adam varsa (asker-sivil) hapse atılmıştı veya baskı altındaydı. Öyleyse bütün toplum direnmeli, namuslu insanların yanında olmalı ve zorbalığa boyun eğmemeliydi.

Strateji açıktır: Toplumu Ergenekon ve Balyoz sempatizanları ile buna karşı olanlar (ki onlara göre hemen iktidar safında yer almış olmaktalar!) diye iki ana grup hâlinde bölüp cepheleştirmek, hukukun işlemesini baltalamak, mahkemeye duyulması gereken saygı ve güveni lekelemek ve bu esnada tutuklu subaylar üzerinden bol bol darbe çağrısı yapmak.

Önceki hafta gündeme gelen "Ordu meğerse kâğıttan kaplanmış" nitelemesini bu tablo içine koyup değerlendirmek gerekiyor.

PSİKOLOJİK HAREKÂT UYGULANIYOR

Balyoz tutuklamalarıyla birlikte mahkeme aleyhtarı ama darbeci sempatizanı yayınlar, fark edilecek ölçüde artış gösterdi. Doğan Grubu'nun gazete ve ekranlarında Balyoz iddianamesini çürütücü, sulandırıcı, alay edici yayınlar hissedilecek kadar arttı.

Görünen manzara o ki bugüne kadar yargıyı, orduyu, bürokrasiyi kullanarak açıktan iktidar otoritesine sahip olan çevreler, imtiyazlarını kaybetmemek için zorlu bir psikolojik savaş vermeye hazırlanıyor. Bu süreçte bulanık propaganda taktiklerine başvurularak toplumda cepheleşmeler körüklenecektir. Cepheleşmenin en kötü yanı, hakikat duygusunu, iyi niyet ve sağduyuyu iptal ederek insanların bir mesele hakkında inatla, ısrarla kenetlenmesini sağlamaktır. Önce mahkemeyi yürütmekte olan mahkeme üyelerine, ardından emniyete, hükümete karşı bir nefret kampanyası yoğunlaştırılıyor ve bunun izleri şimdiden görünür hâldedir. Böyle tehlikeli bir yola ancak bütün çaresini kaybetmiş olanların başvuracağını düşünüyorum. Masumiyetinden emin olanların, yargı sonucunu beklemeden toplumu cephelere bölmeye kalkması ve bunu gündelik siyasete âlet etmesi elbette beklenmez.

Bu süreçte muhalefet partileri, bana göre önemli bir fırsat kaçırıyor. Masum olduklarından tamamen emin görünerek Ergenekon ve Balyoz sanıklarını desteklemek için var gücüyle davayı politize etmeye kalkışan muhalefet, galiba kaybetmesi muhtemel bir seçimin hıncını ve muhtemel başarısızlığın hesabını yine karşı tarafa yansıtmaya kalkışarak yanlış yapıyor. Onları gören, Türkiye'de hiç askerî darbe yaşanmadığını zannedebilir. Hâlbuki 27 Nisan 2007'de yaşananlar, daha dün gibi. Muhalefet partileri, 27 Nisan e-muhtıra krizine doğru teşhis koyamadıkları için seçimlerde ağır yenilgiye uğradı. Bu gidişat, 2011 seçimlerinin de aynı istikamette cereyan edeceğini hatırlatıyor.

Türkiye artık, yasaları ihlâl eden herkesin kanun önünde hesap verebileceği bir ülke hâline gelmeli. Aynı zamanda yargımız, zanlının niteliğine ve üzerine atılı suça bakmadan yüksek adalet hissiyle terazinin kulpunu eli titremeden tutabilmeli. Bunu başarmalıyız.

Bazıları tekerleğe çomak sokmaya kalkışsa bile Türkiye, bu medeniyet ödevini yerine getirmeli.

Murtazak!

Aşağıda okuyacağınız mektubu, bir nevi "okuyucu yorumu" sayabilirsiniz. Yurtdışındaki okullarda yıllarca eğitimcilik yapan tanımadığım bir kardeşimin mektubu; "fark anlaşılsın" diye yayınlıyorum.

"Şahid olduğumuz Arab isyanları kendi coğrafyamızda olup bitenleri hâlâ Batı süzgecinden geçirdiğimizi bir kez daha ortaya koydu. İsyanın Mısır günlerinde Mübarek konuşurken biz, El-Cezire'de orijinal şeklini izlerdik. Bendeniz; Mübarek, Clinton, Obama hatta biraz Putin

gibi liderlerin anadillerinde yaptıkları konuşmaları tercümansız anlama gibi bir bahtiyarlığa eriştirildim. Mübarek'in son konuşması esnasında ilk cümlelerden sonra gitmeyeceğini hemen anladım. O esnada Tahrir Meydanı'ndaki halk da anlamış olmalı ki canlı yayında 'irhal irhal' 'git git' diye protestoya başladılar. Diğer kanallar ne diyor diye bizim kanallara yöneldim: Birkaç güzide haber kanalımız 'Aaa bak halk sevinç gösterisi yapmaya başladı' diye anons etmez mi? Tabii kendi halimde bir Ortadoğu takipçisi olduğum için bu hüsranımı kimse ile paylaşamadım.

Mısır isyanı Arapça ve onun önemini bir kez daha ortaya koydu. Bu sırada Arapça'laşmış Türkçe kelimelere de şahid olduk. Baltacı meselâ. Anlamı malum: Çapulcu ve iktidar uşağı demek. Şimdi bu isyanlar en şiddetli haliyle Libya'da devam ediyor. Burada karşımıza çıkan kelime ise 'Murtazak'. Şimdi biraz dil dersi yapalım ve murtazak ne anlama geliyor izah edelim. Tabii ki bu kelimeyle ilgili olarak başımdan geçen bir ilginç olayı sona saklamak şartı ile. Murtazak 'Rızk' aslından türemiştir. Rızk kök fiilini iftial babına-kipine soktuğunuzda irtizak olur; yani rızıklanmak, geçinmek, rızkını bir şeyle temin etmek. Buradan ismi fail kipine sokarsanız 'Murtazık' yani rızık veren olur. Elbette rızkı veren evveli emirde Cenâb-ı Hak'dır. Sebebler planında o rızkı dağıtan, yani tablacı hükmünde olanlar ise her anlamda patronlar, iş sahipleri vs'dir. İşte murtazak, 'Rızık veren' anlamındaki murtazık kelimesinin edilgen halidir. Öyle ise anlamı ne olur: Rızıklanan! Konuşma dilinde ise Murtazak'ın birinci anlamı çok mâlum olduğundan ikinci anlama, yani uşak, eleman, paralı asker, birinin adamı, kapı kulu, casus, hain vs. gibi şeylere gönderme yapmak için tercih edilir.

Libya'ya dönecek olursak, El-Cezire'ye göre, Kaddafi kendi halkına karşı Nijer, Nijerya, Çad, Gine gibi ülkelerden 'Murtazak' istihdam etmekte, kendi halkından polis, asker kendi halkına ateş açmakta tereddüd eder diye başka halklardan murtazakları piyasaya sürmektedir. Eylemcilerle yapılan telefon görüşmelerinde pek çok murtazak esir aldıkları ifade ediliyor. Afrika'da çalıştığım yıllarda Kaddafi'nin kendi halkınca tutulduğunu, sembol lider olarak görüldüğüne bizzat şahit oldum: Kuran kursu, Arapça eğitimi, İslami okullar hep Kaddafi tarafından destekleniyordu. Çalıştığım kurumdaki müdür yardımcımız ise Kaddafi'ye toz kondurmazdı. Maaşını bizden almasına rağmen Kaddafi der başka bir şey demezdi; dolayısıyla bu isyanda Afrikalı murtazaklar bana hiç şaşırtıcı gelmedi.

Gelelim başımdan geçen olaya... On sene kadar önce Yemen'deyim. Arab kardeşlerimizden çalışanlarımız vardı. Biraz Arapça bildiğimizden onlarla bazen Arapça latifeleştiğimiz olurdu. Yukarıdaki tarife göre biz hasbelkader murtazık (tablacı anlamında) idik; çünkü hem bizzat çalışıyor hem de insan istihdam ediyorduk. Çalışanların işi aksatması halinde personelinizi ciddi ya da şaka ile karışık uyarmak zorundaydım. Bir gün Arapça öğretmeni ile lisân-ı Arabî üzre şakalaşmaya başladık; bakalım kim pes edecekti?

-İşlerinizi iyi yapın, yoksa sözleşmenizi yenilemem ha! Cevap: 'El rızku alellah' Rızık Allah'tan... 'Ente la tertazik. Nahnu nartazik minallah!' Yani, rızkı sen vermiyorsun bizi Allah

rızıklandırıyor. Elbette dedikleri doğru. Biz tablacıyız, rızkı veren O. Murtazak deyince genelde ikinci anlam yaygındır. Ben de taşı gediğine koydum, kelimenin ikinci anlamını kastederek: 'Hel ente murtazak?' Sen murtazak mısın? Dondu kaldı, sadece 'Sen kazandın' dedi."

Yemuş Ana'nın oğlu olmak

20 sene önce bugün, Azerbaycan'ın Dağlık Karabağ bölgesindeki Hocalı kasabasında Azeri siviller, organize Ermeni birliklerinin saldırısına uğradı; 106'sı kadın, 83'ü çocuk 613 kişi katledildi.

Mazlum ve bîgünâh şehitlerin hâtırasını Fâtihâlarla tâziz edelim; unutulmasın.

Kılıçdaroğlu hakkında yazılan bir kitap önceki gün gazetelerde yer aldı. Kitabın adı: "Dersim Ermenisi Yemuş Hanım'ın oğlu Çarkçı Kemal". Muhtevasını bilmiyoruz fakat adından bellidir. Bir karalama çalışması olduğu aşikâr. CHP Lideri'nin aile köklerini öne sürerek kamu vicdanında şüphe uyandırmayı amaçlıyor.

İnsanların dini veya etnik kökünün sanki bir suçmuş gibi kötülemek maksadıyla itham konusu yapılması, düşkünlüktür. Meselenin iftira boyutunun hesabını yargı görür ve kimin hangi gerekçeyle bu kitabın varlığından menfaatlendiği ortaya çıkar. Gördüğüm kadarıyla kitabın yazarı, müstear değil bilinen bir kişidir ve buna benzer başka yayınlarının da olduğu anlaşılıyor. Burada ele almamız gereken, iddianın doğruluğu ihtimâli. Velev ki yazarın, Kılıçdaroğlu'na seçim sürecinde zarar vermek için ileri sürdüğü iddia doğru olsun. Ne çıkar?

Anayasa, Siyasi Partiler, Seçim ve Vatandaşlık Kanunu açık; kanuni mahzur yok; zihnî, daha doğrusu psikolojik bir bariyer var; onu da birbirimizi tedavi ederek, uyararak, doğruları hatırlatarak ve köklerimizi ayıp veya meziyetmiş gibi liyakat terazisine koymadan, olduğu gibi kabullenerek aşmayı öğrenmeliyiz.

Velev ki, Dersim Ermenisi Yemuş Hanım'ın evlatlarından birini, ismini veya köklerini gizleyerek siyasette varolmaya itmişsek, bu Yemuş Hanım'ların ve evlatlarının değil, hepimizin ortak kabahatidir; bundan ötürü hicap duymalıyız.

Hepimizin bildiği ama bilmezden geldiği acı gerçekler var yakın tarihimizde; halen Müslüman kimliğiyle yaşayan vatandaşlarımızdan bazılarının ailesi vaktiyle din ve kimlik değiştirmek zaruretini hissetmişlerdi; o ailelerin çocuklarını, kökenlerinden ötürü aşağılamak hatta bazı küçümseyici imâlarda bulunmak çok çirkindir; bu kişiler dindar iseler bilmeliyiz ki, imanda kıdeme değil ihlâsa bakılıyor; dinle araları ferah ise kendilerinin bileceği şeydir; kimse "Dinî inanç ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; dinî inanç ve kanaatlerinden dolayı kınanamaz ve suçlanamaz." İnanç ve kanaatlerin açıklanması kadar saklı tutulması da haktır çünkü.

Siyaset adamlarının (veya başkaları) aslını-neslini değil, ehliyetlerini, liyakatlerini ve eğer kabilse sâdık insanlar olup olmadığını merak etmeliyiz. Gerisi bizi ilgilendirmemeli. Böyle dedikodulara hâlâ kulak veren varsa kendinden, insanlığından, Müslümanlığından veya önem verdiği sair değerlerden utanmalı.

İleri demokrasi kültürünün temellerinden biri işte bu noktadır.

Kemal Kılıçdaroğlu, haksız ve insafsız bir karalama kampanyasının hedefi haline getirmek isteniyorsa, kendisini bu güne kadar politik hatâlarından, liyakâtinden ve zihnî tutumlarından dolayı eleştirmiş bir ferd-i vâhid olarak vicdanım, onun yanında yer almayı söylüyor bana.

Keşke Meclis'in her milletvekili çıkıp "Biz de bir Yemuş Ana'nın evladı olabilirdik; Kemal Bey'e ayıp ediliyor" diyebilseler, ne güzel olur.

Hocalı katliamını yapanları Ermeni oldukları için değil, düpedüz kaatil, etnik temizlikçi ve fanatik oldukları, bir insanlık suçu işledikleri için kınıyoruz. Dünyanın bütün mazlumları ve mağdurları, aslına bakılmaksızın tek millettir; zalimler ve kaatiller de köklerine bakılmaksızın menfur bir topluluk teşkil ediyorlar.

Kıble ittihaz ettiğimiz yüksek değerler, böyle zihnî karmaşa zamanlarında lâzımdır asıl bize. Nefsimize zulmedenlerden olmayalım.

Promil!

Hürriyet'in başlığını görünce, zihnim beni yıllarca öncesine götürdü.

Sene kaç olmalı? (Yazar burada cüzdanından ehliyetini çıkarıp tarihine bakmaktadır.) Ha, evet, hatırladım; 1994 yılının Ramazan'ı. Genellikle onbeş-yirmi sene evvel olup bitmiş şeyleri bu kadar ayrıntısıyla hatırlayamam ama o gün başıma gelenler, Hürriyet'in haberiyle dolaylı da olsa ilgili olduğu için aklıma geliverdi birden.

Aylardan Ramazan fakat mevsimlerden ya ilkbahar, ya güz olmalı; belki de yaz. 94 Ramazan'ı hangi aya gelmişse o.

İftara bir saat filan var. İş çıkışı otomobille ablamla eşimi bulundukları yerden alıp eve götürmekteyim ki, sofra kurabilsinler.

Yüz metre çapında sinyalsiz, lambasız bir kontrolsüz kocaman, tarla gibi kavşak var; oradan geçerken, solumdan sinsi bir solbek gibi yaklaşan bir başka araç sol kapıya bindirivermez mi? Çarpmanın şiddetiyle bir müddet sürüklendikten sonra durabildim.

Bana çarpan aracın sürücüsü eski bir tanıdık ama kaza mahallinde gözü tanıdık filan görmüyor, bildik alışıldık atmalar, tutmalar, "Gözün görmüyor mu koca arabayı, burnunun dikine gidiyorsun; insana sağına soluna bakar vs..."

Arabayı yeni almışım (İkinci el ama olsun; bir zamanlar ikinci el arabalar altın gibi prim yapardı durduğu yerde...) şoförlüğüm taze; ürktüm, "Tamam" dedim, "Polis gelsin, kabahat kimdeyse söylesin; hatalıysam, vereyim hasarının tazminatını!"

Neticede polis geldi; duruma baktı ve bana çarpan arabayı kusurlu gördü. Soldan vurmuştu çünkü. Az önce yukarlarından esip gürleyen eski arkadaşın gardı düştü: "Acelem vardı, bir yere yemek yetiştirecektim vb..."

-E, öyleyse biz gidelim mi dedik polis arkadaşa, "Malum, iftara dakikalar var; mübarek saat..."

-Yoo dedi, öyle kolayca çekip gitmek yok; sizi şimdi hastaneye götürmemiz lazım. Tutanak için lâzım.

-Niçin memur bey, çok şükür kimsenin burnu kanamadı; bıraksanız de evimize gitsek; iftar topuna on dakika kaldı!

-Olmaz efendim; mevzuat böyle emrediyor. Hastaneye gidecek, alkol testi yaptıracaksınız!

-Alkol testi mi; Ramazan günü?.. İftara on dakika kala?..

-Evet, aynen öyle... Buyrunuz şimdi arabaya!

Arabaya bindim, hastaneye gittim, sıraya girdim. Acildeki doktor, alkol muayenesinde kullanılan balon şişirme emziğine benzeyen o âleti üflememi istedi. Üfledim.

Doktor, âletin kadranına bakmaya başladı; bakıyor bakıyor...

Aldı mı beni bir korku? Ya "Bilmem kaç promil alkollüdür bu herif; tutun kaçırmayın!" derse bu âlet, ne yaparım ben?

Doktor hâlâ bakıyor, ekranda birşeyler yazıyor ama ben görmüyorum; başını bir sağa bir sola büküyor, "Vay canına" der gibi...

Kâğıda bir şey yazıp imzaladı; bana bilgi vermek lütfunda bulunmadı. Kâğıda baktım, bir şey anlamadım. Polis, "Tamam, alkol yokmuş" deyince içim ferahladı.

Yahu mübarek Ramazan ayı... Yahu iftara kalmış bir saat bir şey... Yahu ne alkolü, ne muayenesi?

Gelelim Hürriyet'in o haberine; istirham ederim; şöyle bir başlık görseniz, ardının nasıl geleceğini nasıl tahmin edersiniz? Aynen şöyle:

"Alkollü sürücülere iyi haber!"

Meğer yeni uygulama ile alkollü araç kullanma sınırı 1.00 promile yükseltilmiş; daha önce bu sınır 0.50 promilmiş.

Promil nedir, 1.00 ne demektir; kaç duble içkiye tekabül eder bilemem.

Sınır yükseltmenin gerekçesi şöyle: 1.00'ın üstünde alkol alanlar, araçlarını sevk ve idarede güçlük çektikleri yeni bilim deneyleriyle tesbit edilmiş olduğundan AB standartlarına göre...

Bilim verileri deyince akan sular durur bizim ülkemizde; AB standartları deyince değil akan sular, akmayan sular bile kaskatı kesilir; dolayısıyla bu uygulamaya itiraz edecek halimiz, bilgimiz, tecrübemiz ve cesaretimiz bulunmuyor.

Şeriatın kestiği parmak da acımaz üstelik; kaç promil demişlerse odur.

Bu arada bugüne kadar trafik denetimlerinde kanında 0.50 ilâ 1.00 promil arasında alkol bulunduğu için ceza yiyip suçlu sayılan vatandaşlara olmuştur olan. Daha düne kadar suçlu, alkollü, hatta düpedüz sarhoş muamelesine tâbi tutuldukları halde, kanun yürürlüğe girdikten sonra yollarına devam edip gidecekler.

O kadarcık kusur, kadı kızında da bulunur; bilim yeni araştırmalar ve bulgularla ilerler, yeni paradigmalar üst üste gelerek bilim binasını yükseltirler. Düne kadar zilzurna sarhoş sayılıp mücrim muamelesi görürken bugün sayın vatandaş oluverirsiniz, çünkü bilim öyle demiştir. Yıllarca hepimizi yumurtaya yaklaştırmayan, "Kolesterol yapar, zinhar uzak durun." diye ödümüzü patlatan ilm-i tebâbet, bugün, "Yiyiniz be yav yevmiye bir tane; faydası var zararı yok; haydi yine iyisiniz, bu güzelliğimizi de unutmayın" diyor.

Hele bir tereyağı faslı var ki, ne ben söyleyim; ne de siz duymuş olunuz!

Okuyunca güldüm; o iyi haberi vermek için geciktiniz arkadaş dedim kendi kendime; 17 sene önce lâzımdı o iyi haber.

Gelelim, "İyi haber bu işin neresinde?" faslına...

Öyle demeyelim, bu haberin resmen ve alenen "iyi" geleceği nice vatandaşımız var; onların hayat tarzında alkollüyken araba kullanma sınırının % 100 artırılması, elbette onlar açısından hayatı kolaylaştıran bir yeniliktir.

Hürriyet haklı.

Bana mübarek Ramazan günü, iftara bir saat kala alkol testi yaptıran mevzuat hazretleri de haklıydı.

Neyse, aralarında okuyan, okusa da hak veren çıkar mı bilmem; siz siz olunuz, "İki fırttan ne çıkar; 1.00 promil sınırını geçmedim; bana bir şey olmaz." diye güvenerek başınız hoşken direksiyona yaklaşmayınız efendim.

Gözünüz yolda, aklınız başınızda olsun; şirketimiz herkese iyi yolculuklar diler!

Hüsn-i şehadet

1972 yılının sonbaharında Milli Selamet Partisi'nin ilk genel kurulu için Sivas'tan Ankara'ya giden partili otobüsünün içinde ben de vardım.

Rahmetli dayımla beraberdik; yolculuk sebeplerimiz farklıydı. Dayım çiçeği burnunda MSP'lilerdendi ve Müslümanların partisini desteklemek için Ankara yollarına düşmüştü; ben ise SBF'nin ilk yılını okumak için o otobüsle Ankara'ya gidiyordum.

O heyecanı hatırlıyorum. "Müslüman Partisi" kavramı, sihirli bir terkip olarak Anadolu'da değdiği yeri cezbeye uğratıyor, âdeta tutuşturuyordu. O güne kadar bütün görevleri Menderes veya Demirel gibi hayli dolambaçlı yoldan Müslümanlara -destek demeyelim ama- ara sıra onlara iltifat eden liderlere oy vermekten ibaret kitleler, ilk defa gümbür gümbür kimliğini gururla açıklayan ve bununla yetinmeyerek onlara "Ağır sanayi hamlesi" gibi pırıltılı bir kalkınma programı sunan bir adamla tanışıyordu. Üstelik bu adamda, ezik ve bereli gönüllere ilâç gibi gelen bir üstün vasıf daha vardı: Parlak bir makina mühendisiydi, Odalar Birliği Genel Sekreteri'ydi, üstelik profesördü ve buna rağmen Müslüman olduğunu belirtmekten çekinmemişti.

Bu ince nükteyi anlamayanlar, Türkiye'nin yakın tarihinde Müslüman kitlenin yerini ve kapasitesini de bilemezler.

Rahmetli Mehmet Dayım, MSP'de fazla kalmadı; belki birkaç ay. İl teşkilatındaki görevinden ayrıldı ve "Yeğeninin partisi"ne de iltifat etmedi; hatırladığım kadarıyla partilerden uzak kalırken politikaya ilgisini hep korudu. Onu Milli Görüş mektebinden uzaklaştıran şey, şimdi ayrıntılarını hatırlayamadığım ufak-tefek ayrıntılardı; bir şeylere burkulmuştu, bazı davranışlara. Dayım için birkaç ayda bitiveren yol, Milli Görüş mektebi için ara sıra sıkıntılı berzahlarda geçse de giderek büyüyen ve genişleyen bir menzil halini aldı. Bugün ülkeyi, o mektepten yetişen dünkü gençler yönetiyor ve bu işi sair rakiplerinden daha kötü yaptıklarına dair bir emâre yoktur.

Necmeddin Erbakan'ın en büyük ve mânâlı eseri bu siyaset mektebi oldu; onun kadar mânidar bir başka hizmeti, mâlum tarihi ve sosyal sebeplerle özgüveni kalmamış kitlelere doğrudan

siyaset yapabileceklerini göstermesidir. Milli Görüş mektebinin belediyeleri, hem sıradan insanların elinden tutup onlara siyaset stajı yaptırmak, hem de kıyılarda tutunmaya çalışan yeni nüfusu şehir hayatına intibak ettirmek gibi sosyolojik değeri yüksek işler yaptılar ki bunlar, şimdi rahmete intikal etmiş Erbakan Hoca'nın hasenât defterine yazılacak âmellerdir.

Sır değil, Erbakan Hoca'yı siyaseten hiç desteklemedim, beğenmedim; fakat hayat hikâyesine en kaçınılmaz yekûn çizgisinin çekildiği şu günde Necmeddin Erbakan'ın vefatını duyunca samimi olarak üzüldüğümü söylemeliyim.

Şahsi hikâyesi bitti fakat Türk siyasetine getirdiği kavramlar ve daha önemli olmak üzere yetiştirdiği kadrolar yaşıyor. Türkiye'nin son elli yılına damgasını vurabilen en etkili lider oydu. Milli Görüş mektebinden yetişenlerin, siyasette Erbakan çizgisini -üstelik Erbakan'a rağmen, aşmış ve geliştirmiş olması bir başka tecelli, bir başka ince nüktedir. Yarın yapılacak cenaze törenine onun sadece uzak muhalifleri değil, vaktiyle evlâdı yerine koyduğu ekip arkadaşları da samimiyetle iştirak edecek ve son görevlerini yerine getirecekler; dileseydi sağlığında bu mürüvveti bol bol görebilir, kurduğu mektebin ulusu olarak daha sâkin ve gururlu bir gündelik hayatı olabilirdi ama sağlığının elvermemesine rağmen bildiği tarz üzre siyaset yapmaya ısrarla devam etti.

Âmil olduğu işler, siyaset etme biçimini aştı; bu da bir tecellîdir ve herkese kolay kolay nasib olmaz.

Cenab-ı Hak rahmet etsin; hakkım varsa helâl olsun.

2011

30 Mart

'Şık' olmadı Sayın Kılıçdaroğlu Zaman Gazetesi

28 Mart

Sivil itaatsizlik roketi! Zaman Gazetesi

27 Mart

Bir kitap, bir tepsi baklavaya benzetilebilir mi? Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

26 Mart

İmamın teferruatı Zaman Gazetesi, Cumaertesi

23 Mart

Yapma bunu Sabahat; yapma bunu! Zaman Gazetesi

21 Mart

Mardin'in denizi yeşil Zaman Gazetesi

20 Mart

Alınganlık ki en çok yakışandır bize Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

19 Mart

O ağaç var ya, o ağaç... Zaman Gazetesi, Cumaertesi

16 Mart

Yüzde 60 hayâl mi? Zaman Gazetesi

14 Mart

Kim inanır; Kemâl İnanır! Zaman Gazetesi

13 Mart

Tornistan avukat fıkraları bunlar Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

12 Mart

Daha beter olun! Zaman Gazetesi, Cumaertesi

09 Mart

Hepimizin âsâbı bozuk Zaman Gazetesi

07 Mart

Dersim arşivleri polemiği! Aksiyon Dergisi

07 Mart

Bir utanç hâtırası Zaman Gazetesi

06 Mart

Dan dan dan!.. Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

05 Mart

İnsani dayanışmaya evet, kanaat terörüne hayır Zaman Gazetesi, Cumaertesi 02 Mart

Palto Zaman Gazetesi

Palto

Yeni Şafak'ın Genel Yayın Yönetmeni Yusuf Ziya Cömert, "Hepimiz Erbakan'ın paltosundan çıktık" tesbitinde bulundu.

Tevafuk mu denir, tam da o yazıyı okumadan evvel palto meselesi zihnime takılmıştı.

Palto meselesi mâlum ve meşhur ama tekrarında fayda var; Dostoyesky'e atfedilen bir sözdür bu, "Hepimiz Gogol'un paltosundan çıktık" demiş üstâd; "Hepimiz onun açtığı çığırda yürüyoruz, mânevi vârisiyiz, onun edebî mektebinden mezun olduk" mânâsında...

Rahmetli Erbakan'ı sağlığında genellikle eleştirmiş, tarz-ı siyasetinden hoşnutluk duymamış biri olarak tam da o esnada böyle şeyler düşünüyor, kendi kendime diyordum ki, Hoca'nın paltosundan yüzlerce aktif siyaset ve devlet adamı, yüzlerce belediye başkanı, sanatçı, bilim adamı, şair, yazar, gazeteci çıktı ve bunlar Türkiye üzerinde hâlen etkili durumda insanlardır. Vaktiyle Erbakan'la aynı zaman ve zemin çizgisinde yola çıkmış bir başka sağ-muhafazakâr lider ve siyasi hareket daha vardı. Her iki siyaset adamı da aynı kitleye hitab ediyor, ondan destek almaya çalışıyordu. Az gidildi, uz gidildi, aradan kırk yıl geçti...

Hoca'nın paltosu bereketli ve sıcak bir melce' olmalı ki, orada yetişenler, ülkeye daha iyi hizmet etmek imkânı buldular.

Peki, vaktiyle bizim sığındığımız paltodan çıkanlar bugün nerededir?

Bu soruya cevap vermek kolay da insanın canını acıtıyor. Mühimce bir kısmı yalnız, küskün, buruk ve incinmiş bir hâletle kendi içlerine kapanıp ömürlerinin muhasebesini yapmaktalar. "Biz niçin iktidar olamadık" hayıflanmasının hesabı değil bu, "Yanlış neredeydi, nerede yanıldık?" sorusuna cevap aramak... Yanlış neredeydi; liderde mi, doktrin haline getirilmeye çalışılan fikirler yumağında mı, üslûpta ve metodda mı?

Siyasetten, particilikten, mevkii ve mansıptan yana beklentisi kalmamış, olup biteni uzaktan buruk bir gülümseyişle seyredenlerin böyle bir soru sormaya hakları olsa gerektir.

Dön geri bak; "O olmasaydı, yerine şu geçseydi durum daha farklı olabilirdi" denilebilecek bir isim yok, demek ki insana ve topyekûn kaliteye yatırım meselesinde ihmâl söz konusu. Fikirler yumağına göz atıyorum; Türkiye'nin bugünü ve yarınına ışık tutacak zengin bir muhteva görünmüyor; aynı perspektifle dünü anlamak da müşkül.

Hazinelerin üstünde sefalet çeken birinin dramı... Sahip olduğu, olabileceği vâriyetten habersizlik. Vâriyet sahibi olmak meğer pek de önemli değilmiş; aslolan variyeti tasarruf tarzı. Üslûp; zor zamanda masaya yumruk indirmenin bir üslûp teşkil ettiğini söyleyebiliriz; ne var ki her meselede masaya yumruk atarak problem çözülmüyor. Celâdet, evet çok değerli bir nitelik; elbette ilim, basiret, merhamet, yüksek insani değerlerle bir arada bulunduğunda...

Sadece mahalleye hırsız, haydut, uğursuz dadandığında akla gelen bir kuruluş olmaktan gurur duyulur mu hiç; kendinizi o vazifeye adamış iseniz elbette hoşlanır, gururlanırsınız ama asıl maksat mahalleye bile değil, şehre, hatta bütün beşeriyete yeni bir hayat soluğu üflemekse bundan mutmain olunmaz.

Palto benzetmesi hakkında konuşmak, aslında siyasi hayatımızın doğurganlığı ve imkânlarını düşünmektir. İnönü'nün CHP'si, Menderes ve Bayar'ın DP'si de bu mânâda etkiliydi ama kalıcı olamadı; başka bir şeye dönüştüler veya dönüşmek zorundalar. Erbakan'ın siyaset okulu da, yine kendi talebeleri tarafından başarıyla dönüştürülerek siyasette kendine bir mecrâ buldu. CHP, ihtiyacı farkettiği halde kireçlenmiş eklemleri sebebiyle değişmekte zorluk çekiyor.

Kerâmet paltoda değil; anahtar kelime olsa olsa değişimdir.

İnsani dayanışmaya evet, kanaat terörüne hayır

Ergenekon davasıyla ilintili faaliyetlerde bulundukları şüphesiyle bazı gazeteciler birkaç gün önce gözaltına alındı; bunun üzerine basında, bu gazetecilere destek mahiyetinde haber ve yorumlar görmeye başladık. "Sırf kitap yazdığı, sırf gazetecilik yaptığı" için bu basın mensuplarının orantısız bir karşılıkla gözaltında tutulmamaları ileri sürülüyor. Bazı meslektaşlarımız, "Suyunu çıkardınız ama, her şeyi Ergenekon'a bağlarsanız, davanın ciddiyeti kalmayacak" ikazında bulunuyorlar. İnsani tepkidir. Genelkurmay Başkanı ve kuvvet komutanlarının Hasdal kışlasındaki tutuklu meslektaşlarını ziyaretleri ne kadar anlaşılabilir bir insanî dayanışma numunesi ise bu da aynı cümledendir.

Bu sevimsiz bir konu olmasına rağmen düşündüklerimi yazacağım.

Meslektaş dayanışmasını ve insani tepkiyi anlayışla karşıladığımı belirttim; anlayamadığım husus mâkul tepkiyle dokunulmazlık talebi arasındaki ince sınırın nerede başlayıp nerede bittiğidir; daha doğrusu gazetecilik nerede sona erer ve suç nereden başlar konusunun vuzuha kavuşturulması lâzım. Teoride "Gazeteciler ebediyyen mâsumdur, onlara suç isnad edilemez" diye bir hüküm yok. Vuzuh için biraz beklemek gerekecek çünkü soruşturma şu an itibariyle devam ediyor.

İstanbul'da bir grup gazeteci dün Taksim'de, "Gözaltındaki arkadaşlar onurumuzdur, AK Parti medyadan elini çek" diye slogan atarak yürüyüş yapmışlar; demek ki çalıştıkları basın

kuruluşunda yaptıkları yayınları kâfi görmemişler; olsun, demokratik haklarıdır fakat bu destek, gözaltına alınan gazeteciler için "peşinen mâsumiyet karînesi" anlamını vermemelidir. Suçlu veya mâsum oldukları hakkında hiçbir önyargım veya bilgim yok ama eğer hakikaten haklarında ciddi ithamlar ve deliller varsa, bu protestolardan geriye anlam olarak ne kalacaktır, onu hesaplamak lâzım.

"Benim arkadaşım böyle bir şey yapmaz" diye düşünülüyor, "O iyi çocuktur!" Bu yargı, en azından soruşturma safhasında mânâsızdır. Bekleyip görmeli. İtham edildikleri şey gazetecilikle mi ilgilidir yoksa gazetecilik sınırlarını orantısız bir şekilde aşan başkaca ithamlar mı söz konusudur, bilmiyoruz. Dilerim ki soruşturma sonuna aklanırlar.

"Gazeteciler, yazarlar, ne yaparsa, ne yazarsa hoş görülmelidir; fikir ve kanaat hürriyeti kapsamında değerlendirilmelidir." diye bir şeye asla inanmadım. Yazdıklarımızla başkalarını pekâlâ incitebilir, zarar verebiliriz; bu gibi hallerde zarar görenlerin, "İhkak-ı hak" için mafyadan adam kiralaması doğru olmayacağına göre hukuka başvurmaktan başka çâreleri yok. Adımıza mahkemeden celp geldiğinde "Basın hürriyeti tehdid altında" diye ortalığı velveleye vermek yerine derdimizi mahkeme heyetine anlatacağız.

Nitekim bir sene kadar önce halen Ergenekon sanığı olarak tutuklu bulunan bir subayın tahliye kararı üzerine kaleme aldığım "Karar" başlıklı yazıdan ötürü, tahliye kararı veren üç hâkim hakkımda, "Alaycı ifadeler ve aşağılayıcı yorumlar"da bulunduğum gerekçesiyle "Hakaret, kurul halinde çalışan kamu görevlilerine görevlerinden dolayı hakaret, sesli yazılı veya görüntülü bir ileti ile hakaret" suçlarından şahsım ve yazı işleri müdürü arkadaşım aleyhine dava açtılar. Günü geldiğinde Bakırköy Adliyesi'ne gidip ifademizi verdik, savunmamızı yaptık. Benim gibi Zaman'da çalışan onlarca yazar ve muhabir arkadaşım, ayın belirli günlerinde Adliye'ye gidip yazıp çizdiğimiz şeylerin hesabını veriyor.

İnsani tepki ve dayanışmaya sonuna kadar evet; kanaat terörüne sonuna kadar hayır.

Aradaki farkı en iyi gazeteciler bilir!

Dan dan dan!..

Tarihçi olacağım şuradan belliydi ki, bir yıl uzatmayla (Hayır efendim, hocalar hakkımı filan yememişti; bal gibi tembellikten!) dört sene okuduğum lise yıllarında tarih dersinden şöyle eli yüzü düzgün bir not, yani benim ölçülerime göre on üzerinden 5-6 alamadım; bunun birinci sebebi, yukarda itiraf ettiğim tembelliğimdir; ikincisi, öldüyse Allah rahmet etsin, Tarih kitabımızın yazarı Emin Oktay'dır; üçüncüsü ise imtihanlarda bugün bile bilmediğim Karlofça, Pasarofça gibi lüzumsuz anlaşmaların maddelerini elifi elifine soran tarih öğretmenlerimdir.

Ayıptır söylemesi, liseden mezun olduğum yılın yazında üç dersten ikmale kalmış, ailemden utandığım için tarih ve sosyolojiden bile çaktığımı söyleyememiş, o iki dersin imtihanına, "Arkadaşlarla pikniğe gidiyoruz" bahanesiyle evden erken tüyerek gizlice girmiştim.

Hayatımın en büyük istihzalarından birisi, çok sonraları Sosyoloji anabilim dalında yüksek lisans yapmış olmamdır; ikincisi ise tarih doktorasına nail olmak... Kader!

Emin Oktay'ın kabahati yoktu aslında; kabahat, "öğrenciler kitabı sevsin, okurken gözlerinde olayları canlandırsınlar" diye kitabın sayfalarına resim koyan editörlerindi. Tarih kitaplarındaki resimlerin % 80-90 itibarıyla hayâl mahsulü (yani düpedüz uydurma) olduğunu biliyor muydunuz? Ben bilmiyordum ama farketmiyordu; çalışkan çocuklar kemâl-i ciddiyetle oturup dersi dinlerken ben oturduğum sırada kolumu siper ederek tarih kitabımızdaki resimlere sakal-bıyık takıyor, bununla da yetinmeyip yerli-yabancı demeksizin tarihi şahsiyetlere konuşma balonu yazıyordum. Sanat çalışmalarımı gözucuyla izleyen yakınımdaki arkadaşlar, "Bana da göster, biz de bakalım, n'oolur" diye ısrar edince benim kitap ders içinde neredeyse bütün sınıfı geziyor, sırası gelenler gülme krizlerine girerek sıranın altına giriyordu. Emin Oktay tarih kitabına yaptığım çizgili ve yazılı şerhler o kadar beğeniliyordu ki, o günlerde henüz fotokopi filan olmadığı için arkadaşlar, "Benim kitabımı da süslesene "diye istekte bulunuyor, ben de onların arzularını kıramıyordum.

Günün birinde yakalandık. Hocaanım, kitabın üstüne kapanıp kikirdediğimi farketti, "Verin bakayım, ne yapıyorsunuz edepsizler!" filan diyerek kitaba baktı, baktı. Bize biraz güveni olsa o da gülecekti ama kendini zorlayarak ciddi olmayı tercih etti ve bizi disiplin kuruluna verebileceğinden bahsetmeye başladı.

Disiplin kuruluna gittik neticede ama, sanat yüzünden değil, edebiyat çalışmaları sebebiyle...

Şöyle oldu: Yine tarih dersinde haylazlık ediyor ama bu sefer Haçlı seferine çıkan Aslan Yürekli Rişar ile aynı sefere katılan Fransa Kralı Filip arasında, Kudüs önlerinde hayli sâkin geçen bir kuşatma akşamında cereyan eden tavla partisinin repliklerini yazmakla uğraşıyorduk. Düsseydi, dubaraydı, zarımı kırdın, bu sayılmaz filan cinsinden kafamızda kurduğumuz her zevzekliği tarihi kahramanlara mal ediyor, sonra da aralarında kavga ettiriyorduk. Bir ara, iki sıra arasındaki tarihi canlandırma sahnesine o kadar kapılmışız ki, öğretmenimiz duruma muttali oldu ve "Kazık kadar heriflerin uğraştığı şeye bak!" diye söyleyene söylene bizi disiplin kuruluna sevk etti.

Erken doğmuşuz, şimdi aynı şeyleri yapan gençleri, tarihi dizi filmlerde senarist ve sanat yönetmeni olarak çalıştırıyor, üste para da veriyorlar!

Disiplin kurulundan nasıl yakayı kurtardık hatırlamıyorum; belki bizim masum eğlencemizi (ki aslında zevzeklikten başka bir şey değildi), tarih alimlerinin kendi aralarında yaptığı doktriner bir münakaşa sayıp görmezden gelmişlerdi!

Unutup gitmişim; peki nereden icab etti diyeceksiniz? Anlatayım...

Geçenlerde Hatay meselesi ile bir ayrıntıyı hatırlamak için internette geziniyorum. Sayfanın birinde, "Atatürk'ün Müthiş Oyunu" başlığını görünce merak edip okudum. Hadise şöyle cereyan ediyor: Atatürk, Hatay meselesini hızlı bir şekilde çözmek istiyor, bunun için Falih Rıfkı ile Halide Edib'i, genellikle Fransız diplomatlarının gittiği lüks bir lokantaya yemeğe davet ediyor.

Yemekler yenilip çaylar (!) içildikten sonra Ata, Hatay meselesini açıyor ve yüksek sesle mesele hakkında bağırıp çağırmaya başlıyor. Elbette etraftaki masalarda oturan Fransız diplomatlar çaktırmadan kulak kesiliyorlar. Ata bir ara öyle kızıyor ki, elini beline atıp silahını çekiyor ve havaya birkaç el sıkıyor. Dan dan!.. "Hatay benim ve Türk Milleti için namus meselesidir, benden nasıl vazgeçmemi istersiniz?" diye Halide Edib Hanım'a bağırıyor. Fransızların ödü kopuyor ve durumu akşamleyin hükümetlerine bildirip, "Amanin burada işler bildiğiniz gibi değil, verelim kurtulalım" diyorlar ve sonuçta biz Hatay'ı alıyoruz.

Meçhul yazar, bu müthiş hadisenin sonunu "Ve işte Atatürk'ün dehâsı" diye noktalamış...

Bu güzel yazıyı okuyunca, aklıma lise yıllarında Aslan Yürekli Rişar'la Fransız Kralı Filip arasındaki hayalî tavla maçı geldi; oradan Rişar'ın Selahaddin Eyyubi'ye, "Kardaş gel sana bacımı vereyim; sen mert düşmansın, seninle akraba olak gurban" teklifinde bulunmasını, bu teklife Selahaddin'in, "İyi de evdekine ne diyeceğiz; yengen gözümü oyar valla!" diye cevap vermesini hatırladım.

Yahu atıyorsunuz, bari biraz kitap okuyun ey azizler. Hatay Meselesi 1937 civarı. O tarihte Halide Edib Hanım Fransa'da; üstelik 1925'te kocası Adnan Adıvar'la çıktığı gönüllü sürgünü 1939'a kadar sürmüştür. Karı-koca Adıvar'larla Atatürk'ün arası, Terakkiperver ileri gelenlerinin ketenpereye getirilip darmadağın edilmesinden beri fena halde açık. Resmen küskün, hatta biraz da muarızlar birbirlerine...

Ne lokantası, ne tabancası, ne diplomatı? Baştan aşağı hayal mahsulü...

Gül gül, yerlere yıkıldım resmen. Yahu adamdaki hayal gücünün zenginliğine bakar mısınız?..

Haa, özelliklere gençlere diyeceğim odur ki, internette gördüğünüz her sakallıyı akrabanız sanmayınız; fena halde yanılabilirsiniz.

Atatürk'ün aşka gelip tavana silah sıktığı bir hadise vardır ama bununla ilgisi yok. Günün birinde denk düşerse anlatırım inşallah...

Bir utanç hâtırası

O günlerde, mahalli gazetede yazı işleri müdürüyüm (Başka müdürlük de görmedik zaten!).

Sağda-solda hayli anlattım; müdürlük haricinde herşeyle uğraşıyorum gazetede; haber, köşe yazısı, mizanpaj, tashih okuma, soba yakma, ortalığı süpürme, odun kırma, misafir ağırlama vesaire... Mesleki tatmin açısından mutlu günler; akşamları koca kazanlı Heidelberg'in karnından çıkan ilk nüshayı katlayıp alelacele eve yürümenin keyfi unutulmaz. <!--more-->

1977 Haziranı'nda genel seçimler yapılacak. Bütün siyasi liderler sırayla şehre gelip miting yapıyorlar. Bizim gazetenin patronları Adalet Partili; buna mukabil başta ben olmak üzere çalışanların çoğunun gönlü daha millici bir partiden yana. Patronlarla ortak yanımız Ecevit'in CHP'sine ve Erbakan'ın Milli Selamet'ine karşı olmak.

O gün miting sırası Milli Selamet'te ve Hoca'nın bölgede büyük ağırlığı var. İki muhabirimiz mitinge gitti, ben birinci sayfayı çizip mitinge ayırdığım yeri boş bıraktım, arkadaşlar gelecek, haberi yapacağız ve evimize gideceğiz.

Akşama yakın saatlerde gazetenin AP'li patronlarından biri büyük bir heyecan ve telâşla gazeteye geldi; halbuki pek uğramazdı,

-Duydun mu Ahmetçiğim dedi, "Mitingde pankart açmışlar. Peygamber Erbakan yazıyormuş, bunu da yaptılar, olur mu kardeşim, olur mu bu?.."

Gazeteciyim diye böbürleniyorsam da, şurada üç-beş aylık bir mâzim var meslekte. 23 yaşındayım, toyum, safım: "Vay canına öyle mi; hemen sayfayı yıkalım öyleyse. Haberi kim getiriyor, fotoğrafını çekmişler mi pankartın?"

Küçümser, ayıplar gibi bir bakış, "Bu da sorulur mu, nasıl gazeteci olacaksın sen, vah vah vah..." meâlinde...

-Elbette var, bizim ... çekti; şu anda alelacele banyoya götürdüler filmi; rica ettim, bir kopya da bizim için basacak. Merak etme sen. Hadi gel gazeteyi yapalım!

Ömrümün büyük utançlarından biriydi o; tam hatırlamıyorum (Arşivde vardır ama), manşeti şöyle çektik: "Milli Selamet'in mitinginde 'Peygamber Erbakan' pankartı açıldı." Ardından "Ne kadar ayıp, herkes lânetledi vb..."

Bu arada bekliyorum, ne gelen var ne giden... Bir ara muhabirlerden biri geldi, sordum, "Ben görmedim, çok kalabalıktı" dedi. Patron ağabeyimiz, "Fotoğrafı geliyor, yolda diyorum size" diye üsteliyor.

Uzatmayalım; sayfayı yaptık. Gazeteyi bastık; nedense o gün baskı sayımız, mûtadın yirmi-otuz katı fazla tutuldu; meğer, birtakım kara propaganda çalışmaları için köylerde dağıtılacakmış!

Ertesi sabah telefonlar işlemeye başladı. Güç durumdayım. İnsanlar haklı olarak protesto ediyor, ağızlarına geleni söylüyorlar. Ben ise çaresizce fotoğraf bekliyorum. Yok, yok, yok. Gelmiyor ve asla gelmedi!

Haber baştan sona yalandı; kurmacaydı. Politik, kirli ve ucuz bir tertibin parçasıydı.

Milli Selametçiler küplere binmişti; haklıydılar. Ardından tehdidler geldi, birkaç gün gazete civarında polis arabası bekletildi. Tekzip yayınladık, özür diledik ama iş işten geçmişti...

Hâlâ utanırım: Allah taksiratımı affetsin...

kandırıp o haberi yaptıran patronum da çoktan rahmetli oldu. Politik hırs bu kadar mı göz karartır? Allah onu da affetsin.

Geçenlerde merhum Erbakan'ın ardından "Hakkım varsa helâl olsun" diye yazmıştım; bir okuyucu da, "Ya onun sizde hakkı varsa?" diye sormuştu da oradan hatırladım, içim sızladı.

Dersim arşivleri polemiği!

CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu ile Başbakan Erdoğan arasında ilginç bir polemik başladı. Kılıçdaroğlu, muhtemelen Başbakan'ı güç durumda bırakmak amacıyla 'Dersim arşivi açıklansın' diyor. Erdoğan bu talebe, 'Başbakanlık arşivi zaten açık' cevabını verince, bu defa talep, 'Genelkurmay'ın Dersim arşivi açılsın'a dönüştü. Bunu duyan sıradan vatandaşlar, 'Vay canına, ne cesur, ne demokrat adam, aşkolsun' diye göğüs geçiriyorlardır ama sıradan bir okuyucu için vaktiyle Dersim'de olup bitenler artık sır değildir; hiçbir zaman da gizli kapaklı bir mâhiyet taşımadı. O yıllarda Dersim İsyanı'nı bastıran birliklerde askerlik yapanlar yakınlarına yaşadıklarını anlattılar. Kaldı ki dönemin gazeteleri bile, 'mefhumu muhalifinden okumayı bilenler' için orada nelerin olup bittiğine dair hayli zengin malzeme veriyor. Bununla iktifa edilmedi, Dersim'le ilgili ciddi yayınlar da yapıldı ve yapılıyor. Bir haftada çırpıştırıverilen ve güvenilir-güvenilmez denilmeden internet kaynaklarından alıntı yapılarak sayfa sayısı çoğaltılan 'çok satılsa!' kitapları değil bunlar; güvenilir ve ilim metoduna saygı gösterilerek yazılmış eserler. Elbette yeterli değil, elbette Cumhuriyet'in resmî yaklaşımına uygun olarak Dersim'de olup bitenleri hiç yaşanmamış gibi kabullenip, ders kitaplarında birkaç yuvarlatılmış cümle ile geçiştirerek o mânidar suskunluğu sürdürüp gitmenin hiç âlemi yok, elbette daha başka yayınlar da yapılmalı ve devlet, -özellikle üniversiteler- genç akademisyenleri bu alanlara yönelmeye cesaretlendirmeli.

Bu araştırmalar diyor ki özetle, Dersimliler Cumhuriyet'le entegre olmak, asker yazılmak, vergi mükellefi olmak istemedi; eskiden olduğu gibi mahalli derebeyleri aracılığı ile sistemle asgari derecede temasta kalıp başına buyruk yaşamak istedi ama devlet buna izin vermedi. Güç kullanarak Dersimlileri caydırıp cezalandırmaya, ardından Dersimlilerin aslen Türk oldukları tezini işleyerek problemi görünmezleştirmeye çalıştı; bunun için sürgünden kültür politikalarına, nasihatten bombardıman uçağına kadar aklının erdiği her çareye başvurdu.

Dileyenler Orgeneral İzzettin Çalışlar'ın aynı adı taşıyan torunu tarafından geçen yıl yayımlanan 'Dersim Raporu' adlı eseri (İletişim Yay.) inceleyerek devletin henüz 1933 yılında meseleye nasıl baktığını öğrenebilirler.

TOPLUMSAL DÜLGERLİK PROJESİ!

'Devlet' derken hatırlatalım; Dersim isyanı ve bastırılması 1937-38 yıllarında cereyan etti. CHP iktidarda. Başvekil Celâl Bayar, Reisicumhur Atatürk, Genelkurmay Başkanı Fevzi Çakmak. Atatürk o günlerde rahatsız.

Çok ilginç bir noktadır; resmî tarihçilerimiz, Atatürk'ün Hatay meselesinde rahatsızlığına rağmen, hasta hâliyle o günlerde fevkalade aktivite gösterdiğini, mesela Mayıs 1938'de Mersin ve Adana'da askerî birliklere yürüyüş yaptırarak Fransızlara gözdağı vermekten çekinmediğini belirtirken onun Dersim meselesindeki rolünü ve hissesini görünmez kılmak, sanki Dersim harekâtı askerî erkânın oldubittisiyle (Bkz; askerî vesayet!) yapılan bir şeymiş gibi göstermek eğilimindedirler. CHP'li tarihçiler bunu hep yaparlar; Tek parti yönetiminin güzelliklerini Atatürk'e, olumsuzluklarını İnönü'ye yazmak da böyle bir şeydir.

Dersim'de bugün ayrıntılarını dinlerken bile içimizin kaldırmayacağı şeyler yapılmış, CHP yönetiminin bütün Türkiye çapında yeni bir toplum tasarlamak için giriştiği toplumsal mühendislik çabaları, Dersim özel örneğinde daha kaba işçilikle toplumsal dülgerlik tarzında uygulanmıştır.

ÖNCE CHP ARŞİVLERİ AÇILSA...

Sayın Kılıçdaroğlu'nun, 'Dersim arşivleri açılmalı' talebini destekliyorum fakat ortada yanlış, garip bir durum var. Kemal Kılıçdaroğlu, CHP'nin bugünkü genel başkanıdır ve bulunduğu talep, evvelemirde başkanı olduğu partinin doğrudan sorumluluğu altında cereyan etmiş talihsiz olaylardan oluşmakta. Yarın arşivler açılıp devletin ve CHP'nin Dersim olaylarındaki saklanamaz rolü iyice açığa çıktığında acaba Kılıçdaroğlu, partisinin tarihi ve kimliğiyle hesaplaşmaya girmek cesaretini de gösterebilecek midir?

Türkiye'de Tek Parti yönetimi 1925'ten başlayıp 1946'ya kadar devam etmiştir ve bu yıllar CHP'nin mutlak iktidarına sahne olmuştur. Kılıçdaroğlu bu gerçeği bilmiyor olamaz.

Kılıçdaroğlu, bu polemiğiyle CHP'ye siyasi avantaj sağlamak arzusundaysa -ki, en tabii hakkıdır- bundan nasıl bir yarar beklediğini anlamak da mümkün görünmüyor. CHP yönetiminin, vaktiyle Dersim'i 'tenkil'e karar vermesinde, kısaca ifade etmek gerekirse % 58'lik kitlenin bir dahli ve kabahati yoktur; aslına bakılırsa, geriye kalan % 42'nin de yoktur. Sadece bu kadar değil, bu gariban milletin, Kürt meselesinin bu raddelere gelmesinde de zerre miskal kabahati yoktur; kabahat ve varsa meziyet CHP'yi vaktiyle yönetenlerdedir ve bu kararların biricik sorumlusu, elyevm Kılıçdaroğlu'nun genel başkanlık postunda oturduğu CHP'nin hükmî şahsiyetidir.

Bu polemikten CHP'nin yarar sağlaması beklenemez ama 'hakikat'in bilinmesi için elzemdir. Tek partili yıllarda CHP'nin siyasi sorumluluğunda yapılan yanlışlıklardan ötürü CHP'lilerin kendileriyle yüzleşmeleri, sorumluluktan kendilerine düşen hisseyi sahiplenmeleri, 'Hakikat'in, dolayısıyla hepimizin yararına olur.

Böyle bir sahneyi zihnimde tasavvur edemiyorum bile: CHP'liler kurum tarihleriyle yüzleşiyor ve özeleştiride bulunuyorlar.

Doğrusunu isterseniz, 'Yeni CHP' diye bir kavram oluşturulacaksa, işe başlamanın en anlamlı yeri bu noktadır: CHP'nin kendisiyle hesaplaşması!

KILIÇDAROĞLU, PARTİ TARİHİ

BİLMEZ Mİ?

'Peki, Kılıçdaroğlu partisinin tarihini bilmiyor mu?' diye bir vehme kapılacağım nedense ama şimdi hatırlıyorum ki, CHP'nin parti arşivi, 12 Eylül ertesinde parti kayyuma bırakıldığında bir güzel imha edilmişti. Bu mânâda CHP kurumsal hafızası eksik, nâtamam bir partimizdir. Yeri gelince 'Devleti biz kurduk; biz olmasaydık siz Müslüman ismi bile taşıyamazdınız!' diye kabadayılık ederler ama arşivlerine, tarihlerine, kimliklerine sahip çıkacak dirayeti de gösterememişlerdir.

Belki de sahip çıkılacak bir arşivleri olmadığındandır! Belki de Kılıçdaroğlu, 'Dersim arşivleri açıklansın' diye üsteleyip dururken, gizli dosyalardan AK Parti'nin, muhafazakârların, yandaş medyanın veya en azından Turgut Özal'ın filan çıkacağını sanıyor ama yanılıyor. Demirel bile bigünâhtır Dersim meselesinde.

Belki de Kılıçdaroğlu'nun bütün beklentisi, 1937-38'de olanlar için devlet adına Başbakan Tayyip Erdoğan'ın özür dilemesidir. Uzaktan tanıdığımız kadarıyla Başbakan bu jesti yapmaktan çekinmez ama bu tarihî ayıbın faturasını da bugünkü sahiplerinin önüne bırakır. CHP, kendi gerçekleriyle yüzleşmeye hazır mı? Görürüz.

Hepimizin âsâbı bozuk

Muhalifler hapse atıldıkça iktidar, neşeyle ülkeye demokrasiyi getirdiğini düşünmeye başlıyormuş. Muhalifseniz içeri girmeye hazır olmanız gerekirmiş. Bu ülkeyi tarihiyle, insanıyla sevmek, hür ve bağımsız düşünmek suçsa bedeli ödenmeliymiş, vb...

Romantizmden kim ölmüş? Kurşun kalemi ucundan ısırıp dirseğine dayanarak hülyalı bakışlarla ufku seyreden şairin yüzüne ilham perisinin kanadı değince, "işte geldi, kaçırmayayım" diye hevesle devam ediyor, "Ey iktidar! Demokrasi isteğinde samimiysen muhalefetinin muhalefet yapmasını sağla"

Vaziyet bu kadar basit işte: Hükümet, muhalifleri içeri tıkıyor, onlara zulmediyor; "bunları serbest bırakalım da bizi devirsinler mi" diye düşünüyor. Bu zulüm karşısında vecd ile şâha kalkan yazarımız mânâ âleminden topladığı incileri kâğıda yapıştırıp köşe yazısını tamamlıyor.

Üzerime vazife değil; haziran seçimlerinde vekil listesine girmek için şu günlerde Başbakan'ın dikkatini çekmeye kalkışanlardan biri olsam neyse ama şu kadarcığını insaf ile söylemek zorundayım: İktidarın karşısında bugün öyle bir muhalefet var ki, değil muhalifleri hapse attırmak, bina kiralarını ödeyemez duruma gelseler cebinden karşılayıp hep "Böyle muhalefet yapın; Allah sizden razı olsun." dese yeridir. Türk siyasi tarihinde rakibine bu kadar elverişli "Muz orta"lar kesen bir muhalefeti fenerle arasanız bulamazsınız. İktidarı, onca yıpranma payına rağmen 3. seçiminde tek başına iktidar namzedi yapan işbu muhalefet tarzı ve muhalif basındır. Hükümetin bilumum muhalefete sonsuz bir minnet ve şükran hissi içinde olduğunu bilmeyen kaldı mı?

AK Parti'yi bir fenomen yapan sizsiniz arkadaşlar; daha yaşını bile tamamlamadan tek başına iktidara gelen bu parti, sekiz seneden sonra bir seçimde daha favori gösteriliyorsa âlî himmetiniz sebebiyledir ve yandaşlık size yakışır.

Evet, sinirleri bozuk, canları sıkkın; ben de farklı değilim vallahi. Adlarını yeni öğrendiğim gazeteci arkadaşların tutuklanmasından beri kafam kazana döndü desem yeridir. "Yahu hele biraz soluklanın, bir sakin olun; ne olup bittiğini anlayalım" deyince de kızıp ağızlarını bozuveriyorlar.

Son beş-altı günün gazetelerini, TV yayınlarını tarayıp özetlerseniz şöyle bir manzara beliriyor önümüzde: Sanıklar, onları tutuklayan savcıdan daha mâsum, daha zararsız, daha güvenilir vatandaşlardır!

İşte kanaat terörü tam da böyle bir şeydir ve bunun ifade hürriyeti ile bir ilgisi yoktur; ifade hürriyeti ve vicdani kanaatin açıklanması, herkesi aynı yönde düşünüp davranmaya sevkedemez.

Benim bu meselede nokta-i nazarım basit: Savcıların gizli niyetlerini okuyarak, sanıklara sempatik veya alerjik mesaj göndermek değil; usul hukukunun bütün inceliklerine riayet edilmesini, hattâ usûlü zorlayacak derecede ihtimam ve nezaket gösterilmesini bekliyorum kanun adamlarından. Bütün Ergenekon sanıklarının, bütün Balyoz ve emsali dava sanıklarının da aynı tarzda hukuki usul ve nezaketle yargılanmalarını bekliyorum. Savunma hakkına azami derecede riayet gösterilmesini istiyorum. Bu davalar daha önce emsâli olmayan çapta büyük ve muhteva itibariyle şok edici nitelikler taşıyor. Yargılanan kişilerin önemli ve muteber insanlar olmalarından ötürü değil, sadece "sanık" oldukları için bu ihtimama layık olduklarını düşünüyorum. "Sanık olmak" zor şey; sanığın hukuku esirgenmeli...

Bu davalar bir şekilde neticelendiğinde ardında nefret iltihabı bırakmamalı. Kamplaşmadan hepimiz zarar görüyor, yıpranıyoruz, herkesin âsâbı bozuk: Bu tahripkâr kamplaşmayı azaltmak için yargı süresini en azından bu gibi davalar için kısaltan birşeyler yapılmalı.

Daha beter olun!

Milletvekili aday adayı olmak için görevlerinden istifa edenlerin listesine şöyle bir göz attım. Uzaktan veya biraz daha yakından tanıdığım isimlerin çoğu beni şaşırttı, "Bütün emelleri günün birinde milletvekili olmak mıymış?" diye düşündüm.

Elbette farkındayım, milletvekilliği, siyaset kariyerinin orta boy basamaklarından biri; bunun üstünde daha parti yöneticiliği, meclis görevleri, komisyon üyelikleri, biraz daha yukarıda bakan olmak, başbakan olmak gibi daha iştah açıcı hedefler var. Benim kastım siyasi kariyer basamaklarında yükselmek isteyenleri eleştirmek değil. Öyle aday adayları var ki listede, insana Nâmık Kemal merhumun, "Yüksel ki yerin bu yer değildir / Dünyaya geliş hüner değildir" mısrâlarındaki serzenişli mânâyı hatırlatıyorlar; hep daha yukarı, hep daha yükseğe. Karşıdan bakılınca meslekleri ile özdeşleşmiş, işlerinde başarılı olmuş, var oluş sebeplerinin içini doldurmuş gibi görünen insanlar bunlar. Halen bulundukları mevkiin, ünvanın, statünün daha yükseklere çıkmak için bir tramplen gibi algılanmasını yadırgıyorum.

Bir insan kendini olduğundan ve gereğinden fazla önemsediği için eleştirilebilir mi, tartışılır da, "Kadrim bilinmedi fakat bildireceğim" duygusunun içten içe ne kadar yakıcı ve eritici bir tahrip yapabileceği su götürmez.

Değer verdiğim, saydığım hocalarımdan biriyle hırs hakkında konuşuyorduk, demişti ki, "Hırsı o kadar da küçümseme; tevazu, rızâ, kadere teslimiyet elbette güzel ve doğru değerlerdir fakat bazı meslekler vardır ki hırs âdeta meşrû görünür: İlimde, siyâsette ve sanatta 'bu kadarı elverir' diye düşünmek, meslekî zaaf sayılır." Elhak doğrudur. Siyâsetçinin başlıca gıdâsı hırstır; elbette müsbet mânâda olanı kasdediliyor.

Üniversite'de iken, ilmi kariyerlerinde yükselen arkadaşlarıma tebrik sadedinde, "Daha beter ol" derdim, gülüşürdük. Herkes bilir ki doçentin daha beteri profesörlük, profesörünki ise dekanlık, rektörlük cinsinden idari görevlerdir. Latife yaptığımı bildikleri halde hoşlarına gittiğini hissederdim. Şimdi yine aynı duygular içindeyim. Milletvekilliği yolunda köprüleri yakarak ve "Bismillah, Neveytü'l-gazâ" diyerek meydana düşen arkadaşlarıma, tanıdıklarıma ve tanımadıklarıma şimdi peşinen, "Daha beter olun" diyorum.

İşte tam burada kendi kendime, "Hele bir soluklan yeğenim; otur bir ayran iç" diye telkinde bulunarak yazdıklarımı yeniden okudum. Kanunlarımızda halkı askerlikten soğutmak diye bir suç tarifi var, hatırlıyorum fakat acaba "halkı siyasetten soğutmak" diye bir suç var mı diye sağı-solu kolaçan ettim, pek bir şey bulamadım. Siyasetin erdemine hâlâ inanıyorum, şaşkınlığım, emeklilik çağlarına gelmiş olmalarına rağmen hâlâ "mesleki tatminsizlik"ten

muzdarip olanlarımızın tatmini, siyâsi hayatın (sıradan üyeliklerde değil de) milletvekilliğinde bulacaklarına dair inançları.

Her neyse, bileklerinde mis gibi muteber meslekî bilezikleri dururken, aday adayı defterine yazılanlara baht açıklığı dileyelim; daha da beter olsunlar! Gönül isterdi ki, böyle demlerde kurumlaşma fırsatı bulabilmiş siyasi partilerimiz, ta gençlik ve kadın kollarından başlayarak yıllarca teşkilatta diz çürütmüş, emek vermiş mensuplarını önceleyebilsinler ama olmuyor işte. Vekillik, meslekî kariyerlerinden razı olmayanların ufkunda ödül gibi durduğu sürece, böyle şeyleri daha çok zaman göreceğiz.

Yazdıklarımı bir kere daha okudum, sonra kendime dedim ki, "Yahu sen düpedüz kıskanıyorsun bu arkadaşları!". Gururum isyanla ayağa kalktı ve öfkeyle, "Ne münasebet" diye haykırdı ve durakladı... söyleyecek bir şey bulamamıştı anlaşılan!

Doğru yahu, kıskanıyorum galiba...

Tornistan avukat fıkraları bunlar

Artık interaktif hale gelmiş, haberleşme teknolojisine ve iletişime vâkıf bir toplum haline geldiğimiz şuradan belli ki, ne zaman bir meslek grubuyla ilgili "ileri-geri" bir şaka veya benzetme yapacak olsak, hoşnutsuzluk sesleri kulağımıza kadar geliyor.

-Birkaç kendini bilmez yüzünden bütün bir .... topluluğunu aynı safa koyamazsınız. Özür dilemelisiniz vs.

Geçenlerde bir fıkraya takıldı kafam; espriyi yani esprinin son cümleyi biliyorum ama ayrıntılarını hatırlayamadım; ayrıntıları ballandırmayınca da esprinin tadı kalmıyor; nitekim az sonra size ayrıntılarından soyulmuş, kısa Amerikan fıkralarından birkaçını aktaracağım, orada göreceksiniz.

Neyse, başladım aramaya; fıkra şu: Adamın biri suçüstü yakalanıyor. Hakime götürüyorlar; ille avukatımı isterim diye tutturuyor, "Avukat sana ne yapsın; her şey ortada" deyince, "Ben de avukatın ne diyeceğini merak ediyorum" dediği hadise. Neticede buldum fıkrayı; aa, altında ondan çok daha güzel fıkra daha var ama belli ki, tornistan edilmiş; yani Türkçeye çevrilip adapte edilmiş. Şöyle:

Bir grup entelektüel avukat bir araya gelip sohbet ederlermiş. İçlerinden biri pek okumaz, sadece muhabbet olsun diye katılırmış toplantılara. Ne var ki herkes entel-dantel konuştuğu halde bizimki hep sessiz kaldığını fark edince içerleyip kendi kendine söz vermiş "Mevzu neyse ben de konuşacağım yeter artık" diye.

O gün, konu haksız yere mahkûm olan ünlülerden açılmış: Sokrat'tan, Galile'den, Bruno'dan örnekler veriliyor, "Böyle büyük adamlara haksız yere ceza verilir mi arkadaş?" diye konuşulmakta. Mevzu bir ara Sokrat'ın müdafaası üzerinde yoğunlaşınca bizimki lâfa

karışacak gibi olmuş ama yok ki dağarcığında bir şey. Dayanamamış, tam herkes dağılırken sesini yükseltmiş:

-Şöyledir böyledir ama, iyi çocuktur ha!

Madem "tornistan fıkra"dan lâf açıldı; ben de birkaç Amerikan malı avukat esprisi nakledeyim size (Sağolasın internet!). Okuyunca Amerikalı avukatların, müvekkillerince nasıl göründüğünü fark edip şaşıracaksınız.

- Bir avukatın yalan söylediğini nasıl anlarsınız?
- Dudakları kımıldadığı zaman...

-Peki, otoyol üstünde bulunan ölü bir köpekle ölü bir avukat arasında ne fark vardır?

-Basit; ölü köpeğin önünde durmak için frene basılan otomobilin patinaj izleri olur!

-Bunu da bildin, aferin; peki, avukatlar niçin hiç köpekbalığı saldırısına uğramazlar?

-Profesyonel nezaket gereği; mesleki dayanışma!

-Bunu da bildin, devam ediyorum: Ağaçtaki bir avukat nasıl aşağı indirilir?

-Boğazındaki ipi keserek!

-Güzel, daha zor bir soru geliyor: Odada vahşi bir kaplan, çıngıraklı yılan, bir avukat, bir silah ve iki mermi var. Ne yapmalısınız?

-İki el avukata ateş ederim!

-Çok zalimsiniz, iyi bir avukat ve çok iyi bir avukat arasındaki fark nedir?

- İyi bir avukat hukuk bilir. Harika bir avukat ise hakimleri bilir.
- Dürüst avukatlarla UFO'lar arasındaki ortaklığı açıklayınız?
- Onlardan bahsedildiğini hep duyarsınız ama kimse görmemiştir!

-Bir avukatı boylu boyunca toprağa gömmek için ne kadar zaman lazımdır?

-Yeterince toprak varsa, zamanın önemi yoktur!

-Bir avukatla bir bufalo sürüsü arasında ne fark vardır?

-Avukat daha masraflıdır!

-Bir Volkswagen otomobile kaç avukatı sığdırabilirsin?

-Avukatları ne kadar ince dilimlediğinize göre rakam değişir.

-Geçen yılın çok soğuk geçtiğini söylüyorsun; nerden anladın?

-Ellerini kendi cebine sokmuş bir avukata rastlamıştım da...

-İçinde yirmi avukat olan bir uçağa ne denir?

-Iskalanmaması gereken bir hedef!

-Bravo, son soru: Avukat fıkralarında yanlış neredenedir?

-Bilmeyecek ne var: Avukatlar bunların sadece bir şaka olduğunu düşünür ama onların aslında gerçek olduğunu herkes bilir.

Anne ve kız, mezarlık ziyaretinden dönerken, kız annesine soruyor: "Anne, niçin bazı mezarlara iki kişiyi birden gömüyorlar?"

-Nerden çıkardın kızım; olmaz öyle şey!

-Az önce bir mezar taşında, "Burada bir avukat ve dürüst bir adam yatıyor" diye yazıyordu da...

Şehirlerarası yolda avukat dolu bir otobüs yoldan çıkarak bir çiftçinin tarlasına girmiş ve ağaca çarparak devrilmişti. Olayı duyan Şerif, kaza mahalline intikal ettiğinde çiftçinin derin bir kuyu kazarak cesetleri gömdüğünü gördü ve sordu:

-Hepsinin öldüğünden emin misin?

Çiftçi küreği bırakarak Şerif'e döndü,

-Bazıları henüz ölmediklerini ileri sürdüler ama bilirsin, avukatlar hep yalan söyler zaten!

Soru: Amerikan fıkralarında niçin avukatlar hep kötü, zalim ve yalancı biri gibi esprilere konu olurlar?

Cevap: Amerika'daki avukat ücretleri o kadar pahalıdır ki!

Kim inanır; Kemâl İnanır!

Bugünlerde içinde CHP geçen şeyler yazmamaya özellikle dikkat ediyorum ama Sayın Kılıçdaroğlu'nun, "Genişletilmiş il başkanları toplantısı"nda yaptığı konuşmayı okuyunca heyecanlandım.

Eminim ki hükümet çevrelerinde de bu konuşma benzer hislenişlere medâr olmuş, "Biz bunu daha evel niçin akledemedikdi kuzum?" şeklinde histerik infiallere yol açmıştır.

Parmak basılan mesele son derece canlı; bedelli askerlik. Hükümetin Savunma Bakanı sayın Vecdi Gönül, yıllardan beri bedelli konusundaki tavrını bir Buda heykeli gibi sâmit ve sâkin bir yüz ifadesiyle geçiştirip dururken, aslında Genelkurmay'ın derin "I-ıh"ını ifade ediyordu (Sahi aklıma geldi; seçime üç ay kala niçin Milli Savunma bakanları görevinden çekilmiyor; onun, İçişleri, Ulaştırma ve Adalet bakanlığından nesi eksiktir yani?). CHP, onca patırtı arasında aklıselimini korumuş olmalı ki durup durup turnayı gözünden vurdu. Bir defalığına mahsus bedelli askerlik cepte kekliktir gençler (daha doğrusu orta yaş kuşağındaki gençler demeliyim!) Vâkıa, bedel ödemeye gücü yetmeyen gençlerin uğradığı haksızlığı telafi etmeyi düşünmedikleri anlaşılıyor fakat CHP'dir bu, yapar mı yapar; bir bakmışsınız kendi çıkardığı kanunu AYM'ye şikâyet edivermiş. Kekâ!

Efendim, bedelli askerliğin CHP tarafından "bir kereliğine" bile olsa sahiplenilmesi kimyamı bozdu; kim bilir "Aklımız nerdeydi?" diye başını duvarlara vurup durduğunu tahmin ettiğim hükümet çevrelerinde durum nasıldır; bu kimya bozukluğu ile cepte keklik görünen seçimi kaybederler mi dersiniz?

Bir "vecettü" sevinciyle seçim kampanyasının motoru olarak ikame edilen askerlik meselesi, CHP'nin yeni açılımlarına da sahne oluyor ama müsaadenizle önce şu "vecettü sevinci"ni açıklığa kavuşturmamız gerekiyor.

Yıllar önce Arapların ekseriyette olduğu bir ziyafet sofrasında ortaya koca bir sahanla etli pilav geliyor. Misafir olarak sofrada yerini alan bizim eleman, ne kadar kaşık sallasa da bir türlü etli bir lokmaya erişemezken, sofradakiler, "Vecettü" (Yani 'buldum!') haykırışıyla pilav sahanının ortalarından etli lokmaları yakalıp cennetlik gövdeye indiriyorlar. Pilavın sonlarına doğru azimle et arayışlarına devam eden bizimki sonunda kaşığına bir et parçası denk düşürüp zevkle basıyor çığlığı: "Bir vecettü de ben buldum!"

Bulunan vecettü lokması şöyle: "Çocuğunuz üniversitede okurken yaz tatillerinde gidecek askerliğini yapacak, mezun olunca askerliği de bitmiş olacak, askerlik sorunu olmayacak. Arzu eden gençlere askerliği 18 yaşından başlatacağız, bir an önce askerliğini yapsın gelsin. Ve orduyu terörle mücadelenin dışına çıkartacağız, ordu kışlasında onurlu görev yapacak."

"Ordu kışlasında onurlu görev yapacak" tespitine bayıldım; bilmiyorum askerler ne düşünüyordur. Benim anladığım şudur: Artık bölücü eşkıya peşinde dağlarda operasyon yapmaya paydos! Böylece asker dağda terörist kovalamayacaktır ve kışlasında oturup yanaşık düzenle meşgul olacağı için siyasete de karışamayacaktır. Tam isabet...

Anladık seçim kampanyası, anladık seçimi kaybedecek olmanın rahatlığı ile böyle şirin vaadleri daha çok duyacağız, fakat anlamadığım şudur; CHP'li seçmen, bu ekibin seçimi kazanacak olsa Türkiye'yi yöneteceğine gerçekten inanıyor mudur? Bekleyip göreceğiz.

Bu arada hükümetin elini görmek isteriz: CHP "bedelli" konusunun pimini çekip, bombayı hükümetin avucuna sıkıştırdı ve kenara çekilip, nasıl olsa seçimi kaybedecek olmanın rahatlığı ile zor soruyu bilen zeki öğrenciler gibi etraftan aferin bekliyor. Bakarsınız hükümet kurmayları da, "bir vecettü de biz bulduk" diyerek, mecburi askerliği hepten kaldırmayı vaaderler. Şenlik olur, eğleniriz.

Yüzde 60 hayâl mi?

"Ankara'da okuyan bir üniversite öğrencisiyim. Geçen hafta memleketim Yozgat'a, dedemlerin yanına, köyüme gittim. Gördüm ki durum gerçekten içler acısı.

Mart ayı gelmiş tarlaya gübre atılacak, gübrenin tonu 900 liraya çıkmış. 2 ton gübre 3 sene önce toplam 800 lira iken bu yıl 1800 lira. Bahar gelmiş, tarlanın sürülmesi gerek, 100 dönüm için 700 liralık mazot lâzım. Diyelim kırdık-sardık bu meblağı karşıladık. 10 ay bekleyeceksiniz, ürün alınacak; elbette Allah bir âfet vermemiş ise. Köylü ürününü 5 yıl önceki fiyata ancak satabiliyor; kilo başına 30 ilâ 50 kuruş. Masrafı karşılamıyor. Son beş yıl içinde memura zam verildi, zengin daha da zenginleşiyor; gıda fiyatları neredeyse 5 yıl önceki seviyelerde ama esas emek sahibi çiftçi kışın aç geziyor. Geçen hafta bunlara şahit oldum ve ne acıdır ki hükümet yine de zenginlerden oy alamıyor. Fakir ahali ise hâlâ o saf düşüncesiyle desteğini esirgemiyor. Cebinde para olmasa, aç gezse de hâlâ desteğini sürdürüyor. Dediği şey şu, 'Başka lider yok; ne yapalım!' Fakir, hâlâ fakir. Şimdi ben Ankara'ya gidince zengini, Yozgat'a gidip emeğinin karşılığını alamayan köylüleri görünce Rabbime ancak namazlarda içimi dökebiliyorum. Eğer gelir dağılımında bir adaletsizlik varsa 'Ya Rabbi, Tayyip Erdoğan'a bunun hesabını sor' diye haykırıyorum. Elimden ancak bu geliyor. Çöken tarım politikalarını gazetemiz olarak elimizi vicdanımıza koyarak değerlendirmenizi istiyorum, hatta yalvarıyorum. Şunu da gördüm ki her hükümet zenginin yanında, daima onların kârıyla övünüyor ama durum şu; 7 oyumuz var yine de Erdoğan'a vereceğiz ama bizi yine hayal kırıklığına uğratırsa haram ederiz o 7 oyu..."

Mektup böyle; hemen belirtmem gerekir ki, ifade edilen rakam ve fiyatların doğruluğu ve isabeti hakkında bilgi ve kanaatim yok. Bu mektubu neredeyse on yılı bulan iktidar süresine

rağmen hükümeti desteklemeye kararlı kitlenin hâlet-i ruhiyesini aksettirdiğine inandığım için yayınlıyorum. Ben okudum, inşallah ilgililer de okurlar.

İkinci mektup Almanya'dan yazan bir hanım okurumdan, Fatma Doğan'dan geliyor:

"On yıl kadar önce takdir-i ilâhi eşimle evlenip Almanya'ya geldiğimde o üniversite ikide öğrenciydi ve programı gereği bazen cumartesi bazen pazar bazen de bütün haftasonu ve yaz tatillerinde sık sık 'askere' gidiyordu. (Alman vatandaşı olduğu için.) Toplam askerlik süresi saat cinsinden hesaplanmış; bu şekilde askerliğini yedi senede tamamlayacağını söylemişti de inanmamıştım ama Türkiye'deki eş dost da hiç inanmadı. Üstelik süresi bitmeden çocuğumuz olduğu için askerliğini yapmış kabul ederek eşime terhis kağıdı verdi Alman genelkurmayı. 'Doğumu yaptım, seni niçin terhis ettiler?' diye sorduğumda eşim, resmi terhis belgesini gösterince şaşkınlığım daha arttı; çünkü çocuğunun sağlıklı gelişimi açısından askerin babalık görevinin daha üstün olduğu, askerlik zamanını evladının eğitimi için değerlendirmesinin daha çok önem taşıdığı kabul ediliyormuş.

İsterim ki benim on yıl önce yaşadığım şey, gecikmiş de olsa ülkemde de yaşanır ve askerlik büyük bir problemse problem olmaktan çıkar."

...

Soru şu: Çiftçilerin yüzünü güldürse, gençlerin de başından askerliği kâbus haline getiren şu XIX. yüzyıl uygulamasını kaldırıverse % 60 hayâl midir?

Bence değildir.

O ağaç var ya, o ağaç...

Nükleer enerjiden ve nükleer santrallerden nefret edenlerin, aslında enerjiden de nefret ettiklerini bilseydik daha dürüst ve anlaşılır bir tablo olurdu önümüzde.

Canı şüphesiz bizden çok daha tatlı ve çevre meselesine bizden çok daha hassas toplumlar nükleer santral kullanıyor yıllardan beri. Sevdiklerinden değil, ucuz ve uzun vadeli enerji kaynağı olduğu için. Kirli ve tehlikeli olduğunu bizden iyi biliyorlar ama yine de vazgeçmediler. Bizim için emsâl midir; değildir. Bizde bir nükleer santral bile yok ama bizim çevreciler, onların çevrecilerinden çok daha hamarat, çok daha gayretli; üstelik necib matbuatımızda çevreciden geçilmiyor.

Ârifler teslim ederler ki, temiz enerji diye bir şey yoktur; "Az, yetesi enerji" diye bir şey vardır. Elimizi oğuşturarak parmaklarımızı ısıtmaktan tutunuz da nükleer santrallere kadar bütün mâsum ve endüstriyel enerji üretim süreçleri, sırf enerji açığa çıkardıkları yani enerji ürettikleri için kirli ve tehlikelidir; enerjinin tüketimi bir başka türlü ahlâki meseledir. Bunların içinde nükleer, en belâlısı fakat en câzibi ama rüzgar türbini veya gelgit dalgalarının enerjisi de kirli. Vaktiyle temiz ve beyaz enerji diye hidroelektriklerin tabiata nasıl kan

kusturduğunu artık biliyoruz ama öğreneceğimiz bir şey daha var. Enerjinin her türü tabii ortama müdahale olduğu için dönüştürüyor, bozuyor.

Enerji, "Ey Adem, sen ve eşin cennete yerleşin ve orada, istediğiniz yerde yiyeceklerden bolca yiyin. Ancak şu ağaca yaklaşmayın..." âyetindeki ağaçtır desem inanmazsınız, halbuki tam da odur, öyledir. Enerji, bizim hakkında imtihan olunacağımız şeydir aslında; bize musahhar kılınmış emanetlerdendir. Biz onu tattık ve çok hoşumuza gitti; şimdi kana kana, döke saça, sonuna kadar taleb ediyoruz o cennet nimetini. Eldekiler yetmeyince, epistemolojisini Mefistofeles'e kiralamış bilim adamları nükleeri verdiler bize. İster alın, isterseniz reddedin; hiç umurumda değil doğrusu.

Yeni dünya dininin yeryüzüne dağılmış mâbedleri enerji santralleridir. Al hidroyu vur nükleere; tut termikin perçeminden çal petrol türevlerinin suratına. Mâbedlerden daha çok ışık çekebilmek için tabiatımızı ve dengemizi sattık. Yeni dünya medeniyeti çılgınlık derecesinde çok enerji üzerine bina olundu. Adına kalkınma, ilerleme, büyüme dediler, kaynaklar tükenmeye yüz tutunca şişenin içindeki cini çöple kurcalamaya başladılar, nükleer çıktı. Yarın füzyona da geçilse değişen bir şey olmayacak. Temizi yok meretin, miktarı var.

Uzattık; doğru tutum, insanın enerji karşısındaki tüketici iştahını sorgulamak ve uzun uzun düşünmektir. "Lüzumsuz lambaları söndür, musluğun contasını değiştir" tedbirleri çocuk kandırmacası. Çılgın enerji tüketimine hayır dediğinizi bir duyayım, nükleer aleyhtarlarının mitinginde helva-şerbet dağıtmazsam çevreci olayım; ama hem bu dünyayı, hem ötekini ışıtacak kadar enerjiyi emip yeryüzünden, sonra da nükleere hayır diye bağırmanız beni hiç ilgilendirmiyor. Sadece nükleere değil, termike de, hidroya da, petrol türevlerine de, otomotiv ve petro-kimya sanayiine de kafa tutarsanız evet, tutarlı olabileceksiniz. Hormonlu gıdaya karşı olmak da tek başına anlamlı değil buna göre; bununla birlikte bilmem nesiyle oynanmamış organik gıdalara destan yazmadan önce, 7 milyar insana nasıl buğday, et, su sağlayabileceğinizi izah edeceksiniz.

"O ağaca yaklaşmayın" denilmişti; biz o ağacın tepesine çıkmakla kalmayıp üşüyünce de kökünden keserek yaktık bir güzel. Neydi o ağaç derseniz, müfessir değilim ama tefsirci arkadaşlarım var, söyleyim: O ağaç aşırılıktan sakınmak, vasat bir yol üzre bulunmak, "Göklerin sırlarına erişebileyim" diye gökyüzüne doğru kule inşa etmemektir.

Madem çıktınız kuleye, ineceksiniz bir şekilde ey Hâmân'ın torunları; o da Allah'ın emridi

Alınganlık ki en çok yakışandır bize

Hatırlarsınız, geçen hafta "Tornistan Avukat Fıkraları" yazısına şu sözlerle başlamıştım: "Artık interaktif hale gelmiş, haberleşme teknolojisine ve iletişime vâkıf bir toplum haline geldiğimiz şuradan belli ki, ne zaman bir meslek grubuyla ilgili 'ileri-geri' bir şaka veya benzetme yapacak olsak, hoşnutsuzluk sesleri kulağımıza kadar geliyor.

-Birkaç kendini bilmez yüzünden bütün bir .... topluluğunu aynı safa koyamazsınız. Özür dilemelisiniz vs.

Dediğim çıktı: Avukatlardan şu mealde mektuplar almaya başladım:

"Yargının bir ayağı olan savunmayı temsil eden ve bir anlamda kamu hizmeti ifa eden avukatları hedef alan, böyle genellemeler içeren, tüm meslek mensuplarını töhmet altında bırakan ve aşağılayan bir yazı kaleme aldığınızı anlayabilmiş değilim. Yazıyı yazarken oldukça büyük bir topluluğu topyekûn rahatsız edecek, olumsuz sonuçlar doğuracağını öngörememiş olacağınızı düşünmüyorum. Günün birinde bizlerden birini, hak ve menfaatlerinizi müdafaa etmesi için vekil tayin edeceğinizi eminim düşünmüşsünüzdür. Sizi yazdığınız bu yazıdan ötürü kınıyorum."

Yahu arkadaşlar, niçin durup dururken bütün avukatları töhmet altında bırakan, suçlayan, dalga geçen bir tavır takınayım ki? Bunun için bir tane bile mâkul sebebim yok. Ben Amerikalı avukatlarla müvekkilleri arasında, yine bizzat Amerikalıların uydurduğu şakaları konu almışım; sebebini de yazının sonunda izah etmişim. Siz niçin alınıyorsunuz?

-Yaa, öyleyse niçin Amerikalı meslektaşlarımıza da hakaret eden bir yazı yazdınız bakayım?

Evet, inanması zor ama, böyle bir mektup da aldım; diyor ki, "Güyâ kurnazlık ediyorsunuz ama biz anladık onu; Amerikalı avukatları öne koyup, aralardan bize de faullü yumruk çakıyorsunuz. Sizi ABD'li meslektaşlarımız namına da kınıyorum!"

"Günün birinde bir avukata işin düşer nasıl olsa..." mânâsına gelen târize ise aldırış etmiyorum; zaten bir süreden beri bir avukata işim düşmüş durumda...

Ya şimdi avukatım durumdan vazife çıkararak beni savunmaktan çekilirse...

Ya, sadece Türk ve Amerikan avukatları değil de, bütün dünya baroları beni kara listelerine koyarlarsa...

Avukatları, hele hele bizim avukatları aşağılamak için gizli veya açık bir sebebim yok; üstelik beraberken çok iyi şakalaşabildiğim, özgüven duygusu yüksek avukat arkadaşlarım da var benim. Nitekim onlardan biri, yazıyı okuduğunu, çok eğlendiğini söyledi.

Yazının nasıl geliştiği, o yazının içinde var. Bir fıkranın detaylarını öğrenmek için internette gezinirken karşıma çıkan avukat şakalarına takılıyorum; ardından Amerikan mahreçli fıkra sitelerindeki kısa esprilerden birkaçını iktibas ediyorum. Bu esprilerin Amerikan malı olduğu son derece açık. Bizi tedirgin edecek ölçüde kısa ve soğuk şeyler; evet zalim, fakat fıkra, espri böyle bir şeydir zaten. Güleryüzle keser, incitir, kanatır. Tam da Anglo-Saxon nükte anlayışına uygun şeyler ve bu fıkraların, Amerikalı avukatlardan "İllallah" diyen müşteri kitlesi tarafından değil ama bizzat bu mesleğin içindeki kişiler tarafından üretilmiş olduğuna

da eminim. Üstelik bu espriler bizdeki avukat-müvekkil ilişkilerine uymuyor; kültür kalıpları son derece farklı.

Oralarda "Humour" diye bir kavram var (Bize de gelecekti ama galiba gümrükte takılıp kaldı). Türkçe'deki mizah, eğlence, espri, şaka gibi karşılıklar yetersiz kalıyor. Daha iyi tarifleri vardır şüphesiz, bence şöyle bir şey: İnsanın bizatihi zayıf taraflarını mizah unsuru olarak görmesiyle kazanılan dayanıklılık ve güçlülük hali; bir nevi oto rehabilitasyon. Şakadan herkes hoşlanır, mizahtan herkesin azbuçuk behresi vardır fakat kendi eksiklerini mizah unsuru yapabilmek çok rastladığımız bir durum değildir; bu biraz gelenekle, kültür kalıplarıyla ilgili bir şey. Bizde mizah bile hafif, insanı değersizleştiren bir kötü nitelik olarak algılanıyor; nerde kaldı insanın kendisiyle dalga geçmesi...

Lüzumsuz ciddiyet ki en çok yakışandır bize... Vesikalık fotoğraflarımızdaki asık suratlılığımız bir kültürel kalıptır meselâ.

Orada Amerikalı avukat kendisiyle dalga geçerken veya dalga geçenlere iştirak edip kendine inceden bir pay çıkarırken burada bizimkiler, Amerikalı meslektaşlarının kendileri hakkında uydurduğu şakalardan bile rahatsız olmakta.

Bu da bizim kültürel kalıbımız.

Mesleki dayanışma makuldür, iyidir fakat lüzumsuz alınganlık raddelerine varınca başka türlü bir mizah unsuru haline geliyor.

Türkiye'de meslekler galiba ana hatlarıyla ikiye ayrılıyor: İlki, mutsuz hanımların, "Beni kimler kimler istemişti de varmamıştım" diye yakınırken kastettiği mesleklerdir ve onların listesini buraya yazacak değilim; itibarı yüksek, okkalı mesleklerdir bunlar. Yazar, espri mahiyetinde bile olsa onlara ilişmemelidir. İkinci grupta bir yazarın eleştirirken veya latife yaparken, "Bunlar bir araya gelip lüzumsuz yere zümre dayanışma gösterisine girişmezler." diyeceğiniz meslekler vardır ki onlardan ismen bahsedebiliriz. Mesela gazeteciler, politikacılar, yazarlar, gazeteciler, akademisyenler, hatta Temel, Fadime, Karadenizli tipleri de bu cümledendir. Bunlardan birini, birkaçını veya kâffesini eleştirdiğiniz zaman hemen kâğıda-kaleme sarılıp, "Sen bizi eleştiremezsin arkadaş" diye feveran etmezler. Niçin? Niçin Karadenizliler oturup kendileri hakkında en kıyıcı fıkralar uydurup dolaşıma koyarlar da avukatlarımız Atlantik ötesinde yaşanan avukat-müvekkil ilişkilerinin kara mizahından kendilerine hisse çıkarırlar?

Bu da bir kültür kalıbı galiba; sebebi üzerinde düşünülmeli...

"Avukatlar hakkındaki yazınızı esefle okudum. Sizi kınıyorum. Bir meslek grubu ancak bu kadar aşağılanır. En kısa zamanda avukata ihtiyaç duymanızı dilerim. Saygılarımla."

Aldığım son mektup buydu. Üzüldüm tabii; mektup sahibinin günün birinde bir avukata ihtiyaç duymasını kesinlikle temenni etmem; maazallah!

Alınganlık, hukuki değil, subjektif bir durumdur. Geçen haftaki yazımdan ötürü üzerine alınıp incinen avukatlardan özür dilerim.

Müsterih olsunlar netekim.

Mardin'in denizi yeşil

Mardin'in denizi bugünlerde ekin yeşili renginde, iki aya kalmaz, gemi gibi biçerdöverler deryadan nimet derlemeye başladıklarında deniz sararır, tâ gelecek bahara kadar.

Derbi'yi Mardin'de bir otel salonunda seyrettik; salon kelimesi yersiz oldu, Mardin'in mahalli taş konaklarından birinin tavanı tonozlu büyük odası demek daha doğru. Üç duvar sedir minderleriyle kaplı; içeri tıklım tıklım, seyircilerin çoğu Fenerli imiş, gol attıklarında sessiz çoğunluk, Abdurrahim Albayrak gibi sevincini dışa vurmakta abartıdan kaçınmayan sesli ekseriyete dönüşüverdi.

Akademi Mardin projesi çerçevesinde çeşitli alanlarda kabiliyet sergileyen gençlerle iki saat sohbet ettik; abarttığımı düşünebilirsiniz; yumurta atmak yerine Mardin'i ziyaret edenlere bir demet çiğdem armağan ediyorlar. Mardin'i vali değiştirme telâşında gördüm, o yüzden Akademi Mardin projesinin devam edip etmeyeceğini bilmem fakat yaşayan görür; bu çocuklar ileride edebiyat, fikir, sanat, tiyatro gibi alanlarda isimlerinden bahsettirecekler inşallah.

Vali değişimine sebep olarak şehirden yükselen hoşnutsuz homurtular işaret ediliyor. Bir Mardinliye, "Valiniz gidiyormuş, bu işe ne diyorsunuz; ne yaptı ki gidiyor?" diye sorduk. Neler yapmamış ki; başta kamuya ait olanlar olmak üzere birçok çirkin betonarme binayı yıkmış. "İllâ Mardin'in içindeki güzelliği ortaya çıkaracağım" diye didinip durmuş! Yıktığı yerleri gördüm, bayıldım, zevkten dörtköşe oldum, keyiften eridim âdeta. Ana cadde üzerinde bir Süryani Kilisesi var; yakın zamanlara kadar Kilise'nin ana caddeye bitişik avlusunda birkaç dükkân varmış, yıkılınca eli-yüzü açılmış. Daha böyle nice güzel "yıkımlar"... Sanki Mardin, olanca gümüş takılarını, allı-pullu elbiseleriyle yanağına allık sürmüş bir gelin gibi güzelleşmekte...

Ne olurdu vaktiyle Anadolu'nun diğer şehirlerinde de geleneksel dokuyu korumaya gönüllü bu derece sanata âgâh, güzelliğe vurgun, yadigârlara hürmetkâr ve "Şehir ne demektir" bilen valilerimiz olsaydı.

Hepinizin mâlumudur; şehirlerimiz, kötü biçimlenmiş beton dokularıyla plastik ambalajlardaki fabrikasyon ayranına benziyorlar. Nereye gitseniz karşınıza çıkıyorlar ama tadları birbirinden kötü ve özelliksiz.

Mahkeme kadıya mülk olmaz; Mardin'e hep böyle valiler gelsin, Mardin'in tarihî dokusunu ortaya çıkarıp molozları temizlesinler; bazı Mardinliler yine hep şikâyet etsin; yerlerine

yenileri gelsin fakat bu esnada bir Mardin'imiz olsun kurtulsun. Bizde vali çok, Mardin bir tane.

Anlatabiliyor muyum aziz bir kısım Mardinli ileri gelen, hükümet nezdinde sözü makbul mahalli otoritelerimiz: Kimse Mardin'i sırtına sarıp gitmiyor. Mardin sizin; ama daha çok bizim, hepimizin.

Derbiden bahsediyordum araya lâf karıştı. Ben Cim Bom'u tutmuyorum da, sadece sosyal bir faaliyet olsun diye seyrettim maçı. Bu kararı aldım alalı, Cim Bom'un rakiplerine karşı bende bir muhabbet hâsıl oldu; onlar yendikçe içim açılıyor. İlk gol esnasında hislerime baktım, buz gibiyim; nitekim golü atan elemanın golden sonra yaptığı edebe mugayir şeyler, taraftarlığımı askıya alma kararımın isabetini bir kere daha göstermiş oldu. Fener'in golleri geldiğinde ise Trabzon namına üzüldüm. Doğrusu hakemlerin usta işi, "ince" Fener sempatisi sürdüğü müddetçe Trabzon'un işi zor diye düşünüyorum şimdi.

Yapma bunu Sabahat; yapma bunu!

Bir kısım BDP'li milletvekilinin yakışıksız olmaktan da öte toplum barışını dinamitlemek amacına yönelik sözlerini kanıksamış olmalıyız ki bu defa daha ağır bir şey yapıp, karşılarında ceket düğmesini ilikleyen polis müdürüne tokat atmayı denediler.

Bir anlık tehevvürün, öfkenin eseri değildir; daha önceleri polise tokat atmaya kadar uzanmasa da mânâ itibariyle ondan daha ağır sözler sarfedilmişti. Diyarbakır Belediye Başkanı'nın o meşhur sinkaflı küfrü ile yükselen kışkırtıcı üslup anlamlı bir kararlılıkla devam ediyor.

Bu gibi durumlarda, "Bir kişinin yaptığı densizlik, bütün camiaya mal edilemez" tarzında geliştirilmiş meşhur bir bahane vardır; o bahanenin hükmü yok artık. Bazı BDP'li vekiller bile isteye, tekraren, ilgi çekmek, karşı öfke seli uyandırmak için taammüden kamuoyu önünde ağızlarını bozuyorlar.

Türkiye'de demokrasinin tarihi, bir bakıma Meclis'in taşıdığı itibarın tarihiyle paralel gider. Karnını kaşıyan kıllı ve kısa bacaklı adamların desteğiyle Meclis'e gelmiş temsilcilerle demokratik yoldan baş edilemediği için kısa yoldan Meclis'e dahledilmesi âdettendi. Milletvekillerinin dokunulmazlığı, maaşları, tedavi ve seyahat masrafları, lojmanları (satıldı da kurtulduk!) her fırsatta kötü haber yapılırdı; son zamanlarda azaldı; dolayısıyla vekil olmanın sağladığı bazı imtiyazların kötüye kullanılması, bu gibi hadiselerde iki kere menfi tesir yapıyor. Bazı BDP'liler Meclis'in itibarını da tampon gibi kullanarak asitli lâflarla yapabilecekleri tahribatın azamisini yerine getirmek için adeta gayret ediyorlar. Meclis itibarını kaybederse, ağzı bozuk, eli taşlı vekil takımının yüreği soğuyacak sanki.

Lakin bir yerde müsterih olabilirler; Sabahat Hanım'ın tokatı, içerdeki şahinlerin elini güçlendirirken, güvercinlerin kolunu kanadını kırdı. Bravo yani!

BDP niçin böyle yapıyor; niçin dağdaki silahların düzdeki sözcüsü rolüne rıza gösteriyor; niçin silahların gölgesinde siyaset yapmayı reddetmiyor? Hırçınlığın, öfkeli abi, abla rollerinin daha ne kadar zaman iş yapacağını düşünüyor; niçin bazı BDP'li vekillerin sergilediği ölçüsüzlüğün sanki bütün bölge Kürtlerini ilzam ettiği izlenimini güçlendirmek istiyor?

Cevap soruların içinde. Bu, BDP'liler tarafından makbul tarz, çok etki uyandırıcı bir mücadele metodu gibi algılanıyor. Sehven değil bilerek böyle yapıyorlar. Meselenin demokratik edeb ve hilm içinde çözülme ihtimâlinde devre dışında kalacaklarını sanıyorlar; oysa ki bu ülkede BDP ve onun çizgisinde siyaset yapan partilere gösterilen anlayış (Evet, onca kapatma kararına rağmen) hiçbir siyasi zümreye gösterilmedi. Hiç anlamı yok muydu "Karşı tarafı da dinleyelim" anlayışının? Demokratik açılımın ilk günlerinde nasıl telâşlandıklarını hatırlıyoruz; "Mazallah ya tutarsa!" diye uykuları kaçmıştı hani.

Meclis sıralarında huzursuz protestocu eylemciler gibi tedirgin duruyorlar; her an sol yumruklarını havaya kaldırıp genel kurulda slogan atacak gibi gergin ve çocuksu bir havaları var. Düzde siyaseti küçümseyen bir edâları var. Kendilerini "Dava elemanı", eylemci, belki kırsaldan Meclis'e tayin edilmiş bir gerilla gibi gören ve bundan gurur duyanları da vardır.

Her neyse, kendi zeminlerine karşı tahripkâr ve hırçın davrandıklarını düşünüyorum. Keskin sirke evvela küpüne zarar. Şu dört yıllık faaliyetleriyle BDP, temsil ettiği kitleyi ne derece iyi temsil edebilmiştir, onu destekçileri takdir etsin. Maksat Kürtler aleyhine kamuoyunda olumsuz yargılar uyandırmaksa, evet, hakları teslim edilmeli. Peki başka?..

Acaba "Polis tokatlayan sert abla" rolüyle "Parti tarihi"nde kendine mümtaz (!) bir yer kapan Sabahat Hanım, bugünlerde Napolyonculuk oynayarak Fransız seçimlerinde şansını artırmayı düşünen Sarkozy'den ilham almış olabilir mi diye düşünmeden edemiyorum; küçümsüyor olsa da vekillik vekilliktir çünkü.

İmamın teferruatı

"Henüz basılmamış bir kitap yüzünden tutuklandı; basılmamış kitabın müsveddeleri bile polis tarafından imha edildi" gibi başlıklara göz attığınızda kendinizi Nazi Almanyası'ndan veya tesadüfen aynı yıllara denk düşen Tek Parti Türkiyesi'nden bahseden bir tarih kitabı okuyormuş gibi hissediyorsunuz; "Olur mu yahu" diyorsunuz, "Bu kadar da olur mu, Ergenekon savcıları bu defa iyice saçmaladılar yani!"

Ortaokul talebesine de sorsanız, "Suçun henüz tekemmül etmediğini" söyleyerek gülüp geçecektir fakat matbuatımızda, "Düşüneni hapse atıyorlar" yollu hayli manşet, hayli köşe

yazısı kaleme alındı. Durum hakikaten böyleyse hakları vardır; yalnız önce elmalarla armutları birbirinden ayıralım:

Bir- Türkiye'de dört başı mamur bir fikir suçuna konu olacak kitap hatırlamıyorum; gerek kitapçı dükkânları, gerek kaldırım sergilerinde, aklınızdan geçebilecek her türlü "tehlikeli" fikirlere yer veren kitap kıyâmet gibi. Ne yazık ki, Türkiye'de, -iyisi veya kötüsü olsun- "fikir" kanuni takibata uğramıyor. Keşke, gerçekten tehlikeli fikirlerle oynayan ve böyle fikirler üretebilen bir zihin iklimimiz olsaydı...

İki- Suç eyleminin yazılı kâğıda aksetme sürecinin de suç tarifi içinde değerlendirilmesi son derece tabiidir: Ne var ki bizde kâğıda yazılmış veya basılmış her nevi metne kudsiyet atfetmek de bir tür entelektüel fetişizmdir. Ne münasebet yahu; elbette bir kitabın müsveddesi suç delili (ama fikir suçu değil) kapsamına girebilir.

Burada hâlâ bilmediğimiz şey, şu meşhur kitabın müsveddesinde suç niyetine nelerin yazılı olduğudur. Haberdar olanlar, soruşturmanın gizliliği gerekçesiyle ağızlarını açmıyorlar; hatta yayınevi sahibi bile, "Bilseydim önceden okurdum, ben de merak ediyorum" diyor. Arada "gizli delil" lâfları dolaşıyor ve gizli delilin saçma bir kavram olduğu ileri sürülüyor; aynen iştirak ediyorum. Bir davada delilin gizli tutulması hukuksuzluktur fakat galiba hâlâ tahkikat döneminin içindeyiz ve galiba savcılar, "suç teşkil ettiği varsayılan eylem" hâlen devam etmekte olduğu için delilleri veya iddianameyi açıklamakta ketum davranıyorlar. Onlar ketum davrandıkça, daha yayınlanmadığı halde yayınlandığı gün itibariyle satış rekorları kıracağı kesinleşen şu meşhur "İmamın Ordusu" kitabının uğradığı entelektüel mazlumiyetin katsayısı arttıkça artıyor. "Sadece kitap yazdığı, fikirlerini kâğıda geçirdiği için" sabaha karşı evleri basılan, haksız yere tutuklanıp inim inim inletilen gazeteciler edebiyatının köpükleri giderek yayılıyor. Yerli-yabancı yazar-çizer takımı arasında tutuklu iki gazeteciye sempati izhar etmeyenler neredeyse lânetli muamelesi görmekte.

Tahkikat süreçlerinin teknik ayrıntılarını bilmeyiz de "süre" itibariyle meselenin tadı kaçmıştır ve artık kamuoyunu bilgilendirecek etraflı açıklamalar yapılması gerekiyor. Uzaktan bakan, buralarda düşüneni vuruyorlar zannediyor. Ordan öyle göründüğü mâlum, fakat içerden de aşağı-yukarı aynı tesir uyanmış durumda. Hızını alamayan kıdemli köşe yazarlarından biri, "Hoş Geldin Abdülhamid Sansürü" başlığıyla kendine göre acıklı tarihî bir analiz bile yaptı önceki gün; bu abimize, Abdülhamid devrine kadar uzanmaya gerek olmadığını, yayınevinde basılmış formaların toplanarak polis marifetiyle yakılması hadisesinde en çarpıcı örneklerinden birinin Kâzım Karabekir Paşa'nın İstiklal Harbi hakkındaki hatıraları olduğunu hatırlatmak neye yarar? (Ayrıntıları Kılıç Ali'nin hâtıralarından hatırlarsınız, Cumhuriyet klasiklerindendir!)

Neydi konu: Yayınlanmadan yazarını hapse attıran kitap! İyi de baydı artık.

Bir kitap, bir tepsi baklavaya benzetilebilir mi?

İstanbullular talihsiz insanlar, çünkü onlar, "Ol mâhiler derya içredir, deryâyı bilmezler" lâtifesinde târif olunan bir hayatı sürüklemekten etraflarına bakmaya fırsat bulamıyorlar. Sadece "Sur içi" diye bilinen eski İstanbul'da yarım gün dolaşan birisi, Türk-İslam sanatının en yüksek kalitede yüzlerce eserinin önünden geçmesine rağmen, belki hiçbirini görmüyor. Görmek eğitim istiyor çünkü; arkaplan bilgisi, biraz derinlemesine nüfuz etmiş alâka ve en mühimi merak gerektiriyor.

İtiraf ediyorum; o tarihi çeşmenin önünden belki en az on kere geçmiş, çeşme alınlığındaki kuşak kitabesine şöyle bir bakıp okumaya çalışmış ve birkaç dakika sonra vazgeçerek yürüyüp gitmişimdir; halbuki hat sanatına merakım vardır. Hüsn-i hattın en temel İslâm sanatı olduğuna, sadece hattan hareket ederek bir Müslüman estetiğinin kurulabileceğine inanırım. Biz hattı bugüne kadar sadece İslâm alfabesi olarak gördük ve bir haftada inkılap yapıverip onu gündelik hayatımızdan tamamen çıkarıp atıvermemize üzülmekle iktifa ettik. Aslında hat bütün İslam sanatlarına alfabe hükmünde temel ölçüler getiren, miyâr koyan, estetik kriterler veren bir nevi "Sanata giriş" sanatıdır; meselâ iyi hattı kötüsünden ayırmayı bilmeyen bir mimarın ne kadar iyi niyetli ve çalışkan da olsa işini lâyıkı veçhile icra edebileceğine beni kimse inandıramaz. Şiir de öyledir, edebiyat da, tezhib de... Şüphesiz o yüzdendir ki Osmanlılar ilk mekteplerinde hüsn-i hattı ders olarak koymuşlar ve o dersi bir mânâda "medeniyete giriş" addetmişlerdi. Yeni yazı esaslı "güzel yazı" dersleri ve sanatı, hüsn-i hattın menendi değildir, sayılmaz; nitekim, -uğraşanlar hiç kusura bakmasın- yeni harflerle hattatlık sanatını icra etmenin mümkün olmadığına inanıyorum. Lâfı uzatıyorum ve sadedden uzaklaştığımın farkındayım. Geçen hafta Kubbealtı neşriyâttan bir tepsi fıstıklı baklava -affedersiniz-, bir tepsi fıstıklı baklavadan çok daha tatlı ve değerli bir paket erişti elime. M. Uğur Derman Beyefendi'nin kaleme aldığı "Ömrümün Bereketi" unvanlı bu eserin nefâsetini baklava, börek emsâli hazzı ve lezzeti kolayca tasavvur edilebilir nesnelere kıyasımdaki densizliği affetmenizi rica ederim; istedim ki, hissettiğim heyecanı ve zevki size de aksettirebileyim.

Neredeyse hemen her sayfası son derece titiz tarzda düzenlenen, iyi kağıda basılan ve renkli hat levhaları, tezhipler, fotoğraflar ve mimarlık eserleriyle bezenen bu kitap, Uğur Derman büyüğümüzün 50 senelik dikkatlerinin ürünü. Muhtelif vesilelerle farklı yerlerde yayınlanan İslam sanatı, düşüncesi, mimarlığı ama hassaten hat sanatı hakkındaki yazılardan meydana gelen kitap, çoğu sanat kitaplarında gördüğümüz renksiz ve teknik anlatımdan uzak, son derece tatlı, derin ve kolay okunur bir Türkçe ile bir kere daha kıymetleniyor (Onu baklava tepsisine benzetmemi bir kere daha anlayışla karşılamalısınız çünkü bu tepsideki bütün baklava dilimleri, aynı lezzet ve kıvamda!). Eğer Kubbealtı neşriyâtın hayırhah yöneticisi Sinan Uluant'ın ısrarları olmasaydı bu lezzet tufanından okuyucuları haberdar bile

olamayacaktı. İnsan bu ihtimâl karşısında "Aman mürüvvet" diye şükrancalık hissine kapılmadan edemiyor doğrusu.

Uğur Derman, şahsen tanımayı kazançtan saydığım nadir sanat adamlarının başındadır, lakin onun için "Sanat adamı" demek maksadı ifade etmiyor; o, yüksek İstanbul hayatını şahsiyeti, duruşu, giyimi, lisanı, müktesebâtı ve derin uzmanlık bilgisi ile temsile lâyık bir beyefendidir. Gıyâbında onu ölçüsüz ve sizlere aşırı gibi görünebilecek kelimelerle medihte bile densizlik ettiğimin farkındayım fakat hüsnüniyetime hamledeceğine güveniyorum.

Gelelim yukarda bahsettiğim o çeşmeye; eminim siz de merak ettiniz...

Çeşme takriben 350 seneden beri orada, yerli yerinde durmakta. Eminönü'ndeki meşhur Yeni Valide Camii'ni bildiniz... Geçiniz arka cephesine; Şeyhülislam Hayri Efendi Caddesi üstünde, Hatice Turhan Sultan'la daha nice Osmanlı Hanedan mensubunun yattığı büyük türbenin hemen yanıbaşında.

Ne özelliği var diyeceksiniz?

Özelliği şu; bu çeşmenin alnındaki eski yazılı tarih kuşağında, bir hat şahaseri var. Celî, yani uzaktan okunacak derecede büyük boyda kaleme alınmış bu çeşme kitabesi, belki de bütün zamanların en büyük "Celî" hattatı Hattat Sâmi Efendi'ye ait. Nice hattat yıllarca bu kitabeyi ziyaret ederek sanki bir "Celî'ye giriş" kitabı imiş gibi hatmeylemişler; öyle bir eser bu...

Problem şurada, iyisiyle ehvenini birbirinden ayırd edemedikten sonra Yeni Camii'n arka caddesine gidip o kitabeyi seyretmekte bir lezzet bulamayabilirsiniz. Kezâ aynı Sami Efendi'nin Kapalıçarşı'nın Nuruosmaniye ve Beyazıt çıkış kapılarının alnındaki enfes tâlikleri de aynı zümredendir; bilmeyene, farketmeyene benzerlerinden farksız görünür.

Farkı farketmektir zenginlik ve Uğur Derman Beyefendi'nin makaleleri, size böyle müthiş nüansları farketmenizde yol gösterecektir. Alınız, okuyunuz, levhalarını uzun uzun seyrediniz; iyi yazılmış bir levhayı seyretmek gözü terbiye eder; eğer levhadaki Allah'ın kelâmı veya Resulü'nün sözü ise böyle seyirler göz nurunun zekâtı sayılır; göz böyle doğru ve güzel örneklerle doygunluk ve eğitim kazanır!

Kitabı benim için değerli kılan özelliklerden biri ise hattatlarımıza, onların hayatına dair yüzlerce ayrıntıyı hikâye etmesi; bize dair sanatların inceliklerine işaret olunması; bazen bir nükte, bazen bir kelâm-ı kibar veya beyitle mânânın taçlandırılması.

Kestirmeden söyleyim, Uğur Bey, hat sanatının envanterini elinde ve hıfzında tutan bir nâdidedir; envanter soğuk bir kelime, hazine demeliydik, veya daha doğru tabirle "Hat kültürü".

Unesco'nun tevdi ettiği Yaşayan Kültür Hazinesi ödülü'nün bir sebeb-i hikmeti olmalıydı elbette; bu kitap, o ödülün izahat berâtı.

Baklava tepsisinden sizlere ancak kuru bir tasvir sunabildiğim için aslında gönlüm rahat değil. Şimdi müsaade ederseniz Uğur Derman büyüğümüzün elini, sizlere vekâleten öpüp şu sadaka-i câriyesini haddim olmayarak kutlamak isterim; bu fırsattan istifade ile kendisinden ayrıca etraflı bir "Hattat Sami Efendi" monografisi beklediğimi de kemâl-i edeble arz ediyorum, zira bu kitabı, Uğur Bey'den başka kaleme alabilecek kimse kalmadı artık.

Kitap "Ömrümün Bereketi: 1" başlığıyla yayınlandı; ikinci ve mütebakisinin neşri için kıymetli mimar ve kültür adamı Sinan Bey'den, Uğur Derman'a şiddetli ve ısrarlı taleplerde bulunmasını da bilhassa rica ediyoruz.

Baklavayı gördük; kaymağını da bekleriz.

Sivil itaatsizlik roketi!

Araç trafiğinin aktığı yolun ortasına iskemleyi atıp sivil itaatsizlik eylemi yaparken oradan geçmek zorunda kalan araca "Niçin çok yakınımızdan geçtin" diye şemsiyeyle hücum ederken; etrafta mevzilenmiş "sivil" eylemciler de araca taş atıyorlar.

Bunun adı sivil itaatsizlik!

Van'da BDP tarafından kurulan 'Demokratik Çözüm ve Barış' çadırında sivil itaatsizlik kapsamında süresiz oturma eylemi başlatan BDP Van Milletvekili Özdal Üçer, "Burada özerk demokratik Kürdistan'ın kurulacağına, Kürt halkının taleplerinin gerçekleşeceğine inancımla..." diye saydırıp durmakta.

Sayın Üçer'i Nevruz'da bir polis memurunun şapkasını kapmak eyleminden hatırlıyoruz; ifadesine göre bu eyleme, memurun kimliğini tesbit için kalkışmış bulunuyor!

Osman Baydemir'in itaatsizlik eylemine katkısı ise üstüne çıktığı polis panzerinden "Bu panzer bizim vergilerimizle alınıyor. Nasıl belediye aracı benimse, bu panzer de benimdir. Ben buradan inmiyorum" diye Yeltsincilik oynaması oldu.

Bu eylem modeli, ilhamını Tahrir Meydanı'ndan alıyor; bir süre önce "Aynı şey Diyarbakır'da olsa, bir milyon Kürt meydanda oturma eylemi yapsa" temennileri seslendirilmişti.

Eylemin "İtaatsizlik" faslı kolay da "Sivil" kısmı nereden denkleştirilecek bilmem? O şeref pâyesi, Avrupa'dan gelen Batılı insan hakları gözlemcileri tarafından bahşedilecek anlaşılan.

Söyleyince adımız "Irkçı"ya çıkıyor: İktidar partisi içinde hatırı sayılır miktarda Kürt milletvekili var, buna ilaveten grup kuracak miktarda daha radikal Kürt milletvekili de Meclis'te ağızlarına gelen her şeyi söyleyebiliyorlar. Biz burada Türk kelimesini telaffuz ederken tedirgin nazarlarla sağımıza-solumuza bakınıp "Alınan çıkar mı acaba?" diye ortalığı kolaçan ederken BDP'li vekiller, Meclis'teki varlık sebeplerini çok tabii bir söyleyişle "Kürt halkı"na bağlamakta beis görmüyorlar (örneği yukarda).

Lâfı yormayalım; Türkiye önemli bir seçime gidiyor; bu eylemciler, dağdaki silahlı unsurlarına ulak uçurup "Ateşkes-mateşkes bitti, vurun" diye devlete resmen şantaj yapmakta. Acele niye? Seçimden sonra Türkiye, anayasasını yeniden yazacak. Şiddete başvurup ortamı germek yerine demokratik mücadele vermek, bir türlü beğenilmeyen demokratik açılımın içini iyiniyetli siyasetle doldurarak meseleye olumlu katkıda bulunmak daha doğru olmaz mı? Dert üzüm yemek midir, bağcıyı dövmek mi?

"Bu kadarı yetmez; biz yine de barışçı eylem yapacağız" talebine söz yok; sivil itaatsizlik eylemi de mâkuldür, onu da anlarız da, ilk denemesinde arızalı sinyaller veren bu eylemlerin demokratik edep içinde cereyan edeceğine kim garanti verebilir? Olup bitenlerin görgüsüyle olabilecekleri gözden geçiriyorum: Araya sivil kışkırtıcılar girebilir, "olmasaydı daha iyiydi" türünden müessif ama sivil darp fiilleri görülebilir, emniyet güçlerine yanlışlıkla sivil ateş açılabilir, sehven polis, jandarma vurulabilir. Büyük şehirlerde kazaen "sivil" halkın bindiği belediye otobüsleri sivil molotoflarla tutuşturulabilir! İstemeden de olsa tesadüfen polis lojmanlarına sivil roket atılabilir!..

Böyle saçmalıklara epeydir alıştık ve hepimize tabii görünüyor, fakat dikkat edilmeli, tutarsızlık tabiat haline gelmesin!

'Şık' olmadı Sayın Kılıçdaroğlu

Bir ay önce Ankara'da bir kitap yayınlandı, adı "Dersim Ermenisi Yemuş Hanım'ın Oğlu Çarkçı Kemal"di.

Yazarı, kitabın girişinde kendini "Siyasi tarih yazarı, deneyimli araştırmacı" diye tanıtan Süleyman Yeşilyurt'tu ve aynı notun devamında kitabın 20.2.2011 tarihinde "Yüz Bin" adet basıldığı belirtiliyordu.

Bu kitap üzerine galiba ilk (belki de son) yazıyı ben kaleme aldım. 26.2.2011 günü bu sütunda yayınlanan "Yemuş Ana'nın oğlu olmak" başlıklı yazıda kitabı eleştirdim; şu satırlar o yazıdan:

"Kemal Kılıçdaroğlu, haksız ve insafsız bir karalama kampanyasının hedefi haline getirmek isteniyorsa, kendisini bu güne kadar politik hatâlarından, liyakâtinden ve zihnî tutumlarından dolayı eleştirmiş bir ferd-i vâhid olarak vicdanım, onun yanında yer almayı söylüyor bana.

Keşke Meclis'in her milletvekili çıkıp "Biz de bir Yemuş Ana'nın evladı olabilirdik; Kemal Bey'e ayıp ediliyor" diyebilseler, ne güzel olur."

Aynı gün yazarı telefonla aradı, kitabı okuyup okumadığımı sordu; okumadığımı söyledim. "O halde nasıl yazarsınız?" deyince kendisine "Kılıçdaroğlu'nun annesi Sünni-Türk olsaydı, yine de bu kitabı yazıp yazmayacağı" sualini yönelttim. Bu soruyu cevapsız bıraktı ama yine de kitabını okumam gerektiğini ilave etti. Kabul ettim. Kitap iki gün sonra geldi. Okudum,

fikrim değişmedi, hatta eleştirimin daha ziyade haklılık kazandığını düşündüm ve meseleyi kendimce kapattım. Basınımızda bir ay boyunca bu kitaptan -bildiğim kadarıyla- hiç bahsedilmedi. Ben de sevindim, hatta bir kaç dostuma, "Ne güzel, bir politikacının aile köklerini irdeleyen bir kitap yayınlandı ve dedikoduya meraklı Türk basınında hiç yankı bulmadı. Bir kova kuma düşen bir bilye tanesi gibi ses çıkarmadan kaybolup gitti" diye hoşnutluğumu belirttim.

Basınımız bu konuda yapması gerekeni yerine getirip, anlamlı bir suskunlukla kitabı "ademe mahkûm" ederken, Sayın Kılıçdaroğlu'nun kanuni hakkını kullanarak yargıya başvurduğunu öğrendim. Kılıçdaroğlu kısaca yargıdan şunları talep ediyor: Kitabın basım, dağıtım ve satımına mahkeme sonuna kadar ihtiyati tedbir konulması ve 100 bin baskının tamamen satıldığı varsayımıyla 1,5 milyon liralık hâsılatın tazminat olarak kendine ödenmesi.

İlginç bir notu hatırlatmak isterim. Bu haber dün itibariyle CHP Kurultaylarında coşkuyla masaların üstüne çıkarak tezahüratta bulunan "tarafsız" yazarlarını istihdam eden CHP'li basın kuruluşlarında yer bulmadı; sadece Star ve Bugün gazeteleri hadiseyi haberleştirdiler.

Şimdi elmalarla armutları dikkatle ayıralım: Doğrudur, bu kitap Kılıçdaroğlu'na ve dolayısıyla CHP'ye özellikle seçim sürecinde zarar verebilme potansiyeli taşıyor; Kılıçdaroğlu'nun dava açması, kitabın toplatılmasını istemesi ve üstüne de tazminat talebinde bulunması en tabii hakkıdır.

Başka doğrular da var ama: Daha yayınlanmadan imha edilen kitap edebiyatına "Basılmamış kitaplar imha ediliyor (...) Hem düşünce özgürlüğü diyeceksiniz, özgür Türkiye diyeceksiniz; kitaptan korkacaksınız, düşünceden korkacaksınız" cinsinden hürriyet havarisi edâsıyla katkıda bulunan Sayın Kılıçdaroğlu kendisiyle bir kere daha çelişkiye düşüyor. Eğer kitaptan korkmamak Kılıçdaroğlu için bir üst değer ise, bu kitaptan da korkmamalıydı ama hemen ilave edeyim; ben Sayın Kılıçdaroğlu'nu dava açtığı, hakkını aradığı için değil, henüz tahkikat sürecindeki bir davaya adı karışan ve kimin yazdığı hâlâ meşkûk bulunan bir başka kitabı, sırf birilerine "şık görüneceğim" diye savunmaya kalkıştığı için eleştiriyorum.

Sayın Kılıçdaroğlu; size yapılanı kınamıştım, sizin yaptığınızı da, yani basılmış kitabın basım, dağıtım ve satışını engelleyip hâsılata el koymak talebinizi de eleştirmek durumundayım. Aile köklerinize saygı duyuyor ve bu konuda hissiyatınızı paylaşıyorum ama sıkça karar değiştirmenizi telmihte bulunan bu "Çarkçı" lakabı tutacak galiba...

Evet, gerçekten "şık" olmadı.

2011

30 Nisan

İktidar, uçkurlarımıza sahip çıkmalıdır Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

27 Nisan

Suç politikacılarda değil, bizde Zaman Gazetesi

25 Nisan

Tarık Akan'a teşekkür borçluyuz Zaman Gazetesi

25 Nisan

Ah Nâzım, ah Muallâ!.. Zaman Gazetesi

24 Nisan

Toplantı! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

23 Nisan

Gül galaksisi Zaman Gazetesi, Cumaertesi

20 Nisan

YSK'yı eleştirmek için BDP'yi mi desteklemeli? Zaman Gazetesi

18 Nisan

Nedir o, 'önemli bir hassasiyet'? Zaman Gazetesi

16 Nisan

Monarşi kültürüne anlamlı katkılar! Zaman Gazetesi, Cumaertesi

11 Nisan

AK Partililik meselesi! Aksiyon Dergisi

11 Nisan

Isırgan Zaman Gazetesi

10 Nisan

"İstanbul Türküleri": Var mı, yok mu? Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

09 Nisan

Yettiniz gaari Zaman Gazetesi

06 Nisan

Bu istatistik dehâsına sahip çıkalım Zaman Gazetesi

04 Nisan

Mekteb-i Mülkiye'deki mescid! Zaman Gazetesi

03 Nisan

Bahtsız Kaya Sultan'la Melek Ahmet Paşa'nın hikâyesi Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

02 Nisan

Dün akbili vardı, bugün Jeep'e biniyor Zaman Gazetesi, Cumaertesi

Dün akbili vardı, bugün Jeep'e biniyor

O kitap internette yayınlanmış; film seyretmeden sinema kritiği, kitap okumadan edebiyat eleştirisi yapmanın dayanılmaz cazibesiyle büyülenmiş bir araştırmacı yazar olarak "İmamın teferruatı" adını verdiğim kitabı, tabiatıyla okumadım, fakat bu hakkında yazmayacağım anlamına gelmez!

"O kitap yayınlandı" diye sevindirik olan çevrelere göz atıyorum; bir "Aydınlanma", ne bileyim yeni bir "Renessaince" ışıması filan göremedim; bildik şeyler, mâlum terâneler... "Bizde cezalandırmaya lâyık, dört başı bayındır bir fikir suçu işlenemez azizim" tezimin dayanağı budur işte. Savcılar da tahminimce, kitaptaki ifşaatlardan ötürü değil de, metnin örgüt içi talimat ajandası olarak kullanılmasının izini süren bir takip içindeydiler, süreyi uzatınca "rendering" patladı ve bu ara olan İmamın teferruatı isimli muhalled eserin yayın haklarına oldu. Sayın Cumhurbaşkanımızın "Otuz bin satacak kitap şimdi yüz bin tiraj yapacak" öngörüsü boşa çıktı; nereden baksanız 1 milyon liralık katma değer buharlaştı.

Peh, İmamın Teferruatı'na aldırış etmiyorum; asıl endişe ettiğim husus, eserlerine nisbetle muazzam bir tanınırlık pâyesine erişen ünlü pop ilahiyatçı profesörlerimizden birinin, "Fethullah Gülen ve Said-i Nursi hakkında kitap yazıyordum" şeklindeki açıklamasıdır. Eğer polis, bu müthiş eserin taslaklarına ve notlarına el koyduysa ilim ve edebiyat âlemimiz ne kadar döğünse yeridir. Böyle eserler, bir toplumun tarihinde birkaç yüz senede bir görülen, nâdir ve istisnâî şahıslar tarafından kaleme alınabilir. İnşallah savcılık bu değerli müsveddeyi elektronik ve babadan kalma usullerle tahrib edip bizi bu bedîiyyattan ebediyyen mahrum komaz!

Bu arada kendime esef edip duruyorum; ayıptır söylemesi bunca senelik yazarım, bir takım kitaplar kaleme aldım; hiç biri bir defada bin tanecikten fazla basılıp satılmadı; resmen

aşağılık kompleksi içindeyim. Ben de kitap yazarak zengin olabilirdim, ben de hatalı sollama yaptığım için trafik cezası yazan polise, "Kusura bakma memur bey, dalgınım, Cemaat hakkında kitap yazıyorum da" diyerek öz-tanıtıma hız verebilirdim; niçin akıl edemedim?

Bir dakika! Çok şey kaybetmiş değilim, yine yapabilirim. Muhtemel başlıklar şimdiden uçuşuyor kafamda; işte bazıları: "Hoca'nın bütün adamları", "Çobançeşme sokaktaki örgüt binasında gördüklerim ve duyduklarım", "Samanyolu'nun Gizli Esrârı!", "Abone Toplantılarında Neler Oluyor?", "Dün Akbili Vardı, Bugün Jeep'e Biniyor", "Türkçe Olimpiyatları'nın Bilinmeyen Çehresi", "32 Farzın Faziletleri".

Sonuncusu pek olmadı ama bir tuttursam o da en az 20 bin satar be!

Neyse, çok gecikmiş sayılmam değil mi; bugünden tezi yok "notlar" almaya başlıyorum derken bir baktım: Aa, bir parti liderinden, "Cemaat faaliyetini askıya alsın" şeklinde bir haber...

Şöyle bir göz attım.

Fikrimi hemen söyleyim; bu liderimizin beyanatı, son yarım asrın en önemli siyasi analizidir. Fevkalade beğendim, çok etkilendim velâkin küçük bir tashihe ihtiyacı olduğunu gördüm: Bu mühim beyanattaki Hocaefendi kelimesiyle bu liderin ismini, Cemaat kelimesiyle o partinin adını yer değiştirdiğinizde, eserin büyüklüğü daha iyi anlaşılıyor. Kutlarım. Tarih böyle özeleştiri görmemiştir!..

Yahu bu cemaat ne feyyaz, ne münbit bir kavramdır; telaffuz eden ihyâ oluyor, dokunan zengin oluyor, sataşan meşhur oluyor, bulaşan adam safına konuluyor...

Kafaya koydum; bildiklerimi yazacağım, yer yerinden oynayacak..

Bahtsız Kaya Sultan'la Melek Ahmet Paşa'nın hikâyesi

Melek Ahmet Paşa, Osmanlı tarihinde Bağdat fatihi diye bilinen IV. Murad'ın Kubbealtı vezirlerinden iken gün geldi talih kuşu başına kondu ve padişahın dindarlığı ile ün yapmış kızı Kaya Esmehan Sultan ile nikâhlanarak saraya damat oldu.

Kaya Sultan, rüya tabirine meraklı bir kızcağızdı; evlenmeden önce müneccimler, "Aman sultanım, sen Melek'ten hamile kalma; eğer ondan kız doğurursan şehide olursun." diye Kaya Sultan'ı korkutmuşlardı. Bu yüzden Kaya, nikâhları kıyıldıktan sonra, tam yedi sene Melek Ahmet Paşa'yı yanına uğratmadı.<!--more-->

"Bir dakika bir dakika! Nereden biliyorsun sultanların özel hayatına dair dedikodu kabilinden şeyi?" diye bana kızmayınız efendim. Ben, doğumunun 400. yılı münasebetiyle bu yılı şerefine tahsis ettiğimiz ünlü seyyâhımız Evliya Çelebi'den okudum bu rivayeti. Daha doğrusu, Evliya Çelebi hakkında doktora tezi yaptıktan sonra bu yakınlarda "Evliya

Çelebi'nin Gözlemleriyle 17. Yüzyılda Kadınlar" adlı bir ilmî çalışması yayımlanan Dr. Nurettin Gemici'nin eserinden naklediyorum (Kitap Lamure Yayınları'ndan neşredildi; bu rivayet ve daha niceleri, meselâ bütün beldelerin hâtunları hakkında Evliya Çelebi'mizin söylediklerini öğrenmek için bu esere başvurabilirsiniz).

Padişah ailesine damat olmanın pek öyle imrenilecek bir şey olmadığını şuradan çıkarmalıyız ki, iyi huyuyla şöhret bulan Melek Ahmet Paşa, hicranını içine atıp sesini çıkarmadan yedi yıl bekledi. Derken bir gün meşhur Kösem Valide Sultan, Kaya'dan ses-seda çıkmadığını (yani çoluk-çocuk olmadığını) fark edince, "Tiz Melek'i getirin." diye ferman edip durumu sordukta Paşa, "Vallahi biz yedi yıldır şeriat evine girmedik." deyince Kösem Sultan, Melek'e kızdı, "Vur Kaya'yı öldür, Kethüda kadını ve cümle musahibelerini." diye emretti.

Emir büyük yerdendi.

Bakalım, müneccimlerin dedikleri çıkacak mıydı?

İki genç dünyaevine girdikten sonra saadetle zaman geçirirken günün birinde Kaya Sultan, bir rüya görür ve eşi Melek Ahmet Paşa'ya anlatır; buna göre Kaya Sultan rüyasında cennette gezerken dedesi Sultan Ahmed Han'ı görür, torununu cennette gezdirirken kardeşi Sultan Mustafa, "Ey birader, bu kız Murad'ın nâmurad kızıdır, bırak da dünyada nesli kesilmesin." diye ricada bulunur. Ahmed Han, "Bu niyete fatiha" diyerek elini Kaya'nın yüzüne sürünce eline kan bulaşınca Kaya korkuyla uyanır ve kocasına rüyayı tabir ettirir. Melek Ahmet "Pek güzel, rüyada cennet görmek salih bir iştir, hayrolur inşallah." dedikten sonra hanımına etrafına bolca sadaka dağıtmasını tavsiye eder.

Peki, bu hadiseyi Evliya Çelebi nasıl bilebiliyor? Biliyor, çünkü Evliya, Melek Ahmet'in çok yakınındaki görevlilerden biridir ve paşanın itimadını kazanmıştır. Nitekim bu hadiseden sonra taşraya bir sefer esnasında rüyayı Evliya'ya anlatır. "Bu bir esrâr-ı Huda'dır. Sende emanet olsun." diye yeminler ettirir ve,

-Allahu a'lem, bizim Sultan va'z-ı haml ederken kanı akar ve şehide olur, dedikten sonra ağlar.

Taşra görevinden bir başka vesileyle çabuk dönen Melek Ahmet, eşiyle baş başa kalınca Kaya Sultan'ın gördüğü bir başka rüyayı daha dinleyecektir. Bu rüyasında Kaya Sultan, Eyüp'le Sarayburnu arasında bütün Haliç'in kayıkla kaplı olduğunu, içindeki yüzlerce insanın karaya çıkıp camide dua ettikten sonra imamın evini basarak eşini bir beyaz çuvala koyup ağzını bağlayarak kayığa koyduklarını götürdüklerini anlatır. Kaya Sultan, olanları, sahil sarayının penceresinden görmektedir. Haber yollayıp, kadıncağızı serbest bırakmaları için ne para isterlerse vereceğini vaad etse de, "Bu imam Ahmed'in karısı kanludur. Bunun işi artık Allah iledir." diye ricasını kabul etmezler. Kaya duruma çok üzülür, "Bunun bir kızcağızı var, hatunu öldürürlerse yetim kalır; ortalıkta bırakmam, ol kızı ben beslerim." diye kendine söz verir ve keder içinde uyanır.

Melek Ahmet, esasen rüyayı hayra yormamakla birlikte eşini teselli için yine güzel tevillerde bulunur; beyaz çuvalın Girid'i temsil ettiğini, inşallah yakında Kandiye'nin feth olunacağını söyler ve yine sadaka dağıtmasını tembihler. Lakin Kaya Sultan, kocasının "beyaz yalan" söylediğini anlamıştır. Melek kızar, "Sen baban Murad Han gibisin; bir rüyanın peşine takılıp gidiyorsun." diye araya laf kaynatır.

Çok geçmeden bu defa Melek Ahmet bir rüya görür ve sabahında hemen Evliya'ya anlatır; buna göre Kaya Sultan ile münakaşa ederler ve Kaya, "Bak a paşa; şimden gerü ne sen benim ehlimsin ne de ben senin hatununum. Heman benim nikâhımı ver." deyince Melek küplere biner, reddeder. Kaya ise, "Benim karnımda kızın var, al kızını, nikâhım helâl canım azad olsun, boşa beni." der, kocası "Aman sultanım, o nasıl söz!" deyince Sultan dolaba girip kaybolur.

Bu defa rüyayı Evliya yoracaktır fakat o da efendisi gibi tevili tercih eder, iyiye yorar; paşa inanmaz, "Ben zaten bu mesele hakkında başka rüyalar da görmüştüm akıbet fenadır." diye söylendikte Evliya Efendisi'ne takılır, "Düş görende değil yorandadır." diye telliye kalkışır ama Melek Paşa fitili almıştır.

Bu hadiseden 26 gün sonra Kaya Sultan'ın sancıları tutar, saray hekimleri ve ebeleri başına toplanıp doğuma yardımcı olurlar. Kaya Sultan'ın kızı olmuştur fakat rahimde hâlâ "son" tabir edilen "masumlar" bulunduğu anlaşılınca Kaya Sultan için feci saatler başlar. Son parçayı almak için ebeler olanca hünerlerini gösterirlerse de muvaffak olamazlar.

"Sultanı kilimler içre koyup çalkaya çalkaya tamam ettiler ve baş aşağı sultanı iki kerre asdılar ve bal fıçısı içre leb-ber-leb çiçek suyu koyub sultanı fıçı içre kodular. Hülasa i kelam üç gün üç gece sultana eyle işkence ettiler kim cihanda ettiği zevkleri cümle burnundan çıkardılar..."

Doğumdan sonra dördüncü gün nihayet Kaya Sultan can verip şehîde olur.

Rüya çıkmıştır.

Evliya Çelebi, nedense bizde "Palavracıdır, uydurma şeyler anlatır." diye kötü ünlenmiştir fakat böyle konuşanlar onun tarihçi yanını bilmiyorlar. Evliyamız, gezileri esnasında folklor derlemelerinden dil araştırmalarına, tarihi hadiselerden efsanelere kadar gördüğü, duyduğu, şahit olduğu her şeyi aktarmıştır bize. İşte Melek Ahmet Paşa'yla bahtsız Kaya Sultan'ın hikâyesini biz ancak Evliya'mız naklettiği için bilebiliyoruz.

Evliya Çelebi'miz 400 yaşında; daha nice yıllara...

Mekteb-i Mülkiye'deki mescid!

Bâkî Efendi'nin o muhteşem, "Aldın hezâr bütgedeyi mescid eyledin/ Nâkus yerlerinde okuttun ezanları" beytinde denildiği üzre binlerce putperest tapınağını alıp, çan yerlerinde

ezan okutan Sultan Süleyman'dan geriye, alelusul sinemaları zabtedip de sahnelerinde namaz kılmakla cihad ettiğini farzeden bir nesil zuhûr etmiş olsa gerektir ki, seyretmelere ve gülmelere doyamadığımız tiyatro oyuncusu Zeki Alasya abimiz, 30. İstanbul Film Festivali'nin açılış gecesinde, birbuçuk seneden beri kapalı duran Emek Sineması mevzubahis olunca dayanamayıp bir espri yapmış ve demiş ki,

-Milli Türk Talebe Birliği'nin İstanbul'daki binası eskiden laik bir yerdi, fakat zamanla, oradaki tiyatronun sahnesinde namaz kılmaya başladılar. Emek Sineması'nı çok seviyoruz ve tekrar açılmasını istiyoruz. Ama Emek Sineması'nın sahnesinde namaz kılınacaksa hiç açılmasın daha iyi...

Bu paragrafı okudum; düşündüm, bir daha düşündüm; işin içinden çıkamadım. Acaba Beyoğlu'ndaki Emek Sineması, vaktiyle kötü yola düşüp de sağcı-muhafazakâr gençler tarafından ele mi geçirilmişti acaba? Tahkik ettim; yoktu öyle bir şey! Bu mübarek irfan menbâımız 1884'de İstanbul Avcılar Kulübü (Club des Chasseurs de Constantinople) gibi ulvî bir maksada hâdim iken bilahire Rum Atletik Cimnastikhanesi'ne tahvil olunmuş; ardından Nouveau Cirque nâmıyla sirk olaraktan memleketin ilm ü irfânına bir hayli zeman paratonerlik yaptıktan sonra 1918'de tiyatro, 1924'de ise Melek sineması ünvanıyla mukaddes Hac yerleri kılavuzundaki müstesna yerini almış. Peki daha sonra MTTB'li gençler tarafından fethedilip de "değirmi" yerlerinde namaz kılınmış olabilir mi? Üşenmedim, "Mutlaka benden daha iyi bilir" düşüncesiyle Prof. Dr. Mehmet Genç Hocamıza sordum. Hoca, "Cağaloğlu'ndaki MTTB binasında namaz kılınıp kılınmadığını bilmiyorum ama 50'li yıllarda Mekteb-i Mülkiye'nin (Şimdiki SBF'dir) bir mescidi vardı ve orada Elmalı'nın tefsirini dahi görmüştüm." diyerek meseleye vuzuh getirdi. Bilvesile bütün okuyucularım namına ellerinden öpüyorum.

E, nedir öyleyse Zeki Abimizin mesajı? Aslında mesaj filan yok. "Otuz yıllık festival hatıralarını anlat" deyince aklına birbiriyle ilgisi olmayan iki bina gelmiş ve bir hoşluk yapayım diye düşünmüş. Hayret, oyunculuğu fena değildi halbuki?..

Yazınca kızıyorlar; sahne sanatçılarının bazılarında böyle travmatik davranış anomalileri tezahür edebiliyor klinik olaraktan. Bir yerde konuşma yapması lâzım meselâ; illâ ki bir çıkıntılık yaparlar bu arkadaşlar. İçlerinden birisi öldüğünde tabutu sahneye çıkarıp huzurunda çûş u hurûş ile alkış çalıp ardından kara gözlükleriyle "ışık oldu abi, sonsuzluğa yürüdü" diye hayıflanaraktan, cenaze namazı esnasında en uzak kaldırımda alargada beklemek de bu zümrenin mûtadı olup, pek de laik bir ritüeldir hani!

"Ritüel" deyince aklıma geldi; Zeki Alasya Mason'muş; konuyla hiçbir ilgisi yok tabii, fakat ondan daha dereceli üstadlar, Zeki Birader'in son sahne performansını gördükten sonra, "Arkadaşlar biz bu locayı kapatsak yeridir; ooo, sellemehüsselâm ışığı gören girmiş içeri!" diye bir durum değerlendirmesi yaparlar mı bilmem?

Çok yaşa sen e mi Zeki abi; tiyatro sahnesi "laik yer" ha? Peki, ışığa yürüyen sahne emekçilerini niçin ille de son adımında sahneye çıkarıp da ardından hep aynı, "Bu defa güldürmedi" bayat esprisini yapar durursunuz?

Bu defa güldüremedin Zeki abi; sana bir hak daha tanıyalım mı?

Bu istatistik dehâsına sahip çıkalım

Araştırmacı gazeteci olsam kaç para? YGS'de 1 milyon 700 bin öğrenci için tek tek hazırlanan soru kitaplarına, aynı miktarda şifre yerleştirildiği haberinin eğrilik-doğruluk sağlamasını yapacak durumda olmadığımı kabul ediyorum; buna rağmen "Şifre var" iddiasıyla ortalığı birbirine katan gazetelerin ve bu işlerden anladığını ileri süren yazarların iddialarını hayretler içinde okuyorum. Çağın bu kadar gerisinde kaldığım için bana ne kadar esef etseniz azdır.

İstatistik dersinden hep nefret etmişimdir ve bu dersten nasıl olup da geçtiğimi hâlâ hatırlamam; o zaman şifre uygulaması filan da yoktu. Binaenaleyh dededen kalma usûlle yanımdakinin kâğıdına bakıp kopye çekmiş olabilirim. İşbu cehâlet seviyesinde gördüğüm şudur: Diyelim ki ÖSYM bazı öğrencilere iltimas yapmak için soru kitaplarına şifre koymaya karar verdi; bunun için 1,5 milyondan fazla "zâta mahsus" soru kitabının tek tek düzenlenmesi, diyelim ki içlerinden 300 veya 500 tanesi için geçerli olacak şifre işleminin, geriye kalan yüz binlerce soru kitabı için anlamsız kılınması gerekecektir. Yahu bu ne zahmet, şu işlemin karmaşıklığına bakar mısınız; muazzam bir zahmet, insanda hayranlık uyandıracak bir organizasyon kabiliyeti, akıl almaz istatistik ve entrika taklaları... Bu, aslında gurur duyulması gereken enigmatik bir dehâdır ve hakikaten bu zırvalıkla uğraşan biri veya birileri varsa önce yaptığını fitil fitil burnundan getirip, ardından üstün başarı ödülüyle taltif edilmelidir. 50 metreden ipliği fırlatıp iğneye geçiren mârifetli adama padişahın yaptığı gibi; evvela 100 deynek, ardından 100 altın...

Bitmedi, plâğın öteki yüzü var daha: Diyelim ki ben torpilli bir öğrenciyim ve yüz binlerce öğrenci adına tek tek düzenlenmiş soru kitaplarından bana ait olanı sınav başlarken önüme konuldu. Birader, bırakınız şifre çözmeyi, uygulamak için bile çok sıkı istatistik bilmek gerekiyor; nitekim dünkü Vatan gazetesinin haberindeki şifre uygulama tarifini buraya aynen alıyorum; bakınız ne yapmak gerekiyormuş:

"Çembersel modlamada, şıkların altına rakamlar küçükten büyüğe doğru sıralanıyor. Eğer bir tane cevap çakışıyorsa bu eski sistemdeki gibi doğru oluyor. Ama bu çok nadir olarak ortaya çıkıyor. Eğer eşleşme olmazsa, en büyük rakam en başa getiriliyor. En küçük rakam böylece ikinci sıraya geçmiş oluyor. Çakışan olup olmadığı kontrol ediliyor. Çakışan oluncaya kadar kaydırma işlemi devam ediyor. Çakışmayan olmadığı sürece ya da birden fazla şık çakıştığında tekrar sayılarda kaydırma yapılıyor. Sonunda tek çakışan kalana kadar bu işlem yapılıyor."

Bu istatistik becerisini üstelik sınav esnasında gösterebilen öğrenciyi zaten buralarda zaptetmemiz mümkün olmayıp, doğrudan NASA'ya mühendis versek sezâdır. Kaldı ki bu işlemi, sonradan uygulayan öğrenciler 40 sorudan ancak 5'ini cevaplayabilmişler. E kardeşim, o kadar zahmete ne gerek var; her sorunun A şıkkını işaretlesiniz zaten 100 üzerinden 20 puan cepte keklik demektir ve bu kadarını en tembel talebeler bile bilir (Başta ben!).

Ne oluyor? Bir kaşık suda müthiş bir fırtına koparılıyor. CHP'li medya, seçim sath-ı mâiline girdiğimiz şu günlerde hükümetin böğrüne esaslı bir dirsek çakma denemesinde bulunuyor; kaç kişinin aklı karışsa kâr sayılıyor. Ne de olsa, "Bir ok attım kebab oldu" saçmalıklarını bile süsleyip püsleyip mantık eseri gibi servise sunan güçlü bir medya desteği var CHP'nin.

Benim câhilâne fikrim şudur: Eğer varsa böyle biri, 1,5 milyon farklı soru-cevap varyasyonuna tek tek şifre koyan dehâya sıradan mücrim muamelesi yapmamalıyız. Bu zekâ, CHP'nin aday listelerinde Ergenekon sanıklarından boş kalan bir yere mutlaka yerleştirilmelidir; hem de şifresiz.

Yettiniz gaari

Görüyorum ki başörtülü aday meselesi, necib matbuatımızda yeni bir tartışma heyecanı doğurmuş bulunuyor ve mesele yüksek bir ciddiyet katında ele alınmaktadır.

Bu konuda, "Şimdilik acele etmeyelim, yeni anayasayı bekleyelim"cilerle, "Ne münasebet, ya şimdi ya asla"cılar kapışmış vaziyette. Her iki taraf da kendine göre haklı sebepler ileri sürüyorlar ve biz sade vatandaşlar, bu seçimlerde AK Parti başörtülü aday göstersin mi göstermesin mi meselesinde şaşkın ve ne yapacağımızı bilemez halde etrafa bakınmaktayız.

Öyle saf saf düşünüp durur ve "Eyvah, ne olacak bu işin encâmı?" diye pimpiriklenirken âniden kafamda bir ampul yandı (Bkz: çünkü yandaş yazar!): Niçin başörtülü aday konusu sadece AK Parti üzerinden yürütülmekteydi ki? Türkiye'de hamdolsun, çok partili sistem icabı daha başkaca arslan gibi partiler vardır ve onlar bu mevzuda gelinlik kız gibi kenarda mahcûbâne bir edâ ile oturacaklarına meseleye sahip çıkarak başörtülü aday meselesini şakkadak çözebilir ve böylece, "Başörtülü aday gösterirsem Anayasa Mahkemesi ağzıma biber sürer" endişesi içinde kıvranan AK Parti'ye esaslı bir gol atmış olurlardı.

Ehemmiyetle tebârüz ettirmeliyim ki, bu buluşumdan ötürü kimseden taltif, iltifat beklemiyorum fakat özellikle CHP'nin şahsıma karşı samimi şükran duyguları geliştirmesine engel olacak değilim; zira bakınız, bu plan CHP'yi, önümüzdeki 12 Haziran seçimlerinde tek başına iktidara taşıyacak yegâne yoldur. Şöyle ki; CHP derhal harekete geçerek her ilde, seçilme garantisi olan yerlere başörtülü hanım adaylar koyar. AK Parti ise, Anayasa Mahkemesi kulağımı çekebilir endişesi ile çekinerek CHP'nin cesur hamlesini, "Enayiler, AYM sizi kapatsın da görün gününüzü" diye dudak kıvırarak izler. CHP, kampanya boyunca AK Parti'nin korkaklığı tezini işleyerek, inançlara en çok sahip çıkan, laiklik konusunda en

hassasiyet gösteren partinin kendileri olduğu anafikrini vurgular. Halkımız da "Sahi yahu, AK Parti korktu, CHP ise bu konuda ürkek değil erkek çıktı; hiç de uzaktan göründüğü gibi Müslümanlara antipatik bakan bir parti değilmiş CHP; haydi bir de CHP'yi deneyelim, İsmet Paşa'nın hatırı var" diyerek AK Parti'ye değil CHP'ye yönelirler.

Sonuç: CHP iktidara gelir, AK Parti ise CHP'li medyacıların, Ergenekoncuların, darbecilerin, darbesever baroculların ve balyozsever sivil toplum kuruluşlarının ol kadar uğraşıp başaramadığı bir yenilgiye uğrayarak seçimi kaybeder; parti o'ssaat bölünür. Ergenekon kapıları açılır; herkes dışarı çıkar. İlk cumhurbaşkanı oylamasında tarihî farkla Kılıçdaroğlu seçilir, Gürsel Tekin başbakan olur, Süheyl Batum yerinde kalır, Deniz Baykal hatıralarını yazmaya, Önder Sav torunlarıyla ilgilenmeye başlar.

Bunu gören diğer partiler, "Keramet başörtülü adayda imiş meğer" diye kadrolarını başörtülü siyasetçilerle doldurmak arayışına girerler. Böylece başörtüsü konusu, bütün partiler tarafından sahiplenilmiş olduğu için ülke gündeminden ebediyyen çıkar. Durumu gören Anayasa Mahkemesi, "Başörtülü milletvekilleri olduğu için koca CHP'yi kapatacak değiliz herhalde; yok daha neler?" diyerek meseleyi görmezden gelirler. Eğer yine de dava açmaya kalkışacak birileri çıkarsa mahkeme evvelâ "Yettiniz gaari" diyerek, CHP'yi değil AK Parti'yi kapatır. CHP ise, "Yettiniz gaari" diyerek Anayasa Mahkemesi'ni kapatır.

...

Gördünüz, plan güzel; uygulamaya geçmeden önce başörtülü aday konusunu sadece sağ siyasetin meselesi gibi gören ve gösteren zihni tutumu gözden geçirmeye ne dersiniz?

"İstanbul Türküleri": Var mı, yok mu?

Bazı müzik eserlerinin baş tarafındaki "Anonim" lâfını hiç anlamamışımdır. Sahibi belli olmayan, bilinmeyen anlamına gelen anonim sözünü açıklayan en iyi Türkçe deyim, "Kimvurduya gitmek" olabilir meselâ.

Nerde anonim sözü geçse, ihtiyatlı olmak gerektiğine inanırım; meselâ bir türkünün nasıl olup da anonim sayılacağını kesinlikle havsalam almaz ve aklıma hep şöyle bir komik manzara gelir: 30-40 kişi köyün meydanlık yerinde oturup hep birlikte türkü bestelemektedir ve uzaklardan bu türküyü dinleyen derleyici, türkünün kime ait olduğunu çıkaramadığı için nota kâğıdının üstüne, "Anonim" yazmıştır!

Böyle şey olur mu hiç? Olmaz tabii; sahibi unutulmuş eserlere anonim etiketi konulur elbet fakat bizim halk türküleri geleneğinde, "Türkü dediğin anonim olur; halkın öz bağrından kopup fışkıran bu ılgıt ılgıt nağmeler filan..." diye bir yuvarlama adeti icat olunmuştur. Her türkünün bir bestecisi veya türküyü yakan kişi elbette var ama bilmiyoruz.

Derleyici deyince akılma geldi; biliyorsunuz bizde türküler evvela yöre veya şehir isimleriyle etiketlendiriliyor: Orta Anadolu dolaylarından dediğinizde % 95 doğruyu tutturmak mümkündür fakat "Marmara dolaylarından" anonsuyla türkü takdim edildiğini hiç duymadım; onun yerine "İstanbul türküsü" tâbiri vardır ama...

İyi de, İstanbul, bütün bir Türk milletinin köylülüğünü üzerinden alıp onları şehirli yapan yer değil midir? İstanbul şarkısı denilse anlarız da İstanbul türküsü de neyin nesidir? Türküleri sadece köylüler mi yakar ve söyler; şehirlerde halk musikimizin aktığı bir mecrâ var mıdır?

"Herşeyden anlıyorsun be adam; bari müzikolojiye bulaşma" diyenleriniz çıkacaktır mutlaka; ne yapayım, merak işte. "Amatör uğraşılarımız aslında hakiki mesleklerimizdir" diye bir söz duymuştum. Müzikoloji benim amatörce uğraştığım bir konu değil; geçenlerde İstanbul 2010 Ajansı'nın yayınladığı ilginç bir kitabı karıştırırken takıldı bu sualler aklıma. Kitap İstanbul Türküleri'ne dair. İTÜ Türk Musikisi Konservatuarı öğretim görevlilerinden Süleyman Şenel tarafından kaleme alınan "İstanbul Çevresi Alan Araştırmaları" isimli iki ciltlik kitabın adı ve görünüşü ilk başta okuyucunun gözünü korkutacak, "Okuma beni" dedirtecek bir tehdid saklıyor gibi görünse de aslında herkesin zevkle okuyacağı güzel bir halkiyat kitabı.

Mahiyetini özetleyeyim: Sene 30'lu yıllar. Genç Türkiye Cumhuriyeti, kültür politikaları icabı Osmanlı geçmişinden yüz çevirip, "Ne varsa Anadolu'da var" yaklaşımıyla Anadolu'nun kültür varlıklarını tesbit ederek o varlığı batılı teknik ve usûllerle harmanlayıp Türk müziğine çağ atlatma hamlelerine girişmezden evvel, mevcut durumun bir envanterini yapmak istiyor. Ankara'da bir Devlet Konservatuarı kuruluyor ve bu kuruma bağlı olarak bir de folklor arşivi şefliği tesis ediliyor. Bu birimin başına Halk musikimizin efsane isimlerinden ve o günlerde Sivas Lisesi (Ayıptır söylemesi, fakir de okudu o lisede) musiki muallimlerinden Muzaffer Sarısözen (Öğünmek gibi oluyor ama hemşehriyizdir!) tayin ediliyor. Bizim ilk ilmî "Derleyici"miz rahmetli Sarısözen sayılabilir. Bu teşkilat, bütün illere anket formları dağıtarak işten anlayan öğretmenler aracılığı ile geniş çaplı bir ön tarama faaliyeti başlatıyor. 1937'de işe başlayan Sarısözen ve arkadaşları, 1952 yılına kadar her sene katır sırtına yükledikleri "Modern" ses kayıt cihazları ile Anadolu'yu geziyor ve derlemeler yaptıktan sonra tuttukları kayıtları Cebeci'deki konservatuarın bir odasındaki dolapta muhafaza ediyorlar.

Kitabın hikâyesi, 1985'te genç İTÜ Türk Musikisi Konservatuarı öğrencisi Süleyman Şenel'in Ankara'daki binaya gidip Sarısözen yadigârı folklor arşivinde araştırma yapmak için müracaatta bulunmasıyla başlıyor. Yarım asırdan beri dolapta pek kimsenin ilgisini çekmeden bekleyen derleme kayıtlarının kitap haline gelişinin encâmı budur.

Radyolardan duymaya alıştığımız, "Yozgat yöresinden bir sürmeli", "Acıpayam dolaylarından bir kına havası" tarzı takdimlerin kaynağı da işte bu arşiv. Sarısözen ve arkadaşlarının 15 yıl süren çalışması bir tarafta Anadolu'nun kültür envanterine önemli bir katkı sağlarken, öte

yandan "Halk Musikisi-Yüksek zümre musikisi" gibi garip ve yanıltıcı bir tasnife de zemin hazırlamıştı fakat o faslı geçiyoruz.

Yeniden o soruya, yani İstanbul Türküleri meselesine dönüyoruz, çünkü 2010 Ajansı tarafından yayınlanan kitap, sadece "İstanbul yöresi"nde vaktiyle yapılan türkü derlemelerine dair kayıtlarını (Kitabın ekinde bir de CD sunuluyor) ihtiva ediyor. Yazarın bu soruya verdiği cevap şudur: "Elimizdeki İstanbul etiketli eserlerin büyük kısmının, 19. yüzyıldan 21. yüzyıla taşınmış ve yoğunlukla 20. yüzyılın duygu ve sanat anlayışı ile biçimlendirilmiş eserler olduğunu düşünüyorum." Bu hükümden çıkarılacak mânâ, bütün memlekete kültür eseri ihraç eden ve bütün yurttan kültür eseri ithal eden o muazzam deponun, adeta dev bir musiki imalathanesi gibi halk musikisine ağabeylik ederken, kendi havalarını ayrı tutacak itinayı göstermekte yer yer zaafa düşmesi olabilir; nitekim kitapta yayınlanan derleme kayıtlarına "İstanbul türküsü" diye geçirilen pek çok eser, aslında kaynak kişinin asıl memleketinden, meselâ Rumeli'nden, Bursa'dan, İzmir'den, Adapazarı'ndan duyup öğrenmiş olduğu havalardır. Bu bir anlamda taşrasının İstanbul'u ele geçirişi, ona kendi varlığını armağan edişidir ama bu tesbit elbette İstanbul'un kendine mahsus bir musiki şivesi, bir türkü dağarcığı olmadığı şeklinde de anlaşılmamalıdır. Bütün memlekete karakterini veren İstanbul, bir parça kendini ihmâle uğratmıştır o kadar.

Kâtibim türküsü, İstanbul'un değilse nereye ait olabilir ki? Ya o gülden nâzik, sümbülden nârin ninniler... Ya, "Fındıklıdır bizim yolumuz" türküsü, ya Sabâ makamının en güzel türkülerinden "Mendilimin yeşili" veya "Telgrafın tellerine konan kuşlar" veya İstanbul tulumbacılarının o meşhur "Besmeleyle biz yangına gideriz" havası...

O türkü öyle değildi galiba diyeceksiniz; haklı ve haksızsınız; haklısınız çünkü o tulumbacı havasını bugüne kadar hep "Yangın olur biz yangına gideriz" diye duyduk; haksızsınız çünkü "Besmeleyle biz yangına gideriz" sözleri, o cümlenin asıl hâli.

TRT denetiminin doğradığı türkü sözleri, değil bir pazar yazısı, şöyle enine boyuna incelense kitap olur vallahi; "Besmele" laikliği incitir, başımıza iş almayalım diye denetçinin biri o güzel türkünün sözlerini "laisize" edivermiş olmalıdır. (Bu konuda müzikologlarımızdan himmet bekleriz doğrusu!)

Ne garip ülkedir şu bizimkisi?

Artık pek İstanbullu kalmadı ama en azından İstanbul'un yeni sâkinleri bu değerli yayından haberdar olsunlar istedim. 2010 Ajansı'nı ve yazarı Süleyman Şenel'i (geç de olsa) bu güzel yayından ötürü kutluyorum.

Isırgan

Yol yorgunluğundan kurtulup birkaç dakika dinlenmek için 4. kattaki otel odasının balkonuna çıkınca sersemletici bir manzarayla burun buruna geldim.

Oraya kadar her şey alışıldıktı; evler, yollar, sokaklar, insanlar. Sayısız benzeri gibi kötü tasarlanmış, acemi mimar fantezilerinin kurbanı olmuş binalar, bulutlar, batı ufkunu kızartarak batmaya yüz tutmuş güneş...

Her şey bildik, her şey sıradan; bu biteviyeliğin ufkunda tabii olmayan tek unsur dağlardı. Dağlar... Ufuk çizgisinin hatt-ı bâlâsını maviden mora, turuncudan siyaha tül tül perdeleyerek ard arda sıralanan dağlar. Yeryüzünün en yakışıklı ârızası dağlar. Şehrin topoğrafyası içinde tüketile tüketile onurunu kaybetmiş, inişlerle yokuşlarla indirgenmiş dağlar. Şairin, "Gitmez oldu gönlümüzden endişen / Mürüvvetsiz beyden yeğdir dört köşen" diye derinliklerine sığındığı o muhteşem fikir...

Nazilli'de şehrin kuzeyine yangelip, eski dünya tarihinin en münbit ovalarını seyreden dağları görünce burnumun direği sızladı. Pencereden göz atınca hemen dağları görüvermek ne saadet. Beğenmediğim Ankara'nın bile bir Hüseyingazi dağı vardır ki, şehir içinde binaların altında kalmış ufak tefek tepelerin hazin görüntüsüne rağmen Cumhuriyet pâyitahtının şan ve itibarını kurtarmaya yetmektedir. Hemen ardında Elmadağ...

Ege başka; insanı, tabiatı, ufku, sofrası, tadı, tuzu bile başka. Meselâ misafiri ağırlamak için önüne yedi dağın otunu süsleyip püsleyip üzerine kıvamlı ve leziz zeytinyağı gezdirip iki damla turunç suyu sıkarak ikram etmek kimin aklına gelir? Tabağımdaki bir tutam ısırganı görünce yemekten vazgeçip çocukluğuma dönüverdim. Hani bir yaz günü kiralık bisikletin zamanı geçip de cezaya düşmeyim diye hızlı pedal çevirirken mezbaha civarında bir tümseğe takılıp da çizgi filmlerde olduğu gibi paldır küldür adam boyu ısırgan çalılarının ortasına düşmemiş miydim?

Siz sayın ki Cennet-i âlâ'dan bir köşe; Nazilli Belediyesi'nin nazik daveti olmasa, İzmir-Antalya yolcularının farkında bile olmadan gelip geçtikleri bu sâkin beldeyi nereden görürdüm ki? Fırsattan istifade Zaman okuyucuları ile bir araya gelip sohbet etmek bu yolculuğun ikramiyesi oldu. Özellikle hanım okuyucularla sohbetimize hepinizin ortak olmasını isterdim; bu tablo, Zaman gazetesinin her gün kapınıza bırakılan mevkutelerden niçin farklı olduğunu anlatıyordu: Zaman, bir gazeteden ibaret değil, sayısı bir milyona yaklaşan dikkatli, takipçi, hesap sorucu, sorgulayıcı, dikkatli ve feragat sahibi bir kitledir. Gazetenin yemekhanesinde bulaşık yıkayan arkadaşlarımızdan genel yayın müdürüne, muhabirden çizere, yazardan idari görevlilere kadar her Zaman çalışanı, böyle bir kitlenin izzetini yükseltmek için yüklendiği sorumluluğun şuurunu müdrik, okuyucusuyla beraber nefes alıp veren bir topluluk oluşturuyorlar.

İstanbul'un fethiyle yaşıt Koca camii avlusunda Mustafa Bey'in nefis ayranından içmek, aynı camiin minare gölgesindeki avlunun hasırında genç zeytin ağaçlarının dalları altında cuma cemaatine katılmak ne güzel, ne şirin bir saadet ânıydı. Benim için kısa Nazilli seyahatinin en güzel aksâmı, değerli yazarımız Ali Çolak'ın köyüne yaptığımız kısa ziyaretti. Toygar köyünün bahara, yeşile, çiçeğe ve kuzu melemelerine gömülmüş bu sıcak yuvasında tâzelendik, huzur bulduk, dua aldık, gönlümüz açıldı.

Nazilli'de Zaman okuyucuları, haklı olarak yazarlarıyla sohbet etmek, ağırlamak istiyorlar; özellikle Nedim Hazar'ın ismen davet aldığını belirtmem lazım. Ege'nin meşhur otlu sofralarını (şaka!) özleyen yazarlarımıza hassaten bir Ege ziyaretini tavsiye ediyorum.

AK Partililik meselesi!

Polisiye roman ve filmlerde sıkça tekrarlanan bir espri vardır: Bir şeyi saklamak gerektiğinde insanlar genellikle, kimsenin bulamayacağını sandıkları gizli köşeleri seçerler; oysa kimsenin dikkatini çekmeyecek derecede ortalık yere bırakılan, daha doğrusu gizlenmeyen şeyler genellikle fark edilmez ve “saklı” kalır.

AK Parti’nin 3. genel seçime giderken bir kere daha önde olmasının sebepleri, belki de herkesin fark edebileceği şekilde orta yerde durduğu için fark edilmiyor. Bu gerçek, siyasi hayatımızın en önemli olgularından biri.

AK Parti, Ağustos 2001’de kuruldu ve kuruluşundan sadece 15 ay sonra tek başına iktidarı kazandı. Bu bir seçmen yanılgısı, bir iletişim kazası değildi. Onu, 2007 seçimlerindeki açık ara üstünlük izledi. Bu esnada yapılan iki mahalli seçimde ve bir referandumda da seçmen AK Parti’ye açık desteğini belli etti. İki ay sonraki seçimlerin galibi de büyük ihtimalle aynı parti olacak.

Çiçeği burnunda bir parti, hangi şartlar altında orta vadede böyle bir başarı gösterebilir; buna mukabil siyasetin temel aktörleri sayabileceğimiz CHP, MHP, DP, DSP gibi partiler nasıl olur da daha seçimler bile yapılmadan seçimi kazanmak değil, varlıklarını korumak endişesine kapılabilirler?

VERİLEN DESTEK, KURUM

KİMLİĞİNİN ÖNÜNDEDİR

AK Parti, bu yıl 10 yaşına basacak; ancak daha ilk yılında (o tarih itibariyle) 70 küsur yaşındaki CHP’yi, 30 küsur yaşındaki MHP’yi, ondan daha eski bir geleneğin devamı ANAP, DP gibi merkez sağ partileri geride bırakmayı başarabildi. AK Parti’nin ne kurum kimliği, ne de partili profili netleşmiş bile değildi. Bugün itibariyle seçmenleri, AK Parti’ye destek vereceklerini söyleseler bile kendilerini bir “AK Partili” olarak nitelemekte rahat davranamıyorlar; partinin ideolojik yerini ve siyaset felsefesini belirlemek için gösterilen onca

gayrete rağmen kamuoyundaki AK Parti desteği, AK Parti'nin kurum yapısından daha önde duruyor. Bu garip durum bana AK Parti'ye verilen desteğin, her seçim dönemi için geçici bir mahiyet taşıdığını düşündürüyor.

AK PARTİ, KONJONKTÜR PARTİSİ Mİ?

AK Parti bir konjonktür partisi midir? Pekâlâ olabilir; çünkü AK Parti'nin başarısında konjonktür gelişmelerinin büyük payı oldu. 2002 seçimlerinde, bir önceki iktidarın uyumsuz yapısı ve feci ekonomik politikalarını cezalandırmak arzusu yanında 28 Şubat sürecine gösterilen tepkinin büyük hissesi var; AK Parti bu noktada denenebilecek en ümit verici ihtimal olarak göründü ve destek kazandı. 2007 seçimlerinin ayrıntıları hâlâ hafızalarda; Cumhurbaşkanlığı seçimi konusunda ordunun, yargının ve CHP'nin paraleline düşen bazı merkez sağ partilerinin çıkardığı engelleme çabaları kamuoyunda öfkeye dönüştü ve AK Parti bu defa rakiplerinin enerjisiyle yükselen bir parti olarak göründü. İki ay sonra yapılacak seçimlerin temel belirleyicisi, Ergenekon ve onun paralelindeki diğer davalardır ve AK Parti'ye üçüncü seçim başarısını getirmesi beklenen unsur da budur.

Bu arada hükümetin, 9 yıllık icraatı esnasında seleflerine nazaran pek çok konuda daha başarılı olduğunu da insafla hatırlamalıyız.

Ortalık yerde duran ve biraz dikkatle bakan herkesin görebileceği bu hususlara sadece CHP ve MHP'nin yokmuş gibi davranması gariptir. Bu partiler, geçen on sene içindeki parti performansını özeleştiriye tâbi tutmaksızın AK Parti'yi, Türkiye'yi geriye götürmeye uğraşmakla; laikçi hayat tarzını tehdit etmekle, ülkeyi bölmekle, yargıyı ve orduyu güçsüzleştirmekle suçlayarak muhalefetlerini AK Parti'nin kötülüğü ve zararları üzerine kuruyorlar. Bu tarz siyasetin seçmen tarafından beğenilmediği seçim sonuçlarından bellidir; en azından CHP'li ve MHP'li sadık taraftar kitlesinin desteği, partilerini daha yukarılara, iktidara taşıyacak miktara ulaşamıyor. Geniş halk desteğiyle iktidara, asırlık veya yarım yüzyıllık siyaset çınarları değil, 10 senelik yeni bir kuruluş erişebiliyor. AK Parti'nin kurum kimliği zayıf ve henüz teşekkül safhasında, buna mukabil muhalefet partilerinin sadece amblemlerinin bile marka değeri çok büyük. AK Parti'nin kemikleşmiş bir seçmen kitlesi olup olmadığı henüz bilinmiyor; buna karşılık CHP için yüzde 20, MHP için yüzde 10 rakamları "sadık partili" limitleridir. Kâğıt üzerinde CHP ve MHP daha çok "parti"yi andırıyorlar, AK Parti ise partiye oy verenlerin bile açık açık "Ben AK Partiliyim arkadaş" diyemediği hâlde başarılı olabilen, henüz kuruluş safhasını tamamlamaya uğraşan bir heyet görünümünde.

AK PARTİ TARAFTARLARI NİÇİN

DESTEK ÖZÜRLÜ GİBİ GÖRÜNÜYOR?

“AK Partili olmak”, seçmen için hâlâ, “CHP’li olmak” türünden kolaylıkla kabullenilecek ve sahip çıkılacak bir kimlik değil. Bunda basın-yayın organlarındaki gizli ve açık CHP taraftarlarının büyük hissesi ve psikolojik baskısı var. Meselâ bir yazar, sanatçı, oyuncu, sporcu veya iş adamı için CHP’lilik kolaylıkla sahiplenilecek bir özelliktir çünkü bütün medyalarda tabii ve kişiyi onurlandırıcı bir tercih olarak gösterilmektedir. Buna mukabil AK Partililik o kadar kolay sahiplenilemiyor. İşin ucunda “yandaş, iktidar yalakası, devleti ele geçirmeye çalışan kötü niyetli biri” gibi görünmek kaygısı ağır basıyor. Bu yüzden AK Partililik, hâlâ kamuya açık alanlarda savunulan ve sahip çıkılan bir durum olamadı; buna mukabil, -ilginçtir- partiye duyulan aidiyet, en net şekilde seçim sandığı başında netleşen bir tercih oluyor.

CHP’nin son kurultayında masaların üzerine çıkıp alkış tutarak CHP’deki değişimi alkışlayan gazete yazarları görüldü; meselâ bu hâlin simetrisini karşı cenahta görmek mümkün değildir. AK Parti’den adaylığı kesinleşen yazarlar bile o derece “partizan” bir görüntü vermenin doğru olmadığı inancıyla daha ölçülü davranmak lüzumu hissediyorlar. CHP yandaşı basın kuruluşları, AK Parti’yi desteklemenin, alenen itiraf edilemeyecek derecede özürlü bir tutum olduğu propagandasında çok başarılılar.

Bu durum AK Parti yöneticileri için, şimdilik pratik avantajlar sağlayan bir hâlmiş gibi görünse de aslında psikolojik bir eşik teşkil ediyor. Eşiği aşmaktan anlaşılması gereken, “Başbakanın uçağına binebilen imtiyazlı gazeteciler” olmamalıdır ama; bilakis toplumda AK Partili kimliğin açıklanmasını kolaylaştıracak türden halkla ilişkiler çalışması yapılması gerekiyor zannederim.

Sözün sonunda, bu garip durumu izah edebilecek bir tespitte bulunalım: AK parti, yaşadığımız hadiseler sebebiyle aslen AK Partili olmayanların da büyük oranda destekledikleri, kendilerini desteklemek zorunda hissettikleri bir partidir; kamuoyuna açık yerlerde yeterince sahiplenilmemesinin ardında bu gerçek var. Bazen cesur, bazen mütereddit adımlarla AK Parti, Türkiye’nin askerî vesâyetten kurtulması, ekonomi yönetiminin disiplin kazanması, devlet içindeki çetelerin temizlenmesi, hatta genç kuşaklara “ezeli” bir dertmiş gibi görünen Kürt meselesinin çözümlenmesi konularında öncü ve devrimci adımlar attı ve ihtiyacı olan desteği buldu. Eğer, Cumhuriyet’in 100. yılında da olmak niyetleri varsa, yaşadıkları 10 yılı bu bakımdan iyi değerlendirmeleri gerekir diye düşünüyorum.

Monarşi kültürüne anlamlı katkılar!

Aday listeleri, siyasi partilerin ufku neyse odur.

O meşhur, "Bizim çocuk akıllı, çalışkan ama ama arkadaşları..." şeklindeki mâlum terânedeki arkadaş muhitini gösterir. Partiler adaylarını açıkladı; esasen hepimizin bildiği gelecek vizyonlarını bir kere daha okumak fırsatı bulduk. CHP ve MHP, listelerinde bazı Ergenekon

sanıklarına yer vererek kendilerini siyaseten bağladılar ve hiç şüphesiz aynı görüşte olmayan diğer aday ve seçmenlerine biraz haksızlık etmiş oldular.

AK Parti listelerinin en "spectacular", yani en şaşırtıcı ve göz alıcı ismi merhum Türkeş'in küçük oğlu idi; vitrinde Türkeş soyadlı birinin varlığını gerekli gören iktidar partisi, iki gün öncesine kadar kimsenin tanımadığı, varlığından bile haberdar olmadığı, dolayısıyla siyasi ve fikri kariyerini bilmediği bir ismi paraşütle ön safa indirerek monarşik siyasi kültüre yeni bir boyut kazandırdı. Bu arada MHP, ailenin büyük ağabeyini listenin başına getirerek monarşi kültürüne verdiği geleneksel desteği devam ettirdi.

Olan Osmanlı sülalesine olmuştur arkadaşlar; onu bilir onu söylerim...

Gelelim "Şifre" meselesine. Vaktiyle bir kitapta Latince bir tâbir dikkatimi çekmişti: "Difficilites nugae"; mânâsı, "Bin bir zahmetle tertiplenmiş saçmalık". Görünüşe göre kimseye haksız avantaj sağlamadı ama büyük gürültü ve güvensizlik uyandırdı. Lugatlerdeki "difficilites nugae" maddesinin altına örnek (Şevâhid) olarak konulsa yeridir (Söz açılmışken bu mârifeti tertipleyen nâdir zekânın NASA veya o olmazsa CERN laboratuarlarında değerlendirilmesi fikrimde ısrar ediyorum); binaenaleyh ÖSYM Başkanı Ali Demir'in, bu defa parasını kendi cebinden vererek 1,5 milyon öğrenciye bir istifa mektubu göndermesi yerinde olacaktır. Bu yolun masraflı olacağını düşünerek kısa bir dilekçeyle de aynı işi görmesi kabulümüzdür. Bizzat sorumlu olmadığını anlıyoruz ama kusursuz sorumluluk diye bir müessese var.

İstifası yerinde olacaktır.

Bu arada bir kısım dizi film sanatçısının çekim saatlerinin fazlalığı yüzünden "Jetonla çalışmıyoruz, biz de insanız", "Bu iş yerinde grev var", "Yerli diziler yersiz uzun", "Sendika istiyoruz" yazılı dövizlerle protesto eylemi yapması tebessüm etmeme sebep oldu; bu sanatçıları anlıyor ve destekliyorum ama bu medyatik protesto eylemi, daha zor ve ağır şartlarda çalışan emekçilerin perişan hâlini hatırlamamıza vesile olursa ancak hakiki anlamını bulacaktır. Bilebildiğim kadarıyla meselâ emekçi hakları deyince mangalda kül bırakmayan bilumum matbuatımızda nedense sendikaya tesadüf edilmiyor. İş güvenliği denilen şey sadece kafaya plastik miğfer geçirmekten ibaret olmamalı. Kaldı ki özel şirketlerde, alışveriş merkezlerinde çalışarak evine ekmek götürmeye çalışan yüz binlerce gencimiz de sendikasız ve ağır şartlarda çalışıyorlar. İstihdamı arttırmak için işvereni fazlaca sıkıntıya sokmamak siyasetinin bir hududu yok mudur? Özel işyerinde çalışıp da sigorta primleri ödenen işçilerin bile kendilerini ayrıcalıklı hissettiği zamanlar yaşıyoruz; haftalık harçlıkla, resmen harçlıkla çalışanlar da cabası. Hükümetten ve diğer siyasi partilerden, hazır seçim kampanyasına başlamak üzere oldukları bir anda çalışanların örgütlü hak arama çabalarını destekleyecek kararlılıklar bekliyoruz.

Ve şu mâlum tiyatro hadisesi... Tiyatro'nun bir "Mekteb-i edeb" olduğuna hiç inanmamış biri sıfatıyla karışık duygular içindeyim. Müzik icrası esnasında çatal-kaşık sesleri üreterek yemek yiyenleri bile hoş görmezken tiyatroda sakız çiğnemeyi savunmam; ön sıralardaki seyircilerle interaktif dramacılık oynarken sağa sola sataşmayı, fırsattan bilistifade "Devletin tiyatrosu mu olurmuş; kapatalım gitsin" yaklaşımını da savunamam. Hâsılı tiyatroya giden dikenine katlanır vaziyetidir vesselâm.

Nedir o, 'önemli bir hassasiyet'?

Hâlen yargılanmakta olan bir sanık iken artık resmen CHP milletvekili adayı sıfatını da kazanan eski Erzincan Başsavcısı İlhan Cihaner'e siyaset yollarında baht açıklığı dileyerek konuya girelim.

Sayın Cihaner, Akşam Gazetesi'nin haberine göre, CHP'den aday gösterileceği beklentisinin aksine listelerde adı görünmediğinde -bence- önemli bir açıklama yapmış ve demiş ki: "Ben CHP çatısı altındayım ve beni sevenlerin de CHP'ye oy vermelerini istiyorum. Benim oyum CHP'nindir. Bu karanlık dönemden kurtulmak için adres CHP'dir". Aday gösterilmediği için "partisine" kırgın olmadığını belirten Cihaner, "Bu çocukça olur. Karanlık iktidardan kurtulmak için Sayın Kılıçdaroğlu'ndan umutluyum. Siyasete atılmak için istifa etmekten dolayı bir pişmanlığım yok. Bana göre ülkenin birinci önceliği, bu iktidardan kurtulmak."

Adliye mensubu iken sıkça yargının bağımsızlığı fikrini savundukları halde yargının tarafsızlığını hemen hiç telaffuz etmeyen bir kısım "ilerici" hukuk adamının aslında ne demek istediklerini bu cümleyle yan yana koyarak anlamaya çalışmak haksızlık mı olur? Siyasete atılmak her kamu görevlisinin hakkı; ne var ki Cihaner, hukuk bilimine ve uygulamasına yaptığı değerli katkılardan dolayı değil, kendisini sanık durumuna getiren eylemleri dolayısıyla tanındı. CHP'nin Cihaner'i ne kadar benimsediğini, partinin genel başkan yardımcısı Gürsel Tekin'in şu sözlerinden anlayabiliyoruz: "Listemizde Sayın İlhan Cihaner'in yer almaması kamuoyunda, parti tabanında, seçmen kitlesinde ve medyada çok önemli bir gündem maddesi haline geldi. Önemli bir hassasiyet oluştu (...) bu süreci görmezden gelemezdik, tüm hassasiyetleri göz önünde tuttuk ve Sayın Cihaner'i kullanmadığımız bir kontenjanı aktif hale getirerek aday listemize taşıdık. Böylece listemiz şimdi daha da güçlü."

Bu sözlerin ne kadar tutarlı ve doğru olup olmadığını, Cihaner'in niçin ilk listede yer almadığı halde -YSK'nın pek yerinde bir ikazıyla- son anda aday gösterilmesinin hikmetlerini bir yana bırakalım. Verdiği demeci göz önüne alarak Sayın Cihaner'in, geçmişte kamu görevini yerine getirirken tarafsızlık karînesine uygun davrandığını söyleyebilir miyiz? Ben iknâ olmadım. Esâsen önemli kamu görevlilerinin, -hakları da olsa- bir siyasi partiden aday olup da tarafsız kamu görevi ile partili kimlikleri sanki çelik bir bölmeyle birbirinden kolayca ayrılabilirmiş gibi davranmalarını hiç anlamamışımdır; bu düşüncem sadece Cihaner'i değil, öteki

partilerdeki kamu görevlisi adayları da kapsıyor elbette. Gıyâben saygı duyduğum Zekeriya Öz'ün adaylığı söz konusu olsa fikrim değişmezdi.

Haberin spotundaki ibâre ilginç: "Yoğun kamuoyu baskısı sonuç verdi"; herhalde haberi yapan muhabirin değil de Akşam editörlerinin katkısı olsa gerek diye düşündüm. Güzel buluş; kamuoyu işi-gücü bırakmış, "Cihaner niçin aday yapılmadı" diye ağlıyormuş intibâı veriyor!

Gelelim CHP Cihaner'i niçin aday yapmak zorunda kaldı sorusuna; o kadar makbul ve muhterem bir adayın ilk listede unutulmuş olduğuna inanmak zor. Tekin'in "Önemli bir hassasiyet oluştu" sözlerinin arkaplanını bilmiyoruz. Nedir CHP'yi bu kadar hassasiyete, hattâ rikkate sürükleyen sebepler? Bu arkaplan, -eğer tahminim doğruysa- CHP'nin niçin başkaca partiler gibi milletin ekseriyetine ters geldiğini izah eden ayrıntılar taşıyor olabilir. Hâsıl-ı kelâm Cihaner'in adaylığı CHP'nin, merkezî bürokrasi ile lüzumundan fazla samimiliğinin MR görüntüleri ve raporu hükmündedir.

Tahminimi peşinen belirteyim: Cihaner kârda, CHP zarardadır. Bu asırlık partimizin durumu bana, "Bindik bir alâmete, gidiyoruz kıyâmete" tekerlemesini hatırlatıyor!

YSK'yı eleştirmek için BDP'yi mi desteklemeli?

Hukuka aykırı ama kanunlara uygunmuş; öyle diyorlar.

Bu tesbit, Türkiye'de hukuk devleti kavramının başına gelen bütün trajedileri kapsıyor: Hukuka aykırı ama kanunlara uygun!

Hepimiz, bu ve buna benzer "ârıza"ların çıkabileceğini öngörüyorduk; hamle YSK'dan geldi. İçlerinden bazıları, daha önce aynı kanuni durumda bulunan BDP'li vekillere "Sen vekil olamazsın" deniliyor şimdi. Öfkelenmek için BDP'li veya Kürt seçmen olmaya lüzum yok, biraz insaf sahibi herkes bu kararı beğenmedi.

YSK ise bombanın pimini çekip hükümetin kucağına bıraktı.

Bu garip ama bir o kadar çılgın durum, ârıza çıkarmaya teşne merkezî bürokrasimizin "BDP aleyhtarlığı" olarak yorumlanabilir mi? Zannetmem; hukukumuz hem bağımsız hem de tarafsızdır ve asla duruma göre karar vermez. En azından kitaplarda öyle yazıyor. Evet, bu durum BDP veya doğrudan Kürt aleyhtarlığı olarak yorumlanamaz ama fiilen en çok BDP'yi hoşnut ettiği gerçeği de gözardı edilemez.

BDP, siyasetini krizden üreten bir parti; böylesi krizler BDP'ye enerji, sinerji, heyecan, yaşama zevki ve saadeti veriyor. Şimdi yine "Bakın bize ne akıl almaz engeller çıkarıyor, Kürt halkının seçilme hakkını nasıl baltalıyorlar" diye sızlanacaktır ve yerden göğe haklıdır bu noktada.

Niçin haklı olduklarını Deniz Baykal gayet isabetli değerlendirmiş; diyor ki: "Herkes planlamasını ona göre yapmış. Adaylıklarını ona göre ilan etmiş. Türkiye'de zaten bir baraj problemi var. Baraj problemini aşabilmek için insanlar bağımsız aday olarak ortaya çıkıyorlar. Şimdi bağımsız adaylıkları birden bire, adaylıkları yenileme şansı da yokken, geçmişte de bu insanlar seçilmiş ve halen de bir kısmı milletvekili olarak görev yaparken, 'siz artık milletvekili olamazsınız' diye geri çevirmek adaletle, hakşinaslıkla, hukuka saygıyla, devletin sürekliliğiyle, geçmiş uygulamaların tutarlılığıyla izah edilebilir bir durum yaratmıyor."

Yeri gelmişken söyleyim, Sayın Baykal'ın YSK kararını, üstelik gayet demokratik ve hukuka uygun bir mantıkla eleştirmesi hayra alâmettir; zira 2007'deki şu meşhur 367 krizinde AYM'yi açıkça tehdid etmiş ve karar da -ne tesadüf!- tehdid istikametinde çıkmıştı. Bu tehdide karşı AYM'nin hâlâ duymamış gibi davranması pek câlib-i dikkat bir keyfiyet olarak yerinde duruyor.

Fiilen BDP açısından birşey değişmez; veto edilen adaylar yerine yenisi gösterir, daha büyük oy oranlarıyla yine mecliste grup kurarlar, fakat gadre uğradıkları yolunda kamuoyunda yerleşik bir kanaat vardır; önemle ilâve etmeliyiz ki bu kanaat hukuka uygun fakat yürürlükteki kanunlara aykırıdır.

Kızıyorlar, haklılar ama daha derinlerde bu karardan hoşnut olduklarını tahmin ediyorum. BDP bu şekilde milyonlarca lira harcamakla başaramayacağı bedava bir seçim kampanyası ve propagandası fırsatı buldu; değerlendireceklerdir. ABD'nin Ankara büyükelçisi bir kere daha, "Bu ne perhiz ne lahana turşusu" diyerek mutsuzluğunu belirtirken AB, "Siz kiim, demokratik standartlar kim be yav!" diye dalgasını geçecek, sınır tanımayan hoşnutsuzlar kulübü Türkiye'ye işaret parmağını sallayarak ağzımıza biber sürecektir. Bu noktada çelmeyi, hükümet yemiştir ve "müstehaktır" diyesim geliyor.

"Hukukla kanun çatışırsa ne olur?" sorusunun cevabını artık hepimiz biliyoruz. Kanun, -eğer yakalarsa- hukuku döver; hukuk daha sonraları toparlanıp kanunu çıktığına pişman ederse de dar günde atı alan Üsküdar'ı geçmiştir.

Acaba diyorum, şu kanuna uygun ama hukuka aykırı kararı eleştirmek için tutup BDP'ye mi oy versem? Fesübhânallaah!

Gül galaksisi

Fotoğrafı görür görmez, "Tamam" dedim, "Bizimkiler bu haberin üzerine atlarlar!" Atladılar nitekim; bir gazetenin web sitesi, "Hubble uzay teleskobundan 'Kutlu Doğum' hediyesi; galakside gül açtı" başlığını attı.

Bir diğeri, "Hubble, galaksilerden oluşan 'gül' görüntüledi" cümlesi ile "ârif olan anlar" göndermesinde bulundu. İslâmî sitelerden birinde meseleyi Rahman Sûresi'nin 37. âyetiyle

birleştiren bir yoruma rastladım; diyor ki: "Kırmızı bir gülü andıran bu fotoğrafa bir açıklama getiremeyen NASA yetkilileri, belki bir açıklama yaparlar diye fotoğraftan bir tane de İslâm âlimlerine gönderirler. İslâm âlimleri ise cevap olarak Rahman Suresi'nin 37-38. ayetlerini yollar: "Gök yarılıp da, erimiş yağ gibi kıpkırmızı bir gül olduğu zaman..."

Bu âyette anlatılanın, fotoğraftaki zoraki gül şekli ile ne ilgisi var arkadaşlar; yapmayınız!

Şimdi bir an derin bir nefes alalım, bir yudum su içelim, sâkinleşelim ve düşünelim: Kutlu Doğum Haftası ile, gülün; gülle "Efendimiz"in arasında sahici bir bağlantı olup olmadığını tesbit etmeliyiz evvelâ: Soruşturdum, teninin ve terinin gül gibi koktuğuna dair rivâyetler var. Mevlid müellifi Süleyman Çelebi de, XV. yüzyıl başlarında "Terlerse güller olurdu terleri / Hoş dererlerdi teninden gülleri" beyitiyle galiba bu hadisine atıfta bulunmaktadır. Kabultü ve hebtü; peki, buradan hareketle gül çiçeğini Efendimiz'i remzeden bir sembol haline getirmenin adı nedir? Cevap veriyorum; gelenektir ve galiba haylice modern, yakın zamanlara ait bir gelenektir. Esasen bu teşbih Sünni Türkler arasında itibardadır; Arap dünyasında karşılığı olup olmadığını bilmiyorum.

Kutlu Doğum günlerinde birbirimize gül hediye ederek Efendimiz'e salâvat getirmek, evet güzel bir gelenektir ama dikkat buyrula, sadece gelenektir ve geleneği, dîn'in aslîyetinden bir şey değildir.

Gelelim Hubble'ın yolladığı fotoğrafa; bu teleskop bugüne kadar birbirinden nefis binlerce görüntü yolladı ve her biri "tefekkür eden bir kavim için" olağanüstü ve fantastik ibretlerle doluydu. Güle benzettiğimiz bir galaksi fotoğrafı için birdenbire heyecana kapılıp, "İşte bir alâmet daha zuhûr etti" yorumu yapmak biraz naif bir yaklaşım olmuyor mu? Düşünmesini bilene mûcize kıyâmet gibi ve asıl farkedilmesi gerekenler bence sıradan olanları. Hz. Mûsa'nın kavmi ve ondan öncekiler hep, peygamberlerinden olağanüstü mûcizeler isteyip durdular da denizin yarılması bile içlerindeki şüpheyi yatıştırmaya kifâyet etmedi. Efendimiz'in ümmeti, olağan mucizeleri görmeyi öğrendiği için son habercinin eşref takibçileri oldular; ne var ki şimdi olağan mucizeleri Müslümanlar değil, Müslüman olmayan bilim adamları hakkıyla araştırıyorlar. Biz ise onlara, "Ne bulduklarını bilmekten gâfil ama çalışkan gayrımüslimler" muamelesi yapmaktan gizli bir keyif, hattâ kibir duyuyoruz.

Eğer çok lâzımsa, "Bu da Rabbimin fazlındandır" der ibret alırız ama bir mûcize, bir alâmet olarak Hubble görüntüsünün bir tohumun yarılmasından, bir çimenin yeşermesinden daha çarpıcı bir tarafı yoktur. Efendimiz'in sünnetine râm olmak ise, onun hüsn-i ahlâkını taklittir vesselâm. Görüntüyü kızaran güle benzeten arkadaşlara hatırlatayım son olarak: Bu fotoğraflar doğrudan optik verilerden çok elektronik sinyallerin piksele dönüştürülmesi ve spektrometre analiziyle ölçülen ısı değerlerine bilgisayarda boyanarak "renkli" oluyorlar. Üzülecek bir şey yok ki arkadaşlar; etrafımız zaten mucize dolu.

Toplantı!

Telefonla konuştuğum kişinin, "Şu an toplantıdayım, sonra ben dönerim sana." dediğini ilk defa duyduğum gün, saf taşralı düz mantığım, gerçeğin aynen bu şekilde olduğunu söylemişti. Adam toplantıdaydı ve toplantı bittiğinde beni yeniden arayacaktı.

Arayıp aramadığını hatırlamıyorum fakat bu cevaptan etkilendiğimi gayet iyi biliyorum. Sonraları, ne zaman aynı klişeyi duysam, o kişinin önemli bir toplantının tam ortasında olduğunu, nezaket gereği benim çağrıma cevap verdiğini, ilerdeki saatlerde işleri seyrekleşince beni mutlaka arayacağını farzettim.

İstanbul'a göçtükten sonra hayretle anladım ve fark ettim ki buralarda hemen herkesin mutlaka önemli toplantıları olmasına rağmen benim hiçbir toplantıya katıldığım filan yoktu. Acaba memuriyetten emekliliğe ayrılmam, böyle birdenbire toplantısız kalmama yol açmış olabilir miydi?

Hafızayı yokladım; yoo, yoktu öyle bir şey. Akademisyenler bilirler, her yarıyıl başında kimin hangi dersi vereceği konusunda bir bölüm toplantısı yapılır, derslerde hangi konulara dikkat etmemiz gerektiğine dair âmirlerimizin beylik öğütleri tekrarlanırdı o kadar. Onun haricinde ne toplantı ne de bir şey.

Bizim de kendimize göre bir meşguliyetimiz olmaz mıydı, olurdu elbette. O zaman, arayanlara meşguliyetimiz her ne ise onu söylerdik saf saf, "Derse girmek üzereyim, yazıyla uğraşıyorum, araç kullanıyorum." veya düpedüz, "Şöyle biraz dinleneyim demiştim, uyuyup kalmışım".

Takdir ediyor olmalısınız ki bunlar hiç de saygıdeğer, şapka çıkarılıp ceket düğmesi iliklettirecek cinsten meşguliyet gerekçeleri sayılmaz; hele hele "Biraz kestiriyordum üzerinize âfiyet" bahânesi ne kadar kaba-saba, ne kadar banâl bir şeydir!

Günün birinde arkadaşla bir çay ocağında yârenlik ediyoruz, telefonu çaldı, arkadaş çağrıya cevap verip biraz dinledikten sonra, "Tamam, anladım; ben şimdi bir toplantıdayım; bitince dönerim ben sana!" deyince donup kaldım.

Demek ki onca zamandır ben de böyle sahte ve resmî bahânelerle savsaklanıvermiştim!

İnsanlar dünyanın her yerinde birini baştan savmak istediklerinde benzer yalanlar uydururlar fakat şu "toplantı" kavramındaki asâlet ve ciddiyete dikkatinizi çekmek isterim sevgili okuyucularım. Bakınız bir taşla kaç kuş birden vurulup kanlar içinde yere düşmektedir: "Ben senin gibi boş gezenin baş kalfası değilim aziz kardeşim; çok önemli işlerim var... Bir toplantıdan çıkıp ötekine yetişmekten helâk oluyorum. O kadar ciddi, o kadar önemli şeylerle uğraşıyorum ki şu senin telefonun tam bir münasebetsizliktir yani!.."

Biz Türklerin toplantı kültüründen ne kadar hissemend olduğumuz ayrı bir fasıl, hattâ muammâdır; bu konudaki bütün tecrübemi birkaç defa katıldıktan sonra meselenin şifrelerini çözüp, "siz sağ ben selâmet" diyerek icabetten yan çizdiğim apartman kat mâlikleri toplantılarına borçluyum. Bilirsiniz bu toplantılarda herkes bir şey söylemek, yapılacak harcamanın lüzumsuzluğu ve pahalılığı hakkında fikir beyan etmek arzusundadır ve bu yüzden en sıradan, hatta konuşmaya değmeyecek ayrıntılar üzerinde bile saatlerce tartışılır ve toplantı mutlaka birilerinin kırgınlığı ile sona erer. Beni uyandıran husus, benim dışımda apartman toplantılarına katılan komşularımın paranın hesabını ve kıymetini benden daha iyi takdir ettiklerine dair sarsılmaz kanaatim olmuştur. Benim param onların parasından daha kıymetli olmadığına göre toplantıya katılıp şahsi haklarımı savunmanın bir anlamı yoktu. Kaldı ki bu peşin fikirliliğim, bizde bürokratik bir kanun derecesinde sağlam ve geçerli "Bir işi sürüncemede bırakmak istiyorsanız komisyona havale edersiniz" hükmü ile uyuşmaktaydı.

Komisyon kavramının Türkçe'de kazandığı kötü anlamları bilirsiniz...

Geçenlerde, genellikle sürücü esnafı arkadaşların takip ettiği bir radyo kanalına takıldı kulağım. Arabesk müzik üzerine uzmanlaşan radyolarımızdan birinin sunucusu, gelen dinleyici isteklerini sıralarken, "Falan semtten bir dinleyicimiz, bir toplantıya girmek üzere olduğunu belirterek parçayı hemen çalmamızı rica ediyor." deyince makaraları tutamadığımı tahmin edersiniz.

Toplantı kelimesi Türkçe'de artık sınıf atlama arzusunu izhar eden bir sembol kavrama dönüştü galiba. Toplantısı olsun veya olmasın, artık herkesin "toplantısı" var.

Adam köftecide yemek yiyor, toplantıda.

Parkta aylak aylak geziyor, o da toplantıda...

Bir otobüsten ötekine koşuşturuyor, arayana "toplantıya girmek üzereyim" diye yalan kıvırıyor.

Siz siz olunuz, bundan sonra size telefonda "toplantıdayım, girmek üzereyim, toplantı uzayabilir" tarzında yakışıklı yalan söyleyenlere inanmış gibi görünmekle beraber, çok büyük bir ihtimâlle atlatıldığınızı biliniz derim ben.

Gelelim, "Ben sana dönerim." lâfına; "Seni tekrar arayacağım."ın suyu mı çıkmıştır? Değil elbette, "Ben sana dönerim.", "Toplantıdayım." bahânesiyle birlikte bir kibar argosuna dönüşmüştür ve size döneceğini vaadeden kişi, -günün birinde "dönse" bile!- size bir businessmann, önemli ve meşgul bir zât-ı muhterem olduğunu ihsâs etmek istemektedir. Böylelerine,

-Dönme kardeşim, sen orada kal; icab ederse ben seni yine ararım! demek ayıp kaçar mı, bilmiyorum ama bunu denemeliyiz.

Bir de, en yakın, en samimi arkadaşını bile iki tuşa basıp doğrudan aramak yerine sekreter aracılığı ile aratan, arattıktan sonra ille de bir miktar bekletip lüzumsuz müzikler dinleten bir moda türedi ki, ilk önceleri kuzu kuzu müziğin bitip arkadaşa bağlanmayı bekledikten sonra saygısızlığı fark edip telefonu kapattığım olmuştur.

Ah Nâzım, ah Muallâ!..

Abdullah Kılıç'ın Radikal'de yayınlanan önemli haberi, lâyık olduğu yankıyı bulmadı, halbuki bu haber, yakın tarihimizin bilinen ama fark edilmeyen önemli gerçeklerine ışık tutuyor.

Nazım Hikmet Marksist, daha doğrusu o zamanlarda çok bilinen kavramla komünist kimliği ile tanınan bir şair ve yazardı. Abdullah Kılıç'ın Cumhurbaşkanlığı Arşivi'nde bulduğu ve Atatürk'e hitaben kaleme aldığı mektubunda Nâzım, Türk donanmasını isyana teşvik ettiği ithamıyla açılan dava üzerine suçsuz olduğunu şu tez üzerinden iddia ediyor: "Türk inkılâbına ve senin başına and içerim ki suçsuzum." Devamında, "Yurdumun ve inkılabçı senin karşında alnım aktır" diyor. Hakkındaki isyana teşvik iddialarını, yüksek askerî makamların, devlet ve adaletin, "küçük bürokrat ve gizli rejim düşmanları tarafından aldatıl"dığı gerekçesiyle reddediyor; "Deli, serseri, mürteci, satılmış, inkılab ve yurd haini değilim ki bunu bir an olsun düşünebileyim" diyerek bu suçu işlemesinin ne kadar saçma olduğunu ileri sürüyor. Üzerindeki ithamın ancak Atatürk'ün müdahalesi ile kaldırılabileceğine inandığını söylüyor. "Başvurabileceğim en inkılâbçı baş sensin" diyor ve ilâve ediyor: "Kemalizmden ve senden adalet istiyorum."

Hazin satırlar... "Ben deniz kızı Eftelya değilim" efsânesiyle Atatürk'ün davetini reddettiği yolundaki efsaneyi yerle bir eden bir mektup.

Ne ilginçtir ki Abdullah Kılıç'ın dün yayımladığı Fikret Muallâ mektubu da aynı mahiyeti gösteriyor. Dünya çapında kadri bilinen ama problemli bir ressamın Atatürk'e yazdığı satırlara dikkat edelim: "Büyük komutanım, size yalvarıyorum. Bana hürriyetimi, eski şerefimi, boyamı, fırçamı verin. Ben de buna mukabil bir söz veriyorum. Yine milletimin ve timsali bulunduğumuz cumhuriyet idaresini fırçamla müdafaa edebileyim."

Sanatkârlarını bu derece rejim yandaşı gibi görünmeye sevk ettiği anlaşılan bu satırlar, Cumhuriyetimizi onurlandırmıyor; bilakis onun işleyişi hakkında derin düşünceye sevk ediyor bizi.

Benim bu mektuplardan çıkardığım mânâ, tek parti devrinde adli mekanizmanın, özellikle politik davalarda hiç de güvenilir bir kurum olmadığı, liderin devletten ve adli cihazdan daha çok güç kazandığıdır. Biz bu ayrıntıları bilir fakat fark etmeyiz.

Atatürk'ün bu mektubun gereğini yerine getirmediğini, Nâzım'ın donanmayı isyana teşvik davasından 28 yıl hapse mahkûm edildiğini biliyoruz; bildiğimiz bir başka gerçek, Nâzım'ın

Atatürk henüz yaşarken on kere daha yargılandığı, toplam 12 sene hapiste kaldığıdır. Nâzım, yaşarken de sıradan bir isim değildi, dolayısıyla onun rejim tarafından gördüğü muamele, Atatürk yönetiminin o devrin solcularına hoş gözle bakmadığı anlamına gelir; buna mukabil o devrin solcuları, Kemalizm'i yere göğe sığdıramazlar; bu çelişkili tutum hâlâ sürüp gider. Solcularımız tek parti devrindeki bütün seyyiâtı İsmet Paşa'ya, hasenâtı ise Atatürk'e yazmak konusunda genellikle fikir birliği içinde görünürler.

"Solcu" derken ister istemez genelleme yapıyoruz ki, Türkiye'de solun başlıca kadersizliği de burada yatıyor; önceleri Bolşevik ihtilâlini andırır zecrî metotlarla bazı sosyal sınıfların tasfiyesini alkışlamak, tek parti sultasının şiddetini meşru görmek ve göstermek, toplumun parti eliyle dönüştürülmesini desteklemek ama tek partinin hışmına uğrayıverince şaşırmak, şaşakalmak...

Bugünün CHP'sini, toplumun sempatisinden uzakta tutan bu yanılgıdır. CHP, tek parti devrinin bütün sevimsiz izlenimlerini, bu mirasla hesaplaşmak yerine titizlikle bağrında büyütüyor; aynı tarzda politikalar geliştiriyor. Bu çelişkinin en yaman tasviri Dersim Kanunu'nu ve tenkilini uyguluyan partinin başında bugün yine bir Dersimli'nin "genel başkan" postunda oturmasıdır.

Bu yaman çelişkiyi de daha önce görmüş ama fark etmemiştiniz değil.

Tarık Akan'a teşekkür borçluyuz

Mâlumdur arka kapak yazıları, kitabın mahiyeti hakkında ön fikir edinmek isteyen aceleci alıcılar için kitabın kapağından içine doğru açılan bir pencereyi andırır ve okuyucuya konuyu kısaca özetler.

Tarık Akan şöyle konuşuyor:

“27 Mayıs da 28 Şubat da darbe değildir. Birincisi önümüzü açtı, yeni düşüncelerle tanışmamızı sağladı. 28 Şubat da darbe değildir. Laik Cumhuriyet’ten uzaklaşmamızın önünü kapattı. 1971 ve 1980 faşist darbelerdir, Türkiye’yi bugünkü noktaya taşıyan hareketler. 1980 son vuruştur emperyalizm için. Bu olumsuz gidişi dışarıdan bir güç tasarladı ve kurguladı. TSK bu ülkenin her şeye rağmen en önemli kurumu (...) 12 Mart ve 12 Eylül’de yanlış yaptı ama giderilmeyecek yanlışlar değil. Bizim gibi insanlar bunu bile anlayışla karşılayabildiler. Çünkü TSK bizim gözbebeğimiz. Amacı laik düzenin korunmasıdır çünkü; ancak bugün bu kurumun da etkisizleştirilmesi sağlandı. Çünkü tek engel TSK’dır önlerinde.”

Bu noktada Tarık Akan’a fikirlerinin isabeti için değil, sadece açık sözlülüğü için teşekkür etmeliyiz. Zira onlarca yıllık Türkiye pratiği, kendisini “Solcu” diye adlandıran ve kamuoyunda belli bir ağırlık taşıyan zümrenin böyle düşündüğünü zaten göstermekteydi. Net ve veciz konuşmasıyla Sayın Akan bu gerçeğin altını çizmiş bulunuyor. O gerçek kısaca

şudur: Solcular darbelere karşı çifte standart gözeten bir yaklaşım sergilemişlerdir. Eğer bir darbe işlerine geliyor ve zümre çıkarlarına denk düşüyorsa o "iyi darbe"dir ve böyle darbeleri alkışlamışlardır. Darbeden zarar görmeleri durumunda durum değişir. Sol takım, basındaki gücünü ve taraftarlarını da harekete geçirerek darbeye karşı tavır alır.

Kaçınılmaz bir sürç-i lisan

Metin içinde Tarık Akan ve onun gibi düşünenler için "Solcu" tabirini kullanırken hayli tereddüt ettim. Bu kişilerin kendilerini solcu saydıklarına şüphe yoktur fakat hakikatte bu sıfatı taşımaya ne kadar lâyık olduklarını herhâlde yine solcular değerlendirecektir. Ben, solcu kavramına lügatlerde yazılı mânâsıyla değer veren ve saygı gösteren bir yaklaşımdan yanayım. Ne var ki bazen bu tabiri kullanırken genelleme yapmaktan kaçınamıyoruz; böylece yüksek vicdan ve adalet duygusuna sahip, akıllı, ülkesini şüphesiz herkes kadar seven ve düşünen, merhametli solculara biraz haksızlık etmiş oluyoruz. Belki de kaçınılmaz bir "sürç-i lisan"dır bu. Sebeplerini izah edeceğim.

Solcular, Türkiye'nin ilk örgütlü intelijansiya topluluğu; daha Cumhuriyet'in kuruluşundan itibaren bürokraside, basında, üniversite ve eğitim camiasında ağırlıklı olarak var oldular fakat varlıklarını ve ağırlıklarını genellikle kendi zümre çıkarları için kullandılar. Türkiye laikleşirken uygulanan toplumu dönüştürücü ve onun değerlerine müdahale edici kültür politikalarını eleştirmediler; aksine desteklediler. Varlıklarını devlete yaslanarak ve onun içinde mevzilenerek sürdürmeyi tercih ettiler. O yüzden 1950-60 yılları arasında halkın iradesiyle seçilen meşru iktidarı desteklemek yerine "Devletin partisi" durumundaki CHP'den yana oldular, ardından bütün darbelerin anası 27 Mayıs'ı açıkça alkışladılar.

Halkın inançlarını benimsemeleri beklenmezdi belki ama saygı duymaları o kadar zor olmasa gerekti. Halkın ne inancına ne de siyasi tercihlerine saygı duymak bir yana nobran davrandılar ve onu sınıf bilinci gelişmemiş, darbe veya başka türlü şiddet politikalarıyla tasfiye edilmesi gereken feodal bir arıza olarak gördüler. Devleti yıkmak için silahlı eylem tasarladıklarında bile yine devletle, ordu içindeki cuntalarla işbirliği yaptılar.

Tarık Akan'ın sözleri işte uzun uzadıya anlatılması ve açıklanması gereken bu realitenin kısa, canlı ve son derece etkili bir anlatımıdır. Sanatçılığı ve solculuğu hakkında iyi şeyler söyleyemeyeceğim Tarık Akan, poster yapılıp dağıtılacak kadar özlü ve anlamlı sözlerinden ve açık sözlülüğünden ötürü tebrik ve teşekkürü hak ediyor.

Türkiye'de solun dramı bu ibretli sözlerdedir.

Suç politikacılarda değil, bizde

"Eğer diyorum bir toplu iğne ucu kadar yakınlarıma çıkar sağladığımı isbat edersen eyvallah... İsbat edemezsen, benim adımı yolsuzlukla anarsan ana a... söylemeyim, gerisini söylemeyim..."

Tam da "Ana... a..." sesleriyle ağzından çıkacak kötü sözü engellemeye çalıştığı anda, miting kalabalığının tepkisine dikkat çekmek istiyorum; önce sâliselere sığan bir sessizlik, ardından, "Espriyi anladık üstad, yaşa, varol, iyi oturttun!" mânâsına gelen alkışlar, kahkahalar... Ne güzel cevap verdi, ne müthiş espri yaptı mânâsına gelen uğultulu tasvib sesleri...

Nitekim, "Ana... a..." seslerini çıkaran kişi de, yaptığı nüktenin kalabalık tarafından beğenildiğinin farkındadır, espriyi patlatmış ödülünü de alkışlanarak almıştır; öyleyse şimdi efendilik ve centilmenlik zamanıdır. "Söylemeyim, gerisini söylemeyim..." cümlesiyle eserini taçlandırıp kendini ibrâ ediyor. Aslında söylemekten çekinmeyecektir ama gerek görmüyor, mânâ tamamlanmıştır.

Bir anlık tatmin ve zafer hissi; kalabalıklara, onların istediği, bildiği, anladığı dilden kelimelerle dokunabilmenin hazzı...

Herkes sözlerinden ötürü Kılıçdaroğlu'nu suçluyor fakat ben, sâliselik şaşkınlığın ardından bir anda patlayıveren alkış ve kahkahalarla liderini destekleyen kalabalığın onaylayıcı tepkisini önemsiyor ve anlamlı buluyorum. "Bunlar CHP'lidir, hep böyle yaparlar" demeye getirmiyorum, bilakis şu gerçeğin altını çiziyorum: Ne yazık ki -parti ayırd etmeksizin- her partinin kitlesi, yani bütün halkımız, aziz milletimiz bunu hep yapmakta, sin-kaflı imâlardan fena halde hoşlanmaktadır. Ayıplanması gereken "aziz" milletimizdir veya liderlerinin kabadayılığını, bıçkınlığını, delikanlılığını onaylayan, bundan hoşlanan kalabalıklardır; hepimiziz, biziz. Bunu daha önce de defalarca yaptılar ve biz hoşlandığımızı bir şekilde belli ettik. Necib milletimiz, icabında küfür edebilecek derecede halkının dilini öğrenen liderlerinin yeri geldiğinde kalayı basmasına, "Kodu mu oturtmasına" bayılmaktadır, bayılmaktayız. En azından, seçim meydanlarında oynanan bu sin-kaflı skeçlerden hiç mi hiç hazzetmediğimizi hissettiremediğimiz için vebâl üstümüzde kalıyor.

Oylarımızla, insâni ve medenî tepkilerimizle, davranışlarımızla liderleri daha beyefendi, daha klâs, daha centilmen bir siyaset dili edindirme kabiliyetimiz olmadığının fotoğrafıdır bu, pardon videosudur. Bilelim ve anlayalım ki, biz böyle istediğimiz için onlar böyle konuşuyorlar. Danışmanlarıyla baş başa verip kendi aralarında kampanya taktikleri üzerinde kafa yorarken, belki de tabiatlarına ters düşmesine rağmen küfürbaz, saldırgan, bıçkın bir dil kullanmak lüzumuna kendilerini ikna ediyorlar.

Aynı şeyi Başbakan da yapıyor, Devlet Bahçeli de, BDP sözcüleri de; ki bunlar, normal zamanlarda müeddeb, sâkin, çelebi şahsiyetlerdir. Kalabalık karşısında böyle konuşmaları

gerektiğine inandıkları için böyle konuşuyorlar; bu davranışlarında kalabalıkları istihfaf, yani küçük görme davranışı saklıdır. "Onlar böyle istiyorlar, biz de onların istediğini veriyoruz" diye düşündüklerini tahmin ediyorum. Kayıkçı dövüşü yapıyorlar, inandıklarını değil rollerini seslendiriyorlar.

Sair zamanda bizi aşağıladıkları anlaşılmasın diye ferâsetimizden, uzak görüşlülüğümüzden, basiretimizden dem vurarak gururumuzu okşuyorlar ama aslında pek de saygı duymadıkları açıktır. Peki, plâğın öbür yüzünü çalalım; onların zannettikleri gibi miyiz? Dürüst cevap isterim ama...

İktidar, uçkurlarımıza sahip çıkmalıdır

Değerli basın ve mensup arkadaşlarım, başkanınız Hayri Gülle olarak 1946 yılı seçimlerine birbuçuk ay kalası bazı konu ve mevzularda fikirlerimi ve projelerimi paylaşmak isterim.

Böyle şeyler ayıptır, mahcub oluyorum fakat danışman arkadaşlarım "Ölümüzü öp" diye yemin ettirdikleri için değiniyorum. Sayın mensup ve basın, bakınız, sizlere daha önce dağıtılmış bulunan ve şu anda elimizde tutmuş olduğumuz İngiliz Ekonomik gazetesinin şahsım hakkında yazdığı övgülere teşekkür ediyorum. Eksik olmasınlar az bile yazmışlar fakat, "Başkan Hayri Gülle bir sonraki başbakan olmayabilir ama gitgide ciddi bir rakip oluyor" sözleri olmamıştır. Sahibine aynen geriye iade ediyorum. Yani böyle öveceklerine dövseler daha iyiydi. Seçimlerde şerefli ikincilikler kazanmaktan başımız döndü mensup arkadaşlar, yıldık, usandık, serseme döndük. Bunlar bize yine seçim kaybettirecekler ve şimdiden sebep belli olmuştur. Uluslararası güç ve basın odakları ellerini partimizden çeksinler yani.

Başbakan'ın çılgın projesi, Başbakan'ın çılgın projesi... Nedir bu görmemişlik mensup ve basın dostlarım? Bunlar kendi şahsımın 2008 vaadleri videosundan çalınmıştır ve Hayri Gülle adına tescillidir. Kaldı ki yeryüzünde ilk kanal projesi Hazreti Musa zamanında gerçekleşmiş, buna rağmen Beni İsrail kavmi, ilk seçimde Hazreti Musa'ya oy vermemişlerdi. Yandaşlarımız sâkin olsun, Hz. Mûsa'ya kalmayan kanal, onlara da kalmaz. Böyle tırışkadan projelerle halkımızı ikiye bölmek, birbirinden ayırıp uzaklaştırmak, arayı sulamak istiyorlar. Düşünün basın ve mensup arkadaşlarım, tam ortasından çılgın proje geçen bir köstebek ailesinin yuvasını dağıtmak hem ekolojik duyarlığa hem de mimarlar odasının içtüzüğüne, genel ahlâka ve ayrıca Şeriat-i Garrâ-yı Muhammediye'ye aykırıdır. Bunlar dini sömürürken dini bile bilmiyorlar.

Hükümet bednamdır. Youtube'daki Hayri Gülle videolarından kopya çekerek halkımızı kandırmasınlar; sıkıysa Sarıyer açıklarına Kızkulesi yapsınlar da görelim... Yapamazlar, onu ben bile yapamam...

Değerli basın ve mensup arkadaşlarım, ortalıkta bazı internet görüntüleri dolaşıyor ve buradan hükümeti kınıyorum, çünkü icraatın başıdır ve her nevi icraattan sorumludur. Bazı arkadaşlarımız, "başımızda hükümet var, başbakan var" diye güvenerek uçkurlarına sahip çıkmamış olabilirler, binaenaleyh iktidar uçkurlarımıza da sahip çıkmalı, aksi takdirde istifa etmelidir, hatta etsinler; mağduriyetimiz diz boyudur.

Proje de proje olsa sayın mensup ve basın arkadaşlarım; bakınız biz Türklerin denizle denizcilikle aramız zaten iyi değildir; bunlar inadına İstanbul'a deniz getiriyorlar. Niçin, yandaşlarına yağmalatmak için. Sıkıysa Sarıyer'e Kızkulesi, Mardin'e asansör yap, Artvin'e trafik sinyalizasyonu yap da görelim bir. Silivri'den Karadeniz'e çocuklar da kanal açar.

Haa, bir dakika, sen kimin malına kanal yapıyorsun hoop bilader? Bak, kapı gibi Montreux Sözleşmesi var burada Elhamdülillah! Bu sözleşme, boğazdan gemi geçiren diğer ülkelerin haklarını arslanlar gibi korumaktadır çok şükür! Olmasaydı bu iktidar Deli Dumrul gibi kanalın başında bekleyip geçenden 50, geçmeyenden 100 bin dolar haraç alacak, yandaşlara yağmalattıracaktı.

Dinsizin hakkından imansız gelir basın ve mensupları; sıkıysa boğazların altından tren geçirsinler de görelim. Yaa, o kadar kolay değil bunlar, sorunuz bakalım bir Hayri Gülle kaç yılda yetişmiştir?

2011

30 Mayıs

Bizi ayıran nehir Aksiyon Dergisi

30 Mayıs

Birand'ın fiskesi!.. Zaman Gazetesi

29 Mayıs

Lâf ve gaf Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

28 Mayıs

Körlerin babası Mitat Enç Zaman Gazetesi

25 Mayıs

En iyi yumruğun bu mu kovboy? Zaman Gazetesi

23 Mayıs

Zafer değil, sefer... Zaman Gazetesi

22 Mayıs

Arş yiğitler, vatan imdadına! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

21 Mayıs

Kem âlât ile kemâlât olmaz Zaman Gazetesi, Cumaertesi

18 Mayıs

Sürpriiiz! Zaman Gazetesi

16 Mayıs

Şimdi de kötü haberleri sunuyoruz Aksiyon Dergisi

16 Mayıs

Üçüncü kata bıçak çekmek Zaman Gazetesi

15 Mayıs

Kilisede... Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

14 Mayıs

Mu ni? Elinin körü! Zaman Gazetesi, Cumaertesi

11 Mayıs

Ölümü öp! Zaman Gazetesi

09 Mayıs

CHP için hâlâ bir 'çılgın proje' fırsatı var Aksiyon Dergisi

09 Mayıs

'Futbol mâbedi'ne kadar yolunuz var! Zaman Gazetesi

07 Mayıs

Yazık ettiniz 'Denizlere'!.. Zaman Gazetesi, Cumaertesi

04 Mayıs

'Amerikanize!' Zaman Gazetesi

02 Mayıs

Kars'taki heykel tartışmasının düşündürdükleri Aksiyon Dergisi

02 Mayıs

Devlet-yurttaş ilişkilerinde bir devrim Zaman Gazetesi

01 Mayıs

Ötekiyim, ötekisin, ötekiler... Zaman Gazetesi

Ötekiyim, ötekisin, ötekiler...

Diyelim on-onbeş dakika önce tanıştığınız biriyle konuşuyorsunuz ve birbirinizi tanıma safhasındasınız. O kişi, söz arasında kendisinin Yahudi olduğunu söylese, ağzınızdan çıkan ilk söz "Estağfurullah, o nasıl söz!" mü olur?

Bu olay gerçektir, yaşanmıştır. Şahitli isbatlı hadise.

Vaktiyle Sünniler arasında konuşulurken bir Alevî'den bahsetmek icab ettiğinde, etrafta kimse var mı diye kısa bir kolaçandan sonra kısık bir sesle "Afedersiniz, Alevî galiba" denildiğine şahsen çok şahit olmuşumdur. Buradaki "Afedersiniz" sözünün nezaketten çok başka bir mânâ ifade ettiğini belirtmeliyim; "Şimdi ağzımdan kötü bir kelime çıkacak, onun için sizden peşinen af diliyorum" mânâsında bir ikazdır bu "Afedersiniz Alevî".

Çocukluğumun en tatlı zamanlarından bir kısmı, şehrin kenarından akan bir derede "Elmas avcılığı" yaptığımız o büyüleyici kaçamaklarda geçmiştir. Kaçamak diyorum, çünkü büyüklerimiz, içine bolca çöp boca edilen o derenin kenarına bile gitmemize kesinlikle rıza göstermemekte haklıydılar. Dere temiz sayılmazdı, hatta ne kadar mikroplu ve sağlıksız olduğunu gözümüzle görüyorduk ama yine de câzip geliyordu bize. İçinde farklı renk ve büyüklükte çakıl taşları vardı ve biz pantolonlarımızı dize kadar sıvayıp çıplak ayakla orada renkli taş aramaya bayılırdık. Sonradan biz büyüdük, dere daha kirlendi ve yakın zamanlarda betondan bir boru içine alınıp gözlerden nihân oldu. Yeri gelmişken söyleyim; yaşadığı şehrin içinden geçen akarsuyu önce pisletip sonra üstünü kapatmayı medeniyet adına utanç saymalıyız.

Türk toplumunun, tarih içinde çok renkli bir farklılıklar koleksiyonu barındırmasına rağmen, Alevi'den bahsederken, "Afedersin" demek ihtiyacı duyulmasını işte bu dereye benzetiyorum. Çok renkliliği ve şüphesiz çok daha heyecanlı ve zevkli bir toplumsal hayattan, tekil, kuru, tek renkli ve yeknesak bir durağanlığa geçivermişiz.

Halbuki büyüklerimiz Ermeni komşularından bahsederken nasıl da tabii duruyorlar, gözlerinin içi sevgi ışığı ile aydınlanıyordu. Daha ötede Rumlar, Yahudiler vardı ve İstanbul'un eski günlerini anlatan kitaplar okudukça, onların en az bizimkiler kadar İstanbullu olduklarını hayretle fark ediyor, şaşırıyorduk.

"Öteki" meselesini algılamamızı sağlayan çok basit ve kolay bir test var. Şöyle: Aşağıdaki kelimelerden hangisi, sizi nitelemek için kullanılsa incinir, irkilir veya bunu hakaret kabul edersiniz? Sıralıyorum: Yahudi, Kızılbaş, Rum, Ermeni, Süryani, Çingene vb... Hayretle fark edeceksiniz ki bu kelimeler, güzel Türkçemizde değilse de yaşayan dilin içinde birer hakaret sıfatı haline gelmiştir ve "ötekileştirmek" budur.

Bize benzemeyen, çoğumuz gibi Müslüman-Sünni-Türk olmayan birini nasıl ötekileştirdiğimiz, ona nasıl uzaydan gelmiş biri gibi davrandığımızın sebeplerini bilmemiz lâzım; sebebi bilirsek sonucu değiştirmek için şansımız olur.

Gazeteci-yazar Erkam Tufan Aytav, çok güzel bir projeyi hayata geçirerek 8 kişiyle röportaj yapmış ve onlara ilk önce şu soruyu yöneltmiş: "Türkiye'de .... olmak nasıl bir şeydir?"

Nokta noktalı yerleri Yahudi, Rum, başörtülü, Süryani, Ermeni, Kürt, Çingene, Alevi gibi sıfatlarla doldurduğumuzda sualin anlamı da ortaya çıkıyor. Aynı soruyu, "Türkiye'de Türk-Müslüman-Sünni olmak nasıl bir şeydir?" diye formüle ettiğinizde sual anlamsızlaşıyor çünkü "genel"e dairdir.

Kitabın adı, "Türkiye'de Öteki Olmak", Mavi Ufuk Yayınları tarafından geçtiğimiz ay içinde neşredildi. 223 sayfa.

Tufan Aytav, klasik sorusunu, mesleğinde iyi kariyer yapmış, toplumda tanınan ve eğitimli kişilere soruyor; ilk başta bu seçimin anlamlı olamayabileceğini düşünüyorsunuz, çünkü konuşulan kişiler o çok bilinen tâbirle "sade vatandaş" değiller fakat içinde yaşadıkları hâlin çelişkilerini anlamak, anlatmak ve tahlil edebilmek bakımından "yeterli kişiler"; bu açıdan cevaplar daha anlam ve derinlik kazanıyor.

Yahudi olmak meselesini Yeditepe Üniversitesi öğretim üyelerinden Mario Levi ile, Rum olmak konusunu Işık Üniversitesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. Yorgo Stefanopulos'la, başörtülü olmayı gazeteci-yazar Hilal Kaplan'la, Ermeni olmanın anlamını Bilgi Üniversitesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. Arus Yamul'la, Süryaniliği işadamı Zeki Basatemir'le, Kürt olmayı gazeteci-yazar Altan Tan'la, Alevi olmayı tarihçi, yazar ve milletvekili Reha Çamuroğlu ile, Çingene olmayı ise Piri Reis Üniversitesi'nde halk dansları hocalığı yapan Aydın Elbasan'la konuşan Aytav, bu röportaj kitabı ile çok daha farklı ve önemli bir şey yapmış. Okurken aynı sorunun size sorulduğunu farz ediyor ve kendi cevabınızı arıyorsunuz. Bulabildiğiniz cevaplar iç burkucu, yaralayıcı duygular... Kendi içimize tuttuğumuz bir ayna haline geliyor kitap bir süre sonra. Fark ediyorsunuz ki, aramızda yaşayan ötekileri inciten,

üzen, rencide eden davranışlar ve önyargılar aslında hiç de yabancısı olmadığımız fikirlerdir; biz bu davranışları, içimizde sanki tabii bir şeymiş gibi barındırdığımız için suçluyuz bir yerde.

Kitabın hedef kitlesi, ötekiler değildir, genel çoğunluktur, bizleriz; Rum olduğunu söyleyen birine, farkında bile olmadan alışkanlıkla, "Estağfurullah, niçin Rum olasınız ki" demeye getiren önyargılarımızdır.

Biz böyle değildik, sonradan olduk. Aytav'ın kitabı, niçin böyle olduğumuzu anlatıyor.

Sultan Abdülaziz'i deviren

"Ergenekon" çetesi

Aylardan beri kamuoyu darbe heveskârı paşalarla meşgul. Ergenekon ve Balyoz darbe planları hakkında açılan davalar neredeyse toplumu ikiye bölecek raddelere geldi. Bu hâli gören yabancı bir gözlemci, Türkiye'de bazı paşaların hiç darbe işlerine bulaşmamış olduğunu zannedebilir. Oysaki yakın tarihimiz, bir bakıma başarıya ulaşmış veya hevesi yarım kalmış darbeci paşaların hikâyeleriyle doludur.

Tarih araştırmacısı değerli dostum Can Alpgüvenç, geçenlerde çok dikkat çekici bir kitap yayımladı; "Sultan Abdülaziz Han ve Darbeci Paşalar" isimli eser, (Kaynak Yayınları, 224 s.) modern Türk tarihinin ilk darbesini ve darbeci paşalarını enine boyuna araştırıp gözler önüne seriyor ve gösteriyor ki 1876 Mayıs'ında Sultan Abdülaziz'in hal'i ile sonuçlanan askerî darbe, sonraki darbe teşebbüslerinin anası durumundadır ve günümüzdeki darbelerle pek çok ortak özellikler taşımaktadır.

Tatlı bir dille, roman sürükleyiciliğinde kaleme alınan kitap, dönemin en güvenilir kaynaklarından yararlanıyor. Bugünü anlamak için dünü bilmenin gerekli olduğuna inananların kaçırmaması gereken bu güzel eseri de okuyucularıma tavsiye ediyorum.

Devlet-yurttaş ilişkilerinde bir devrim

Devlet Bakanlığı'nın desteği ve himâyesiyle çalışmalarını tamamlayan Alevi Çalıştayı'nın nihai raporu açıklandı; çalıştaya sunulan tebliğler ve yapılan müzakerelerin tutanakları yayınlandı.

Fiziki hacim itibariyle bir kütüphane rafını dolduracak kadar etraflı belgelerin, Cumhuriyet tarihimize çok anlamlı bir katkı yaptığını düşünüyorum; bu "anlam", devletin yurttaşlarıyla aynı masaya oturarak onların kendileri hakkında ne düşündüklerini sabırla dinlemesi ve meseleye mümkün olan en üst anlayışla yaklaşmayı kabullenmiş olmasıdır.

-Yeni bir sosyal barış mukavelesi olarak bu kabuller, sıkıntılarımızı konuşarak aşabileceğimize dair çok ümit verici bir belge teşkil ediyor. Nihai raporun önemli maddelerini seçip kısmen özetleyerek dikkatinize arzetmek isterim:

-Aleviliğin çerçevelendirilmesi ve tanımlanması bütünüyle Alevilerin uhdesinde olmalı, bu bağlamda Aleviler de kendi yükümlülüklerini yerine getirmelidir.

-Aleviler devlet ve toplum nezdinde ayrımcılığa uğradıklarını ifade etmektedirler. Devletin şeffaflık içinde bu algının ortadan kaldırılması için acilen rahatlatıcı adımlar atması gerekir.

-Alevi sorunu hukuk devleti normlarıyla hiçbir şekilde çelişmeyen bir laiklik anlayışı içinde ele alınmalı ve çözülmelidir.

-Aleviliğin bir kimlik farklılaşması içinde ortaya çıkmasının sakıncalarına dikkat etmek gerekir.

-Alevi sorunu İnkılâp Kanunları ve ulus devlet yaklaşımının üzerine oturduğu siyasal ve kültürel zemin dikkate alınmadan çözümlenemez.

-Yasalarda gerçekleştirilecek düzenlemeler yeni ayrımcılık alanlarına yol açmamalıdır.

-Aleviler İslâm dairesi ve Müslümanlık ortak paydası içinde Diyanet'in sunduğu hizmetlerden yararlanma hakkına her Sünni vatandaş kadar sahip olmalı ve yapılan düzenlemeler anayasal çerçeve içinde kalmalıdır.

-İnanç hizmetleri konusunda Diyanet İşleri Başkanlığı'yla hiçbir bağ kurmak istemeyen Alevilerin talepleri de gözardı edilmemeli, durumlarına uygun bir yapılanmaya devlet ve toplum gereklilikleri içinde, laiklik ilkesini koruyarak fırsat verilmelidir. Bu bağlamda laik devlet de kısıtlayıcı, engelleyici ve daraltıcı yorumları değil, genişletici, gerçekçi ve özgürlükçü yorumları temel almalıdır.

-Zorunlu din derslerinin uygulamada ortaya çıkan sorunlarının ortadan kaldırılması için Anayasa'da yeni bir düzenleme yapılması şarttır. Din eğitim ve öğretimi, devletin denetleme hakkına zarar vermemek kaydıyla inanç gruplarının temel ilkeleriyle uygunluk içinde verilmelidir. İsteğe bağlı din derslerinin içeriğini ilgili grupların belirleme hakkına saygı gösterilmelidir.

-Mevcut haliyle din dersleri revize edilmeli, müfredat tüm inanç alanlarına aynı mesafe bilinciyle hazırlanmalıdır.

-Cemevlerine hukuki bir statü kazandırılmalı, bu çerçevede gerekli ihtiyaçlar eşitlik ilkesine uygun bir şekilde devletçe karşılanmalıdır.

-1993'te Sivas'ta gerçekleşen Madımak Olayı, bütün boyutlarıyla aydınlatılmalı, vatandaşlar arasında kin, nefret ve düşmanlığı körükleyen unsurlar tasfiye edilmelidir.

-Bu maddelerin hepsine imzamı koyup alkışlıyor, başta katılımcılar ve devlet bakanlığı olmak üzere bu barış projesine emeği geçen herkese samimiyetle teşekkür ediyorum.

Kars'taki heykel tartışmasının düşündürdükleri

Niye yapıldı, niçin yıkılıyor; ama şu kadarını kestirmek için köşe yazarı olmaya gerek yok; yerinde kalsaydı bu kadar dikkat çekmeyecek, konuşulmayacak, siyasete bulaştırılmayacak ve müellifi heykeltıraşın ününe ve piyasasına bu kadar hizmet etmeyecekti. Türkiye'de Kars'taki yıkılacak anıttan daha kötü ve kesinlikle hiçbir sanat değeri taşımayan yüzlerce anıt, heykel, çevre düzenlemesi ve mimarlık faciası var fakat hiçbiri Kars'taki kadar siyasi çıkar sağlamaya elverişli görünmüyor. Bu konuda en dürüst açıklamayı, heykeltıraşın avukatı Turgut Kazan, mitingde yaptığı konuşmada söylemiş; Sayın Kazan, yıkımla ilgili hukuki bir çözümün kalmadığını ama 12 Haziran seçimlerinde bunun hesabının sorulmasını açık yüreklilikle ifade etmiş. Allah razı olsun! Böylece meseleye vuzuh getirmiş oluyor ve öğreniyoruz ki, yargının, heykelin yıkılması yönündeki kararı kesinleşmiştir ve bundan sonra yapılabilecek tek şey, "Bunlar Taliban'ı da geçtiler, sanattan anlamayan kırolar iyi ve güzel olan her şeye karşı çıkıyorlar" edebiyatı yaparak CHP'ye destek çıkmaktır.

"CHP de nereden çıktı?" demeyeceksiniz herhâlde; çiçeği burnunda vekil adayı İlhan Cihaner de oradaymış ve o da açık yüreklilikle konuşup heykele sahip çıkacaklarını, 12 Haziran'da iktidarı yıkacaklarını ileri sürmüş.

İşin en anlamlı ve üzücü tarafı, bu anıt yapılırken veya yıkılırken Karslıların fikrini almaya kimsenin lüzum hissetmemesidir. Türkiye'de bürokrasi, kendi başına en büyük sanat eseri alıcısı veya tenkitçisi hâline gelmiştir. Hâl-i pür melâlimiz...

Yapmayın arkadaşlar; Kars'taki abideyi kastetmiyorum, Başbakan'ın bu eser hakkında fikir beyan ettikten sonra meselenin gündeme gelmesi de talihsizliktir fakat kabul etmelisiniz ki düpedüz "kötü" sanat eserleri de vardır. Sizin yaptığınız sanat için değil, siyasi çıkar sağlamak için sanat ve sanatçı fetişizmini savunmaktır.

İspatı kolay! Şehirlerimiz birbirinden berbat "sanat ve fikir eserleriyle" berbat edilirken neredeydiniz? Belki farkında değildiniz ama bir mimarın da imzaladığı her bina projesi aynı zamanda bir "telif"tir; kanunen sanat eseri sayılır. 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun 4. Maddesinin 3. Fıkrası her nevi mimarlık eserini kapsamına alıyor çünkü. Buna göre meselâ Ankara'da TRT Genel Müdürlüğü'nün bulunduğu bina bir fikir ve sanat eseridir; kezâ CHP Genel Merkezi de veya bir mimar imzası taşıyan herhangi bir bina da öyledir. Bunların içinde kötüsü, beğenilmeyeni, hatta düpedüz "berbat"ı yok mudur, bilakis kıyamet gibidir ve ülkemizin kanun yapıcıları -şüphesiz iyi örnekleri savunmak için- yüz binlerce kötü ürünü de "güzel sanat, bilim ve fikir eseri" olmak itibarıyla koruma altına almıştır. Binayı mimara çizdirir, inşa ettirir ama müellifin rızası olmadan balkonuna plastik kasa bile

taktıramazsınız. Bu kanun, az sayıda iyi örnek yanında korkunç derecede kötü örneği himayesine alan, güzelden çok çirkini destekleyen bir teknokrat düzenlemesidir.

Sizin anlayacağınız şehirlerimiz, semtlerimiz, (ruhsatsız, kaçak veya gecekondu türü yapılaşmaları değil, aksine imar mevzuatına uygun yapıları kastederek söylüyorum) 5846 sayılı kanunun onurlandırdığı "Müellif sanatçılar" tarafından "bilim ve sanat sarfıyla" katledilmiş ve bu seri cinayetler esnasında CHP de dâhil, hiçbir siyasi partinin kılı kıpırdamamıştır çünkü rant bölüşülürken, şehircilik ve sanat değerleri adına araya girip, inşaat sahiplerine alan ve irtifa kısıtlaması getirmek, estetik kurallar dayatmak hiçbir siyasi partinin işine gelmemiştir.

Dağ başındaki heykel kalsa ne olur, yıkılsa ne icab eder? Türkiye'nin kamuya açık alanlarında o kadar fazla çirkin eser var ki, güzeli unutmuşuz; güzeli çirkinden ayırma hassamız uyuşmuş. Kendimizi, sanat adına ne yapılsa beğenmek zorundaymışız gibi hissetmeye başladık.

Anladık, sağcılar sanattan anlamaz; peki, solcuların sanat konusundaki çığır açıcılığı, her abesi sanat, siyaset ve solculuk adına savunmaktan mı ibaret kalacaktır?

'Amerikanize!'

"Amerika'da bayram", "Cezasını buldu; kefenlenip denize atıldı", "Okyanusun dibinde; ABD, son 10 yılda dünyayı cehenneme çeviren Usame bin Ladin'i öldürdü", "Dağda arandı, şatoda çıktı; dünya artık daha güvenli", "Müjdeyi Obama verdi", "Bir milyon dolarlık malikânede kalıyordu", "Okyanusa gömdüler; şeytana karşı iyilerin zaferi", "Parçala deseler kinim dinmez", "Usame öldürüldü, dolar ve borsalar yükselişe geçti", "Ladin The End"

Gazete okuyucuları, dün itibariyle haberi bu ve benzeri manşetlerle duydular ve nasıl algılamaları gerektiğini öğrendiler.

Usame bin Ladin, modern zamanların en meşhur fakat en az bilinen kişisidir. Tanınırlığı fazla, bilinirliği az. Hakkında muazzam miktarda yayın olmasına rağmen, ömrünün son on yılı soru işareti ve ünlemlerle bulanık âdeta esrarengiz bir adam.

Hayatı Hollywood filmlerinin kolay tanınan iyi-kötü karakterleriyle algılamaya alıştırılmış safderûn Amerikan kamuoyu, bu adamı on senedir Deccal, Dr. Frankenstein, Hitler neviinden bir halk düşmanı olarak tanıdı ve başlarına gelen 11 Eylül felâketinin sorumlusu olarak gördü. Bu süre zarfında Ladin imajını, her nasılsa basına düşürülen fotoğraf ve videolarıyla hatırladıktan sonra dramatik bir televizyon gösterisiyle ölümüne şahit tutuldular. Uğradıkları hain ve kalleş saldırıya karşı Amerikan kalesine sığınarak pis yerlilere karşı canlarını, ırzlarını ve bayraklarını yiğitçe müdafaa eden cesur Amerikalıların imdadına, o klasik kahraman süvari bölüğü yine tam zamanında yetişti ve sinema salonu bir kere daha alkıştan inledi. Herkesin tüyleri ürperdi, vatanperverlik hormonları üst seviyede ifrazata başladı. Bayraklar

göndere çekildi, Amerikalılar sağ ellerini kalplerine götürerek milli marşlarını haykırırken, az sayıdaki akıllı adam endişelenerek, "Eyvah, bakalım bunun ardından nasıl bir kazık yiyeceğiz" diye kıvranmaya başladılar; zira nerede lüzumundan fazla vatanperverlik müsâmeresi yapılsa, bütün dünyada akıllı adamların hâtırına hemen Samuel Johnson'un tâ 1775'te sarf ettiği o derin vecîze üşüşüverir: "Patriotism is the last refuge of a scoundrel", yani diyor ki, "Vatanperverlik, alçakların son sığınağıdır."

Vaktiyle Usame'nin varlığına inanmaya davet edilmiştik; şimdi fevtine ikna ediliyoruz. Bu iki davet arasında figan, İslâm dünyasının ocağına düşmüştür: Afganistan ve Irak işgali, isminde İslâmî aroma taşıyan herkesin potansiyel terörist görülmesi, kahraman Amerikan süvari birlikleri tarafından ölümlerine doğrudan veya dolaylı olarak sebebiyet verilen 1 milyon civarında Müslüman "yerli" ve nihayet Suriye'den Fas'a kadar uzanan Müslüman memleketlerde "fabrikasyon" intibâı veren bir dizi ayaklanma...

Bu noktada yegâne temennîm, Usame bin Ladin markasının, bütün dünyada Müslümanların adını berbâda çıkaran son kampanya ürünü olmasıdır.

Yeri gelmişken necib ve nâmuskâr Türk matbuatının, haberi okuyucularına duyururken niçin biraz lüzumundan fazla "Amerikanize" manşetler çekmek ihtiyacını duyduğunu enzâr-ı dikkatinize arz etmek isterim; bu gizli saik, Amerikan silahlı kuvvetlerinin bön, cahil ve kaatil tabiatlı, gerici ve bir miktar Müslüman terörist takımının kökünü kazıyacağına dair kuvvetli inanç olabilir mi; pekâlâ mümkündür!

Eğer bir zamanlar yaşadıysa ve şimdi gerçekten öldüyse Bin Ladin, tarih boyunca Müslümanlara en fazla zarar veren adam olarak tarihe geçti. İnşallah yenileri "tezgâh"a konulmaz.

Yazık ettiniz 'Denizlere'!..

Ölenin, hele suç ile ceza arasındaki denge gözetilmeden verilmiş politik idam kararlarıyla asılanların ardından ileri-geri konuşmak kültürümüzde yok. İngilizler, "Maslubun evinde ipten bahsedilmez" derlermiş, doğrudur, en azından nezâket bunu gerektirir. Aynı nezâket kuralı, birkaç günden beri popüler solculuk nezlesinden kurtulamamış basın organları tarafından -bu defa tersinden- görmezden geliniyor.

"Denizler" edebiyatından bahsediyorum; "Denizler" tâbiri, ses değeri ve edebî titreşimlerine ilâveten Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ı bir arada anmak için kullanılıyor ve tuttu. Sol gazetelerimiz, bu üç genci, "Fidanlar, yenilmeyenler, demokrasi mücadelesinin yılmaz simgeleri" türünden romantik sıfatlarla niteliyorlar.

<!--more-->

Bu üç adam, nâhak yere idam edildiler; işledikleri cürüm ile çarptırıldıkları ceza arasında müthiş bir oransızlık vardır ama onların mahkemeye nâhak yere verildikleri doğru değildir. Karıştıkları ufak tefek şiddet eylemlerini saymıyorum; "Denizler" 1971 yılında bir bankanın Ankara Emek şubesini THKO adına soydular ve paralara halk adına el koydular; üç ay sonra yine aynı örgüt adına Balgat'ta dört Amerikalı eri kaçırdıktan sonra, sıkıyönetimin bütün Ankara çapında ev ev arama yapması üzerine serbest bıraktılar. 12 Mart rejiminin dekorunda "Denizler"in yaptığı sansasyonel eylemlerin payı büyüktür.

Esasen "Denizler", sosyalist mücadelede Milli Demokratik Devrim, yani MDD tarzını benimsemiş ve bu uğurda öncü militan görevlerini daha iyi yerine getirmek için Filistin'deki gerilla kamplarına katılmışlardı.

MDD'cilik kısaca şu: Denizler ve yandaşları, Türkiye'de devrimin işçi sınıfının örgütlenmesi veya köylülerin tırpana, yabaya sarılıp feodaliteyi yıkmasını bekleyemeyecek kadar "acul" eylemcilerdi; onların hesabı bir türlü gelmeyen devrimi iki safhada sezaryenle zorla doğurtmaktı: İlk safhada bir kısım "Genç Subaylar"ın aracılığı ile askerî bir darbe (Kulağa yabancı geliyor mu?) kotarılacak, bu yolla devlete ve üretim araçlarına el konulduktan sonra proleter devrime geçilecek ve işçi sınıfının hakimiyeti sağlanacaktı. Türkiye'de sol eylemcilerin kanundışına itilmelerine, şiddete bulaşmalarına sebep olan fikir budur. O günlerde parlamenter demokrasiyi adam yerine koymuyor, "Burjuva demokrasisi" diye resmen aşağılıyorlardı. Onlar, banka soymaya, adam vurmaya, devrimci zor kullanmaya özendirildiler, işledikleri cürümler hoş gösterildi, meşrulaştırıldı, şimdi de takdîs ediliyorlar. Ne gariptir ki, "Denizler"i o günlerde böyle düşünmeye ve yapmaya özendiren fikir babalarının önemlice kısmı hayattadır ve çoğu hâlâ aynı hülyâyı sayıklayıp durmakta.

Bazı sosyalistlerin darbeseverliği böyle başladı; hâlâ sürüyor.

Bugünün gençleri, "Denizler"i, çevreci, barışçı, şiddetten uzak duran, Greenpeace tarzı hoşgörülü eylemciler sanıyor. Öyle değillerdi; Deniz Gezmiş ve iki arkadaşı değil ama sonradan gelenler ellerini kana da buladılar; daha beteri, karşı şiddete, devletin orantısız şiddetine davetiye çıkardılar. Türkiye sıkıyönetimlerle yönetilmeye o günlerde başladı. Sadece 12 Mart değil, 12 Eylül de o sürecin bir sonucudur.

"Denizler", Türkiye'de sol hareketin doğrularını değil yanlışlarını temsil ediyor. Aradan kırk yıl geçtikten sonra o yanlışlarla yüzleşememek fikir hayatımızda büyük kalite, zaman ve kaynak kaybına sebep olmuştur.

Yazık!

'Futbol mâbedi'ne kadar yolunuz var!

Futbol ulemâsında bir şaşkınlık, bir hayret edâları, "Nereden çıktı kardeşim bu eli taşlı, bıçaklı, palalı taraftarlar" nidâları...

Ekran başına geçip saatlerce ahlâktan, barıştan, kardeşlikten bahsetmeler, "Biz top oynarken kuzu kurt ile gezerdi, birbirimizi nasıl sayar severdik" edebiyatları...

Rakip takım taraftarlarını rahatça dövüp öldüremedikleri için, hıncını polise saldırmakla çıkaran bu adamlar, futbolun sevildiği her şehirde var. Adları değişik ama mevcutlar ve biliniyorlar. Kulüp yöneticileri de biliyor, polis zaten isim isim, adres adres bu şahısların varlığından haberdar olsa gerektir. Sır değil ki; tüzel kişilikleri, internet siteleri, ritüelleri, liderleri, davranış biçimleri, jargonlarıyla mâlum topluluklar bunlar. Şimdi herkes, "Aa, nerden çıktı bu terbiyesiz çocuklar; ayıptır çocuğum o palayı kime sallıyorsun öyle" terbiye dersi vermeye başlayınca gülmez misiniz? Ayol, o çocuklar sizin eseriniz, daha doğrusu sizin öz be öz evlâdınız. Ekmek yediğiniz teknenin ayrılmaz parçası saydığınız için pohpohladığınız, adam yerine koyduğunuz, haklarında her gün sayfalarca medhiyeler döşendiğiniz fanatik gruplar.

Suçlulardan ilki futbol kulüpleri, "Tribün desteğini kontrol altında tutacağız" diye o kulüp taraftarının en lumpen, en eğitimsiz, temsil vasfı en düşük topluluğu ile işbirliği yapıyorlar. Futbol yöneticiliği, itibar basamaklarında dikey yükselişin en kısa yollarından biri Türkiye'de. Kulüp başkanlarının Ankara'daki kredisi çok yüksek; hangi kapıyı çalsalar, birkaç imzalı forma karşılığında buyur ediliyorlar. Garip tesadüftür, hemen hepsi de hali vakti yerinde ve mütemadiyen iş hacmini genişletip duran iş adamları...

Bir başka suçlu spor basını. Her gün 4 adet futbol gazetesi yayınlanır bu ülkede; en aklıbaşında olanı da dahil her gazete en az 4-5 sayfa (Spor değil) futbol sayfası yapar, her takıma özel sayfalar ayrılarak taraftar nabzına göre şerbet verirler. Spor kültürüne ve ahlâkına dair yayınlar devede kulak misâli, hatta hiç yok gibi. Mânâsız ve gülünç bir "Siz en büyüksünüz" edebiyatı! Yayıncı kuruluş ise "Futbolun marka değeri düşmesin" diye şimdiye kadar şiddet görüntülerini ekrana getirmediğini itiraftan zan altındadır. Oysaki zehir gibi gazeteciler, işin aslını gayet iyi bilen muhabir, yazar ve editörler yok değil basınımızda ama doğruyu değil, taraftar dalkavukluğunu desteklemeye mecbur bırakılıyorlar. Doğru bildiklerini yazsalar üç günde kapı önüne konulacaklarını gayet iyi biliyorlar. Endüstriyel futbol zehiri herkesi felç etti. Bindik alâmete, gideriz kıyâmete...

Devlet suçlular listesinin başındadır ama; spor gibi mâsum bir meşgaleyi alenen resmî bir kumar işletmesine çeviren odur. Ofsayt kuralını bilmeyenlerin Estonya ligi maçlarına bahs-i müşterek oynamasının futbol kültürüyle değil, kumarla izahı yapılır ancak; buna rahvanla tırıs

arasındaki farkı bilmediği halde haftanın neredeyse her günü at yarışı oynamaya alıştırılan kitleleri de ilave ediniz...

Elinde palayla rakip takım taraftarına saldıran serserilerin fotoğrafı yeni mi; en az otuz senedir bakar dururuz ve bu gibi hallerde hep "Pabucumun ulemâsı" neviinden bazı yorumcular çıkıp, "Birkaç kişinin yaptığı istenmeyen olaylar, büyük ve şerefli bilmem ne kulübüne mal edilemez" diye mânâsız şeyler söylerler.

Kulübü, başkanı, politikacısı, taraftarı, gazetecisi, yorumcusu, hepiniz... Sıktınız, kabak tadı verdiniz artık; alın endüstriyel futbolunuzu gidin; tâ "futbolun mâbedi"ne kadar yolunuz var!

CHP için hâlâ bir 'çılgın proje' fırsatı var

Yandaşlarını zengin etmek var. Türkiye'nin çılgın projelere değil, düşünen, üreten adamlara ihtiyacı var." sözleriyle hafifsedi. Ben CHP liderinin yerinde olsaydım, projeyi ayaküstü, hazırcevaplılık zekâsına dayalı haset yüklü cümlelerle kötülemek yerine, CHP'yi öne çıkaran bir çıkış yapar ve derdim ki "Şu an hepimiz, 90 seneden beri CHP'nin en çılgın projesi içinde yaşıyoruz, zira CHP'nin en büyük ve en parlak fikri Türkiye Cumhuriyeti'dir."

Bu hüküm doğrudur. Türkiye Cumhuriyeti, CHP'nin ve elbette ondan önce M. Kemal Paşa'nın projesidir.

CHP, "Halk Fırkası" adıyla 9 Eylül 1923 tarihinde kuruldu; bir tüzel kişilik olarak Cumhuriyetimizden 50 gün daha kıdemlidir. Kaldı ki CHP'nin, Türkiye'yi parlamentolu monarşiden tek partili, otokrat bir cumhurî idareye dönüştürmesi bile büyük bir siyasi hamleydi. CHP'nin ikinci büyük total projesi, Cumhuriyet'le yönetilecek toplumun tasarlanması ve bu istikamette gerçekleştirilen "inkılaplar" oldu. Atatürk inkılâplarının bana göre en belirgin özelliği toplumun "sekülarize" edilmesidir; inkılâplar, toplumun yaygın İslâm kültürü ile bağlarını keserek onun dinî etkiden arınmasını amaçlıyordu ve buyurgan karakterdeydi.

CHP'nin en çılgın projesi toplumu yeniden biçimlendirmekti; bu amacı gerçekleştirmek için CHP yöneticileri, çeyrek asır boyunca Türk toplumunun önüne serbest seçim sandığını koymaya cesaret edemediler veya daha kibar bir dille, "Bunun için toplumun henüz hazır olmadığı"nı düşündüklerini gizlemediler.

Bu proje başarılı oldu mu, tartışalım:

-CHP'liler öteden beri "Çağdaşlaşmayı ve Batılılaşmayı CHP'ye ve Atatürk'e borçlu olduğumuz" cümlesini tekrarlamayı severler fakat doğru değildir. Her iki hedef, son iki Osmanlı asrında, özellikle saray öncülüğünde desteklenen bir devlet politikası idi. Tanzimat ve Meşrutiyet dönemlerinde özellikle hukuk nizamını laikleştirici önemli reformların yapıldığını da hatırlamalıyız. Cumhuriyet inkılâpları, başkaca seçeneğe yer bırakmayacak

derecede laikliği devlet politikası kılmak ve toplumu İslam kültüründen uzaklaştırmak bakımından bu çizgiyi, farklı ama zecrî bir yönde devam ettirmiştir.

CHP'nin toplumu sekülarize etmek, bunun için devletin cebrî otoritesini seferber etmek siyasetinin, bürokrat kesimi üzerinde başarılı olduğunu söyleyebiliriz; buna mukabil toplumun büyük kısmı, İslâm kültürünün güçlü hatıralarına sâdık kaldı ve tepkisini imam-hatip okulları fikrini destekleyerek gösterdi. Türkiye bugün modern görünüşlü bir ülkedir fakat bu özelliğini CHP'ye değil üretim modellerinin değişmesi, refahın orta sınıflara doğru yaygınlaşmaya başlaması, haberleşme teknolojisinin artışı ve köyün tasfiyesi gibi daha büyük ölçekli tesirlerde aramak isabetli olacaktır.

Bir başka ifadeyle modernleşmeyi veya Batılılaşmayı CHP politikalarına borçlu değiliz; bunlar, zamanın tabii ahengi içinde zaten uğramak zorunda kaldığımız merhalelerdi (Yani teknoloji, haberleşme, üretim modellerinde yenilikler). CHP, az önce ifade ettiğim gibi yönetim tarzı ve toplumsal kültürün İslâmi özden sekülerliğe dönüştürülmesinde belirleyici ve sorumlu rol oynamıştır.

CHP, tek parti yılları içinde üstesinden gelemediği şeyleri yoksullukla, eğitimsizlikle ve sermaye kıtlığı ile izahı tercih etti fakat ilk serbest seçimlerden itibaren bir türlü seçim kazanamayışını kendine bile anlatamıyor. Bu başarısızlığın sebebi, kendini hâlâ kurucu irâdenin devamı zannederek toplumu biçimlendirici tek parti zihniyetini devam ettirmesidir. CHP, ilk çılgın projesinden sonra yenilerini geliştirmek yerine, seçim mağlubiyetlerini toplumun geriliği, cahilliğiyle nitelemeyi kolay buldu. İnkılâpçılığı, kuruluş günlerindeki program maddelerinden ibaret saydı ve galiba en fenası, biçimlendirmeye kalkıştığı toplumu tanımaya hiç yanaşmadı.

CHP, günümüzde demode bir tek parti hatırası gibi duruyor ve galiba bu görüntüsünden hiç de şikâyetçi değildir. İşte bu yüzden CHP'nin bugünlerde topluma sunabileceği en etkili, en çılgın proje, artık "Eski CHP" ile ilgisinin kalmadığını ve tek parti döneminin kötü hatıraları ile yüzleşmeye hazır olduğunu ilan etmesi olacaktır.

Ölümü öp!

Yaşı doksana merdiven dayanmış "genç" adam çalışma odasındaki köşe koltuğunda günün hadiselerini zihninden geçirip ertesi gün için notlar aldığı defterini kapatırken Azrail'i farketti; önce saatine, sonra takvime, en sonra Azrail'e baktı,

-Selamün aleyküm, dedi Azrail.

-Aleyküm selam da kardaşım bu saatte ziyaretçi kabul etmem pek. Korumacı arkadaşlar söylemedi mi, hoop böyle sallasırt girivermişsin içeriye. İnsan bir kapıyı felan tıklatır,

öksürür... Kimsin, necisin, ne istiyorsun gecenin bu saatinde, seçime kalmış şurada bir ay zaten...

Azrail gülümsedi, "Hep böyle tepki veriyor bu insanlar" diye düşündü,

-Yabancı değilim; vâden doldu; Hakk'ın emrini tebliğe geldim, anlarsın!

-Neyi anlayacağım kardaşım, selamsız sabahsız girmişsin içeri. Müslüman'ın evine böyle girilir mi? Hakk'ın emri dersen başım gözüm üstüne, gerekirse kurban olurum ben ona fakat memleketin durumu bildiğin gibi değildir beyefendi, bu arada elinizde bir mahkeme kararı, doktor raporu varsa görmek isterim doğrusu... Gerek yok diyorsunuz; öyle olsun, peki kardaşım. Konuşmakla halledilmeyecek mesele yoktur. Nedir mesele anlayalım bir. Eveet, vâden geldi diyorsunuz. Ne vâdesi, kimin vâdesi? Benim banka borcum yoktur çok şükür. Allah'a bir can borcumuz var, onu da öderim nasib olursa, zaten şurada kalmış 40-50 sene kadar bir şeyim... Ha, acelem yok benim diyorum. Evvela bir sâkin olunuz, ne içerdiniz, garnınız aç mıdır, sonradan adama misafir gittik hatırımızı bile sormadı denilmesin sağda solda, ayıp olur... Toksunuz, pekâlâ, adreste bir yanlışlık filan yoktur değil mi? Bugünlerde böyle karışıklıklar oluyor bazen. Ha, onu diyordum, yav kardaşım, biz de iktidar olduk zamanında; iktidarım diye her aklına geleni yapabilir misin sen? Bakınız bunlar referanduma gittiler geçen sene, AYM'yi, HSYK'yı, yargıyı ele geçireceğim diyerek... Söyle bakayım, mutabakat olmadan anayasayı değiştirebilir misin sen? Değiştiremezsin. Şimdi tutturmuşlar seçimi kazanınca anayasayı değiştireceğiz! Hoppalaa, onu vaktiyle ben bile becerememişim yahu, sen nasıl yapacaksın bakalım? Susma, cevap ver!.. Seni biraz rahatsız gördüm, rahat ol yeğenim, hele bir soluklan; koltuğa geç şöyle, arkana bir yastık al. İçin kıyılmıştır bu saatte, söyleyim biraz leblebi fıstık felan getirsinler mi? İstemem diyorsun... Bak kendi ağzınla söyledin. Halk bunları istemiyor. Netekim bakınız Ergenekon bilmem ne diyerek pek çok paşamızı, aydınımızı, gazetecimizi tutuklattırıp attırdılar içeriye. Fevkalade dilhûn olmuşumdur şahsen. Türkiye'nin ayıbıdır bu. Şimdi bak, sen hakem ol, insaf ile söyle bana; benim için diyorlar ki, güya felan partiden kontenjan almışım da yakın dostlarımı, tavuğu kuluçkaya yatırır gibi aday göstermişim. Ne doğrudur, ne değildir: Niçün, çünkü ben bugün kampanya yapsam Çin'den duyulur. Bunun neresi ileri demokrasi? Suç yok, suçlu var orta yerde. Yapacak idi, suç olur mu? Suç yaptı'dır bilakis. Yapacak idiyse yaparken basarsın veya yapacağına dair emare olur. Mehmet Haberal çakı taşımaz cebinde yahu, bir çakı olsun taşımaz, böyle melaike gibi bir adam... Melâike derken, bari bir sandöviç filan alsaydınız, bir bardak su? Sizi biraz heyecanlı gördüm de... Onu diyordum: Benim isyan halinde olduğumu herkes biliyor. Tamam acelen var, anlıyorum, seni çok tutmayacağım zaten. Şimdi şöyle yapalım, sen şimdi git, öteki işlerini sâkin kafayla tamamla; bu arada şu seçimler geçsin. Ben seni arattırırım şeker kardeşim; bir ara müsait bir zamanda gelirsin, lakin ölümü öp, böyle tok karnına gelme bir daha. Canımı alsan bundan iyiydi yahu. Olmadı, vallahi hiç olmadı. Kapı sol tarafta. Giderken gürültü etmeyelim, hanım biraz rahatsız da... Olduu, güle güle canım

benim. Yalnız gelmeden altı ay önce haber etsen iyi olur. Çıkarken pabuçlarını ters giyeyim deme sakın. Adımız çıkmış zaten bu hususta... Öptüüüm!

Mu ni? Elinin körü!

60'lı yılların sonlarına doğru parasıyla sahip olduğum ilk kitaplardan biri, bir Amerikan edebiyatı klasiği idi: O Henry'nin "Hikâyeler"i. O kitapta bugün bile hatırlamaktan zevk duyduğum çok güzel hikâyeler okudum ve bunların içinde "Kaçırılan Kızıl Reis" en başta gelir. Bugünlerde BDP sözcülerinden kimi dinlesem aklıma bu hikâye geliyor.

İki haydut taslağı amatör, kısa yoldan zengin olmak maksadıyla kasaba bankerinin tek çocuğunu kaçırmaya ve zengin babasından fidye sızdırmaya karar verirler fakat daha çocuğa sokuldukları ilk andan itibaren başlarına gelmeyen kalmaz. Terbiyeli ve sünepe bir zengin bebesi sandıkları çocuk, hiperaktif, saldırgan ve tek kelimeyle tam bir başbelâsıdır; her iki ortağın da kafasını gözünü yararak, tekmeleriyle bacaklarını çürük içinde bırakıp birkaç dişlerini avurdlarına doldurmadan teslim olmaz. İki acemi haydut nihayet olanca kaba güçleriyle çocuğu kasabadan uzakta bir mağaraya getirirlerse de çileleri bitmiş değildir. Dağda kaldıkları esnada bankere sert ve zalim bir dille mektup yazıp yüklüce bir fidye isteseler de hasis banker baba aldırış bile etmez. Aldırış etmez çünkü, acemi haydutların iki gün bile cevrine dayanamadığı yumurcağa, o yıllardır katlanmakta ve onsuz geçen şu birkaç günü felekten çalınmış saadet anları gibi tadını çıkarmaya bakmaktadır. Ne var ki haydutlarımız bu esnada vücut bütünlüğünü tehlikeye düşürmek bir yana, akıllarını kaybetmek üzeredir.

Sonuçta banker Ebenezer Dorset (40 yıldan beri bu adı hiç unutmamışımdır) çaylak haydutlara acır, merhamete gelir ve almayı düşündükleri fidye miktarının üstünde bir para ödemeleri halinde öz çocuğunu kabul etmeye razı olur. Haydutlar fidyeyi öder ve Ebenezer Dorset, haydutlara, on dakika zaman tanır; çünkü çocuğunu, yani Kaçırılan Kızıl Reis'i ancak o kadar zaptedebilecektir!

Bu hikâyeyi, pek hanımefendi vekîlemiz Sabahat hanım, polis şefini tokatladığında hatırlamıştım evvela. Ardından BDP sözcülerinin kamuoyunu sinir etmek, zıvanadan çıkarmak için sarfettikleri her söz bende aynı tesiri uyandırdı,

-Bir başbakan yetmez, birkaç tane daha olsun...

-Kötü şeyler olacak...

-Devletle olmuyorsa halkımız kendi demokrasisini kuracaktır...

Herhalde dış konjonktürden aldıkları ilhamlarla kamuoyunun sinir uçlarını koparmayı amaçlayan bu sözlerin, bir meseleyi görünür hale getirmekten ziyade tepki ve öfkeyi yoğunlaştırmaya yaradığını kim inkâr edebilir? Kaldı ki bu sözler lâfta kalmıyor; pusulardaki

mevzilerden güvenlik güçlerine ateş kusan namlu ağızlarıyla aynı nağmeyi terennüm ediyor. Düzdekilerin tehdidlerini, dağdakiler icra ediyor.

Seçim sürecinde iyiden iyiye BDP-PKK çizgisinin tekeline düşmüş görünen Kürt muhalefeti, kamuoyunda sevimlilikten yana ne kazancı varsa onu da bugünlerde birer birer kaybediyor. Bu noktada teselli verici tek husus, bu gibi sivri çıkışların "politik bir anlam"dan ziyade, Kaçırılan Kızıl Reis'in hiperaktif şiddet darbelerini andıran birer tahrik vuruşu anlamına geldiğidir. Asabiye mütehassıslarının ellerindeki lastik çekici diz ve dirsek altına vurarak tepki ölçmelerini andıran bir çocuksuluk bu. Bütün hesap, "İşte gördünüz, barışı denedik olmadı, suç bizden gitti" diyebilmek.

Barışı hiç denemiş miydiniz diyeceğim ama anlaşılacağından emin değilim; bu günlerde bir eli mecliste öteki dağda gezen Stalinist bir partinin ismi haline geleli beri "barış" kelimesi saffetini kaybetti.

Gülünesi çocukluklar ama hanelere figan düşürüyor.

Az kalsın unutacaktım; bir yerlerden bulabilirseniz Aziz Nesin'in "Mu ni?" başlıklı hikâyesini okumanızı da tavsiye ederim. Bakalım size kimleri hatırlatacak?

Kilisede...

-Ne işin var kilisede, diyeceksiniz... Anlatayım.

Yurtdışı gezilerinde, eğer zaman ve zemin müsaitse ahalinin ibâdet ettiği yer ziyaretini ihmâl etmemeye çalışıyorum; bunun iki sebebi var: İlki ilâhiyata dair bir merak. Nasıl ibadet ediyorlar, hangi ritüellere uyuyorlar vesaire. İkincisi sanat tarihi ve mimarlık merakı. Binanın üslubu, yapılış tarzı, bölümleri, kaç yaşında olduğu vesaire...

Zihnimi şöyle yokluyorum, gittiğim her yerde ibâdethane ziyaret etmişim. Petersburg'da bir meydanın orta yerindeki devâsâ gümüş kaplama kapılı Ortodoks kilisesi meselâ; ardından -galiba Moskova'da- Müslümanların uğrak yeri, kara taşlarla inşa edilmiş bir Tatar camii. Almanya'da -Heidelberg miydi?- bir Protestan Kilisesi'nde sabah âyinine ucu ucuna şahit oluşumuz. Avusturya'nın Salzburg'unda yine bir Pazar âyini esnasında koronun icra ettiği dini müziği dinleyişimiz. New York'un Manhattan adasının ortasındaki gotik kilise. Gürcistan'ın Batum şehrinde adını hatırlayamayacağım Kilise'de birbirinden güzel genç kızların aziz tablolarını sırayla ziyaret ederek önlerinde istavroz çıkarması.

Bitmedi, daha Suriye'de Şam civarındaki kadim Hıristiyan Kiliseleri'ni ziyaretimiz var ki, iki gün boyunca kilise gezip günnük dumanı koklamaktan bir hâl olmuştuk; kezâ Venedik'te San Marco Meydanı'ndaki gösterişli kiliseye ziyaretimize kapıdaki görevli, "âyin var" gerekçesiyle izin vermemişti ve zaten birkaç saate sıkışan hızlı Venedik turunu alelacele tamamlamıştık.

Gelelim Türkiye'deki kiliselere. Hatırladığım ilk mekân, bundan 25 sene önce Sivas'ın Tavra deresi içinde, yarısı kayaların içinde kalmış tarihi kilisedir. Eli yüzü düzgün görünmesine rağmen askeri bölgede kaldığı için askeri malzeme deposu olarak kullanılması hüzün vericiydi. Aynı yıllarda Merzifon'a gittiğimde, kaldığım otelin penceresinden görünen ilginç çatılı binanın eskiden kilise iken şimdilerde sinema salonu olarak kültüre hizmet verdiğini (!) öğrenince de üzülmüştüm.

Anadolu'da nasılsa ayakta kalan Hıristiyan mâbedlerine pek iyi davranmamıştık galiba! Hazin bir fasl-ı diğerdir...

Mardin'deki Deyr'üz-Zâferan Manastırı ve bitişiğindeki Süryani Kadîm Kilisesi'ni ziyaretim daha dün gibi. İstanbul'da ise İstiklâl Caddesi'ndeki Saint Antuan Kilisesi'ne yine merak ile şöyle bir uğramışlığım var; Balat'taki Rum Ortodoks Patrikliği külliyesi içindeki kiliseyi de bu listeye katabilirim ama en yakından ve uzun gözlemim bu yıl içinde gerçekleşti: İlkinde Sivas'tan hemşehrim Kirkor Elmas'ın cenaze merasimine katılmak için Üsküdar'daki Surp Haç Ermeni Kilisesi'nde hazır bulundum. Kirkor Elmas, aslen Sivas'ta baba mesleği aktarlıkla iştigal ederken sonraları plakçılığa geçip ardından İstanbul'a göçmüş ama birkaç yıl önce memleket hasretine dayanamayarak dönüp tekrar memleketine yerleşmiş değerli, hatırnaz bir insandı. Ölümünü haber alınca cenazesine iştiraki bir insanlık ve hemşehrilik görevi bildim.

Bir hafta önce yine bir cenaze töreni münasebetiyle bu defa Feriköy'deki Surp Vartanans Ermeni Kilisesi'ndeki cenaze merasimine katıldım. Sivas Lisesi'nde aynı yıllarda okuduğumuz Mimar Payel Güllüdere'nin annesi Anna Hanım vefat etmişti. Usta bir hanım terzisi olan Anna Güllüdere'nin, genç kızlığında hemen aynı yaşlardaki rahmetli anneme de elbise diktiğini duymuştum.

Hıristiyan Ermenilerin cenaze törenleri kilise içinde yapılıyor. Tabut, mihraba uzanan ana koridorun ortasına konulduktan sonra sol yana hanımlar, sağ ön kısımda aile yakınları ve sağ arka tarafta erkekler yerlerini alıyor. Daha sonra dini kıyafetleri içinde din görevlileri takriben yarım saat süren bir âyin düzenliyorlar ve süre zarfında herkes ayakta bekliyor. Tören bittikten sonra erkekler cenaze ile mezarlığa giderken hanımlar, kilise bitişiğindeki çok maksatlı salonda toplanıp erkeklerin dönüşünü bekliyorlar.

Defin törenine katılmak için Balıklı'daki Hıristiyan Mezarlığı'na giderken bindiğimiz dolmuşta en şaşırdığım husus, içerde koyu bir Sivas ve Sivaslılık sohbetinin cereyan etmesi oldu: "Mıgırdıç emmi, çok hatırlı bir adamdı, bir gün beni yanına çekip dedi ki, yiğenim..." veya, "Rahmetli Tanaş usta'nın cenazesini hatırladın mı?" Sivas'ın şehir merkezinde konuşulan aksânın neredeyse kusursuz seslerini duyunca içimden gülümsedim.

Memleket başka bir şeydi galiba, her sene olmasa bile arayı çok uzatmadan "memleketleri"ne gidiyor, Kepenek suyundan -bulabilirlerse tabii- içiyor, ekmeğini yiyip birkaç ahbab ile ayaküstü çene çalıp yeniden İstanbul'daki hayatlarına dönüyorlardı.

Mezarlık dönüşü, başsağlığı verilen salonda, aynen kilisede olduğu gibi günnük buhurunun baskın kokusu hakimdi. Payel bana günnüğün sadece dini bir gelenekten ibaret olmadığını, nezle grip gibi sârî (yayılmacı) hastalıklara karşı ev içinde tütsü yapılmasının hayli etkili olduğunu anlattı. Tâziye toplantısında -Sivas usulü- az şekerli kahve, su ve bisküvit ikram edildi. Bu esnada yapılan anonsta birkaç gün sonra "Ölü canı" için pişirilecek helvanın yine aynı salonda dağıtılacağı haber verildi. Mevta'nın kırkında da yine benzer ritüellerin tekrar edildiğini öğrendim; bu gelenekler bizde de vardır.

Bir Müslüman'ın kilisedeki varlığı elbette yadırgatıcı bir durum. Mekân içinde çok sayıda tablonun, haç sembollerinin, aziz resimlerinin ve heykellerin varlığına bir de boğuk çan seslerini, günnük buhurunu, kara kukuleta ve harmaniye içinde Ermenice sözler mırıldanan papazların varlığını ekleyiniz; zihnimizde bu gibi sembol ve işaretler, kimbilir ta ne zamandan beri uzak durmamız gereken şeyler olarak yerleşip kalmıştır. Hele Ermenice'nin kulağımda Türkçe'nin tersinden okunuşunu hatırlatan sert ve telaffuzu zor tınısıyla uyanan irkilmeyi de buna ilave etmeliyim.

Bu törenden aklımda kalan en güzel unsur, zannımca önceden kaydedilmiş olduğunu sandığım, org refakatindeki dini ilâhi tegannîsindeki yüksek icra kalitesi oldu; en şaşırtıcı olanı ise papazların okuduğu ibare ve ilâhilerdeki müzikal yapının klasik, üstelik eni-konu klasik Türk musikisine yakınlığı idi: Elbette Nikoğos Ağa, Astik Ağa, Kemani Sebuh, Artaki Candan gibi bestekârların adını hiç duymayanlar için burada "yakınlık" kelimesi biraz yabancı kalıyor. Klasik Türk musikisi dediğimiz o büyük sanat mektebinin, ne kadar büyük bir ifade imkânı teşkil ettiğini biraz düşününce rahatlıkla farkedebiliyoruz.

Böyle bir yazı nasıl bağlanır; elbette "Lekum dinikum ve liye din" ile...

Üçüncü kata bıçak çekmek

"Üçüncü kata bıçak çekmek" hadisesinin nasıl darb-ı mesel hâline geldiğini anlatayım ilkin; galiba 70'li yıllarda Erzurum'da, üniversite kampüsünün öğrenci yurtlarından birinde geçiyor olay.

İki delikanlı münakaşasında tartışma büyüyünce arkadaşları araya giriyor. Tartışmacılardan daha celâlli olanının koluna girip bahçeye çıkarıyorlar. Diğer tartışmacı ise odanın penceresinden bahçeye bakmakta. Biri pencerede öteki bahçede birbirlerini fark edince bağıra çağıra tartışmaya devam ederken bahçedeki, 3. kattaki arkadaşına bıçak çekiyor. Üçüncü kata bıçak çekmek tâbiri, bizim arkadaş çevresinde bükemeyeceğin bileğe uzaktan horozlanmak mânâsında kullanılır.

Aşağıdaki satırları okuyunca, "tamam" dedim, "Yeni bir üçüncü kata bıçak çekme hadisesi daha!" Demiş ki bir siyasi parti lideri, "Burada dikkat edilecek bir şey var. İmtihanı kazanan

çocukların dershane çalışmaları da oluyor ya. Hangi dershaneden destek alanlar, imtihanda daha fazla başarılı oldu tezi de tartışmaya açık; buna bakılmalı!.."

Vaay, imâya bakınız sevgili sporseverler... Demeye getiriyor ki, "Bazı dershaneler var ya, siz onu anlarsınız; buradaki çocuklar niçin hep başarılı oluyorlar yahu? Dershaneye kaydolanlara zorla zekâ hapı içirilmediğine göre bu çocuklara bir şekilde şifre veriyorlar, kopya öğretiyorlar; yüksek başarı böyle geliyor; başka izahı olamaz!"

Sözün bu noktasında şu tesbitin altını çizmek, akıl, basiret ve düz mantık sahibi olanlara lâzım değildir fakat ne yazık ki gerekiyor: Kim kopya yapıyor, yaptırıyor ve sistematik olarak bunu yıllar boyunca devam ettirerek haksız yere başkalarının emeğini çalıyorsa, Allah onu nâhak yere başkalarına iftira atanlardan daha da beter etsin!

Varsa elinizde bilgi açıklar, mesullerini rezil edersiniz; kaldı ki böyle bilgileri gizli tutmak, bir vakt-i merhûna saklamak, en az başkalarının özel hayatını filme çekip elâleme seyrettirmek kadar şeref düşkünlüğüdür.

Hırsız, ahlâksız, ırz düşkünü, yalancı, beceriksiz, soyguncu, talancı, kifâyetsiz diyemiyorsunuz maalesef; sadece bir hayli zaman düşünüp yutkunduktan sonra, "Sizin dershaneler niçin çok başarılı, bunda bir bit yeniği olmasın sakın" diye tuhaf imâlarda bulunuyorsunuz. Böyle çapkın, iş bitirici imâları hatırlarsınız: "Konuşursam ortalık birbirine girer, hiçbiriniz oralarda oturamazsınız; neler bildiğimi bilseniz bir saat rahat uyku tutmaz gözünüzü" diye çirkin bir tebessümle ellerinin çok güçlü olduğunu imâ eder ama ardını nedense bir türlü getiremezler, "Çünkü toplum henüz hazır değildir!"

İki dilenci, perişan, pırtık, aç bîlâç çöp dökülen ara sokak duvarına sırtlarını vermiş kendi aralarında konuşuyorlar; biri diyor ki, "Yav, şeytan diyor ki, kalk git şu memleketten; terk et bu şehri!" Öteki ölgün nazarlarla cevap veriyor, "Aman abi, sakin ol; hem toplum buna hazır mı bakalım!"

Toplum hazır abi! Ne biliyorsan anlat dinleyelim; aydınlanalım; gözlerimiz faltaşı gibi açılsın. Sizinle birlikte gezindiğimiz bahçeden üçüncü kata veya meşhur tâbirinizle okyanus ötesine bıçak çekelim. Ders tembeli, kabiliyetsiz, IQ'su düşük öğrencileri hokus-pokusla sınav şampiyonu yapan kirli dershane işletmeciliklerinin foyası açığa çıksın.

Biz rezil-rüsvay olalım; sen vezir ol, seçim kazan. Ağlaya ağlaya "Sen mutlusun ben perişan/ Yıkılmazdık sevmiş olsan" şarkısını söyleyerek acılı lahmacunlar yiyip göğsümüzü jiletle dilim dilim doğrayalım.

Açıkla bildiklerini üstad, saklama; kendine güvenemiyorsan diksiyonu düzgün birine okut, Türkiye aydınlansın; hooddri meydan bre!

Şimdi de kötü haberleri sunuyoruz

Yayın organları -meşrebine göre- yakın olduğu partiyi sevimli, ötekini tehlikeli gösteriyor. Basit bir internet filtre yönetmeliğinin bile insanların korkularını tahrik etmek için nasıl kullanıldığına şahit oluyoruz. Bunca kötü şey yetmezmiş gibi sistemin meşru partilerinden birinin sözcüleri şiddetin diliyle konuşarak, "Kötü şeyler olacak, bizden söylemesi" diye herkesi tehdit ediyor. Seçim otobüsleri taşlanıyor, parti binalarına molotofkokteyli atılıyor.

Daha kötüsü, bir siyasi parti liderinin, başbakanın seçim konvoyuna uzun menzilli silahlarla suikast düzenleniyor.

Her şey seçim sonuçlarını etkilemek için yapılıyor; yakın dönemlerde yaşadığımız her seçim sürecinde de yine böyle birdenbire olağanüstü bir hadisenin vuku bulacağı ve seçmen kanaatlerinin altüst derecesinde değişeceği beklentisi yaygınlaştırılmıştı. Birdenbire olağanüstü bir rezalet ortaya çıkacak ve ahali, "Vay canına ben yanlış biliyormuşum" diyerek siyasi davranışını değiştirecekti!

Evet, bu çocukça bir beklenti; siyasetle uğraşanlar kasetle, dedikoduyla, saygısız hitaplarla, skandal ve yolsuzluk haberleriyle seçmen davranışının önemli ölçüde değişmeyeceğini biliyorlar. Bana göre asıl beklenti, krizin altındaki ateşi harlandırarak Türkiye'nin yönetilemez hâle geldiğini göstermektir. Ülke yönetilemez hâle geldiğinde, demokratik kural ve teamüllere aldırış edilmeyeceği beklentisi var birtakım çevrelerde. Seçimler ertelenir, hükümet istifa etmek zorunda kalır; görev süresi sona erdiği için parlamento devre dışı bırakılır; bir teknokratlar veya "her zaman güvenilir adamlar" kabinesi kurulur, bunalım dönemi sona erinceye kadar kanun gücünde kararnamelerle idare edilir, vesaire vesaire...

Ne yazık ki ülkemizde, kendini yıllardan beri olağanüstü dönemlerin olağanüstü başbakanlığına veya kabine üyeliğine hazırlayan tipler hiç de eksik değildir. Siyasetle biraz ilgilenen kime sorsanız, size birkaç isim sayabilirler. Siyasi atmosferimizin böyle kötü nebatlar yetiştiren bir iklimi var ne yazık ki...

Bu türden gelişmelerin sebebi, hâlen iktidarda bulunan partinin 12 Haziran seçimlerini üçüncü kere üst üste kazanacağı yolunda hayli erkenden açıklanan seçim anketleridir. Olayların tabii gelişme temposunda başarı kazanamayacağını bilen çevreler, kriz senaryolarını gündeme getirerek âdeta çaresiz ama buna rağmen tehlikeli bir stratejiye yatırım yapıyorlar. Normal şartlar altında siyasi tansiyonu düşürmesi beklenen seçim tahminleri ve anketler, tam aksine ortamı kızıştırıyor. Böylece maçı sayıyla kaybedeceğini fark eden boksörün, sürpriz bir ters yumrukla nakavt arayışını hatırlatan garip olaylar yaşıyoruz.

Evet, Türkiye daha önce gergin seçim iklimlerinden sâlimen çıkmasını bildi; fakat seçim zaferini çantada keklik gören çevrelerin hesaplaması gereken husus şudur: Krizi körükleyenler, bir kriz ortamında devlet içine çöreklenmiş derin bürokratik güçlerin ve bazı

basın çevrelerinin desteğine güveniyorlar. Emâreler desteğin devam ettiğini gösteriyor; buna mukabil hükümetin, halkın oy desteğinden başka istinâdı yoktur. Krizden medet umanlar, derin bürokratik ittifakın yardımıyla körükledikleri bunalımın altından yine sâlimen çıkabilirler fakat aynı ortam, hükümet ve onu destekleyen çevreler bakımından tehlikelerle doludur. Şu günlerde kendini iyiden iyiye hissettirmeye başlayan bürokratik çelme ve engellemelerin ikaz sinyali iyi algılanmalıdır diye düşünüyorum.

Bu seçim iyilerle kötülerin rekabetine sahne olmayacak; iyi ve kötü kavramları muğlak ve değişken çünkü. Fakat bu seçimler, demokratik meşruiyet ile neye mal olursa olsun hükümetin yıkılmasını isteyenler arasında hayli güçlü bir gerilim meydana getirdi; bunu görüyoruz. Sıradan, sakin insanlar, hayat tarzlarının tehlikeye gireceği, günün birinde toptan tutuklanıp hapse atılacakları, istedikleri gibi yaşayamayacakları tehdidiyle korkutuluyor ve militan tavrı almaya itiliyorlar. Onlara, yaşadığımız şeyin sıradan bir seçim ve iktidar mücadelesi olduğunu bu ortamda anlatabilmek kolay değil. Ne yazık ki ülkemiz, insanların korkularından tutularak daha kolay yönetilebileceğine inananların hiç de azlık olmadığı bir ülke.

Biz korkularından yakalanarak sürü gibi yönetilmeye lâyık bir topluluk değiliz; her şeye rağmen seçimlerin selâmet ve huzur içinde tamamlanması, bu gerçeği yeniden vurgulayacaktır inşallah.

Sürpriiiz!

Az önce iyi haber alan bir kaynaktan bilgi aldım; diyor ki: "Ben, ev ev dolaşarak vatandaşın nabzını tutan bir insanım. Vaziyet şu: AK Parti % 40'larda fakat aşağı doğru gidiyor, CHP şu an itibariyle % 37 fakat yükselişte, MHP ise % 15'lere doğru hızla mesafe alıyor.

Bu durumda CHP ile MHP rahat koalisyon yapar. Niçin böyle diyeceksiniz, çünkü köylü-esnaf burnundan soluyor. Diyorlar ki, devletin hazinede 10 milyar dolar parası varmış; öylece tutuyor parayı orada. Şimdi vatandaş diyor ki: Baba zengin, evlatları yoksul. Bir an evvel babamız ölse de paraları bölüşsek diye bir beklenti var; benden söylemesi... Zaten ÖSYM, internet filtresi gibi konularda özene bezene atadığı bürokratlar, hükümeti meydan dayağı yemekten kötü ettiler. Başbakan ise, sanki bu dönem cepte keklikmiş gibi on yıl sonranın hesabını yapıyor, 'Hele siz bir daha oy verin, bakınız anayasayı ne güzel değiştireceğim' diyor ama nasıl değiştireceğini kimse bilmiyor. Vatandaş bunları unutmuyor abi, bir kenara yazıyor. Anadolu'da 'Cücüğü güzün sayarlar' diye bir lâf vardır, hükümet, seçimi kazanmış gibi davranıyor fakat 13 Haziran'da cücük sayıldığında çok geç olabilir, aha da buraya yazıyorum...

Anketçiler mahsustan böyle yapıyorlar; hangi ankete baksanız 47-25-11 civarında dolaşan rakamlar... Sanki bütün araştırmacılar, hükümeti rehavete düşürmek için rakamı on puan

yukardan söylüyorlar; buna mukabil CHP olsun, MHP olsun arı gibi çalışıyor. Meselâ MHP, kasden baraj civarında gibi gösteriliyor ama genel manzaraya bakınız; herkes MHP'yi, liderini veya kadrosunun karıştığı hadiseleri konuşuyor. Doğrusu onlar da her evde, her çeşme başında, her cami avlusunda kendilerinden bahsettirmek için iyi çalışıyorlar. Püskevüt lâfını bile kasden öyle yanlış söyledi ama bak şimdi ne oluyor? Bütün genç nüfus, internette püskevütlü klipler seyrederek MHP'nin tanınırlığına bilmeden katkı yapıyorlar. Çok zekîce bir taktik abi, inanamıyorum yani. Siyasette, ticarette konuşulmak, sebebi ne olursa olsun iyi şeydir; akılda kalırsınız çünkü...

Hükümet, İstanbul'a deniz getireceğim diyor ama kulak asma abi, deredeki balık; hâlbuki bakınız Kılıçdaroğlu'na, net konuşuyor, köylünün elektrik borcunu sileceğim, her aileye maaş bağlayacağım, askerliği kısaltacağım diyor; seçime iki gün kala, elektrikler bedava, doğalgaz faturasının yarısı benden, herkes oturduğu evin sahibi olacak, tarım reformu yapacağım, köy enstitülerini yeniden açacağım demeyeceği ne mâlum; zaten şu anda kalmış arada 3 puan, CHP'yi birinci parti bile görebiliriz bu gidişle. Sizin anlayacağınız, herkes ayağını denk almalı derim ben abi!"

Evet, iyi haber alan kaynağım böyle diyor; şahsen bana gerçekçi göründü. Meselâ seçime iki gün kala elektrik, su, otobüs bedava, vergi de almıyorum uleynn açılımı yapmak dengeleri altüst edebilir pekâlâ. Kemâl Bey işi biliyor; Herkes onu tutarsız, bugün söylediğini ertesi gün inkâr eden biri olarak tanıyor ama o, her gün yeni bir şey söyleyerek rakiplerini sersemletiyor ve ilerici olduğu için asla geriye bakmıyor. Bu yeni bir seçim stratejisi ve bildiğim kadarıyla dünyada ilk defa Türkiye'de uygulanıyor. Galiba okyanus ötesinde bir think-tank kuruluşuna bağlı firma, bu taktikleri Türkiye'de iktidarı değiştirmek için CHP ve MHP'ye özel olarak geliştirmiş. Sır gibi saklansa da iyi haber alan kaynaklarımdan kaçmıyor tabii.

Kaynağım bana muhafazakârların da yavaş yavaş zıvanadan çıkıp dönüştüğünü, çoğunun vakit namazlarını bile mâzeretsiz kazâya bıraktığını da lâf arasında belirtti; hafta sonları mâaile pikniğe filan bile gidiyorlar dedi, inanmadım. Yok, daha neler dedim ama şu seçim sürprizini yazınız bir kenara; tutmazsa bilirim ben o iyi haber alan kaynağa söyleyeceğim lâfı.

Kem âlât ile kemâlât olmaz

Dehşetli bir kasırganın tam orta yerinde, kırık dümeni iple yarım yamalak tutturulmuş, yelkenleri yırtık, buhar kazanı tehlikeli derecede istim tutmuş, içindeki herkesin can kaygısına düştüğü bir gemiyi suyun üstünde tutmak için sağa sola canhıraş talimatlar yağdıran bir kaptanın söylediği telâş ve çaresizlik dolu sözleri andırıyor Sayın Kılıçdaroğlu'nun konuşmaları.

Kaldı ki "kaptan", fırtına çıkmadan hemen önce, eski kaptanın yetersizliği ve denizcilik bilgisine duyulan aşırı şüphe sebebiyle gemide koparılan orta ölçekte bir isyan operasyonu ile

alaşağı edilerek yerine ikaame edilmiş biridir. Hayır, onun denizcilik bilgisine kimsenin şapka çıkardığı filan yoktur; o, yatıra çaput bağlamak cinsinden bir bâtıl itikad eseriyle "İnşallah tutar" veya, "Ne kadar yetersiz de olsa eskisinden kötü olamaz" ümidiyle dümene getirilmiş biridir.

Niçin böyle düşünüyorum, çünkü Sayın Kılıçdaroğlu'nda kendimce vahim bir zihin ârızası görüyorum; şudur: Özellikle seçim meydanlarında veya kamuoyu önünde söylediklerinin sorumluluğundan vâreste imiş gibi konuşuyor. Neredeyse aklına gelen her şeyi ânında seslendirerek o kaos ve telâş içinde gemisini sâkin sulara çekmeyi uman, -şüphesiz iyi niyetli- acemi ama yetersiz bir kaptan. Konuşurken ağzından çıkanları sanki canlı yayında eline "son dakika" notu tutuşturulmuş heyecanlı bir spiker gibi mânâ ve muhteva analizi yapmadan seslendiriyor. Bu haline bakarak onun, "Önemli olan fırtınayı atlatmak, sâlimen kurtulursak söylediğim şeylerden ötürü zaten sorumlu tutulmam" beklentisi içinde olduğunu düşünüyorum.

Yandaş gazetecileri -fırsatını bulursa- yüce divana sevk edeceğini vaadeden konuşmasını da böyle değerlendiriyorum; başkaca yorumlamak da mümkün değil zaten. Eğer sözünü tutarsa, CHP'li basın içinde müthiş bir vakum oluşacağı muhakkaktır. Seçildiği kurultayda sevincini masaların üstüne çıkıp alkışlayarak izhar eden yandaş gazetecilerin görüntüsü hâlâ hâfızalarda fakat onların bile yüce divanlık bir cürüm işlediğine ihtimâl vermem. Oscar Wilde der ki, "Her cinayet bayağılık değildir ama her bayağılık cinayettir!" Ne demekse?..

CHP'liler kızmasın; Sayın Kılıçdaroğlu, Türkiye'nin anamuhalefet partisini iktidara getirmek bir yana, yönetmek için bile yetersiz biri; belki böyle düşük profilli bir aday üzerinde ittifak edilmesi, muhtemel seçim başarısızlığından sonra onu kolayca alaşağı edivermek hesabının eseriydi, bunu bilemem fakat beğenmediği kişileri fırsat ele geçtiğinde yüce divana göndermeyi tasavvur etmek, pek âkılâne bir hesap olmasa gerektir. En azından yönetimden bir CHP'linin çıkıp, "Sıradan asliye hukuk mahkemesi de aynı işi görür sayın genel başkanım" diye ikaz etmesi beklenirdi ama bu hususta fazlaca iyiniyetli düşündüğümüz açıktır. Ankara Yenimahalle Belediye meclisinin, CHP'li başkanlarının eşsiz tercihiyle İstiklâl mahkemelerinin namdar reislerinden Ali Çetinkaya'nın adını bir parka vermesi, CHP'lilerin hukuktan ne anladıkları konusunda ilginç bir hür irâde beyanı niteliğini taşıyor. Yakın tarihimizde, "Yiğit lakabıyla anılır" fehvâsınca "Kel Ali" nâmıyla bilinen Ali Çetinkaya'nın hâtırasına duyulan hasret karakteristiktir. Daima hatırlanır ve hatırlatılır.

Kılıçdaroğlu'nun seçim stratejisi, anlayabildiğim kadarıyla, "Boğuntuya getirip hele şu seçimleri atlatalım" hesabına dayanıyor. Verdiği mesajların CHP'ye iktidar yollarını açacak yeni katılımları davet etmesi beklenebilir mi? Bu hesap, sadece CHP'nin sâdık seçmen kitlesini daha da sertleştirerek muhtemel kopuşları önlemek maksadına yönelik görünüyor.

Seçim patırtısında nasıl olsa farkedilmez sanılıyorsa da CHP için Kılıçdaroğlu'nun en doğru seçenek olmadığını herhalde CHP'liler de teslim edeceklerdir. "Dere geçilirken at değiştirilmez" diye düşünüyor olabilirler ama bilirsiniz, bir başka atasözümüz bu hükmü askıda bırakıyor: Kem âlât ile kemâlât olmaz! Yetersiz vasıtalarla iyi iş çıkarılmaz; kibarca meâli budur.

Arş yiğitler, vatan imdadına!

Guinness dünya rekorları kavramını duydunuz mutlaka; ki bu marka, ipe sapa gelmez şeylerin istatistiğini yapma fikri ile tanınmıştır. "Guinness kimdir, necidir?" diye merak ettim, araştırdım.

Hadise 1951'de bir av partisinde başlıyor. Güney Afrika doğumlu İngilizlerden Sir Hugh Beaver, av esnasında arkadaşıyla tartışmaya tutuşuyor: "Avrupa'nın en hızlı kuşu hangisidir; altın yağmur kuşu mu, yoksa orman tavuğu mu?" Akıllarına hemen bir kitaba bakmak geliyor fakat o esnada farkediyorlar ki böyle lüzumsuz bilgileri bir araya getiren bir kitap henüz yoktur! Ding dongg! Ampuller yanıp sönmeye başlıyor ve Guinness bira fabrikası yöneticisi Sir Beaver, 1955 yılında ilk Guinness rekorlar kitabını yayınlıyor; tam 56 seneden beri bu "başucu" kitabı, 100'den fazla ülkede, 37 farklı dilde yayınlanıp peynir-ekmek gibi satılmaktadır ve kendisi de bizatihi bir dünya rekoru konusudur: Dünyanın en çok satan telifli kitabı!

Bize ne yahu, diyemiyoruz, vakıa biz Türkler lüzumsuz işlerle uğraşmayız (Öhö öhö!) fakat kitap sekiz-on senedir ülkemizde de Türkçe baskısıyla satılmakta ve pek çok Türk vatandaşı, işi gücü bırakıp bu kitabın yeni baskısında adını yazdırmak için vücudunu zorlayıp sağlığını, kesesini, vaktini feda ederek arslanlar gibi gayret göstermektedir.

Onlara hepimiz minnettarız; sağolsunlar, başarılarıyla göğsümüz kabarıyor, tüylerimiz diken diken oluyor...

İstatistik bir Amerikan icadıdır ama kola türü içecekler gibi dünyaya yayıldı ve galiba sevildi. Ne zaman bu kelimeyi duysam Bernard Shaw'ın vecizesini hatırlarım: "Üç türlü yalan vardır" demiş üstad, "Yalan, kuyruklu yalan ve istatistik!"

Ben onun yalancısıyım ama...

Neyse, geçenlerde gazetelerimizin internet sayfalarında okuyucu dikkati çekmek için olmadık hokkabazlıklar sergiledikleri manşetlere göz gezdiriyorum. Baktım, "İçki tüketiminde dünyadaki yerimiz neresi" diye kışkırtıcı bir başlık. Haydi, bakalım, gel de tıklama! Meraktan çatlarım. Hemen tıkladım tabii, sanıyorum ki açılan ilk sayfada hemen aradığım bilgiyi görebileceğim; Ne gezer? Evvela kısa, soğuk ve teknik bir açıklama sayfası, diyor ki: "Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) Sağlık Verileri 2010, Eurostat İstatistik

Veritabanı ve Dünya Sağlık Örgütü'ne göre, Avrupa'da 30 ülkenin alkol tüketimleri belli oldu. İşte ülke ülke kişi başına düşen alkol tüketim miktarı..."

İşte diyor ama işin yoksa tıkla babam tıkla... Galiba reklam verenler, internet gezginlerinin sitede kalma süresini ölçü alıyorlarmış; süreyi uzatmak için sayfa sekreterleri bir sürü saçmalık, o olmadı nim-üryan hatun resimleri koyarak süreyi uzatmaya çalışıyorlar. Bu da onlardan biri. Bir kelimelik bilgi için fotoğrafların üstünü tıklayacağız ki, içki tüketiminde Türkiye'nin yerini öğrenip merakımızı giderelim...

İlk tık: Dünya şampiyonu ülke: 15 buçuk litre ile Lüksemburg. Şunlara bak sen, bacak kadar cirmleriyle her gece şişenin dibinde sabahlıyorlar demek? Yalnız anlayamadığım bir husus var. 15,5 litre günlük tüketim midir, yoksa aylık veya haftalık mı yazmamışlar. Ben hüsn-i zan gösterip bu rakamın yıllık olduğunu varsayarak bu anlamlı istatistiğe devam ediyorum:

Litvanya 12,5 litreyle ikinci, üçüncü Avusturya 12,5 litre; sonrakiler şöyle sıralanıyor: İrlanda 12,4, Çek Cumhuriyeti 12,1, İspanya 11,7, Portekiz 11,4, Slovenya 10,9, Danimarka 10,9, Bulgaristan 10,9, İngiltere 10,8, Polonya 10,8, Belçika 10,7, Finlandiya 10,3, İsviçre 10,2, Letonya 10,2, Almanya 9,9, Romanya 9,7 litre...

"Çatlatma insanı yahu, Türkiye kaçıncı onu söyle" diyorsunuz ama. Biraz sabır lütfen, daha arada AB ortalaması rakamı var: AB üyesi ülkelerde kişi başına yılda 10,8 litre içki tüketiliyormuş.

Ve nihayet lütfen sâkin olunuz, Türkiye rakamını açıklıyorum:

1,4 litre; inanabiliyor musunuz koskocaman bir ülke olarak sadece 1 nokta 4 litre.

Nasıl yıkıldım, nasıl üzüldüm, anlatamam! Hani bu haberi, sonuna kadar sabır gösterip okuyan hamiyetperver her vatandaşın aklına gelen ilk şey, uluslararası platformlarda yüzümüzü karartan o hazin ve geri istatistikî tablonun rakamlarını biraz daha yukarıya çıkarmak için üzerine düşen vatanî vazifeyi yerine getirmek üzere bir koşu tekel bayiine seğirtip kucak dolusu alkollü içki alarak mesaiye başlamak olurdu herhalde.

Dalga geçmiyorum sevgili okuyucular... Biz ki muasır medeniyetler seviyesini yakalamak için tâ, alafranga padişahımız II. Mahmud'dan bu yana azm ü cezm i kasd ile didinip çabalayan, o olmayınca işi cumhuriyete vurup bilcümle kuvvelerimizi asrîlik hedefine kilitleyen asîl bir milletin evlatlarıyız; velev ki içki tüketiminde olsun, Avrupa ülkeleri arasında taa 30. sıraya düşmek gayret-i milliyemize dokunuyor, kaldıramıyoruz. Yahu efendiler, elinizi vicdanınıza koyarak söyleyiniz; şu pabuç kadar Avrupa'da topu topu kaç ülke var ki biz onlar arasında 30. olabiliyoruz? Revâ mıdır, hak mıdır? Netekim şu son Örovizyon şarkı yarışmasında finale kalamayışımızın necib milletimizi nasıl bir utanç ve ye'se sevkettiğini hatırladıkça hacâletten yüzüm kızarıyor.

Ha, diyeceksiniz ki, "İlahi Ahmet Bey, bu defa baltayı taşa vurdun; biz içmiyoruz ki ayol; içki günah, vesaire!"

Size "içki için" diyen mi var ey azizler; yine içmeyiniz! Formül basit. İçkiyi alacak, sonra da lavaboya dökeceksiniz. Maksat istatistikî ortalamamız yükselsin; yükselsin ki muasır, asrî, o da olmazsa çağdaş milletler ailesindeki mümtaz mevkiimizi alabilelim.

Arş yiğitler, vatan imdadına! Uzun yollar küçük bir adımla, alkol tüketimine katkı, minik bir kadehle başlar.

Lavaboya ama karıştırmayalım lütfen!

Zafer değil, sefer...

Ahlâkçı nutuklar, zımnında "Bakınız ben işte böyle ahlâklıyım" mesajını taşıdığı için sevimsiz; buna nisbetle ahlâkî değerler üzerinden siyaset yapmanın tatsızlığını kerrât ile artırabilirsiniz.

Sade siyasette değil hayatın her ânında ve yerinde ahlâk değerlerini taşımak meziyet değil asli görev değil midir? "Ben dürüstüm, ben yolsuzluk hırsızlık yapmam, güvenilir kişiyim" lâfları ile rakiplerine fark atacağını umanlara nasıl bakmalı bilmiyorum; bırakınız meziyeti, görev bile değil, taşınması gereken asgari şartlardan ilkidir onlar...

Sayın Başbakan'ın geçen cumartesi günü Şanlıurfa'da yaptığı seçim konuşması, seçim meydanında konuşulmaması gerekenlere örnek teşkil etmesi bakımından tam bir hayal kırıklığı idi. Türk siyasi hayatına bir dönüm noktası teşkil edecek derecede üzücü ve dramatik gelişmelerin yaşandığı bir esnada, "Biz onlar gibi değiliz, daha ahlâklıyız" demeye getiren sözleri tercih etmesi "şık" değildir.

"...Bu çok önemli, bu günlerde bu çok geçerli. Siyasette de bugünlerde çok geçerli. İstifaları, mistifaları görüyorsunuz değil mi? (...) Bu ülkenin, bu milletin, böyle edeb ve âdâb timsali şairleri, şahsiyetleri varken, maalesef bunları görmeyen, bunları okumayan, bunlardan nasibini alamayan bazı siyasetçileri de var. İşte MHP liderini görüyorsunuz... Güya milliyetçi ama bu milletin dilini, üslubunu, âdâbını ne yazık ki öğrenmeye dahi gerek görmemiş" cümleleri talihsizdi ve siyasi oportünizm örneğiydi. Oysa ki sayın Başbakan, sâkin düşündüğünde rahatlıkla teslim edecektir ki böyle zamanlarda insanların en ziyade ihtiyaç duyduğu şey, ahlâkçı bir retorikle rakîbin zaaf ânından âzâmi derecede yararlanıp politik çıkar sağlamak değil, üzüntüyü samimiyetle paylaşmaktır. Bizim geleneksel değerlerimiz centilmenliği, civanmertliği de kapsıyor. Kaldı ki rakîbe düşkün ânında kılıç çekmemek sadece İslâmî bir umde değil, aynı zamanda tâ kurûn-ı vusta zamanlarından beri geçerliğini koruyan bir insânî değerdir.

Politikanın bu yüzünü sevmiyorum, çünkü insanı gerçek tabiatından sıyırıp zafere mıhlıyor; Müslüman ise zafere değil, sefere me'murdur ve bizim için nihai zafer, şerefle tamamlanmış bir hayatın sonuna sıdk ile bir hüsn-i hâtime koyabilmekten ibârettir.

Hakikatın hatırı dostun hatırından âlî! Tıpkı Aristo'nun hocası Eflâtun hakkında söylediği gibi her hâl u kârda, "Eflâtun'u severim ama hakikati Eflâtun'dan daha ziyade severim" umdesine bağlı kalmak herşeyden ziyade kıymetli.

Sayın Başbakan'ın Kılıçdaroğlu'nu imâen, "Alevi kültüründe böyle bir anlayış yok. Güya oradan geliyor ama bunun bile farkında değil. Hacı Bektaşı Veli'nin rahle-i tedrisatından geçse bu ifadeyi kullanmaz. Ama maalesef geçmemiş" yollu tenkidleri de aynı cümleden. Bir taşla birden fazla kuş avlamayı murad edinen bu sözler satır arasında Kılıçdaroğlu'nun Alevi olduğunu, ama Alevilikten bile nasibini almadığına göndermede bulunuyor. Dini aidiyetlerin seçim meydanlarında -müsbet mânâda bile- tenkid veya tefâhur konusu yapılmasını doğru bulmuyorum. "Statüko'nun ilahı" sözünü her vesile ile tekrar be tekrar dile getirerek sayın Başbakan, Sayın Kılıçdaroğlu'nun inanç dünyasında gördüğü eksikleri topluma şikâyet ediyor ve bana göre, birkaç puan sıcak oy için politik civanmertliği birkaç günlüğe askıya almaya değmez.

Günün küçük hatalarıdır ki seciyeyi yapar veya çizer.

Allah bes, bâkî heves!

En iyi yumruğun bu mu kovboy?

Western filmlerinin klasik sahnelerindendir; illâ bir meyhane kavgası sahnesi olur; dayak yiyenler, yediği yumruğun şiddetiyle camdan dışarı fırlayıp atların bağlı olduğu su yalağının üstüne düşerler vs...

Kavga ise genellikle şöyle başlar: Sığır çobanlarından biri ötekine sıkı bir yumruk çakar, öteki, gülümseyerek elinin tersiyle kanayan dudağını şöyle bir siler ve rakibine der ki,

-En iyi yumruğun bu mu kovboy; bir daha dene istersen!

Eski DEP milletvekili, yeni entelektüel Mahmut Alınak'ın, "Gençler ölmesin, Ocaklar sönmesin" girişimi adına İmralı'ya giderek Öcalan'la görüşmesinden sonra Radikal'e söylediklerini okurken aklıma bu sahne geldi. Diyor ki Alınak,

"Ben görüşmelerden sonuç çıkmayacağını düşünüyorum. Bence bu görüşmeler bir mutabakat sağlanmadan sonuçlanacak. Böyle olunca seçimden sonra korkunç bir iç savaş başlayacak. Neredeyse tüm il ve ilçelerde halk birbirine girecek, evlere baskınlar düzenlenecek, devlet kurumları ve medya merkezleri bombalanacak, içeridekiler katledilecek, yollar kesilecek, medyatik kişilere karşı suikastlar yapılacak, sokaklar, alanlar birer ceset tarlasına dönüşecek. Böyle bir durumda bir iç müdahale olmasından endişe ediyorum. O zaman Başbakan

Yassıada ya da İmralı'ya hapsedilebilir, farkında değil. Öcalan'ın talepleri yerine getirilmeyecek talepler değil. Bu nedenle hükümet en azından bir açıklama yapmalı."

Alınak ayrıca Başbakan'la Öcalan arasında aracılık yapmak da istiyormuş; öyle diyor. Türkiye'de PKK-KCK çizgisinde barınan bazı siyaset adamları, işte tam da bu üslupla siyaset yapıyorlar: "İsteklerimi kabul et, yoksa seni öldürürüm; herkesi öldürürüm, sokaklar ceset tarlasına döner!"

Bu durumda artık, "En sıkı yumruğunuz bu mu beyler?" diye sormuyoruz; en sıkı yumrukları budur! İç savaş tehdidi! Bozmak, aksatmak, kırmak, engellemek üzere çalışan bir problem çözme mantığı.

Mahmut Alınak kendi mahallesinin en haşarı, en ağzı bozuk delikanlısı olmakta yalnız değil; erkeği-kadını hemen hepsi öyle: "Çok kötü şeyler olacak, ortalık kan gölüne dönecek!" Hemen ardından, "güzellikle anlatıyoruz ama dinlemiyorsunuz, ateşkes yapıyoruz ihlâl ediyorsunuz" bahâneleri, onun ardından artık baygınlık veren mağduriyet ve haklılık edebiyatı...

Geçmişte olup bitenlerden ötürü Kürtlerin haklı olduğu kıyâmet gibi husus var; Türkiye şu sıralarda bu hakkın teslimi konusunda hiç olmadığı raddede ortak anlayış ve iyiniyet noktasında bulunuyor. Yeni anayasa, muhtevasını şimdilik bilmesek de büyük ümitler vaadediyor. Problemi çözmek için en iyimser ve elverişli noktada bulunurken Alınak ve diğerlerinin kışkırtıcı tehditlerini nereye koymamız, ne derece ciddiye almamız gerekiyor? Ne kadar kötü ve ucuz bir mafyacı ağzıdır bu; "Dediklerimi yapmazsan seni öldürürüm!" İnsan ister istemez sormak ihtiyacı hissediyor, "En iyi yumruğun bu mu kovboy?"

İmralı'da hak ettiği uzun emeklilik tatilini geçirmekte olan "sözleşmeli devlet memuru"nun, siyasi dehâsının ufuklarında, herkesin birbirini kesip doğradığı kanlı bir iç savaş mı var? Hezar aferin böyle duhât-ı Ekrâd'a; ne siyaset ne siyâset!..

Alınak'ın bu sözleri, bidâyetinden beri arpayı atla döğüştürme siyaseti güderek Kürt'le Türk arasına nifak sokan duhât-ı Etrâk'a da armağan olsun.

Yuf olsun böyle dâhileri bize şirin ve mâkul gösteren idrâke!

Körlerin babası Mitat Enç

Dersimiz edebiyat bugün gençler; geliniz bugün "Resmi müfredât"ın dışına kaçıp işi haylazlığa vuralım; killi yapışkan çamur gibi zihnimizden başka dünyaların varlığını sökmeye uğraşan siyaset bahsinden kirişi kırıp edebiyatımızın pek tanınmamış ustalarından biri olan Mitat Enç'ten bahsedelim.

1909'da Antep'te doğdu. Antep'in yerli, vâriyetli ve nüfuzlu ailelerinden birinin bahtiyar çocuklarından olarak, okumaya doyamayacağınız güzellikte geçen yıllar yaşadı. Her ne kadar

adına "Hikâyeler" demiş olsa da her birinin taş gibi hakikat olmasından fena halde şüphelendiğim şâheseri "Uzun Çarşı'nın Uluları"nda müthiş bir Antep portresi kaleme aldı; bu portrede birinci tekil şahıs sigasıyla varlığını bulan kişi yazar Mitat Enç'tir; onun hemen ardında çoğu aile üyeleri ve yakın çevresinden müteşekkil insan sûretleri ve onların hikâyeleri görünür ki her biri kısa veya uzun metrajlı filmlere ilham verecek derecede güçlü, ustaca tahkiye edilmiş ve samimi bir dille tasvir edilmiş gerçek hayat parçalarıdır; onların da ardında Devlet-i Osmaniye'nin yıkılış yıllarında kendine mahsus bir edâ ve lezzetle demlediği âhengi ağır ağır yudumlayan bir güneydoğu şehrinin Ayıntab'ın varlığı, bütün heyetiyle görünür. Uzun Çarşı'nın Uluları'ndaki Antep tasvirleri, zihni topoğrafyasını kaybetmiş bir şehri yeniden ihyâ edecek derecede canlı ve keskin hatlar taşır.

Mitat Enç, 20 yaşında hukuk okumak için girdiği İstanbul Darülfünûnu'nun ilk yılında geçirdiği göz rahatsızlığının vaktinde doğru teşhis edilemeyişi yüzünden, İstanbul'da başlayıp Viyana'ya kadar giden uzun ve ızdıraplı bir tedavi sürecinin neticesinde gözlerini kaybetti. Uzun Çarşı'nın Uluları'nı ise zihninde hâlâ yaşayan renkleriyle, 70'li yıllarda kaleme almış olsa gerektir; eskilerin tâbiriyle bu "Muhalled" eseri daha sonra "Selâmlık Sohbetleri" takib edecektir. Evlerinin selamlık kısmında toplanan ricâlin sohbetlerinden yola çıkan yazar, tarihimizde ve edebiyatımızda doğru dürüst işlenmemiş bir hadiseyi, Fransız işgalini, ardından yaşanan "Kaçkaç" zamanlarını tasvir ederken sanki Uzun Çarşı'nın Uluları'na kendi eliyle bir zeyl ilâve etmiştir. "Bitmeyen Gece"de ise, diğer iki kitabında pek farketmediğimiz bir şahsi dramın sersemletici ayrıntılarıyla yüzyüze geliriz; bu eser, Mitat Enç'in engellilik kariyerini anlattığı bir otobiyografidir. "Kariyer" kelimesini özellikle seçtim, çünkü Mitat Enç, otuzlu yılların Türkiye'sinde umum itibarla dilenciliğe, kendi köşesine çekilmeye, siz bilemediniz sokak müzisyenliği kaderine mıhlanan körlere üreterek yaşamanın yollarını öğreten adamdır; bu kitabında Mitat Enç görmeyen gözlerle Avrupa ve ABD'de özel eğitim vâdisinde fakülte ve lisans üstü eğitimini tamamlayarak öğrendiklerini, diğer görmeyenlere nasıl aktarma cehdi içinde çabaladığını anlatır.

Böyle kariyerin önünde hürmetle ihtirâma durmak borcumuzdur.

Gaziantep'te, az sayıdaki edebiyat meraklısı dışında Mitat Enç'in pek tanınmadığını öğrenince hayretle dehşet arasında gidip geldikten sonra dehşette karar kıldım. Neyse ki dün itibariyle, Gaziantep Üniversitesi ile Yazarlar Birliği Gaziantep Şubesi işbirliği ile ilk defa bir Mitat Enç Paneli gerçekleştirildi ve Anteb'e bıraktığı izin genç Antepliler tarafından hatırlanmasına medâr olacak çok mânidar işaret taşları bırakıldı. Selamlık sohbetlerinin mekânından artık yine kahve kokuları yükselecek; Gaziantepliler Mitat Enç caddesinden geçerken, Türkiye'deki bütün körlere babalık etmiş, çok önemli bir edebiyat ve eğitim adamıyla hemşehri oldukları için gururlanabilecekler. Çok geç ödenmiş bir borçtur bu, yine de Mitat Enç'in kadirşinas hemşehrilerini kutlamak isterim; bu borcun temerrüd faizi ise şöyle ödenir: Önümüzdeki sene

Gaziantep'teki orta dereceli okulların edebiyat derslerinde Mitat Enç'i ve eserlerini tanıyıp okumayan bir öğrenci bile kalmazsa, bu fevkalâde bir hesap kesimi olacaktır.

Unutmadan: Mitat Enç'i okumak için Antepli olmak şart değil, bilginiz olsun!

Not: Enç'in bu üç kitabını Ötüken yayınladı.

Lâf ve gaf

Sizlere, "Bizim güzel bir sözümüz var böbürlenme padişahım senden büyük padişah var" diye bir cümle yazsam, şöyle bir düşünür, "Bir dakika, böyle olmaz, Senden büyük Allah var demen gerekirdi" dersiniz hemen; yazarın yanlışını düzeltmek için tetikte bekleyen bir kısım musahhih okuyucu ise hemen harekete geçip, "Olmuyor Ahmet Bey, elâleme talkın veriyorsun ama üzümün salkımını sen götürüyorsun; galiba yaşlanmaktasın" şeklinde acılı-tatlılı târizler gönderiverirler.

Şu anda Kemâl Kılıçdaroğlu'nun Hakkâri'de irad ettiği nutkun metnini inceliyorum da ünlü siyaset filozofu Macchiavelli'nin rûhunun bundan haberdar olsaydı, "Dünyaya erken geldik arkadaş" diye hayıflanacağını tahmin ediyorum, zira karşımda siyasi oportünizmin en güzel örneklerinden biri duruyor.

"Bir dakika, oportünizm de ne demek?" diyeceksiniz; oportünizm kısaca fırsatçılık demek oluyor. Gününe, yerine, duruma göre omurgayı eğip bükme vaziyeti oluyor.

Kemâl Beyi iyi niyetle anlamaya, tanımaya çalışıyorum fakat başaramıyorum. Galiba siyasi tarihimize aklına o anda ne gelirse tartıp düşünmeden söyleyen, söylediği sözden fikrî sorumluluk duyduğuna dair bir zihnî endişe taşımayan, eğer günün mana ve ehemmiyeti, bir gün önce söylediği sözün tam aksini söylemeyi gerektiriyorsa hiç düşünmeden çark ediveren bir lider olarak sevimli bir gölge bırakıp geçecek.

Ne var ki ardından renkli izler bırakacağı şimdiden kesindir. Zaten pek yavan, tuzsuz, espriden mahrum cereyan eden siyaset iklimimizde onun gafları, tıpkı Demirel esprileri gibi hep hatırlanacak.

E, bu dahi az bir şey değildir hani...

Yine de hakkını ketmetmeyelim; bir ara iyiden iyiye Madam Tussouds'un Mumyalar galerisi şekline bürünmüş gibi görünen bir partiyi, rüzgârıyla silkeledi; seçim kampanyasını da iyi yürüttüğünü teslim etmeliyiz. Çalışıyor, didiniyor, elinden geleni yapıyor. Seçim onun sayesinde renklendi.

Biliyorsunuz, CHP'nin başına gelen kaset hadisesinde "Aday olmayacağım." dedikten sadece bir gün sonra adaylığını açıklayarak yılların siyaset kurdu Önder Sav'ı kendi tabiriyle topa basıp ters köşeye yatırmıştı.

Topa basıp ters yatırmak ilginç tâbir, çalım atmayı seviyor demek ki!

Bir toplulukta Fenerbahçelilere şirinlik olsun diye, "Çocukluğumda Lefter çok iyi bir kaleciydi, ondan etkilenip Fenerli oldum." demekte de mahzur görmemişti; Böylece Fenerliler, Kemal Bey'in nasıl bir taraftar olduğunu o'ssaat öğrenip kıs kıs gülmüşlerdi. Lefter'in kaleci değil de golcü olduğunu hatırlatan bir gazeteciye gülümseyerek, "Sanırım bir ara kalecilik de yapmıştı." cevabını vererek şirinliğin evc-i bâlhasına çıkmakta tereddüt etmedi. Aslında çok ilginç bir hâdisedir bu ve bir tabiatı tek başına resmedebilir.

TSK İç hizmet kanunu'nun meşhur 35. maddesinin kaldırılması gerektiğini savunduktan sonra, "Galiba sadece değiştirsek daha iyi olacak." diye bir kere daha topa basmıştı.

Haliç'i İzmir'de zannedecek kadar iyi bir İstanbul Belediye başkanı adayı oldu. Önce İstanbul'un semtlerini, ardından ikametgâh adresini karıştırdı, ona göre İstanbul'da Kâğıthane diye bir yer yoktu, Kağıttepe vardı. Ardından İzmir'e gidip, "Aziz başkan Haliç'i temizleyecek, İzmirliler de Haliç'e girip yüzecek." dedi. İzmirliler o günden beri henüz Haliç'e giremediler, çünkü sular henüz ısınmadı ve Haliç İzmir'e bayağı uzak sayılır!

Karadeniz turundayken altı sene önce vefat eden bir müzisyene selam gönderdi; bu selamın alınıp alınmadığını bilmiyor, ancak tahmin edebiliyoruz!

Kastamonululara gülücük yaparken İstiklâl Marşı'nın şairi Mehmet Âkif'in fetva verdiğini söylemesi de o cümledendi. Âkif merhumun bir ara milli mücadeleyi desteklemek için vaaz verdiği görülmüştü ama fetvâ postuna oturduğunu herkes gibi biz de Kemal Bey'den öğrenmiştik!

Referandumda evet oyu vereceğini açıklayan bir CHP'li belediye başkanı için şöyle bir ifade kullandığı kayıtlara geçmiş bulunuyor, "Bakacağız, o belediye başkanı bizim belediye başkanımız mı yoksa halkın belediye başkanı mı?"

Türbana serbesti vereceğini söylediği mitingde de, "Öyle sayın başbakan gibi söz verip sözünün arkasında duran insan değiliz biz." demişti de ahali ne dediğini anlamak için bir gecede saçlarını ağartmıştı!

Tutuklanan iki gazeteci için Türkiye'de basın hürriyetinin olmadığından yola çıkarak, yayınlanmayan kitap için hükümetin aydınlara baskı yaptığını ileri sürmüş ama ardından hayatı hakkında kitap yazan bir yazarın kitabını toplatıp, muhtemel satış rakamı kadar para tazminatı istemekte bir çelişki görmemişti.

Memleketi Tunceli'de genel af sözü vermiş, üç gün sonra Kayseri'de, "Terör kalksın, affı düşünürüz." diyerek küçük bir figür daha göstermişti.

"Benim adım Kemal!" çıkışı aslında medyatik, sempatik bir buluş sayılabilirdi ama şimdi internet klibi oldu.

Hakkâri'de de "Özerklik" meselesine girdi, "Avrupa'da kabul edilen yerel yönetimler özerklik şartını aynen kabul edeceğiz." Sizler bu yazıyı okuduğunuz esnada bu ifadesini çoktan restore edeceği gibi bir his var içimde (Nitekim salı akşamı itibariyle sözünü düzeltmeye başladı bile...)

Bu Hakkâri konuşmasına bir mim koyuyorum!

İnsan konuşurken sürçer, dili takılır, yanlış telâffuz eder fakat Kemâl Bey'in gafları sürçme türünden değil; o her şeyden önce hazırcevap, hiçbir lâfın altında kalmayan, taşı gediğine koyan, hatta belki iyi espri yapan birisi olarak görüyor kendini. Yakın çevresinin bu kanaati desteklediğine şüphe yok.

"Herkes rahaat bir nefes alacak." diyen sesi samimi geliyor kulağa ama sözlerinin fikrî sorumluluğuyla karşılaşınca omuz silkip yeni bir düzleme geçivermesi pek hayra alâmet değil doğrusu.

Böyle gidecek, gidebildiği yere kadar gidecek. CHP'nin ağır yükünü taşıyamadığı anlaşıldığı an itibariyle partinin adam öğütme mekanizmaları bu defa Kemal Bey için çalışmaya başlayacak.

Birand'ın fiskesi!..

Mehmet Ali Birand'ın, "Öbür medya da, bizim hatamıza düşmemeli" başlıklı yazısını önemseyelim.

Birand, nazik bir dil kullanarak "öbür medya" veya "iktidarı destekleyen medya"yı ikaz ediyor, vaktiyle bizim kapıldığımız yanlışlara düşmemelisiniz diyor: "Aynı linçler, aynı ön yargılar ve abartılı manşetler. Daha çok ideolojik bir gazetecilik yaklaşımının örnekleri sergileniyor" tesbitini doğrulayan örnekler var. "CHP'li medya"dan bugüne kadar çok şikâyet ettik ve ediyoruz; bu kavramın panzehiri elbette Birand'ın nezaketen telaffuz etmediği yandaş veya AK Partili yayın organları değildir. İki yanlış bir doğru etmez. "Türkiye'nin ciddi ve büyük meseleleri vardır fakat bir de medya meselesi vardır" cümlesini çok tekrar ettim; bu meselenin bir parçası haline gelmek yerine, dünyanın her yerinde baş üstünde tutulan gazetecilik meslek prensiplerine riayet kâfi. CHP'yi, MHP'yi, AK Parti'yi desteklemek ne ayıp ne günah; desteğin kabul edilebilir sınırları ve üslubu var. O sınırlara riayet etmek yetişir.

Birand'ın eleştirisini hak eden yayın organları ve yayın politikaları yokmuş gibi davranmak doğru değil; var!

Birand'ın diğer endişesi 12 Haziran'dan sonra Başbakan'ın güçlenmiş bir AK Parti iktidarı ile, basından tek bir çatlak sese dahi tahammül etmeyeceği varsayımıdır; "Bu kaçınılmazdır" diyor. Bu varsayıma iştirak etmiyor, "Vehhâm" buluyorum. Doğrudur, güç insanı bozar, lüzumundan fazla iktidar sahibi olmak bünyeyi kokuşturur. Varsayıma itirazım, Başbakan'ın ve partisinin muhtemel bir seçim zaferine rağmen bütün iktidarı kontrol edemeyeceğidir ve doğru-dürüst demokrasilerde böyle olması gerekir. Yüzde 45 civarında bir destekle kazanılacak seçimden çıkarılması gereken en akıllıca yorum, yüzde 55 civarındaki seçmenin muhalefetidir ki bu, inanmış seçmen davranışlarına ve tasvibine dayalı köklü, güçlü bir muhalefettir. Başbakan 27 Temmuz 2007 gecesinde yaptığı meşhur "Balkon konuşması"nda bu realitenin farkında olduğunu söylemiş, kendisine destek vermeyenlerin de başbakanı olacağını vaad etmişti. Kaldı ki yüzde 55'lik demokratik muhalefete, vesayetçi yapının mazgallarını hâlâ terk etmemekte direnen bürokratik muhalefeti de tabiatiyle ilave etmek gerekir.

Seçim sonrasında Başbakan ve partisi, "Bağ-bacak zaptetmez" derece güç kazanmış, dizginlerini koparmış bir asılsız özgüvenle, başta basın hürriyeti olmak üzere ülkenin demokratik kurumlarına kasdedemez; Türkiye buna müsaade etmez; böyle bir ihtimâli, tek tek herbirimize ve Türk toplumunun demokratik birikimine güvensizlik sayarım.

"En iyi yumruğun bu mu kovboy" başlıklı yazımdaki, "Mahmut Alınak kendi mahallesinin en haşarı, en ağzı bozuk delikanlısı olmakta yalnız değil; erkeği-kadını hemen hepsi öyle..." cümlesinden ötürü Mahmut Alınak'ın şahsıma hitaben bir mesaj yayınladığını, adresime gelen dolaylı bir e-mektuptan öğrendim. Şöyle demiş: "Bu sözler, bu kolektif hakaret, Zaman Gazetesi köşe yazarı Ahmet Turan Alkan'a ait. Bugünkü yazısında böyle aşağılayıcı ve tahrik edici sözler sarf etmiş. Bu kolektif hakarete hakaretle cevap verilebilir. Ama ben bunu yapmayacağım. Allah belanı versin, diyorum. 25 Mayıs 2011-Mahmut Alınak". Bu mesaj, Alınak'ı destekleyen bazı sitelerde yayınlanmış fakat, kendi içindeki mantık hatasından ötürü doğruluğuna ihtimâl vermiyorum; muhtemelen birileri tarafından düzenlenmiş bir başka nefret komplosu olabileceği ihtimâlini daha akla yakın buluyorum.

Velev ki doğru ise, Alınak'a aynı edâ ile mukabelede bulunmayı doğru bulmam; bu ihtimâl, sadece "ağzı bozuk" tesbitinin doğrulanmasına yarar.

Bizi ayıran nehir

Toplumsal bir zemini olmayan sağ-sol ayrımı yaşadık yıllarca; bugün sağ-sol ayrılığından çok hayat tarzları üzerinden işleyen bir toplumsal zıtlık noktasına varışımız çok da mânâlı değildir. Bu topraklarda dün de farklı hayat tarzları, farklı siyasi düşünceler vardı ve şüphesiz hep olacaktır. Siyasi düzlemde bizi ayıran şeylerin içine, ne idüğüne dikkatle bakmalıyız. Zeminde büyük bir ittifak var; temel değerler, birlikte yaşamanın gereklerine dair bir mutabakat içindeyiz ve bu değerlerin kadr-u kıymetini fark etmeliyiz. Problem, zemindeki uzlaşmanın siyaset ve basın dünyasında başkalaşıma uğrayarak derin ihtilâflar gibi gösterilmesinden doğuyor.

Siyasetin içine bakalım: Demokratik hak ve değerler bütün partiler tarafından hüsn-ü kabul görüyor, bu noktada ihtilâf yok. Türk siyasetinin gördüğü en sert tavırlı, en sivri dilli parti durumundaki BDP bile genel seçimlerde başarılı olmak için var gücüyle çalışıyor. Oy pusulalarında emekli generallerin kurduğu partiler de yer alıyor. Balyoz davasının önde gelen sanıklarından Çetin Doğan, meclise bağımsız aday olarak girmek için harekete geçti; kezâ Ergenekon sanıkları, mecliste kendilerini ifade etmek için aday oldular; bu yaklaşımlar güzel ve doğru örneklerdir. Dağda silahlı adam gezdirerek veya düzde devletin silahlı güçlerini suiistimal ederek iktidarı ele geçirmenin yerine sandığın ve meclisin tercih edilmesinin değerini takdir etmeliyiz. Meclisi açık tuttuğumuz, hür düşünme ve tartışma terbiyesine saygı gösterdiğimiz sürece gelecek için ümitvar olabiliriz.

Basın dünyamızın iyi imtihan verdiğini söylemek o kadar kolay değil ama; neticede bütün siyasi figür ve eylemler, basının prizmasından yansıdığı şekliyle kamuoyunun bilgisi altına giriyor. Mesele, basının taraf tutması değildir, bilakis basının siyasi konularda taraf olmaması büyük sıkıntılar doğururdu ve bunun nasıl bir şey olduğunu, Tek parti döneminden, darbe yıllarından gayet iyi hatırlayabiliyoruz. Bilgilendirmek yerine kışkırtmak, olup biteni gereğinden eksik veya fazla ama yönlendirilmiş hâliyle aksettirmek, basit fikir ayrılıklarının derin kan davaları şeklinde algılanmasına yol açıyor; bunu kısaca, "Türkiye'nin birden fazla temel meselesi vardır ama bunlara ilaveten bir de basın üslûbu meselemiz vardır" diye özetleyebiliriz.

Basınımız tâ başından beri yapıcı, tutarlı, prensipli ve yüksek değerlerden yana bir üslupta yayın yapmış olsaydı, pek çok ciddi meselenin daha az enerji, masraf, üzüntü ve emekle çözülebileceğini kolayca görebilirdik. Demokratik kültür ve geleneklerin köklenmesi için büyük bir değer taşıyan basınımızın, tıpkı işsizlik, altyapı, üretim kıtlığı ve kalitesizliği veya eğitim gibi temel sıkıntı kaynaklarından birini teşkil etmesi bize büyük kayıplar verdirdi.

Tıpkı, "Bütün dertlerin kaynağı basını yönetenlerdir" demenin haksızlık olacağı gibi "dünyanın hiçbir yerinde basın, hitab ettiği kitleden daha ilerde olamaz" diye düşünürsek

haksızlık ederiz ama bu insaflı tesbit, problem teşhisini gölgelememeli: Siyaset ve basın dünyamız, bizi ayıran nehir üstüne köprüler kuracağına mevcut köprüleri tahrip etmemelidir.

Bizim diğer toplumlardan farkımız yok; ne övünülecek kadar zeki ve asil, ne kahredici derecede vasıfsız ve tembel bir toplumuz biz; bugün bize aşılmaz dağlar, derin uçurumlar gibi görünen meselelerimizi sâkin düşünüp sabırla hareket edersek rahatlıkla çözebiliriz. Türkiye'nin aşamayacağı, çözemeyeceği derdi yoktur. Problemlerimizi algılarken, devâsâ bir ümitsizlik dağı inşâ edip bizi ezmesine izin veriyoruz; bunu yapmamalıyız, yapmayabiliriz.

Elbette birbirimizden farklıyız; farklı siyasi içtihatlarımız, hayat tarzlarımız, zevklerimiz, eğilimlerimiz ve tabiatlarımız var fakat bir arada yaşama arzumuz ve tecrübemiz, bize yekdiğerimizin farklılığını kabullenme terbiyesini de kazandırdı.

Bizi ayıran şeyler, birleştirenlerden daha fazla; fark edelim ve kadrini bilelim.

2011

29 Haziran

Ağlaz Zaman Gazetesi

27 Haziran

İşte "Turan" budur... Aksiyon Dergisi

27 Haziran

İtina ile problem çıkarılır! Zaman Gazetesi

26 Haziran

Ürün tanıtımı! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

25 Haziran

Vekillerime dokunma! Zaman Gazetesi

22 Haziran

Mülâyim! Zaman Gazetesi

20 Haziran

12 Haziran gösterdi ki... Aksiyon Dergisi

20 Haziran

Since 1923 Zaman Gazetesi

19 Haziran

Kim oy veriyor bu adamlara?.. Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

18 Haziran

Çekirge'ye papara Zaman Gazetesi

15 Haziran

Hele bir soluklan yeğenim... Zaman Gazetesi

13 Haziran

Merak ettiklerim Aksiyon Dergisi

13 Haziran

Sunucu! Zaman Gazetesi

12 Haziran

Berberde Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

11 Haziran

Alayımız bidon kafayız netekim! Zaman Gazetesi

08 Haziran

Varın rıhâtiye... Zaman Gazetesi

06 Haziran

Milliyetçilikte rekabet: Kötü fikir! Aksiyon Dergisi

06 Haziran

Şiddet ve seçimlerin en güzel esprisi Zaman Gazetesi

05 Haziran

Gaziantep'e sitemler, selamlar... Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

04 Haziran

Diziye geel... Zaman Gazetesi

01 Haziran

Kuşan mangal yüreğini yiğidim hesaplaş geçmişinle! Zaman Gazetesi

Kuşan mangal yüreğini yiğidim hesaplaş geçmişinle!

Diyarbakır konuşmasında niçin "Kürt" kelimesini kullanmadığını merak eden bir gazeteciye Kemal Kılıçdaroğlu'nun, "Söyledim, Kürt sorunu var dedim" diye cevap verdiğini okuyunca beni bir derin düşüncedir aldı. İmrenmedim desem yalan olur; bu yaştan sonra ne kadar çalışsam böyle seri ve güzel bir espri yapabileceğimi sanmam.

Boşuna lider olunmuyor; demek ki var Kemâl Bey'de bir şeyler...

Vaktiyle, kurmayları İsmet Paşa'ya, "Paşam rakiplerimiz hep Allah'tan, dinden, imandan bahsediyorlar; siz de böyle yapsanız!" dediklerinde Paşa ertesi günkü konuşmasını "Allahaısmarladık" sözüyle bitirmiş hani; onu hatırladım. O da müthiş bir espriydi doğrusu. Yeri gelmişken hakkını teslim edelim, İsmet İnönü, dini lugâtı, seçim meydanlarında sempatik görünmek için kullanmamak konusunda saygı uyandıran bir duruşa sahipti. Siyasetini tasvib etmesem de, bu yönüne hürmetim vardır. Biz CHP'nin şimdiki başkanından bahsedelim şimdi: Hazırcevap, espritüel bir insan Kemâl Bey, sıkı hayranlarından başka kimsede gülme hissi uyandırmasa da insanlara sevimli gelen bir tarafı olduğunu kabul ediyoruz. Bu yanını biraz çocuksu bulduğumu söylesem CHP'liler yanlış anlar, kızar diye endişe ediyorum; nitekim büyük bir merakla işimi-gücümü yüzüstü bırakıp dinlediğim Diyarbakır konuşmasında Kürt meselesi hakkında, bana göre hiçbir şey söylememiş olmasında muzip bir tavır, derin bir espri gayreti gördüm. Aynı gazeteciye, mahalli idarelere özerkliğin siyasi özerkliği kapsamadığını bir kere daha vurgulayarak, "Yok öyle eyalet sistemi, tersine ülkeyi bütünleştirmek istiyoruz. Türk Bayrağı'nı da Türk Bayrağı vurgusunu da özellikle Diyarbakır'da yaptım. Yerel yönetimlere özerklik şartında bölünme yoktur. Belediyelerin mali özerkliği yok. Biz ayrı silahlı gücü, bayrağı olsun demiyoruz." demesi de ironik bir cevaptı bana göre; oysaki Hakkâri konuşmasını Diyarbakır'da biraz daha açacağını, ayrıntılara gireceğini düşünmüştüm, yanıldım. Konuşma metnini baştan sona yeniden gözden

geçirdiğimde CHP'nin Diyarbakırlılardan kendileri için oy istemek yerine, "Hükümete oy vermeyin kâfidir arkadaşlar!" anafikri üzerinde durduklarına hükmettim.

Söz İsmet Paşa'dan açılmışken, Kılıçdaroğlu'nun eski liderinden "Kimyâ bozmak, sinirlendirmek, ölçüsüz ve öfkeli sözlerle kamuoyu önünde açık düşürmek" siyasetini ilhâm aldığını da belirtmek lâzım herhalde. Her yerde konuşmasını, "Başbakan'ın kimyâsını bozacağım" sözleriyle süslemekten zevk alıyor; meselâ, "Adam gibi adamsan çıkarsın karşıma", "En büyük bölücü Başbakan'dır", Ali Demir'i kastederek "Ar damarı çatlamış adam" gibi sözlere tevessül etmesi, kimyâ bozma niyetinin tezâhürü olsa gerek. İsmet Paşa evet, rahmetli Menderes'in kimyâsını bozmuştu ama daha sonra siyasi bakımdan hiç iflâh olmadığını birisi hatırlatmalı ona...

Olsun, yine de sevimli ama; kim bilir sıkı taraftarlarına nasıl "Dünyalar tatlısı bir adam" gibi görünmektedir.

Az kalsın unutuyordum; Diyarbakır nutkunun en önemli ve altı çizilesi cümlesi, "Geçmişimizle hesaplaşacağız" idi. Bir CHP liderinin ağzından, hele Kemâl Bey'in ağzından "geçmişle hesaplaşmak" sözünü duymak, insanda garip bir tesir yapıyor, hani "kulaklarıma inanamadım" derler ya, öyle bir şey. Hayırdır inşallah; CHP hakikaten "Yeni CHP" oluyor galiba. Geçmişle hesaplaşmak vs... Bunlar nasıl lâflar arkadaşlar, ağzınızdan çıkanı kulağınız duyuyor mu gerçekten?

Şu seçim patırtısı geçsin, bu konuyu Kemal Bey'e hatırlatalım yeniden; bakalım partisinin geçmişiyle nasıl hesaplaşmayı düşünüyor? "CHP geçmişiyle hesaplaşıyor!", şu küçük cümleden ne güzel, ne ibret verici, ne eğlendirici bir politik dizi çıkar ama...

Diziye geel...

Bakanlar kurulu toplantısını yarım kulakla önündeki monitörden dinler gibi yapan Sülüman, elindeki iPod'u öfkeyle bir kenara fırlatarak içerdekilere seslenir: "Bre Pargalı, rençber kullarım darlık içindeymiş, tiz haber salın, mazottan aldığımız vergiyi kaldırsam gerektür. Kırsalda elektriği de bedava kıldım.

Defterdar paşaya da söyle, Enderun'da çalışan muvakkat işçileri de daimi kadroya geçirsinler!"

Pargalı şaşırır, bozulur ama renk vermez. Divandaki vezirlere, "Duydunuz arkadaşlar" diye mırıldanır, "Yeni mesarifle azalan varidâtı nasıl tamamlayabileceğimizi tartışmaya açıyorum!" Defterdar, diliyle dişinin arasında, "Petrol varilin kaça yükseldiğini bilmiyor mu bu adam?" diye homurdanır. "Dolaylı vergiler olmasa hâlimiz harap vallahi; heman motorlu taşıt vergisine zam yapsak gerektür..."

Sülüman, halkçı bir karar almanın verdiği gönül hoşluğu ile Haremağası'na golf takımlarını getirmesi için işmar edip bağçeye çıkarken kapıda Valide Hafsa sultanla karşılaşır. Hafsa sultan yere bakarak, "Gazeteleri görmemiş olduğunuzu ümid ederim Arslanım" diye oğluna hitab eder, Sülüman, "Niyeküne valide; az önce internette surf yaptımdı biraz, birşey mi olmuş?" Valide Sultan gergindir, "Hürrem'in İstinye'deki AVM'de yaptığı çılgın alışveriş listesi manşetlerde yine" diye fısıldar. Sülüman'ın bakışları bulutlanır, "Anladım" diyerek sert adımlarla bahçeye çıkar. Haremağası golf topunu çayıra dikmiş edeble beklemektedir. "Boşver Sümbülağa" der Sülüman, "Keyfim kaçtı" Bir müddet bahçede huzursuz gezindikten sonra kendisiyle konuşur gibi, "Valideyi huzurevine yollasam nasıl olur Sümbül" diye sorar, "Merter'de iyi bir yer açılmış diye duydum".

O esnada Şehzade Mustafa kaykayıyla bağçeye girer, babası "İngilizce dersin ne çabuk bitti yaramaz, yoksa kaytardın mı?" diye takılır. Mustafa, "Break-time yaptık hünkârım" der, "Caillou var şimdi Tv'de; seyrettikten sonra bir brunch alıp Matrakçı ile visual effect çalışacağız!"

Oğlunun hoplaya zıplaya uzaklaşmasını keyifle seyreden Sülüman, "Ne günlere kaldık bre Sümbülağa, şair boşuna, 'Güzel günler göreceğiz çocuklar' dememiş" der ve o esnada harem penceresinden oğlunu seyreden Mâhidevran'ı farkederek, "Hüst, gir içeri be kadın" diye azarlar. Mâhidevran, Sülüman'ın kendini epeydir ihmâl etmesine içerlediğinden, Sümbülağa'ya çektirmiş olduğu gizli kamera kayıtlarını sızdırması için öfkeyle cep telefonundan web operatörüne mesaj çekerken kamera yeniden Sülüman'a döner, "Ee" der Sülüman Sümbül'e keyifle, "Galata'daki yeni câriye ajansına Baltık sahillerinden yeni hâtunlar geldi demiştin; akşama bir presentation beklerim ama Hürrem'in haberi olmasın ha!"

Sümbül telâş ve mahcubiyetle Bâb-ı Hümâyundan taşraya seğirtip, kesesinden tramvay akbilini çıkarırken Pargalı İbrahim'le Sülüman'ı hasodada fiskos ederken görürüz. "Demek anketler öyle diyor" der Sülüman; düşüncelidir. "Biliyor musun Pargalı" der, "Geleceği görür gibiyim, ahlâk çok bozuldu. O zaman makinesi denilen menhus âleti sokmayacaktık saraydan içeri. Günün birinde reâyâ hukuk devleti, insan hakları, demokrasi diye kapıları kırarsa hiç şaşmam doğrusu!"

"Daha şimdiden pâdişah seçimle gelsin diye dedikodu edildiğini duydum Hünkârım" diye cevap verir Pargalı İbrahim Paşa, "Haremdeki hâtunlar da bizim sizden neyimiz eksik; eşitlik isteriz filan gibi lâflar ediyorlarmış birbirlerine..."

Sülüman iPhonuna bakar, "Nevbet zamanı gelmiş, gidelim" diye mırıldanır. Uzaklaşırlarken Pargalı'nın, "Âhir zamanda bunlar dizi filmimizi bile yaparken Hünkârım; bari saçma-sapan şeyler söyletmeseler ağzımızdan" diye yakındığı duyulur.

Gaziantep'e sitemler, selamlar...

İlkokulun son yıllarında olmalıyım; belki daha erken. Rahmetli Mehmet Dayım, herhalde yeğenine bir armağan olsun diye beni trenle Gaziantep'e götürmüştü.

Çarşıda aşevi tarzında işleyen bir dükkânda uzun tahta sıralar ve masalara oturup sulu yemek yediğimizi, oradan dar avlulu, asmalı bir küçük çarşı mescidinde, biraz da dayımın teşvikiyle yarım-yamalak bir çocuk namazı kıldığımı hatırlıyorum; bir de daracık sokağın iki yanına sıralı taş evlerden birine girmemiz, orada "Kaçakçı" denilen bir adamın bize kumaşlar, porselenler vs. göstermesi, ardından Atatürk heykelinin bulunduğu şehir merkezi ve istasyon. Narlı üzerinden aktarma ile memlekete dönüş. Takriben elli yıllık hâtıra. Adı geçince hemen kaçakçıları hatırlatan, sıcak, fantastik bir güneydoğu şehri, silik hâtıralar; fakat bu defa Gaziantep'i biraz daha yakından tanımak fırsatı buldum.

Kore Harbi'nin son yıllarına yetişebilen bir askerimiz, ateşkes ilan edildiği için tek tüfek patlaması duymadan gazi olup memleketine dönünce, babası, "Kimbilir oğlum ne kahramanlıklar yapmış, ne çatışmalar görmüştür" diye soruyor; bunun üzerine bizimki başlıyor anlatmaya:

-Zabah gahtık, yemah yadıh. Gemiye bındıh; bir yemah daha yedıh. Getdıh getdıh, ahşam oldu; yemah yedıh yattıh. Zabah gahtık, yemah yadıh, gettıh gettıh bir yemah daha yedıh...

Bu tarz üzre günlerce süren gemi askerliğini ballandıra ballandıra anlatmaya koyulan askeri babası sıkıştırıyor;

-Boşver yemehı ıçmehı; harpta nelar gordün, onu anlat!

-Bir zebah yemah yedık; Koraya vardıh. Gemiden ındıh; harb bitti dediler. Bir yemah daha yedıh, tekrar gemiye bındıh; gettıh gettıh...

Meselenin biraz ballandırıldığı aşikâr görünüyor fakat Gaziantep'te başımıza gelenler, biraz Koreli gazinin hikâyesini andırmakta. Tokluktan neredeyse inleye inleye dönüş yoluna düştüğümüzde, her biri bir lezzet tufanını andıran Antep sofralarında her dakika biraz daha uzaklaşıyor olmanın sevinci kapladı hepimizi. Evet sevinç, çünkü Antep mutfağı karşısında, "Ben almayım... Peynir ekmek yok mu... Perhizdeyim... Dokunuyor..." gibi sıradan bahanelerin mânâsı kalmıyor. "Mert dayanır, nâmert kaçar; meydan gümbür gümbürlenir, hayda bire pehlivan" diye kendi kendimize elense çekip ucundan kenarından sofraya bulaşıyor, yarım saat sonra bîtab bir halde iskemleye yığılı kalıyorsunuz. Kaçınılmaz!

Salih Zengin'in kulakları çınlasın; "Sonradan gurme" olmadığım için size Antep mutfağını yeniden anlatacak değilim; şu kadarını ifade edebilirim ama, dünyada bu kadar lokanta, kebabçı, baklavacı vesaire pek az beldede bir araya gelmiştir.

Nitekim dönüş uçağında hemen herkesin elinde bir baklava veya fıstık ambalajı görünce cümleten bastık kahkahayı...

Gaziantep'te Zeugma rüzgârı esiyor; haberi önce basında görmüş pek aldırış etmemiştim; "Bizimkiler mozayik müzesi yapmışlar işte" diye düşündüm fakat daha müzeye yaklaşırken fikrim değişti. İyi mimarlık ürünü güzel ve büyük bir bina; içinde dünyanın en ilginç, en fantastik, en değerli, en görülesi ve en güzel mozayik panoları. Işıklandırma, sergileme, bilgilendirme olağanüstü bir hünerle bir arada.

Kültür Bakanı Ertuğrul Günay'dan pek hazettiğim söylenmez ama tamamlanması için özel gayret sarf ettiği bu eseri kazandırdığı için kendisine teşekkür etmekten zevk duyuyorum, lâkin bazı notlarım var...

Bir: Zeugma müzesi dünyanın her yerinden ziyaretçi celbeder, burası muhakkak. İki: 1800 sene öncesinin Anteplileri, şimdiki hemşehrileri kadar keyif ehli imiş, onu öğrendik. Üç: Tamam, Helenistik-Roma döneminin eserleri de bizim iftiharımız, malımız, mülkümüz. Severiz, koruruz, sahipleniriz eyvallah fakat Zeugma'ya gösterilen ihtimam ve dikkatin bir mislini İslâm-Türk eserlerinin sergilendiği bir müzede görmezsem burkulurum.

Bu müze müthiş bir şey sevgili Antepliler. Tamam, farkındayım; öyle kültürdür, sanattır, edebiyattır, sosyal faaliyettir pek umursamıyorsunuz. Allah ağzınızın tadını bozmasın; daha çok kazanınız, zengin olunuz; hayrınız da artsın fakat burjuvalaşmak yolunda dev adımlarla ilerlediğiniz bu kulvarda, bilmelisiniz ki sanattan kültürden anlamayanı pek adam yerine koymazlar. Şehirde bu hizmeti ifa etmek için çırpınan kuruluşlarınız var; biraz ilgi, biraz şefkat, biraz destek lütfen. İşte Yazarlar Birliği Gaziantep Şubesi. Nimettir Gaziantepliler, nimet; kadrini biliniz!

İşte açıkça sitem ediyorum: Şehrin en iftihar edilesi evlatlarından Mitat Enç'i anmak için üniversitede (sabahın onunda ama) düzenlenen toplantıda Antepliler azınlıktaydı; öğleden sonra Belediye'nin işlek bir kavşağa diktiği anıt-kitâbenin açılışı ise, eminim herhangi bir kebapçı dükkânının açılışından daha az ilgiye mazhar olabilmiştir!

Ertesi günün mahâlli gazetelerinden birinde pul iriliğinde bir fotoğraftan başka yansıma görmedim. Şaşırdım, üzüldüm; ayıplamak haddim değil ama...

Haydi, bir güzellik daha yapayım Anteplinin ehl-i dil takımına; İmam Çağdaş'ın, siz bilemediniz yüz metre civarında Gaziantep Mimarlar Odası Mitat Enç'in dede evinin bir kısmını restore ettirip, "Selamlık sohbetleri"ne açtı. Kahvesi, çayı güzel; sohbeti eksik. Uğrayınız efendim, ihyâ ediniz...

Gaziantep Mimarlar Odası yönetimine teşekkürler; bu güzel çalışmanın diğer mimar odalarına örnek teşkil etmesini diliyorum.

Bağrı açık, havası temiz, insanı güleç ve neşeli bir şehir Gaziantep. Şehirleşme tarzı, diğer Anadolu şehirlerine göre biraz daha iyi; vaktiyle şehri yönetenler büyük yanlışlar yapmamışlar. Şehrin münasip yerlerinde garip abideler görmedik değil fakat o kadar kusur kadı kızında da bulunur.

Sevgili Gaziantepli kardeşlerim, sürç-i lisan ettimse affediniz; dostluğunuz ve özellikle yemek sofralarında arkadaşlığınız dünyalara değer; birkaç küçük sitemi hoş görmenizi dilerim.

Şiddet ve seçimlerin en güzel esprisi

Önceki gece İstanbul'da 29 araç "bilinmeyen kişi ve kişilerce" kundaklandı.

Kundaklamak şöyle oluyor, aracın üstüne benzin döküp tutuşturuyorsunuz. Türkiye'de siyaset yapmanın böyle bir kolaylığı da var; buna, seçim konvoyuna ormanlık alandan uzun menzilli silahla ateş açmak, öğrenci yurduna molotof kokteyli atmak, yoldan geçen seçim otobüsünü engellemek için yola barikat kurup taş fırlatmak, halkın kalabalık bulunduğu yerlerde uzaktan kumandalı bomba patlatıp adam öldürmek gibi "politik" faaliyetleri de ekleyebilirsiniz!

Birisi toprağa fidan diker, sular, ihtimam gösterir; öteki gelir fidanı kırar, söker, çiğner. Bu örnek siyasi emeğin amacını ve niteliğini göstermesi bakımından hayli yeterli: Bir fidanı sökmek, onu yeşertip büyütmekten daha kolay, daha zahmetsiz, daha masrafsızdır ve çok daha kısa bir zamanda "başarılabilir". Etkili olmasına elbette etkili; birisi çok emekle bir şey yapmak ister, öteki az gayretle buna engel olur.

Bütün gülünçlüğüne rağmen "Dı Ekonomiks" dergisine "Falana değil filana oy verin" diye komik şeyler yazdırmak, gece yarısı araç kundaklayıp, polisin kafasında taş kırmanın yanında çok daha mâsum bir politik eylemdir. Bu seçimin eksik tarafı mizahtı; o da tamamlanmıştır ama bu kadarcık espri, şiddet kullanarak politika yapan yıkıcı takımını hoşgörmeye yetmiyor.

Yarım asırdan beri radikal sol gruplar şiddeti, politik bir mücadele unsuru olarak yüceltiyor ve her kuşakta aldatabilecek genç bulabiliyorlar. Adına "Zalımların düzenine karşı yiğitçe direnmek" filân gibi romantik bir etiket yapıştırıp, gençleri polisin üstüne saldırtıyorlar (Eskiden askere de saldırırlardı ama son zamanlarda tarz değiştirdiler nedense!) Polis cevap vermezse "Oligarşik unsurlar", halkın devrimci gücünden tırsımış sayılır ama polis her hâl ü kârda şiddet kullanmaya kışkırtılır; Polise zarar vermeyeceği bile bile plastik borularla kalkanlara, panzerlere vurulur, araçların camı kırılır. Polisimiz evet, eskiye göre eğitimlidir ama bir noktadan sonra kontrollerini kaybedip karşı şiddet uygulamaya geçince curcuna başlar. Ertesi günün gazeteleri "orantısız şiddet kullanımı"ndan bahsederler. Polisle çatışma hali radikal şiddet için her açıdan kârlı ve bereketlidir: Yaralanana gazi ünvanı verilir. Tutuklananların sınıfsal bilinci pekişmiş olur, Polis dayağı yiyenler bükülmezleşir, acemi sempatizanlar militanlaşır. Ölen olursa kan davasını sürdürecek yeni gerekçe çıkar, yeni şiddet eylemlerine zemin hazırlanır.

Sandıklar daha ortaya konulmadan kaybedilmiş bir seçimi çevirmenin en ucuz, en mâliyetsiz, en medyatik yolu, politik bir araç olarak şiddet kullanmak. Bu tarz, Türkiye'de şiddete tapınan politik grupların niçin hep teferruat sadedinde kaldığını, toplumda sahici bir damar ve zemin bulamadığını ve niçin kendi inşaatını yapmaya asla muktedir olamadığı halde başka siyasi grupların müteahhitliğini, taşeronluğunu, hatta ırgatlığını yapmakla yetindiğini de izah eder.

Jack London sefâlet ve didinmekle geçen uzun yıllardan sonra kitaplarından para kazanıp orman içinde kendine güzel bir ev yaptırmış ama günün birinde "bilinmeyen kişi ve kişilerce" evin kundaklandığını duymuştu. Evinin hâlâ tüten külleri önünde söylediği söz, bütün yıkıcıları ve yakıcıları o günden beri mahçub ediyor; demişti ki, "Ev yakanlardan olmaktansa, evi yakılanlardan olmayı tercih ederim!"

Neyse ki "Dı Ekonomiks"in yaptığı güzel espri yetişti imdâdımıza; bu sıcaklarda vantilatör tesiri yapıyor. Hatırladıkça serinliyoruz, içimiz açılıyor.

Kemâl Bey böylece âhir ömründe küresel aktör de oldu; bir de Yunanistan'ı kurtarıp sosyal güvenlik kurumuna danışmanlık yaparsa (ki müthiş fikirdir) seyreyleyin gümbürtüyü!

Milliyetçilikte rekabet: Kötü fikir!

“Başbakan zannetmektedir ki Orta Asya’ya gitmek, Orhun Abideleri’nin yolunu yaptırmak (...) milliyetçiliktir...”

Bu cümle, miting meydanında MHP lideri Devlet Bahçeli tarafından söylendi. Bu cümleyi tamamlayan ana fikir, haberin manşetidir: “Bizim milliyetçiliğimizle Erdoğan boy ölçüşemez!”

Milliyetçilikte yarışmak kötü ama çok kötü bir fikir. “Ben senden daha çok milliyetçiyim” iddiası, Türkiye’nin hâlihâzırında ancak daha fazla bağırıp sertleşerek ispat edilebilecek bir davranış. Milliyetçilikte rekabet tehlikeli fakat bu kapıyı, MHP oylarına ihtiyaç duyan Başbakan’ın araladığını hepimiz biliyoruz. Bahçeli ise seçmen kitlesine yönelen AK Parti ilgisini, “Sen milliyetçilikte bizimle boy ölçüşemezsin” çıkışıyla önlemeye çalışıyor.

Siyaset yapıyorlar... Beğensek de beğenmesek de Türkiye’de siyaset bu tarz üzere yürüyor. Bu tartışmanın tarafı olmak çok da anlamlı değil fakat “Orhun Abideleri’nin yolunu yaptırmak” cümlesi beni, kültür milliyetçiliği, daha doğrusu milli kültür değerlerinin nasıl savunulması ve çoğaltılması mânâsında ilgilendiriyor. Türk dilinin ilk yazılı ve önemli metnini teşkil eden Orhun Abideleri’nin yolunu yaptırmayı bu açıdan değerli ve olumlu buluyorum. Bizim neslimiz bu yazılı abidenin silik ve kötü basılmış fotoğraflarını rahmetli Muharrem Ergin’in kitabında gördü. Günün birinde değil yolunu yaptırmak, oraya gidip ziyaret edebilmek bile havsalalarımıza girmedi. Hoş tesadüf, bir hafta önce Orhun yazılı

taşlarının bire bir yapılmış kopyasını (imitasyon) Gaziantep'i süsleyen parklardan birinde görünce çok mutlu oldum.

Benim anladığım milliyetçilik, daha doğrusu millete ve milli kültüre hizmet, "Ben daha çok milliyetçiyim" diye tehlikeli bir rekabete girişmek yerine milli ve evrensel insanlık değerleri ile toplum arasındaki mesafeyi kısaltmaktan geçer. Tarihî eserleri onarıp kullanıma açmak, yeni müzeler kurmak, yayın faaliyetlerini desteklemek, milli benliği en arızasız ve makbul hâliyle inşa etmektir. Milliyetçiliğin siyaset sahnesinde bir üstünlük karinesi gibi kullanılması başından beri yanlıştı, hâlâ yanlıştır ve daima yanlış kalacaktır. Böyle bir dil kullanmak, diğer partileri ve yurttaşları dışlamak anlamını taşıyor çünkü; oysa ki bir millete ve onun değerlerine mensup olmak anlamıyla milliyetçilik, herkesin tabii hâli ve duruşu sayılmalı, rekabete konu olmamalıdır.

Kültür sahnında milliyetçilik yapmak, slogan ve nutuk milliyetçiliğinden daha zahmetli, buna mukabil siyasi menfaati daha az bir yoldur: Bir şeyi sadece "söylemek"le "yapmak" birbirinden çok farklı şeyler. Söylemek kolay; yapmak ise zahmetli, pahalı, emek ve bilim gerektiren bir niteliğe sahip. Küçük ama bence mânidar bir örnek; işte bu mânâda Orhun Abideleri'nin yolunu yapmak, Türklük üzerinden hamâsî nutuk çekmeye göre daha değerlidir. Türk milliyetçiliğinin en pozitif ve yapıcı şekli emekle olur: Türk lisanını tarihî boyutları ve bütün lugât zenginliği ile öğrenip tasarruf edebilmekten, Türk edebiyatı ve tarihi bilmekten, İslâm-Türk sanat birikimi hakkında uzman seviyesinde değilse bile ona yakın derecede mâlumat sahibi olmaktan bahsediyorum; sadece Türk-İslâm kaynaklarını değil, bu bilginin daha anlamlı bir çerçeveye oturabilmesi için başka milletlerin ve kavimlerin medenî tecrübelerini de mukayeseli olarak öğrenmekten bahsediyorum ve hepsinden önemlisi, milliyetçiliğin saldırgan değil, kendi değerlerinden vakur bir ruh olgunluğu, bir davranış kemâlâtı şeklinde insanda tecellî etmesini vurguluyorum.

Milliyetçiliğin yakın tarihinde hamâset ve slogana dayalı üslûp egemendi; korunmacı, sızlanmacı ve itirazcı milliyetçilik kavrayışını, üretici ve yapıcı milliyetçiliğe dönüştürmekte başarısız olduk. Bunu söylemek bir yerde canımı acıtıyor ama ifade etmeliyim ki bugünün milliyetçiliği sadece vatandaşın heyecanını, korkularını ve "öteki"kine duyduğu nefreti köpürten bir tarzda yürütülüyor. Evet, bu, milliyetçiliğin ergenlik hastalığıdır ve bu safhadan çoktan geçmiş olmamız gerekiyordu. Seçim esnasında "Kim daha milliyetçi?" yarışmasında taraf olmaya davet edilmekliğimiz tek kelimeye acıdır.

Türk milleti, şu sancılı ergenlik sivilceli dönemi atlattığında ancak "Büyük" sıfatına lâyık olabilecektir; bu cümlenin içinde siyasi partileri, milliyetçilik üzerinden çıkar sağlamaya pişman ettirmek de var elbette…

Görür müyüz dersiniz; inşallah derim!

Varın rıhâtiye...

Türkiye'de 1932'den 1950'ye kadar camilerde ezanın Türkçe okunmasını emreden kafa, 'paralel bir evrende' yeniden hortladı, nurtopu gibi bir zombimiz oldu.

Hâlâ ihtimâl veremiyorum fakat galiba doğru: BDP'nin Şanlıurfa il başkanı, geçen hafta ezanın Kürtçe okunduğunu, bundan sonra da devam edeceğini belirterek, "Bundan sonraki süreçlerde o toplumun ağırlıklı dili neyse o dilde okunmaya devam edecek" diye buyurmuş. Aklı başında BDP'lileri bile isyan ettiren bu haberde ezanın Kürtçe metni de yer alıyor. Dikkatimi çekti, "Allahuekber"i, "Xwademazıni" diye tercüme etmişler. Çok garip, "Allah" lâfzı Kürtçe'de yaşamıyor mu yani? Belli ki, gemi azıya almış bazı Kürt milliyetçileri, Kürtçe lisanını İslâmi özünden sıyırarak lâdini bir dil şekline getirmeyi arzu ediyorlar. Vaktiyle aynı kafanın Türkî çeşitlemesi de aynı dertten muzdaripti: Türkçe, fenâ halde İslâmi renkler taşıyordu ve bu lisan tekellüm edildikçe, ahaliyi Müslümanlıktan soğutmanın, Protestanlaştırmanın, modernize etmenin imkânı yoktu. Bu yılın ilk yazısında, "Size bir Öz Kürtçe devrimi yapalım mı?" başlıklı bir yazı kaleme almıştım da, bu yazıdan ötürü faşist ve ırkçı olduğuma hükmeden bazı Kürt kardeşimiz, durumu anlamayıp şu fakire veryansın etmişlerdi. Aradan altı ay bile geçmeden uzak görüşlülüğümün doğrulanmasından memnun filan değilim. Bu işler Kürtçe ezanla başlar arkadaşlar, sonra gidebildiği yere kadar gider... Yakında Kürt dili ve tarihi kurultayları toplanır; Kürtçe'nin bünyesine sızan Fârisi, Arabî ibâreler cımbızla ayıklanır, vb...

"Ölüler zannedermiş ki diriler hep helva yiyor" atasözü bu duruma kinâyedir. Bizim inkılâpçılar, Türkçülük olsun diye millî dil gayretiyle dil devrimine soyunmamıştı ki; dili, dolayısıyla toplumu sekülarize etmek için lugâtimize dahlettiler. Milliyetçiliği de İslâm'ı geriletecek en elverişli antiseptik, -lâteşbih- mikrop kırıcı olarak kullandılar.

Bizim başımıza geldi; siz uyanık bulununuz diye anlatmaktayım fakat bilirim ki verâk-ı mihr-i vefâyı kimse okuyup dinlemez. Milli benlik ve kimliğin keşfi ergenlik gibidir; ifratla tefrit arasında savruluşlarda hayli bunalımlı geçse de hazzı, sıkıntılarından ziyâdedir; hele bir de karşıda 'düşman' cinsinden bir şey varsa lezzetinden yenilmez olur. Kimliğin kemâle varması ise zaman ister. İşte bu yüzdendir ki "Allah" lâfzını garip bir hikmetle Kürtçe ezan metninden uzaklaştıran meçhul mütercimle, meseleyi, "Anadilinizi Anayasa'ya koyunca karnınız doyacak mı? Sırtınıza yeni elbise alabilecek misiniz?" düzleminde değerlendiren yaklaşımın birbirinden pek de farkı yok. Kabul ediyorum, Bahçeli'nin konuşmasında sağduyulu tesbitler de var ama gazeteci tâbiriyle manşetlik cümle anadilde eğitim hakkının karın doyurmayacağı cümlesidir; bu uğurda canından vazgeçmeye hazır onca heyecanlı ve kesin inançlı insanın varlığı nasıl hesab edilmez; en azından hâl-âşina olmak lâzım değil miydi diye sorasım geliyor.

Sözün bana göre doğrusunu söyleyeceğim ama o meşhur kinâye ile henüz buna toplum hazır mı bilmiyorum; şudur: Devlet eliyle toplumu modernleştirmek, lâdini bir topluluk haline getirmek için acımasızca kullanılan Türk milliyetçiliğinin sivilcelerinden mütevellid ergenlik sıkıntılarını henüz üzerimizden atamamışken, dilini, tarihini, kimliğini idrak hazzıyla sarsılan Kürt milliyetçilerine kendi tecrübemizi aktaracak bir lugât bulamıyoruz. Müşterek bir dilimiz vardı, imha ettik; o dil İslâm'ın her mü'min gönülde ma'kes bulacağı Müslüman vicdanı idi.

Anlayana bu kadarı yeter ama anlamak istemeyen için yapacak bir şey yoktur. Ne diyordu Kürtçe ezanın o kısmı?

Varın rıhatiye! (Haydin felâha)

Alayımız bidon kafayız netekim!

2002 seçimlerinde oy kullanmamıştım; mahalli seçimlerde de adayı gözüm tutmadığı için AK Parti'yi tercih etmedim ama 22 Temmuz 2007 günü başkaydı; o sabah erkenden sandık başına gittim; oyumu büyük bir kararlılık, hatta hırsla AK Parti'ye verdim ve bu tercihimden ötürü kesinlikle pişman değilim. Tarihî bir gün, tarihî bir an ve tarihî bir karardı benim için. Akşam saatlerinde bir baktık, milletin 'alayı birden' aynı tepki ve kararlılıkla koşmuş sandığa.

Haftasına kalmadı "Göbeğini kaşıyan adam" edebiyatı yayılıverdi.

Sırf bu buluşun sahibini haklı çıkarmak için o gün, gömleğimden birkaç düğme çözüp göbeğimi kaşıdım, sonra da aynaya bakıp bidon kafalı olup olmadığımı kontrol ettim. Evet, biraz benziyordu galiba bidona, "Bu adam işi biliyor arkadaş" diye gülümsedim. "Nasıl da biliverdi bidon kafalı olduğumu..."

Bilirsiniz, partici filan değilim ama bidon kafalıyım ya, şânıma halel gelmesin diye yarın da AK Parti'ye oy vereceğim nasipse. Ne zaman önümde bir sandık sûreti belirse aklıma hemen halkını kısa bacaklı, bidon kafalı, göbeğini kaşıyıp duran kırolar gibi gören zihniyet geliyor. Sırf illet olsunlar, millete hakaret edebiyatına yeni sayfalar ilâve etsinler, cuntacılara medhiye düzüp, kaatillerine bir kere daha âşık olsunlar diye yapacağım bunu.

Bu akşam inadına, Sezen Aksu'ya "Sazan" yakıştırması yaparak espri kabiliyetini isbat eden adamın inadına bir güzel Sezen Aksu dinleyeceğim. Biliyorum kesmeyecek, halkımla aynı titreşim frekansına geçip onlarla birlikte "tanin eylemek" için Youtube'u açıp damardan Kibariye şarkıları çalacağım. Ardından gelsin Güllü, gelsin Bergen; gelsin Orhan Abi, gitsin Müslüm Baba. Ardından faz yükseltip Neşet Baba'ya, 'bozkırın tezenesi'ne geçeceğim; o müthiş "Evvelim sen oldun, âhirim sensin" türküsünün altına "Bu videoyu silin kardeş Allah rızası için, yoksa gencecik yaşta alkol komasından gideceğiz" yorumunu düşen, "İyi ki Türkiye'de doğmuşum", "Yaktın bu Kürd'ün bağrını baboo, bozkırın ölmez ozanı... büyüksün Neşet dayı, kurbanım sana Anadolu'nun gülü, ciğer-miğer komadın bizde zaten" diye yazan,

sonra hızını alamayıp, "İçtiğim rakı gözlerimden yaş olup akıyor, yapma be Neşet emmi, kalp var bende, öldürmeye mi kasdın var?" diye dertlenen adamları bir kere daha seveceğim. Sonra Mehmet Erenler "Everek dağı"nı çalıp ciğeri kebab eyleyecek, sonra güzel bir çay demletip Bayram Bilge Tokel'den "Ziya'nın ağıtı"nı, Cengiz Özkan'dan "Beni görüp yüzün öte dönderme"yi, Muharrem Temiz'den "Kapının önünde önlük dikiyi" adlı muhteşem Arguvan havasını dinleyeceğim. Yüreğim kabaracak, "Oldu olacak kırıldı nacak" deyip bir de bizleri bırakıp ellere giden Sabahat bacımızdan "Değme felek değme"ye getireceğim sırayı.

"Etme yiğidim, bütün gerekçen bu mu? İki yanık türkü hatırı için göbeğini kaşıyan adamlara oy verilir mi?" diyenlere aldırış etmiyorum. Hayır efendim, bir ıslık da ben çalmayacağım. Rahmetli annem ıslık çalmayı hoş tutmazdı; Anadolu'da hâlâ öyledir, ıslık çalmak hoş karşılanmaz. Islıkla işimiz olmaz, becerebilirsek türkü söyler, elimizden gelmiyorsa oturup adam gibi dinleriz netice itibariyle.

Gerekçe gerekçe?.. Yıllardır yazıp çizdik o gerekçeyi, mantıklı bir dille izaha çalıştık. Gün gerekçe günü değildir, gün, suyun akarını bulma günüdür. Bu su akarına gider beyler...

Sizlere gelince sevgili okuyucularım; sizler, yazar falan partiye oy vereceğim yazdı diye son dakikada karar değiştiren takımından değilsiniz elbette, fakat ola ki merak edersiniz diye yazdım, sebebi budur.

Türkiye'nin seçimi hayırlı olsun.

Berberde

-Merhaba berberbaşı! -Vaay abim hoşgeldin sen; epeydir görünmedin ama bak. Saçları kime kestirmişsin bakayım bu arada? Fena da kesmemiş hani, helâl olsun, yakışmış.

Nasıl yapalım, biraz etrafı toparlasak, biraz da üstten almamı ister misin? Tamam, madem benim zevkime bıraktın yaparız bir şeyler. Onu diyordum sahi... Bizim ufaklığı karate kursuna yazdırdım geçen hafta, daha yedi yaşında ama zaptebilene aşkolsun hani. Gelinin illallah dedi bunun yaramazlığından. Doktora götürdük. Hiperaksiyon mudur, nedir, hah, hiperaktif olmuş bu dedi. Kötü bir şey mi doktor bey dedim, geçer mi? Geçer ama sizi biraz yorar bu arada dedi. Fazla enerji birikiyormuş bunlarda abi. Tıpkı babası, yani ben. Çocukken apartmanın damına çıkmışım; damdan da bacaya. Baca dediğin damdan iki metre daha yükseltisi var. Çocuk aklı işte, nasıl çıktın birader değil mi? Bilmiyorum ama nasıl çıktığımı. Çıkmak neyse de bir inebilsem... Orada karanlık basana kadar beklemişim. Ortalık birbirine giriyor, karakol, hastane filan. Neticede itfaiye kurtardı beni abi. İnince rahmetli babam komşuların ortasında bir şey söylemedi ama eve girince bir temiz zılgıt, ardından papara, sonra cennetten çıkma beş kardeşler tatlısı. Benim hiperliğim orda bitti. Bisiklet tamircisi vardı mahallede, oraya çırak verdiler o sene. Ertesi sene bakkalda çıraklık ettim. Yanda bir berber var, gel be kerata yanımda çalış, hem de sanat öğrenirsin dedi. Gider miyim? Kafaya

koydum uzay mühendisi olacağım fakat dersler iyi değil. Abi sana bir şey söyleyeceğim inanmayacaksın; hep derlerdi ki sende zehir gibi kafa var. Zekiymişim yani. Annem hâlâ der ki, sendeki kafa başbakanda bile yok oğlum fakat seni hep o yaramaz arkadaşların baştan çıkardı. Baştan çıktığımızda nedir yani, sinemayı biletsiz seyrederiz, tatil günleri sahilde korsanlamasına denize gireriz, iki apartman arasında kovboyculuk oynarız filan. Matematik hocamız vardı Şadi Bey, Allah selâmet versin; oğlum gel şu imtihana gir boş kâğıt ver, seni geçireceğim, yeter ki okulu asma derdi de kıymetini bilmedim. Bizim bir Kıtipiyoz Murat var, böyle sümsük bir şey; basit bir şeyi kırk kere okumadan anlamaz abi, öyle geri zekâ. Nerede şimdi Murat?.. Murat şimdi Belçika'da abi. Üniversitede hocalık ediyormuş. Haa, ne diyeceğim eğitim şart diyorlar ya abi! Boş ver o lâfı sen. Eğitim önemli değil, önemli olan yürek, bilek, kalp temizliği abi. Nitekim bu dükkânı açtığımda bir ortağım vardı Şevki diye, kulakları çınlasın, abi bu çocuk üniversite mezunuydu inanmazsın. Bir gün bir turist kız girdi dükkâna. Bunlar bir şakır şakır konuşmaya başladılar, zannedersin dil otu yemiş bizim Şevki. Başımızı biraz eğelim şöyle, tamam... Şevki stil ustasıydı abi, berberliği kısaydı ama şöyle yap böyle yap diye bir saç tarifi yapar, amele gibi dükkândan giren müşteri, holivut artisi gibi çıkar kapıdan. Sonra bu bir kıza tutuldu. Kız bir subayın kızıymış; kara sevda bunlar. Tayinleri çıkınca Şevki de arkalarından gitti. Gidiş o gidiş. O tarihlerde benim de bir konuştuğum kız var ayıptır söylemesi. Nasıl yanık ama bana. O zaman böyle değilim abi; bu saçlar karasakız gibi simsiyah, pırıl pırıl; çalı gibi de gür. Nerdeyse her gün kısalttırıyorum arkadaşlara. Bu kız böyle camın önünden geliyor geçiyor filan ama hiç bakmıyor. Öyle hafif biri değil, hanımefendi. Neyse tesadüfe bak, annem bu kızı gözüne kestiriyor, bir iki yoklama çekiyor filan. Bana çıtlattı bir ara. Askerden yeni gelmişim, olur be anacığım dedim, sen lâyık gördükten sonra. Aile arasında küçük bir nişan yapıp yüzükleri taktık. Yüzük dediğim basit bir halka işte, en ucuzundan. Kız nasıl ama abi, pırlanta... Gözlerinizi kapatsanız bir, fırçayla alayım şu dökülenleri. Sonrası... kızı kaçırdık abi. Afedersin hıyarlık bende oldu; bak yeminle söylüyorum, bir zerre kabahati yok kızın. Bana da deli gibi âşık. Nerden anladın diyeceksin? Anlaşılıyor işte be abi. Bir basit mesele yüzünden erkeklik tasladım, kalbini kırdım, yattı iş. Geçen sene dolmuş kuyruğunda gördüm, içim cızz gitti. Kucağında üç yaşlarında bir çocuk. O öfke ile gittim bir keman aldım. Ne âlâka diyorsun şimdi? Abi küçük yaştan beri müziğe istidadım vardır; istidad var imkân yok. Arkadaşlar arasında taklidini yapmadığım ses sanatçısı yoktu vallahi. Plastik çamaşır leğenini darbuka gibi çalarak acayip müzikler yapardım. O zaman olsaydı bir keman. Haa, niye keman?.. Biraz daha kısaltayım mı yanlardan?.. Subay traşı yapıyoruz yani, tamam... Filmin birinde esas oğlan Kartal Tibet midir, Ediz Hun mudur, kızın penceresinin altında keman çalıyor, sinemadaki bütün millet hökür hökür salya sümük mendilleri çekti ağlaşıyor. Niçin, kız verem abi. Verem, siz benden iyi bilirsiniz o tarihte kime değse götürüyor, öyle bir illet yani... Kız oğlanı seviyor ama oğlan bunun verem olduğunu bilmiyor, kemanıyla aşkını ilan ediyor. O dakika dedim ki, ben de keman çalacağım! Neticede çalamadım tabii... Neden? Basit, keman yok. Neyse dolmuştan

indim, baktım bir seyyar eskici arabasında bir keman kutusu eski püskü bir şey. İki teli eksik, bir de arşesi dağılmış. Kaç kâat dedim bu? Yüze bırakırım dedi; altmışa bağladık. Tel-mel takdırdım, akort ettirdik, hoca da buldum fakat çalamıyorum. Niçin, abi şu parmaklarıma baksana; afedersin Çengelköy hıyarı gibi her biri. Telin birine basıyorum, üçünü birden iptal ediyor ânında. Hanım dedi ki, konu-komşudan utanıyorum, ne olur çalma şunu... O neyse fakat baktım, ben keman çalarken çocuklar, sanki birini öldürüyormuşum gibi ağlamaklı, korkulu bir yüzle bakıyorlar bana. Dedim, ben naapıyorum yaa! O saat bıraktım tabii. Sen bu parmakla ancak akordeon çalarsın dediler. Şimdi elden düşme birşey arıyorum, görürsen bir alo demen kâfidir abi. Ensemiz nasıl oldu, aynayı şöyle tutayım... Sakal istemiyorsun, friksiyon filan? Evet, şimdi başını yasla abi kaşlara bakalım bir... Ne demek abi damat tıraşı filan; bizim için her müşteri, en az bir damat kadar muteber bir velinimettir vallahi. Bu arada biraz çenem düşmüş olabilir, başınızı ağrıttıysam çok özür dilerim. Geçen gün bir müşteri geldi, ağzından merhabadan başka bir Allah kelâmı çıkmadı iyi mi? Yahu insan biraz yârenlik eder, lâfa lâf verir, değil mi? Neyse bir güzel saç sakal tıraşı yaptım abimize. Çıkarken iyi bahşiş bıraktı, sonra kulağıma eğilip dedi ki, tıraşını beğendim, bir dahaki sefere hiç konuşmadan traş edersen iki mislini veririm. Abi çok afedersiniz ama böyleleri de var işte. Karşıdan bakıyorsunuz beyefendiyi bir şey zannediyorsunuz. Dedim ki buna, velinimetimsiniz fakat meslek haysiyetimle oynamanıza müsaade etmeye izzetinefisim engel oluyor. Kıpkırmızı oldu gitti. Bir daha gelmez sandım ama on günü sektirmez damlar muntazaman. Sıhhatler olsun abim, çok yakıştı. Kolonya alır mıydınız, limon çiçeği, erkeğe başkası gitmez zaten. Aman efendim Allah bereket versin, yine bekleriz abi, kendinizi özletmeyin lütfen!

Sunucu!

İyi akşamlar sevgili seyirciler; eh artık seçim sonuçları belli oldu gibi...

Hemen önemle vurgulamak isterim ki flaş flaş flaş... CHP, şerefli bir ikincilik kazanmış bulunuyor, bu kesin! Bu ikincilik öyle bir ikincilik ki sevgili seyirciler, birincilik bunun yanında on para bile etmez. Ne demek yani diyeceksiniz? Anlatıyorum efendim: Vaktiyle olimpiyatlarda sadece SSCB lideri Kruşçev ile ABD başkanı Kennedy'nin katıldığı bir 100 metre yarışı yapılıyor. Yarışı Kennedy açık farklı kazanırken, Kruşçev onun 50 metre arkasından zor bela yarışı bitiriyor. Ertesi gün Pravda gazetesi yarışı manşetinden şöyle duyuruyor: "Kruşçev yoldaş dün çok şerefli bir ikincilik kazanmış bulunuyor; pis kapitalist Kennedy ise yarışı ancak zar zor sondan ikinci bitirebildi!" Bu duruma göre sevgili seyirciler, AK Parti bu seçimde ancak sondan beşinci, altıncı gelerek hiç beklemediği bir sonuçla karşılaşmış bulunmaktadır ki, biz bunu daha günler öncesinden yaptırdığımız simülasyonla göstermiştik. Aslında simülasyonumuza göre böyle bir şey olmaması lazımdı ama galiba

sistemde bir arıza oldu. Aslına bakarsanız simülasyona göre biz bu seçimi alacaktık ama n'ooldu yav?..

Moralimizi bozmayalım sevgili seyirciler. CHP'ye bakınız, arslanlar gibi gürül gürül hamlesini yaparaktan oylarını yüzde 21'den 25'e çıkardı ki dünya ve kâinat çapında çok muazzam bir başarıdır. Bakınız arkadaşlar, kazandığımız son 1946 seçiminden beri gıdım gıdım ilerleyerek zafere doğru azimle ilerliyoruz, yani ilerliyorlar. Liderimiz, pardon CHP lideri Kılıçdaroğlu'nun bu seçimlerde hiçbir olumsuz şeye maruz kalmayarak oyunu tek başına kullanabilmiş olmasını ben şahsen müthiş bir zafer olarak görüyorum. Belki Kemal Bey için küçük bir adım fakat insanlık için büyük bir adımdır bu; kadrini bilelim...

Şimdi diyeceksiniz ki, tamam şöyle-böyle filan da AK Parti niçin dört parti arasında sondan 4. gelebiliyor? İstirham ederim sevgili seyirciler, bakınız geçen 2007 seçiminden beri bunlar oylarını, o kadar yaygaraya, reklama rağmen ancak birkaç puan artırabildiler ki komik bir şeydir. Ha ha ha diyoruz! Nitekim şu anda ekranlara yansıyor, 330'un altına indiler şu dakika itibariyle, oh be, oh diyoruz! Durun her şey bitmedi sevgili seyirciler; Meclis başkanını çıkın bir kere, onun oy hakkı yok; e, birkaç da fire düşeriz önemli oylamalarda, ne kaldı geriye? Üç, beş kişi. Zor yaparlar anayasa bunlar, zor! Üç beş kişi de kardeşim, kim oy veriyor bunlara bilmiyorum ki, bakınız bir seyircimiz meşaz göndermiş, diyor ki, "Ben bunlara oy vermiyorum, öğrenciler vermiyor, memurlar vermiyor, efendi, terbiyeli adamlar vermiyor, doktorlar, eczacılar, çiftçiler, emekliler vermiyor; hiç aklım almıyor; acaba bunlar yine sandıkta hile mi yaptılar?" Vay ağzını öpeyim sevgili seyirci, vallahi tebrik ederim. Evet, mesele budur efendim, kim oy veriyor bu adamlara? Amele kılıklı, kısa bacaklı, bol kıllı, karnını kaşıyan birtakım insanların hâlâ oy kullanabiliyor olması, demokrasimizin en büyük problemidir bence. Hatta bacanağım haber verdi, sosyal paylaşım sitelerine karınlarını kaşırken çekilmiş fotoğraflarını koyuyorlarmış. Yuh diyoruz, yuh! Az önceki açık oturumda Memedali hocamız bunu vurgulamıştı zaten, diyor ki, "Seçimler olaysız tamamlandı da ne oldu? Sadece seçimlerin yapılmış olması demokratik erginlik demek değildir" diyor. Vallahi öyle sevgili seyirciler, Humeyni de seçimle gelmişti, Hitler de, n'aaber? Keh keh keh...

Peki, naapicez, moralimizi bozmayacağız bi defa, bakın şu dakika itibariyle 328'e düştü adamlar; bak bak bak, moralleri nasıl bozuldu, dınn 327!.. Üstelik dikkat ettiniz mi, oy pusulaları da zarflara sığmıyordu ve oy sandıkları da naylondandı, her tarafı dışarıdan belli oluyordu. Rezâlet! Ayıptır ayıp, yuh diyoruz!

Sunmuyorum ana haber bilmem ne be, sunmuyorum işte, tatile çıkıyorum, gelsin başkası okusun haberleri, alın şu mikrofonu bilmem neyi!..

Merak ettiklerim

Garip bir durum; seçim sonuçlarını siz biliyorsunuz ama ben bilmiyorum; haftalık dergi yazısının en bahtsız yanı da bu.

Bu seçimler, siyasi tarihimizde yeni bir dönüm noktası teşkil edebilir; bütün siyasi aktörleri ve kurumları değişime uğratabilir. Bu değişimin muhtemel biçim ve istikametlerini herkes gibi ben de merak ediyorum; siz bu satırları okurken, bu hususlar belki henüz aydınlanmış olmayacak.

Nedir bu merak unsurları?

Bunlardan ilki, AK Parti'nin, bütün muhaliflerine gerçekten güven telkin eden sahici, hazımlı, sabırlı ve samimi bir tutum geliştirme olgunluğunu gösterip gösteremeyeceğidir. Seçimlerde AK Parti dışındaki bütün siyasi muhalefet sivri dilli, örseleyici, şikâyetçi ve eleştirici bir dil kullandılar ve bu süreç artık sona erdi. Umûmi terbiye ve siyâsi nezaket içinde kalan her eleştiriyi hükümetin nimet kabul etmesi ve doğru eleştirileri yerine getirmek için iş takvimine bugünden işaretlemesi beklenir. AK Parti'ye gösterilen teveccüh, 50'li yıllarda Demokrat Parti'ye bile gösterilmemişti. Bu güven izhârının doğru okunduğundan emin olmak isteriz. Kaldı ki seçimi kazanmak yeterli değil, önümüzdeki dört yılda vadedilenleri yerine getirmek, her şeyden önce huzuru ve güveni tesis etmek için hükümetin herkesten daha çok tahammüllü, demokrat, anlayışlı ve kuşatıcı bir yaklaşım takınması en büyük beklentidir. Türkiye'ye eli yüzü düzgün, adam gibi anayasa vadeden AK Parti, Türkiye'nin bütün dinamiklerini sürecin içine katmayı başarmak zorundadır ki, bu görevi ne kadar yerine getirebileceğini merak ediyorum.

İkincisi, "Yeni CHP"nin, ne kadar yenileştiği meselesidir. CHP'nin eski çizgisinden farklı, "yeni" bir doğrultu üzerinde siyaset yürüteceğini vadetmesi seçimin en heyecan verici kısmıydı. CHP henüz tek başına Türkiye'yi dönüştürecek, sırtlanacak veya ağırlığını kaldıracak bir sıklete sahip değil fakat onun engelleyici kabiliyetlerini hiç kimse hafife almamalıdır. Kaldı ki CHP, bazılarımız beğenmese bile her dört kişiden birinin görüşünü temsil ediyor; bu partinin bürokratik ve medyatik özgül ağırlığı hesaba katılırsa, engelleyici gücünün daha çok ciddiye alınması gerektiği açıktır. Şimdi CHP'nin ilk problemi, yeni genel başkanıyla yola devam edip etmeyeceği olacak. Şahsi fikrim, Kemal Kılıçdaroğlu'nun, "Yeni CHP"nin ağır yükünü kaldıracak çapta bir devlet ve siyaset adamı olmadığı yolunda; ne var ki bu, nihayetinde CHP'lilerin takdir edeceği bir konudur. Daha güçlü, dengeli, donanımlı ve her şeyden mühimi CHP'yi gerçekten "muasır" çizgide demokratik bir partiye dönüştürecek güçlü ve güven verici bir lider, sadece CHP'nin değil Türkiye'nin de çıkarına bir gelişme olur.

Önümüzdeki günlerde “Yeni CHP”nin potansiyel gücünü hangi yönde kullanacağını merak ediyorum.

MHP’yi, kaset tartışmalarının çok ötesinde ve üzerinde yeni bir “varlık” problemi ve bu varlığın anlamı cehdi üzerinde didinirken görmeyi şahsen arzularım, çünkü MHP siyasi yelpazede, AK Parti’nin vârisi olabilecek potansiyelde bir yerde duruyor. Türkiye’nin ise güçlü bir iktidar alternatifine ihtiyacı var. Dikkat! İç hesaplaşmanın değil ama içe dönük derûnî teemmülün her şeye rağmen MHP’yi güçlendireceğini tahmin ediyorum; elbette bu iç dinamizmi ve enerjiyi doğru kullanabilmeleri kaydıyla...

MHP’nin mevhum dinamizmini nasıl değerlendireceğini merak ediyorum.

Yeni anayasayla birlikte önümüzdeki süreçte seçim barajı düşürülecek ve BDP çizgisi, bu defa doğrudan parti çatısı altında mecliste var olabilecek; BDP’de merak ettiğim husus, şimdiye kadar hep kendi yararına işlediğini sandığı şiddet üslubundan ne derece sıyrılabileceğidir. BDP, kendilerini kabul etmese de diğer partiler arasında çoğunlukla pozitif ayrımcılıkla kayırıldı ve ne söylediğinden çok mecliste varlığı önde göründü; aynı tarzın devamı benim için hayal kırıklığı olur. BDP ile PKK arasındaki organik ilişkilerin ayrışıp ayrışmayacağını BDP’nin bir Kürt partisi görüntüsünden uzaklaşarak bütün Türkiye’ye hitap edebilir bir yapıya bürünüp bürünemeyeceğini çok merak ederim.

HAS Parti’nin, Saadet Partisi’nin, DP’nin ve merkez sağdaki diğer partilerin seçim sonuçları bir başka merak konusu. Eğer MHP, kendi varlık sebebi üzerinde yeniden düşünerek yeni ve dinamik bir merkez sağ hüviyetine bürünemezse, yerini önümüzdeki süreçte HAS Parti’ye terk edebilir. Bu açıdan hem HAS Parti’nin büyüme belirtisi gösterip göstermediği, hem Milli Görüş çizgisinin en radikal temsilcisi Saadet Partisi ile girdiği yarıştaki durumu, anlamlı işaretler teşkil edecektir.

Türkiye’nin seçimi hayırlı olsun.

Hele bir soluklan yeğenim...

Bak emmoğlu, bu işler karşıdan göründüğü gibi değil; hele bir soluklan, terin soğusun, bir çay iç, kendine gel; sana başına gelenlerin sebebini anlatayım bir güzel; dinlersen ne âlâ, dinlemezsen sen bilirsin...

Türkiye rahaat bir nefes alacak dedinizdi meselâ... Güzel fikirdi fakat ahali yanlış anladı; evvelâ rahaat bir nefes aldı, ardından sandık başına gidip nefesini sandığa üfleyiverdi. Niçin diyeceksin; hele bir çayını iç, anlatayım sana...

İki iki dört; Efendim bu sağ seçmen denilen adamların gönlünü kazanmazsan iflâh olacağın yoktur; bunu bil baştan! Ha, bakma öyle sandıklarda gümbür gümbür gürlediklerine; esâsen mazlum adamlar bunlar. Bir siyasi haksızlığa uğrarlar meselâ, ne bileyim bir hakarete

uğrarlar; öyle meydanlara dökülüp miting yapayım, değneklerle gidip polisin kalkanına, olmadı miğferine miğferine çakayım da hıncımı devletten çıkarayım filan bilmez. Ne mahkemede dayısı, ne vesâyetçide arkası vardır. Ne yapar? Kuzu kuzu bekler; tâ ki güz gelene değin. Bunlar cücüğü de yazın değil, güzün sayarlar yeğenim. Güzün dediğim de söz temsili yani; anladın sen onu. Ha, bir de âh ederler ki evlerden ırak yeğenim, aman ha!

Çok zorlarına giderse oturup bir türkü yakarlar; o da olmazsa alıp başlarını gurbetlere giderler. Feleğe küser, bahtına sitem eder, kara talihim der avunur. Bunlarda öyle devlete kafa tutma, dağa çıkma, yol kesme, bina bombalama, pusu kurma damarı yoktur efendi. Vaktiyle "Ulû'l-emre itaat lâzımdır" denilmiş, itaat ederler. Devlet, "Oğlunu askere göndereceksin" der, bunlar üstüne bir de düğün-dernek kurup davul-zurna vurdurup, koç yiğitlerini kınayla yollarlar. "Vergi vereceksin" diye ferman salar, eyvallah derler.

Karşıdan bakar saf sanırsın; temiz yürekli adamlardır ama bir kere aldanır. İnanmayan, daha dün sandıkları çatlatarak iktidara gelip de sonra milletin vekâletini vesâyetçilerle kırdıran sağ partiler kabristanına şöyle bir göz atsın derim ben: İbrettir; Doğru yolun yolcularına, Demirkırat tavlasındaki kişneyen atlara, Anavatan'ın aklıkarışık evlatlarının bugün nerelerde durduğuna bakınca anlarsın.

Bunların hesabı, illâ ki sandık iledir yeğenim. Sandık görünce Arab taylar gibi açılıp bir neş'elenirler ki öyle olur. Vaktiyle Anadolu'da ahalinin % 80 itibariyle rençberlikle geçim ettiği demlerde nasıl bütün hesaplar, sünnetler, düğünler, nişanlar harman zamanı görülüyor idiyse, şimdi de siyasi hesaplarını sandığa kadar soğuklukta bekletip diyeceklerini öyle derler.

İki gün önce de aynen böyle yaptılar; önce rahaat bir nefes aldılar, sonra sandığa gidip diyeceklerini hâl diliyle söylediler. Derim ki, Kemâl Bey'e kim bu akılları öğütlediyse yanlış yaptı; "Dişini sökerim, kimyanı bozarım" iri lâflar bunlar. Yumuşak huylu atın çiftesi pek olur. Seçim akşamı gördüm şöyle bir, acıdım; yazıktır, pancara dönmüş adam, kıpkırmızı öyle...

Bir hükümete üç kere üst üste kredi açtıkları görülmüş-duyulmuş işlerden değildi, onu da yaptılar. Anadolu'da eskiden "Falan köy burdan kaç saat çeker?" diye soranlara, "hele bir yola koyul ki gidişini görüp öyle söyleyelim" diye ârifâne cevap verirlerdi. Demek ki, hükümetin gidişatını fenâ görmemişlerdir. Şimdi adamın biri kalkıp dedi ki, "Bunlara yine de oy verirseniz, lâyıktır size filan". Ben kibarcasını söylüyorum, o daha ağırını da söyledi. Bunlar çürük lâftır efendi. İşte krediyi tazeleyip, üstüne biraz da ilâvede bulundular. Ne yapacaksın, kahredip de terk-i diyar mı edeceksin? Büyük lokma ye, büyük lâf etme demiş ecdadımız.

Çayını içtin, terini soğuttun; haydi Allah yolunu açık etsin, dersini çalış yine gel; gözümüz tutarsa seni de destekleriz yeğenim. Sen de memleket çocuğusun; garezimiz yok. Efendi ol, canımı ye...

Çekirge'ye papara

-Oo hocam, tebrikler!

-Hayırdır Çekirge, nedir bu tebrikin sebebi?

-Daha ne olsun hocam, seçim sonuçları... Maaşallah, oy vereceğinizi açıkladığınız parti kazandı da!

-Densizlik ediyorsun Çekirge; illâ birini tebrik etmek istiyorsan yanlış adrese kartpostal yolladın demektir...

-Ama hangi partiye oy vereceğinizi açıklamıştınız seçimden bir gün önce; ertesi gün o parti sandıkları sildi süpürdü...

-Ah Çekirge, sen böyle düşünüyorsan, elâlem kimbilir neler geçiriyordur zihninden; bana ne elâlemin kazandığı seçim zaferinden ama bir noktada haklısın; yıllar boyunca CHP'yi eleştirdim, çünkü bana göre çok hata yapıyordu; AK Parti'yi de eleştirdim ama onlar CHP'den daha az hata yaptılar. Hâliyle eşit olmayan bir durum çıktı ortaya. Son gün, AK Parti'ye oy vereceğimi açıklamam ise beni ne "oydaş" ne de "yandaş" yapar. Oydaş ve yandaşlık ayıp değil ama kendimi yokluyorum, duygularımı gözden geçiriyorum, hâlâ gözümü, gönlümü doyuracak bir siyasi parti görmüyorum; görsem zaten gidip kaydolur, aktif siyasete başlardım. Parti üyesi olmak yazarlığa mâni değil ki... Madem konuyu açtın söyleyim, siyasetten hoşlanmıyorum, beceremem, anlamam; rekabet hissim zayıftır çünkü; elimden gelse, içinde parti adı kısaltması geçen yazılardan uzak dururum. Uzaktan seyri bile keyifli değil.

-Yazıyorsunuz ama...

-Yazıyorum, çünkü ülkemin normalleşmesinde karınca kararınca katkıda bulunmak istiyorum ve bu esnada partilerden çok zihnî tutumları esas almaya çabalıyorum. Bir partiye taraftar değilim ama vesâyetçi çözümlere karşıyım; darbelere de hoş gözle bakmıyorum, darbecileri himâye edenlere de. Bu süreçte düşmanlıkla eleştiriyi, destekle parti taraftarlığını ayırmak gerek. Gerçekten tarafsız kalmak zor olduğu kadar değerli de; bizim işimiz futbol hakemliğini andırıyor: Onlar oyuncular kavgaya başladığında, olayları iyi görebilecekleri kadar uzağa çekilip olup-biteni doğru tartmaya, farketmeye çalışıyorlar; onlar da tarafsız kalması gereken kişiler ama tarafsızlıkları sonunda bir karar vermelerini engellemiyor.

-Yani?

-Bırak üyeliği hiç bir partiyle gönül bağım bile yok. Doğruya doğru, yanlışa yanlış diyebilmek için dikkatimi diri tutmaya çabalıyorum. Mutlak tarafsızlık, saçmalıktır. Vicdanı, doğruyu farketmeye hazır tutmak lâzım, bile bile hakkı ketmetmemek lâzım. Doğruyu eksik, yanlışı sevimli göstermeye meyilli benliği fazla kibirlendirmemek lazım.

-Yazarlık zor iş öyleyse?

-Yazarlığı boşver Çekirge; adam gibi adam olmak zor iş asıl. Adam olmak, hayatın en ciddi, en ağır, en mânidar vazifesidir; o sınavda çakanın öteki derslerine bakılmaz bile. Allah esirgesin!

-Aman üstadım, bir nezaket tebrikinde bulunalım dedik, yemediğimiz papara kalmadı; özür dilerim sizi kırdıysam...

-Asıl sen benim kusuruma bakma; doğru olan bu konuşmayı hiç yapmamış olmaktı aslında...

-Neticede oyunuzun rengini ve desteğinizi açıkladınız ama...

-Açıkladım ve şimdi de her vatandaş gibi oyumun hesabını sormak için tetikte bekliyorum. Artık hata yapma lüksü kalmadı hükümetin. İnandım, destekledim. Yanlış yaparlarsa onların yerinde olmak istemem doğrusu ama dilerim ki başarırlar.

Kim oy veriyor bu adamlara?..

"Kim oy veriyor bu adamlara?" sorusu, bugünlerin en gözde esprisini teşkil ediyor. Araştırmacı gazeteci yazar olarak, neredeyse 75 seneden beri cevabını bulmamış bu önemli soruya bir karşılık olur ümidiyle, bir hafta önce aldığım iki mektubu dikkatinize sunuyorum.

Bakalım kim oy vermiş bu adamlara; o sokakta yürüyen her iki kişiden biri kimmiş anlayalım bakalım... İlk mektup, çok uzaklardan, Avustralya, Melbourne'den geliyor.

Gurbet saati gece 11:30'u gösteriyordu. Ailece salona doluşmuş, seçimleri izlemek için hazırlıklar yapıyorduk. Malum sabahlıyacaktık, çünkü bu gün bizim bayramımızdı, hissedebiliyorduk. Bayram telaşı ve hazırlıkları derken kapı çalındı ve kuzenim içeriye girdi. Annem onu görünce çok sevindi, 'Balam bizimle seçimleri izlemeye gelmiş' dedi Erzurum şivesiyle. Ama abim 'Şu televizyonu hele bir kapatın' dedi. Yüzünde ciddi bir ifade, tek eliyle bıyıklarının kenarını kıvırıyor, halımızın göbeğindeki desene iyice bir bakıyordu...

O an sanki zaman duruverdi ve herşey yavaşladı. Hepimizin yüz ifadesi değişti, soldu. Annem ellerini bağrına bastı. Babamın esmer teni kızardı. Ben odadan dışarı fırladım. İki gün sonra hukuk sınavım vardı, stresliydim, emindim ki bu habere bedenim dayanamazdı...

"Başımız sağolsun, anneannem Hakkın rahmetine kavuştu" dedi abim.

Annem derin bir 'ah' çekti. Ağlaması, bağırması gerekirken "Elhamdulillah" dedi. Tam bir Osmanlı kadını. O anda bizlere, çocuklarına örnek olması gerektiğini biliyordu; acısını bağrına basıp yutkundu. "Rabbim evlatlarımıza hayırlı uzun ömürler versin" diye dua etti, ama gözyaşlarını gizleyemedi...

Herkesin şok atlatma metodu farklıdır. Annem konuştukça rahatlayan, iş yaptıkça acısı hafifleyen birisi. Onu konuşturuyor, sessizliğe müsaade etmiyorduk. Gurbetin gözü kör ola! Annem istese bile annesinin cenazesine yetişemezdi ki. 20 bin kilometre az mesafe midir? Ve bu uzaklığın verdiği ayrı bir acı...

Nenem ölümden çok korkardı. Ne kadar ahirete inancı sonsuz olsa bile ölüm deyince ürperirdi. "Aman balalarım beni morga sakın koymayın' diye tembih ederdi, çünkü soğuğa hiç dayanamazdı. Erzurum'dan kalma birşeydi galiba, çabuk üşürdü...

Seçim arefesi nenem teyzemi yine tembihlemiş, "Bak ben ölür-mölürüm, sakın bağıra bağıra ağlamayın; günah, hanım hanım ağlayın" demiş. Teyzem de onu teselli etmiş "Yok ana sen iyisin maşallah". Sabah namazına 80 yaşındaki nenem teyzemi kaldırmış, beraber namaz kılmışlar. 'Ben hasta olduğum için beni kaldırmıyorsunuz' diye çok kızardı ve hasta hasta kendi kalkıyordu. 'Ana çok hastasın, sadece farzı kılsan yeter' diyene her zaman iki çift lâfı vardı. İbadet aşkı her yanını sarmıştı. Aynı hastalıkları gibi...

Sabah kahvaltısını yapıp tekrar dinlenmeye çekilmiş nenem. Bu arada teyzem seçimde oy kullanmaları için belgeleri hazırlıyor... İçinden 'Anam nasıl gidecek oy kullanmaya, ayakta duracak hali bile yok' diye düşünüp duruyor ama nenem oy kullanmada kararlı, hatta bütün çocuklarını oy kullanmaları için iyice tembihlemiş, 'AKP'ye oy vermeyene sütüm helâl değil' demiş...

Ölümden çok korkan nenem, seçim günü vefat etti. Ne bir çırpınma, ne bir bağırma, ne bir haykırış... Vasiyeti üzerine hemen ikindi ezanıyla defnedilmiş ve morga da koyulmamış. Nenemin sıkı tembihlemesi nedeniyle teyzem, aynı gün oy kullanmaya mecbur kalmış. Cenaze evinden çıkıp, önce sakinleştirici iğne vurulmuş, sonra anasına ve memleketine olan borcunu ödemeye gitmiş. Bizim burada gurbet ellerde kullanamadığımız oyu, o kullanabilmiş. Görevliler nenemin soyadını görüp 'Aynı soyadı taşıyan bu kişi de gelecek mi?' diye sorunca teyzemin dili tutulmuş, 'Çok istemişti, ama anam şu an musalla taşında yıkanıyor, gelemez' diyememiş...

İkinci mektup biraz daha yakınlardan, Kahraman Maraş'tan geliyor; okuyalım:

"Bizim akaryakıt istasyonumuz var. Şu saatlerde otururken istasyonumuza Arap plakalı bir otomobil girdi park etti. İçinden arkadaşım çıkınca şaşırdım tabi sordum.

Aracın sahibi kayınbiraderiymiş. İsmi A. H., Süleymaniye'de bir okulda müdürmüş. Okulun duvarı üzerine yıkılmış, ayağı kırılmış. Ayağının biri tamamen alçıda olduğu halde bir mezun öğrenci şoförlüğünü yapmış, çile ve sıkıntılarla yolculuk ederek K.Maraş'a oy vermek için gelmiş.

Oyunu kullandı, şimdi Maraş'ta bir hastanede tedavisi devam ediyor...

Benim kalbim rikkatli olmadığı için çok ağlayamadım..." diyor mektubun sahibi son satırda.

Daha gümrük destanlarına dokunmadık bile; o dosyada neler var neler var... Nereden baksanız adam başına bin Euro civarında para harcıyor, iki gününüzü telef ediyorsunuz. Niçin? Oy kullanmak için!

Kim oy veriyor bu adamlara sorusu yanlış soru; "Bu adamlara bu vazife hissini telkin eden muhabbet mercîi nedir?" diye sorarsanız, belki cevabını bulacaksınız efendiler.

Since 1923

Basit gerçekler mis gibi teoriyi berbad ediyor: CHP'nin seçim kazanamamak gibi takıntısı var; ne zaman sandık görse, FB forması görmüş GS'lı futbolcu gibi eli ayağına dolaşıyor; dizinde derman, ciğerlerinde soluk kalmıyor, yine de bir ümit, "Belki balık kavağa çıkar, belki de bugün güneş batıdan doğar" diye bir bâtıl inanca sarılıp seçime (maça) asılıyorlar ama nâfile.

Guinness rekorlar kitabına kayıtlı en büyük CHP rekoru % 41,38'dir. Bu necib fırkamızın kazandığı son seçimi hatırlayanlarımız ise bugün 70'li yaşları devirmiş durumdalar.

Bir başka basit gerçek daha; Türk milleti, yekûn hattında sağ cenahına oy veriyor ve güveniyor. Sağ partiler kalkınmayı sürüklüyor, ekonomiyi yönetiyor, eğitimi, altyapıyı planlıyor, işsizlikle savaşıyor ama sistemi ıslah edecek esaslı adımlar atmak gerektiğinde CHP'nin çelmesine takılıyor; bir çuval incir hiç oluyor. Ne CHP'yle ne CHP'siz bir durum!

Öyle hazin bir tablo ki, boşa koysan dolmuyor doluya koysan almıyor. Milyonlarca CHP'li yurttaş her seçim dönemi dilhûn oluyor, üzülüyor; partililer birbirine giriyor. Dedikodu, kumpas, klikleşme, kurultay, o olmadı gizli kasetle parti içi dengeleri değiştirme arayışları. İşte yine başladılar: Baykal'la Sav olağanüstü kurultay konusunda anlaşmışlar. Kulisten sızan haberlere göre ikilinin hedefi Gürsel Tekin'i düşürmekmiş. Bizde artık klasikleşmiş bir taktiktir; Ata gücünüz yetmezse hıncınızı eyerden çıkarırsınız. II. Meşrutiyet'in ilk parlamenterleri İstanbul'a geldiklerinde Yıldız Sarayı'nda II. Abdülhamid'in verdiği davete koşa koşa gidip, "Ah efendim, hainler bize gül yüzünüzü göstermediler" diye etek öpme yarışına girmişlerdi de, Selanik menşeli İttihatçıların gözleri, dehşetten fal taşı gibi açılmıştı. Aynı taktiği, Atatürk'ü eleştirmeye dili varmayan bazı CHP'liler de uygular, işi, "Gazi'nin dönemi bambaşkaydı; İsmet Paşa işi berbad etti; halkı CHP'den soğuttu"ya getirirler.

Her seferinde taze bir heyecanla seçime tutunan CHP taraftarlarının, "Benim de bir püskevitim olsa, anne bana niye almıyorsunuz, bizde niye yok?" şeklinde özetlenebilecek derin hayal kırıklığı, demokrasimizin psikolojik travmalarından en önemlisidir. Bir tarafın hep kazandığı, ötekinin kaybettiği bir oyunun tadı kalmıyor: (Bkz. FB-GS maçları!) Durum ciddidir; bir şekilde CHP'lilerin de mutlu olabileceği, ama çok partili, ama demokratik ama çoğulcu bir formül geliştirmek zorundayız.

CHP'lilerin partiyi kapatıp başka partilerde gelecek aramaları çözüm değildir, onu saymıyorum; unutmayalım ki CHP'nin tek başına iktidar olabileceği bir formül arıyoruz! AK Partililer cümleten veya birer-ikişer CHP'ye kayıt olarak partiye hulûl etseler tez zamanda anlaşılır; bu da çıkar yol değil. AK Parti alelacele bir genel kurul yapıp, ismini CHP olarak değiştirse o da olmaz. Yargıtay başsavcılığı ânında müdahale eder. Ne yapsak?

"Saçlarıma ak düştü; sana ad bulamadım" şarkısının dillendirdiği bir açmazdır bu. Mesele mühim, çünkü CHP, CHP'lilere bırakılamayacak kadar önemli bir parti. Bugüne kadar onca anayasa yapıldı, birisi çıkıp, "CHP'yi anayasanın ilk üç maddesine, veya en iyisi başlangıç ilkelerine yazalım ki başına bir kazâ gelmesin" demedi, hep hayret etmişimdir. Bu halkımız da bir tuhaf; ne felaha erdiriyor partiyi ne de ölümüne rıza gösteriyor. İki arada bir derede daimi anamuhalefet görevinin kadrini Baykal'dan başka kimse anlamadı bugüne kadar, fakat iki günde parti kuranlar üç ayda iktidara gelirken, asırlık müessesenin (since 1923), pusula ibresi gibi hep muhalefeti göstermesi hakşinaslık mıdır efendiler?

Söz gelişi, AK Parti'nin politik başarısını tekrarlayan bir CHP tahayyül ediniz. Türkiye uçar vallahi...

Yeni parlamento, anayasadan önce bu meseleyi çözsün; öteki problemler bunun yanında çerez gibi kalır.

12 Haziran gösterdi ki...

-“Uzun süreli iktidarlar yıpratır” varsayımının istisnâları vardır. 9 yıl hükümet ettikten sonra bir parti, pekâlâ tek başına iktidar olabilmektedir.

- 90’lı yıllardaki koalisyon tecrübeleri, halkın damağında kötü lezzetler bırakmıştır ve toplum, “Tek başına iktidar, sivil diktaya gider” korkutmacasını ciddiye almamıştır.
- AK Parti ’nin halitası (yani teşkil olduğu karışım unsurları) millet tarafından beğenilmiştir. İleride iktidar olmayı ciddi olarak düşünen partiler için hatırlatalım: Halkın değerlerine ve inançlarına saygılı, kalkınmacı, çalışkan, ekonomiyi en azından basiretli bir bakkal dirâyetiyle yönetmeye ehil, hukuk devletini, hürriyetleri ve kişi temel haklarını savunan, askerî vesâyete ve darbecilere karşı, gündelik hayatın konforunu yükselten basit

tedbirleri gözden kaçırmayan (sağlık hizmetleri, çift yollar, iyi belediyecilik gibi…) hükümetlerin şansı var!

- CHP'nin halitası şüphe uyandırmıştır ve Kılıçdaroğlu, CHP'yi tek başına omuzlayacak lider değildir. Kılıçdaroğlu'nun en iyimser şartlarda CHP'nin grup başkanvekilliğine kadar uzanması gereken siyasi kariyerini, bir oldu-bitti ile genel başkanlığa kadar yükseltmek CHP'ye yaramamıştır.
- CHP'nin alabileceği oyları bile alamadığını görüyoruz. MHP'nin baraj altında kalması korkusu, CHP'lileri oylarını bölmeye sürükledi. Teşkilat adaylarının seçimde iyi yer bulamaması ise inancı zayıflattı. CHP, genel sekreterinin iddia ettiği üzere yüzde 30 civarında oy alabilirdi ama artık anlaşıldı ki bu ekiple değil...
- Kılıçdaroğlu, Başbakan'ın kimyasını bozamadı; tam aksine seçim gecesi ekranlarda görünen yüzü kimyası bozulmuş bir çehreydi.
- Kaset rezâleti, sanılanın aksine MHP'ye yönelik ilgiyi artırmış görünüyor. Son 6 ay zarfında son derece durağan ve politika üretemez bir görüntü veren bu parti, kaset hadisesiyle birlikte gündemin ilk sırasına oturdu ve mağduriyete uğradığı düşüncesi, kendi partilerini cezalandırmayı düşünen MHP'lileri, yeniden inatla yuvalarına döndürdü.
- CHP'nin bile oy kazanabildiği süreçte MHP oy kaybetti. Oy kaybı, MHP yöneticilerinin kolayına gelen sebeplerle değil, partinin siyasi hareket kabiliyetinin ve partili ekip profilinin yetersizliğinden kaynaklandı.
- MHP'yi yönetenler, üzerinde durdukları toplumsal damarın değerini hâlâ fark edememiş gibi duruyorlar. Bunca aksaklığa rağmen bu partinin yüzde 13 oy alabilmesi, "En vefâkâr taban"a sahip olduğunu gösteriyor. 1999'da doğru yönetilen bir MHP, bugün AK Parti'nin başarısına ulaşabilirdi; bunu açıkça gördük.
- CHP, sırtında sevimsiz bir yükü Meclis'e taşıdı; seçilenler açısından demokratik bir hak sayılan bu kararı, CHP bakımından ileride krize yol açacak görünüyor. Ergenekon sanıklarının Meclis'e taşınması, en yakın sonucu itibariyle Ergenekon lobisinin gücünü gösterdi.
- Kürt meselesinde en iyimser, en elverişli nokta, bu seçimin sonuçlarıyla yakalandı. Güçlü bir grupla Meclis'e gelen BDP, yeni anayasa sürecinde eski sivriliklerinden uzaklaşarak yapıcı bir muhatap rolü üstlenirse Türkiye'yi rahatlatır ve gelecek seçimde MHP'den üçüncülüğü alarak saygıdeğer ve kalıcı bir sistem partisi hâlini alabilir. BDP'nin tavrını merakla izleyeceğiz.
- Küçük partilerin ittifak arayışları yanlış hesaptı ve doğrulanmadı. Merkez sağın bir vakitler efsane partileri küsurata düştü ve gelecekleri kalmadığını gördüler.

- Saadet ve HAS Parti'nin toplam yüzde 2 civarında oy alabilmeleri, Milli Görüş'ün AK Parti mecrâsında akacağını gösteriyor. HAS Parti hayal kırıklığı uyandırdı; AK Parti'nin muhalefetteki devamı gibi görünmesi seçmen tarafından onaylanmadı.
- BBP yeniden "tamam-devam" kararının dramatik yol ayrımında. Rahmetli Yazıcıoğlu'nun yokluğu, partiyi en güçlü olduğu Sivas'ta bile bağımsız adayın gerisine düşürdü.
- Başbakan'ın balkon konuşması gereğinden uzundu ve ümit ettiğim heyecanı uyandırmadı.
- Haberleşme altyapımız ve seçim örgütleme kabiliyetimiz sınıfı geçti.
- Toplum, AK Parti'ye güveniyor; AK Parti'nin işi, şimdi önceki dönemlerden daha zor olacak. Şaka gibi ama, eğer vaatlerini yerine getirirse, Türkiye'de 70 yıl aradan sonra yeni bir "Tek parti" devri başlayabilir!

Mülâyim!

Ahmet Türk demiş ki, "6 arkadaşımız serbest bırakılmazsa TBMM'ye gitmeyeceğiz ve Meclis'i tanımayacağız!".

Sözü geçen kişi, BDP camiasının en mutedil, aklıbaşında ve sâkin isimlerinden biri olarak tanınıyor; bir de mutedil olmasa kim bilir neler söyleyecek?

Bu haberi okuyan her sade vatandaş yüksek sesle diyor ki, "Madem Meclis'i tanımamayı düşünüyorsun; 1974'ten beri 5 dönem Meclis'te bulunup da ve 6. kere seçilmeyi başarmış biri olarak Meclis'i alenen tehdit etmek biraz ayıp olmuyor mu; Meclis'i tanımazsanız hangi mercîi muhatap kabul edeceksiniz; Meclis'e gitmezseniz, başınızı alıp nerelere gideceksiniz?"

Aslında tam böyle söylemiyorlar elbette, halkın hissiyatını tercüme ederken üslubu biraz düzelttim çünkü üslûp mühim, hattâ uğruna -âmiyâne tâbirle- Meclis'e posta koymayı göze aldığınız o "dâvâ"dan da mühim.

BDP'nin en mühim meselesi, taleplerindeki sivriltilmiş unsurlar değil, kamuoyunun tansiyonunu hiçe sayarcasına rastgele sert sözler savurmaktır. BDP kendisini ciddi bir muhatap haline getiremedi. BDP'nin çok önemli bir üslûp ve buna bağlı olarak yönetim sıkıntısı var.

BDP, adı tam konulmasa da fiilen Kürt partisi olabilir ama varlık sebebini Türk parlamentosunda bulan bir Kürt partisidir; bu parti, Türkiye'de Kürtlerden başka unsurların yaşadığını çok seyrek hatırlıyor. İşte o insanlara da hitap edebilecek bir dil kuramadığı müddetçe, kendi dâvâlarına doğru hizmet etmiş olamayacaklardır.

Tercih ettikleri asitli dil, Kürt meselesine zarar veriyor.

Hepimiz 24. Dönem TBMM'nin bu meseleyi çözmek için en elverişli kompozisyonu teşkil ettiğinde hemfikiriz. Türk kamuoyu, meselenin başlangıcından beri çözüm için en iyimser ruh hâleti içinde; bu vasatta, güyâ en mülâyim ağızdan Meclis'e tehdit mesajları yollamanın mânâsı açık. Türk ve arkadaşları, varlıklarının bu Meclis'e meşrûluk kazandıracağını düşünüyorlar galiba: "Biz boykot edersek Meclis anlamsız kalır, temsil gücünü kaybeder" sanıyor olsalar gerek.

Zehî hayâl-i muhâl; siz de her vekil gibi gelip yemininizi edecek, grubunuzu kuracak ve en iyi fikriniz neyse kürsüye çıkıp söyleyeceksiniz çünkü artık siz ve arkadaşlarınız devlet uzvunun bir parçası oldunuz. Beğenmediğiniz uygulamaları eleştirecek, devletin daha etkili çalışmasını denetleyecek ve hepsinden önemlisi yeni bir anayasa için Meclis'e katkı sunacaksınız -ki bu arada vekil sıfatı kazanmak için şu yemin merâsimini artık kaldırmalısınız bence; vekil seçilmek için seçim kuruluna başvuran herkes, zaten fiilen zımnen anayasaya sadık kalacağına söz vermiş demektir; böylece yarım gün boyunca Meclis'i meşgul eden yemin müsâmeresi de sona ermiş olur-. Teklif edin destekleyelim. Unutulmasın, seçimden bir ay önce bazı arkadaşlarınızın vekilliğini YSK engelleyince de desteklemiştik sizleri; bir teşekkür etmeyi bile akla getirmediniz ama alınmadık; gül hatırınız için değil, uygulamayı yanlış bulduğumuz için, "YSK'yı eleştirmek için BDP'yi mi desteklemeli?" demiştik.

Biliyorum, aldırış bile etmeyeceksiniz; havuçlu-sopalı, "Bir nalına bir mıhına" konuşmak, hiperaktif haşarı çocuklar gibi davranmak hoşunuza gidiyor. Nasıl olsa necib Türk intelijansiyası içinde üslûbunu pek tatlı bulan bir kısım beyaz Türk de eksik değildir. Ne yapsanız onlara göre "bilgelik, mülâyimlik, erdem" cinsinden sayılıyor ama sizlere bu akılları veren, Kürt meselesinin çözümüne hizmet etmiyor; en azından buraya yazmış olayım dedim.

Vekillerime dokunma!

Evet, devlet diye bir şey var ve bu "devlet" dediğimiz şey, bir kısmı seçilmiş, büyük çoğunluğu atanmış kişiler aracılığıyla vücut buluyor, karar alıyor ve işleri yürütüyor.

Hepimiz pekâlâ biliyoruz ki "devlet" bazı şeyleri yapabileceği halde yerine getirmez, bazı şeyleri ise yapamayacağını bildiği halde üstlenir. Yapabilecekleri ve yapamayacakları arasında kendi imkânlarının şuuruna varmasına biz kısaca "devlet aklı" diyoruz.

Ben vaktiyle devlet aklı bir şey olduğuna samimiyetle inanırdım; sonraları bu inancım zayıfladı, hatta yok raddelerine geldi fakat son günlerde yeniden "var galiba böyle bir şey" diye düşünmeye başladım.

Anlatayım: Devlet istese mesela trafik ihlâllerini görülmemiş derecede azaltabilir, uyuşturucu ticaret ve kullanımını yok raddelerinde daraltabilir; daha kaliteli, ucuz ve güzel meskenlerde oturmamızı kolaylaştırabilir; bundan daha fazla vergi toplayıp gelirlerini savurganlık etmeden daha verimli kullanabilir. Mutâbık mıyız? Mutâbıkız. Öyleyse devam edelim...

Devlet isteseydi meselâ bir Kürt meselemiz hiç olmayabilirdi; olsaydı bile şimdiye kadar defalarca meseleyi ağırlaştıran sebeplerin üstüne gidebilir, işi halledebilirdi. Devlet isteseydi meselâ bu ülkede sağ-sol gerilimini sokakları kan gölü şekline çevirmeden marjinal bir boyutta tutabilirdi. Alevileri küskünleştirmeyebilirdi meselâ. Eğitim sistemi aracılığı ile herkeste mevcut tabii dozdaki vatan sevgisinin, hastalıklı boyutlara ulaşmasını engelleyebilirdi. İstemiş olsaydı dindarları aşağılamadan, ötekileştirmeden, "ben devletin ve neye nasıl ve ne kadar inanacağınıza ben karar veririm" demeden, her toplumda bulunması tabii sayılmak gereken dindar-laik bloklarını birbirine düşürmeden vicdan hürriyeti konusunda tatmin edebilirdi.

Devlet, her nedense büyük meselelerimizi çözmek yerine ağırlaştırmak yolunu seçiyor. Problem çözmüyor, yoksa yenilerini ihdâs edip çözümsüzlük noktasına sürüklüyor. Türkiye'de "Devlet"e rağmen problem çözmek isteyenler, evvelâ meselenin kendisiyle değil, devletin bizatihi kendisiyle yüzleşmek zorundadır. İşte BDP'li Hatip Dicle ile Ergenekon sanığı vekiller hakkındaki kararlar: "Kanun böyle, mevzuat böyle buyuruyor" diyorlar; şeklen haklı fakat devlet gücü kanunların sadece yapılmasını değil, yürütülmesini de kapsar. Ergenekon sanıklarının seçime girmesine yeşil ışık yakan otorite, bugün "Yemin edemezsiniz, bırakmam; yargı kararı böyle" diyor. Bu kararın bir şekilde kanuna uygun olduğu muhakkaktır ama vicdanı yaralıyor. Halkın serbest iradesiyle verdiği destekle vekil seçilenlerin, yasama görevlerini yapmasını bir şekilde engellemek, varlığı hakkında şüphe duyduğum devlet aklının menfî tezahüründen başka bir şey değildir.

Bir tarafta Ergenekon sanıklarının isyanı uç noktalara doğru artırılmakta; öte yandan BDP'lilerin belki de tek anlaşılabilir siyasî tutumlarını teşkil eden, "Zaten söylüyorduk, bunlar barış istemiyor" yakınmalarına "hukukî" bir tarzda fiilen destek kazandırılmış oluyor.

Ergenekon sanığı, BDP'li veya başka birisi... Bunlar aynı zamanda tasvip etmesek de bizim de vekillerimiz. Kim ki halkın oyuyla vekil seçilmiştir, yasama görevini yapması için hak kazanmıştır; bu insanların seçimle kazandığı haklar engellenmemelidir. Biz ki, çözüm yeri olarak her zaman Meclis'i gösteren bir anlayışın savunucularıyız; Meclis'i çare olmaktan çıkaran her türlü karara var gücümüzle karşı çıkmalıyız.

YSK, problem çözmüyor; problemin parçası haline geliyor. Nice seçimden beridir gurbetçilerin çektiği çileleri görmezden gelip çözümü erteleyen, seçim arifesinde adayları nâhak yere veto eden devlet aklı, şimdi de Meclis'in meşrûluğunu tartışılır hale getiren adımlar atıyor ve sistem, çözüm ihtimâli beliren her yere elinde benzin bidonu ile koşuşturarak direniyor! Ne kadar ilginç!

Bu defa ne işe yaradığı meçhul "devlet aklı"na karşı, Hatip Dicle'nin, Mustafa Balbay'ın, Mehmet Haberal'ın, hatta BDP'nin de sesine kulak vermeliyiz. Kısa ve kesin...

El Hakk yâ'lû velâ yû'lâ aleyh!

Ürün tanıtımı!

Sevgili Zombi Efem dinleyicileri, şimdi programımıza kısa bir ara veriyoruz ama birlikteliğimiz devam ediyor; halkımızın daha doğru düşünmesi ve doğru karar vermesi için kısa bir tanıtım programımız olacak.

Program misafirimiz, halkla ilişkiler, laik düşünce ve yenilebilir otlar araştırma uzmanı Sayın Devrim Sel. Sayın Sel, isminizi doğru okudum değil mi; Devrim-Sel?

- Evet, doğru okudunuz, hoşbulduk efendim; adım Devrim, soyadım Sel. Yalnız küçük bir düzeltme yapmam gerekiyor; yenilebilir otlar uzmanı değilim, otacı bitkiler araştırmacısıyım.
- Özür dilerim Sayın Sel; bugün bize hangi ürünü tanıtacaksınız acaba?
- Teşekkür ediyorum; bugün sevgili Zombi Efem dinleyicilerine ve tabii bütün halkımıza, araştırma merkezimizde geliştirilen son ürün olan, dinci düşüncelerden arındırma merhemini tanıtmak istiyorum. Merhem deyince biraz eski kafalı bir kelime oluyor, onun yerine jel demek istiyorum. Bu ürünümüz sadece jel değil aynı zamanda püskürteç, -yani sprey demek oluyor-, hap, yani draje ve arzu eden dinleyiciler için ekmeğin üstüne sürülüp doğrudan yenilmek üzere kahvaltılık margarin biçiminde de tasarlanmış olup 60 gramlık paketler halinde sunulmaktadır. Ürünümüz mucizevî, yani tansıksal bir otama, yani iyileştirme gücüne sahiptir. Mesela, dinci fikirlerle kafası karışmış bir dostunuz, komşunuz veya aile üyelerinden birinin kafasına, çaktırmadan -diyelim ki elimde görmüş olduğunuz şu püskürtmeçli kutunun üstündeki düğmeye basmak suretiyle iki-üç saniyelik bir fıslatma sonucunda, fıslattığımız kişide sekiz-on gün içinde gözle görülür bir şekilde laikçi eğilimler beliriyor. Mesela adam namaz kılıyorsa ağırdan alıyor, hiç içki içmezken arada sırada birahaneye takılıyor veya diyelim Ramazan'da iseniz güpegündüz çatır çatır oruç yiyor. Eğer bir hafta içinde muntazam aralıklarla günde üçer defa ürünümüzden fıslattığımız zaman hafta sonu o kardeşimiz tamamen devrimci, laikçi, ulusalcı ve hurafeden arınmış gıcır gıcır bir kafa yapısına kavuşuyor. Bedeli her keseye uygun, ucuz ve elverişli. 60 gramını sadece ve sadece 95 liraya hediye ettiğimiz bu tansıksal ürünü satın alana bir kutu da bedava veriyoruz. Maksat memleket karanlık fikirlerden kurtulsun. Bitmedi efendim, ayrıca yanında bir de kafa kalıbı veriyoruz, tamamen bedava...
- Kafa kalıbı derken?
- İşte şu görmüş olduğunuz motosiklet kaskını andırır, tamamen natürel elyaftan imal edilmiş olan kalıp Uzakdoğu'da milyonlarca Budist rahip ve Zen öğrencisi tarafından milyonlarca yıldan beri kullanılmaktadır. Jel şeklindeki ürünümüzden beyin nahiyelerine ince bir katman sürdükten sonra kafa kalıbımızı güzelce takıyor, gördüğünüz iplerle çene

altından güzelce bağladıktan sonra yatıyoruz. Bu kalıp, merhemin gücünü iki misli artırıyor ve insanda hayat felsefesi değişikliğine sebep oluyor.

- Çok ilginç Sayın Sel; sevgili dinleyiciler, çevrenizdeki örümcek kafalı dost, arkadaş, komşu ve akrabalarınıza yapabileeceğiniz en büyük jest, bence bu ürünü hediye etmek olabilir. Sınırlı sayıda üretilmiş bu tansıksal merhemden edinmek için Zombi yazıp bir boşluk bırakıyor, isim ve adresinizi ekledikten sonra gönderiyorsunuz. Ürün üç gün içinde elinizde. Peki, Sayın Sel, iade imkânı var değil mi beğenmeyenler için?
- Elbette var; beğenmeyenlere jellerini, pardon paralarını iade ediyoruz ama şimdiye kadar böyle bir taleple hiç karşılaşmadık. Ayrıca biz bu ürünü seçimlerden önce -adı lazım değil- bir siyasal partimizin üst düzey yöneticilerine de tanıttık; çok ilgilendiler. Özellikle ürünümüzün seçim sonuçlarını değiştirebilecek etkilerini öğrenince bütün stoklarımızı satın almak istediler fakat ürün sınırlı sayıda olduğu için kendilerine yardımcı olamadık. Verdiğimiz fiyatları da biraz pahalı buldular, halbuki bu ürün paranın satın alabileceği en güzel şeydi onlar için; biraz cimri olmasalardı şimdi ortalıkta bidon kafalı kalmayacaktı ama ne yapalım; işte seçim sonuçlarının böyle çıkmasının bir sebebi de budur efendim; yaaa...
- Anlıyorum, ne kadar yazık olmuş, fakat bir ayrıntı dikkatimi çekti. Ürünü kullanacak kişinin tedaviye rıza göstermiş olması gerekiyor, doğru anladım değil mi?
- Aslında tıpsal ve otasal etika açısından dediğiniz doğru fakat bizim tavsiyemiz, ürünü hediye edeceğimiz kişiye 'Bu ürün basen ve göbek nahiyesindeki yağları eritiyor, nefesi açıyor, kalbe kuvvet, batna cilâ veriyor; ayrıca her bir şeye iyi geliyor ha!' şeklinde mâsum bir yönlendirme yapmanızdır. Mâlum, kimse benim kafam örümcekli demiyor; o yüzden küçük ve mâsum bir yalan gerekli olabilir...
- Çok güzel, peki Sayın Sel, diyelim ki ben devrimci, aydınlık kafalı, ilerici ve laik bir birey olarak bu ürünü kendim kullandım; ne olur?
- Biz bunu pek tavsiye etmiyoruz; ürünü geliştirme safhasında gönüllü bir arkadaşımız kendi üzerinde deney yapmamıza izin verdi. Merhemi sürdükten sonra ilk iki gün bunun gözlerinde zayıflama, saçlarında ve dişlerinde dökülme belirtileri gördük; iştahı kesildi, durgunlaştı. Derken beş gün sonra arkadaş kayboldu. Araştırdık, meğer mahalle camiinden hiç çıkmaz olmuş bu arkadaşımız; boyuna namaz kılıyormuş, vakit aralarında ya nafile ibadet ediyor veya Kur'an öğreniyormuş. Üç aylara da niyet ettiğini öğrendik sonraları. Çok da gençti, üzüldük kendisi için. Yeni evli, altı aylık bir de çocuğu vardı.
- Vah vah, başınız sağ olsun...
- Öyle ama bilim ve aydınlanma uğruna böyle telefata da katlanmak gerekiyor.

- Peki Sayın Sel, son olarak ürünün hangi otlardan yapıldığını duyuralım okuyucularımıza; ilacın içeriğini bilmek isteyenler olabilir.
- Efendim, bu aslında herkesin bildiği otların karışımından yapılıyor fakat otların işlenme süreci önemli ve biz o kısmı toplum henüz hazır olmadığı düşüncesiyle saklı tutuyoruz fakat şu kadarını söyleyebilirim; son aşamada, laboratuvarlarımızda istihdam ettiğimiz nefesi kuvvetli birtakım bilimsel hocalarımızın, ürün üzerinde birtakım okuyup üfleme şeysi de oluyor. Otları söylesem bile aynı etkiyi göstermez. Belki bir miktar süt artışına sebep olabilir o kadar.
- Yani nefesi kuvvetli hocalara okutuyorsunuz merhemi, spreyi filan?
- Evet azizim, hocalar okumazsa olmuyor; dünya duanın üstünde duruyor zaten; hepimizin bildiği bir olay.
- Peki Sayın Sel, size teşekkür ediyor ve uğurluyoruz; şimdi programımıza kaldığımız yerden devam ediyoruz..

İtina ile problem çıkarılır!

Seçimlerden -âmiyâne tabirle- esaslı bir seçmen dayağı yiyerek yakasını kurtarabilen CHP'yi seçim sonrasında nasıl bir şey, yine ve yeniden mazlum, mağdur ve alacaklı duruma getirebilirdi ki?

Seçim sonrası hemen delege hesabına girişerek kurultay bıçaklarını biledikten sonra ince perdahla masatlamaya başlayan parti içi muhalefeti, ancak nasıl bir şey sus-pus yapabilirdi? Nasıl bir şey, normal ülkelerde "Stockholm sendromu" örnek olayında olduğu gibi garip, tuhaf, sakîl hattâ resmen rezâlet bir değerlendirme yaptıktan sonra "Biz arkadaşlar arasında şakalaşıyorduk yahu!" diyebilen bir siyasetçiyi halkından özür dileyerek politik kariyerine son vermesi gerekirken, yavrusunu kaplanlara kaptırmış ceylanlar gibi mâsum bir savunma mevkiinde şirin gösterebilirdi?

Bunun nasıl bir şey olabileceğini artık aynelyakîn biliyoruz. YSK'nın son kararları, bir ara sokağa çıkamaz hale giren mağlup muhalefeti âdetâ ihyâ etti, diriltti, ayağa kaldırdı. Solgun çiçeğe can suyu oldu. Kılıçdaroğlu kendine geldi; muhaliflerine sert çıkacak psikolojik metâneti toparlayacak zaman buldu. Bednam ve bedhahlara, "Mapustaki vekillerimiz inim inim inlerken şimdi sırası mı kurultayın?" demeye fırsat verdi.

BDP için dahi aynı şeyi söyleyebiliriz ama küçük bir farkla; BDP'nin -velev ki mahkeme kararıyla olsun- bir mağduriyet beklemeye ihtiyacı yok. BDP'liler topluma, devlete veya bir başka şeye bozuk atmak için sebepler bulmakta son derece kreatif davranıyorlar ama Hatip Dicle hadisesi, diğerlerine göre daha organik, daha sahici bir gerekçe oldu.

YSK üyelerine sorsak, "Biz kararlarımızla konuşuruz; başka yorum yapmayız" diyeceklerdir ama o sorunun cevabını hep birlikte düşünelim. Biri MHP'li, ikisi CHP'li, diğeri BDP'li dört vekil, salıverilip Meclis'te yasama çalışmalarına katılmış olsalardı, iki lahzâcık huzurumuzu bundan daha fazla bozabilecekler miydi? Bu sualin, tutuklu vekillerle şahsen ilgisi yok. Bu insanların Meclis'teki yokluğu, varlıklarından daha değerli kılındı. Yokluğu varlığından daha değerli olmak nasıl bir şeydir, düşünmeli. Onlara da yazık, Meclis'e de, vekillerine oy veren millete de...

"Kanun böyle, yapılacak başka şey yok" deyip geçerken birbirimizi kandırdığımızı gayet iyi biliyoruz. O kanun öyle, ama başka kanunlar da böyle. Türkiye ne zaman "hukuk devleti" olmaya niyetlense, "kanun devleti"nin çelmesiyle tepeüstü dikiliveriyor. Bu durum bana fıkradaki kötü niyetli trafik polisini hatırlatıyor: Gece vakti çevirmiş sürücüyü, "Beyefendi ehliyet ruhsat lütfen! Buyrun memur bey! Sigorta kasko, motorlu taşıt vergisi makbuzu? Buyrun efendim! Alkollü müsünüz? Hayır efendim, test uygulamaya hazırım! Peki, ilkyardım çantası? İşte efendim, pırıl pırıl!

Bakmış ki polis, adam tam bir mükemmeliyetçi sürücü; eksik bulmak imkânsız. Başını kaşımış, "Peki çiftetelli kaseti var mı müzikçalarında?" Olmaz olur mu efendim; işte çalıyorum bile...

-Bu iyi işte demiş trafikçi, madem çalıyorsun ben de oynuyorum; sen de gönlünden ne koparsa üç-beş lira yapıştırırsın artık!

O kadar da değil diyeceksiniz; size saçma-sapan ve incir çekirdeğini bile doldurmayacak lâflar cümleler yüzünden önce hayatı karartılan, sonra ardından timsah gözyaşları dökülen pek çok fikir suçlusu sayabilirim. Burası, kanun devletinin hukuk devleti haline dönüşmemek için icabında kendini bıçakladığı bir ülke olmuştur.

Şimdi kâbus gibi bir yemin edemeyen vekil krizimiz var; yakında yine kanunî yollardan aşılır bir şekilde fakat basiretimiz, kriz icat etme dehâmıza asla yetişemez.

İşte "Turan" budur...

Bir zamanlar, merkez sağ partilerden birinin genel başkan adaylığı için ismi geçen, dış politika uzmanı bir siyaset adamımız hakkında şöyle bir anekdot anlatılırdı. Memleketindeki seçim konuşmalarından birini izleyen bir hemşehrisi demiş ki,

-Helâl olsun şu Amerikalıya, ne güzel Türkçe konuşuyor!

Bu anekdotun hatırlanma sebebi, bir Türk'ün, ana dilini geri planda unutturacak derecede iyi İngilizce konuşabilmesinden ibaret değildi; bir yabancının Türkçe konuşabilme ihtimâli hepimizin gururunu okşamıştı. O günün hâkim telakkisine göre Türkler, başka bir lisanı konuşabildiklerinde nitelik kazanabilen bir topluluktu; ilkokulda öğretmenlerimizin, "Daha

bir toplu iğne bile yapamıyoruz; fındık, kuru üzüm ve pamuktan başka ihraç ürünümüz yok" diye kahırlandıkları ve tabii özgüvenimizi yerle bir ettikleri zamanlardaydık.

Her yılın bu mevsiminde artık bir Türkiye klasiği vasfını kazanan Türkçe Olimpiyatlarını ve bu şöleni dünyanın her köşesinden gelerek renklendiren pırıl pırıl gençleri izledikçe, âdeta dilimizin zenginliklerini ve derinliğini yeniden keşfeder gibi oluyoruz, gururumuz okşanıyor. Hayır, "Öyle bir gün gelecek ki, günün birinde herkes Türkçe konuşacak" tarzında bir böbürlenme içinde değiliz elbette; bilakis bizim neş'emiz, reva gördüğümüz onca kötü muameleden sonra Türkçenin az konuşulan, rağbeti kalmamış bir etnik lisan durumuna düşmemiş olmasıdır; çünkü hepimiz biliyoruz ki bütün dünyada kendine Türk diyenlerin anavatanı evvela Türkçedir.

Türkçe Olimpiyatları, hepimizin özgüvenini yükseltiyor, iyimserliğimizi artırıyor; daha iyisini yapabileceğimizi hatırlatıyor. Artık dünya piyasalarında benzeri ile rekabete giren sanayi ürünleri üretebildiğimizi biliyoruz. Çocuklarımızın en azından mühimce bir kısmı yabancı ülkelerde yüksek öğrenim görerek dünya görgüsü kazanıyor; Türkiye'nin her bucağından pek çok iş adamımız, sermayesi ve ufku oranında dış dünya ile ticaret yapma yollarını arıyor ve en az bunlar kadar değerli olmak üzere bizim çocuklarımız, dünyanın hemen her yerinde kaliteli eğitim hizmetleri verebilecek duruma geldi. Büyük dedelerimiz, günün birinde eğitim dalında bu kadar başarılı torunları olacağını bilselerdi inanamazlardı; belirtmeye gerek yok, rekabete açık, saygı, ilgi ve iltifat gören bir eğitim sürecinden bahsediyoruz...

Biz yapıyoruz, bizim çocuklarımız yapıyor; sadece hizmet verdikleri okullardaki öğrencilere Türkçe öğretmekle kalmıyorlar; eğitim planlıyor, materyal hazırlıyor, öğretici kadrosu yetiştiriyor, üstelik yaptıkları işe mukabil saygı ve rağbet görüyorlar.

Günün birinde herkes elbette Türkçe konuşmayacak, ama dünyanın her yerinde Türkçe bilen, Türk kültürünü, Türkleri, Türkiye'yi tanıyan insanlar olacak; daha şimdiden yüzlerce yeğenimiz, evladımız, torunumuz var çok uzaklarda ve onlar aldıkları eğitimle ülkelerinde belirli yerlere gelecek, daha önemli ilişkiler, dostluk bağlantıları, muhabbet alâkaları ile fahri elçilerimiz olacaklar.

Şimdiki kuşağın zor anlayabileceği bir şeydir bu: Elli sene önce, "Okuma-yazma bilmeyen kalmasın" derdiyle seferberlik başlatanların, kalkınmak için kız çocuklarının da mutlaka okuması gerektiğini ileri sürenlerin ilginç bir varsayımı vardı; onlara göre dinine bağlı, muhafazakâr insanlar evlatlarını, "dinimiz elden gidecek" endişesiyle okula göndermezlerdi; hele kız çocuklarını hiç! Bugün aynı topluluğun torunu durumundaki kuşaklar olup-biteni anlamakta zorlanıyorlar çünkü eğitime karşı menfi tavır takındığını sandıkları insanların torunları, yüksek kalitede eğitimciler oldular; bilime, kitaba, okula, uzmanlığa değer veriyorlar. Üstelik -buna hâlâ inanabilmiş sayılmazlar!- kız çocuklarını bile okula

gönderiyorlar ama kız çocuklarımızın on beş senedir neler çektiğini görüyorsunuz okul kapılarında...

Vaktiyle, genç dimağlarımızda “Turan” hayalleri kurarken, hayalhânemiz bu kadar cüretkâr olamıyordu; şimdi hayâl gerçeği aştı. Sadece “Turan”a değil, Hind’e, Çin’e, Maçin’e icab ederse tâ Kaf dağının arkasına okul açmaya hazır müteşebbislerimiz, o okullarda varını fedâ ederek talebe yetiştirecek eğitim kadrolarımız var.

Her şeyden önemlisi anlatacak bir şeylerimiz var: Sâkin, tane tane; iyiye, doğruya, barışa, komşuluğa, yardımlaşmaya, güleryüze ve muhabbete dair çok şeyimiz var anlatacak.

Size Türkçe türküler okuyup halaylar çeken sevimli gençleri alkışlayın elbette, onların hemen bir adım gerisinde duran öğretmen evlatlarınıza alkış gerekmez; “Allah işini rast getirsin; Allah hayra me’mur etsin, Allah yâr ve yardımcınız olsun” diye muhlisâne dua etseniz yetecektir.

Ağlaz

Sözlerime başlarken halen Zonguldak milletvekili olarak mazbatasını aldığı halde Ergenekon davasından tutuklu olduğu için yemin edemeyen Sayın Mehmet Haberal'a gıyâbında duyduğum ve doğrusu pek izah edemediğim hayranlığı ifade etmek isterim; bana göre koca CHP'nin, dünkü açılış celsesinde mızıkçı çocuklar gibi "Yemin etmiycem işte, oh, siz de üzülün!" tavrı almasının en önemli sebebi bu sayın vekil idi; kendisi şu anda Türkiye'nin kritik değeri en yüksek iki tutuklusundan biridir; öteki İmralı'da...

Bu durumda sayın İzmir milletvekili Mustafa Balbay'a haksızlık ettiğim kanaatinde değilim. CHP, Balbay için aynı mızıkçılığı gösterir miydi, şüpheliyim biraz.

"Yemeğimi yemiycem işte, yemiycem; siz de üzülüp ağlayın!" şeklinde özetleyebileceğimiz son kararıyla CHP, parti dokusuna ve tabiatına uygun bir refleks göstermiş bulunuyor; şudur: CHP, bir şey yapmak üzere değil, bilakis yapmamak, yaptırmamak, engellemek üzerine kendini tasarlamış bir kuruluşumuzdur. Yine en iyi bildiği şeyi yaptı ve Meclis'e küstü! Öte yandan parti kararına rağmen doğrusu sayın Kılıçdaroğlu'nun da dünkü protesto kararını içine sindirdiğini sanmıyorum; "Kim itekledi beni bu havuza?" durumunu hatırlatan gergin ve çaresiz bir duruşu vardı ekranda. En azından seçimden önce Ergenekon sanığı adayların durumu hakkında söylediği, "Yargı izin vermezse Meclis'e gelemezler" sözü hâlâ arşivdeki yerinde dururken Kılıçdaroğlu'nun bizatihi canlı bir çelişki abidesi gibi görünmekten hazetmeyeceğini düşünüyordum. Yanıldım.

Mahkemenin kararını biz de beğenmedik ama beğenmesek de yargı kararıdır ve şu işe bakınız ki arşiv, sayın Kılıçdaroğlu ve sair CHP'liler tarafından telaffuz edilmiş onlarca "Yargı kararlarına herkes saygı duymalıdır" hikmetleriyle dolu. CHP'liler demek ki, işlerine

geldiğinde yargı kararlarına saygı duyuyor, gelmediğinde ise, "böyle yargı anlayışına hayır diyoruz" diye homurdanıp üstelik bir de hükümeti göreve davet ediyorlar. Ne yapacak hükümet, YSK'ya, Ağır Ceza Mahkemelerine talimat mı gönderecek?

Sahi, bu akılları kim veriyor CHP yönetimine? Ben söylemiyorum sağduyunun sesi Tarhan Erdem söylüyor, diyor ki: "Sanıyorum ki muhalefet partisi bir azınlık hizbinin eline geçti, onun tesiri altında kaldı. Bazı konuşmalar oldu heyecanlı. Altı ay önce CHP'nin kapısından geçmeyenler de vekil şu anda. Onların etkisiyle -çünkü onlar politika bilmiyor- böyle bir karar alındı. Partiye yeni giren bazı arkadaşların etkisinde kaldılar. Bu karar ciddi bir karar. İlk gün girilmemiş olması CHP'nin tarihinde yok... AK Parti vekilleri bugün yemin eder. Hükümeti kurar ve hükümet kurulduktan sonra da haydi seçime der. O zaman ben CHP'lilerin ne diyeceklerini merak ediyorum."

Çocukça bir tepki bu; inandırıcılığı yok bir kere, sürdürülebilirliği yok. Kılıçdaroğlu'nun kısa konuşmasının satır aralarında, hükümete yönelik örtülü bir, "Yahu oğlan yiyor oyuna gidiyor, çoban yiyor koyuna gidiyor; bulun bir çare de kurtulalım şu berbat durumdan" mesajları sezinledim.

Bu arada CHP grubunun şu çocukça tepkisinden en çok zararı, BDP grubu gördü. Hatip Dicle hakkındaki mahkûmiyet kararını, -hepimiz gibi- basından öğrendikleri anlaşılan BDP grubu, kendilerince çok anlamlı bir aykırı muhalif tavır takınarak cumhur-cemaat Diyarbakır'a gitmişlerdi; yemin töreni patırtısı arasında ekranlarda pek görünmediler.

Sıkça mızıkçılık edenlere çocukken, "Ağlaz" derdik; belli ki, halkın meclisine karşı ağlazlık edenlerin talebi bitmeyecek. İster misiniz Tarhan Erdem'in dediği gibi hükümet kurulduktan sonra ilk iş, şöyle kimsenin sonuçlarına kimsenin mızıkçılık edemeyeceği bir seçim kararı alsın!

Vallahi iyi fikir.

2011

31 Temmuz

"Türk" veya sivilceye merhem Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

30 Temmuz

Ramazan'da oruç yemenin incelikleri Zaman Gazetesi

27 Temmuz

De get la! (*) Zaman Gazetesi

25 Temmuz

Ulusalcılar, PKK ve liberal vesayetçiler Aksiyon Dergisi

25 Temmuz

Dokunulmazlığa dokunmak Zaman Gazetesi

24 Temmuz

Hilary yenge Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

23 Temmuz

Yahu ayıp!... Zaman Gazetesi

20 Temmuz

Gönül yarası böyle bir şeydir işte... Zaman Gazetesi

18 Temmuz

Kürt meselesinin çözümünde en mühim taraf, Türk toplumudur Aksiyon Dergisi

18 Temmuz

Canımızı acıtsa da... Zaman Gazetesi

17 Temmuz

Cafer Erçakmak bunları haketmemişti Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

16 Temmuz

Şikeye çekidüzen Zaman Gazetesi

13 Temmuz

Çikiletâ Zaman Gazetesi

11 Temmuz

Garip, gülünç bir boykotun hikâyesi Aksiyon Dergisi

11 Temmuz

Taraftarlığını aç; içine bak! Zaman Gazetesi

10 Temmuz

Şike olayını açıklıyorum Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

09 Temmuz

Baaşkan pabucu yarıım! Zaman Gazetesi

06 Temmuz

CHP'yi kim rehin aldı? Zaman Gazetesi

04 Temmuz

İşte hepimizin anayasası için bir yol Aksiyon Dergisi

04 Temmuz

Futbolun Ergenekonu Zaman Gazetesi

03 Temmuz

Ayrılmalıyız artık... Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

02 Temmuz

Aha da chp'nin ontolojik kaygısını çözümledim! Zaman Gazetesi

Aha da chp'nin ontolojik kaygısını çözümledim!

CHP'nin, "Hükümet çözene kadar yemin etmeyeceğiz" blöfünün tuttuğunu kabul edelim; Başbakan mahkemelere telefon etsin, Adalet Bakanlığı mahkemelere talimat versin; kırılsın, sarılsın, o olsun bu olsun, bir çözüm bulunsun, Ergenekon sanığı vekiller hapisten çıksın.

Ne olmuş olur? CHP'nin yemin gücü, etkisini isbatlar. Vatandaş ise şöyle düşünmeye başlar: "Bunlar bir yemin etmeyiz dediler, problemi çözdüler. Yemin etseler hiçbir şey olacağı yoktu. Öyleyse hiç yemin etmesinler. Dışardan demokratik şantaj, blöf, tehdit yapıp hükümeti problem çözmek için koşuştursunlar."

Yahu vallahi bu harikulade bir fikirdir. Böylece CHP demokratik sistem içindeki tabii yerini, (yani ne seninle ne sensiz!) bulmuş oluyor. Mâlum, hepimiz CHP'nin yemin etmiş halini de biliyoruz. Meclis'te hatiplere söz atarlar, oylamada takım halinde hayır verir, ara sıra ortalığı gerer, çıkan kanunları da AYM'ye sevk ederlerdi fakat çözüme katkı verdiklerini tarih pek az kaydedebilmiştir (tarihin de ara sıra uykusu gelir, gaflet basar, göz kapakları ağırlaşır vs...) Oysaki gıcır gıcır mazbatalarını almış, vekil bordrosuna yazılmış, lobiye, lokantaya, berbere, hatta genel kurul salonuna bile girmeye hak kazanmış ama yasama faaliyetlerinden uzakta bir CHP'nin bu derecede yapıcı, iş bitirici bir tesirinin olabileceğini doğrusu düşünemezdik. Bu dâhiyâne çözümü, Kemâl Bey'e bu akılları veren siyâset dehâlarına borçluyuz, sağolsunlar.

Dikkat, işte ebedî çözümün şafağı şark ufuklarından tulû ediyor: CHP yemin etmemelidir; iktidar, muhalefet sıralarına kuş kondursa bile CHP, eski tâbirle yeminden istinkâf etmelidir fakat bu arada boş durmamalı, bilakis "İşsizliği sıfıra insin, tam istihdama geçilsin, câri açığın sırtını örtsünler, Kürt meselesini çözsünler, herkese 600 kâat maaş bağlasınlar, yoksa yemin etmeyiz" diye hükümetin burnundan getirmelidir.

Meclise girmiş ama yemin etmemiş bir CHP'nin tadına doyum olmuyor; hem hükümeti korkutarak dolaylı yoldan halka hizmet ediyorlar, hem de parlamentonun patırtısız (yani CHP'siz demek istemiştim!) işlemesine destek sağlıyorlar. İşte CHP için aranan altın formül budur.

CHP'liler bugüne kadar çok yemin ettiler ama hiçbir randımanlarını görmedik; klasik CHP işte; kavgacı, verimsiz, aksi, ağlaz, hırçın... fakat "Yemin ettim bir kere dönmem geri" makamına geçeli beridir CHP, kurulduğu günden beri aradığı "ontolojik" mevkiini buldu: yani iki ara bir dere, yani el menziletü beyn'el menzileteyn, yani yoldan ziyade yerden uzak/ Yarı yoldan ziyâde mâha yakın...

Bu arada CHP, açılış günü erkete niyetine gözden çıkarıp yemin ettirdiği Oktay Ekşi'yi disiplin kuruluna verip derhal partiden ihraç etmelidir, çünkü kendisi bizzat yaşayan bir çelişki durumundadır; buna mukabil Oktay Ekşi, "Ama sayın başkan, siz bana demiştiniz ki sen evvela yemin et..." diyerek Kılıçdaroğlu'nu tutarsızlıkla suçlarsa önemli değildir; Kemâl Bey, ufak tefek çelişkilere aldırış etmedi bu güne kadar, Ekşi'ye de bir bahane bulacaktır elbet. Meselâ, "Biz Oktay Bey'i CHP'den attık ama hükümet bir yol bulup geri aldırsın- yoksa yemin ederiz!" yaklaşımıyla topu omuzunda sektirebilir pekâlâ.

Az önce ne dedim ben, ne dedim?.. "Yoksa yemin ederiz" dedim; evet, CHP'nin millet hayrına faaliyetlerine devam edebilmesi için altın cümle budur: "Falan meseleyi çözün yoksa yemin ederim." Hükümet ise, "Aman kurbanların olayım tek yemin etmeyin de düğününüze kalburla su taşıyalım" demezse ben de bir şey bilmiyorum arkadaş.

Oh, nihayet benim de Türk siyasi hayatına bir katkım oldu. Koca sistem tıkanıklığını ve CHP'nin varoluşsal kaygısını tek başıma çözdüm; yemin etsem başım ağrımaz be.

Ayrılmalıyız artık...

Şimdi meseleyi anlattığımda siz hemen, "Aa, yazara bak, köşesini şahsi problemine ayırmış" diyebilirsiniz; öyle değil, aslında mesele hem içtimai, hem de pek komik.

Adını saklamanın alemi yok: Digitürk'ten bahsedeceğim. Şöyle-böyle on senedir üyesiyim. Yaşadığım yerlerde kablolu yayın nimeti bulunmadığı için vaktiyle abone olmuştum; bu arada Lig Tv'nin payını da unutmamalı. Vaktiyle sevdiğim ve tuttuğum Galatasaray'ın maçlarını evde çekirdek çitleyerek seyretmek ve acı çekmek câzip görünmüştü fakat sinn-i kemâl yaşlarına eriştiğimizden mi nedir, artık küme düşme tehlikesiyle yüz yüze gelmek bile insanı heyecanlandırmayınca, başkaca sebeplerle birlikte adı geçen yayın platformu da benim için câzibesini kaybediverdi. Üstelik canlı yayında ekranın alt kısmına bant şeklinde reklam alıyor ve görüntüyü alttan üstten bastırıyorlardı; bende biraz proportion (tenâsüb) budalalığı vardır, illet oluyordum. Şikâyet kaç para? Hem kıyâmet gibi para verip görüntü satın alıyorsun, üstüne de paranla reklam seyrediyorsun!

Üstelik GS, son şampiyonluğa imzasını koyan Cevat Hoca'ya emekli memur muamelesi yapıp uzaklaştırdıktan sonra kesinlikle iflâh olmamış, bu defa da egosu tehlikeli derecede yüksek Fatih Terim'i ve yine üstelik üçüncü defa "Kurtar bizi hoca" duygusallığı ile yalvar-yakar tam yetkili yapıvermişti. Bu kadarı fazlaydı; geçen yıl askıya aldığım, hariçten taraftarlık statümü yeniden dondurmaya karar verdim; ne zaman Kazım (İkinci a'da inceltme işareti yok!) ve Fatih Terim kendilerine başka takım bulurlar, o zaman oturup yeniden inceleyebilirim durumu; bakarım, şartlar hoşuma giderse yeniden GS ile ilgilenebilirim ama bu sıralar asla! İsterse kainat şampiyonu yapsınlar takımı; vızz gelir tırıss gider!

Diyeceksiniz ki, bunun mevzu ile ne alâkası var? Efendim sizin galiba "Kelebek efekti" denilen şeyden haberiniz yok. Bazen hiç ilgisiz gibi görünen bir husus davranışlarınızı biçimlendirebilir. Kaldı ki esasen gerekçe göstermem de gerekmiyor bir abonelik iptali için, değil mi ama?...

Uzattık. Digitürk abonesiydik ve Lig Tv'nin da hatırı vardı ama artık yok. Zaten Tv ile muaşakam azaldı, kapattırayım dedim.

Müşteri hizmetlerine telefon açtım. Kendi paramla bir hayli sesli tanıtım ve yönlendirme hizmeti aldıktan sonra temsilciye bağlandım. Hanımefendi evvela terk sebeplerini öğrenmek istedi. Dilimizin döndüğü kadar anlattık, nezâket gösterdik, "Sana ne yahu; istersem abone olur istersem terk ederim; parasıyla değil mi, sana ne?" demedik. Belki de hanım kızımız, eğer bir hizmet aksaması varsa, giderilmesi imkanını araştırıyordu. On dakika kadar süren mülakat esnasında kararlı olduğumuzu izah edince bu defa bir başka safhaya geçtik. Kulaklarıma hâlâ inanamadığım bir işlemler dizisini yerine getirmek zorundaymışız meğerse;

1-Bir A4 kağıda önlü-arkalı nüfus cüzdan fotokopisi yaptırmalı,

2-Bu kağıdın hemen altında abone numarası yazılmalı! (Yahu ne bileyim ben; neyse ki, hanımefendilik gösterdi, numarayı hatırlatmak lütfunda bulundu.)

3-Cep telefonu numarasını da arzuhâl kağıdına ilâve etmeli

4-Ve niçin Digitürk aboneliğini iptal etmek istediğimizi yazmalıymışız; yoksa talebimiz işleme konulmazmış. Sonra bu kağıdı filan numaraya faks çekmeliymişiz!

Müşteri temsilcisine "Noterden vekaletname, muhtardan iyi hal kağıdı da gerekiyor mu?" diye espri yapayım dedim. Tınmadı bile; belli ki bu kızgın esprileri her gün defalarca duymaktan usanmıştı.

Niçin faks yahu, anamızın kızlık soyadını sordunuz söyledik; kimliğimizi bilmiyormuşsunuz gibi yeniden isbat etmemizi istediniz, ettik. Bizi, modası geçmiş, artık seyrek kullanılan eski bir teknolojiye niçin mahkum ediyorsunuz?

Dişimizi sıktık, peki dedik. Mahalledeki kırtasiyecinin faksı var. Gittik, önce fotokopi altına dilekçe, gerekçe isim, imza, her bir şey tamam...

O da ne faks makinesinden çıt çıkmıyor; karşı taraf duvar. Haydii yeniden telefona sarıl bakalım, çıkan operatör, "Makina arslan gibi çalışıyor; belki bir yoğunluk vardır, yeniden deneyiniz, ilgileniyorum" diyor ama faksın gıkı çıkmıyor.

Dedim ki, "Bu yaptığınızı yazacağım, okuyucularıma anlatacağım; demedi demeyin!"

Belki de tesadüf, birkaç saniye sonra karşı tarafın faksı canlandı; arzuhalimizi gönderebildik fakat sanmayınız ki işlem tamamlandı. Onu birkaç gün içinde göreceğiz; bakalım yeni yeni engeller çıkacak mı?

İşte yazıyorum. Vaziyet şudur: Abone olurken işleminiz birkaç dakikada kolaylıkla bitiveriyor ama ayrılırken Katolik nikâhını bozmaktan beter hale getiriyorlar müşteriyi. Nitekim internet sorgulama çubuğuna "... aboneliği iptal" yazınca, büyük bir ailenin küçük bir feryatçısı olduğumu fark edip şaşırdım. Şikayetler yeni değil, yıllardan beri tüketiciler girişin kolay çıkmanın deveye hendek atlatmaktan zor olan bu işlemden yakınıp durmaktalar.

Tüketici haklarını koruyan kuruluşlar bile etkili olamamış anlaşılan.

Manzara şu; şirket büyük, tüketici küçük. Elinden geldiği kadar yeni müşteri toplamaya, mevcut müşteriyi tutmaya çalışıyor; hakkıdır ama insanları canından bezdirecek derecede değil. Resmen kâbus yahu...

İki gün sonra telefonuma bir mesaj geldi, ertesi gün telefonum çaldı, bir başka müşteri temsilcisi, benimle abone iptali hakkında konuşmak istiyordu; uzatmayım, daha elverişli şartlardan bahsetti ve o güzelim soruyu sordu,

Aboneliği terk sebebim ne idi; bir kere daha anlatabilir miydim?

Dedim ki, "Sizden ayrılış sebebim, tam da bu durumdur işte; sızlanan müşteriler için özel bir tarife gündeme getirmenizdir yani!"

-Efendim, dedi operatör, hatlar çok cızırtılı, ne dediğinizi tam anlayamıyorum; sizi sonra ararım ben.

Futbolun Ergenekonu

Azz sonra, başlıktaki konuya da geleceğim ama ondan önce sizi daha önemli bazı gelişmelerden haberdar etmek istiyorum efendim.

Evvelan: Mustafa Kutlu üstâdımızın, "Her yıl bir kitap" düsturu mucibince yayımladığı "Hayat Güzeldir" isimli, adı güzel, kapağı güzel ve münderecâtı güzel hikâye kitabı Dergâh'tan çıkmış bulunuyor; tek kusuru var, çarçabuk okunuveriyor ve zihinde pek tatlı bir lezzet bırakıyor. Fenerbahçe yazıları da dâhil, hâmesinden çıkan her şeyi kemâl-i zevk u şevkle okunan pîrimiz yine yapmıştır yapacağını...

Aksiyon dergisinden tanıdığınız usta gazeteci dostum Muhsin Öztürk, "Adı Konulmamış Darbe: 93" adıyla, o meş'um ve mel'un 1993 yılında olup bitenleri, devrin önde gelen isimleriyle konuşarak yaptığı seri röportajlarla kitaplaştırdı (Zaman Kitap). Hemen ikaz edeyim ki, bir haftada çırpıştırılan sıra işi gazeteci kitaplarından değil; emek, dikkat, zaman ve tecrübe gerektiren bir çalışma. Benden duymuş olmayınız, birkaç vakit sonra Muhsin Öztürk imzasıyla aynı çapta bir 2 Temmuz Sivas Olayları konulu kitapla karşılaşabiliriz. Şahsım adına sabırsızlıkla bekliyorum.

Ülkü Özel Akagündüz'ün "Kayıp Türkler"inin (Kaynak Yayınları) mürekkebi kurumak üzere, bilginiz olsun. Suriye, Mısır, Lübnan, Libya, Tunus, Yemen, Sudan ve Cezayir'de hâlâ varlığını sürdüren Türklerin izini takib eden bu çalışmayı sevgili Ülkü'müz röportajları ve eliyle çektiği fotoğraflarla pek tatlı bir kıvama getirmiş. Osmanlı coğrafyasında bir beşerî arkeoloji çalışması. Usta işi, on numara!

Alper Görmüş'ün "Büyük Medyada Ergenekon Haberciliği" adlı iki ciltlik "ders kitabı" niteliğindeki kalıcı eserini (Etkileşim), gecikmeyle duyurabildiğim için özür diliyorum fakat işaret ettiğim gibi İletişim okullarında, özellikle gazetecilik ahlâkı konusunda ders kitabı olarak okutulması gereken bu eserden biraz te'hirle bahsetmek affedilecek bir kusurdur. Kitap patenti şahsıma ait, "Türkiye'nin pek çok meselesi vardır, birisi de basındır" teorimi destekliyor ve gündelik haber sağanağı içinde puslanan zihinlere cilâ çekiyor.

"Şişman ve âsi mütayit" Sevan Nişanyan'ın, İzmir'in Şirince beldesinde yıkık bir ev satın alarak, aslından daha güzel şekilde ihyâ etmesi üzerine başına gelenlerin anlatıldığı "Şirince Meydan Muharebelerinin Mufassal Tarihçesi" isimli eseri (Everest), mizah ve aktüel tarih dallarında yılın ödüllerine şimdiden aday gösteriyorum. Kitap, güzel ülkemizde bir işi iyi,

güzel, doğru ve lâyıkınca başarmanın nasıl cezalandırıldığını anlatıyor. Hele bir Hodri Meydan Kulesi faslı var ki...

Eski, ama her dem taze bir başka kitap İbrahim Kapaklıkaya'nın "Kürt Açılımı; Kuzey İrlanda Perspektifi" isimli eseri (Ağaç y.) Kürt meselesi üzerine konuşanların ve düşünenlerin haberdar olması gereken bu zihin açıcı kitaptan ve hatırlattığı perspektiften geç haberdar olduğum için doğrusu mahcubum. Peki, okuması gerekenler okumuş mudur acaba?

İki eser daha: İlki "Alfa Tarih"ten yayımlanan Ross King'in kaleme aldığı ve Volkan Atmaca'nın çevirdiği "Machiavelli; İktidar Filozofu" isimli fevkalâde biyografi. Makyavel hakkında bizde herkes bir şeyler bilir ama pek azımız tanır. Kaçırılmamalı. İkincisi, aynı yayınevinden Sevtap Demirci'nin "Belgelerle Lozan" adlı, "Eh aşkolsun" dedirten akademik araştırması. Lozan hakkında toptancı ve kolay hükümlerle konuşmak yerine emek ve vukufun sesini dinlemek isteyenler için mükemmel bir eser.

Gelelim "Futbolun Ergenekonu"na; olay henüz yeni, yorum yapmak için erken vs. ama kabul etmelisiniz ki, siyasetin kültür ve sanata âlet edilmesinde öyle büyükçe bir mahzur yoktur. Yaşasın kitaplar!

İşte hepimizin anayasası için bir yol

Yeni Meclis daha besmele çekmeden patlak veren boykot patırtıları, bir seçimi arızasız tamamlamış olmanın keyfini bırakmadı; bu durumda bu Meclis'in yeni bir anayasa yapacak iyi niyeti taşıyıp taşımadığı şüpheli hâle geliyor.

Özellikle muhalefet kanadının yeni anayasa çalışmalarına katılmamak veya engellemek konusunda daha şimdiden mâzeretleri hazır görünüyor.

Olabilir; Meclis'i devre dışı bırakmak isteyen güçler ve onlara âlet olanlar 2007 yılında uğradıkları âkıbeti unutmuş olabilirler; biz yine de şimdiden yeni bir anayasa yapmak için üzerimize düşeni yapabiliriz.

Bir okuyucumun ilginç ve mâkul bir proje teklifi var, meseleyi şöyle özetliyor: "Ülkemizde internet kullanımı üst seviyelerde, özellikle sosyal ağlar dünya üzerinde herhâlde en çok bizde kullanılıyor; madem geleceğin anayasasını yapacağız o zaman toplumsal katılımın en üst seviyede gerçekleşebileceği interneti neden kullanmayalım?"

Sonra ayrıntılara giriliyor:

Meselâ, Meclis Başkanlığı veya hükümet veya iktidar partisi tarafından 'yenianayasa.com.tr' adıyla bir site kurulur. Siteyi yöneten sorumlular 4 ayrı kategoride siteye giriş imkânı sağlar:

1. Sitenin moderatörleri (site tasarımından anlayan yöneticiler) için olan site yönetici girişi. Bu yöneticiler, madde ekleme, madde silme veya üyelere cevap verme gibi hakları olan kişilerdir.

2. AK Parti'nin anayasa taslağını hazırlayan anayasa hukukçuları için ayrı bir giriş.

3. Konuya hukuki ve bilimsel açıdan katkıda bulunabilecek diğer anayasa hukukçuları, bilim, fikir ve siyaset adamları, kanaat önderleri, sanatçılar için ayrı bir giriş imkânı. Bu kişiler davet usûlüyle veya müracaatla görüş bildirme hakkı verilmiş üyelerdir.

4. Konuya ilgi duyan sıradan vatandaşların üye olarak yorum yapabilecekleri üyelik işlemiyle kazanılan giriş türü.

Web sitesinde anayasanın genel başlıkları liste hâlinde sol menüye konulabilir. Görüş, yorum veya teklif yapmak isteyen kişi, genel başlığın hangi alt dalında fikir açıklamak istiyorsa o sekmeyi tıklar. Açılan sayfada üye, ekranında önce eski anayasanın ilgili maddesini sonra da diyelim ki AK Parti'nin aynı konuda çıkarmayı düşündüğü maddeyi görmelidir. Daha sonra bu konuda sivil toplum kuruluşlarının teklifleri de yer almalıdır.

İsteyen her üye o maddelerle ilgili serbest yorumlar yapabilmeli, hakaret ve nefret suçu ihtiva etmeyen her katkı, sansürsüz hâliyle yayımlanmalı, her yorumun altında görüş sahibinin ismi bulunmalıdır.

Genel konular veya başlangıç kısmı için genel bir yorum kısmı düzenlenebilir. Moderatörler bu yorumları ilgili maddenin altına yerleştirebilir.

Yorumlar artıp geliştikçe anayasa uzmanları, üzerinde genel mutabakat sağlanmış konuları hukuk diline aktararak genel taslağa ekleyebilir. Böylece yeni anayasa, çok sayıda yorum, görüş ve teklifle çok sayıda insanın ortak ürünü ve görüşü olarak bir taslak metin hâlini alır. Yüz binlerce fikir sahibinin katkı verdiği bu taslağın, temsil niteliği artık tartışma konusu olmaktan kurtulur.

Belirli zaman aralıklarıyla son şeklini kazanmış maddeler, site üzerinden oylamaya konulabilir ve nihayet anayasa önce Meclis'te oylanır ve ardından halkoyuyla kesinlik kazanır; aynı usûl, daha sonra Meclis çalışmalarına katkı olsun diye kanunlar hakkında da izlenebilir. Böylece Türkiye, belki de demokrasi tarihinde ilk defa, yüz binlerce, hatta pekâlâ milyonlarca insanın ortak katkısıyla kendi anayasasını geliştirip, sağlıklı bir toplumsal mutabakat örneği verebilir.

Bu teklifi geliştiren Suat Akyüz'ü kutluyorum, eline sağlık; genellikle yazarlar okuyucularından, "Tam da düşünüp kâğıda geçiremediğim şeyleri ifade etmişsiniz" yollu övgü mektupları alır; bu örnekte tersi oldu, okuyucum, öteden beri zihnimden geçen ama ayrıntılarını düşünemediğim bir konunun teknik altyapısını bir tasarı hâlinde biçimlendirmeye yardım etti.

Bu Meclis anayasa yapmaya istekli olsa da olmasa da, web sitesi üzerinden toplumun kendi anayasasını şekillendirme uygulamasına hemen geçmemek için sebep görünmüyor. Meclis Başkanlığını veya AK Parti yöneticilerini bu güzel teklifi hayata geçirmeye davet ediyorum.

CHP'yi kim rehin aldı?

-Hocam, Kılıçdaroğlu dün grupta 16 maddelik demokrasi manifestosu açıkladı, ne diyorsunuz?

-Günaydın diyorum Çekirge, günaydın, hayırlı sabahlar!

-Nasıl yani, kime günaydın?

-Kim üzerine alırsa ona günaydın diyorum. Konuşmayı dinledim, maddeleri tek tek gözden geçirdim. Birinci maddesi mânidardır; "Yemin etmeyeceğiz" diyor. Ötekiler dolgudur ve gerekçe hükmündedir fakat pek zayıf buldum. Mesela 3, 4, 5 ve 6. maddeler birbirinin devamı hükmünde cümlelerdir. Her cümleyi bir paragraf yaparak sütun doldurma modası var ya, onun gibi bir şey. Hal böyle olunca manifesto maddeleri 12'ye iniyor. Niçin 16, niçin 12 veya niçin daha az veya fazla değil? Belli ki aceleyle akla ne gelirse yazmışlar. Böyle olunca inandırıcılığını ve etkisini kaybediyor.

-Hmm, bakayım, bir de Anayasa'nın 90. maddesine atıf yapan bir paragraf var. Ne demek bu sizce?

-Şu demek; CHP, konuyu uluslararası platformlara şikayet etmeye hazırlanıyor galiba. Mâlum, CHP bugüne kadar bir nevi siyasi otarşiyi savundu. "Biz biliriz işlerimizi/ İşimiz kimseden sorulmamıştır" gibisinden hani.... Hatırlayacaksın sözlerini Cahit Külebi'nin yazdığı Atatürk Oratoryosu'nda kızlar korosunun repliğidir bu, aynen şöyle: "Biz biliriz bizim işlerimizi? /İşimiz kimseden sorulmamıştır /Kılıçla, mızrakla, topla, tüfekle /?Başımız yere eğilmemiştir.?" Şimdi anlıyoruz ki, CHP "Karım değil mi severim de döverim de" yaklaşımından vazgeçerek derdini AİHM'ye falan götürecektir. İçerde ulusalcı, dışarda enternasyonalist! Doğrusu 29 Temmuz 1931 tarihli ve 1850 sayılı kanuna imza atan bir partinin son genel başkanı için ibret verici bir inkişaftır bu Çekirge...

-İlginç, nedir o kanun; ne hakkında?

-Açar Düstûr'u bakarsın; yazılıdır orada...

-Hocam, niçin bu kadar kısır bir politika izliyorlar sizce; neticede onlar da biliyor ki yemin edecekler, başka ihtimâl yok!

-Bu söylediklerimden kimseye bahsetme Çekirge. Başta Kemal Bey olmak üzere, CHP içindeki âkil insanlar bu durumdan hoşnud değiller. Fidyecilerin eline düşmüş rehineler gibi konuşuyorlar sanki. Bir ara Kemal Bey Stockholm sendromundan bahsetmişti ya, şimdi o

hadisedeki rehineler gibi, kendilerini esir alan otoriteye aykırı şey yapamıyorlar gibi geliyor bana. Mecbur kaldıkları için midir, haydutlarına âşık oldukları için midir bilemem fakat davranışları mantıklı değildir ve başta kendi seçmenlerini bile inandıramadılar. Seçmeni CHP'ye "Meclise git ve görevini yap" diyor, verilen oyun anlamı da budur zaten.

-Peki, CHP'lilerin hep iddia ettikleri bir şeyi dün Kemal Bey de tekrarladı, diyor ki, "Ülkemize çok partili rejimi ve demokrasiyi getiren parti olarak..." doğru mu bu?

-Şeklen doğru tabii ama muhtevası öyle değil. CHP, çok partili hayatı kendi paşa keyfi öyle istediği için getirmedi ki, dünya konjonktürüne, harpten galip çıkmış demokrasi blokunun ağırlığına karşı koyamadığı için çok partili hayata geçmek zorunda kaldılar. Madem o kadar güzel bir şeydi, daha önce niçin geçmediniz, diye sorarlar adama. Hattâ daha ileri giderler; Tek partili hayatı niçin başlattın, muhalif basını, muhalif partileri niçin susturdun, örgütlenme, sendikalaşma, söz söyleme hakkını niye baskı altına aldın diye devam ederler.

-Mâlum, millet henüz olgunlaşmadığından...

-Bırak bu boş lâfları Çekirge; CHP'lilere kalırsa millet hâlâ olgunlaşmamıştır ve olgunlaşacağı da yoktur. Bidon kafalılar edebiyatını ben çıkarmadım, CHP'li kafaların eseridir. Bana kalırsa 1919 yılının ağır şartlarında genel seçime giderek parlamentosunu yenileyen, o çok renkli I. BMM'ni seçen, çok partili hayat tecrübesine sahip Türkiye, tek parti yönetimine asla lâyık değildi. CHP'nin mâkus talihi, Takrir-i Sükûn Kanunu'yla başlar ve bugüne kadar gelir...

-Peki n'olacak şimdi?

-Buna rehin alınanlar değil, rehin alanlar karar verecek Çekirge. Görünüşe göre CHP, birşey yapabilme değil, yaptırmama hünerine güvenmiyor fakat bu gidişat, CHP'nin ciddi surette bölünme riski taşıdığını gösteriyor. Atatürk'ün kurduğu parti, Gazi Meclis'i boykot ediyor; bunun hesabını Kemal Bey'e soranlar çıkar elbet.

Baaşkan pabucu yarıım!

CHP'de, "Vekilliğimiz düşerse düşsün, sine-i millete döneriz" görüşü ağırlık kazanıyormuş.

Hayret, CHP'den de espri sâdır olabiliyormuş demek ki! Bir an bizim Cafcaf Dergisi'ni veya Zaytung "Kazatası"ndan bir haber okuyormuş gibi bir hisse kapıldım; bence bu iki mizah camiasının hayal gücü bile bu derece engin ve yüksek yüksekliklere çıkabilmez; başı döner; bu bakımdan haberin kaynağına yöneldim. Sözcü Gazetesi'nin haberi sürmanşetten verdiğini farkedince "Aa, şaka değil, gerçekmiş galiba!" diye şaşırdım. Efendim şöyle olmuş: Kılıçdaroğlu, yemin krizine bir çözüm bulmak için Meclis Başkanı Çiçek'le görüşmüş, netice çıkmayınca CHP lideri ekibiyle kısa bir toplantı yapmış ve toplantıda "Sine-i millete döneriz" görüşü benimsenmiş; daha doğrusu "benimsendiği bildirilmiş!.."

İfadedeki mütereddid edâya bakıp, "Tam böyle denilmemiş olsa bile muhabir böyle bir mânâ çıkarmış" demiyoruz. Haberi doğru kabul ediyor ve logo üstündeki başlığı yeniden okuyoruz: "CHP'de son çare, sine-i millet"

Pekâlâ, sîne-i millet nedir arkadaşlar; sîne-i millet, işler istediğimiz gibi gitmeyince, kafamız bozulunca kendimizi sıcaklığına şefkatine terk eyleyeceğimiz bir baba evi midir? Diyelim ki öyledir; sorarlar adama, "Böyle güzel, emin, şefik, güvenilir bir yerde iken ne demeye dışarılara çıktınız; halen bulunduğunuz yer, Cüneyt abimizin filmlerindeki meşhur ve malum tâbirle ifade edersek kahpe Bizans mıdır; buralar kahpe Bizans ise sine-i millet Domaniç, Söğüt, Bilecik civarlarında bir mıntıka mı oluyor?"

Değerli arkadaşlar, kimse size, "Haydi yavrum, bir fedâkârlık göster, sînemizden kop, kendini fedâ et, git bize temsil et" diye yalvarıp yakarmış mıdır ki, kafanız bozulduğunda bizi oraya dönmekle korkutuyorsunuz? Yoo, siz istediniz; üstelik çalışıp çabaladınız, yoruldunuz, uykusuz kaldınız ve güle oynaya sine-i milletten ayrıldınız.

Bunlar sağ ayaklar değerli abilerim; hani nasıl derler, ağzınıza yakışmıyor; Sine-i millet, sağ jargondur aziz CHP'liler, "Merkez sağdan gelen vekil arkadaşlardan sonra say ki biz de sağcı olduk" diyorsanız o başka. Ha, sağcılar da ara-sıra böyle lâflar ederler ama milletinin sînesine döneni pek görülmemiştir. Dur bakayım, bir Murat Sökmenoğlu'nu hatırlıyorum, vaktiyle vekillikten istifa edip sine-i millete dönen; başka da gelmiyor aklıma.

Anlıyorum, sizinki sîne-i millete filan dönmek değil, "Sofraya çağırmazsanız ben de ağlarım ha" mânâsında bir şey; e birader madem gözünüz sîne-i millette idi, niçin onca meşakkate katlanıp vekil oldunuz; vekil oldunuz niçin yeminden kaytarıyorsunuz? Sizinki boykot değil (Boykot BDP'ninki gibi olur bu arada!), ayakkabınızı bile bile ters giymek.

Bu arada genel başkanınız, "Yemin edene kadar maaş almayalım" filan şeklinde ilginç sondajlar yapıyor. Bu sözleri, "Nasıl olsa yemin edeceğiz, bari ağzımızda kürdan gezdirip karnımız tok görünelim" şeklinde okursak bizi kötü niyetli olmakla itham eder misiniz? Edersiniz! Canınız sağolsun...

Şöyle yapalım isterseniz; siz yemin edin bir zahmet (ki edeceksiniz!) sonra canınız ne zaman çekerse hep birlikte parka gidelim, körebe, köşe kapmaca, elim sende, yakan top, bilye oynayalım, topaç çevirelim. Söz ama, oyunu kaybedince "Verin topumu ben eve gideceğim" veya "Sine-i millete dönersem görürsün gününü" diye "ağlazlık" yapmak yok. Belki unuttunuz, çocuk oyunlarının bile kendine göre bir kuralı, kaidesi vardır.

Anlaştık?.. Eğer yine oyunbozanlık etmeyecekseniz, Meclis Genel Kurulu'na katılıp Cemil Çiçek'in gözüne bakarak hep bir ağızdan, "Baaşkaan pabucu yarım, çık dışarıya oynayalım" diye seslenin; gerisi kolay, önünüzdeki kâğıttan yemini okuyacaksınız sadece. Yok, yine de

sîne-i millet diye diretirseniz, bizi yormayınız arkadaşlar, o kâğıdın arka tarafına "Biz sîne-i millete dönüyoruz" yazıp altını imzalamanız kâfidir.

Dönünüz efendiler; biz sizi karşılıyor olacağız.

Şike olayını açıklıyorum

Yazıyı kaleme aldığım şu dakikalar itibariyle ortalık şike iddialarıyla yıkılıyor. Haberi duyduğumuzda, "Bunun da arkası fos çıkar; Türkiye'de şike yapıldığını herkes bilir, kimse ispat edemez" diye düşündükse de geçen saatler itibariyle meselenin ciddi olduğu hissedildi.

Kulağı delik gazeteci arkadaşlar endişeli bir tonda, "Yığınla dinleme, kamera kaydı vesaire varmış; hepsini belgelemişler" diye konuşmaya başladılar.

El mi yaman, hukuk mu yaman göreceğiz.

Bilirsiniz, ne zaman aykırı bir vaziyet ortaya çıksa, "Padişah Sultan Palamut'un zamanında da böyle bir şey vuku bulduydu; netekim..." diye yazılar döktüren bir muharrir zümresi vardır bizde; iyidir, karşı değilim. En azından okuyucuda "Vallahi rahatladım yahu; bu rezalet ilk defa bizim başımıza gelmiyormuş, başkaları da varmış, bak sen şu dedelerimizin yaptığı işe" şeklinde bir rahatlama, ondan da öte tarih bilinci ve bilgisiyle doğrudan temas imkânı veriyor bu edebiyat türü.

İşte ben de, kıyısından köşesinden vaktiyle tarih hocalığı yapmış bir muharrir olarak şike hadisesinin tarihî köklerine inmeye karar verdim. İndim indim; bir de baktım ki, elimde vaktiyle çevirdiğimiz mâsum şike fırıldağından başka elle tutulur, ispatlanabilir bir hadise yoktur. Pilavdan dönenin kaşığı kırılsın hesabı, araştırmacı tarihçi yazarlığın şânına bir hâlel gelmesin diye ve dahi "Bir hakikat kalmasın âlemde nihân" düsturuna ittibâen, vaktiyle karıştığım şike rezâletini açıklamaya karar verdim.

Evet, hadisenin maddî delillerini ortaya koyabilecek durumda değilim. Ne bir kamera kaydı, ne bir telefon veya ortam dinlemesi, ne de bir fotoğraf yok ama tapu gibi itiraf var; en yetkili ağızdan, yani yazarınızdan...

Biz de vaktiyle genç olduk; işte bu eyyamda bir ara, iş çıkışı dört bir koldan "kahve"ye koşturmaca alışkanlığına tutulmuştuk. "Kahve"yi kasten tırnak içinde yazıyorum, olur ki içinizden bazıları bunu hayra hamletmek endişesiyle, "Yok canım, kahve olamaz, kıraathane, yani kitap okunan yer demek istiyor da aceleyle kahve şeklinde yazmış" diye anlarsınız, yanlış fikire kapılmanızı istemem. Düpedüz kahve, hani şu içinde iskambil, tavla, pişpirik, okey oynanan, bolca lâkırdı edilen, baca gibi mükeyyifat tüketilen yerlerden biri... Üstelik salaş, üstelik kirli bir yer...

"Esaslı bir karemiz var" demeyeceğim, tam kadro halinde üç masa dolusu arkadaş ediyorduk ama içimizden bazıları (Onlar kendilerini iyi bilirler), o yaşa gelmelerine rağmen para-turadan

gayrı oyun öğrenememiş olduklarından masanın kenarında oturup otlakçılıkla geçiniyorlar. Biz oyun peşinde nice heyecanlar çekerken onlar paşa paşa çaylarını, gazozlarını içiyor, simitlerini yiyor, oyun bittiğinde ise saf saf, "Kim kazandı?" diye sorarak eğlenceye ayrı bir boyut katıyorlardı. Haksızlık etmeyelim, hepsi de kahve adını verdiğimiz o izbe, o kötü, o kirli ve gradosu düşük mekâna sırf arkadaş grubunun neşesine katılmak, bizlerle beraber olmak için geliyorlardı.

Hayli kalabalığız ama en iddialı kare dört kişiden oluşuyor. Karenin baş elemanı, oyun sonunda hesap ödemekten pek hazetmeyen bir akademisyen arkadaşımız (O şimdi prof; beter olsun!). Bu arkadaşımız çay-gazoz parası vermekten hoşlanmıyor ama işin güzel tarafı okeyin inceliklerinden de anlamıyor. Acemi. Daha da güzeli, acemi olmasına rağmen mütemadiyen kareye girmek için gönüllü olması.

İşin en kötü tarafı ise (vaktiyle kahve stajı yapmış olanlar iyi bilir) arkadaşın o mâruf müsellem acemiliğine rağmen, hemen her oyundan zararsız ayrılması. Deliriyoruz. Adam hem oyun bilmiyor, hem de bizim gibi usta oyunculara "parti parası" verdirip kenarda kıs kıs gülüyor. (Bizim Beşir de öyledir meselâ; yıllardır tavlayı sayarak oynar ama ne zaman maça tutuşsak, beni evire çevire yener; "Lûbiyat"tan uzaklaşmamın en büyük sebebi bu gibi acemilerdir işte!)

Devam edelim, "Bu iş böyle olmayacak; şuna adamakıllı bir parti vuralım da tövbe etsin, haddini bilsin" diye önceden kumpas kurduk. Dikkat şike olayımız burada başlıyor. Oyun eşli oynanıyor. Kim acemiye eş düşerse, peşinen ortağını satacağını vaadedecek ve eline dizili taş gelse bile asla ve asla bitmeyecek; ikinci adımda acemi arkadaşın sağında ve solunda oturanlar, birbirlerine masa altından gizlice "yarar taş" transferinde bulunacaklar; bu nakliye işlemine aceminin ortağı da aracılık edecek; bitmedi. Kenarda oturan otlakçı arkadaşlar ise aceminin tahtasındaki taşları bize saniye saniyesine fısıldayarak enformasyon hizmetinde bulunacaklar!.. Resmen örgütlü, organize suç şebekesi kurmuşuz yahu...

Masaya geçtik, seyircilerle birlikte on kişi filan olmuşuzdur herhalde. Daha oyun başlamadan, oyunu kaybetmesi şike usulüyle neredeyse kesinleşen arkadaş çok zarara girsin diye herkes çifter çifter kola, meyvesuyu, gazoz ısmarlamaya başladı. İçen bir daha içiyor, yoldan geçen arkadaşına ısmarlıyor. Şaka-şamata oyun başladı. Şike planlarımız kusursuz işliyor. Bizimki daha üç taşı benzer yapamadan zafer üstüne zafer kazanıyoruz. Casuslar iyi çalışıyor, taş nakliyatı mükemmel işliyor; Aceminin ortağı sinsi sinsi, mütemadiyen ortağını satmakla meşgul...

İşin en tatlı faslı, oyun esnasında rakiple dalga geçmek: "Artık bankadan kredi çekersin, hesap bayağı tuttu", "Çoluğun çocuğun haberi var mı, gelene geçene gazoz ısmarladığından; bari bir kasa da eve götür, evdekilerin hakkı kalmasın", "Bunca yıllık öğretmenim, çay ağacı görmemiştim, işe bak ki karşımda oturuyor!"

Derken tuhaf birşey oluyor; bizim acemi o saf, sakin ve telaşsız haliyle üst üste puan kazanmaya başlıyor. Yanında oturanların sonradan anlattığına göre, acemiliğinden güzel taşları bozduğu halde bile her çektiği yarıyormuş; böyle bir ballı şans daha görmemişlermiş vesaire...

Neticede biz o partiyi yedik bir güzel; gazoz, çay, meyvesuyu ağacı olduk; hesabı ödedik. Garibim, öyle acemiydi ki bizimle doğru dürüst dalga geçmeyi bile beceremedi ama acısı hâlâ içerlerde bir yerde duruyor; inanmayan bu yazıyı bir daha okuyabilir.

Kıssadan hisse: Şike, yapanın yanına kâr kalmıyor. Bütün şikecilere önemle hatırlatırım!

Taraftarlığını aç; içine bak!

Sarsıntı ağır, darbe şiddetli, şaşkınlık ve acı had safhada.

Şike soruşturması sürecinde yaşananlar, taraftarlık hallerini ayrıştırıp görünür hale getirdi. Yıllardır saçma-sapan sloganlarla şımartılan taraftarlık duygusunun duvara çarptığı dramatik bir ânı yaşıyoruz. İncelemenin tam vaktidir; tabii "taraftar"ı ve tarafları incitmeden, şu demlerde ayyûka çıkmış isyan ve haksızlığa uğramışlık hâletini kışkırtmadan.

Bir gün tramvayda koluna bileğinden dirseğine kadar bir ibâre dövdürmüş bir genç gördüm. İbâreyi çok merak ettim, uzaktı, kalabalıktı okuyamadım. Deri altına yapılan dövmenin bir ömür boyu orada kalacağını hesaplayarak, bir insanın kolunda hayatı boyunca taşıyabileceği kelimelerin ne olabileceğini çok merak ettim. Futbol taraftarlığı böyle bir şeydir; onu bir ömür boyu taşırken bağlılığınızı asla değiştirmeyeceğinize inanırsınız. Kilit kelime inanmaktır ve taraftarlığın en köküne kadar inildiğinde orada inançtan başka bir şey olmadığını görürüz. Futbol takımları bize aklî verilerle değerlendirebileceğimiz kimlikler sunmuyor; ne bir hayat tarzı, ne bir kültür, ne bir sınıf şuuru ve ne de bir karakter... İrrasyonel başlangıç tutamaklarını zamanla kimliğimizin ve karakterimizin bir parçası sayıp taraftar oluyoruz. Taraftarlık, pek az kişiye, hayatın sair alanlarında da kullanabileceğimiz moral değerler kazandırabiliyor; bunun haricinde galibiyete, başarıya, üstünlüğe tapınan tehlikeli ve yanlış bir davranış biçimine zorluyor. Taraftarlıkla kazandığımız moral değerler, aile ve iş hayatımızda işe yaramıyor; tutarsız ve tehlikelidir. Taraftarlığı vicdanımızda hususi bir paranteze koyarken riyâya bulanıyoruz.

En fanatik olanına bile sorsanız taraftarlığın "din" olmadığını söyler. Din değilse nedir? Hatâdan, zaaftan ve kusurdan arınmış, müteâl, müberrâ, mücellâ bir kurumdan bahsettiğimiz her yerde dinden söz ediyoruz demektir. "Şahıslar hata yapmış olabilir fakat şu mübârek müesseseye asla toz kondurulmamalıdır" müdafaasında sağlık işareti görmem; göreni de hoş görmem kendimce. Kurumların, kendilerini oluşturan ve işleten kişilerden ayrı ve müstağnî bir ruhu yok; devletin de, futbol takımlarının da. Ruh, üst değerlerdedir; dünün dünyasında devletlerin üst değeri "adl" idi, bugün aynı kavramı detaylandıran "hukuk-ı beşer" aynı

ihtiyacı karşılıyor. Senin üst değerin nedir? Üst değere mi bağlısın, kuruma mı? Kurum çıkarlarıyla üst değerler çatıştığında yerin neresi? Hakkaniyetle menfaat, alın teri ve emekle galebe hissi çatıştığında tercihin ne; kendine sor ve yap tercihi...

"Darağacında da olsak haykıracağımız son söz filan takımdır" lâfı ağır lâf; ben böyle bir cümleyi, amblemi, işareti koluma dövme ile kazdırmam, söylemem. Hiçbir futbol takımı, hiçbir sosyal kurum, hiçbir kul icadı yapı, hayatımın en yüksek, en geçerli, en sarsılmaz rüknünü teşkil edemez, etmemelidir, eğer varsa öyle bir şey, o, uğruna bir ömür ve ondan daha fazlasını adayabileceğimiz bir değer olmalıdır.

Öncelikler listesi bir futbol takımı ile başlıyorsa, o dizinin gerisi merak edilmez.

İnfial, ürküntü, tedirginlik ve üzüntü anlaşılır; hele "Trafik suçu işleyen sadece ben miyim; niçin sadece bana ceza kesiliyor?" isyanı da anlaşılır fakat ötedenberi beslenmiş ve geliştirilmiş bir "düşmanlık" edebiyatının kuytuluğuna sığınarak elmayla armutları karıştırmak hoş görülmez.

Herkes kendi taraftarlığını -ki o her neyse- sorgulasın; açıp içine baksın, ne idüğüne dikkat kesilsin. Kişiye analiz melekesi böyle demlerde lâzım. İnsanın kendi derûnunu aydınlatmaktan âciz bir tahlil kabiliyetinin değeri yok. İnsânî kaliteyle ilgili bir şeyden bahsetmeye çalışıyorum.

Takım tutmanın naif, kabul edilebilir bir tarafı var şüphesiz ama taraftarlık gayreti hakikati incitmemeli.

Garip, gülünç bir boykotun hikâyesi

Tarihin ilginç bir kesitine şâhid oluyoruz. Türkiye'nin en köklü siyasi kurumu halkın meclisini boykot ediyor.

CHP, yetkili bir sözcüsü aracılığı ile, "Tutuklu arkadaşlarımızın aramıza katılmasını sağlamak için gerekirse dört sene yemin etmeyeceğiz" açıklamasını yaptı. Sadece şu söz bile CHP'nin Meclis'i, üzüm yemekten çok bağcıyı dövmeye aracı gibi gördüğünü izaha yeter.

Bu bir akıl tutulmasıdır ve pek çok CHP'li vekil tarafından doğru bulunmadığı tahmin edilebilir. Yasama görevini yapmaktansa Ergenekon tutuklularının yanında yer almayı tercih eden CHP, esas varlık sebebini tartışılır hâle getiriyor. Kaldı ki avukatlık şirketleri bile, müvekkillerini savunurken belirli bir usûl hukukuna riayet ediyorlar. CHP bu yolda usûl tanımıyor ve tâ başından beri sürdürülemeyeceği açık bir kapana kendi irâdesiyle girerek kendini bir sistem ârızası hâline getiriyor; sistemin tıkanmasını, bunalım çıkmasını, havanın puslanmasını ve ortalığın karışmasını istiyor; bunun için elinden geleni, aklından geçeni, bütün saçmalığına rağmen yerine getirdi.

Bu politika sürdürülemez bir mâhiyet gösteriyor. Bırakınız dört seneyi, parlamentonun ilk beş birleşiminin sonuna kadar kararlarını yeniden gözden geçireceklerini bekleyebiliriz. Anlaşıldığı kadarıyla CHP yönetimi, hükümetten ve Meclis yönetiminden "Şerefli bir ricat" için anlayış bekliyor. Çocukça bir sebepten dolayı sofraya küserek açlık grevine giren çocukların, yan gözleriyle sofradan birinin dâvetini beklemesini andırır bir durumdur bu.

İdeolojik angajman, partinin kurum kimliğini eziyor, soluksuz bırakıyor.

Demek ki Cumhuriyet'in ilk ve en kadîm partisi olmak CHP için bir mânâ ifade etmiyor. Bütün kararlarını ve siyasi meşruiyetini Meclis'te arayan efsânevi bir genel başkana, Atatürk gibi bir ilk genel başkana sahip bulunmak da CHP için anlamsızdır. CHP bakımından Meclis ikincil bir anlam ifade ediyor artık. Onların birinci öncelikleri, neye mal olursa olsun, isteklerini hükümete, Meclis'e, milli iradeye, hukuka ve topluma dayatmak ve kabul ettirmektir.

Böyle olmaması gerekirdi. Türkiye'nin hukuk nizamını şikâyet etmek için uluslararası kuruluşlara ve yargı makamlarına başvurmayı bile çare gören CHP'nin, her şeyden önce kendisini destekleyen insanların vekâletini yerine getirerek çözümü Meclis içinde araması beklenirdi.

Mütemadi seçim mağlubiyetlerinin CHP'de kimyevî bir tepkiye yol açtığı anlaşılıyor. Seçim esnasında Başbakan'ı "Senin kimyanı bozacağım" diye tehdit eden CHP Genel Başkanı'nın, kendi kurumundaki asit yoğunluğunu dikkatten kaçırması çok şaşırtıcı.

CHP'yi bu akıl almaz açmaza hangi saikin sürüklediğini sonradan öğreneceğiz elbette; görünürdeki akla yakın sebep, bugüne kadar büyük desteğini gördüğü bürokratik kurumların, bu defa CHP'den bir hizmet talebinde bulunması olabilir. Neredeyse bürokrasinin (Ordunun, yargının, üniversitenin, beyaz yakalıların) partisi olarak vücut bulan CHP'nin bir vefa borcu ödediğini düşünebilir miyiz? Göze aldığı yüksek mâliyetler, CHP'nin rasyonel ve mâkul çizginin dışına çıkacak kadar kendisini borçlu hissettiğini hatırlatıyor. Oysaki CHP'nin kendini devlet kurumlarına ve bazı darbe teşekküllerine değil doğrudan halka medyûn-ı şükrân hissetmesi beklenirdi.

Bu bildiğimiz, alışageldiğimiz CHP değil artık; bu, aşırılıkta neredeyse BDP ile üslûp yarışına girişen marjinal noktalara savrulmuş bir parti manzarasıdır.

Kılıçdaroğlu ile birlikte CHP, hem sevdiği "Yeni CHP" sıfatının içini, ne yazık ki, kendisinin de hoşuna gitmeyecek şeylerle dolduruyor. Âkıbet görünüyor, "Yeni bir CHP" ufukta görünüyor, fakat yeni CHP'nin eski zihniyetinden kimleri sırtında taşıyacağı muammâdır; öyle görünüyor ki, demokrasi tarihimizin en tuhaf, en çocukça ve en absürd eyleminin sorumluluğunu üstlenen şimdiki yöneticiler, CHP'nin yeni yüzünde mevcut olmayacaklar ve tasfiyeye uğrayacaklar.

Ve onlardan geriye tuhaf, garip, gülünç bir hikâye kalacak...

Çikiletâ

Oo merhaba yeğenim, hoş geldin sen, safâlar getirdin, oğlum Yaşar, tâze vekilimize iskemle getir, bana bir bol köpüklü gayfe pişirttir, arkadaşlara da sor ki ne içerler? Çayı boşver, demliğin dibi kaldı zaten; lâfımın sizce pek gıymatı yoktur emme ben yine de şöyle yağı yerinde buzlu ve tuzlu bir ayran tavsiye ederim şahsan. Yornuğunuzu alır, dizinize fer, zihninize küşâyiş, batnınıza cilâ verir.

Ee, hayırlı olsun vekilliğiniz; yemin de ettiniz, resmen vekil oldunuz. Zor muymuş? Değilmiş! Allah hayırlı etsin, eyi oldu canım. Gerçi biz vaktiyle, gelin inad etmeyin, vara-yoğa aksilik çıkarmayın, sözünüzün ağırlığını düşürmeyin, ağır oturun batman gelin dediydik emme dinlemediniz. Canınız sağolsun; bizler aha bu gayfede pinekleyen cahil cühelâ ahali takımı olaraktan 'Bunlar haftasına kalmaz kuzu kuzu yemin ederler' deyince gayfede maraza çıktıydı. Bir kısmımız kuzu kuzu değil paşa paşa yemin ederler diye muhaliflik etti. Şimdi sen gelmeden evvel bu mühim meseleyi müzakere ediyorduk; sahi paşam, siz kuzu kuzu mu yemin ettiniz yoksa paşa paşa mı?

Onu diyeceğim; bundan beş gün kadar evveldi, sizinki 'icabında davamız uğruna maaş da almayalım, üç kuruş paraya tenezzül ettiler dedirtmeyelim' diye efelenince bizim Nalbant Necati emminin oğlu Mıstaafendi az kaldı öleyazdı; o esnada kazoz içiyormuş. Sizinkinin lâfını duyunca gülme krizine tutulmuş; bu ara baktım Mıstaafendi ağzındaki olanca kazozu püsküterek yere düştü, debeleniyor. Meğer kazoz genzine kaçmış. Az kalayazdı ölüyordu arslan gibi oğlan; neyse ki Baytar Cemalettin ordan geçiyormuş, vaziyet etti de kurtardık çocuğu. Durduk yere telefat veriyorduk sayın vekilim sizin yüzünüzden; ha, git söyle sizinkine, tembih et hattâ; insan bir lâf ederken ucu nereye varıyor ölçüp biçmeli. Mıstaafendi o'ssaat tıkanıp da rahmetli olaydı ne oluciidi? Yazık değil mi evlad-ı vatana; karısı taze gelin, iki öksüz ile ne yapıciidi garibim bundan gaari?

Terini soğuttun mu; ayranı bir nefeste içme oğlum, ağır ağır, tokanmasın. Haa ne diyordum, aha Veli şahit, evvelsi gün sizinkiler yemin ederken yakanıza taktığınız kokardaları görünce hepimiz burada buz gibi olduk muhterem vekilim, 'Egemenlik gayıtsız şartsız milletindir' diye yazdırmışsınız? Eyidir, gözeldir fekat mânâsını hiç düşündünüz mü bilmem; biz burada akşama kadar müzakere ettik, Karakuşların Hakkı, 'Bunlar hayra alâmet işler değil, bakalım altından ne Çapanoğlu çıkar; İttihatçı takımı koklamayacağı çiçeği sulamaz' dedi, "Amanin uşak evlere makarnadan bulgurdan, undan mumdan bir şeyler tedarik edek" dedi, "Bunlar doksan sene evvel meclisin duvarına Hâkimiyet milletindir diye yazdırdılar; bilahire millete yapmadıklarını komadılardı" dedi. İhtiyâten biraz aksââta edip evlere nevâle düzdük. Sahi yeğenim, nedir bu kokardalar, nedir bu hâkimiyet milletindir felan gibi tehlikeli lâflar. O gün

hava çok sıcaktı, asfaltlar erimiş diyorlar, ondan mıdır aceba, insanın başına güneş geçer felan ya hani? Aman oğlum, kendinize mukayyed olun. Ortalık kötü...

Soluklandın mı biraz? Eyi, bir ayran daha iç, adaçayı yaptırayım? Peki, âfiyet olsun, berhudâr ol; hatırını sayan çok olsun. Bizden sizinkilere selâm söyle; onlara bir hikâye gönderecektim emme, yanlış anlarlar diye vazgeçtim. Hani o ağasıyla birlikte şehre yayan giden azabın hikâyesi vardır ya; ağa atınan gidiyor, azab da yanında yayan. Sonra ağanın canı sıkılıyor da... hatırladın? Sonunda biz bu çikiletayı niye yedik diyorlar hani? Hah, o işte sen bil emme anlatma, aramızda kalsın!

Eh madem gidiyon, bizden çok selam götür; önceden haber vermeden öyle sine-i millete gidek, hâkimiyet bilâkaydüşart milletindir felan diye tuhaf şeyler söylemesin sizinkiler; biz buralarda gülmekten uğunup yerlere seriliyoz. Hepinizin vekilliği hayırlı olsun; gerçi yokluğunuz pek hissedilmedi, inşallah varlığınız mülk i millete nâfi olur.

Ara sıra uğra yiğenim; beklerik her daim...

Şikeye çekidüzen

Bazı görüş sahiplerine göre Türkiye'de bugüne kadar kesinlikle şikeli maç oynanmamıştır ve şikenin şöyle dört başı mâmur tarzda isbatı imkânsız derecede güçtür.

Herkes yanlış düşünüyor, doğrusu şudur: Şike suç olmaktan çıkarılmalı, isteyen şike yapabilmelidir. Herkese aynı derecede şike yapma hakkı tanınırsa konuya demokratik, çoğulcu, şeffaf ve katılımcı bir boyut kazandırılmış olur ve şöyle gizli saklı şike yapmanın tadı ve anlamı kalmaz. Artık gazeteler ertesi gün hangi yöneticinin işi nasıl bağladığını, hangi menecer ve antrenörün kaça pazarlık bağladığını, futbolcuların bu işten kaç kuruş kazandığını yazarlar. Futbolcular da maç sonrasında, "Aldığımız paranın hakkını verdik; arslanlar gibi yenildik. Önümüzdeki maçlar için tekliflere açığız." diye röportaj verirler. Konunun ekonomik boyutunu ihmâl etmiyorum: Şike masrafları maliyeye bildirilir. Şike matrahından vergi kesilir, kalan kısım genel giderlere yazılır; hem futbol camiası, hem vatan-millet kazanır.

Bu arada hatır şikesi denilen saçmalık da kendiliğinden yok olacaktır. Bir vatandaşın, bir takıma "falan takımı yenin, benden bir tepsi baklava veya şu kadar kuruş para" şeklinde teşvikte bulunmasının niçin suç sayılması gerektiğini bir türlü anlayamamışımdır. Aynı miktarı teşvik primi adı altında takımlar kendi oyuncularına dağıttığına göre onların verdiği suç değilse, benim bir tepsi baklavam, iki kasa gazozum da cürüm sayılmamalıdır.

Ne kaldı geride? Ha... Futbol Federasyonu'nu özerk yaptık, tutmadı. İki ihtimâl var: Bir, federasyon başkanlığını mafyatik sivil toplum kuruluşları arasında açık artırmaya çıkaralım, ki benim tercihim budur veya dışardan AB'nin kefil olacağı dürüst adamlar getirtelim, onlar

yönetsin futbolu. Çoğumuzun telâffuz ettiği şekliyle "Haakemler" de 60'lı yıllarda olduğu gibi ithal edilsin; kanunlarımıza göre ticaret serbest olduğu için isteyen takıma kendi hakemini getirtme hakkı verilsin.

Yurtdışından futbol yorumcusu yazar da getirtelim. Bizimkilerin çoğu, gözünün önündeki şikeli maçı görmüyor, fark etse de yazamıyor zaten... Buna bağlı olarak "Tarafsız yazar" afra-tafrası bitsin; tarafsızım diyen yazara su-ekmek verilmesin.

Taraftarlık resmi mahiyet kazansın; "Ben filan takımı tutuyorum; ölürüm de vazgeçmem" diyen kişi kulübüne aidat, maliyeye vergi versin. Hâriçten bedavaya taraftarlık yasaklansın. Takım formalarının satışı da durdurulsun; alan var alamayan var. Sümerbank yeniden faaliyete geçsin, bu kuruma CHP'den yöneticiler atansın; Sümerbank âcilen dokuma kooperatileri kurarak emekçi halkımıza bol miktarda ucuz ve tek tip milli forma üretsin. Toplum milli birlik ve beraberlik rûhuyla dolsun.

Seneye UEFA ve FIFA'dan çıkalım; niçin, çünkü yaramıyor; bir randımanını görmedik bunca yıldır! Onun yerine "Yarım saatlik kondisyonu olan ülkeler futbol birliği" kuralım; her yıl dünya şampiyonu oluruz. Dış transferler bu ülkelerden yapılsın, ucuza gelir.

Bizim topçular 90 dakikayı çıkaramıyor, devreler 25'er dakikaya inerken aralar yarım saate çıksın. Saha kenarına yorulan futbol emekçileri için çay, gazoz, limonata içilecek şemsiyeli büfeler kurulsun. Üç korner bir penaltı, altı taç bir korner sayılsın. Maç içinde dinlenmek isteyenler için orta sahaya hasır iskemle, tükürmek isteyenler için kâğıt havlu, mevki değiştirmek isteyen oyuncular için saha kenarında mobiletler hazır tutulsun.

Dört yılda bir kayıtlı taraftarlar arasında genel seçimler yapılsın; dört "hariçten", niteliksiz, câhil, karnını kaşıyan sıradan taraftarın oyu bir oy sayılsın. Birinci gelene bir sıkımlık diş macunu verilsin, mutlu olsunlar. Ciddi bir teklifle konuyu bağlayalım. Sıcaklar geliyor, hükümet uyuyor; tedbir alsınlar, yağmur yağdırsınlar, ferah rüzgâr üflesinler.

Kemal Bey olsa kar bile yağdırırdı!

Cafer Erçakmak bunları haketmemişti

Geçen pazartesi günü öğle saatlerinde internete bir haber düştü, diyordu ki:

Sivas'ta 2 Temmuz 1993 tarihinde 37 kişinin ölmesiyle ilgili soruşturmanın '1 numaralı sanığı' olarak aranan dönemin Refah Parti'li Belediye Meclis üyesi Cafer Erçakmak'ın, dün Sivas'ta yaşamını yitirdiği ortaya çıktı.

Erçakmak'ın cenazesinin, aynı gün yakınları tarafından gizlice Yukarıtekke Mezarlığı'nda toprağa verildiği de öğrenildi. Polis, Erçakmak'ın bu süre boyunca nerede saklandığını araştırıyor. Erçakmak'ın saklanmasına yardım edenlerin de sorgulanacağı öğrenildi. Hakkında Sivas katliamının baş azmettiricilerinden biri olduğu yönünde iddialar olan ve 18 yıldır firarda

olan Erçakmak'ın uzun yıllar Fransa'da saklandığı öne sürülmüştü. Erçakmak'ın ne zaman Sivas'a geldiği ve nasıl öldüğü ise henüz netleşmedi.

Ayrıntıları aktaracağız...

Ayrıntıları nasıl olsa duyarsınız; tanımadıkları bir adamın ardından, "Katliamın baş azmettiricisi" diye yazmaktan utanmayan gazetelerimiz, size ayrıntıları da anlatırlar ama bir de benden dinler misiniz?

Yeni değil aslında, 13 Eylül 2009 tarihli Zaman'da okumuştunuz o ayrıntıları...

Gazeteler ondan bahsederken "katliam sanığı" diyorlar; ben bir tuhaf oluyorum, daha doğrusu yüzüm gülmekle ağlamak arasında bir şekil alıyor: Cafer Erçakmak..., Cafer abi..., katliam sanığı?... Yok daha neler?..

Gözümle görsem yine inanmam derler ya, öyle bir güven hissi benimkisi; kaldı ki ben gözümle gördüm o gün Cafer Abi'yi, hattâ ayaküstü konuştuk bile o gün bir aralar...

Baştan başlayalım ki konu anlaşılsın. 2 Temmuz hadiselerinin cereyan ettiği güne gidiyoruz. 2 Temmuz 1993, yer Sivas, öğleden sonra ondörtle onbeş arası. Birkaç arkadaşla birlikte Belediye Konservatuarı binasındayız.

Bu bina, hepinize neredeyse ezberlettirilen Madımak otelini yandan görür; ana cadde üstündedir, ikinci kat pencerelerinden otel önüne biriken kalabalığı seyrediyoruz.

Biz bu binaya girmek için hükümet konağı önündeki polis bariyerini aşmak, konservatuarda işimiz olduğunu izah etmek zorunda kalmıştık fakat otel önündeki topluluğa kimse "nereye gidiyorsun" diye sormamış, besbelli. İlginç!

Bir ara o topluluktan bir kişi, yerdeki sökülmüş iri kaldırım taşlarından birini alıyor, penaltı atacak futbolcu gibi hayli gerildikten sonra koşa koşa otele yaklaşıyor ve tam önündeki polisin omzuna boşta kalan elini koyup var gücünü sağ eline vererek taşı otel önündeki otomobillerden birine doğru fırlatıyor. O araba Arif Sağ'a ait olmalı; galiba bir Renault'tu. Sonra öfkeli göstericiler uyduruk polis barikatını peynir gibi yararak aracın camların taşla parçaladılar polisin gözü önünde.

Poliste "ne yapıyorsun hemşerim, gel bakayım karakola!" türünden bir tepki yok. Sanki jimnastik müsabakalarında sporcuya halkayı tutması için yardım eden bir spor adamı gibi tabii davranıyor.

Mide bulandırıcı; bu polis bizim bildiğimiz polis değil, bu adamlar da tipik Sivaslı gibi davranmıyor. Bir Sivaslı'nın polise dayılanması görülmemiş bir hadise! Diyorum ki arkadaşlara, "Ben bu işten bir şey anlamıyorum; bir an önce burayı da kapatıp evlerimize gidelim; şimdi sağdan soldan harıl harıl film fotoğraf çekiyordur istihbaratçılar, başımız belâya girmesin!"

Derken... işte tam o esnada Cafer Abi'yi gördüm. Postane binasının önündeki merdivenlerde. Yanıbaşında Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu. Cafer Abi'nin elinde bir kucak dolusu kablo...

Valilik ve Polis, belediye başkanına gidip, "Şu azgın kalabalığa hitab edin; sizi dinler dağılırlar" demiş. Temel Karamollaoğlu, haklı olarak bu talebe hoş bakmamış, "Bu adamları tanımam bilmem; haydi çocuklar dağılın dersem, sanki bunları buraya ben sevketmiş gibi olurum" diye düşünerek yanaşmamış, Memleket meselesi, rica minnet razı etmişler. Cafer Abi'nin kucağındaki kablolar da hoparlör veya ses cihazına ait.

Cafer Abi o dönemde Refah Partisi'nden Belediye Meclisi üyesi seçildi. Cemiyetçiliğe bu kadar hevesli ve teşne olduğunu bilmiyorduk. Kâmil yaşlarında siyasi hayattan bu kadar hoşlanması, gecikmiş ve ertelenmiş gençlikten koparılmış birkaç takvim yaprağı gibi görünmüştü bana. Aktif bir Refah Partili Cafer Abi, faaliyetlere katılıyor; toplantıları ciddiye alıyor, gidiyor geliyor. O muhâtaralı günde Temel reisin yanında görünmesi de o yüzden...

Cafer Abi kendini paralıyor, kucağındaki kablo destesi ile PTT binasına girip çıkıyor, koşuşturuyor. Pencereden onu seyrederken "Yahu neyine gerek Cafer Abi bu yaştan sonra siyaset" diye kendi kendime konuşuyorum. A, birkaç dakika sonra Cafer Abi'nin sesi içerden geliyor.

-Çocuklar şu fişi takacak bir piriz gösterin acele; Başkanının konuşma yapmasını istiyor emniyetçiler, yardım edelim!

Bir ara göz göze geliyoruz; diyorum ki, "Cafer Abi, canım abim, ortalık tekin değil, ortalıkta çok görünmesen; bak biz biraz sonra evlerimize gideceğiz; sen de öyle yapsan; karışık işler oluyor buralarda..."

-He gardaş, diyor, şu konuşmayı yapsın da Temel Bey, vaziyet âcil!

Tekrar telâş ile merdivenlerden inip kayboluyor. Az sonra Belediye otelinin köşesinde bir minibüsün üstünde görüyorum Temel Bey'i, "Yapmayın, etmeyin, ayıptır" diye konuşuyor, şahidim. "Yuuh in aşağı" diye bağırıyor otel önündeki kalabalık; buna şahidim.

Refah Partisi'nin Belediye Başkanı, Belediye binasının elli metre uzağında, dışardan bakınca "Refahlı" gibi görünen "Sivaslılar" tarafından protesto ediliyor, yuhalanıyor!.. Bu göz gördü, bu kulak duydu...

...

Her neyse! Cafer Abi'yi o dakikadan sonra, 16 yıldan beri bir daha görmedim; iki gün sonra gazetelerde Cafer Abi'nin o meşhur fotoğrafı yayınlanınca "Eyvah" dedik ama iş işten geçmişti; o fotoğrafın o günkü kamuoyuna izah edilmesi zordu, şimdi de kolay değildir elbette. Basın hadiseyi tek boyutlu ve işine geldiği gibi algılıyordu: "Yobazlar, Alevileri yaktılar!"

Fotoğrafın çok berbat ve yönlendirici bir altyazısı vardı ve Cafer Abi'nin, yangın merdiveninden inen Aziz Nesin'i işaret ederek sanki, "Asıl bunu cezalandırmak lazım" mealinde bağırırken gösteriyordu.

Zannediyorum bu fotoğraf, onun yurtdışına kaçma kararında etkili oldu. Daha önce yıllarca Avrupa'da işçi olarak çalıştığını biliyordum. Yurtdışına çıkışının da zor olmadığı anlaşılıyor. Galiba birkaç yıl, işçi emeklisi maaşını da alabilmiş bankadan...

Gazeteler onun beş yıl daha evletten emekli maaşı aldığını yazarken sanki devletin bankasını soymuş da o paraları Avrupa'da yiyormuş izlenimini veriyorlar. Kesinlikle haksızlık; Cafer Erçakmak emekli maaşını alnının teriyle ve son damlasına kadar helâl emeğiyle haketmiş bir emekçiydi, emekçiden de öte o bir kaynak ustası, bir kaynak sanatkâr. Sivas'ın Sanayi çarşısında hâlâ ismi saygıyla anılan bir efsânedir o. Derler ki, "Cafer Usta canı isterse çatlak yumurtaya bile öyle bir kaynak yapar ki, yumurtlayan tavuk gelse farkedemez!"

Cafer Usta, Sivas'ın yerlisi, Çayırağzı mahallesinden; şimdiki adı İmâret. Memleketimizin has adamlarından. Etrafına hürmetkâr, tatlı, sevimli, değerli, temiz kalpli, herkesi kendisi gibi hüsnüniyet sahibi sayan saf bir insan. Dayılarımın akranı, arkadaşı, komşusu, mahallelisi...

Kaldı ki muhasebecilik yaparken ben Cafer Usta'nın üç sene ticari defterini tutmuşum; yakından tanıyorum, biliyorum, seviyorum.

O fotoğraftaki Cafer Abi, bizim bildiğimiz Cafer Abi değil! "Aynı insan değil" demiyorum, sadece o esnada fotoğraf çekilen kişinin başka bir Cafer olduğunu izaha çalışıyorum.

O Cafer şöyle bir Caferdir; bana göre şunu demeye çalışıyor o karede: "Bakın şu adamların yüzünden bugün ne rezillikler oldu. Saatlerden beri şu fitne yatışsın diye uğraşıyor didiniyorum; sonu böyle mi olacaktı?"

Siyah-beyaz yerli filmlerde sıkça gördüğümüz ve "yok deve" diye gülüp geçtiğimiz o suçüstü sahnesini hatırlayacaksınız: Esas oğlan bir silah sesi duyar; merakla koşarak sesin geldiği odanın kapısını açar. Yerde bir adam yatmaktadır ve adamın yanında bir namlusundan duman tüten bir tabanca durmaktadır.

Esas oğlan tabancaya doğru yaklaşır; biz bütün iyiniyetli sinema seyircileri, "Alma yahu alma şu tabancayı, şimdi içeriye polis girecek ve seni katil zanlısı diye yıllarca süründürecekler" diye adeta ter ter tepiniriz fakat nâfile...

Esas oğlan bizi dinlemez; o silahı eline alır; ardından polis odaya girer. Esas oğlanı tutuklamaya kalkışınca o da pencereden atlayıp kaçar.

Ah be abim, diye hayıflanırız; ah be abim...

...

Cafer Abi rahmetli olmuş; çok üzüldüm; kara yazısında yaşlılık demlerinde onsekiz sene bir gurbet çilesi daha çekmek varmış; üstelik kaçak, üstelik zanlı, üstelik aranan adam durumunda.

Ölümüyle birlikte zanlılık, katliamın baş azmettiricisi gibi çirkin suçlamalar haliyle düşecektir kanun nazarında ama benim için hiç zanlı olmadı o. 18 sene gurbetlerde kaçıp durması, sokaktan toplama usulüyle derdest edilen diğer sanıklarla aynı akıbeti paylaşmamaktı herhalde.

Hayır, suçlu değildi, zanlı da sayılmaması gerekirdi ama o meş'um fotoğraf karesi yüzünden son yılları zehir oldu. Şimdi ardından kurdu da çakalı da ağzını doldurup konuşuyor. Cafer Usta bunları hiç haketmemişti, hiç...

Hakkım varsa helâl olsun; iyi adamdı, temiz adamdı, talihsiz adamdı.

Şimdi İlâhi adâletin tecelli ettiği yerdesin; nur içinde yat Cafer Usta.

Canımızı acıtsa da...

Canımı acıtıyor ama söyleyeceğim: İşin bu raddelere varmasında ana sebep, güvenlik güçlerimizin, saldırganı caydıramayışıdır.

Otuz seneden beri gerilla eğitimi görmüş PKK'ya karşı güvenlik güçlerimiz, -bırakınız caydırmayı- yer yer kendi güvenliğini bile sağlayamayan bir zaaf gösterdi ve bu hâl belimizi büktü.

Bunun iki sebebi var; ilki ordumuzun kurum halinde muhariplik ruhundan uzaklaşmasıdır. Defalarca yazmaktan usanmadım: Bir ordunun kalitesi, muharebe ruhunun yüksekliği ile ölçülür. Muhariplik ruhu, askerliğin tarifinden başlar; askerlik, evet kısaca ölmek ve öldürmek mesleğidir. Koruyucu sınıfın vazifesi Eflatun'dan beri aynı. Düşman caydırmaktan çok el altından ülke yönetmekle, dış düşmandan ziyade içerdeki düşmanla uğraşırsanız muharebe ruhu pörsür. Gediğinizi yüksek harp teknolojisiyle yamamaya çalışırsınız ama işe yaramaz. İkincisi orduda yanlış personel yaklaşımının acı sonuçlarıdır. Gerillaya gerilla gibi düşünen ve savaşan güçlerle cevap verebilirsiniz. Bu mantık bir ara benimsenmişti, 28 Şubat civarlarında

"Emniyetçilerin eline ağır silahlar geçiyor; bunlar bize alternatif olacak" endişesiyle vazgeçildi. Uygulaması pek iyi değildi ama temelindeki mantık doğruydu özel harekat timlerinin. Profesyonel orduya geçmek için nedense bir türlü hazırlık sürecini tamamlayamadık. 700 bin kişilik ordumuz var ve ülke sınırları içinde askerlerimizin can güvenliğini sağlayamıyoruz; PKK defalarca asker kaçırıp pazarlık yaptı; geçen hafta yine asker kaçırdılar.

CHP'nin bu zafiyeti, "Generaller tutuklandı, ordunun morali bozuk" bahanesiyle izaha yeltenmesi Kılıçdaroğlu kadar CHP tipi muhalefetin bilgi ve algı arızasını gösteriyor. Kılıçdaroğlu, ne yazık ki liderlikte Şahan Gökbakar'ın unutulmaz politikacı karakteri Hayri Gülle'nin gerisinde kaldı!

Güvenlik güçlerimiz, 30 senedir Ankara'daki siyasetçinin elini güçlendirmiyor. Barışı, güçlü olanlar yapar. Devletin eli güçlü değil, zayıf; çünkü şakîyi caydıramıyor; buna mukabil kendini devlete muhatap sayacak kadar şımaran BDP ve türevlerinin dili fırıncı küreği gibi oldu. BDP, elindeki altın imkânı kötüye kullandı; meseleyi Meclis'te tartışmak yerine çocukça bir küskünlük oyunu ile Ankara'ya rest çekerek Diyarbakır'da demokratik özerklik ilan etti ve böylece demokratik özerklik imkânını da kirletti. Şurası açık, BDP, dağdaki silahlarından aldığı güçle düzde siyaset yapıyor; o silahlar susturulmuş olsaydı, Kürt meselesini şimdiye kadar on defa çözmüş olurduk. Bu hâletle barış filan olmaz; Kürt meselesi yeni anayasada kendini hissettirmez. Hükümetin elini bağlayan da budur: O silahlar susturulmadan atılacak adımı, AK Parti'ye oy verenler bile affedemez.

PKK'nın, BDP'nin esas derdi Kürt halkını temsil ve şartlarını iyileştirmek değil. Bölgede anti-Türkiye lobisinin çıkarlarına hizmet. Bir şekilde Türkiye'nin başağrısını eksik etmemek, iç kavgayı diri tutmak, savunma harcamalarına büyük meblağlar ayrılmasını teşvik ederken ülkenin fiilî savunma ihtiyaçlarını alt seviyede tutmak. Denklem basit; güçlü Türkiye, kimin başağrısı ise PKK inisiyatifindeki silahlı Kürt hareketi o güçlerin uzantısıdır. Öyle olmasaydı şartların en elverişli noktaya yükseldiği bir demde meseleyi çözmek için yeniden başladığımız yere dönmezdik. Kürt hareketinin tabii sözcüleri ise bir avuç silahlı propagandistin rehinesi durumunda.

Şimdi başladığımız yerdeyiz ve başlangıç noktası şudur: Beğenmediğimiz, eleştirdiğimiz, yerden yere vurduğumuz şu devlet idaresine karşı silah çeken, güvenlik güçlerince mutlaka ama mutlaka pişman edilmelidir. Arazide kendi güvenliğini sağlamakta sıkıntı çeken bir güvenlik sektörünün desteği ile diplomasi yapılmaz. Ordumuzu "ağır ağır acele" ederek reorganize etmeliyiz. Öncelikli ve âcil ihtiyaç budur.

Kürt meselesinin çözümünde en mühim taraf, Türk toplumudur

Hükümet seçimden çok güçlü çıkmasının gereklerini yerine getirmeye başladı.

Bu kadar büyük problemlerle boğuştuğumuz bir demde yüzde 50'lik oy oranıyla hükümet etmek, Türkiye için büyük avantaj sağladı; şimdi bu avantajın problem çözme üstünlüğüne dönüştürülmesini bekliyoruz. Futbolda şike ve Deniz Feneri davasında önemli adımlar atılmasına ilâveten Kıbrıs'ta nihai barışı müjdeleyen haberler gelmesi sebepsiz değildir.

Başbakan'ın "Ustalık dönemi" vurgusunun ana hatları şimdi çok daha iyi anlaşılıyor. Bellidir ki aynı cesaret ve kararlılık, yeni anayasa metni çerçevesinde Kürt meselesinin halli için de gösterilecektir.

Çözüm için siyasi irade ve isteklilik var; şartlar problem hissedileli beri hiç bu kadar elverişli olmamıştı.

Bu mesele iki uçlu; bir tarafta Türkiye Cumhuriyeti Devleti ve onun karar mekanizmaları, diğer tarafta Kürt taleplerini seslendiren ve savunan örgütler. Her iki tarafın da önünde aşılması gereken büyük psikolojik engeller bulunuyor ve diyebiliriz ki, çözüme giden yolda en büyük tehlikeyi, bu gibi psikolojik mayınlar teşkil ediyor. Âdil çözüm herkesi rahatlatacak.

Kürt örgütleri, müzakerede kendilerini alacaklı ve talep eden taraf olarak hissetmekte haklı. Türkiye Cumhuriyeti Devleti, kuruluşundan beri kendi Kürtlerine doğru yaklaşmadı; tekrarlamaktan usanmadığı hatalar yaptı; en büyük sistematik yanlışı Kürtlerin varlığını inkârdı. Uğradıkları fiziki eziyet ve baskıdan ziyade bu nisyan ve inkâr edilmişlik hissi en acısı olmalı. İşte bu haklı mağduriyet hissiyle pazarlık kapısını kabulü imkânsız taleplerle açmak eğilimi yüksek görünüyor. Tam bu noktada işaret etmelidir ki Kürt taleplerinin en güçlü ve en zayıf noktası, bazı Kürt örgütlerinin silahlı isyan, sabotaj ve saldırı metodudur. Güçlü bir faktördür çünkü, devletin emniyet unsurları, silahlı saldırı caydırmakta başarılı olamadılar. Bugün Kürt meselesini âcilen halli gereken bir mesele olarak gösteren unsurların başında silahlı şiddet geliyor: En zayıf noktadır çünkü, silahlı Kürt eylemleri problemin görünür hâle gelmesini sağlamakla beraber, Türk kamuoyunda daima tepkiyle karşılandı. Kürtleri, çözüme doğru yaklaştırır gibi görünen eylemler, Türk tarafını çözüm noktasından uzaklaştırıyor.

İşte böyle bir zihnî vasatta Kürt sözcülerinin ılımlılıkla provokasyon arasında gidip gelen, inandırıcı olmayan ve çatışmadan besleniyormuş izlenimi veren manevraları dikkat çekiyor; bu arada sıkça tekrarlanan bir cümle dikkat çekiyor: Kürt sözcüleri çözüm konusunda muhatabın devlet olduğunu ileri sürüyorlar. Görünüş itibariyle doğrudur fakat muhtevası yanlış. Çözümün nihai adresi bizatihi toplumun kendisidir, genel mânâsıyla Türk toplumudur. Kürt sözcüleri, sadece bir siyasi örgütün hükümette bulunduğu bir tüzel kişiliğe değil, bütün topluma hitab ettiklerini fark etmeliler. Türk toplumunun kalbini kıran, inciten, dışlayan ve küçük düşürüldüğünü hissettiren bir çözüme çözüm denemez. Yıllarca Kürtlerin aynı zihnî çöküntü ile devlete ve güvenlik güçlerine tepki verdiklerini biliyoruz. İtinasız sözler, ölçüsüz davranışlar yeni bir memnuniyetsiz kitle icadından başka bir şeye yaramaz. Müzakereciler şu

hususu daima hatırlamak zorundadır: Türk toplumunun onaylamadığı bir çözüm çözüm değildir; çözüm Kürtler kadar Türkleri de mutlu etmek zorundadır.

İyi niyetle elimizi uzatsak çözüme dokunacağız; çünkü çözüm diye beklediğimiz şeyi zaten fiilen yaşıyoruz ve Kürt taleplerini karşılayan iyileştirici tedbirler peyderpey alınıyor. Çözüm dediğimiz şey o kadar yakın fakat bir o kadar da uzak. Ne var ki Kürt meselesi yıllarca büyük bir endüstri, âdeta mâli bir sektör teşkil etti; içeride ve özellikle dışarıda birtakım örgütleri, partileri, birtakım bürokratik güçleri besledi, varlıklarına anlam kattı. Ortadan kalktığında, krizden beslenenleri de yokluğa mahkûm etmesi kaçınılmazdır. Tamamen menfaat sebebiyle çözüme engel olmak isteyenlerin oluşturduğu güçlü lobiyi, ancak herkesin iyi niyeti ve çözüm ümidi etkisiz kılabilir.

Kürt sözcülerine itidal ve hüsnüniyet, devlet ve hükümete cesaret, Türk toplumuna sabır ve temkin gerekiyor. Büyük adımları ancak galipler atabilir.

Herkesin kendini galip ve mutmain hissettiği bir çözüm talebi ediyoruz.

Gönül yarası böyle bir şeydir işte...

Haydi o sevmediğim büyük yazar ağzıyla ifade edeyim: Aynur'u severiz, takdir ederiz.

Kendisinin bizim takdir ve alâkamıza ihtiyacı olmadığı mâlumdur. "Keçe Kürdân"ı yıllar önce Gönül Yarası'nda görmüş, gelin ağıdını dinlemiştik de yüreğimizin ucu çizilmişti; kimin çizilmemişti ki?

Arşivden bulduk o yazıyı (Böyle yazınca sanki bütün ahali seferber olmuşuz da arşivi taramış gibi bir mânâ çıkıyor; yok öyle bir şey, ama böyle söyleyişin havasını inkâr edemem!); "İncir ağacısın gam götürensin" başlıklı yazıda, muhtemelen farkında olmayarak esaslı ve derin tesbitler yapmışız. Büyük mütefekkirlerin tabiatında böyle bir boyut vardır; bazen yazdığımız bir cümlenin anlamı, sanki ham elmasmış da sonradan yontularak daha değerlenmiş gibi parıldar arşivin kuytuluklarında! O esnada bilemeyiz çok önemli bir tesbitte bulunduğumuzu; şairlerde de böyle bir haslet vardır, hoparlör gibidirler; bazen kendilerini de aşan büyük sözler sâdır olur mısrâlarında.

Övünmek gibi oluyor, bu yüzden mevzuya geliyorum; demişiz ki o önemli yazıda, "Milliyetçiliğin kolayca ucuzlayıveren, şaşırtıcı derece hızla çürüyüveren bir tabiatı vardır ve milliyetçilerin kemâl serdetmesi gereken nokta, o basit merhaleyi ergenlik sivilcesi addedip yükselmektedir. Bu nazik algı titreşim noktasında da Türk'ü Kürt'le ayırdetmek doğru değil. Terkîbî bakışı ilimle, insafla, reelpolitikle, duyguyla yoğurup söyleyelim; bizim âkıbetimiz beraberdir; gerisi ergenlik sivilcesini kaşıyıp durmanın Kürtçesi veya Türkçesi."

Büyük lâfların kaderi bazen hiç anlaşılamamaktır; bu nefis tesbitimiz de sakata gelmiş anlaşılan. Öyle olmasaydı, gerek Keçe Kürdân Aynur hanım ve gerekse köşe yazılarıyla ona konseri esnasında minder fırlatan seyircileri anasından doğduğuna pişman eden radikal entelektüellerimiz, beğenmedikleri görüş sahiplerini kolaylıkla faşist ilan etmez, biraz yutkunurlardı en azından. Kaç günden beri medya leşkeri işi gücü bıraktı, Aynur'a minder fırlatanların ağzına biber sürmekle uğraşıyor.

Severken, överken iyi de eleştirirken mi kötü mü şimdi? Adamlar duvardan atlayarak konsere korsan giriş mi yapmışlar? Yoo, paracıkları sayıp adam gibi yerlerine oturmuş, konseri dinlemiş, beğenmedikleri yerde de protesto etmişler. En tabii haklarıdır eleştiri. Eleştiri, sanatın ve demokrasinin rûhudur (Buyrunuz bir mühim tesbitimiz daha sâdır oldu!) Alkış ve "bis" ne kadar tabii ise eleştiri ve protesto da haktır ve medya şirini olacağız diye ortaya atılıp, üstüne bir de "Zaten faşistler cazdan hazetmez" diye güyâ kendince komiklik yapmanın âlemi yoktur.

Bir dakika, bu şirin entelektüellerimiz, vaktiyle suratına yumurta atılan fikir adamlarının resmine bakıp, (dikkat fikrî eleştiri değil) fiziki saldırıyı kınamak yerine "Omlet oldu!" diye pişkin pişkin gülen anlayışındaki çocuklar değil miydi sahi?

Yazının sonuna doğru büyük yazar edâsından uzaklaşmışız; şöyle bağlayalım: Kendimizi yokluyoruz ve esefle cazdan hazetmediğimizi farkediyoruz; hayret! Bu da bizi otomatikman faşist kategorisine dahil ediyor fakat fazlaca üzülmüyoruz. Eğer bu şirin takımıyla araya mesafe ve tepki koymanın adı faşistlikse, eh naapalım ona da razıyız!

Haa, cazseverlerin zevkine hörmetimiz bâkidir fakat hiçbir kuvvet bu yaştan sonra bizi jazz muhibbi yapamayacaktır. Aynur'u yine severiz, yine dinleriz ara sıra fakat o victory işareti olmamıştır; hiçbir sanatçı, seyirci kitlesine karşı zafer kazanamaz.

Gönül yarası da esasen böyle bir şeydir.

Yahu ayıp!...

Islak imza meselesinden ötürü halen yargılanmakta olan Albay Dursun Çiçek'in eşinin başına gelenleri duyunca birisi şaka yapıyor zannettim; inşallah doğru değildir.

Gülşen Çiçek 30 yıllık bankacı. Ankara'da Ziraat Bankası şubelerinden birinde müdür olarak çalışıyor. Eşi İstanbul'da tutuklu olduğu için haftada bir Ankara'dan İstanbul'a gelerek ziyaret edebiliyor. Bu duruma son vermek için bankasına müracaat ederek İstanbul'a tayinini talep etmiş. Ziraat Bankası ise 30 yıllık personelinin, İstanbul yerine Ardahan'ın Hanak ilçesindeki banka şubesine tayinini uygun görmüş.

Gülşen Çiçek bir hanım memur; meslekte otuz yıllık tecrübesi var. Bir anne ve bir eş. Eşi tutuklu ve halen yargı süreci devam ediyor. İstanbul yerine Ardahan Hanak'a tayinin sebebini

öğrenmek isteyince, "O kadar tecrübeli ve başarılısınız ki, sizin gibi değerli elemanımızdan Hanak'ta istifade etmek istedik" diye "iknâ edici" birtakım şeyler bile söylenmiş olabilir kendisine. İstifaya zorlanan sakıncalı personele böyle kötü diskurlar çekmek âdeti vardı bir zamanlar. Hükümet değiştikçe bazı devlet memurları pinpon topu gibi Türkiye'nin muhtelif yerlerine zıplatılır, canlarından bezmeleri beklenirdi.

Haberi okurken utandım, eksildim, çok üzüldüm. Meselenin hiç hatıra gelmeyen utandırıcı bir boyutu daha var: Dursun Çiçek, bugün sanık mevkiinde tutuklu olmasaydı, eşi Gülşen Hanım'ın tayin talebi, genel müdürlükte böyle muamele görür müydü sanıyorsunuz? Dakikasında demeyelim ama, en kısa zamanda dilediği yere tayin olunurdu, üstelik hakkıdır, otuz yıllık başarılı bir banka yöneticisi, emektar, tecrübeli bir personel ve üstelik eşi Genelkurmay'da sözü geçen bir kurmay albay... Kaldı ki 30 yıllık başarılı kıdem, her resmi kurumda istenildiği yere tayin için haklı ve geçerli bir sebebdir.

Dursun Çiçek bir mahkûm değil, bir tutuklu; kaldı ki mahkûm olsaydı bile, bu durum, eşini istifaya zorlamak için mesned teşkil etmez. Suçların ve cezaların şahsiliği diye bir prensipten haberimiz yok mu?

Haber doğruysa Bayan Çiçek incitici bir muameleyle mağdur edilmiştir; yanlış onarılmalı, mağduriyeti giderilmeli ve gönlü alınmalıdır. Darbecilik sanıkları, vatanseverliklerindeki nâkıseden ötürü değil, görev ve yetkilerini kötüye kullandıkları ithamıyla yargılanıyorlar; onlara yönelen kamu ithamı, ailelerini de kapsamaya başlarsa buna rıza gösterilmez.

Aynı günlerde hükümet TSK Personel Kanunu'nda değişiklik yaparak, tutuklu subaylara, şimdiye kadar uygulandığı gibi maaşlarının yarısı değil, üçte ikisinin ödenmesine karar verdi. Güzel bir jestti, âdildi, insanca idi. O subayların, generallerin, TSK mensuplarının haklarındaki yargı kararı kesinleşene kadar onurlarının korunması, mağduriyete uğramamaları gerekirdi ve öyle yapıldığı için hükümeti tebrik ederiz. Şimdi aynı hassasiyet Bayan Çiçek'ten esirgenmesin. Teslim edilecek olan şey lütuf, inâyet, iyilik değil, haktır çünkü.

Not: Türkiye Günlüğü Dergisi'nin son sayısı (106), 12 Haziran seçim sonuçları yanında zihin kamaştırıcı bir entelektüel hamûle ile yayınlandı. Birbirinden mümtaz makalelerin yer aldığı dergiyi mutlaka görmelisiniz.

İkinci not: İş Bankası, Martin Gilbert tarafından kaleme alınan meşhur İngiliz devlet adamı Churchill'in mükemmel bir biyografisini yayınladı. Siyasetle ilgilenen herkesin, hasseten parlamenterlerimizin, lakin ille de BDP'li yeminsiz vekillerin okuması gerektiğini düşünüyorum. Tercümesi, kahrı çekilir seviyede (Sühe Sertabiboğlu'na teşekkür), hâsılı ey azizler, zevkli bir okuma şöleni bekliyor sizleri.

Hilary yenge

- Yahu vaktimiz de kalmamış, yarım saate burda olurlar neredeyse; son hazırlıklarımızı gözden geçirelim arkadaşlar. İkram olayını iyice düşündük mü? Ne ikram edeceğiz koca Amerika'nın dışişleri bakanına?
- Parti ocağında çay kaynıyor zaten genel başkanım; kahve de var. Bence abartmayalım. Hilary Clinton'a ne ikram edeceklerini bilemediler dedirtmeyelim iktidar çevrelerine?
- Yav kardeşim, seni kimin listesinden parti meclisine girmiştin bakayım; ha, anlaşıldı. Görüşünü aldık. Başka teklifi olan?
- Koca Amerika'nın dışişleri bakanına, sanki kasaba kıraathanesine gelmiş gibi çay ikram etmek doğru olur mu genel başkanım? Oldu olacak gazoz, limonata, nargile de şeyedelim. Amerikan kültürüne uygun bir şey olsun; bunlar makine kahvesini severler, ondan ayarlayalım. Olmazsa bir koşu köşedeki büfeden bira getirtiriz.
- İyi, yanına fındık fıstık çerez de getirtelim; yanına balık veya ekmekarası köfte, bol soğanlı. Kokoreç de olur. Yahu arkadaşlar misafirimiz bir kadın. Yekden bira ikram etmek olur mu? Biriniz elçiliğe telefon edin, ne içermiş sorun? Ona göre tedbir alınsın.
- Aşkolsun Kemal Başkanım. Liderlik budur işte. Sen neredeysen biz de oradayız vallahi.
- Bırakalım iltifatı arkadaşlar. Dişlerini fırçalamayan kaldıysa hemen lavaboya gidip fırçalasın. Oraya diş macunu koydurttuk. Gürsel sen arkadaşların kravatlarını gömleklerini bir daha kontrol et; bazıları hâlâ takımla turnuvaya gitmiş pehlivanlar gibi bağlıyor kravatını. Üçgen düğüm boğazın ümüğüne iyice oturacak arkadaşlar, ayrıca kravatın ucunu pantolon kemerinin altına sokmak da yok; 60'lı yıllardaydı o, sakın ha!
- Sayın genel başkanım; afedersiniz ama bunlar ayrıntı. Daha hayatsal bir konuya gelmemiz teklifini öneriyorum...
- Hayatsal ne demek yav; durup durup iş çıkarmayın arkadaşlar, basın bir duyarsa tefe kor çalar valla. Zaten bahaneye bakıyorlar... Peki neymiş konu?
- Efendim, turpun büyüğünü heybede unuttuk; Bayan Klinton'a nasıl hitab edeceğiz? Efendim mi diyeceğiz, majeste mi diyeceğiz, ekselansları mı diyeceğiz, miss mi diyeceğiz, misis mi diyeceğiz? Sittin senedir hükümet yüzü görmediğimiz için unutmuşuz bu gibi protokol kurallarını, ne diyeceğiz?
- Bence yenge diyelim sayın genel başkanım!
- Yenge mi, niye yav, nerden yengemiz oluyor ki kadıncağız?

- Kocasından ötürü tabii. Bunun kocası Türk dostu sayılır. Türkiye'de sevilen bir kişidir. Yenge diye hitab edersek hoşluk olur. Kadın kendini akraba yerine koyduğumuzu hissedince memnun olur, sevinir. Bir sinerji oluştururuz böylece...
- Yenge... yenge... Hilary yenge... Süheyl, bu yengenin İngilizcesi nedir, sen bilirsin?
- Afedersiniz genel başkanım, bir an boş bulundum, dalıp gitmişim, ne buyurmuştunuz?
- Yengenin diyorum, İngilizcesi?
- Yengemin İngilizcesi... Vallah ne desem, orta diyelim. Kendisi fakülte mezunuydu ama İngilizce seviyesini bilemem doğrusu. Hayırdır efendim, niçin merak etmiştiniz?
- Efendim, Süheyl Bey konuya muttali olamadı; ben arz edeyim müsaadenizle. Yenge'nin İngilizcesi olsa olsa "Aunt" olur!
- Yuh, elin kadınına teyze diye mi hitab edeceğiz? Büyük kabalık olur. En iyisi "Sister" diyelim, ne dersiniz arkadaşlar?
- İyi de, sister duruma göre hem bacı, hem de hemşire gibi mânâlara gelir. Kadınlar da zannedilenin aksine, kendilerine "Bacı, hemşire" denilmesini sevmezler. Bence olsa olsa "Sister in law" olur; öyle diyelim...
- Yahu birader sende kuş kadar akıl varsa ben de neyim. Bu devlet seni iki sene Amerika'ya niye göndermiş vaktiyle şaşarım aklına. Sayın genel başkanım, arkadaş sizi yanıltıyor. Sister in law yerine göre baldız, elti, görümce gibi anlamlara gelir fakat Amerikalılar bundan neyi kasdettiğimizi kesinlikle anlayamazlar. En iyisi bence "Friend's wife" deriz. Yani arkadaşımın, dostumun, canmın ciğerimin hanımı demek olur. Brother's wife da olur, arkadaşımın eşi demektir. Böyle dersek bir güzellik, bir şirinlik olur,
- Bi dakka, bi dakka en güzeli "Aunt in law" deriz olup biter; tama arayolcu çözüm. Süleyman Bey olsa bunu tercih ederdi. Bir gün böyle oturuyoruz Süleyman Bey'le, dedi ki...
- Yav kardeşim, kabahat size danışanda... Koca Amerika'nın dışişleri bakanı olacak kadını yenge yapıp çıktınız, hanımefendi diyelim en iyisi veya onu da büyükelçiliğe sorun bari...
- Genel başkanım biz sıcak bir ortam olsun; Bayan Kılinton Anadolu sıcaklığını hissetsin, ılgıt ılgıt esen bozkır yellerinde kınalı bir kuzunun anasına duyduğu yakınlığı özümseyerek...
- En iyisi şöyle yapalım canım kardeşim; sen şimdi al şu on lirayı, bana Beypazarı'ndan bir paket peksimet kurusu kap getir, yengen istedi, yarın günü varmış. Çabuk ol ama, yere tükürüyorum, kurumadan getirmelisin tamam mı?
- Emriniz olur genel başkanım, derhal!

- Başkaca Beypazarı'na gitmek isteyen parti meclisi üyesi var mı arkadaşlar? Yok! Şimdi oturuş düzenine geçiyorum.
- Oturuş düzeni dediniz de efendim; acaba diyorum, evden bizim hanımları da getirsek iyi olur muydu? Hani böyle bir sürü erkeğin arasında bir tane sarışın kadın, çekinir filan diye. Eşlerimizi getirmiş olsak biraz elişi, istenmeyen kilolar, fitness, yemek tarifi filan konuşurlardı, ortam ısınınca biz de devreye girerdik. Bence kadıncağızın çok hoşuna giderdi.
- Anlaşıldı. Şeker kardeşim, ben şimdi aşağıya telefon ediyorum, hemen benim makam aracımı alıyorsun; atlıyorsun arabaya, bir koşu Adana'daki il örgütünü denetleyip geliyorsun. Acele etmene gerek yoktur. Üye defterlerini kontrol edersin, şikâyetleri dinlersin, örgütleri kolaçan edersin. Tam yetkilisin. Adana örgütüne selamımı söyle. Oldu? Haydi bakalım, görev başına!
- Anladım efendim...
- Pekâlâ, ben tam karşısında olacağım Bayan Klinton'un, Gürsel sağımda, Muharrem solumda. Ah şimdi Haberal da burada olacaktı ki; gel de arama birader... Geliyorlar mı? Haydi bakalım, aman kimse ağzından yenge filan kaçırmasın ha...

Dokunulmazlığa dokunmak

"Sizin oradan ne gördüğünüz pek de umurumuzda değil, ama biz böyle olmasını istiyoruz" taleplerindeki yoğunluk dikkat çekici boyutlara geldi ve üzerinde durulması gerekiyor.

Mesela BDP sözcüsü, "Demokratik özerklikten dönüş mümkün değil" diyor. Bu cümlede "Biz kararımızı aldık, siz de kabul etseniz iyi olur" edâsı, farklı yerlerde de seslendirilmekte. Ergenekon ve darbe sanıklarının iddianame karşısındaki ilk savunma tavırları benzer nitelikler gösteriyordu; aslında orada olmamaları gerekiyordu ve büyük bir hukuki hata, hatta komplo ile karşı karşıya idiler. Son günlerde bu edâyı hatırlatan bir başka tepki dizisi, şike ithamına maruz kalan futbol adamları ve taraftarında görülüyor. Böyle tepkiler arasındaki ortak nokta, hukuk düzenine karşı örgütlü güç kullanarak galebe edileceğine duyulan inancı seslendiriyor olmasıdır.

Böyle zamanlarda şike meselesine dokunmak, bir yazar için hiç de akıllıca, "müdebbirâne" bir hareket değil. Mesele, henüz "Ateşteki kestane" durumundadır; itham altındakiler kırgın ve öfkeli; taraftarlar ise, yöneticilerinden aldıkları, "Sizin oradan ne gördüğünüz pek de umurumuzda değil, ama biz böyle olmasını istiyoruz" iradesini (Tehdidini de diyebiliriz pekâlâ!) sokağa, sahaya, tribüne yansıtma gayretinde. Beğenmedikleri her yaklaşımı düşmanlığa yoruyor, öfkeyle tepki veriyor, kanaat sahipleri üzerinde açık bir baskı uygulamaya çalışıyorlar. Sâkin bir zamanda kendileri de teslim ederler ki hukuk, bütün şahsi

ve kurum aidiyetlerinin üstündedir; "Benim kanım mavi renkli ve bundan dolayı bana hesap sorulması mümkün olamaz" yaklaşımının tuhaflığını onlar da bilirler teorik olarak. İş pratiğe aksettiğinde herkes, daha önce inşa edilen küçük iktidar adalarına çekilip, orada eski zihin dünyasının sıcaklığını arıyor. "Biz kesinlikle suçlu değiliz" cümlesinin anlamı, "Biz asla suçlu olamayız"dan çok farklı bir şeydir; ikincisi kurumsal bir imanı aksettiriyor ve elbette doğru da değildir.

Biz istediğimiz kadar, "Türk toplumunda Aristokrasi yok; en zenginimizin iki nesil önceki dedesi ya bakkaldır ya manifaturacı" deyip duralım, olup biteni gözden kaçırmışız. Türkiye'de dokunulmazlık herhalde en çok rağbet gören statü haline gelmiş durumda. En basit ifadesi, trafik polisine "Sen benim kim olduğumu biliyor musun"dan başlayan ve en gelişkin haliyle, "Biz bu tribünlerde ne hakimler, ne savcılar ağırladık; her maçtan önce bizden 50-100 bilet isterler"e kadar uzanan bir imtiyaz arayışıdır bu ve zımnında gizlenen tehdit görünmeyecek gibi değildir. Hepsi de, aslında dokunulabilir olduklarını farketmenin verdiği şaşkınlık ve öfkenin söylettiği sözler. Bir noktada anlayış gösterebiliriz; daha önce yapıp-ettikleri şeyler bırakınız suç unsuru sayılmayı, bilakis tam da yapılması gereken şeyler olarak kabul görürken aniden kahramanların maznun durumuna gelmesi kolay hazmedilir irtifâ kaybı değildir.

Basında olsun, hukuk çevrelerinde olsun bu sözlerin neredeyse görmezden gelinmesi ise tesbitimizi doğrulayan bir olgudur. Şu soruşturmalar usûlet ve suhûletle, fazla insanın canını yakmadan kapatılsa herkes için çok iyi olacak beklentisi yaygınlaştırılıyor. O yüzdendir ki vaktiyle dokunulmazlıkları herkesçe kabul gören çevrelerin, üstelik organize suçla itham edilmesi, genel mânâda "taraftarlığın" kimyâsını bozdu ve ayrıştırdı.

Tahkikat ve sorgulama sürecindeki ârızalardan yakınanları ayrı tutuyorum fakat, "Sen bana değil dokunmak, uzaktan elinle bile işaret edemezsin!" tarzındaki asabiyet gösterileri ilginç. Sosyoloji kürsülerinde bunları inceleyenler vardır mutlaka; bizim toplumda dikine ve hızla yükselmek isteyenlerin mâcerası dramatiktir tek kelimeyle ve bu kapsama başarılı olanlar da dahildir; özellikle de başarabilenler.

Güçlü bir topluluğun üyesi veya taraftarı olmak şahsî gururu, itibarı artırabilir; dikine yükselme sevdasındaki Türklerin omuzlarına birkaç telek daha ilavede bulunabilir ama ferdiyet ve şahsiyetin gelişimine faydası olacağını zannetmiyorum.

Hukuktan bile güçlü bir topluluğa ait olmaktansa, güçlüleri bile adil yargılayabilen bir hukuk devleti kavrayışını desteklemeliyiz.

Ulusalcılar, PKK ve liberal vesayetçiler

Önce bir tefrik yapalım ve son yıllarda birbirine yapışık gibi duran Ergenekon yanlılığı ile Ulusalcılığı birbirinden dikkatle ayırt edelim.

Gerçek manada Ergenekoncuların aslında Kemalizm, Ulusalcılık, Türkçülük gibi akımları siper edindiği açıktır. Ergenekonculuk bir doktrin değil, iktidarı ele geçirmek ve kullanmak için yapılanmış bir çete; uygun düştüğü için Ulusalcılığı benimsedi. Elbette örtüşen tarafları ayrışanlardan daha fazla; Ulusalcılığın terkibinde dini kenarda bırakırken Türklüğe abanan "Laikçi muhafazakâr" bir kimya var; bu kimya garip bir şekilde dindarlığa, Kürtlere ve hükümete yönelik bir soğukluğu ihtiva ediyor ama bu zümre içinde milli çıkarlar için endişelenen samimi bir kesimin varlığını da kabul etmek gerekir. Ne var ki samimi kitle, ulusalcı çokluk içinde kendilerini ifade imkânından mahrum.

Silvan saldırısı, Cumhuriyet mitinglerinden bu yana ortalıkta görünmeyen Ulusalcıları yeniden görünür hâle getirdi. İnternet vasıtasıya haberleşerek büyük şehirlerde organize gösteriler düzenlendiler. Gösteri demokratik bir hak; eleştirim gösteri hakkına değil, şehit cenazelerine duyulan öfkenin ifade ediliş biçimine. Psikolojik ortam öyle gergin ki, masum protestolar bile kalabalığın ruhu içinde Kürt aleyhtarı bir mahiyete dönüşebiliyor; nitekim bazı taşkınlıklar yaşandı ama neyse ki polisin müdahalesi ile büyümedi.

Silvan'da 13 evladımızı katledenleri bu eylemlerinden ötürü sevinçten baygınlık raddelerine getirecek en sevimsiz gelişme, yurdun pek çok yerinde Kürtlere karşı ulusalcı mahiyette protesto eylemleri ve taşkınlıkların çıkması olurdu. Ulusalcıların içinde de hamiyet duygusunu taşıyanlar da olmalı ki bu tuzağa düşülmedi. Çok daha gergin ve acılı günlerde bile PKK'nın mel'un eylemlerinden ötürü yaygın Kürt aleyhtarlığı yaşanmadı. Bu tecrübenin kadr ü kıymetini bilmeliyiz; kezâ Kürtler arasında da yoğun bir Türk aleyhtarlığından söz edemeyiz. Onca kanlı vakaya, onca gerilime rağmen ezici çoğunluğumuzun sabrını ve vakarını koruyabilmesinin anlamı çok değerlidir.

Ulusalcılar içinde hamiyet sahibi vatanperverlerin varlığını nasıl kabul ediyorsak, Kürtler içinde de hamiyetperverlerin ekseriyette olduğunu bir kere daha hatırlamak, incitici ve kırıcı davranışlardan uzak durmakla mükellefiz. PKK'ya, şiddete ve cinayete hoş nazarla bakmayan Kürtler Türkiye'nin avantajı ve zenginliğidir. Onlar elbette özellikle devletin Kürtlere bakışında ve hakların tanziminde iyileştirici adımların devamını bekliyor fakat kardeş kavgasını tasvip etmiyorlar.

Ulusalcıların müfrit kanadı ile PKK yandaşları arasında ters orantılı bir kader benzeşmesi var sanki. PKK varlığını ancak silahlı eylemle sürdürebildiği için güvenlik güçlerine saldırıyor; Ulusalcılar ise PKK saldırılarını göstererek hükümeti protesto ediyor, adeta bu yolla varlık sebeplerini hatırlıyorlar. Denklem basit; bu mesele çözüldüğünde Ulusalcılar ve PKK taraftarları hızla marjinalleşerek ufalanıp kaybolacaklar; kısaca birbirinden beslenen bu iki topluluk çözümün değil, çözümsüzlüğün bir parçası durumundalar ve muhtemelen kaderleri de aynı olacak.

Bu arada Silvan faciasından sonra bazı liberal yazarların, “Hükümet Kürt siyasetine verdiği sözleri yerine getirmedi; eylemlerin bir sebebi de budur” şeklinde yorum yaptıklarına şahit olduk; bu fikir erbabına göre çözüm, Öcalan’ın bir şekilde affedilerek aktif siyasete dönmesi, KCK sanıklarının salıverilmesi, anayasa çerçevesinde Kürt varlığının kabulü cinsinden tavizlerdir. İçlerinde hayli tecrübeli gazetecilerin de bulunduğu “Kavga istemiyorsan saldırgana itaat et” anlamına gelen tavsiyeler üreten bu topluluk, herhalde Kandil Dağı’nda olduğu gibi Cumhurbaşkanlığı uçağında da aynı derecede ilgi ve ikrama mazhar olduklarından başlarında “âkil adam” tüyü taşıdıklarına inanıyor galiba. Liberallerin Türkiye’de anayasal düzenin demokratikleşmesinde ve darbe krizlerinde takındıkları tavır doğru ve değerliydi fakat hükümet politikaları üzerinde bir nevi “Liberal vesayet” kurma istekleri dikkat çekiyor ve sevimliyken sevimsizleşiyorlar.

Artık çözümün eskisine göre daha tutarlı ve gerçekçi bir yol haritası var; ilki, saldırganı caydırmak; bunun için gerekirse güvenlik güçlerini reorganize etmek; ikincisi ise demokratik hakların kazandırılmasında kesinlikle tereddüt göstermeden yola devam etmek.

Kriz günlerini sabır, akıl ve emekle geçeceğiz, geleceğimizi yine Kürtlerle aynı yerde, aynı sokak ve mahallede beraber paylaşacağız inşallah.

De get la! (*)

Gelen son haberlere göre Ağrı mıntıkasını Ermenistan'ın yeni kuşak gençleri alıyor; buraları zaten Batı Ermenistan toprağı imiş. Reisicumhur Serj Sarkisyan, okul gençliğine, "Biz Karabağ'ı aldık, siz de ilerde denk düşürürseniz Ağrı'yı alır, görevinizi yaparsınız" demiş.

Belki bu hususta hamiyetperver Ermeni gençlerinin parmağını kımıldatmasına bile gerek kalmayacak, çünkü esaslı bir kafa çatlağı ile mâlul bulunduğu tâ buralardan anlaşılan Norveç tapınak şövalyesi Breivik, sadece Ağrı ve civarını değil, neredeyse tâ Sivas'a kadar bütün doğu ve güneydoğu Anadolu mıntıkasını Ermenilere peşkeş çekmiş bulunuyor. Üstad Breivik, eli değmişken İstanbul başta olmak üzere Trakya ve Ege'yi de Yunanistan'a münasip görüyor.

Beni en çok şaşırtan husus Breivik'in Türkler'e yiyecek ekmek, içecek su bırakacak derecede merhametli oluşudur: Antalya dolaylarından Akdeniz'e bir liman bırakılan İç Anadolu platosu Türkiye'ye tahsis edilmiş. Merak ettim, Sevr haritasına baktım; bu adam daha mâkul çıktı; ya bunun yerine, "Kökünüze kibrit suyu bre, bire kadar kırsak ne lazım gelir çekirge sürüsü" deseydi ne yapacaktık? Ne var ki burada önemli bir mesele ortaya çıkıyor; mâlum bizim "Beyaz Türk" takımından bazı arkadaşlar ötedenberi, "Bölünsek ne olur ki, zaten Türkiye'nin batısı AB normlarına yaklaşmış durumda; toplam katma değerin yüzde 80'ini batı üretiyor; verelim istedikleri yerleri, girelim AB'ye, keyfimize bakalım" deyip duruyorlardı; bu durumda Beyaz Türklerimizin ya Yunan tabiyetine geçip (Muhtemelen Ortodoks Kilisesi aracılığı ile vaftiz edilmeleri de istenecektir kendilerinden), ufak ufak Rumca kurslarına yazılmaları veya

daha kötüsü Türklerin (Karabudun'a mensup niteliksiz ve gariban Türklerin) iskân edileceği orta Anadolu dolaylarına hicret ederek bulgur pilavı ve etlekmek kürü refakatinde kırsal hayata yazılmaları icab ediyor ki ben şahsen böyle bir ihtimâl vukuunda çamaşır suyuyla ağartılmış Türk takımının mahalle baskısına maruz kalmaktansa, tanassur etmeye daha yakın duracaklarını tahmin ederim.

Bu durumun en ziyade BDP'li arkadaşları alâkadar edeceğini zannediyorum, zira Breivik'in Ermenistan'a verdiği topraklar, üç aşağı beş yukarı BDP milletvekili Bengi Yıldız ve arkadaşlarının demokratik federasyon ilan ettiği yerlere rast geliyor. "Hoop birader, biz burada daha önce demokratik bir özerklik şeyapmıştık, ağır olun bakalım" derler mi, yoksa, "Size bir özerklik ilan edersek görürsünüz gününüzü, basın geri be" diye sert çıkarlar mı bilinmez.

"Oğlan yer oyuna gider, çoban yer koyuna gider" diye bir söz vardır; bizim memleket biraz o manzarayı vermeye başladı. Bayırın psikopatının bin bilmem kaç küsürlük "tez"inde kafayı taktığı başlıca mesele Türkiye ve İslâm. Biz ne kadar burada, "Ayol biz öyle bildiğiniz Müslümanlardan diiliz, ayıptır söylemesi laik olduk" diye paralansak da aldırış etmeyip ellerine bir boyalı kalem, Türkiye haritasını keyiflerine göre çizip doğruyorlar. İçlerinde en akıllısı ise davulu boynumuza asıp tokmağı eline alarak, "Ankara'ya vergi vermeyelim ama merkezî bütçeden para isteriz ha!" diye çocuk kandırmaca peşinde.

Bir şey söyleyim mi: AB mevzuatı çerçevesindeki demokratik özerkliğe geçemeyişimizin başlıca müsebbibi, işte bu antika, ön yargılı ve ırkçı kafadır. Dertleri üzüm yemekten ziyade bağcı dövmek olduğu için, uygulama haklı olarak geciktirildi; şimdi ise BDP'liler tarafından bir daha zor ıslah olacak derecede sakatlanıp lekelenmiş durumda.

Şöyle bağlayalım: Önce kendi aranızda anlaşınız, ağız birliği ediniz, sonra isterseniz hep birlikte veya teker teker buyrunuz...

Efeler, kedinin kanadı olsa, gökte kuş bırakmazdı!

Not (*): Yazı başlığı Norveççe değil orta Anadolu şîvesidir.

Ramazan'da oruç yemenin incelikleri

Hâmileyseniz zinhar! Bebek emziriyorsanız kezâ!

"Hazır Ramazan gelmiş, perhize gireyim, diyet yapayım bir taşla iki kuş" diye kurnazlık düşünüyorsanız, uzmanlar "Kesinlikle hayır" diyor ve sağ ellerinin işaret parmağını tehdid makamında sallayarak "Cık cık" yapıyorlar... Zira çok uzun süre aç kalındığı için metabolizma yavaşlıyor ve daha fazla yağ depoluyormuş. Çâre, sık ve az yemek. Eh bu arada oruç da tabiatıyla güm; ah yazık, fakat yapılacak bir şey yok...

Kalp hastalığı, yüksek tansiyon, şeker gibi kronik sıkıntılarla mücadele edenlerin mutlak doktorlarına görünmeleri ve "Oruç tutabilir miyim doktor?" diye sormaları gerekiyor. Eğer yüreğiniz yine de rahat etmiyorsa, soruyu aynı doktora üç kere sorabilirsiniz; nasıl olsa cevap değişmeyecektir...

Sahura kalkamadıysanız geçmiş olsun; bu uzun ve sıcak yaz günlerinde sahursuz oruç tutmakla intihara tam teşebbüs aşağı-yukarı aynı şey. Ben söylemiyorum, üniversitelerin beslenme kürsüsü uzmanları söylüyor.

Kalbiniz kirliyse, niyetiniz bozuksa, sinirliyseniz, oruç tutuyorum diye elâlemi kırıp geçiren takımındansanız, oruç tutmak iş ritminizi ağırlaştıracaksa, kalp kıracaksanız, ikindiye doğru korsanlama şekerleme imkânları arayıp kaytarmaya bakacaksanız oruçtan uzak durmalısınız. Yaramaz. Boşu boşuna aç kalmaktan farkı yok efendim; ben söylemiyorum, işyeri psikolojisi uzmanları söylüyor.

Başka insanların hayatı sizin dikkat ve uyanıklığınıza bağlı bir meslekte, meselâ pilot, otobüs şoförü, doktor, kaptan iseniz, ya meslekten ya oruçtan vazgeçmelisiniz. Vatan hizmetinde iseniz, Ezher ulemasının fetvası var; vatan hizmeti ibadetten mâduddur. Katiyyen olmaz. I-ıh... Aksine vebâli var; sevap kazanacağım derken, tövbe tövbe...

Demek yine de oruç tutmak istiyorsunuz; peki, nüfus kâğıdınızı göreyim? A o da ne ayol, siz daha çocuksunuz henüz, reşid olunca yeniden müracaat ediniz, şimdi olmaz, mümkün değil.

Ha, az kaldı yolculuk hâllerini unutuyorduk; yolcu iseniz boşuna niyetlenmeyiniz efendim, hattâ zararlı. Sizin de buyurduğunuz gibi dünya hayatı zaten başlı başına bir yolculuk, biz her daim yolcuyuz diye de bakabilirsiniz "sorunsal"a. E, yol hâli, meşakkat hali...

Peki ya siz? Yaşınızla ilgili yorum yapmak istemem beyefendi, fakat vaktiyle Kenan Paşa Kuleli'de askerî talebeyken hafta sonları onunla Çengelköy kahvelerinde gazozuna tavla oynamış bir akranı gibi görünüyorsunuz. Olmaz beyefendi. Lütfen! Siz de hanımefendi, kim bilir ne oruçlar tutmuş olmalısınız vaktiyle, bence yetişir, hattâ belki artar bile; sahi, oruç hesabından alacaklı olabileceğinizi hiç düşünmüş müydünüz? Niçin olmasın?

Ülseriniz yok, tansiyon, kalp şeker vaziyetleri normal; yaşınız elverişli, hâmile, emzikli, kaptan, pilot, otobüs sürücüsü değilsiniz; kalbiniz temiz, istikametiniz düzgün demek? Hmm; bakalım sizin için ne yapabiliriz? Peki, konuya şöyle yaklaşalım, bir de gönlünüze danışınız efendim; gönlünüz ne diyor bu işe? Gönülsüz iseniz boşuna kendinizi yorup, akşamlara kadar aç-susuz kalmanın âlemi yoktur. Yiyebilirsiniz efendim, hattâ afiyet olsun.

Dinimiz kolaylık dini olup, zorlamaya mahal yoktur.

Efendim yarım doktor candan, yarım hoca imandan edermiş; siz yine de bana aldırmayınız; orucunu tutanların, tutamayanların ve tutmaya gönlü olmadığı halde kalbinin bir yeri yaralı-

bereli duranların Ramazanı'nı tebrik ediyorum. Cenab-ı Hak, cümlemizi şu güzel ayın rahmetiyle yıkasın; insanlığımızı, İslâmlığımızı artırsın.

"Türk" veya sivilceye merhem

Bir şey yazar veya konuşurken çokluğu ifade bâbında sözün gelişi ne zaman, "Türk toplumu" veya "Biz Türkler" demek ihtiyacını hissetsem, içimde bir yerlerde tetikte duran fren mekanizması gacırdayarak harekete geçiyor, "Öyle demeyelim" diyor, "Herkesi Türk saymak ve kabul etmek bazı insanları rencide edebilir" diye fısıldıyor, "En azından, -anayasal mânâda Türk- diye özel bir parantezle gerçek niyetini belirtmelisin ki ırkçı sanmasınlar" diye ekliyor, "Sen en iyisi şu Türkiyeliyim lâfını benimsesen iyi olacak" diye giderayak mesaj bırakıyor.

Türkiyelilik mi? Ne münasebet yahu; hâlâ oralarda mıyız yani?

Garâbete bakınız, "Türkiyeliyim" demeye bir türlü dönmeyen dilim, "Türk" kelimesini kullanmak iktizâ ettiğinde kendini çimdikleyip durmakta. Kimsenin altını çizdiği yok fakat Türk kelimesi enikonu tehlikeli, elektrikli bir kavram haline gelmiş.

Tekrar be tekrar söylemenin gereği yok akıl sahipleri için ama mecburum işte: Eğer bizim anayasamız, vatandaşlık bahşettiği her kişiye "Evladım, sen etnik olarak Türk'sün ve öyle kalacaksın!" diyorsa, ben ve benim gibi düşünenlerin bu dayatmayı saçma bulduklarını ayrıca belirtmeye lüzum yoktur. Türkçülüğün en revaçta olduğu yirmili yıllarda bile 1924 Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'nun tarif ettiği "Türk" kavramı bile etnik bir kalıba girmeye zorlanmamıştır kanun dili itibariyle. Diyor ki 24 Anayasası'nın 88. maddesi: "Türkiye ahalisine din ve ırk farkı olmaksızın vatandaşlık itibariyle (Türk) ıtlak olunur."

Diyelim ki kanun böyle yazıyordu ama öte yandan Kürtlere hitaben, "Siz Türksünüz ama farkında değilsiniz, siz dağlı Türklersiniz, öz be öz Oğuz soyundan gelen kardeşlerimizsiniz" de diyenler de devletin -karşıdan bakılınca- aklı başında görünen birtakım yetkili ağızları idiler ama insaf buyrulsun; en azından yirmi seneden beri, şu mâhut "Kart-kurt" edebiyatı fiilen terkedilmiş, bir mizah unsuru haline gelmiştir. Müfrit ırkçılar dışında Kürtleri zorla Türk sayan kimse kalmadı.

Tamam, Kürtler Türk filan değil, eben an ced Kürt kavminin evlâtları. Vaktiyle hatâ edildi, hattâ insanın en aziz aksâmından birini teşkil eden kimliği konusunda zorlamalara tevessül edildi ama bu saçmalık -Elhamdülillah- bitti. Kürtler, Türkçeden tamamen farklı bir yapıya sahip, kadim ve saygıdeğer bir dil konuşuyorlar; farklı bir tarihe, kökene, kültüre ve edebiyata sahipler ama mevcut anayasaya göre "Türk" vatandaşlığını ve Türk toplumunun üyeliğini taşıyorlar.

Yani bir yerde lâfın gelişi, "Biz Türkler şöyle yapmayız, şunu severiz, bunu sevmeyiz" derken isteseniz de istemeseniz de Kürtleri ve sair Türk olmayan Türk vatandaşlarını da kasdetmiş

oluyoruz. Bunda gocunacak, alınganlık meselesi haline getirilecek bir hâl yok bana göre fakat Türkçü'nün nasıl aşırısı varsa, Kürtçü'nün de aşırısı var. Nerede Türk lâfzı geçse celâllenip, "Hayır efendim, bizi asimile edemezsiniz" gibisinden tepki gösteriyor, yeni anayasada bu durumun düzeltilmesini istiyorlar.

Uzun uzun izaha çalışıyorum ama faydasızlığının farkındayım aslında: Teşekkül halindeki milliyetçi bir feverânı, mantıkla yatıştırmak mümkün değildir. Hatırlatmak abes olacak ama vaktiyle "Türkler" de o istasyonlardan geçti, Kürtler de geçecektir. Biz Türkler, Türk olduğumuzu kabaca XIX. yüzyılın sonlarına doğru keşfettik. Önceleri "Hangi millettensin?" sualine, kısaca, "Müslümanım çok şükür" cevabı verilirdi. Sonra Türklüğümüzü farkettik; bazı abiler, amcalar, hocalar ve liderler bize Türklerin öteki kavimlerinden daha asil, savaşkan ve yapıcı olduklarını söylediler, hoşumuza gitti, inandık. Daha sonraları başka kavimlerin de başından geçen şeyleri okuyunca (Genel ve mukayeseli tarih yani), pekala başkalarının da asil, iyi, savaşçı ve yapıcı olabildiklerini gördük.

Duygularımız incinmedi. Türk olmak ne ayıptı, ne de başlı başına bir fazilet teşkil ediyordu. Bir insanın kavim mensubiyetiyle arlanmasının da iftihar etmesinin de lüzumsuzluğunu yeni yeni öğreniyoruz. İnsana değer veren şey, onun menşei değil, aklı ve eliyle yapıp ettiği şeylerdir. Anladık ve bu ölçü hoşumuza gitti. Esasen biz Türkler bu konuda "yitiğimizi bulmuş" da sayılabiliriz. Müslümanlık, mâlum, insanları değer sıralamasına tabi tutarken muttaki ve muvahhitleri başa koyar; Peygamberimiz ise ırkî vasıflarıyla değil, güzel ahlâkı ile öğülmüş bir kuldur. Biz eskiden böyle düşünür, böyle bilir, böyle amel ederdik; şimdi yitiğimizi tanıyınca, "A ne güzelmiş" diye seviniyoruz.

Kürt kardeşlerimiz bu istasyonlardan geçecektir ama böyle bir mecburiyetleri yok. Milliyetçiliğin son iki asırdaki tezahürleri genellikle insanlığın karnını ağrıttı, başağrısı yaptı. Kişinin kendi kavmine meyil göstermesi çok insanca, tabii bir yöneliştir de, her haslet gibi tadında ve derecesinde tutulmalıdır. İnanmayanların neticede birkaç istasyon ötede görüp görebilecekleri hikmet budur.

Sevgili Kürt kardeşlerimiz, Boşnak, Çerkes, Arap komşularımız, arkadaşlarımız, eğer bir mânâsı varsa bizler de Türkleriz. Esasen Türklerin etnik bakımdan mütecanis bir topluluk olup olmadıkları da tartışma götürür bir iştir. Vaktiyle şairin birisi, "Kâfire kafa tutan Türktür" demişti ve hoşuma gitmişti (Buradaki kâfir gayrımüslim değil arkadaşlar, "Zındık", "İslâm'a düşman" mânâsındadır, önemli). Bu devleti biz Türkler tek başımıza kurmadık; daha önceleri de tek başımıza değildik ve aslında hiç tek başımıza olmadık; hep sizler de vardınız; başkaları da oldu. Bunu sizlere rüşvet-i kelâm faslından söylüyor değiliz, tarihin gösterdiği nüktedir. "Bütün Osmanlılar Türktü" lâfı anlamsızdır, yanlıştır ve bu noktada kavmime bir hoşluk yapmak isterim; bizimkiler "bir araya getiren ve beraber tutan" bâbında vaktiyle önemli hizmetlere vesile olmuşlardı. Erken cumhuriyetin ergenlik sivilceli milliyetçi bürokratları bu

fonksiyonu unuttular, gönül kırdılar, kalp yıktılar, köy de yaktılar, doğru değildi, zulmü alkışlayacak halimiz yok.

Dün Osmanlı kelimesi aynı işi görürken bugün Türk kelimesi tefrikaya sebep oluyor. Kelimelerin de kalbi, izzetinefsi vardır; kadrini bilmedik, içini dolduramadık. Bugün Osmanlılıktan, Türklükten kalan yeri kusura bakmayınız, Türkiyelilik hiç doldurmaz. Amerikalılık yetmişiki buçuk millete arslanlar gibi sıfat olur, benimsenir ama bugün ağzından "Türk milleti" sözü çıkan bir öğretmen, bir politikacı, bir yazar ille de "Ama anayasal anlamda..." diye ilave parantez açmaya mecbur hisseder kendini.

...

Bu sivilcelerden tez kurtulmak için en keskin merhem, tarih okumak arkadaşlar, üstelik kendi kavmimizin abartılı tarihi değil, mukayeseli, genel tarih. Şiddetle tavsiye ederim.

2011

31 Ağustos

Atatürk'e dua okunur mu? Zaman Gazetesi

29 Ağustos

Selîm bir kalp, Somali ve biz Aksiyon Dergisi

29 Ağustos

Mercimek! Zaman Gazetesi

28 Ağustos

Bir bayram hikâyesi Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

27 Ağustos

Teşekkürler Işık Paşa Zaman Gazetesi

24 Ağustos

Muhalefetin de bir hudûdu vardır Zaman Gazetesi

22 Ağustos

Silahlı Kürtler, Sevr mi istiyor? Aksiyon Dergisi

22 Ağustos

Mübârek günde rakılı yazı Zaman Gazetesi

21 Ağustos

Köşe yazarına kız verilir mi? Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

20 Ağustos

Son feodal Kürt ağası: PKK Zaman Gazetesi

17 Ağustos

Yazık Zaman Gazetesi

15 Ağustos

Süper Liig bitmesiin!... Zaman Gazetesi

15 Ağustos

Din aromalı ürünler pazarlıyorum... Aksiyon Dergisi

14 Ağustos

Reform yapıyorum; biri beni tutsun! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

13 Ağustos

Alçağa ne mutlu! Zaman Gazetesi

10 Ağustos

Necati hoca versus* Nihat hoca Zaman Gazetesi

08 Ağustos

Milliyetçilik ideolojisi ve Türkler Aksiyon Dergisi

08 Ağustos

Yaklaşın, size bir hikâye anlatayım... Zaman Gazetesi

07 Ağustos

Light oruç Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

06 Ağustos

Sen kaç yiğidim; ben bunları oyalarım! Zaman Gazetesi

03 Ağustos

Ordular ve Ülkücüler Zaman Gazetesi

01 Ağustos

Breivik: Avrupa'nın derin paradoksu Aksiyon Dergisi

01 Ağustos

Asmalımescid direnişimiz engellenemez Zaman Gazetesi

Asmalımescid direnişimiz engellenemez

Şu an itibariyle Türkiye'nin en önemli meselesi, bugün toplanması beklenen Yüksek Askerî Şûra toplantısı değildir efendiler.

Alelâde memleketlerde hangi generalin hangi rütbeye yükseltilip hangi mevkie getirileceği alelâde vatandaşları ilgilendirmez. Geçtiğimiz Cuma günü itibariyle biz de ufaraktan alelâde bir ülke olmaya başlamış durumdayız. Dolayısıyla geçtiğimiz Cuma günü dört kuvvet komutanının birden emeklilik talebiyle yerlerini boşaltmaları, bazılarının zannettiği gibi "Devlet krizi" filan anlamına gelmiyor; daha doğrusu geliyor, şöyle ki,

- Bu bir "Devlet krizi" değildir ama bir "Devlet" krizi olduğuna şüphe yoktur!

"Arada ne fark var?" diye düşünenlerin, yukarıdaki cümleye konulmuş tırnak işaretlerinin yerlerini derin derin incelemesinde fayda vardır; ârif olanlar çoktan anladı fakat mânâ eksik kalmasın diye ilâvede bulunalım: Geçtiğimiz cuma günü çıkan "Devlet" krizi, bizi değil yalnızca bir partimizi ilgilendiriyor; iç işleridir ama yine de tesbit etmekten geri duramayacağım: Teşhis doğrudur ve bu kadar tevriye yetişir diyerek daha önemli bir yurt meselesine parmak basmak istiyorum.

Bu konu, güzel İstanbul'umuzun Beyoğlu semtinin Asmalımescid civarındaki birkaç sokakta kaldırımların maruz kaldığı faşizan ve antidemokratik uygulamalardır.

Yukarda adı geçen mıntıka Türkiyemiz açısından çok önemlidir; vakıa bu satırların yazarı olarak o sokaktan sadece bir kere geçmiş olsam da mevzûnun ehemmiyetini inkâr edemem. İntellijansiyamızın kalbi o sokakların döşemelerinde atıyor, ruhu ise o sokaklara bohemsever mıntaka esnafımız tarafından büyük bir feragat ve fedâkârlıkla atılmış bulunan iskemle ve koltuklarda yorgunluk çıkarıp kendine geliyor.

Peşinen safımı belli edeyim ki, sol intellijansiyamız şu fakiri deftere nâmevcut yazmasın; bu meselede belediye bednamdır efendiler, bednam ve bedhâh; evvelâ Beyoğlu belediyesi, ardından büyükşehir, onun ardından valilik, içişleri bakanlığı, başbakanlık, hükümet, hatta Cumhurbaşkanlığı da bednam ve bedhahtır. Siz bu listeye Nato'yu, Obama'yı, Kaddafi ve Berlusconi'yi de ilave edebilirsiniz.

Kahraman ve hamiyetperver sokak müşterilerinin ve esnafın son gazâsını tebcil ediyor, cümlesinin pâk alınlarından pûs eyliyorum; faşist belediye milislerine karşı iskemle ve masalardan müteşekkil komün barikatlarında yurtsever arslanlar gibi direnen intellijansiyamızın Asmalımescid sokaklarında "bir tatlı huzur" bulma hakkını ilânihâye destekliyorum. Bu gibi mübârek ve mübeccel mıntakalarda eğlence yeri sahibi esnafımızın ontolojik duruşu ve mücadelesi engellenemez; bu şanlı bayrağı oradan kimse indiremez.

Biz bu vatanı bunun için kurtarmadık efendiler; gece yarısı zorba zâbıtalarınızla basıp sokağın mesâhasına birer kır çiçeği, birer ortanca topu gibi sereserpe yayılıp dağılmış iskemle ve masaları hoyratça, hayınca toplayıp sanki suç malzemesi imiş gibi kamyonlara doldurup depolara kaldırmanız için kurtarmadık. İşgaliyeyse verdik kardeşim, daha ne istiyonuz?

Yok Yaş toplantısı, yok devlet krizi, olmadı yeni anayasa çalışmaları felân... Gündemi değiştirmeyiniz ey ehl-i vatan. Bugünün direniş barikatları Asmalımescid'dir; burun kıvırıp entel yatağı diye sahip çıkmazsanız yarın bunlar ruhsatsız binalardan ruhsat, kaytarıcı vergi mükelleflerinden vergi istemeye bile kalkışabilirler. Aymazlık zamanı değil dostlar, safları sıklaştırma zamanı (Cemaat dışarda kalıyor!)

Yurtsever muhalefet cephesini bu savaşımda yanımızda görmek en tabii arzumuzdur ama, "Bu bir devlet krizidir" felân diyeceklerse eksik olsun, istemez, âleme makara olmayalım!

Oh yahu; ben de yazdım; bir ferahladım, bir hafifledim...

Breivik: Avrupa'nın derin paradoksu

60'lı, 70'li yıllarda, meseleleri halledecek köklü tedbirler hakkında fikri bulunmak, neredeyse liseyi bitirmiş her gencin imtiyazı gibi bir şeydi.

Büyüklerimiz buna siyasetle uğraşmak diyordu ve bize hep "Siyasetle uğraşmayın, mektebinizi bitirin" diye tavsiye ediyorlardı. Biz, siyasetle uğraştığımızı zannederken, aslında toplumu gönlümüzün çektiği gibi tasarlamakla meşguldük. En azından kendi adıma konuşmak nezaketini göstereceğim, çoğumuzda ahmaklık derecesinde bir iyimserlik ve yeterlik duygusu vardı. Bu derece çok şey bilmek ve başkalarına anlatamamak sinir bozucuydu. Total ve kesin çözümlerimiz vardı; mesele çözerken, özünü değiştirmek için kafa yorduğumuz toplumun fikrini sormak hiç aklımıza gelmezdi.

Anlattıklarım sağı da solu da aynı derecede kapsar; özellikle ahmaklık derecesinde iyimserlik ve yeterlik duygusu meselesi...

Avrupa'yı yabancılardan, göçmenlerden ve hassaten Müslümanlardan temizlemek için 1500 sayfalık kitap yazdıktan sonra işe 70 küsur vatandaşını öldürmekle başlayan Anders Behring Breivik'in ifadesindeki bir cümle, bende âdeta bir tokat tesiri yaptı desem yeridir:

"Norveç toplumunu değiştirmek istiyordum" diye yazmış Breivik.

Bu arzu, yakın zamanlara kadar meşru, hatta masum bir meşgaleydi, artık değildir, hatta suçtur. Toplumda değişmenin iki ana yolu ve üslûbu var. İlki, toplumu veri kabul ederek onun hayat şartlarını iyileştirmeye yönelik sosyal politikalardır ve dünyanın her yerinde kabul görüyor. Eğitimin yaygınlaşması, kalite artışı, açlık ve yetersiz beslenme ile mücadele, yaygın hastalıklarla savaşmak, önleyici sağlık tedbirleri, istihdamın artırılması, mesken ve altyapı politikaları bu cümledendir. İkincisi, toplumu önceden belirli bir ideolojik hedef doğrultusunda değiştirmek için gerektiğinde zorlamayı meşru gören anlayıştır ve bu tarzın en keskin örneklerini yakın tarihte önce Rusya'da Leninist ihtilâlle gördük; ardından Orta Avrupa'yı sersemleten Nazi ve Faşist yönetimleri göründü. Onları Çin takip etti. Bu örnekler, toplumun ancak zorla değişime tabi tutularak ıslah edilmesi hakkındadır ve dikkat çekilmesi gereken husus, toplumun bu esnada âdeta bilincini kaybetmiş, ölmek üzere olan bir hasta gibi kabul edilerek "iyileştirici" tedavinin, onun iyiliği için ona rağmen ve zorla uygulanmasıdır. Buna kimsenin hakkı yok.

Breivik gibilerinin kendi toplumlarında genel kabul görmüş hallerine kısaca Faşizm diyoruz. Ana karakterleri otoriter ve totaliter düzenleme taraftarı olmalarıdır; "İdeal toplum" fantezilerinden hareket ederler ve gayeye varmak için kendilerine hukuki ve ahlâki bir sınırlama getirmeyi reddederler. Toplumu değiştirmenin, proleterya ihtilâlinin, ârî ırkın, hakiki dinin veya inkılâbın gerçekleşmesi başlı başına kutlu ve uğurlu bir maksattır; çabuk ve sert hareket etmeyi severler, şiddet kullanırlar ve ahlâken kimseye karşı sorumluluk duymazlar.

Avrupa, çok ilginç bir kıta. Bilimde, teknolojik atılımda ve yüksek fikrî faaliyette dünyaya önderlik eden Avrupa, 20. yüzyıl başlarında dünyanın her yerinde aydınlanma düşüncesinin kâbesi gibi saygı gören bir itibara sahipti. Ne var ki bu entelektüel, ilmî ve teknik yoğunluk,

1914'te kopan savaşta, Avrupa'nın en ileri sayılan ülkelerinin birbiriyle boğazlaşmasını engellemedi; belki teşvik bile etti. Avrupalı ordular, birbirlerini ateşle, kanla, zehirli gazla boğdular; yirmi yıl kadar devam eden kısa ateşkesten sonra ikinci hesaplaşma, ilkine rahmet okutacak derecede kanlı ve topyekun cinayetlere sebep oldu. Avrupa, XX. yüzyılda özgüvenini kaybetti, sarsıldı ve geriledi. Avrupa Birliği, sarsılan Avrupa'nın kendi değerlerine dönüş gayretiydi ama değerler konusundaki zihin bulanıklığı yüzünden müşterek Avrupa fikri başarısız oldu. Avrupa'da bugün, Avrupa toplumlarını yeniden tasarlamak, değiştirmek isteyen aşırı sağcı ve fanatik Nazi ruhunun hayaleti dolaşıyor.

Breivik, Avrupa'nın paradoksudur ve asla ferdî bir örnekten ibaret değildir. Daima yüksek refah seviyesinde yaşamak, az çalışmak, uzun ve konforlu yaşamak ve dışarıdan gelen etkilerle rahatsız edilmemek amacına saplanıp kalmış Avrupa'nın kâbusu dün Faşizmdi, bugün Breivik ve benzerleridir. Bu bunalımı aşmak ve kâbustan çıkmak için Avrupa'nın toplumu değil, kendi değerlerini gözden geçirmesi ve değiştirmesi gerekiyor; nadir ve cılız sesler dışında Avrupa'nın havsalasından bu gerçeği terennüm eden ses çıkmaması ilginçtir.

Breivik, Avrupa'nın en çirkin çocuğu değil; olsa olsa miadını doldurmuş bir medeniyetin tabutuna çakılan çivilerden biri...

Ordular ve Ülkücüler

O fotoğraf doğru fotoğraf; askerimizin bugüne kadar kendi içinde liste tanzim edip siyasilere imzalattırarak hükümet ve meclisi noter mevkiine koyması yanlıştı; biz buna yıllarca müsaade etmekle orduyu kendisi için varolan bir kurum yaptık ve haksızlık ettik.

Görevini kendisi yazan bir kurumun bundan daha iyi cümle kurması beklenemezdi. Bu yanlışı ordu içinde görüp değerlendiren az adam çıktı, buna üzülmeliyiz. Orduda özeleştiri yapmaya kalkışanların hâlâ aşağılanması, yalnızlaştırılması, köşeye itilmesi "Orduevine nasıl gideceksin bu yüzle" diye muahezeye uğraması câlib-i dikkattir.

Ordunun ayrı bir yargı sistemi bile var ama kendi zaaf ve nâkısesini görebilecek bakış açısı yok demek ki. "Güç bozar, mutlak güç mutlaka bozar" sözü herkes için geçerli. Ordu, devlet içinde toplam gücün önemli bir kısmını kuruculuk kıdeminden ve Milli mücadeleyi kazanmış olmanın verdiği onurdan ötürü sahiplendi ve denetimsiz kullanmaya alıştı. Darbe yapıp seçimle gelmiş başbakanı astırabiliyordu ama velev ki herhangi bir generalini aklından darbe geçtiği için yargılamak lüzumunu hissetmiyordu.

Aşırı güç dejenere eder, öyle oldu. Şimdi olup bitenler, orduyu geçelim, devletin menfaatinedir. Hayırlı oldu, inşallah fazla gecikilmemiştir.

Askerlerimizin bu günlerde mahzun durmasına pek gönlüm razı gelmiyor ama lazımdı, gerekliliğine inanıyorum. Sistem kendi ârızasını görmeyince hariçten müdahale

kaçınılmazlaştı. Yıllardan beri tekrar edip durduğum asıl tehlike, ordunun muhariplik vasfını kaybetmesi ihtimali idi. Rutin uygulama ve askerî edebiyat, hamâsetin tekrarı üzerine kurulduğu için muhariplik ruhunun eksikliği hissedilmeyebilir, hatta daha kötüsü eleştirinin mahiyeti anlaşılmaz, "Neden bahsediyor bu adam" tepkisi verilebilir. Askerin muhariplik vasfına bir toplum az ihtiyaç duyar ve ihtiyaç duyduğunda onu yerinde bulabilmelidir.

Bizim ordumuz internet medyacılığında bile boy göstermiş; "Hayatın her alanında biz varız ve başarılıyız" iddiasını pek severlerdi, hâlâ var mıdır bilmem. Sanatkâr-zanaatkâr, ehl-i hüner olmanıza gerek yok; muharip olmanız şart ve kâfidir; artısı gerekmez. Muhariplik vasfınıza ihtiyaç duyduğumuzda o vasfı yerinde bulamazsak ikaame edebileceğimiz bir başka yer yok. Orduların yedeği olmaz, alternatifi hiç.

Bazen düşünürüm, "Ahali hâlâ Ülkücülerde ne buluyor?" diye; cevap tavazzuh ediyor: Geleneksel muhariplik ruhu, yiğitlik ülküsü, toplum uğruna adanmışlık ve feragat hisleri. Tek kelime ile recüliyet; ahalinin ürkeklik değil erkeklik diye tarif ettiği şey. 12 Eylül'ün Mamak işkencecileri, dayak ve küfürle haysiyetini kırmaya çalıştıkları ülkücüleri, "Siz kim, devlet kurtarmak kim; sırtınızda gömleğiniz yok" diye manevi bozguna sürüklemişlerdi. Sırtında gömleği yok ama yüreğinde, işkencecilerde, kaşarlanmış bürokrat takımında olmayan bir recüliyet vardı. Toplum bunu gördü ve hayal kırıklığı pahasına o yiğitlik ve dürüstlük ruhunu yedekte tutuyor.

Olayları okumuyor musunuz; parçaları ucuca getirdiğinizde halkın Ülkücülere nasıl bir rol verdiği beliriyor. Ülkücülüğün o kısa ve dramatik tarihine bakınız; orada fikrî hâmule ağırlığı değil, yerine göre ondan kadar değerli bir celâdet ve vakar duruşu göreceksiniz. Halk irfanı böyle şeyleri ferâsetiyle görüp bir kenara yazıyor.

Ordu kendi zaafını göremiyor; yapısı müsait değil. Kızacaklar ama Ülkücü takım da öyle. Gündelik rutin diskur, yani bir kurumun kendini tarif eden sözleri tekrarlayıp durması algıyı bozuyor. Bizde düşünürken duruş yerini değiştirme geleneği zayıftır, yoktur. O yüzden değişim dışardan geliyor ve elbette sancılı oluyor.

Özet: Recüliyeti ordu temsil etmeli bir toplumda...

Sen kaç yiğidim; ben bunları oyalarım!

Mühim ve etraflı bir insanlık meselesini 3 bin 500 vuruşta hallediyorsunuz; demir leblebi, çelik bilye gibi bir şey oluyor ve hâliyle okuyucunun bir kısmı anlamıyor.

Son derece kesîf, konsantre bir analiz olabilir fakat kuzum, bunu biraz hafifletmek, tabir caizse sulandırmak lâzım. Bu defa "Şu dâr-ı dünyada basitleştirilmeyecek büyük fikir yoktur" düsturuna uyarak, sıkıştırılmaktan bir atom reaktörü haline gelmiş fikrinizi sadeleştirme

ameliyesine tâbi tutuyorsunuz. Okuyucu bu defa anlıyor, fakat yanlış anlıyor. Yanlış anlaşılmak, hiç anlaşılmamaktan yeğdir bence!

Her büyük yazarı zaman zaman uğraştıran fikrî ve teknik meseleler bunlar. Biraz matbuat bıdıbıdısı yapalım; ağır mevzulardan sıkıntı geldi.

A, evet, işte şirin bir konu. Genç yazar elinde kola kutusu ve Zaman gazetesiyle havaalanında güvenlik kapısından geçiyorken ne olmuş dersiniz? Doğru cevap kola kutusu öttü olmalıydı ama hayır, güvenlikçi arkadaş, genç yazara acı acı baktıktan sonra, "Hem Zaman okuyonuz, hem de oruç yiyonuz" makamında bir serzenişte bulununca yazar arkadaş derdini bize dökmeye karar vermiş. E, havaalanı baskısı bu azizim! Vallahi öyle. Şurada çatır çutur oruç yiyoruz kimse aldırış etmiyor ama cebine bir Zaman gazetesi koyunca kaşlar kalkıveriyor, "Yakışıyor mu hacı, ayıp ayıp!"

Nedir bu Zaman gazetesinden çektiğimiz arkadaş, nedir?

Mâlumunuzdur, polemiği sevmem; bu yüzden yazar adı zikretmeyi de sevmem. Bir hanım gazetecinin -kendi tabiriyle- hevesi kaçmış, yazarlığa kendi rızasıyla son verirken dokunaklı bir esbab-ı mucibe lâyihası kaleme almış. Diyor ki, (özetledim) yaptıkları haber veya fikirleri yüzünden zulme uğrayan her tıynetten gazetecilerin sayısı azalmak yerine artarken, basın hürriyetine müdahale olağanlaşırken, tek işi gazetecilik olanların hevesi kaçmasın mı idi?

Karşıdan bakılınca "Helal be sana" dedirten bir çıkış; hem izzet ü ikbâl kalemini bırakıp bağ budama bıçağını alıyorsun, aynı anda öteki elinle hükümete çakıyorsun! Fevkalâde rantabl, şık bir hareket ama şu işte biraz olsun gösteriş endişesi yok mudur arkadaşlar? Uçak piste konduktan sonra, ben zaten yere inecektim, bu havayollarını da sevmem demek başka şey, uçaktan paraşütsüz atlamak daha başka. Yıllarını verdiği gazetesinde, çoğuna âmirlerinin sebep olduğu ve bizzat tezgâhladığı medya linçlerini seyrettikten, kıyâmet gibi insan hakları ihlâllerine şahit olduktan sonra emekli olurken dramatik bir nutuk vermek, doğrusu hiç de iyi bir final değil. Zihinde yapmacık bir tesir bırakıyor. Durumu dramdan komediye doğru sürükleyen şey ise, yine yıllarca bu gazeteci hanımın amirliğini yapan kişinin onu giderayak "Aferin iyi çaktın" yazısıyla uğurlamasıydı. Basınımızda kendisinden en çok bahsedilen ve iktibas edilen kişi olarak şöhret yapan bu eski amirin yazısı unutulmaz mesajlar ve nüktelerle yüklüydü ve sözü döndürüp dolaştırdıktan sonra, "Keşke daha çok ileri demokrasimiz olsa"ya bağlaması, 2011'in en iyi esprisiydi. Resmen koptum. Braveheart filminin son sahnesini seyreder gibi oldum; o esnada zafer borazanlarının sesini duyduğuma yemin edebilirim. Bir bayrak göndere çekiliyor, bir kahraman can veriyordu sanki; tüylerim diken diken oldu, hamâsetim nüksetti, müthiş gaza geldim. Mesleğe yıllarını vermiş usta bir gazeteciyi, tam da kendini emekliye ayırırken bir basın hürriyeti manifestosu yazmaya iten hayın, hoyrat sebepleri düşündüm, yüreğim kabardı. "Dayan yiğidim, yettim" diye nâra atasım geldi, veya

"Ben bunları oyalarım yiğidim, sen kaçıp kurtulmana bak; ama bir ara intikamımı almayı da unutma!"

Bana kalırsa, son zamanlarda mâruz kaldığımız sıcak hava dalgasının tesiri ile izah edilebilecek bu minvaldeki garip yazıların gerçek sebebi, YAŞ toplantısının cereyan tarzıdır. Farkındayım, yine ağır, anlaşılması zor bir cümle kurmak zorunda kaldım. Siz bunu, tavşanı tokatlamak isteyen arslanın, başkaca bahane bulamadığı için "Nerede senin şapkan?" diye azarlamasına benzetebilirsiniz.

Madem moda, ben de atlıyorum havuza: Bu ülkede basın hürriyeti yok arkadaş; aklımdan geçen her şeyi yazamıyorum, hükümet bir çaresini bulsun veya istifa etsin.

Light oruç

Epeydir görüşmemiş iki arkadaş, her gün onbinlerce kişinin aktığı bir ana yol ağzında karşılaşınca ne yapar? Elbette hâl hatır faslından sonra iki satır sohbet etmek, "Ee, daha daha ne var ne yok?" diye konuyu derinleştirip birbirinden haberdar olmak ister.

Gölgeliğine sığındığımız pastanenin garsonu anlayışlı davrandı; gündüz gözüyle Ramazan ortasında bir şeyler atıştırmaya niyetli olmadığımızı hissedince saygılı bir edâ ile çekilip başka müşterilerle ilgilenmeye başladı. Çocuğu takdir ettik.

Sonra o meşhur ve mâlum soruyu sordum, "Ee ne var ne yok bakalım; çoluk-çocuk, ev-bark nasıllar?" Kendisine bu soru yöneltilen dünyanın en akıllı bilgisayarının yarım saat düşündükten sonra işlemcisinden dumanlar çıkarak intihara yeltendiği söylenir; özellikle, ne var ne yok faslında garibimin devreleri yanmış diye bir efsane anlatılır ya, işte o soru.

- Vallahi dedi, "İyilik sağlık işte, geçinip gidiyoruz. Kendime Ramazan'da izin verdim; kafama göre takılıyorum."

Yalnız biraz kafası karışıkmış; Ramazan'ın girmesinden iki gün önce bir başka arkadaşı aramış bizimkini,

- Yahu demiş, ne yapıyorsun Ramazan'da; kendine izin mi verdin? Oo harika. E, artık emekli oldun sayılır. O zaman gel sen de katıl bize, bir ay izin yap kafadan, Ramazan'ı birlikte geçirelim. Biz birkaç senedir yakın arkadaşlarla kendimize özel Ramazan programı yapıyoruz..
- Yaa, nasıl oluyor özel Ramazan programı? Her teravihi başka bir camide filan mı kılıyorsunuz? diye sormuş bizimki.
- Hah ha, çok şakacısın doğrusu demiş arkadaşı, "Şöyle oluyor: Ramazan girmeden beş altı yıldızlı bir otelde rezervasyon yaptırıyoruz, bir aylığına, eğer istersen bayramı da ilave edebilirsin tabii. Tam pansiyon bağlantı yapıyoruz. Sonra çoluk-çocuk, evi barkı terkedip

valizlerle otele gidiyoruz. Hanımlar çok mutlu oluyor çünkü bir ay boyunca yemek, bulaşık, çamaşır, ütü, iftara misafir ağırlama derdi yok. Çocuklar çok mutlu çünkü otelin her yanı zaman geçirebilecekleri sinema, kafe, oyun parkı, yüzme salonu gibi yerlerle dolu.

- Ee, demiş bizim arkadaş, "Siz erkekler ne yapıyorsunuz bütün gün boyunca; canınız sıkılıyordur herhalde?"
- Olur mu canım demiş arkadaşı, "Bak sana günlük programımızı anlatayım, bayılacaksın: Efendim iftar için lokanta kısmında bir araya gelip self servis usulüyle iftar masamızı donattıktan sonra ezan ve dualar eşliğinde iftarımızı açıyoruz. Tatlısıydı, tuzlusuydu derken karnımız doyunca hemen bitişikteki lavabolara geçip bir güzel abdestimizi alıyoruz; iki adım ilerde otelin şahane, ferah, klimalı mescidi ve Ramazan için özel tutulmuş hocası var. Akşamı edâ ediyoruz. Tekrar restorana dönüp çaydı, kahveydi, nargileydi derken yatsıya kadar ailelerimizle birlikte sohbetle vakit geçirdikten sonra yatsı için yeniden mescidde bir araya geliyoruz. Tekbirler, tehliller, temcidler, ilahiler ile bir güzel teravih oluyor ki azizim, mutlaka sen de aramızda olmalısın... Çok güzel çok neşeli geçiyor; hatta hanımlar için ayrı bölme var mescidde; onlar da istifade edebiliyorlar..
- Sonra?
- Sonra birbirimizi tebrik edip Allah kabul etsin dualarıyla birlikte bir kat alttaki oyun salonuna geçiyoruz.
- Oyun salonu derken?
- Yani öyle bildiğin gibi değil canım, rulet, bakara, poker filan gelir aklına senin; kollu jeton makineleri filan. Hayır hayır ilgisi yok. Orada biz öyle kendi aramızda ne bileyim konkendir, çanaktır, iskambildir bu gibi masum oyunlar şeyediyoruz işte...
- Tavla partileri de oluyordur?
- Oluyor tabii zaten ufak tefek bahisler olmasa, saatlerce oyunun kahrı çekilmez. İşte çikolatasına, dondurmasına filan bu gibi şeyler; maksat zaman geçirmek, eğlenmek, anlarsın...
- Anlarım tabii anlamam mı!
- Baksana, sen beni dinliyorsun değil mi?

-Elbette dinliyorum yahu, sen devam et. Oyun oynuyordunuz, sonra?

- Sonrası şu, zaten geceler kısa biliyorsun; saat gece üç deyince sahur vakti giriyor. Haydii, sahur hazırlığı. Yine restorana geçiyoruz. Self servis, sahur sofrası çoluk çocuk hep beraber...

- Ne güzel...
- Vallahi öyle... Yiyoruz içiyoruz, sonra niyetleniyoruz ertesi günün orucuna, sonra haydii hep beraber sabah namazına... Zaten mescid yan tarafta...
- Namazı kılınca...
- Namazı kılınca cumburlop yatağa..., azizim bir uyku uyunuyor- bir uyku uyunuyor, nefis. Ta ki ikindiden yarım saat öncesine kadar. Yani saat 16.30'a kadar filan. Alelacele öğleyi kılıp ikindiye yetiştikten sonra zaten kalıyor iftara birkaç saat. O birkaç saati de gölgelik, ferah bir yerde ağaçların altında oturup dinî sohbetler ederek değerlendiriyoruz. Azizim vaktin nasıl geçtiği anlaşılmıyor bile. Tavsiye ederim. Biz birkaç senedir âdet edindik, sen de gel; istersen hemen rezervasyon yaptırayım, ne dersin?
- Valla bir evdekilere danışayım da; sana haber veririm, hadi bana müsaade!

Belki bazılarımızın aklından, "Ah nerede, benim de öyle imkânım olsa, böyle rahat bir Ramazan geçiriversem" diye geçiyor olmalı ama bir dakika, küçük bir ârıza yok mu bu işte? Ramazan'ın ruhuna gîran gelen, orucun mânâsını zedeleyen küçük bir ârıza?

Bu konuşma hayâli bir konuşma fakat uydurma değil, gerçek. Ramazan'ı bir zahmet ve meşakkat ayıymış gibi telakki ederek kolaylaştırmak için otel kapatıp kampa girenlerimiz de oluyormuş.

Dünya malı ile muttakîlik bir araya gelmesi zor nesneler; imkânsız demiyorum ama...

Cenab-ı Hak bizleri vaktiyle eleştirdiğimiz şeyleri savunur hale getirmesin. Ne derlerdi kürsülerden,

-Hakkı Hak bilip Hakk'a ittibâ; bâtılı bâtıl bilip bâtıldan içtinab eyleyenlerden eyle bizi ya Rabbi!

-Amin, amin.

Yaklaşın, size bir hikâye anlatayım...

"Gördüğüm lüzum üzerine" size bir hikâye anlatayım mı?..

Hikâye değil, hakikat. Edebiyatımızın pek bilinmeyen büyüklerinden Şevket Arı'nın "Kırdan Bayırdan Hikâyeler" isimli kitabından (Ötüken, 1998) aldım. Bulabilirseniz tam Ramazaniyeliktir diyerek "Asker Kaçağı" adlı hikâyeye dönüyorum.

Mehmed, I. Dünya Harbi'nin sonlarına doğru silahı, fişekliğiyle birlikte askerden kaçıp, Marmara Bölgesi'ndeki köyü civarına gelip saklanıyor ve o günlerde âdet olduğu üzre

civardaki çetelerden birine katılıyor. Asker kaçağı ama Mehmed iyi atıcı, cesur bir savaşçı olduğu için kısa zamanda çete içinde öne çıkıyor; bir zaman sonra güvendiği arkadaşlarıyla ayrılıp kendi çetesini kuruyor.

Mehmed'in millici bir tarafı var; diğer çeteler genellikle Türk köyleri üzerinde çalışırken Mehmed, Çerkez, Arnavut, Laz, Gürcü köyleri üzerinde ihtisas yapıyor, zira Türk köyleri harp sebebiyle adamsız, hâmisiz kalmış, kolay lokma hâline gelmiş. Mehmed'inki bir nevi mukabele-i bilmisil. Bu durum, diğer çetelerin kanına dokunuyor, Mehmed'i bastırmak için fırsat kolluyorlar ama Mehmed atik, yiğit; bana mısın demiyor.

Bu esnada Yunan, İzmir'e asker döküyor. "Ne oldum" demeden Mehmed'in köyü de işgal altında. Yunanlılar, çetelere teslim olun çağrısı yolluyor, Mehmed kabul etmiyor; düşüyorlar peşine fakat Mehmed her defasında Yunan müfrezelerine esaslı bir dayak çekip kurtuluyor baskınlardan. Yunan kumandanı, nizami askerle iş göremeyeceğini anlayınca diğer çeteleri sevk ediyor ama netice alamayınca bir nevi mütareke yapıyorlar Mehmed'le; o, Yunanlıya bulaşmayacak, Yunan da Mehmed'in köyüne ve civarına ilişmeyecek.

Mehmed'in zayıf noktası köyü; bunu yazın bir tarafa ilerde lazım olacak!

Bu durumda Mehmed, köyü ve civarındaki ahalinin ıslahıyla meşgul oluyor. Şapkayla gezen Rumları maskara etmek, teravihteki Müslümanları tâciz eden şımarık Rumlara ders olsun diye o köyün papazının sakalını zorla tıraş ettirmek, çizgiden çıkanları pataklamak gibi ıslahat hareketleri...

O sıralar civardaki çiftlikte zıraat uzmanı olarak bulunan, hikâyenin anlatıcısı Şevket (Arı) ile tanışıp kaynaşıyorlar. Şevket Bey, Mehmed'i Milli Mücadele'ye doğru çekip kazanmak hesabındadır. Ona akıl veriyor, taktik yardımlarda bulunuyor, hata yapmasını önlüyor. İşgal bölgesinde bir nevi Ankara müfrezesi gibi yönlendiriyor Mehmed'i.

Derken bizimkiler Sakarya hattında düşmanı duraklatınca, Yunan, yerli Rumları yanlarına çekmek için işgal bölgelerinde özerk idareler kurup ahaliyi silahlandırmayı düşünüyor. Bizimkiler de Mehmed'in ağzından bir bildiri kaleme alıp dağıtarak, Rumları milis yazılmaktan soğutmak hamlesine geçiyorlar. Bildiri etkili oluyor ama Yunanlılar Mehmed'i iyice mimliyorlar. Ardından haber yolluyorlar, "Eğer üç gün içinde teslim olursa canları bağışlanacak, yoksa köyünü yakacaklar!"

Mehmed'in zayıf yeri köyü, köylüsü... Ziraatçı Şevket Bey, "Aman ha yalandır, inanma, tuzak" dese de Mehmed'in aklı karışıyor. Uzatmayalım, üç gün sonra Mehmed ve çetesi Yunan'a teslim oluyor. Silahlarını almıyorlar fakat iki gün sonra tuzağa düşürüp arkadan vuruyorlar. Mehmed o'ssaat ölüyor, çete dağılıp gidiyor ama Yunan da iflah olmuyor. Birkaç ay sonra bozgun başlıyor; "Bunu haber alan millicilik sahtekârı çeteler de birer halâskâr çalımıyla, boş kalan kasabaya dolmuşlardı." diyor Şevket Bey acı acı. Çalımlı fakat

korkaklardır. Yunan ricatini bozguna çevirecek bir köprünün yakılmasını üstlenmeye çekinirler, bahane bulurlar; o köprüden Yunan askeri rahatça geçip köprüyü yakar. Bizim takipçi kuvvetlere ise o köprü birkaç gün zaman kaybettirir; o esnada Yunan hayli köyde mezalim ve rezillik yapmak fırsatını bulacaktır. Vaktiyle H. İzzettin Dinamo'nun "Kutsal İsyanı"nda okumuştum yanlış hatırlamıyorsam, Çeteci-Kuvvacı takımından Müslüman ahalinin neler çektiğini...

Peki kıssadan hisse nedir; kıssa vardır ama hisse yoktur!

Milliyetçilik ideolojisi ve Türkler

Türkiye'de bir tarafta kendi hâlinde yaşayan ve kimlikleriyle ilgilenmeyi pek akla getirmemiş olan Türkler var; öbür tarafta ise bir Türk milliyetçiliği.

Türk milliyetçiliğinin yaşayan Türklerle ilgisi pek yok; teorik, hatta metafizik bir şey ve yaşayan Türkleri görmezden gelmeyi tercih eden bir yapısı var. Örnek verelim; her sabah ilkokullarda çocukların bir ağızdan bağıra bağıra tekrarladığı Andımız'ın yaşayan Türklerle sahih bir alakası bulunmuyor. Bu andı onlar icat etmemişlerdir ve o and tekrar edildikçe bir şeyi ispat ediyor, bir kazanç sağlıyor da değillerdir.

"E, tabii ki öyle olacaktır çünkü Türkler hâkim unsurdur, devlete isim veren, devletin istikametini ve kadrolarını oluşturan unsurdur. Bu ülkede Türkçe hiç yasaklanmadı; ben Türküm diyenlere hor gözle bakılmadı hiç" denilebilir; kısmen doğrudur fakat mühim eksikleri var. Devleti kuranların zihnindeki Türklük, milliyetçilik ideolojisine can veren Türklük fikri, adı üstünde bir fikir, bir idea, bir inşâ idi. Devleti kuran Türkler, yaşayan Türklere aslında zerre kadar üstünlük tanıyor, değer atfediyor değillerdi. Onlar müteâl, çok uzaklarda, yükseklerde bir yerlerdeki hayâl halinde bir Türk milletine hitaben konuşuyorlardı. İki sokak ötesindeki insanlar ise varlığına tahammül edilen bir kalabalık sadece. Nitekim devleti kuranlar, yaşayan Türklerin a- dilinden, b- alfabesinden, c- giyiminden, d- eğitiminden, f- dininden, g- tarihî geçmişinden hiç de memnun değillerdi ve bu sarsak topluluğu silkerek, hayallerindeki ve yücelerdeki ideal Türk toplumu hâline getirmek için akıllarına gelen her türlü ameliyatı hasta üzerinde uyguladılar.

Şöyle bir şey oluyordu; devleti kuran ve biçimlendiren irade, kağıt üzerinde öteki Türklere -ve tabii Türk olmayanlara da- hep birlikte "değişmeniz lazım, değişin yoksa çok fena olur" diyorlardı ve gerçekten kötü şeyler oluyordu.

Andımızın hikayesi kabaca böyledir. Çocuklara her sabah tekrarlatılan anddaki "Türküm" ifadesi, aslında "Müslüman filan değilim, kendimi dini aidiyetle değil etnik gönderme ile tarif ediyorum ve bize Türk derler" anlamına gelmesi için formüle edilmişti. Esasen kurucuların öyle safkan Türk oldukları veya kadrolaşma manasında, kültür politikaları manasında ırkçılık yaptıkları ve yapacakları yoktu. Türk ırkından gelmiş olmak kurucular arasında bariz ve

müşterek bir vasıf değildir; biz nasılsak onlar da öyleydi. Kültür milliyetçiliğini de yapmıyorlardı zira en çok nefret ettikleri hususların başında -garip ve ilginçtir!- Türklerin kültürel vasıfları geliyordu.

Bu adamların yapmak istediği şey, dindarlıktan uzaklaşmış, İslam'dan sıdkı sıyrılmış, kendini her sorulduğunda yekten Müslümanım diye tarif etmeyen bir topluluk meydana getirmekti. Türklük, Müslümanlığın aleyhine bir mana çerçevesine alınmıştı.

Dün nasıl idiyse bugün de öyle. Toplum içinde Türkler, etnik manada buharlaşmış bir topluluktur. Türklüğün Türkiye'de etnik bir iddiası ve nüvesi yoktur; birkaç samimi ve az sayıda ırkçı dışında hiç olmadı.

Türkler, söz gelişi anayasada, andımızda, dağda bayırda, resmi dairelerde karşılaştıkları hamâsî sözlerle okuyup keyfe gelmezler, 'vay canına biz neymişiz be' demezler. Türkçülük de yapmazlar fakat Devletçi oldukları doğrudur, devlet alâmetlerini düşkün görmeyi istemezler; bu arzunun içinde Türk milliyetçiliği değil, devletçilik vardır. Dikkat edilmeli.

Bana göre yaşayan Türkler, aslında milliyetçi bile sayılmazlar; esasen İslam kültürü dairesinde yaşadıkları için milliyetçilikten mana itibariyle fiilen uzak bulunurlar. Irkçılık bilmezler; milliyetçiliğin kültür boyutuyla da ilgili sayılmazlar. Mesela "milliyetçiyim" diyenlerin Türk diline, Türk kültürüne, tarihî birikimine öyle pek aldırış eden takımından olmaması tesadüf değildir. Yaşayan Türkler değil etnik, kültürel manada bile milliyetçilik yapmıyorlar; şehit cenazelerinde çok öfkelendikleri, erkeklikle ürkeklik arasında davranış olarak erkekliği tercih ettikleri söylenebilir ama mesela milliyetçi olmanın gerektirdiği miktarda kitap okudukları, düşündükleri milli kültür ve verâset hususlarına sahip çıktıkları ileri sürülemez. Yaşayan Türklerin, ideal Türk toplumu (millet) ile pek bir ilgisinin olmadığını tespite çalışıyorum. Onların andımızdan, anayasanın başlangıcındaki Türklüğü öven cafcaflı ama sathi Türkçülükten, resmi ideolojideki Türkçülükten çok ötede ve uzakta kendi halinde bir topluluk olduğunu söylüyorum.

Tesbitin altını çizelim; Türkiye'de Türk milliyetçiliği, kurucuların tasarladığı, millîlik vasfından ziyade laikleştirici bir ideoloji idi ve bu şekliyle toplum tarafından öteden beri soğuk muamele görmüştür.

Garip ama gerçek! Ara sıra hatırlamakta fayda var...

Necati hoca versus* Nihat hoca

Şimdi siz bu yazdıklarımı Ramazan eğlenceliği zannedeceksiniz ama aslında din sosyolojisinin en gizli tabakalarına yönelmiş bir röntgen şuâsının kelimelere dökülmüş şeklidir; bir nevi vatanî vazifedir.

Yine o kesîf, demir leblebi anlatıma dönmek zorundayım, affediniz: Türkiye'de inkılâp hareketleri şehirli Müslümanları kolayca etkiledi fakat köye-kıra bir türlü nüfuz edemedi; onlar da medresenin yokluğunda inat ve ezberle imanlarına yapıştılar. Milli Görüş hareketi, şehirlerin değil kırda ve köyde tutunan İslâm'ın "Ben de varım" isyanıydı ve kendini otuz sene boyunca "İslamî devlet/ Kurulacak elbet" yaklaşımı ile ifadeye kalkıştığı ve ürkütücü görüntü verdiği için merkeze gelemedi, kenarda kaldı. Kendine şehirli bir ağız bulup talep yelpazesini İslamcılıktan muhafazakâr demokratlığa dönüştürünce iktidarı kazandı.

Ramazan hocaları bağlamında bu sosyolojik tahlilin yansımalarını şöyle irdeleyebiliriz: Kırsalda var olan İslam'ın medya yıldızları kendilerini varlıklarına uygun biçimde tabii ve kendiliğinden bir edâ ile ifâde ettiler; herhangi bir kurguları yoktu. Kurguyu, makyaj neviinden bir hile sayıyor, istihkâr ediyorlardı. Tebliğ metodları sert ve tâvizsizdi. "İslâm böyle bir şeydir; kendini İslâm'a uyduracaksın, aksi takdirde mahvoldun gitti!" diyorlardı. Sonraları Müslümanlar merkeze yaklaşıp para ve iktidarla imtihan olmaya başladıklarında bu edâ değişti, yumuşadı. Politik, hattâ diplomatik bir esneklik kazandı. Dinin ruhsatlarını, yeni ruhsat alanları üretmek için manivelâ gibi kullanarak, tebliği bütün insanlığın, yani yeni Türk burjuvazisinin bile anlayabileceği (ürkmeyeceği) bir yumuşaklık üslûbuna çekeceklerdi. İşte Yaşar Hoca, şehirli ve hızlı yükselen yeni sınıfların din algısını biçimlendirmekte öncü oldu. Cami hocalarının, medrese ulemâsının erişemeyeceği yerlerde etki uyandırdı ve başarısız bir siyaset denemesinden sonra yerini, takipçilerine bıraktı; vakıa, "Teravih diye bir şey yoktur!" çıkışı ile, eski yerini almak için harekete geçtiği görülüyorsa da bu âlemin kralı artık Nihat Hoca'dır. Ürkütmeyen, bilakis yatıştırıcı ve emniyet uyandırıcı mâsum bakışlarıyla, başını yana doğru yatırıp önemli sözler söyleyeceği esnada iki misli etki yapan Nihat Hoca, hafif peltek telâffuzu ve Müslümanların içindeki ağlama merkezini daima 12'den vuran "Ağlayalım güzelleşelim..." mesajları ile ortalığı kasıp kavurmaktadır ve yeni şehirli kimliğini kazanmış genç İslâmi kesimin rol modelidir.

Necati Hoca, varoşların demeyelim ama Anadolu'nun, kasabanın, köyün kendi içinde uyandırdığı yeni medya kahramanı. Partneri Orhan Hoca'yla birlikte "Ulu'l-emr"e inkıyad etmiş, orta yoldan zerre miskal kırmamağa kararlı, ilmihal Müslümanlığının (İslam ve Toplum cilt 2!) yılmaz savunucusu. Tamamen organik ve yerli edâsı ile büyük dikkat çekiyor fakat merkez medyaya terfi edemediği için pek bilinmiyor. Rize Çay TV'de yaptığı sahur programlarında, geceleri eşinin yanı dururken bitişik odada yatmayı tercih eden hanımları te'dip ederken veya birkaç dakika sonra azarın dozunu kaçırdığını fark edip hâsıl olan cezayı yumuşatırken veya en güzeli, "Bir ilâhi okur musunuz hocam" teklifi daha sona ermeden eli kulağa atıp kırık dökük bir Hüseynî ve fakat çekilmez derece kötü bir sesle repertuvarından şimşek gibi bir eser çekip okurken rakipsizdir ve kısa zamanda taklidlerine prototip teşkil edeceği şüphesizdir. Son derece iyi niyetlidir, hasbîdir ve hayret "meccânî" hizmet vermektedir seyirci kitlesine.

Ayrıca görmesini ve okumasını bilene uzun uzun yüzde 50'nin izahını da yapmaktadır fakat anlayan nerede?

Ramazan ayı boyunca televizyonlarda eşsiz ve kolay ele geçmez bir din sosyolojisi semineri izler gibiyiz; âdeta bir şölen. Müslümanlar bütün meziyet ve zaaflarıyla kamera karşısına geçip mevcudiyetlerini ve dinden ne anladıklarını görünür hale getirme yarışı içindeler. Sâ'yiniz meşkûr, gazânız mübârek olsun ey medya gaazileri! Ve Cenab-ı Hak cümlemizin taksirâtını affeylesin.

- Versus; Latince'de "karşı, karşı karşıya" anlamında; "vs" ile kısaltılır.

Alçağa ne mutlu!

Keşke belediye otobüslerinde her gün umur görmemiş magandalar şortlu kızları tâciz edip gazetelerin diline düşseler de 2002'den beri gündüz gözüyle kâbus gören gazeteci-yazar takımı, "Hah, biz bunu söylüyorduk işte; bunlar bizim hayat tarzımızı tehdit ediyorlar" diye sızlanıp dursa; Avrupa ve bütün dünya bizi kınasa, yoğun aşağılık duygusundan ölecek gibi olsak... Haşemayla site havuzuna girmeye kalkışan karafatmalar tek tek yakalanıp gözlerine DDT sıkılsa, ortalık birbirine girse, hükûmet rezil olsa, utanç içinde defolup gitseler; giderken partili kadrolarını, ampül kafalıları, kısa bacaklı, uzun kollu, bol kıllı yandaşlarını da götürseler!

Keşke hükûmet Suriye'ye askerî müdahalede bulunmaya kalkışıp başımızı belaya soksa da, general yokluğundan rezil-rüsvay olsak, birliklerimiz kışlasından çıkamasa... Bunun üzerine 2002'den beri gündüz gözüyle kâbus gören gazeteci-yazar takımı, "Biz söylemiştik, neyine ulan senin Osmanlılık, anan turp baban şalgam; haddini bil bidon kafalı" diye dalgasını geçebilse. Hükümet rezil olsa, Yaş kararları kurusa, müstafiler görevlerine dönse, Vesâyet teyzenin gözleri aydın olsa, bizi AB'ye almadan bir kere daha atsalar; Arap Birliği ağzımıza biber sürse, İMF kulağımızı çekse, İran vanaları kapatsa; şöyle bir haddimizi bilsek!..

Keşke ekonomik kriz çıksa yahu, paramız pul olsa; halkımız iki günde aniden yoksullaşmanın verdiği hınçla sokaklara dökülüp, "Teğet bile geçmeyecek" diye terbiyesizleşen iktidar sözcülerini, uzayda iki paralel doğrunun kesiştiği muhayyel noktaya kadar kovalasa. Dükkânlar kapansa, AVM'ler baykuş yuvası olsa; yemeye ekmek içmeye su bulamasak. Yurtsever devrimci daaniş ve ââkıl adamlar toplanıp, "Seçime gerek yok; CHP ne güne duruyor, bomba gibi ekibi var çocukların zaten" deyip CHP önderliğinde teknokratlardan oluşan bir kriz kabinesi atasa... Bütün yurtta, yavru vatanda ve yurtdışı temsilciliklerinde sıkıyönetim, Ooohal ilân etsek; ekmek, benzin, doğalgaz karneyle olsa... Alçak hükûmet rezil olsa, ardından halkımız teneke çalsa...

Keşke bütün yurt sathında iç savaş çıksa, kardeş kavgası başlasa, intifadalar, direnişler yükselse; güvenlik güçleri âciz kalsa, mahalleler semtler barikatlarla bölünüp yasak bölgeler ilan edilse; ahali birbirini pompalı tüfekle kovalasa, her gece yangınlar çıksa, siyasi cinayetler çoğalsa, bölünüp ufalansak. Polisle asker birbirine düşse. 2002'den beri gündüz gözüyle kâbus gören gazeteci-yazar takımı, "Vaktiyle adam gibi bölelim şu ülkeyi dedik aldırmadınız; görün ne haliniz varsa" diye ooh çekse. Hükümet, aynen İttihatçılar gibi bir gemiye binip Türkiye'yi terk etse... Ardından cadı avı başlasa; bütün yandaşlar fişlenip Arabistan'a sürülse...

Şike soruşturması fos çıksa meselâ; tutuklular hemen salıverilse ve eskisi gibi görevlerine gururla, onurla devam etseler; bugünlerde hep denildiği gibi ne kurumlara ne de şahıslara ceza verilmese; bunun yerine soruşturmayı yürüten polisler ve bir kısım adliye personeli gözaltına alınıp Futbol Federasyonu bodrumuna indirilerek mafioso abiler tarafından çapraz sorguya alınsa... Futbolumuzun marka değeri düşmese, üç korner bir penaltı sayılsa. Hükümet çekip gitse, 2002'den beri gündüz gözüyle kâbus gören gazeteci-yazar takımı, koro halinde Elhamdülillah çekip kerahat vaktinde şükran secdelerine kapansalar...

...

Biraz abarttık, "Ağzımdan yel alsın" denilmeden konuşulmayacak şeyler bunlar lakin ilginçtir, bir kısım gazeteci-yazar ve muhalefet erbâbının, 2002'den beri her sabah uyanıp haberlere göz attıklarında bekledikleri mucize üç aşağı beş yukarı böyle bir şeydir; bir şekilde bir felaket olmasını ve işlerin "düzelmesi"ni bekliyorlar; her genel seçim, genel tabloyu daha ağırlaştırıyor.

Üzgünüz dostlar, durum maalesef iyiye gidiyor!

Reform yapıyorum; biri beni tutsun!

"Artık Ramazan için bir reform gerekmiyor mu?" başlığını görünce, eski tâbirle eşekten düşmüş karpuz misâli darmadağın olduğumu hissettim; sanki ilkokul öğretmenim elli yıllık zaman mesafesini bir adımda aşarak tepeme dikilmiş ve,

-Ahmet! Dersini niçin çalışmadın bakayım, haylaz çocuk; sen ne zaman adam olacaksın! diyerek beni paylamaktaydı. Dersimizi niçin çalışmamış, niçin haylazlık edip dalga geçmiş, bin dörtyüz seneden beri niçin Ramazan'da bir reform yapamamıştık? Ayıp değil miydi, günah değil miydi, utanmıyor muyduk?

Oturup düşündüm; madem bin dörtyüz seneden beri Ramazan'da reform yapmayı hiç bir İslâm alimi akledememişti, o zaman duruma benim el koymam gerekiyordu. Evet, din âlimi sayılmazdım ama pek çok ilâhiyatçı arkadaşım vardı ve dinî konularda onları çileden çıkaracak derecede ukalâlık edebilecek birikime sahiptim. Madem birikimim vardı, o zaman bu birikimi niçin Ramazan reformu için kullanmayacaktım?

Sağıma soluma baktım; "Var mı Ramazan reformu yapacak babayiğit; varsa çıksın, yoksa ben yapacağım." diye alçak sesle etrafa birkaç kere fısıldadıktan sonra kaleme kâğıda sarıldım ve güzel bir reform yaptım. Yeri gelmişken belirteyim ki reform yapmak çok heyecan verici, zevkli bir meşgale; insanın reform yaptıkça yapası, açıldıkça açılası geliyor!

Üzülerek belirteyim ki reformculukta baskın basanındır kaidesi geçerli; erken davranan reformunu yapıyor, ötekilere de mıymıy etmek düşüyor ama bana göre reformlara direnmek yerine teslim olmak daha güzel. Beğenmeme hakkınız yok yani. İtiraz eden bednamdan sayılır.

Efendim, Ramazan için reform gerektiğini ileri süren ileri görüşlü yazar refikimiz ilk olarak dikkatimizi, o garip Kamerî takvime çekiyor ve ay yılının güneş takviminden 11 gün daha kısa olduğunu tesbit ediyor. Kendisini bu tesbitinden ötürü kutluyor ve "Maaşallah, ahsen'ül Hâlikîn; tebarek'Allah, püh püh, nazarlardan ırak" diyerek reform takvimini inceliyoruz. Aa, evet dini günler, bir önceki seneye doğru kayarak üstümüze üstümüze doğru gelmektedirler. Çok münâsebetsiz, çok sinir bozucu bir durum. İlk reformumuzu burada yapıyor ve Kamerî takvimi kulağından tutup, her sene Ramazan, yılın en kısa günlerine denk gelecek şekilde sâbitleştiriyoruz. Yılın en kısa günleri Eylül ve Mart aylarına geldiğine göre bu durumda isteyen Müslüman Mart'ta, işine öyle uygun gelen Eylül'de Ramazan orucunu tutabilecektir.

Bütün mesele dar görüşlü ve bağnaz olmamakta; bilimin ışığında çözülmeyecek mesele yoktur arkadaşlar!

Gelelim oruç tutmaya. "Hem reformcu olayım hem de ibadetimi yerine getireyim; ben kimin kızından çirkinim?" diye düşünüyorsanız, aklın ışığında reform yolu çok. Benim teklifim, öyle otuz gün akşama kadar aç-bîlâç gezip susuzluktan yerleri tırmalamaktansa oruç eylemini reformize etmektir. Meselâ şöyle... Müftülükler isteyene tek tek, isteyene bir aylık paketler halinde oruç bileti -veya ne bileyim oruç sertifikası- satarlar. Bu biletler yakaya takılacak kağıt rozet biçiminde de olabilir; akbil şeklinde de. Adam diyelim, sabahleyin güzeelcene kahvaltısını yaptıktan sonra 17. orucun rozetini yakasına takıp çıkar evinden. "Sen oruç tutmuyor musun; zındık herif, alçak reformcu naylon Müslüman!" diye sataşanlara da, "Aa delinin zoruna bak ayol, ben de senin kadar Müslüman'ım ve elbette orucumu tutuyorum; işte baaak!" diyerek yakasındaki rozeti eliyle tutar. Böylece ne olmuş olur? Orucumuzu güzeelcene tutmuş oluruz.

Ha, isteyen rozet de takmaz, reformda alternatif çok; oruç akbilini hergün müftülüğün pos makinesine bastırır, makinenin ekranından, "17. orucunuz kabul olundu Sebahattin Bey; Allah kabul etsin!" yazısı çıkınca kalp huzuru ile yemeğini de yer, işine gücüne de bakar. Hem sağlığını korur, susuz, gıdasız kalmaz, hem de sevabı tıkır tıkır yazılır, hesaplanır, müftülüklerin bilgisayarlarına işlenir.

"Ben akbil-makbil kullanmam; bir sürü zahmeti var" diyenler için derhal harekete geçen müftülüklerimiz, internet sitesi kurar ve kredi kartı ile gündelik oruç sevabı alır ve satarlar. Böylece eski usul oruç tutup da sevabını satmak isteyenle almak isteyenler birbirinin yüzünü görmeksizin alışverişi tamamlarlar. Böylece kalbimizi rahatlatmış oluruz. Zaten reformda önemli olan kalp güzelliği, iç huzurudur.

Hazır elim değmişken bir reform da namazda yapayım diyorum. Namaz kılmak için eskiden olduğu gibi abdest almak, kıbleye seccade salmak, eğilip doğrulmak gerekmiyor efendim. Ne zaman canımız isterse, günün herhangi bir anında içimizden "Allah'ım sana çok teşekkür ederim; seni çok seviyorum" diye geçirirsek namazımız olur aslında, fakat "Etraftan da görünsün namaz kıldığımız yahu" diye düşünüyorsanız onun da kolayı var; günde beş defadan ayda 150 vakitlik kuponlar halinde düzenlenen namaz sertifikaları ve akbilleri, çağdaş hayatta her zaman yanıbaşımızda olacak. Sırada daha nice İslam'ı kolaylaştırıcı reformum var fakat toplumun hazır olmasını beklemek durumundayım. Mesela abdestte reform spreyi hazır. Şöyle kullanılıyor; çantanızda taşıdığınız güzel kokulu abdest spreyini günün her anında ve her yerde birkaç defa fısfıslamak suretiyle gıcır gıcır bir abdeste kavuşuyorsunuz vesaire vesaire...

Dinde reform yapmak, demokratik reformlardan daha kolay. Niçin işe hep zor tarafından başlarız ki?

Arş yiğitler, Ramazan reformuna!..

Din aromalı ürünler pazarlıyorum...

12 Eylül zindanlarında siyasi tutuklulara sabah-akşam zorla, dayakla İstiklal Marşı okutturulması karşısında, aslında sevdikleri ve benimsedikleri hâlde insanların niçin İstiklal Marşı'ndan nefret edecek duruma geldiklerini şimdi daha iyi anlıyorum.

Bence memlekette Atatürkçülük fikriyatının rayından çıkma sebebi de 12 Eylül zindancılarının, işkence ve zulmü Atatürkçülük adına yapmalarıydı. Diyelim ki tutuklu çok samimi, dindar bir Müslüman; bu kişiye sabah-akşam dayak atarak namaz surelerini, İslâm'ın, imanın şartlarını okutturur, oruç tutturup namaz kılmaya zorlar, Peygamber'in Veda Haccı'nı zorla ezberlettirirseniz bir süre sonra dinden-imandan soğuması mukadderdir.

Sağ olsunlar, ramazan girince bizim televizyonlar da üç aşağı beş yukarı Mamak zindancılarını andırır bir yayın çizgisine geçerek seyirciye aşırı miktarda dindarlık, ulûhiyet, tasavvuf, güzel ahlâk propagandası yapıyorlar. Bunca programın ve yayın saatinin yekûn çizgisinde dine ne kadar hizmet sayıldığı veya ne kadar zarar verdiği konusunda kafam karışık biraz; bu meseleyi yüksek sesle düşünmek istiyorum.

Naçiz hesabıma göre bu televizyonlarımız bu hızla ve bu edâ ile ramazan programlarına devam ederlerse 20 seneye kalmaz, Türkiye'de kendini laikçi hissedenlerimizin sayısında hissedilir bir artış vücut bulur. Laikçiden kastım mâlum: Dinini inkâr etmeyen ama sahiplenmek lüzumu da hissetmeyen, dinin ibâdet faslına uzak ve soğuk duran, geri kalmışlık davasında ilk kabahati daima dinin ve dindarların üstüne yıkmaya alıştırılan insanlar. Haydi bir kehânette bulunayım; bu kesimin sayısı artacaktır; gelecek laikçilerin yani! Dindarlık eğilimlerinin tavan yaptığı bir dönemden geçiyoruz. Refah artıp yaygınlaştıkça, şehirleşme oranı yükseldikçe, iletişim daha da çoğalıp insan hakları standartları iyileştikçe, "Bir Tanrı var ama, artık işlerimize karışmıyor; biz insanlar işlerimizi akıl ve mantıkla çözebiliriz" anlayışındaki insanların da artması mukadderdir. Batı'da böyle oldu, bizde de olur ve oluyor zaten. Bu noktada "Onların dini çürüktü, bizimki sağlamdır; İslâm'a hiçbir şey olmaz." diye düşünmek, çocukçadır. Batı medeniyetinin geçtiği tren hattından başka yol tanımıyorsak –ki öyleyiz!–, o trenin vaktiyle geçtiği istasyonlardan biz de geçeceğiz: Bakınız alkolizm ve uyuşturucu yaygınlığı, bakınız çekirdek aile, yüksek boşanma istatistikleri, nüfusun yaşlanması, psikiyatri hizmetlerine duyulan talebin artması, ferdîleşme, görerek inanma ve tüketme alışkanlığı vb...

Niçin böyle oluyor; çünkü bu yayınları yönetenler, dinî alâmetleri ve özellikle ramazanı bir "iş" (business), bir mevsimlik hâl (season) olarak görüyor ve nasıl tiraja veya kazanca dönüştürülebileceği ile ilgileniyorlar (Bu tabirlerin İngilizcesini kasten yazdım, çünkü bu adamların İngilizce fikrettiklerini düşünüyorum artık). Dine doğrudan düşman olmak, yani zındıklık, dini bir iş gibi bir ticaret ve kazanç nesnesi gibi görmekten daha merdâne ve anlaşılabilir ve tercih edilebilir bir durum; o raddede miyiz?

Şu tespitte bulunmak fazlaca insafsızlık sayılabilir mi, bilmiyorum: Ramazan süresince Müslümanlık (İslâm değil, İslâm'ın hâlen yaşayan hâli ve topluluğu), sair aylara nispetle daha çok karşı tehdit altında kalmakta, yıpranmakta ve zâlimce tüketilmektedir. Bu duruma mâni olmak bir yana, bu garâbeti fark etmek bile zorlaşıyor. Zira ramazan dolayısıyla dinin acımasızca tüketilmesi ve dinden başka neredeyse her şeye âlet edilmesi, bizlerin, içimizden birilerinin işbirliği, teşviki ve gönüllülüğü dolayısıyla mümkün oluyor ve bu yüzden fark edilmez hâle geliyor. Dini ve dindarlığı görünür hâle getirmekte biz Müslümanlar, ticaret erbabına yardım ediyor, destekliyor veya bir süre sonra meselenin tabiatını görünce işin ticaretini bizzat yapıyoruz. Gönüllü katkımız olmasa, din bu kadar kolay tüketilir şey olmayacaktı. Doğrusu dini bu kadar görünür alâmetlerle elle tutulur hâle getirip metalaştırırken, harcıâlem kılarken ona hizmet ettiğimizi zannetmek garip ve zorlu bir çelişkidir.

Dindarlar elbette ticaretle uğraşır ama dinin kendisini ve alâmetlerini bizzat ticari emtia hâline getirmekten, şeytan görmüş gibi ürkerler.

İslâm'ın bütün hayat süreçlerini kapsadığını, kapsaması gerektiğini düşünüp söyleyenler herhâlde bu kadarını beklemiyorlardı; esasen bu söz yanlış anlaşılmış ve yanlış telaffuz edilmiş bir fikirdir. Vaktiyle devlet eliyle resmen din düşmanlığı yapılmış olması yüzünden Müslümanların derûnunda biriken hicrân, ilk fırsatta böyle "indifâ" etmemeliydi. İletişim kanallarına düşen İslâmi konuları niçin kısa sürede vakarından uzaklaştırdığımızı oturup tartışmalı ve konuşmalıyız.

Kimdi o "Kaç bu Müslüman'dan, sığın bu Müslüman'a." diyen şair; Sâbir miydi?

Süper Liig bitmesiin!...

Mübarek gün canınızın sıkılmasını, âsâbınızın bozulmasını, neşenizin kaçmasını istiyorsanız bir yazar olarak size kesinlikle futbolda şike meselesi hakkında yüksek sesle düşünmenizi tavsiye edebilirim; neyi nasıl söylediğiniz önemli değil, önceden edinilmiş peşin kanaatler (Faşist, Cemaatçi, Reformcu, Irkçı, Galatasaraylı, Gerici, Sorosçu, BOP'çu, Yandaş vesaire...) doğrultusunda bir dizi hakarete muhatap olacağınız muhakkaktır.

Taraftar olacağım derken şahsiyetini zedelemiş binlerce küfürbaz apaçinin köpürttüğü kanaat terörünü biliyorum ama ne yapayım doğru bildiğimi yazacağım.

Dün birkaç gazete tesadüfen ilginç bir haberde buluştular. TFF'nin etik kurulu çalışmalarını bitirmiş de, iddiaları çok net biçimde destekleyecek somut bir delil bulamamış da, ek bilgi talepleri karşılıksız bırakılmış da, ifadeler eksikmiş de...

-Eee diyoruz, "Geveleme, ağzındaki baklayı çıkar kurtul". Devam ediyor haberlerin efendisi, "Efendim bu şike yok anlamına gelmiyormuş, savcılık iddianamesini açıkladıktan sonra etik kurul dosyayı yeniden açacakmış.

Ay ne şeker bir isim: Etik kurul! Çok şık, çok prezantabl, çok kuul bişey ayol, insanın ciğerine sokası geliyor hani...

Ee diyoruz, "Daha n'oolsun?" der gibi bakıyor haber yüzümüze ve ekliyor, "İşte herkesin beklediği, herkesi memnun edecek, şişi de kebabı da yakmayan; meseleyi, açılacak kamu davasının taa nihai temyiz kararının sübûtuna kadar erteleyen ortayolcu, arayolcu, mutavassıt, ılıman bir çözüm; üstelik şu meşhur 'cezası olan şahıslar cezasını çeksin ama ebedi, kutsal ve muazzez kurumlara tokanmayalım, ligin hasılatı düşer, ekmeksiz kalırız' edebiyatçılarının bile rıza göstereceği çözüm ufukta görünmüştür işte, daha n'oolsun abi?"

Şimdi ben bu haberi okuduktan ve aynadaki aksime mânidar bir tebessüm armağan ettikten sonra kesinlikle hiçbir alâkası olmadığı halde üstadımız Refik Halit Karay'ın edebî şâheseri "Yatık Emine" hikâyesini hatırlayıverdim birden. Hikâyeyi kısaca çıtlatayım; gerçekten iki hadise arasında bir ilgi olmadığını göreceksiniz zaten...

Efendim bundan yıllar önce, Yatık Emine afedersiniz kötü bir kadındır. Adı kötüye çıktığı için mahkeme kararıyla bir nâmuslu ve şerefli bir kasabamıza sürgüne gönderilir. Bu kasabamızın ahalisi de tesâdüfe bakınız ki, çok namuslu, çok dürüst, çok "ahlâklı, zeki ve çevik" insanlardır ve Yatık Emine gibi bir Oo-o... afedersiniz hayat kadınının kasabalarındaki yüksek ahlâk standartını düşürmesine kesinlikle izin vermemeye azmetmişlerdir. Evvela kızcağızı tedbiren hapishaneye atarlar fakat "İmamevi"nin öteki hatun sâkinleri Emine'yi dışlar, hızlarını alamayarak bir güzel döver, ağzını burnunu kırarlar; bu defa Emine hastaneye kaldırılır, burada kısa süre insanî muamele görse de kasabanın yüksek namuskârlık duygusu ve içtimâî vicdânı aç kurtlar gibi Emine'yi takip etmektedir. Birkaç yalap-şap pansumandan sonra hastaneden çıkarılır; hiç eşyası olmayan, kasaba dışında boş bir eve sığınır. Birkaç zaman sonra kendisine tahsis edilen gündelik bir ekmek tayını da kesilir. Açtır, üşümektedir, yalnızdır ve namussuz bir kadındır. Bir gece yarısı "Yatık" Emine"ye tecavüze gelen iki adet fevkalâde namuslu fakat azıcık Nekrofil köylü, Emine'nin cesediyle karşılaşırlar ve kızcağız henüz canlıyken yetişemedikleri için samimi bir şekilde hayıflanır, üzülürler...

Gördüğünüz gibi bu hikâyenin futbolla, şikeyle, TFF'ye başkan seçtirmekle, futbolun ekonomik vechesiyle filan hiç ilgisi yok; mümtaz ve onurlu futbol camiasını, kasaba ahalisine benzetmemiz için deli olmak lâzım. Yatık Emine'yi de fair play ve centilmenlik ruhu ile özdeşleştirmek için sapık olmak gerekir zaten.

Zaten ben de aynı düşüncedeyim, takımların ne kabahati var, bir toplumda fuhuşu icat edenler Yatık Emine gibi iffetsiz kadınlardır, müesseselerin şerefine bir şey olmaz; velev ki Yatık Emine'leri evvela kötü yola düşürüp sonra açlıktan gebertsek bile...

-Süper liig bitmesiiin!

Yazık

"Ama sen insan öldürüyorsun" dediğinizde, "Kesinlikle yanlış anlıyorsunuz; siz de bize saldırıyorsunuz. Biz barış için, acıları azaltmak için şiddet kullanıyoruz" cevabı artık mekanik bir biteviyelik kazandı. İnandırıcı ve sevimli olmuyor.

Nâzik tabirle Silahlı Kürt unsurları, öteden beri bildikleri yegâne dile yeniden döndüler ve devletin açık hedeflerine saldırmaya başladılar. Bu unsurların bir başka siyaset dili bilip bilmedikleri konusunda artık ciddi şüphelerim var. "Dediklerimi yerine getirmezsen seni öldürürüm" anlayışı üzerine siyaset kurmaya çalışıyorlar. Ramazan başlayalıberi giriştikleri eylemlerin kendilerince bile izahı yoktur; cinnet hâlidir. Barış ve çözüm ihtimâlinin en yükseğe çıktığı anlarda başlayan cinayetlerin başka mânâsı yok: bir nevi sayıklama hali, bir nevi patolojinin köklerine dönüş nöbeti...

Parlamentoda partileri var ama bahanelik şeyler bulup yemin etmiyor, sisteme karşı dayılanıyor, "Hiç önemli değil sizin yargılamanız, ceza vermeniz, parti kapatıp tutuklamanız

filan; yıllardır yargıladınız da ne oldu?" diyerek kesinlikle haklı olduklarını tekrarlıyorlar. Dışa açık gibi görünen ama sadece kendini tekrarlayan tehlikeli bir mantık.

Artık şu kanaate geldim: Silahlı Kürtler çözümden nefret ediyor, çözümsüzlük ve gerilimden besleniyorlar. Onlar Türkiye'yi rahatsız etmek, öfkeyi yükseltmek istiyorlar; büyük askeri operasyonlar yapılmasını, faili meçhullerin yeniden başlamasını istiyorlar; sıkıyönetimler, hapishane işkenceleri dönemi geri gelsin gibi temenni içindeler sanki. Türkiye'nin ivme kazanmasından garip şekilde huzursuz oluyorlar.

Her şehit haberi geldiğinde, büyük siyasi risk göğüslemek pahasına elini taşın altına koymuş hükümetin eli zayıflatılıyor. "Açılım" yapmaya kalkıştığı için hükümetin enayi durumuna düşmesinden büyük keyif alıyorlar; öyle olmalı çünkü açılıma en büyük darbeyi silahlı Kürtler indirmişti. Hükümetten nefret ediyorlar, bu anlaşılır bir şey fakat Türkiye'den de nefret ediyorlar. Mesele, demokratik müzakere usulleriyle, konuşarak, kavga etmeden çözümlenecek diye silahlı Kürtlerin ödü kopuyor. Kendisiye barışık, önünü gören, tökezlemeden yürüyen, özgüveni yüksek bir Türkiye istemiyorlar.

Şehirlerde, kasabalarda Türkiye'nin dört bucağında komşularıyla sızıltısız yaşayan Kürtlerin kütle çekim gücünü kötüye kullanıyorlar. Bu akılları kim veriyorsa Kürtlere yazık ediyor; özellikle silahlı mücadeleyi tasvib etmeyen fakat demokratik yollarla hak edinmek isteyen Kürtlerin büyük çoğunluğu, dağdaki silahlıların rehinesi gibi görünüyor.

Silah patladığında sesini duyuyoruz; ölenlerin kanı hepimizin üzerine sıçrıyor fakat o büyük ve sessiz kitlenin sesi gelmiyor; yazık oluyor.

Şimdi yeni bir yol ayrımı görünüyor: Seçimlerden sonra bile Türkiye'ye hakim olan iyimserlik havası içinde Öcalan'ın üç tuğlu vezir yapılması, makul bir genel af, daha çok kültürel haklar ve özellikle daha güçlü mahalli özerklik konusunda şöyle bir hava vardı kamuoyunda: "Mesele kapansın, yeter ki evlatlarımız ölmesin, sulh olsun!" Bu durumda yine de "Şehitlerimizin kanı yerde kaldı" edebiyatı yapanlar çıkacaktı elbette ama bir yerde değecekti netice itibariyle, Türkiye buna hazırdı. Artık değildir. O fırsat kaçtı. Hükümetin ve devletin fazla tercihi kalmadı. Silahla siyaset yapmaya kalkışan behemahal caydırılacak. "Dünyanın hiç bir yerinde PKK tipi hareketler devlet güçleri tarafından caydırılamamıştır; aman barış olsun; üçe beşe bakmadan ne isterlerse verelim" lobicilerinin cephanesi tükendi.

Silah çeken bedelini ödeyecek; bunu yapamayan devlete kimse saygı duymaz.

Son feodal Kürt ağası: PKK

-Neler oluyor hocam; fikrimiz allak-bullak oldu. Tam çözüme yaklaştık zannederken?..

-İlginç tecelliler var Çekirge; onları görebilirsek daha sâkin düşünebiliriz. Meselâ: Güneydoğu terör cinayetiyle sarsılırken, diğer yerlerde fiilen sükûnet hâkim. Evet, şehit ailelerinin

hânesinden ciğer yanığı dumanı yükseliyor ama yine de ölçüsüz, fevrî tepki yok. Şehit yakınlarına dikkat ettin mi? Bu insanlardaki vakarın, devlet kavrayışının kırkta biri devlet ricâlinde olsa yeterdi. Müthiş bir olgunluktur bu. Kayda geçsin. Kürtlerle Türkler arasında sosyal patırtı çıkmıyor; bu çok önemli bir "Elde var bir" unsurudur ve çok değerlidir. Vaktiyle "Biz zaten çözümün ortasında yaşıyoruz; küçük detayları kolay hallederiz" demiştim, yine aynı fikirdeyim. Kürt meselesi dediğimiz şey, aslen küçük detaylardır ve onları kolayca onarabiliriz; Kürtlerin daha fazla hak kazanması Türklerin yerini daraltmaz; nitekim gelişmeler o yöndeydi fakat Kürtlerin, en son ve en hunhar feodal ağası PKK ve civarında gölgelenen teferruat kuruluşları -maalesef buna siyasi partileri de dahil-, çözümün mümkün olduğunu ve özellikle hükümetin kararlılığını farkedince iftar sofспоред kan akıttılar. <!--more-->

Can acıtıyor ama fotoğrafın tamamını görmemize de yardım ediyor. Türklerle Kürtler arasında büyük mesele yoktur, Kürt'le Türk her yerde beraber, yan yana yaşıyor zaten; olsa zaten şu birkaç gün içinde basınımızın yoğun propaganda yüklemesi esnasında görünürdü. PKK'lı feodal ağalar, zeminin ayaklarından kaydığını gördüler ve ötedenberi yapabildikleri tek şeyi yine yaptılar; cinayet! PKK, Kürtlüğün son feodal derebeyidir ve tasfiye edilmek üzeredir; şehirli Kürtler bitirecek işini PKK'nın; çünkü saçma-sapan, taşınmaz ve savunulamaz bir duruma düşürmüştür kendini. Bu esnada Kürt meselesinin bir mağduriyet ve hak arama mücadelesinden ibaret olmadığı, başkaca uluslararası güçlerin, bazı bölge ülkelerinin en kullanışlı avadanlığını teşkil ettiği de ortaya çıktı. Çok maskatlı İsviçre çakısı gibi bir şey bu. Türkiye'ye kim tekme atmak istiyorsa PKK gişesinde kuyruğa girip bilet alıyor. Kürt meselesi, işin kamuflajı gibi kaldı. Bu kadar çok fonksiyonlu bir örgütün, Bölücübaşısı yakayı ele verdi diye dağılacağını ummak, bizim safdilliğimiz idi. Dağıtmadılar, hatta dağılıp şirâzesi bozulmasın diye Bölücübaşını tutup bize muhafaza ettirdiler ki dehâ çapında bir siyasî projeydi tasarlayanlar açısından; bizim açımızdan ne mânâ ifade ettiğini söylemeye dilim varmıyor. Hatırlar mısın, defalarca sorduk bu soruyu; nedir bu avukatların haftalık görüşme komedisi diye? O makyajın boyası aktı. Bizimkilerin, Bölücübaşını hâlâ otorite sahibi zannederek siyaset geliştirmesinin yanlışlığı yüzümüze vuruldu.

-Hmm...

-Bir nokta daha var söylenmesi gereken; bizim haber kuruluşlarımız, haber şehveti, atlatma rekabeti ile olsa gerek çok kötü yayınlar yapıyorlar. PKK uzantısı olsalar bu kadar moral bozucu yayın yapamazlardı. Bilmeliler ki katiller, haberleri zaten bizim TV'lerde ballandırılarak yayınlansın diye o eylemleri yapıyorlar. Basında bir sürü meslek kuruluşu var; hiçbirinin gıkı çıkmıyor.

-Sansür...

-Ne ilgisi var sansürle? Senin yaptığın haberle katilin yüreği yağ bağlıyorsa yapmayacaksın, göstermeyeceksin; milletin mâneviyatını çökertip, öfkesini artırıyorsun. Yapma, biraz vakar sahibi ol. Düşmanını güldürme; biraz ağırdan al!

-Peki ne olacak?

-Bir: Devletin PKK ile silahlı çatışma üslubunu hızla değiştirmesi lâzım; PKK bu değişikliğe fırsat vermeden bastırdı ama, eskisi gibi mücadele etmenin mânâsı yok, bu görülüyor. Devlet çatışmada mutlaka caydırıcı ve hukuk tesis edici olmalı. İki, mâsum ve sessiz büyük Kürt kitlesinin PKK ile arasına mesafe koyacağı, tepki göstereceği bir eylem biçimi gerekiyor. Böyle bir tepki PKK'yı ufaltır, bitirir.

Köşe yazarına kız verilir mi?

Bir yazarın, bir insanın kendi hakkında yazması, konuşması sevimsiz; birinci tekil şahıs sigası ihtiva eden cümle kurmak tehlikeli ve yüksek derecede riskli.

Eskiler mümkün mertebe "ben" demekten kaçınır, "benlik davası"na düşmemek için cümlelerinde bu defa birinci çoğul şahıs sigâsını, yani "biz"i tercih ederlerdi.

Geçenlerde sahur vakti bir din âlimimizin sorulara cevap verdiği programda seyircinin biri diyor ki: "Cenâb-ı Hak, Kur'an'da niçin 'biz'li cümle kuruyor da 'ben' demiyor?" Hoca dedi ki: "Bize ders veriyor; öyleyse ben dememeliyiz, hep biz demeliyiz." İçimden dedim ki, "Yarabbi, şu adamın aklını bana ver; ben de mutlu olayım!"

Konuyu taraftarlık meselesine getirmeye uğraşıyorum ama şu "biz" sigası meselesi önemlidir. Buraya bir balmumu yapıştıralım, bilahire mevzûya döneriz inşallah.

Kur'an'da Cenab-ı Mevlâ'nın niçin "biz" sigâsını sıkça tercih ettiği hakkında başka izah ve tefsirler okumuştum ama insanlara "Birinci tekil şahıs sigalı cümle kurmayın zinhar" öğüdü bunların arasında yoktu, dolayısıyla bundan "Cenab-ı Hak bile benli cümle kurmamış biz de kurmamalıyız" hükmü çıkarılması maksadını hayli aşan bir yorumdur bana göre.

Evet, "bana göre" ve burada "bize göre" demek, şahsi sorumluluktan sıyrılmak gibi bir mânâ taşıyor. Siz kimsiniz kardeşim; kaç kişisiniz; biz kimlerle iletişim halindeyiz? Şirket mi, yazarlar topluluğu mu, "Hafazanallah Ben Demeyenler Kulübü'nün yönetim kurulu üyeleri mi? Çokluksanız teker teker geliniz ki, tanıyalım; teklikseniz niçin çokluk gibi görünmeye kalkışıyorsunuz?

-Efendim ben çok nazik, çok kibar, ince düşünceli bir insanım o yüzden ben demiyorum, biz'i tercih ediyorum.

-Nasıl yani, su içtiğini ifade ederken nasıl cümle kuruyorsun sen şimdi?

-Su içtik diyoruz!

-Ya, öyle mi, Allah lâyıkınızı versin o zaman; afiyet olsun hepinize!

Bazı yazarlar, özellikle de genç akademisyenler pek meraklıdır bu lüzumsuz mahviyetkârlık gösterisine. "Biz bu çalışmada şu metodu kullandık, şu yaklaşımı benimsedik..."

-Kaç kişisiniz kardeşim, birden fazlaysanız teker teker gelin!

-Kalabalık değiliz efendim, sadece ben; terbiyesizlik olmasın diye biz diyorum.

-Maaşallah, ne kadar da terbiyelisiniz!

-Niçin? Çünkü efendim, eğer "ben" diye cümle kuracak olurlarsa aslında "beeennn" demeye, yani "Küçük dağları ben yarattım, ufakları da bizim yakın akrabalar" demeye getirirlermiş. Hocalarına karşı ayıp olurmuş, zaten hocaları da ona öyle tembih etmişlermiş, onlar da hocalarından öyle görmüşlermiş...

Yeri geldi söyleyim; bir yazarın, akademisyenin, -birden fazla imza ile tamamlanan kolektif eserlerin önsözü dışında- "biz" zamiri kullanması sorumluluktan kaçmak ve sahte nezaket gösterisi yapmak anlamına gelir bana göre. Fikir beyanı sorumluluk gerektiren ciddi bir iştir; bu gibi metinlerde "ben" sigasını vurgulamak, sorumluluğu üstlenmek demektir.

- Kim karıştırdı bu herzevekilliği, denildiğinde sağına soluna bakmadan, "Bana aittir, sorumlusu benim" diye o fikri, yanlış veya eksik de olsa sahiplenmektir.

Bazı okuyucular (!) var, eleştiri mektuplarını hem anonim derecede tanınmayacak bir adres üzerinden gönderiyorlar, hem de isim yazmaktan çekiniyorlar. Onlara, aslında bir fikir sahibi olmadıklarını ve bu gidişle asla olamayacaklarını anlatmakta zorlanıyorum, çünkü aslında bir kimlikleri yok. Yüz bin kişilik stadyumda hapşırdığı için utanan birini andırıyorlar. Eleştirisi doğru ve haklı olsa bile fikrinin değerini ve itibarını zedeliyor böyleleri.

İsim sahibi olmak, sorumluluk sahibi olmaktır. Yetişkinler, eylemlerinin sorumluluğunu üstlenir ve sırtlarında taşırlar; gerektiğinde savunur, gerekmediğinde "Yanlış yapmışım, hatalı düşünmüşüm" diye onları terkedebilirler ama isim ve kimliğini gizleyerek fikir yürütmeye kalkışanlar bana hep, kalabalık yerlerde ve gürültülü ortamlarda bir "kabahat" işledikleri zaman,

- Nasıl olsa duyulmamıştır, hissedilmemiştir, güvenciyle kendini mazur görenlerin safdilâne özgüvenlerini hatırlatır.

Gelelim taraftarlık meselesine; ismini saklamayan bir okuyucum geçen hafta, Futbol Federasyonu'nu eleştiren bir yazıma tepki gösterdi ve şu meâlde bir şey yazdı: "Eğer bu hadiseler Galatasaray'ın başına gelse, yine hakperest olabilecek miydiniz bakalım?" Cevaben bu okuyucuma kendisine teessüf ettiğimi yazdım; o da özür diledi ve iş kapandı ama bunca seneden beri "kötü taraftarlık" hakkında yazdığım on civarındaki yazının kuma düşmüş bilye

tanesi gibi hiç ses çıkarmamış olmasına üzüldüm. Elbette her okuyucu, yazarın geçmişini, daha önceden yazdıklarını ve şahsiyetini tanımak zorunda değil ama şöyle bir akıl yürütmenin imkânı beni çileden çıkarıyor, itiraf ediyorum:

- Bu adam TFF'nin kararlarıyla dalga geçiyor; TFF kararları FB'nin işine geliyor; bu adam zaten GS'li imiş; demek ki fırsat düşkünlüğü yapıp, aradan FB'ye çakmaya çalışıyor. GS mağdur olsaydı kesinlikle böyle bir yazı yazamazdı!

Böyle bir akıl yürütme olabilir mi? Elbette olabilir! Köşe yazarlığı maalesef çoktandır, sağa sola danışılıp iyice soruşturulmadan kız verilecek bir meslek grubu olmaktan çıktı. Neler var neler! Dolayısıyla herkes, "Muzaffer vakt-i fursatta âdûdan intikaam almaz/ Mürüvvet-mend olan nâkâmi-i düşmenle kâm almaz" düşüncesini savunmuyor.

Taraftarlık meselesine gelebildik mi? Hayır gelemedik ve bu gidişle geleceğimiz de yoktur; şu günlerde öyle taraftarlık (!) gösterilerine şahit oluyoruz ki, kavramın lugatlerdeki karşılığı hepten çizilse sezâdır: Adam belki hîn-i hâcette şahsi şerefini, onurunu, dinini, vatanını, ailesini, sülâlesini bu derece derin bir inanç ve öfkeyle savunamaz fakat tutkunu olduğu renklerin kulübü ve yöneticileri söz konusu olduğunda bir anda çılgına dönüveriyor. Öyleyse taraftarlık bizim bildiğimizden farklı, bambaşka bir şeydir ve son bulgular ışığında galiba yeniden tarif edilmesi gerekiyor.

Yeni taraftarlık kavramı vatana, millete ve takımını her şeyden, hatta hakikatten bile çok sevenlere armağan olsun; ben onların arasında olmayacağım, baldırımda hafif çekme olduğu için düz koşuyla idare ederim bundan sonra...

Mübârek günde rakılı yazı

"Ne iş yaparsın" diye soranlara kısaca "Emekliyim" deyip geçiyorum ama vaktiyle gazetecilik yapmışlığım var biraz; ucundan, azıcık; gevezeyimdir, hatırlarsınız!

İşte o günlerde yazdığımız haberi sıradan bulup da biraz baharat katmak arzulayınca, "Vatandaş tepki gösterdi, sert konuştu" filan gibi eklemeler yapardık kafadan; halbuki vatandaşın birşey dediği yoktu. "Kimdir bu vatandaş?" diye pimpiriklenenleri uyandırmamak için ise bazen eşin dostun, hısım akrabanın adını yazdığımız da olurdu; gazetede adımız çıktı diye sevinmeleri de cabası. Ha, ne diyecektim; iyi taktikler ölmüyor azizim, netekim, mevzû kıtlığında "Can Baba'nın mezarına dahlettiler" haberine balıklama atlayan gazeteci arkadaşımızın kurduğu kötü cümlede aynı baharatın izlerine rastlamayım mı? Diyor ki, "Tüm dünyada 'hoşgörü mezarlığı' olarak bilinen Datça Mezarlığı'nda Müslüman kabirlerinin yanı sıra Hıristiyan ve Yahudi kabirlerinin bulunduğunu hatırlatanlar, olaya sert tepki gösterdi."

Tüm dünyada... sert tepki... breh breh...

Can Yücel'in mezartaşına geliyoruz; olay anında o civarda sabit kamera olmadığı için kaç ayağıyla yürüdüğü belirlenemeyen kişi ve kişiler tarafından kırılınca "Bana özellikle Ramazan'da hayat tarzı çatışmaları haberleri getirmezseniz, buralarda görünmeyin" diye muhabirlerine duman attıran editörlere gün doğmuş, gözleri iştiyakle parlamış olmalı. Haklılar, iki gün önce adamın mezarına şarap dökmüşler, iki gün sonra ise bu haberi okuyarak kendilerini galeyana getirdiği farzedilen kişi ve kurumlar (keşke kurumlar da bu işin içine karışsalardı, ne güzel olurdu değil mi?) durumdan vazife çıkararak "biz de din ü devlet içün senin mezar taşını kırmaz mıyız behey zındık" diyerek koca mermer taşı bir güzel kırıvermesinler mi?

Her mahalleye bir karate kursunun açıldığı zamanlardı, on sene kadar önce olmalı. Bir bayram sabahı baktık ki mezarlıktaki kırılabilir bütün mermer levhalar hâk ile yeksân. "Kim bu dinsiz imansız" diye etrafımıza bakarken arkalardan birisi, "Karate kursuna giden bacaksızlar yapmıştır" teorisini ortaya atınca duraklamıştık; öyle olmalıydı. Antrenman yapmak için en elverişli çalışma sahası! Uçan tekmeye filan gerek yok, ince mermer levhaların bazısı o kadar gevrek ki elle itiverseniz kırılıverir zaten. Can Yücel'in kabri öyle değil, bayağı emek verilmiş; belli ki mezar taşı kırıcısı yaratıklar ağır ekipmanla çalışmışlar!

Bu mevzuyu mimleyip, ağır gündemin inadına şöyle hafif bir şey yazarım diye malzeme toplamaya başlamışken Sabah refikimizden Engin biraderimiz meseleye va'z-ı yed etti (el koydu) ve söylenmesi gerekeni söyledi. Dedi ki (Bir) Can Baba şarapçı değil rakıcı idi; (İki) mezarına şarap döken hımârdır, taşını kıran ise onun şeddelisi ama dikkat, mesele velûd, yani Efes'te bulunan Artemis heykeli gibi veya Kybele validemiz gibi doğurgan, zira en kıymetli şeysimizi yani hayat tarzımızı ilgilendiriyor. "Ne yani, ağzımızın tadıyla bir rakı içemeyecek miyiz şu caanım ülkede?" edebiyatı yani; şimdi buna, "Ne yani mezarlıkta iki metre toprağın altında yatarken olsun bir rahatlık vermeyecek misiniz sizin gibi düşünmeyenlere ey dinci fanatikler" yakınmaları...

Netekim bakınız ne oldu; CHP'nin yeni sözcüsü hanımefendi, "Hükümetin, bu saldırıyı bir daha yinelenmesine izin vermeyecek biçimde mahkum etmek"le sorumlu olduğunu ileri sürerek şöyle devam etmiş bulunuyor: "Ölmüşlerimiz bizim büyük emanetlerimizdir; susmuşlarımızın aklı ve dili de bizleriz." E, bence haklıdır; güzel ve bilgece sözlerdir bunlar.

Katılıyoruz. Demek ki olabiliyormuş; mâkul söz söylemek o kadar zor değilmiş! Bu arada boş konularda tartışmayı sevenlere hatırlatmak isterim. Rahmetli bestekârımız Selahattin Pınar'ın "Mezarıma rakı dökün" diye bir vasiyette bulunduğunu ileri sürenler, yıllardan beri her 6 Şubat'ta rahmetlinin kabrinde cem âyinini mûtad etmişlerdir. Rivâyet odur kim, Selahattin Bey, büyük, yani 70'lik tam şişe vasiyet etmişti fakat doktrinde tartışmalıdır bu durum.

Haydi tartışın, heyecanlı olur.

Silahlı Kürtler, Sevr mi istiyor?

Silahlı Kürt muhalefeti, yakın zamanlara kadar insaf ve vicdan sahibi herkesin teslim ettiği gerekçelerle zora başvurmak zorunda kaldıklarını söylüyor, “Derdimizi anlatmak için başka çare yoktu” tezini savunuyorlardı.

Bu şikâyette haklılık payı yüksekti; geri kalmışlık, baskı, kimlik ve dil problemleri, üniter esasa dayalı bir ulus devlet modeli içinde farklı etnisiteye mensup yaşamanın sıkıntıları ve daha fazlası... Bunları herkes biliyor ve yeterince tekrarlandı. Bazı Kürtler, bir asrı aşkın zamandan beri bu ve benzeri gerekçelerle hak arıyor, silah kullanıyor ve devlete isyan ediyorlar; fakat çok yakın bir zamanda şiddet yanlısı Kürtlerin ezberini bozan önemli bir şey oldu. Genel seçimler yapıldı. Bu seçimleri, yeni ve demokratik bir anayasa yapmayı vadeden parti tek başına kazandı, silahlı Kürtlerin Meclis’teki uzantısı durumundaki bir başka siyasi parti 30’un üstünde vekil çıkararak grup kurmayı başardı. Artık yeni anayasa çalışmaları esnasında Kürt taleplerini tatmin edecek uygun bir çerçeve çizilebilirdi. Hepimiz büyük bir iyimserlikle, demokratik hak arama ve müzakere sürecinin işlemesini, silahların değil, siyasetin konuşmasını bekliyorduk...

Olmadı, şiddet yanlısı Kürt politikacıları anlaşılmaz şekilde uzlaşma zemininden uzaklaşmaya başladılar. Önce parlamento boykot edildi, ardından “Sizin meclisinizi tanımayız; kendi işimizi kendimiz görürüz” anlamına gelen garip bir demokratik özerklik kararına varıldı ve aynı gün 13 asker pusuya düşürülerek öldürüldü. Daha çirkini ve vahimi silahlı Kürtler, güçlerinin yetebildiği yerlerde devletin açık hedeflerine saldırmaya, üstelik mübarek ramazan ayının oruçlu günlerinde adam öldürmeye başladılar.

Demokratik mâhiyet gösteren Kürt taleplerinin Ankara’da iyi niyetli ve etkili muhataplar bulması, silahlı Kürtleri paniğe uğratmış görünüyor. Bu yüzden bahanesiz saldırı ve cinayetler safhasına geçildi. Ramazan ayında PKK’nın işlediği cinayetler bir savaş ilanıdır ve savaş ilan edildikten sonra artık bahane üretmeye bile gerek görmüyorlar.

Kürtlerin asırlık mağduriyet edebiyatı şimdi hızla çöküyor. Ne var ki bu, dile getirilen Kürt taleplerinin yersiz ve yanlış olduğu anlamına gelmiyor. Bazı Kürtler, kendilerini dinlemeye ve acılarını anlayıp yaralarını sarmaya hazır, iyi niyetli ve önyargısız muhatapların varlığına rağmen şiddetten vazgeçmiyorlar. Ne kadar gariptir ki silahlı Kürtlerin sözcüleri ise hâlâ alıştıkları üzere mağduriyet edebiyatını sürdürüyor ve şiddete dayalı siyaseti kınadıklarını bir türlü söyleyemiyorlar.

Sebebi açıktır; bazı Kürtlerin devlete çektiği silah, diğer Kürtleri de tehdit ediyor ve öldürüyor. Silahlı ve isyancı Kürtler, silahsız ve barışçı Kürtleri de baskı altında tutuyor; seçilmiş Kürt politikacılarının bile bu tehditten kaçınamadıkları bilinen şeylerdendir.

Son cinayetler, öteden beri kamufle edilen ve yarım yamalak söylenen gerçeği açıkça ortaya koydu: Silahlı Kürtler, öteden beri ima ettikleri gibi Türkiye'den bölünmüş toprak ve bu toprak üzerinde tam egemenlik kurmak istiyorlar. Bu maksat için öngördükleri metot şöyle bir şey olsa gerektir:

1- Toplumun sağduyusunu çılgınlık, cinnet noktasına getirecek derecede zıvanadan çıkaran eylemler, toplu cinayetler işlemek, kitleleri kışkırtmak, oluk oluk kan akmasını sağlamak (Şu anda yapmaya çalıştıkları şey budur).

2- Sade Güneydoğu'da değil, Türkiye'nin her yerinde toplu ve kanlı Kürt-Türk çatışmalarını tahrik etmek.

3- Bu esnada Güneydoğu'da bazı pilot şehirlerde tam bağımsızlık ilan ederek halkı silahlandırmak ve uluslararası güçleri hakemliğe davet etmek; duruma el koymalarını, barış gücü göndermelerini ve Sevr benzeri bir haritanın yeniden işlerlik kazanmasını sağlamak!

Aradan 90 yıl geçtikten sonra Sevr paçavrasının öngördüğü Kürdistan'ın yeniden gündeme getirilmesi çok dikkat çekici. Bundan bir ay kadar önce Ermenistan Cumhurbaşkanı'nın Ağrı Dağı hakkında söylediklerini hatırlayınca manzara bütünleniyor. Sevr haritası, bugün bile fanatik Ermeni ve Kürt unsurlarının fantezilerini süslemektedir. Oysa ki "Milli Mücadele'de biz de vardık, Cumhuriyeti birlikte kurduk" edebiyatını savunanlarla, PKK'nın vücut ve eylem dili birbirini yalanlıyor.

Vaktiyle buruşturup attığımız Sevr şartlarını ve haritasını bir yerden bulup yeniden okuyun; fevkalade zihin açıcı bir tesir yapıyor.

Muhalefetin de bir hudûdu vardır

İbnü'l-Cevzî'nin iki ciltlik "Kitâbu'l-Ezkıyâ"sı (Zekîler Kitabı) ve "Kitabu'l Hamka ve'l-Mugaffelîn"i (Ahmak ve Dalgınlar Kitabı) eskimeyen klasiklerimizden. "Acaba hicretin 6. asrında Müslümanlar neye gülüyorlar, neyi ahmaklık nişânesi sayıyorlar?" merakıyla eğildiğim kitapta beğendiğim birkaç kıssa ve kısa nükteyi sizlerle paylaşmama müsaade eder misiniz?

Eğer okuduğunuz kıssalardan bazılarına günümüzde hâlâ rastladığınız oluyorsa şüphesiz sizin dalgınlığınız söz konusudur!

Evvelâ "Efendimiz"den bir tesbit: "Aklının sağlamlığını bilmeden, kişinin Müslümanlığına hayran olmayınız". Ardından Ebu Zekeriyâ'dan bir rivâyet: "Kişi Cennette aklı ölçüsünde zevk alır".

Vaktiyle Bağdad'ın köprü tarafında iki âmâ dilenci vardı. Dilenirlerken biri "Ali için!", diğeri ise "Muaviye için!" derdi. İnsanlar da onları destekler ve ikiye ayrılırdı. Desteklediklerine fazla verirlerdi. Akşam olduğunda dilenciler bir araya gelerek bu şekilde topladıkları paraları aralarında paylaşırlardı!

Yine vaktiyle zulmüyle meşhur Haccac, kendisini tanımayan bir köylüyle konuşuyordu. Ona dedi ki,

-Ey köylü, Haccac hakkında ne dersin?

-Zâlim ve haindir!

-Öyleyse onu Abdülmelik'e (halifeye) niçin şikâyet etmedin?

-Allah ona lânet etsin; o daha zâlim ve hain biridir!

Derken maiyeti etrafına toplanınca köylü Haccac'ı tanıdı. Haccac köylünün ata bindirilmesini emretti. Köylü hemen atını Haccac'a doğru sürerek,

-Ey Haccac dedi, aman bu konuştuklarımız aramızda kalsın ve sakın kimse öğrenmesin!

Bunun üzerine Haccac güldü ve köylüyü serbest bıraktı.

Taassubun ne kadar körleşebildiğini anlatan müthiş bir kıssa:

Haricî terörünün kol gezdiği devirde Vâsıl bin Âtâ, beraberindeki insanlarla yolculuk ederken silahlı bir Hârici topluluğu ile karşılaştılar. Vâsıl, yanındakilere şöyle tembihte bulundu, "Hiç kimse konuşmasın, sözü bana bırakın". Harîciler mûtad üzre bu topluluğu kendilerine muhalif Müslümanlar addederek katletmeye kalkıştıklarında Vâsıl onlara, "Biz müşrikleriz ve Allah'ın kelâmını işitmeye geldik" cevabını verdi. Bunun üzerine Hariciler yumuşadı, içlerinden birisi Kur'an okumaya başladı. Bitirince Vâsıl, "Allah'ın kelâmını işittik, şimdi bize nasıl güvende olacağımızı ve İslâm'a nasıl gireceğimizi bildirin" dedi. Bunun üzerine Hâriciler gereken mâlumatı verdikleri gibi, Vâsıl'ın da aralarında bulunduğu topluluğun kendi mıntıkalarında güvenle seyahat etmesine izin verdiler.

Birisi, imama uymuş namaz kılıyordu; derken imam takıldı ve sürekli olarak "euzü" (taşlanmış şeytanın şerrinden Allah'a sığınırım) çekmeye başladı. Bu hal epey devam edince arkadaki adam dedi ki,

-Şeytanın ne günahı var birâder; sen okumasını bilmiyorsun!

Bir emirin maiyetindeki danışmanlardan biri, birara küçük abdeste sıkışarak dışarı çıktı. Dönüşte emir, "neredeydin?" diye sorunca danışman şöyle cevap verdi,

-Görüşümü düzeltmeye gitmiştim de efendim!

Adamın biri, bir tufeylî (otlakçı) ile yola çıkmıştı. Acıktıklarında adam tufeylîye,

-Git biraz et satın al, dedi. Tufeylî, "vallahi yapamam" cevabını verince adam çâresiz gidip eti aldı, bu defa,

-Bari eti doğra, diye rica etti; tufeylî, "Vallahi bu işlerden anlamam" diye geçiştirdi. Adam eti pişirmek için ocağa koydu,

-Kalk şu eti karıştır bâri!

-Vallahi beceremem, üstüme-başıma dökerim...

Nihayet et pişti, sofraya konuldu. Adam, "Buyur bâri beraber yiyelim" davetinde bulununca tufeylî canlandı,

-Vallahi sana çokça muhalefet etmekten utanıyorum, diyerek sofraya kuruluverdi.

Teşekkürler Işık Paşa

Meğer en azından Genelkurmay'da birileri vaziyetin ne kadar vahim olduğunun farkındaymış. Işık Paşa'nın istemeden başkalarına da duyurduğu tesbitleri bu bakımdan önemli ve anlamlıdır.

Eksikliğin farkında olmak çözümün yarısı; verdiği tepkilere göre Genelkurmay işin pek farkında değilmiş gibi davranıyordu; hayır farkındaymış ama belli etmek istemezlermiş! "Gizlenmek istenen buysa..." diye düşünmeden edemiyor insan.

Işık Paşa da aynı şeyi söylüyor: Balyoz meselesinde Genelkurmay karargâhını arayıp taramışlar, bir mesaj haricinde bir şey bulamamışlar, "Bizde evrak yoksa, öyle bir olgu da yoktur" mevzilerini savunmaya karar vermişler ama sonradan 1. Ordu'da ne varsa bavullarla basına sızdırıldığını görmüşler. Işık Paşa'nın, yakın dönem meslektaşları gibi yanıldığı nokta şu: "TSK'nın bir ordusu nasıl böyle çirkin bir plan hazırlar?" konusunda küplere binmeleri gerekirken, "Bu kadar bavul dolusu belge nasıl sızdırılır" ayrıntısında barut kesiliyorlar.

Şimdiye kadar bir hayli dinleme kaydı yayınlandı; sonuncusu kadar tesirli ve anlamlı olanı yoktu bana göre. Anlıyoruz ki Genelkurmay esas meselenin farkındadır da düzeltici iradeden mahrumdur. Hataların farkına varmak, onları onarmaya medâr olamıyor. Niçin? Satır aralarında var: Ordu, neredeyse enikonu beyaz yakalı bir bürokratif sınıf haline gelmiş de ondan. Beyaz yakalılığa geçiş sürecinde ordunun belini büken, yoluna muz kabuğu koyan ana sebep paradoks gibi görünse de, "Devleti biz kurduk, biz kollarız; her işe de karışırız" yaklaşımı. "Moralinizi bozmayın ama dikkatli olun; kanunlar bize hâlâ çok yetki veriyor; icabında yerde esnetiriz kuralları" diyor Işık Paşamız bir yerde; galiba bunca itirafa ve özeleştiriye rağmen anlayamadıkları husus budur. Türk ordusunun kendi kendine görev tarifi yapması, onu tâkattan düşürmüştür, iri ve hantal bir yapıya sürüklemiştir, askerlik sanatında yoğunlaşması icab eden meslekî dikkati dağıtmış ve gerçek varlık sebebini unutturacak derecede savaşçılık ruhundan uzaklaştırmıştır.

Biz bunu tahmin ediyor, işaretlerini görüyor, seziyor, yazıyor ama anlatamıyorduk; Işık Paşa, gözlem ve eleştirileri teyid etti.

Ordunun yeniden düzenlenmesi lâzım; bu işi yine ordu yapacak. Bu noktada ordunun kendini yenileyebilecek kuvvelerine zarar verilmemesi gerek; bu hususu da yıllardan beri yazıyor ve anlaşılmıyoruz.

Bir ordunun değeri, savaşkanlığı ve eylem halindeki caydırıcılığı ile ölçülür. Son çeyrek asırdaki işaretler, orduda eğitim zafiyetinin vahim boyutlarda olduğunu hissettiriyordu; Işık Paşa'nın tesbitleri manzarayı netleştirdi ve en azından bunca maddi-mânevî desteğe rağmen ordunun, PKK'yı niçin caydıramadığına bir izah getirdi. Araziye çıktığında kendini bile koruyamayan bir hükümranlık alâmetinin ciddiye alınmayacağını en önce PKK militanları fark etmiş olmalı.

Ben askerlerin siyasetle uğraşmasını bir yere kadar pek ayıplamam; ama bir askerin savaşçı ruhunu kaybetmiş olmasından çok endişe ederim; son beş senelik asker-sivil krizlerinde karargâh subaylarının gösterdiği davranışların bendeki izlenimi şudur: Askerlerimiz risk hesaplamaktan, savaşçılık ruhuna ve savaşçılık eğitimine vakit bulamamış görünüyorlar. Bir bürokratik sınıf, bütün dikkatini kendi üzerine teksif ederse tökezlemesi mukadderdir. Böyle olduğunu tahmin ediyorduk; meğerse böyleymiş!

Üzüldüm, sevinmedim. Asker düşmanı değilim, ordu şakşakçısı değilim, NATO müteahhidi değilim; savaş çığırtkanlığından da nefret ederim, pasifizmin kadınsı boyutlarından da. Kimsenin burnu kanamasın isterim nihai tahlilde ama, ordumun muhariplik kabiliyetlerinden de emin olmak isterim. Darbe yapıp iktidar devirmek için kendi halkına kıymayı göze alabilen fakat açık arazide bir karakolu, bir askerî timi savunmakta sıkıntıya düşen bir bürokrasiyse karşımdaki, iş vahim demektir.

Ordu, damarlarında mevcut muharebe ruhuna yeniden dönmelidir; bu dönüşümü başarabilecek güç, esasen millette mündemiçtir.

Teşekkürler Işık Paşam; TSK'ya en büyük katkınızı emekli olduktan sonra yapmış olmanız duygularımı değiştirmiyor; tesbitleriniz milât hükmündendir ve orduyu behemahal değiştirecektir.

Bir bayram hikâyesi

Amansız ayazdan ötürü keman teli gibi gerilip çıtır çıtır kırılmaya ramak kalmış çelik raylara güç belâ tutunarak oflaya puflaya rampaya saran lokomotif tam düzlüğü tutmuşken koca katar, âniden önüne çıkıveren tünelin karanlığına dalıverdi.

Kompartman lambalarının cılız, titrek ve sarı ışıkları yandığında yolcular, birbirlerinin yorgun ve soluk yüzlerini gördüler. Tünel çeperlerinde çatırdayarak ilerleyen tekerlek sesleri, normal

ritmine kavuştuğunda rahatladılar. İşte fecrin ilk ışıklarının mavi-pembeye boyadığı bir aydınlık görünüyor. Tekerlekler fren gıcırtısıyla yavaşlıyor. Ayazdan ötürü neredeyse yarım santim kalınlığında buz kristalleriyle kapanan camdan dışarıya göz atan yolcu,

-Bu tren burda durmazdı, diye mırıldanıyor.

Tren durdu. Birkaç kısa düdük sesi. Lokomotif nefesini toplarcasına derin bir istim boşalttı. Birkaç kapı açılıp kapandı. Uyuklayanlar, rahatsız başlarını yaslayabilecekleri sâbit bir yer bulmak insiyâkiyle kımıldandılar.

-Neresi burası, geldik mi anne?

-Bilmiyorum oğlum; birazdan söylerler, uyumana bak sen...

Burası küçük bir istasyon ve genellikle posta trenleri ve marşandizler hariç durak yeri bile sayılmıyor. İki taraftan yüksek ve dik yamacın eteğine geçici olarak sığınmış gibi duran istasyon binasının civarında demiryollarına ait olduğu anlaşılan birkaç yapı daha var.

Kara tren, karla ve buzla kaplı bu zorlu berzahta kapana sıkışmış gibi kımıldamadan duruyor.

Neden sonra birkaç yolcu aşağı indi. Konuşmalar duyuldu. Kadın "Dıray" gibi bir kelime duydu; bunun anlamını biliyordu, demiryolcu karısıydı çünkü. İlk düşüncesi, "Yetişemeyeceğiz; burada kaldık" oldu. Birkaç dakika sonra haber netleşti. Eşi görülmemiş kar yağışı ilerde yolu kapatmış, bu yüzden bir yük treni raydan çıkmıştı. Kondüktör vagonları gezerek yolculara bilgi verdi. Belirsiz bir zamana kadar buradaydılar. Lokomotif vagonlara sofaj, yani ısıtıcı buhar vermeye devam edecekti, kimse merak etmesindi. Muhtemelen öğleye doğru karşı taraftan yardım treni ve vinç gelmesi umuluyordu.

-Yahu bir dakika, bayram sabahındayız, ne olacak şimdi?

-Başa gelen çekilir yeğenim, yapacak bir şey yok.

Yaşlı adam, ayağının dibindeki ağzı mantarlı galonluk boş su şişesini alıp pardesüsüne sarınarak aşağı indi. İstasyonun çeşmesi akmasına akıyor ama çevresine sıçrayan sular kalın ve parlak bir buz kitlesi yaptığı için dikkatle yaklaşmak lâzım. Şişe çatlar düşüncesiyle biraz bekledikten sonra suyunu doldurup rastladığı lacivert üniformalı adama yöneliyor,

-Abdest alacak bir yer bulunur mu?

-Vardı ama gaflet ettik, suyu dondu, tuvalet istasyonun arkasında ama...

"Bu abdesti ömrüm boyunca unutamam herhalde" diye geçiriyor içinden adam. Su, dayanılmaz derecede soğuk. Dirseklerine kadar çemirlediği kollarından yüzünden buharlar yükseliyor; alelacele abdestini tamamlayıp ayaklarına mesh verdikten sonra koşar adım vagona canını zor atıyor. Bu esnada kendisini camdan seyreden bir kaç kişi daha çeşmeye yaklaşıp abdest aldı.

Yaşlı adam oturduğu yerde imâ ile sabah namazını kılıyor.

Çocuk annesinin kulağına uzandı, "Bu amca ne yapıyor anne?"

-Namaz kılıyor oğlum; sabah namazı, şimdi tam vakti.

-Benim çişim geldi ama...

Anayla oğul, tuvalet seferinden döndüklerinde yaşlı adam, yol sepetinden ispirto ocağını çıkarıp tutuşturmuş, üstüne küçük bakır demliği oturtmuş bile. Üç bardağı var. Cam kenarındaki portatif masaya bir gazete kağıdı serdikten sonra bardakları, şeker kavanozunu ve iki küçük çöreği yerleştiriyor. Kadın, olup biteni merakla seyrederken, "Burada beş kişiyiz ama üç bardak var; bakalım ne olacak?" diye düşünürken yakalıyor kendini; utanıyor. Yekinip kendi tedarik çantasından emaye su maşrapasını, dünden kalan iki pişmiş yumurtayı ve annesine götürmeyi umduğu bir kavanoz dolusu ev kıymasını çıkarıp adama uzatıyor.

Uyuyan iki yolcu, kaynamış suya atılan çay yapraklarının kokusuyla uyandılar. Ah ne keyif! Hazırlığı görünce onlar da nevâle çıkınlarını açıp sofraya katık ediyorlar. İki topak peynir, mis gibi cevizli kete, üç portakal.

Yaşlı adam, sanki yıllardır ahbaplarmış gibi, "Oo diyor, "Halil İbrahim sofrası oldu bizim yol azığımız. Haydi bakalım, bismillah, buyrun, âfiyet olsun"

Yolculardan genç olanı, "Allah razı olsun amca" diyor mahcûp, "Ne güzel bir sofra kurdun öyle. Bayramınız mübârek olsun; verin elinizi öpeyim."

-Aman ne el öpmesi, utanırım. Yetişir...

-Bırakınız öpsün efendim; memleketimizin âdetidir. Hanım bacı senin de bayramın mübarek olsun. Küçük adam sana da hayırlı bayramlar diyor öteki yolcu.

Bayramlaştılar. Hava artık enikonu aydınlık artık ama karşıdaki istasyon binasının üst katındaki perdeli pencerede hâlâ bir gaz lambası yandığını görebiliyorlar.

Yaşlı adam bütün ısrarlara rağmen öteki dert kişi en az ikişer bardak bitirene kadar çay içmeyi kabul etmedi. "Siz için, âfiyet olsun; ben de içerim. Suyumuz var, ispirtomuz var; yine demlerim; burada daha çok bekleyeceğiz anlaşılan" diyor.

-Bizimkiler merak etmiştir şimdi; haberleri olur mu acaba trenin dıray yaptığından diye soruyor kadın. "Olmaz olur mu; hangi asırdayız hanım kızım; telgraf var, telefon var. Öğrenmişlerdir istasyondan; sen rahat ol" diyor yaşlı adam. Sofra kaldırılacağı zaman genç adam, kirli bardakları dikkatle bir kesekağıdına koyarak istasyon çeşmesine götürüp yıkıyor. Döndüğünde elleri kıpkırmızı,

-Buydum buydum diye ellerini koynuna sokunca ötekiler gülümsüyor.

-Buymak ne demek anne?

-Yani çok üşümek donuyormuş gibi olmak diyor kadın.

-Bunlar ne ki diye başlıyor öteki yolcu, "Fî tarih Pülümür'deyim. Sabah kalktım bir gariplik var. Ev iki katlı, altta katta yatıyorum. Güneş bir türlü doğmuyor. Pencereden baktım birşey göremedim. Meğer kar ikinci kata kadar yağmış. Sokağa üst katın penceresinden çıktık. Telgraf direkleri bel hizasındaydı, inanmazsınız. Sonradan ahali sokakta tüneller açtı da evlerinden çıkabildiler. Dokuzyüz kırk üç müydü?

Kondüktör, bilet kontrolü için geldiğinde yaptığı gibi sürgülü kapı camını tıklatıyor,

-Bayramınız kutlu olsun beyler hanımlar diyor. "Kusura bakmayın şekerimiz yok fakat dolabımda kolonya vardı; almaz mısınız?"

Kolonya alınmaz mı? Erkekler bu jeste çok memnun oluyorlar. Kondüktörle tokalaştıkları yetmiyormuş gibi ayağa kalkıp sarmaş dolaş oluyor, birbirlerinin omzuna vuruyorlar. "Allah nice hayırlı bayramlara eriştirsin çoluğumuzla çocuğumuzla..."

Kondüktör yan kompartmana geçinde bizimkiler de kondüktörün peşine takılıp konvoy hâlinde bayram mübârekine gidiyorlar,

-Ben de gideyim mi anne?

-Olmaz, sen daha küçüksün; otur yanıbaşımda...

Çocuk mahzun oluyor. Kadın dayanamıyor. "Amcanın elini bırakma ama!.." Oğlunu yaşlı adama tembih edince içi rahatladı sanki.

-Bu dağ başında da bayram oluveriyormuş demek ki diye geçiyor içinden. İçi ısınıyor, başını cama yaslayıp geleceğine dalıp gitti.

-Bu yetimin yüzünü güldürebilecek miyim; Rabbim, şu hayırlı vakitler hürmetine yardımını esirgeme benden...

Birisi cama vuruyor; bir kadın, başında atkısı, ayağında yün çorap, kara lastik. "Gel, buyur" mânâsına gelen işaretler yapıyor. Cam yerinden kımıldamaz ki, vagon kapısına kadar yürüyecek,

-Ben istasyon şefinin eşiyim; bekleme salonunda çay demledim, hanımları davet ediyorum, buyurun bir çayımızı için sabah sabah...

Sair zamanlarda her girende sebepsiz bir kasvet duygusu uyandıran küçük, izbe yolcu salonu cıvıl cıvıl; camlar daha şimdiden ısınıp buğulanmış bile. Birbiriyle ilk defa karşılaşan tren yolcusu hanımlar çabucak sardırıveriyor, dertleşmeler, adres alıp vermeler,

-Görümcemin çocuğu olmuyor; ne olur dua edin, diyor birisi; öteki, "İki fincan sütü oda sıcaklığındaki margarinle çırptın mı?" diye devam ediyor, "Bizim çocuk bu sene öğretmen okulunu kazandı, yatılı okuyacak teyzesi" diye övünüyor bir başkası...

-Kalkıyor kalkıyor, aman kaçırmayalım, acele edelim...

-Acele etmeyin hanımlar diye sesleniyor şefin karısı; sizi bindirmeden gönderir miyiz; az evvel haber geldi, açmışlar yolu...

-Aa saat onbir olmuş!

-Çocuk çok zeki maşallah diyor yaşlı adam; büyük adam olacak belli bir şey.

-Tren hafifçe sarsılıyor, kımıldıyor, herkesin içine bayram sevincine denk bir neş'e yürüyor tekerleklerle beraber. İstasyon şefinin hanımı, el sallıyor,

-Dua edeceğim merak etme diye sesleniyor bir kadın tren penceresinden; oğlan olur inşallah bacım. Allah'a emanet olun; yolunuz düşerse beklerim...

Keyifli uzun bir düdük; tekerler buz gibi çelik raylarda neşeyle tıkırdamakta...

Mercimek!

Heykel mevzularını severim; küçükken bütün dâhi çocuklar gibi ben de heykeltraşlıkla uğraşmış, yumruk büyüklüğünde bir mermer parçasına çelik kalemle insan kafası sûreti yapmıştım da, arsada top oynamama bile "Kâfirler Hazreti Ali Efendi'mizin başıyla böyle top oynadılardı" diyerek karşı çıkan rahmetli annem, ilk heyketrâşî eserimi görünce, günâh-ı kebâirin tamamını bir celsede işlemişim gibi celâllenip, "Bunu da mı görecektim; vay benim dertli başım" makamında ağlamaya başlamış, böylece gerek sanat ve gerekse entelektüel hayatım başlamadan sona ermişti.

Ha, ne diyordum, resmim de fena değildir lâkin üç boyutlu oluşundan mıdır nedir, heykel sanatına karşı geliştirmiş olduğum "kasabın kedisi" bakışlarındaki kıvılcımlı hasret ateşi hiç sönmedi, için için yanıyor. Heykel meselesinde yazdıklarım şimdiden bir ansiklopedi cildini doldursa da kâffesini bir cümlede şöyle özetleyebilirim: "Heykeltraş yetiştirmeyi beceremiyoruz; dışardan getirtelim!" Çünkü sebebi ortada, memlekette eli yüzü düzgün kaç heykel varsa ecnebîlerin azîzim; ya Krippel'dir, ya Canonica, ya da Joseph Thorak. Bizimkiler kusura bakmayacak, olmuyor, defalarca şans verildi, güzel projeler, yüklü te'lifler... I-ıh!

Yüksek sanattan ve entelektüel zevkten mahrum olduğumu saklamıyorum ama, belirli aralıklarla ülke gündemine gelen ve ortalığı karıştıran "hayat tarzı çatışması" haberlerine nedense hep bazı heykellerin konu teşkil ettiğini fark edecek kadar da kurnazımdır yani. Netekim bazı yontucularımızın yapıtları allem-kallem her nedense mutlaka gazetelere düşüyor, mahkemelik oluyor, insanlar lehinde veya aleyhinde gösteriler yapıp basın toplantıları düzenliyor, bir nevi tanıtım olmuş oluyor.

Birkaç sene evvel Van'ın Erciş kazasında düzenlenen bir sempozyuma katılan bir yontucumuzun yapıtı da aradan beş-on gün sonra tarihî eser zannedilerek Van Müzesi'ne

kaldırılınca ortalık birbirine girmiş, bilahare eser göl kıyısında bir parkta ele geçirilmişti. Buna paralel bir başka heykel olgusu, aziz yurdumuzun muhtelif beldelerini süsleyen elma, armut, karpuz, fındık, fıstık, kavun, üzüm, domates, horoz, köpek yontularıdır ki, Batılı olmak yolunda bizim tren, istasyona hayli tehirli geldiği için soyut sanatın yalçın tepelerine paraşütle kestirmeden inmek bâbındaki kösnül hırsımızı aksettiren aşkın ve fantastik nümûnelerdir. Bunlar meyânında Adilcevaz'daki bir çift ceviz heykelinin ayrı bir yeri olduğunu kabul etmeliyiz. Bu örneklerden aldığım haz, hız ve heyecanla evin balkonundaki köşeciğimde ilk taslaklarını geliştirdiğim mercimek heykeli çalışmalarımın sanat düşmanı çevrelerce (Onlar kendilerini bilirler efendim!) akâmete uğramasını buracıkta pes perdeden protesto etmek isterdim şahsen...

Onu diyordum, 94 senesinde hatırlarsanız, "Tükürürüm ben böyle sanatın içine" lâfıyla meşhur olan bir heykel vardı; heykeli bugün kimse hatırlamaz fakat müthiş iskandal çıkmıştı hani; işte o sanatçımızın başına daha sonra bazı aralıklarla benzer talihsizlikler geldi; geçen sene Kars tepelerine yaptığı İnsanlık âbidesi, "Ucûbe" yakıştırmasıyla hunharca yıktırıldı. Şimdi ise geçenlerde netekim değinip geçtiğimiz, "Can Baba'nın kabrine şarap dökülür mü dökülmez mi?" tartışması esnasında buyrunuz, bu yontucumuzun Can Baba'nın kabri isimli eserini kırmasınlar mı? (Bu arada Can Baba'nın şarapçılığı hakkında güçlü deliller ele geçirildi; doktriner tartışmacıların dikkatine arz!)

Meğer sıradan bir taş değilmiş, müellifi sıradışılığını şöyle anlatıyor: "O, Can Yücel'in can taşıydı. Arkasından güneş vurduğunda ışıktan bir cenin belirirdi can evinin çemberinin ortasında. Can Baba'nın içindeki ışıktan çocuğu, yaratıcı cevherini görünür hale getirirdi güneş. Çemberden öne doğru yılankavi hareketlerle akıp yere düşen, oradan tekrar doğduğu yere kaynağına doğru geri akan şu sonsuz yaşamın döngüsüne gönderme yapıyordu."

Okurken öyle duygulanmışım ki sicim gibi dökülmeye başladı gözyaşları. Ne zaman adam olacağız biz diye düşünüp ağladım. Karşıdan bakınca sanıyoruz ki bir çift ceviz! Hay koca cahil kafam; bir düşün, bir araştır! Bayramınızı kutlayacaktım; kaynadı gitti araya. Memleket işleri bitmiyor ki birader!

Selîm bir kalp, Somali ve biz

Takriben üçte biri dünyanın en kurak ve ölümcül çöllerinden oluşmasına rağmen Afrika, dünyanın en renkli, en bereketli ve hayat dolu anakarası. Tabii kaynaklarıyla sadece kendini değil, başka kıtaları da besleyebilecek durumdaki bir kıtanın açlık kavramıyla neredeyse eşleşmesinin hikâyesini çoğumuz bilmiyoruz.

Önce siyasi hudutları gösteren bir Afrika haritasına göz atmak gerekiyor. Sınırların çoğu cetvelle, başkaları tarafından çizilmiş. Tarihin, tabiatın, kültürün ve geleneğin değil de beyaz

adamın elinden çıkan bu dümdüz sınırlar aslında bütün hikâyeyi özetliyor: Afrika, yakın tarihte en acımasız şekilde sömürgeleştirilmiş ve geleceği çalınmış bir diyar.

Hiç sömürgeleştirilmemiş olsaydı, şimdikine oranla çok daha mutlu, huzurlu ve tok bir kıta olacağı da şüphesiz. Eğitim görmüş olanlarımız arasında bile düne kadar Afrika menşe'lilere "Yamyam" veya düpedüz vahşi gözüyle bakıldığını hatırlayınca, "Keşke hiç sömürge olmasalar ve hep vahşi kalsalardı" diyesi geliyor insanın.

Avrupa merkezli medeniyetin, –bırakınız başka renk ve ırktan insanları– kendilerine verdikleri zarara, hiçbir vahşi kabile yaklaşamamıştır bile. İki küçük örnek verelim: 1861-65 yılları arasında cereyan eden Amerikan İç Savaşı'nda siviller dâhil tam 500 bin insan ölmüştü. Bundan sadece 50 yıl sonra Avrupa'da çıkan savaşlarda ise takriben 60 milyon insan canından oldu. Bu gibi durumlarda "medenî"liğe karşı vahşi ve tabii hayatın üstünlüğünü savunan görüşler, şüphesiz çok daha saygıdeğerdir. Medenî(!) olmayan topraklarda çıkan hiçbir çatışma, bu rakamlara yükselememiştir.

Geçen hafta canımız ve gözümüz iki noktada yoğunlaşmıştı: Güneydoğu ve Somali… Somali, normal şartlarda kendine yetebilen, tabii kaynakları zengin bir ülke; fakat İngiliz ve İtalyan sömürge yönetimlerinin sona ermesinden sonra bir türlü istikrarı sağlayamadığı için şu anda dünyanın en fakir ve en tehlikeli ülkesi kabul ediliyor. Star gazetesinden Fadime Özkan'ın bir süre önce Ortadoğu ve Afrika Araştırmacıları Derneği (ORDAF) Başkan Yardımcısı ve Türk-Libya Dostluk Derneği Sekreteri Prof. Dr. Ahmet Kavas'la yaptığı röportaj, Somali ve Afrika hakkında bildiklerimizin, bilmemiz gerekenler yanında utanç verecek kadar az ve yetersiz olduğunu hatırlatıyor. Okuyunca fark ediyoruz ki evet açlıkta kuraklığın tesiri vardır fakatasıl sebep güvensizlik, idaresizlik, tek kelimeyle devletsizliktir ve vaktiyle bütün dertlerin devâsı gibi görünen sömürgeci idareden kurtulmak ülküsü tek başına hiçbir şey ifade etmemektedir.

Somali, kâğıt üstünde hür ve bağımsız bir ülke; ancak kamu düzeni iflâs halinde.

Somali ile derin tarihî ve siyasi bağlarımız olmasa da fikren, vicdânen ve rûhen oradayız ve cim karnında bir nokta mesâbesinde de olsa orada varız. Eğer bir millet adına iftihar edilmesi gereken bir eylem türü varsa, onu, ramazan içinde gösterebildik çok şükür. Türk halkının incinen vicdânı Somali'deki insanlık günâhını unutmadı. Başbakan Erdoğan'ı, dönüşünde yaptığı konuşmada dinlerken gurur duymamak mümkün değildi.

Daha güzeli ve anlamlısı Türkiye'nin Somali'de kalıcı yatırımlar peşinde olmasıydı. Hayır, kapitalist mânâda yatırımla ilgisi olmayan bir yatırım bu: Yol, çöp toplama aracı, ekmek fırını, sahra hastanesi, içme suyu hattı, elektrik jeneratörü cinsinden hayatî şeyler… Hemen her evden birkaç kuruş olsun kanatlanıp uçtu Somali'ye, ekmek olsun, bir bardak su olsun diye; daha çoğunu da yapacaklarından eminim. Bu güzel duyguların hâlâ yaşıyor olduğunu görmek çok önemli.

Sayılarını bilmiyorum, önemli de değil zaten; ama oradalar işte. Toplum gönüllülerimiz, gencecik çocuklarımız, genç kızlarımız, memurlarımız, teknisyenlerimiz, hekimlerimiz, şoförlerimiz, işçilerimiz hükümetin, kamu otoritesinin bulunmadığı bir ülkede Allah rızası için insanlığa hizmet ediyorlar. Benim anladığım Osmanlılık, Türklük, insanlık, Müslümanlık, Turancılık, Fâtihlik işte bundan ibarettir ve bu noktada en yüksek ifâdesini bulur.

Biraz toparlanınca, aşılmaz zannedilen meselelerimizin pekâlâ çözülebilir şeyler olduğunu gördükçe etrafımıza rahm ü şefkatle nazar edebiliyor olmamız da çok mânidar ve güzeldir. Allah'a hamdolsun. Herkes gibi bizim de sâkin ve duru bir zihinle kendi meselelerimize eğilecek sâkin zamanlara ve özgüvene ihtiyacımız var.

Kalplerimiz Cenâb-ı Hak tarafından mühürlenmedikçe ümid kapısı hep açıktır ve çözülemeyecek meselemiz yoktur. Kelimenin tam mânâsıyla iyi bir hâlet, daima hüsn-i zan ve ahlâk üzerinde bulunmalıyız; zâlim olmaktansa zulme uğramayı tercih etmeliyiz. İkbâl ve şevket gelir, gider; idbar ve izmihlâle inkılâb eder fakat "Selîm bir kalp" gibisi yoktur.

Yarabbi, kutlu aylar ve eşref zamanlar hürmetine senden bizleri daima ve son nefeste selîm bir kalb üzre bulundurmanızı dileriz.

NOT: Bütün Aksiyon okuyucularının Ramazan Bayramı'nı tebrik ederim.

Atatürk'e dua okunur mu?

Elbette okunur yahû! Sadece Atatürk'e değil, Allah'ın rahmetinden başka melcei kalmamış her Müslüman için dua ve Fatihâ okunmaz mı?

"Her renge boyandık, fıstıkî yeşil mi eksik kaldı" demeyiniz; bu konuda bazı kamu görevlilerinin gevşeklik ettiği imâsında bulunan bir vekilimiz meseleyi gündeme getirmeseydi, bahse bile değmezdi fakat konunun ayrıntılarına buyrunuz birlikte eğilelim: 30 Ağustos Zafer Bayramı münasebetiyle Bakan Zafer Çağlayan ve beraberindekiler şehit mezarlarına çiçek bırakıp, kabir ziyaretine gelen şehit aileleriyle sohbet etmişler. Daha sonra şehitler için dua okunmuş. Protokol de el açıp Fatiha okuyarak "Âmin" demişler. Buraya kadar iyi güzel...

Velâkin dua esnasında orada hazır bulunan CHP Mersin Milletvekili İsa Gök, gazetecilere, "Yanıma gelin ki ne diyeceğim" dedikten sonra sinirli bir edâ ile demiş ki, "Şehitlik ziyareti yapıyoruz. Bu şehitlik ziyaretinde 30 Ağustos Zafer Bayramı'nın kahramanı büyük önder Atatürk ve silah arkadaşlarına dua okumuyoruz. Dua sırasında asla vatan savunmasından laf edilmiyor. Yalnızca Cenab-ı Allah yolunda ölen şehitlerden bahsediliyor. 30 Ağustos'tan önce şehitlik ziyareti varsa, bakanı, valisi, herkes buradaysa, 30 Ağustos kahramanlarına dua okunmak zorundadır. Bu ülkede Atatürk'e ve silah arkadaşlarına bir rahmetten bu kadar mı korkuluyor?"

Hoppala!

Sayın vekili anlıyorum; bu vesileyle gazetelerde isminin geçmesi fırsatını ustalıkla değerlendirmiştir; nitekim yukarda adını zikrederek şânına şan katmış bulunuyoruz, ne var ki talebi teknik açıdan yersiz ve mânâsızdır. İzah edelim mi:

-Atatürk'e dua veya rahmet okumak, laik devletin resmi protokolünde yer almayan bir ritüeldir; nitekim her yıl 10 Kasım'daki anma merasimlerinde resmî nitelikte bir "Fatihâ" veya dua faslı yer almaz. Bilakis vekilimize bu konuda devletin resmî kayıtlarına geçmiş bir hâdiseyi örnek olarak gösterebilirim; bundan otuz sene kadar önce bir ilkokulda yapılan 10 Kasım töreninde okulun yöneticisi, saygı duruşundan sonra, "Atatürk için isteyenler içinden bir Fatiha okuyabilir" cümlesini ilâve edince hakkında laikliğe aykırı davranıştan soruşturma açılmış ve zavallı yakayı zor sıyırabilmişti. Mevsuktur, mûteber rivayettir. Gerekirse isim ve yer gösterebilirim.

-Kaldı ki 10 Kasımlarda veya sair resmi bayram ve günlerde Atatürk için devlet eli ve teşebbüsü ile mevlid okutulmak, hatim indirilmek gibi bir devlet geleneği de teessüs etmemiştir; dolayısıyla herhangi bir vatandaşın veya kamu görevlisinin Atatürk'e dua etmek gibi bir resmi bir vecîbesi bulunmuyor.

-Ve önemle hatırlatmak isteriz ki, dua işleri, rahmet temennîleri, sayın vekilimize "gîran" gelse de gönüllü işlerdir, zorla olmaz; buna rağmen hayli zamandan beri hasseten bizzat TRT'nin naklen yayınladığı mevlid programlarının sonunda duâhanlar, "Başta Cumhuriyetimizin bânisi Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşları olmak üzere..." diye başlayan bir girizgâhla, Atatürk'e rahmet okumayı bir nevi yarı resmî gelenek haline getirmişlerdi. Sayın vekil, bu bid'at-i haseneyi devlet protokolünün icabı sayıyorsa yanılıyor olmalıdır.

-Bu millet kime nasıl dua edeceğini, sayın vekilimizden öğrenecek değildir. Mustafa Kemal Paşamız millet ve devlet büyüğüdür, istiklâlimize unutulmaz emekleri geçmiştir ve elbette her hatırşinas ve vefâdar vatandaşımız, şehit ve gâzilerimiz meyanında Atatürk için de rahmet temennîsinde bulunur. Atatürk'ü bu hasbî ve samimi dualardan mahrum edebilecek yegâne unsur, ancak bu gibi fevrî ve eni-sonu hesab edilmemiş kuru Atatürkçülük gösterileridir.

-Toparlayalım; zorla güzellik olmaz azizim! İsteyen Anıtkabir'e gider saygı duruşunda bulunur; isteyen de etrafındaki nöbetçilere çaktırmadan içinden hâlisâne, "Bu da senin kulundur, affeyle ya Rabbi" niyazıyla Fatihâsını okuyup hediye eder ki bu fakir, vaktiyle yıllar önce Anıtkabir ziyaretinde aynen böyle yapmıştı.

2011

28 Eylül

Amok koşucusu Zaman Gazetesi

26 Eylül

Sağ yanılgı Aksiyon Dergisi

26 Eylül

Gölgesi baş üstüne Zaman Gazetesi

25 Eylül

Tırsak yazardan korkak eleştiri Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

24 Eylül

Tedirginim Zaman Gazetesi

21 Eylül

Amele sınıfı, birleşiniz!.. Zaman Gazetesi

19 Eylül

Sol yanılgı Aksiyon Dergisi

19 Eylül

'Çalmadım ve çaldırmadım!' Zaman Gazetesi

18 Eylül

Okullar da açıldı! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

17 Eylül

Ne halife, ne padişah, ne sultan... Zaman Gazetesi

14 Eylül

'At'ı alınca 'Üsküdar'ı nasıl geçtim? Zaman Gazetesi

12 Eylül

Lozan'ı hatırlamak, bugünü yorumlamak Aksiyon Dergisi

12 Eylül

Yalann söylüyorsun yalann! Zaman Gazetesi

11 Eylül

Tuş Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

10 Eylül

Oku oku budur sonu!.. Zaman Gazetesi

07 Eylül

Arda'ya ikinci ve son mektup Zaman Gazetesi

05 Eylül

Arda'ya mektup Zaman Gazetesi

05 Eylül

Deniz Feneri ve biz Aksiyon Dergisi

04 Eylül

Ekrem Bora Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

03 Eylül

Kur'an sahihse iman edecen mi hemşire? Zaman Gazetesi

Kur'an sahihse iman edecen mi hemşire?

Kur'an-ı Kerîm'in orijinal olmadığı, bilakis her vahiy kâtibinin kafasına göre tuttuğu notlardan oluşan tahrif edilmiş ve birbirinden farklı metinlerden meydana geldiği iddiası yine gündemde.

Zannediyorum şöyle bir şematik kâr hesabından hareket ediliyor:

Müslümanlar, kutsalları konusunda hassastır, hemen tepki verirler (Netekim veriyoruz!) ortalık karışır!

-En az bir ay bu iddialar hakkında reddiyeler kaleme alınır, içlerinden hakarete varan sözler sarf eden de çıkar. (İnşallah çıkmaz!)

-Böylece sıradan Müslümanların zihninde bir soru işareti oluşur, imanı gevşek olanlar "Bak gördün mü, ben zaten şüphe ediyordum; Kur'an toparlama bir metinmiş, yoksa ben ne güzel iman ve amel ederdim!" diye dinden soğurlar!

-İddiaların sahibi ise muhtemel yeni kitabı için tanıtım yapmış, popüler tarihçiler panteonundaki iskemlesini garantilemiş olur!

Yılı konusunda zihnim beni yanıltabilir, şöyle onbeş sene kadar önce Aydınlık dergisi çevresindeki ekip bu gibi konulara pek meraklıydı. Saf Müslüman okuyucu kısmı, işin bu tarafını pek bilmez; bu gibi dergiler ne zaman İslam'a dahleden bir dosya yayınlasa tirajları artar ve tiraj artışını "Vay zındıklar, bakalım dinimize nasıl dahletmişler?" diye hamiyyet-i dîniyyesi kabaran Müslümanlar sağlar!

Meselenin ilmî kısmında kalem oynatacak derecede Kur'an ilimlerine vâkıf değilim (Keşke olsaydım; her mânâda hâdim-i Kur'an olmak, dünya rütbelerinin en tatlısı ve eşrefidir), Nitekim refîkim Ali Ünal, edeb dairesinde ilmen söylenmesi gerekenleri bir güzel icmâl edip, "Hangi Kur'an mı?" başlığı altında yayınladı bu sütunlarda. Gerekirse (ki bence gerekmez!) daha etraflı cevaplar da verilir; göl yerinden su eksik olmaz elhamdülillah! Bu çerçevede ben, Dine, Kur'an'a, Resulullah'a dil uzatanların zihnî ve psikolojik arkaplanları hakkında hariçten gazel atmak istiyorum müsaade buyrulursa...

Diyelim ki Kur'an-ı Kerim iddia ettiğiniz ve "bilimselll" açıdan gösterdiğiniz üzere muharreftir sayın yazar; dininizi terk mi edeceksiniz?

-Ne dini ayol, yoktur o taraklarda bezim; ben Agnostikim, Deistim, Laikim, Evrimciyim filan diyorsanız, ikinci soru hazır...

-Kur'an muharref değilse, iman etmeye hazır mısınız?

Efendim? Duyamıyorum!

Yoo, kırk kurnada kırk tas ile kırklanıp güzeelcene boy abdesti aldıktan sonra saçlarını İndira Gandi modeli yarımbaş örterekten, müftü efendi huzurunda törenle kelime-i şahâdet getirmenizi beklemiyoruz, hatta "Yanılmışım" diyebilmek erdeminden de bahsetmiyoruz, sadece şu:

Kur'an muharref değilse, Allah'ın kelâmı ise, bizim âlimlerin göğüslerini gere gere, "On dört asırdan beri tek harfi bile değişmemiş tek kitab, işbu Furkan'dır; varsa misli-menendi, getirin de görelim" diyerek kitabın "İsmet"i hakkında söyledikleri "kaim" sözler (Bkz: Kütübin

kayyıme!) hakikatin ta kendisi ise "Eyvah şimdi yandık işte" şeklinde bir zihin zelzelesi geçirecek misiniz?

Sahi efendim, siz bu meseleleri "Hiçbir hakikat kalmasın Allah'ım dünyada nihân" diye nârâ atarak, bilim ve gerçek uğruna mı değnekliyorsunuz, yoksa "Ne yapalım abi, herkes gibi biz de ekmek derdindeyiz; medya dedikleri şu apaçiler âleminde tutunmak kolay mı?"cılardan mısınız? İlk zümreden iseniz eyvallah, samimiyetin medeni dünyada özür götüren bir kısmı vardır fakat ikinci zümreden olup da samimiyetten ziyade işin esnaflık faslı ile alâkadar iseniz vâ esefâ!

Değmez yârenler, değmez ihvanlar, değmez bacılar, inanın ki değmez!

Yine de siz bilirsiniz; ben şahsen sizler hakkında sebb ü şetm etmek için dilimi yorup günaha girmem ama şu samimi olduğunu varsaydığım bilim aşkınıza kapak olsun diye bir daha sorayım:

-Kur'an sahih ise imân edecek misin Hemşîre?

Ekrem Bora

-Duydun mu hanım, Ekrem Bora yoğun bakımdaymış!

-Amaan!..

Bu "Amaan"ı nasıl tarif etmeli; "Amaan, normaldir, hepimiz günün birinde hastalanmayacak mıyız?" amanı değil bu, başka bir aman. Güzel bir rüyada, iyi giden, hani çok güzel şeyler görüyorken ansızın uyandırılmanın verdiği üzüntünün amanı. Tâ ciğerden, yürekten kopup sese, nidâya dönüşen bir aman, kısaca vah...

Adı ve soyadı birlikte bir markadır o: Ekrem Bora!

Sinemamızın dürüst ama biraz sert, duygulu ama pek belli etmeyen jönüne âcil şifâlar gönderiyorum buradan.

Sözüm yeni yetmelere değil, bizim kuşağa, onlar beni anlayacaktır.

Biz güzel bir rüyâ gördük vaktiyle; bütün güzelliğini, yaşadığımız hayatın pratiğiyle -pek değil, hattâ hiç- alâkası olmayan bir anlatımla tasvir ediyordu bu rüyâ. Sinemamızın ahlâkî, âdil bir seyri, bir duruşu vardı. "Sanat toplum için midir, yoksa kendisi için midir?" gibi basit klişelere düşmeden kendi toplumundan besleniyor ve aynı toplumu besliyordu. Dili -evet-

biraz peltekçe ve basit bir sinema dilidir ama Türkçe; bu önemli, çok önemli. Baygın Amerikan klişelerinin yerli versiyonlarını yaparken bile yerli, kendine mahsus kalabilmek önemli bir meziyet; biz bunu artık unuttuk.

Evet, sosyal realiteden kopuk ama sinemamız da özellikle bunun için şirin değil midir zaten? Hayatımızı -karikatür demeyelim de-, çizgi romanlarda olduğu gibi basit fırça darbeleriyle dikenlerinden, fazlalıklarından, sevimsizliklerinden ayıklayıp bir Kerem ile Aslı, bir Derdiyok ile Zülfüsiyâh hikâyesi gibi sevimli ve sıcak gösteren bir dil. Ömer Seyfettin hikâyelerine niçin hâlâ bayılırız; çünkü onlarda ara tonları bütüne iblağ eden, ana çizgileri güçlendiren, insan karakterinin tezâhürlerini abartıyla vurgulayarak gerçeküstü bir görünüşe bürüyen bir tılsım vardır. İşte sinemamız, bütün edebi geleneklerin vaktiyle gelip geçtiği destan safhası gibiydi hikâye anlatıcılığımızın.

Hikâye anlatıcılığı öyle kolay iş değil; zor zenaat. Haminneler, dedeler, aile büyüğü tonton teyzeler vardır hani; aynı hikâyeyi kerrât ile anlatırken hiç tekrâra düşmemenin sırrını edinmişlerdir bir yerden. Bütün teferruâtını bilir, yine de dinlemek istersiniz. Onlar da sinemacılar gibi evvelâ hikâyenin psikolojik arka planını ustaca birkaç edâ ve kelime ile kuruverirler. Ses çıkarmayacaksınız, birbirinize sokulup başka şeyle meşgul olmayacaksınız... Anlatıcıyı dinlerken bakışlarınız sanki birer x ışını demetiymiş gibi görüneni delip ötelere geçecek de,

-Bir varmıış, bir yokmuş; Allah'ın kulu çokmuş. Develer tellâl iken, pireler berber iken, bir padişahın güzel mi güzel, nazlı mı nazlı üç kızı varmış...

Nasıl ki herhangi bir masalda iyi yürekli, fedâkâr, dürüst ve güzel bir karakterin sonunda bedbaht olup zulme uğraması düşünülemezse, bizim sinemamızda da hak daima yerini bulmuş, kötüler cezalarını çekmişlerdir. Onlar murâda erer, siz kerevete çıkarsınız.

Kerevetin ne olduğunu bilmeseniz bile bu böyledir.

Evet fena halde "rol keserler", bârizdir ve böyle olduğu için güzeldir biraz da; en dramatik sahnede bile aslında aktörün işini yaptığını, biraz sonra ceketini giyip evine gideceğini bilmeniz, dramatik aksiyonun inandırıcılığına hâlel getirmemektedir. Bunca insan, "N'ayır, n'olamaz" dublajını biraz bunun için seviyor, hattâ bayılıyor. Karagöz'ün sûret perdesinde görünen hayâlin de deve derisinden kesilip boyandıktan sonra çubuğa tutturulmuş iki boyutlu maketler olduğunu bildiğimiz halde Hacı Cavcav, "Haay Hak Karagözüm" diye ünlediğinde gülmeye başlamamız sebepsiz değildir.

Realizm hiçbir şeydir; realitenin üstüne çıkmayı başarabilen hikâye anlatıcılık tarzı ise her şeydir. Türk sineması bu mahâretini -pek azı hariç- mektep-medrese görmemiş sinema

adamlarıyla göstermeyi başardı. Akılla değil sezgiyle, metodla değil el yordamıyla, sanat aşkıyla değil, "iş olsun" diye... Burada "İş" fiilini küçümsemiyorum, saygıyla altını çiziyorum. İşimizi iyi yapmalıyız, işimizi yaparken yaşama zevki duymalıyız. Bizim sinemacılarımızın böyle insanlar olduğunu tahmin ediyorum çünkü.

Bu sinema, altın devrini yaşadığı 1950-1975 yılları arasındaki çeyrek asırda kesinlikle "Milli sanat" olmak pâyesini kazandı. Halkına sadece güzel hikâyeler anlatmayı başarmakla yetinmedi, hikâyeyi de güzel anlatabilmek hünerini gösterdi. Aynı şeyi Hollywood endüstrisi, biraz daha metodik, biraz daha janjanlı yapabildiği ve bütün dünyalılara hitab edebildiği için kutsanıp dururken Türk sinemasının aşağılanması, alay malzemesi olması canımı sıkıyor. Oysaki vaktiyle biz bu işi çok güzel yapabilmiştik!

Filmlerde esas oğlan ve esas kız niçin, seyirciye en ucuzundan edebiyat paralıyormuş intibâını veren o basmakalıp kitâbî lâflarla konuşuyorlardı dersiniz? Niçin filmlerde eşek sudan gelinceye kadar dayak yiyen artistlerin briyantinli saçlarında tek lüle bile bozulmuyor, aktörlerin niçin sakal traşları hiç uzamıyor, perdedeki dört kişi niçin hepsini aynı karede göreceğimiz şekilde yan yana durarak kameraya doğru konuşup duruyorlardı? Sinemacılarımızı cahillik ve yalapşapçılıkla, senaryo yazarlarını kötü edebiyattan beslenen ucuz işçiler olmakla itham edenler fena halde yanılıyorlar; onlar ne yaptıklarını çok iyi biliyor ve usta-çırak münasebeti içinde geliştirdikleri hüner ve görgüleriyle beyazperde üzerinde Türk seyircisine birbuçuk saatlik tatlı bir rüyâ seansı sunuyorlardı. Sinemamızın tadını entel ve kendini gerçekçi zanneden yönetmenler kaçırdı.

Her zaman söylerim; söyleyeceğim; Türk sineması, biz Türklerin 20. asırda yapabildiği en anlamlı ve değerli kollektif şeylerin başında gelir. Onun için unutulmuyor, hâlâ zevkle seyrediliyor; hâlâ taklid ediliyor.

Ekrem Abi, -size "Abi" diyebileceğimi ve bunun için sizden izin almam gerekmediğini biliyorum- yoğun bakıma kaldırıldığınızı duyduğumda, üzüntümü eşimle paylaşmak istemiştim. "Amaan" nidâsı ona aittir; o da size âcil şifalar diliyor; bize hâlâ güzel rüyâlar gördürmeye devam ettiğiniz, güzel ve şirin filmler yaptığınız ve bir nine kadar sıcak hikâye anlatabildiğiniz için teşekkür ediyor; ben de...

Sağ ol Ekrem Abi... Sağ ol Fatma, Hülya, Türkân, Selda Abla... O yılları sizlerle birlikte yaşamak güzeldi. Binlerce, milyonlarca teşekkür!

Deniz Feneri ve biz

Takriben 15 yıl boyunca bir hayır ve hizmet vakfının bilfiil yöneticiliğinde bulundum (Sivas Tarihi Paşa Camii Vakfı). Bu süre içinde yönetim kurulu üyelerinin ve başkanlığın en çok titizlendiği konu “akçeli” işlerdi, yani para alış verişi.

Bu titizlik bana göre bazen abartılı noktalara kadar varıyordu. Meselâ 15 günde bir toplantı için bir araya gelindiğinde vakfın demirbaşına kayıtlı demlik, bardak, çay ocağı gibi avadanlıkları kullanıyorduk ama içtiğimiz çayın ve şekerin parasını mutlaka içimizden biri, çoğunlukla başkan karşılıyordu. Yemek yenildiğinde ekmeğin, peynirin, domatesin parası yine aynı şekilde ödeniyordu. Abartılıydı ama temeldeki mantığı doğruydu. Yaptığımız cüz’i hizmet karşılığında vakıftan ücret almıyor olmamız, ufak-tefek masrafları vakıf bütçesine yüklememizi gerektirmezdi ve biz netice itibariyle bize emanet edilmiş “kul hakkı” niteliğindeki parayı hayır için yönlendiriyorduk.

Bunları tefahür olsun diye, ne kadar faziletli ve takvâ sahibi insanlar olduğumuzu vurgulamak için belirtmiyorum; hâşâ! Türkiye’nin her yanında, bütün İslâm âleminde bu tür hizmetleri -hatta üstüne para harcayarak ve kimselere belli etmeden- yerine getiren yüz binlerce isimsiz hayır erbâbı var ve biz tanınmamayı tercih eden bu mahviyet sâhiplerinin yüzsuyu hürmetine iki taşı üst üste koyabiliyoruz.

Bu tür hayır ve yardım kuruluşlarının başlıca denetim uzvunu teşkil eden genel kurulların yasak savma kabilinden, bir mecburiyeti yerine getirmek bâbından yapıldığı da mâlumdur. Yani neticede harama el uzatmayı, yetim hakkına göz dikmeyi kafaya koymuş kötü niyetliler için genel kurullar da aşılmayacak engel değildir. Kezâ her yıl Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından yapılan teftişler de kötü niyetli ve hırsız tabiatlı yöneticiler tarafından atlatılabilir; atlatılamayacak en büyük denetici Allah korkusudur. Hiçbir denetçinin olmadığı yerde Allah korkusudur ki, insanı insanın şerrinden emin kılar ve hasenâta yöneltir.

Bu ayrıntıyı zikretmemin sebebini açıkça vurgulamak isterim. Az da olsa hayır işlerini yönetmekle yükümlü insanlar arasından da hırsız ve kötü niyetli çıkar fakat hayır işleriyle ilgili topluluklarda bu tür bahtsızlar kesinlikle savunulmaz, yaptıkları hoş görülmez, örtbas edilmez, bu konuda dayanışılmaz, böyle şeyler cürmün kendisi kadar ayıp sayılır. Böyle seyyiatı savunan da çalan gibidir.

Deniz Feneri Derneği’nin Avrupa’daki faaliyetleriyle ilgili soruşturma hakkında -o kaçınılmaz tâbirle- “sağ cenah”ın genel bakış çerçevesi budur ve bu bakış açısının bilinmesi lâzım. Deniz Feneri meselesi dile düştüğü günden beri hepimizin müşterek temennisi, “İnşallah doğru değildir; doğruysa yatacak yerleri yok”tan ibâret. Ne var ki fî tarihte keçisi çalınan imam hakkındaki haberin dönüp dolaşıp “İmam keçi çaldı”ya dönüşmesinden beridir, sağ cenah içinden birilerinin hırsızlığa, yolsuzluğa, usûlsüzlüğe, üçkâğıtçılığa bulaşmasını

âdetâ hasretle bekleyen bir cenâhın varlığı da âşikâr. Nitekim ilk iddialar dile getirildiğinden beri, “Hırsız sizden olunca dut yemiş bülbüle dönüyorsunuz; dayanışma icabı sesiniz çıkmıyor” yakınmaları, sanki bir rövanş meselesiymiş gibi biteviye seslendiriliyor. Son HSYK kararlarıyla Deniz Feneri davasına bakan adliye mensuplarının yer değişikliğine uğraması, “Biz söylemiştik; referandum sonuçları yargının hükümete bağlanmasına yaradı. Türkiye hukuk devleti olmaktan çıktı” sızlanmalarına yol açtı.

Bir süreden beri toplumu derinden sarsan Ergenekon, Balyoz, Amirallere Suikast gibi soruşturmaların tesiriyle savunma ve mağduriyet psikolojisine düşen çevreler için Deniz Feneri soruşturması cankurtaran simidi gibi oldu. Öyleyse yeridir; bir kere daha, bütün netliği ile vurgulayalım:

1- Deniz Feneri soruşturmasında itham edilenlerin masum olmalarını temenni ederiz; fakat bırakınız zimmet veya suiistimali, usûl hatası bile söz konusu ise yetim hakkına göz dikenleri kimse sahiplenmez, herkes tel’in eder.

2- Dava sonuçlanana kadar, itham edilenlerin nazarımızdaki yeri muallâktadır; neticede beraat ederlerse konuya şöyle bakarız: Bir hayır hizmetini yerine getirirken sadece kendilerini değil, dolayısıyla ve istemeden temsil ettikleri herkesin itibar ve şerefini düşünerek dedikoduya mucip, tartışılabilir eylemlerden uzak kalmaları gerekirdi.

3- Hükümet, HSYK kararlarıyla ortaya çıkan, sanıkların himâye gördüğü, itham sahiplerinin cezalandırıldığı görüntüsünü derhal netliğe kavuşturmalı, kamuoyunu bilgilendirmeli, şaibeyi derhal ortadan kaldırmalıdır.

4- Halen hayır hizmetlerini sürdüren bütün sivil kuruluşlar, faaliyetlerini merdi de, nâmerdi de kesinlikle aydınlatacak bir duruluk ve şeffaflıkla yürütmeli, hayır işlerine toplumun teveccühünü sarsacak belirsizliklere sebep olmaktan şiddetle kaçınmalıdır.

Arda'ya mektup

Sevgili Arda, penaltı kaçtıktan sonra, şişirme toplarla başı kesilmiş tavuk gibi karşı kaleye seğirten oyunculara bakıp şu tesbiti yaptığıma dair şahitlerim var: "Bu cenazeyi kaldırırsa Arda kaldırır..."

Niçin, çünkü içlerinde saha içi liderliğini futbol kabiliyetiyle harmanlayıp ayakta kalan sadece sendin. Galibiyeti veya "Şu milli takım"ı önemsediğimden değil, yenilseydik sen yenilmiş olacaktın ve ben sırf ona üzülecektim.

Maçtan sonra dikkat çekici sözler söylemişsin, "Golü Türkiye Cumhuriyeti'ndeki bütün halkların şehit olan evlatlarına armağan ediyorum. Bütün Türk evlatlarına armağan ediyorum. Ülkemde böyle şeylerin olmasını istemiyorum bütün Türkiye vatandaşları gibi."

Tesâdüf mü; değil! Bayramın ilk günlerinde Genelkurmay'ın 160 civarında PKK'lının öldürüldüğü açıklamasını okuyunca kendimce şu notu düşmüştüm: "Vay canına; ne hâle gelmiş, getirilmişiz? Velev ki 160 değil de 158, 148 olsun; arasındaki küsuratın kemmiyetindeki keyfiyeti bile önemsemiyoruz. 'Terörist' dediğimiz de candır ya hû! O da bir ananın kuzusu, onlar da babalarının ocaklarının umudu. Şu mübârek günde böyle haberlerden sevinç duyacak kadar karartacak mıyız gönlümüzü? Çocuklarımız daha ne kadar zaman irinli ve kanlı siyâsetin kirli çetelesinde birer toplu rakam olarak kalacak?

"Evlât acılarını paylaşmayı bilelim; gerisi düzelir yavaş yavaş." Bu noktayı savunmak kolay değil Arda, üstelik sevimsiz. "Sen Türk askeriyle PKK'lıyı aynı kefeye mi koyuyorsun?" ithamı var işin ucunda. Askerimiz, canımız-ciğerimiz; dağda gezen PKK'lı ise aslında yabancımız değil, o da evlâdımız, o da TC vatandaşı. O çocukların yaptığı işi kimse tasvib etmez, fakat ebeveynlerinin gözünde genç yaşta can vermiş bir evlâdın acısını ölçecek terazi icad edilmedi bugüne kadar. Kabul edelim, geçmişte bu inceliklere riayet göstermedik. Kamuoyunun hıncı yatışsın diye ölü ele geçirilenlerin cesedini karakol avlularına yatırıp teşhir ettik, saygısız davrandık, cenazelerini ailelerinin defnetmesine bile engel çıkardık. O nokta önemliydi. Acıyı paylaşma basiretini göstermek yerine, ölümlerle yürek soğutmayı tercih ettiğimiz zamanlar oldu.

Arda da onu söylüyor işte, "İnsanlar ölmesin istiyorum. Her gün ölüm haberleri geliyor. Türkiye Cumhuriyeti askerî üniformasıyla ölenler olduğu kadar kandırılıp dağa çıkan ve orada ölen gençler var. Ne uğruna ölüyorlar? Bilmiyoruz. Ancak hiçbir gerekçe bir insanın ölmesi için yeterli değil. Bunca zaman bir arada bu topraklarda hep beraber yaşadık, barış içerisinde yaşadık. Bütün bu ölümlerde ocaklar yanıyor. Ben kimsenin ocağı yanmasın, kimse ölmesin istiyorum. Söylemek istediğim bu." Hâlâ şehit haberleri geliyor ama; böyle bir ortamda Arda olmak, Arda gibi konuşmak kolay değil. İçimizden birileri bunu yapmalı ama; elmalarla armutları karıştırmadan doğruları söylemeli, hatırlatmalı; bu doğruları söylemek, mantıksız ve gâyesiz bir cinâyet şirketi haline gelen PKK'yı şirin göstermek değil; hakikate saygı göstermek, kendimize duymamız gereken saygıyı kaybetmemek. Doğru, hakşinas ve âdil bir yerde durup zihin sağlığımızı korumak için, direnmek için.

PKK dağda kaybediyor işte; güçsüz olduğundan değil, başarılı olması halinde bile taraftarlarına âdil ve mâkul bir gelecek vizyonu vadedemediği için. BDP düzde beyhûde yere kendini helâk ediyor, Türklerin değil ama Türkiye'nin partisi olmak şansını, sırf cinayet şirketiyle arasındaki organik bağlar sebebiyle kaybediyor. Tutarsız, iki tavrı birbirine benzemez, söndürmeye değil tutuşturmaya me'mur bir heyet. Ya değişecek, ya dönüşecek. Türkiye'nin Kürtleri BDP'den daha iyi temsile lâyık çünkü.

Sevgili Arda; maçtan sonraki cümlelerin, attığın ve attırdığın golden daha değerliydi. Helâl olsun kalbine insan ve millet sevgisi koyan ana-babana. Gözlerinden öperim.

Arda'ya ikinci ve son mektup

Sevgili Arda, önceki gün akşam, eline tutuşturulmuş kâğıttan -belli ki, senin geleceğini ve kariyerini senden çok düşünen uzak görüşlü büyüklerinin kaleme almış olduğunu tahmin ettiğim- "Beni bu işlere karıştırmayın" mesajını okurken, acı acı gülümsedim.

"Sen futbolcusun aslanım; neyine gerek gümüşlü zurna?" diye bir güzel azarlamış olmalılar seni. Anlayışla karşılıyorum, kınamıyorum, istihzâ etmiyorum. Samimi düşüncelerini açıkladın; doğru ve insânî şeyler söyledin. Belki maç yorgunluğu ile kelimeleri bir araya getirirken maksadını aşmış şeyler de vardı ama niyetin güzeldi, hâlisti, art niyet taşımıyordu ama artık öğrenmiş olmalısın; Türkiye'de fikir sahibi olmanın bir bedeli vardır ve sen bu bedelin nereye kadar uzanabileceğini kısa zamanda hissederek âcil bir açıklamayla işin önünü çeviriverdin. Artık sadece önündeki maçlara bakacaksın futbolcu tâbiriyle! İyi olur, öyle yap.

...

Ne var ki, söylediklerini basında ciddiye alan ve destekleyen az sayıdaki kalemden biri olarak ben, "Söylediklerim çarpıtıldı, yanlış anlaşıldım" demek hakkına sahip değilim. Benim bütün işim yazdıklarımı, söylediklerimi tartmak, sorumluluklarımı gözden geçirmek, zihnimden geçenlerle yazdıklarım arasında sadâkat temin etmeye çalışmak; dolayısıyla "Yazdıklarım yanlış anlaşıldı; çarpıtıldı" mâzeretine sığınmam; yanlış anlaşılan yazı, başarısız yazıdır çünkü.

Ne yazdıysam arkasındayım; her cümlemin hesabını veririm, bedeli de neyse öderim.

O arada çok müessif bir şey oldu ama; yazıyı pazar öğle saatlerinde kaleme almıştım; gece 22 sularında Tunceli'de halı sahada top oynayan polislere saldırı haberi geldi. İçim cız etti. Okuyucunun bu nâmert pusu ile "Analar ağlamasın, gençler ölmesin; onlar da candır" meâlindeki iyi -ve doğru niyet- mesajını yanyana koyup algılayacaklarını düşündüm. Nitekim öyle oldu, "Sana yakışmadı, PKK'lı cânilerle Mehmetlerimizi bir safa koydun"la başlayıp, "Allah belanı versin"e kadar uzanan hayli okuyucu tepkisi ile karşılaştım.

Ne ilginç, üç buçuk ay önce, BDP genel başkan adayı ve eski DTP milletvekili Mahmut Alınak da aynı kargışı savurmaktan çekinmemişti; aynı ibâreyi şimdi, muhtemelen tam aksi cenahtaki biri tekrarladı mektup yoluyla, diyor ki: "Demek Arda'yı gözlerinden öpüyorsunuz. Helal olsun, sizde bu 'insan sevgisi' oldukça emin olun, bu ülkede terör de bitmez, silah da susmaz. Dağdakiler de sizin evlâdınızsa sizin de Allah belânızı versin, yazıklar olsun..."

Bu da bir bedel işte: Ayniyle cevap verseniz, adınız "Ağzıbozuk yazar"a çıkar, ayrıca "Herife lânet okudum, okumuş canı sıkılmış" diye zevklenmesi de cabadandır. Ne diyeyim, bana düşen; bana belâ okuyan iki zıt kanattaki karakterin aynı siperde yanyana buluşmasına gülümsemekten ibaret; değmez, eksik olsun!

Bu arada üzüntülerini, eleştirilerini seviyeli bir edâ ile ifade eden çok sayıdaki okuyucuma teşekkür ederim, haklarıdır; onlar benim gibi düşünmek zorunda olmadıkları gibi ben de nabza göre şerbet verip sempati ödülü almak hesabında değilim. Eksik olmasınlar, eleştirilerini okudum ve nokta-i nazarımı değiştirmiş değilim. Eminim ki, ekranlara saat başı kalleş pusu haberleri düşmediği daha sâkin bir zamanda böyle sert tepki göstermez, kanı suyla yıkamanın daha doğru olduğunu teslim ederlerdi.

Tunceli'nin göbeğinde top oynayan polislere pusu kurup kalleşçe can almanın, sıradan terör eyleminden farklı bir boyutu var. İlgili ilgisiz her vesilede Meclis TV'de gösteri yapan o meşhur Tunceli vekilinin ve diğer mevkii arkadaşının şu dakikaya kadar kaatillere yönelik bir tepkisini duymadık, mânidar değil midir? Öte yandan Somali yerine Kenya'ya başarılı bir sefer yapan CHP Lideri'nin özel uçağına muhabir koyup sanata dair röportaj yaptıran bir kısım basın kuruluşunun, "Kemal Bey, Tunceli sizin memleketiniz değil mi; neler oluyor oralarda, siz daha iyi bilirsiniz, anlatsanız da öğrensek?" diye soru sormaması da bir tuhaftır.

Oku oku budur sonu!..

"CHP Parti okulu açıldı" haberini okuyunca şaşırdım, "Yok muymuş yahu?" dedim; bu güne kadar işi mektepsiz medresesiz götürebilmiş olmalarına inanamadım.

Niçin? Çünkü dün itibariyle bu "Kamu" kuruluşumuz tam 88. yaşına basmış bulunuyor ki Cumhuriyet'ten bile kıdemlidir kendileri. Hatta bazı müzevirler 20. yüzyıl başlarında Makedonya dağlarında kurulduğunu bile ileri sürüyorlar; fesübhanallah!

Son genel başkan Kılıçdaroğlu, kendinden önceki üç selefinin de hazır bulunduğu açılış töreninde, "Hep özlem duyardım. Bir okulumuz olsun ve o okulda tarihimizi öğrenelim. Çünkü CHP'nin tarihi, aynı zamanda Türkiye Cumhuriyeti'nin tarihidir" demiş. Ne var ki, "Tarihimizi öğrenelim" derken asıl kasdettiği şeyin genel mânâda Osmanlı-Türk tarihi mi yoksa partinin geçmişi mi olduğu tam anlaşılmıyor; acaba bu güzîde okul sadece tarih etüdlerine mi hasredilmiştir, yoksa müfredatta ekonomi, sosyoloji, güzel Türkçemiz, sosyal politika, jeopolitik, İsaguci mantığı ve özellikle siyaset dersleri de yer alacak mıdır?.. Eğer sadece parti tarihi kasdedilmiş ise sayın Kılıçdaroğlu'nu kötü bir sürprizin beklediğini şimdiden haber verebilirim: 12 Eylül döneminde (Ah bu 12 Eylül!) parti, kayyuma emanet edildiğinde bir CHP üyesi, ne yazık ki bilumum parti evrakını 2 kamyona yükletip imha mı etmişti ne? Dolayısıyla CHP'nin hazine-i evrâkında (Arşivinde yani), 12 Eylül öncesine dair parti evrakı olmadığı söylenir durur. Bana inanmayanlar ve konunun tafsilatını merak edenler CHP'nin o dönemdeki kayyumlarından Cezmi Kartay'ın hatıralarına göz atabilirler: (http://www.ekitapyayin.com/id/016/). Vâkıa, 2008 yılında rahmete intikal eden Cezmi bey, asıl CHP evrakının, 1953'den beri Ulus'taki eski Meclis binasında saklandığını, sonradan kaybolan 2 kamyon dolusu belgenin pek önemli şeyler olmadığını söylüyorsa da iş vahimdir.

"Kendi evrakına bile doğru-dürüst sahip çıkamayan bir parti, milletin mukadderatına nasıl vaziyet edecek?" sorusu el'an muâllâktadır.

Aslında üzerime vazife değil fakat yine de, parti tarihi konusunda ders verecek CHP mensubuna, Mete Tunçay'ın "Türkiye'de Tek Parti Yönetimi'nin Kurulması" isimli klasik eserini cüz be cüz okutmasını, hararetle tavsiye ederim; bu müfid eser, gerçi 1923'le 1931 arasını kapsamaktaysa da, sonraki yıllar bu döneme göre pek de önemli sayılmaz; âgâh olana kâfi ve vâfidir (Lâf aramızda sadece CHP'liler değil, herkes okusun derim ben).

Parti okulunun, mâkul bir eğitim süreci sonunda CHP'nin mâkus talihini önce durdurup sonra değiştirecek hamlelere medâr olacağından şüphe edilemez fakat ben yine de derslerde, "1946'dan beri niçin hiç seçim kazanamadık; niçin bu ahali, 46'dan beri bizi pataklayıp durmaktadır?" gibi âcil ve canyakıcı sorulara cevap aranacağını zannetmiyorum; daha ziyade "Parti kimliği ve bilinci nasıl pekiştirilir?", "Niçin moralimizi bozmamalıyız?", "Eğitim şart azizim!", "Serbest genel seçimler âdetini de kim çıkardı?", "Ah o caanım Köy Enstitüleri!", "Varlık Vergisini niçin koymuş, niçin kaldırmıştık?" gibi önemli başlıklar üzerinde durulacağını nâçizâne tahmin etmekteyim.

Tam yazıyı toparlamak üzere iken gözüm, haberdeki Kılıçdaroğlu'nun o meşhur cümlesine takılıp kaldı, Başbakan'a diyor ki: "Eğer sen halkın gözünde saygın bir Başbakan olmak istiyorsan aldığın o madalyayı geri iade et."

Geri iade et, geri iade et, geri iade et!..

Bir yanlışlık yok mu bu cümlede; ya "İade et" veya "Geri ver" demesi yetişirdi fakat gazetecilere lâf yetiştirme telâşında galâta düşmüş olabilir. Yine de genel başkanlarının Türkçeyi güzel ve doğru kullandığı yolunda bir efsâneye konu olan CHP açısından talihsiz bir durumdur. Hatırlatıyorum ki partili gençler doğrusu budur sanmasınlar. (Bkz: Hocalar da yanılır!)

Parti okulu CHP'ye ve Türk demokrasisine hayırlı olsun. Eğitim herkes için lâzımdır, bir okul açmak bin hapishane kapatmaktır fakat, siz de hak verirsiniz, müfredâta da dikkat etmek lâzım sevgili CHP'liler!

Tuş

Adamcağız sabahleyin kalktı, lavaboya gidip elini yüzünü yıkadı, dişlerini fırçaladı; "Traş makinesini icad eden adam acaba cennete gider mi?" diye derin derin düşünüp felsefî ve fıkhî mütalâalar geliştirirek traşını oldu.

Mutfağa geçip çaydanlığın altını yaktı, akşamdan kalan çayın posasını dökmek için lavabo süzgecini arayıp bulamayınca kalakaldı, canı sıkıldı. O anda pratik bir çözüm geliştiremeyecek kadar zihnen dağınıktı. Aklına gele gele, kardeşinin yanına birkaç

günlüğüne misafirliğe giden eşini arayıp, "Lavabo süzgecini nereye koydun be hanım, bir türlü bulamıyorum yahu!" diye diklenmek geldi.

Telefon, her zamanki gibi üzerindeki el işlemesi dantel örtüsünün altında vakur bir sessizlikle kendisine iş düşeceği ânı bekliyordu. Aslına bakılırsa zavallı telefon, ev ahalisinin cep telefonlarına gösterdiği lüzumsuz ve şımartıcı ilgiden ötürü hayli küskündü. Zaman zaman, "Bir cep telefonunun dantel örtüsü olabilir mi hiç; ne kadar görgüsüz, sonradan görme, zıpçıktı teknoloji oyuncakları bunlar" diye kasıldığı, kurum kurum kurumlandığı da oluyordu.

İşte öyle zamanlardan biriydi. Sabit telefonun kaynana damarı tutmuştu; böyle zamanlarda nefesini tutup ıkınarak karnındaki tel bağlantıların irtibatı ayırıp kendini çalışmaz hale getirebiliyordu.

Nitekim adam telefona elini attı, ahizeyi kulağına koydu.

Derin bir sükût...

Her aklı başında Türk gibi önce telefonu şöyle bir sarstı, ahizeyi içindeki şeyler yerli yerine otursun diye salladı, tellerini çekip bıraktı. Cihazı şaplakladı. Tık yoktu. Bağlantılarını kontrol etti. Problem görünmüyordu, hayretti.

Bu esnada sâbit telefon kıs kıs gülüyordu içinden, "N'aaber" diyordu; "kıymetini anladın mı müdür bey?"

Adam müdürdü; karısı ona evde ara sıra "Müdür bey" diye hitab ederek dalga geçtiği için sâbit telefon da, kendi kendine ona müdür diye hitab ediyordu. Aslına bakılırsa dalga geçmekte haksız da sayılmazdı. Müdür olduğu dönemlerde birkaç ay süreyle telefonu her açtığında, "Buyrun ben bilmemnerenin müdürü feşmekân" diye tanıtmıştı kendisini. Telefon da, "Peh, pabucumun müdürü; senin gibi müdürlerden kamu kuruluşlarında kıyâmet gibi var" diye burun bükmüş, adamın görgüsüzlüğüne hükmetmişti.

Evet, derin bir sükût.

- Bak şu işe yahu, diye öfkelendi adam, "Kırk yılın başında lâzım olur; mübârek evde yok, aloo, alooo?"

Bırakalım çıtı, küçük bir dıt bile yok!

- Neydi yahu bu telefon arıza şikayetinin numarası, zırt-pırt değiştiriyorlar kardeşim, ezberleyene aşkolsun. Nereye yazmıştı bizim hanım, buzdolabının üstünde miydi?

Evet, buzdolabının yan tarafına, mıknatısla tutturulmuş bir alay hısım-akraba fotoğrafı, nikâh şekeri süsü ve pasta-kurabiye tarifinin arasında o numara da görünüyordu. Adam cep telefonunu alıp numarayı çevirdi,

- Rrnn rrnnn Kuruluşumuzu aradığınız için teşekkür ederiz; sizin selâmetiniz ve bizim hizmet kalitemiz açısından bu konuşma kaydedilecektir. Razıysanız 2'yi, değilseniz 22'yi, biraz düşüneyim de öyle arayım diyorsanız 33'ü tuşlayıp içinizden 88'e kadar sayınız; şaka şaka!...

Adamcağız karşısında gerçekten bir hanım sekreterin bulunduğunu zannedip, "Ne demek efendim, nezaketiniz için ben teşekkür ederim" diyecekti ki kızın kendi kendine konuşup durduğunu fark edince utanıp sustu,

- Yeni bilmemne kampanyamızdan yararlanmak istiyorsanız lütfen 2'yi, yararlanmak istemiyorsanız 3'ü, "Bana ne be sizin kampanyanızdan; illallah be kardeşim!" diyorsanız 4'ü, hava durumu için 5'i, borsa için 6'yı, arıza ihbarı için 7'yi...
- Hah 7, dııt! Ardından aynı lüzumundan fazla şenşakrak ama hayret uyandırıcı derecede mekanik ve resmî bir genç kız sesi yeniden cilvelenmeye başladı,
- Arıza servisimizi aradığınız için teşekkür ederiz. Şimdi lütfen başındaki sıfırı katmadan alan numaranızı ve telefon numaranızı giriniz.
- Hay hay, ne kolaymış yahu, işte giriyorum; dıt dıt dıt...
- Şimdi girdiğiniz numarayı tekrar ediyorum; falanca filanca ise 1'i, değilse 2'yi, yakın bir numara ise 3'ü tuşlayınız!
- Bir kardeşim bir, doğru yani, dııt!
- Teşekkür ederiz. Şimdi de on haneli hizmet numaranızı tuşlayınız da görelim!
- Hizmet numarası mı; nedir kardeşim hizmet numarası filan, alooo. Ben ne bileyim be hizmet numarasını, adımı zor hatırlıyorum bazen. Yazdık ya numarayı kardeşim, aloo...
- Bu bir bant kaydıdır; lütfen ağzınızı bozmayınız, terbiyenizi takınıp adam gibi işleme devam edeceksiniz 5'i, "Yok ben biraz hava alıp geleyim beş-on dakika sonra arayım" diyorsanız 6'yı, yeni avantaj paketimizi tanımak için 7'yi tuşlayınız.

Adamcağız çileden çıktı, ahizeyi elinden fırlatıp atarak odanın ortasında ter ter tepinmeye başladı.

- Kırdırmayın bana be telefonunuzu, illallah yahu illallah; orada gerçekten bir adam yok mu, imdaaat!

Hayrettir, ahizeden hâlâ kızcağızın mekanik sesi hâlâ duyuluyordu,

- Bu kadar kızmanıza gerek yok beyefendi, durum anlaşılmıştır. Siniri bozuk bir müşteri olarak şikâyetinizi âcil listesine alıyorum. Arızanın akıbetini öğrenmek için müsait bir zamanda bu numarayı yeniden arayıp 9'u tuşlayınız; o cevap vermezse 10'u, 11'i, taa 20'ye

kadar tuşladıktan sonra rahat bir yere uzanıp bütün kaslarınızı gevşeterek derince nefes alıp mümkün olduğunca yavaş bırakınız.

- Ne, ne diyorsun sen kuzum?
- Hay Allah, şaka ayol, tamam bir bakayım, hmmm, yahu sizin arızanız pek de entipüften bir şeymiş. Ne yapsak ki, neyse sizi çok üzdüm, düzeltebilirim hemen. Şimdi hemen düzeltmemi istiyorsanız 1'i, acele etmeyelim diyorsanız 2'yi, dağınık kalsın diyorsanız 3'ü tuşlayınız.

-1 kardeşim 1, Allah rızası için 1, lütfen...

- Beyefendi, yalvarmanıza lüzum yok. Tık, hallettim gitti. Gözünüz aydın. Şimdi hizmetimizden memnun kaldıysanız 4'ü, 'gerek yok, bundan sonra posta güvercini ile haberleşeceğim' diyorsanız 5'i tuşlayınız. Şirketimiz sinirli müşterileri için posta güvercini hizmetlerine başlamıştır. Bu kampanyadan yararlanmak istiyorsanız 5'i...

Not: Yukarda anlatılanlar tamamen hayâli olup, biraz da abartılmıştır fakat bu küçük ayrıntı, vatandaşın tuşlama çilesinin sona erdiği anlamına gelmemektedir. O halde bu yazıyı gerekli bulduysanız 1'i...

Yalann söylüyorsun yalann!

Demişlerdi ki, 12 Eylül'den bir hafta-on gün kadar önce Kara Harp Okulu'nun haftasonu iznine çıkan öğrencilerine Gençlik Parkı'nda sol militanlar saldırıp birkaçını dövmüşler; bunun üzerine okul komutanlığı bütün öğrencileri servis otobüslerine doldurup Gençlik Parkı'na sevk etmiş ve çakı gibi organize çocuklar, park haydutlarını bir güzel benzetmişler!

Gazetelere aksetmiş midir bilmem; o netâmeli günlerde Polatlı Topçu ve Füze Okulu'nda (hiç füze görmedik ama!) yedeksubay talebeydik. Cuma günleri evci çıkarken bölük komutanı hepimizi avluda toplayıp, "Dayak yiyip gelirseniz askerliğinizi söndürürüm. Tek gezmeyeceksiniz, üniformanın şerefini koruyacaksınız" diye talkın veriyordu. İşte bu yüzden askerî üniforma ile Ankara sokaklarında dolaşırken iki kere korkuyorduk. Durumun vahâmetini anlamak için 1980 yılının hadiselerine, özellikle 12 Eylül'den bir ay önceki cinayet ve saldırı listesine göz atmak kâfidir.

Cinnet geçiriyorduk, buna sağcılar, solcular, hükümet, polis, asker, vatandaş herkes dahildi. "Bizden-onlardan" ayrımı en hayatî bilgiydi. Taraf olmanın mantıkî gerekçesi kalmamıştı; yaşamak ve yaşatmamak için herkes kimliğine tutunuyordu. Solcu katledilince "Oh olsun" diyorduk; onlar da, "Üç faşist geberttik; kökünüze kibrit suyu" diyorlardı. Vaziyet fenaydı. Huzurun, sükûnetin, toplumsal barışın bir gün yeniden kurulabileceğine inancım kalmamıştı. Sele kapılmış çürük kütükler gibiydik.

12 Eylül sabahı saat 6'da taburun içinden demiryolu geçen arka avlusunda içtima ettiğimizde bölük komutanı bize "darbe"yi haber verdi. Bu, beklenen bir şeydi, öngöremediğimiz, "Şimdi bize n'olacak?" endişesiydi. 12 Eylül yönetimi ideolojik kamplaşmayı bitirmek için, bataklığı değil bütün ormanı yakan bir toptancı, nobran ve asılsız bir özgüven tavrına tutunmuştu. İlk gözaltıyı, en iyi şartlarda 4 ay sorgusuz sualsiz tutukluluk günleri bekliyordu; sıkıyönetim mahkemelerinin tartışılabilir adalet duygusuna mukabil, soruşturma ve delil toplama süreci fecîydi, bunları zaten çok duydunuz. Az duyduğunuz şey, sokağa çıkma yasağı sona erdiğinde hayretle fark edilen rahatlama, sükûnet duygusudur. Kaldırımlarda, sokakta, mahallede endişesiz gezebilme, canından emin olabilme, sıradan bir gündelik hayatı sürdürebilme konforu toplumu mest etmişti. İnsanlar, iç savaşın kader olmadığını, "netekim" bir düdükle sona eriverdiğini fark ettiklerinde memnun oldular. Siyasî hayatın topyekûn askıya alınmış olması öyle kimsenin umurunda değildi. Biraz da işlerin bu raddeye varmış olmasından sorumlu sayıldıkları için dönemin siyasî liderlerinin gözaltında tutulup yargılanması büyük rahatsızlık doğurmadı. Barış ve sükûneti hepimiz sevmiştik ve terör cinini yeniden şişesine tıkabildiği için askere bir ölçüde saygı duyulduğu zamanlardır o günler. 12 Eylül'ü bütün melânet, ahlâksızlık ve yolsuzluğun teşvik edildiği uğursuz bir milât noktası gibi gösterenler yalan söylüyorlar. Bunlar, sayıca bir mânâ ifade etmedikleri halde, basında tuttukları subaşı yerlerinden ötürü büyük yanılgılarını gizlemeye çalışan bir avuç iflâhsız Marksist militanın tarihi restorasyon çabasından ibaret. 12 Eylül öncesi yükselen şiddetin ahlâkî ve felsefî kofluğu, dönemin Marksist çetebaşılarının omuzundadır; nitekim bu ahlâkî sorumluluğun altında ezilip kalmışlardır ve her 12 Eylül'de ülkücü eylemcilere sövüp durmalarının sebebi budur. Sağ eylemcilik bîgünâh değildi, daha ziyade mâruz kalan, inisiyatif kullanmakta donanımsız taraftı; garibandı, hâlâ biraz öyle galiba. Hapishaneden tek parça çıkan Marksistler tez zamanda büyük sermayeye yamanırken, ülkücülerin küçük esnaflığa, ufak memuriyetlere veya olmadı düpedüz mihnete düşmeleri sebepsiz değildi.

12 Eylül buz gibi darbeydi ama onu ahlâken 27 Mayıs'ın, 28 Şubat'ın, Balyoz'un, Ergenekon'un yanına koyamazsınız. Şeytan teferruatta gizlidir.

Lozan'ı hatırlamak, bugünü yorumlamak

Tatilde Sevtap Demirci'nin "Belgelerle Lozan, Taktik- Stratejik- Diplomatik Mücadele 1922-1923" adlı doktora tezini (Alfa Tarih Yay.) okudum; eser, ağırlıklı olarak İngiliz belgelerinden faydalanmak suretiyle kaleme alındığı için dikkatimi çekti.

Türk kamuoyunun Lozan hakkındaki kanaatleri daha ziyade yerli belge ve ifadelere dayanır; bu araştırmanın meseleye İngiliz nokta-i nazarını kazandırmak gibi önemli bir üstünlüğü var, ilgilenenler için dikkat çekici bir kaynak.

Lozan'a İngilizlerin bakış açısı, az-çok genel kanaatimizle örtüşüyor; İngilizler Irak ve Suriye üzerindeki Türk kontrolünü tamamen sona erdirmeyi öncelikli hedef edinmişler. Musul

üzerindeki Türk talepleri söz konusu olduğunda İngiliz tarafının bütün barış görüşmelerini sona erdirmek konusunda kararlı olduğu kitapta sıkça vurgulanıyor; nitekim Musul meselesi Lozan'da askıya alınarak anlaşma imzalanabilmiş, birkaç yıl sonra Milletler Cemiyeti nezdindeki görüşmelere ertelenmiş, nihayetinde Musul'daki Türk hakları birkaç önemsiz avantaj dışında tamamen İngiliz taleplerinin kabulüyle sonuçlanmıştı. Buna mukabil anlaşma, (orijinal ifadesiyle) "Asya kıyısından üç milden az bir uzaklıkta bulunan adaları Türk egemenliğine" terk ederek, Ege'de Türkiye'yi sahil şeridine mahkûm bırakıyor, 12 adalardan İtalya yararına vazgeçiyordu (12 ve 15. Madde). Anlaşmanın 16. Maddesi ise, Türk tarafının "barış" arzusunun âciliyetini göstermesi bakımından garip bir hüküm taşıyor; buna göre Türkiye bu anlaşmada belirtilen sınırlar dışında bulunan topraklar üzerindeki ya da bu topraklara ilişkin olarak, her türlü haklarıyla sıfatlarından ve egemenliği işbu anlaşmayla tanınmış adalardan başka, bütün öteki adalar üzerindeki haklarından ve sıfatlardan vazgeçmiş olduğunu" kabul ediyordu.

20. Madde ile Türkiye Kıbrıs'ın İngiltere'ye katıldığını tanıyor, 23. Madde ile Boğazlar üzerinde "geçiş serbestisi" tavizini kabul ediyordu.

Lozan anlaşması İngiltere'yi tatmin etmişti; araştırmanın sonucuna göre Türkiye'nin de "esas hedef"ine ulaştığı belirtiliyor. Herkesi mutlu ve memnun eden bir anlaşma. Yazar bu durumu şöyle vurguluyor: "Konferans içeriye olduğu kadar dışarıya, Batı'ya karşı da Türk siyasetinde temel kaymanın ilk adımıydı ve Türkiye'nin dünyadaki yeni rolünü tanımladı. Anlaşma Misak-ı Milli koşulları doğrultusunda eski Osmanlı topraklarındaki Türk nüfuzuna son vermek suretiyle bu toprakların kaderini belirlemişti" (s.198)

Manzara açıktır, yeni Türkiye Lozan'da imparatorluk siyasetini ve bunun gerektirdiği bakış açısını reddetmiş ve bundan hoşnutluk duyduğunu da gizlememişti. Yeni Türkiye, yerli film tâbiriyle "kırmızı kiremitli, yeşil pancurlu, küçük ama mutlu" bir ülke olmak emelindeydi.

...

Bugünün Türkiye'si, Lozan'daki Türk delegasyonunun tam tersine eski Osmanlı sınırlarında Türkiye'nin etkisini öne çıkaran bir siyaset geliştiriyor. Lozan'a hâlâ saygılıdır; emperyal ve fetihçi niyetler taşımıyor fakat Ortadoğu, Balkanlar ve Doğu Akdeniz'de kendi kabuğuna gömülüp sinmiş, "Gölge etmeyin başka ihsan istemem" tavrından sıyrılarak aktif ilgi ve ilişki politikasına dönmüş durumdadır ki olması gereken de budur. Türkiye, siyasi sınırlarını genişletme ihtiyacı duymaksızın büyümenin yollarını arıyor ve buluyor.

Lozan'da dönemin İngiltere'sini diken üstünde tutan en birinci mesele, bölgede canlı ve etkili Türkiye'nin varlığını sindirmekti. Türkiye uzun yıllar, (Kıbrıs hariç) uluslararası statükoya uygun tarzda pasif ve rıza gösterici bir siyaset yürüttü ve artık bu siyaseti terk ettiğini görüyoruz. Doğu Akdeniz'de Türk gemilerinin daha fazla sancak göstermesi (Üstelik İsrail'e karşı!), klasik diplomasi anlayışımızın temsilcilerini uykularından edecek kadar sivri ve köşeli

bir varlık gösterisidir. Bu tutuma karşı dış çevrelerin rahatsızlık göstermesi tabiidir, tabii olmayan içeriden yükselen hoşnutsuzluk sesleridir; onlar sadece hükümetin siyasetinde başarılı olmasından değil, zihnî konfor ve alışkanlıklarının riske girmesinden de tedirgin görünüyorlar. Muhtemel ilk başarısızlıkla hükümete “Neyine gerekti senin bölge aktörü gibi davranmak?” diye takaza edeceklerine şüphe yok.

Türkiye’nin bölge gücü olarak, nüfuz mıntıkasıyla ilgilenmesinden, varlık ve sancak göstermesinden, aktif rol ve gerekirse görev üstlenmesinden dolayı hoşnutluk duyuyorum. Tek tedirginliğim, Lozan’daki İngiliz tutumunun, icabında yeniden Türk aleyhtarı bir güçler ligi toparlayacak derece hortlayarak azgınlık göstermesidir.

Türk dış politikası, meselelere son derece vâkıf ellerdedir; siyasi basiret ve sağlam öngörünün de bu vukûfa refakat etmesini gönülden diliyorum.

'At'ı alınca 'Üsküdar'ı nasıl geçtim?

Bu yıl 5. kez düzenlenen Beyoğlu Sahaf Festivali'nde Dışişleri Bakanı Davutoğlu "Halk" tarafından protesto edilmiş; kıytırık bir sol sitede tesadüfen okuduğum habere göre "Vatandaşlardan bazıları", "AKP'nin füze kalkanı projesinin altına imza atan, Suriye ile emperyalizmin çıkarları doğrultusunda düşmanca ilişkiler geliştiren, onlarca gazetecisini hapishaneye" gönderen Davutoğlu'nu görmek istemediklerini belirtmişler.

Davutoğlu, sahaflarda iyi alışveriş yapmış ama: Müteferrika baskısı Tarih-i Râşit'in bir cildine 3 bin lira saydıktan sonra, Osmanlıca Nutuk'un yanı sıra Pierre Loti'nin Sait Halim Paşa'ya imzaladığı bir kitabı da kütüphanesine ilâve etmiş. Sayın Davutoğlu, ahalinin ezberini bozuyor; hem iyi entelektüel, hem ciddî ilim adamı, hem de meselesine hâkim bir siyaset adamıdır kendileri. Kurulmasına gönül verdiği Şehir Üniversitesi ise ufuk sınırlarını gösteren bir çaba sıfatıyla, inşallah sadaka-i câriyesi olacaktır. Aldığı kitapların hayrını görsün, güle güle okusun. Darısı birkaç delikanlıdan mürekkep protestocu "Halk"ımızın başına diyeceğim ama benimkisi olmayacak duaya âmin demek kabilinden bir temennî. Müteferrika kim, Târih-i Râşit neden bahseder gibi kazık sualleri geçtim, eski Türkçe'de kaç "s" harfi bulunduğunu, hattâ Nutuk'un ilk defa İslâm harfleriyle hangi yılda basıldığını bile bilmezler.

Davutoğlu'nun Sahaflara uğrayıp alışveriş ettiği için protesto edilmesi yılın belki en mühim kültür-sanat haberiydi; detaylarını öğrenmek için arama motoruna başvurunca o kıytırık sol siteyi de tıkladım ki gerekçelerini öğrenebileyim. Aa, sürpriz! "İyi ki varsın 12 Eylül!" başlığı altında fotoğrafımı hemen tanıdım! Başlığın altındaki yoruma göre 12 Eylül darbesini övmüşüm ve yazım bir itiraf, ibretlik bir belge olarak arşivde saklanmalıymış. Analizin en eğlenceli kısmını ise "Yazamadıklarım" oluşturuyor; buna göre, AKP'yi yükselten 12 Eylül'müş zaten, ben de yazımı 2. Cumhuriyet'i kurmanın verdiği rahatlıkla kaleme almışım. Belli ki bu rahatlıkta "Üsküdar'ı geçmenin" payı da varmış (Cingöz analiz yazarı, üç yıldır

Üsküdar'da kira evinde oturduğumu bile biliyor, vay canına!) ve içimdeki sol ve emekçi düşmanlığını samimiyetle dile getirerek 12 Eylül darbecilerine iade-i itibarda bulunmuşum.

Bunca yıllık yazarlık hayatımda en çok yaka silktiğim hâdise, okuduğu metni anlamayan ve ondan kendince hükümler çıkaran erbâb-ı zekâvettir! Bu meâlde birkaç e-mektup aldığımı da belirtmeliyim. Olur a, acaba eksik bir cümle mi var diye yazıyı yeniden okudum. Hayır, lise seviyesinde Türkçe ve dilbilgisi bilen herkesin rahatlıkla aynı anlamı çıkarabileceği, düz, açık, kinâye ve imâsı olmayan, ironik kurguya başvurulmamış bir metin. Buradan hareketle 12 Eylül sayesinde nasıl keçeyi sudan çıkardığım ve darbecileri akladığım mânâsı çıkarmak için bir insanın ille de Türkçesi kıt gençten bir sol militan olması mı gerekiyor?

Bu yazı hakkında CNN Türk kanalında da bir muhabbet faslı geçmiş; memleketteki kuzenim telefon etti, "Senden bahsediyorlar" dedi fakat "şölen"e yetişemedim (Dikkat burada kinâye sanatı vardır; genç solcuların dikkatine!), her kimlerse canları sağolsun deyip geçtim.

Yazı orada duruyor hâlâ; onu okuyup da "Vaay sen 12 Eylül'ü aklıyorsun!" sonucu çıkaranları tashih edecek hâlim yoktur. Nasıl anlıyorlarsa öyle amel etsinler fakat bu arada üniversite hazırlık kurslarına yazılıp şöyle esaslı bir Türkçe dersi takib etmelerini de hararetle tavsiye ederim. Vaktiyle filozofun birisi, "Dil, düşünceyi gizleme aracıdır" meâlinde bir şey söylemişti de anlamamıştım, meğer öyleymiş!

12 Eylül Anayasası, 7 Kasım 1982'de halkoyuna sunuldu, yüzde 91,37 oranında "Evet" aldı. Bu cümleye bakarak (ki buz gibi gerçektir), "Türk halkı darbeye meftundur" sonucu çıkarılabilir mi? Görüntüye bakılırsa var böyleleri. Manzaranın anlamı ve arka planı "Yalann söylüyorsun yalann" başlıklı yazıda, okuma yazma bilenler için yeterince yoğun ve sade bir dille ifade edilmiştir ama yine de isteyen metinden hareketle "Bâtınî tefsir" metodunu uygulayabilir, bunu engelleyemem.

Dün abileriniz yalan söylüyordu, bugün siz yalan söylüyorsunuz; e, bu da bir istikrardır neticede! (Dikkat edebi sanat yaptım!)

Ne halife, ne padişah, ne sultan...

- Hocam, gündem yoğun ama diri diri yanan 5 mahkûm hadisesini sormak isterim size?
- Rezalet ve cinayet. Benim bu gibi konularda tavrım çok açık, biraz da sert: Adalet Bakanı ben olsaydım, ilk ciddi bilgilenmenin ardından istifamı yazar Başbakan'a verirdim. Başbakan olsam, bakanımdan istifa dilekçesi isterdim.
- Ne kabahati var ki bakanın?
- Olsun olmasın, sorumlular dizisinin en tepesinde bakan var; bakanın şahsen sorumluluğu olmadığını biliriz, yine de istifası gerekir. Bakanı istifa ettiren hadise, sırasıyla diğer sorumluları da aynı mecburiyetle başbaşa bırakır. Doğrudan suçlu ve sorumlu

olmayanların bile sorumluluk hissedip bedel ödediği bir ihmâlde, gerçek sorumlular da ihmâl ve kabahatlerine uygun şekilde ceza görürler. O günden sonra herkes hiçbir ihmâlinin cezasız kalmayacağını bilir. Şöförden başlar, infaz memurundan sair yetkililere, genel müdüre, bakana kadar herkesi kasdediyorum.

- Her ihmâli böyle ağır cezalandırırsak, bürokraside adam kalmaz ama?
- Kim demiş onu? Lâf! Göl yerinden su eksik olmaz biir; kusursuz sorumluluktan ötürü istifa eden herkes kaybolup gitmez iki. Başka zaman, başka yerde de değerlendirirsiniz. Suçluysa başka tabii...
- Başbakan'ın Ortadoğu ülkelerindeki süksesi, sağda solda "Halife" yakıştırmalarına yol açtı, dikkat ettiniz mi?
- Ee, olacak o kadar; elin adamı, bölgesinde sözü geçen bir Türk lideriyle karşılaşınca hemen eski kâbusunu hatırlıyor lâkin ne halife, ne sultan, ne padişahlık ne saltanat! Türkiye'de bu gibi sahte yemlere atılacak sazan balığı kalmadı çok şükür. Cumhuriyet'e halkın rızası ile geçmedik fakat Cumhuriyet tarzı idareyi Türkler sevdi; şimdilerde Cumhuriyet'in içini demokratik teâmül ve kurumlarla, hukuk devletiyle doldurmaya başladık. O devir geçti de şunu imâ edersen sana hak veririm. Başbakan, kendisine müteveccih ilgi ve hayranlığı doğru okumalı, eskiye nazaran daha mütevazı düşünüp davranmalı. İktidar hissi her insanı bozulmaya sevkeder. İki şeye güveniyorum bu noktada: Bir, Başbakan politikada artık tecrübe sahibi, iki İslâmî irfan ve hikmetten haberdar bir insan. Kendisini denetlemesini bilir.
- Denetleyemez, iktidar sarhoşluğuna kapılırsa...
- Türkiye'de basın hür; ikaz, tenkid, tenbih... Ne lâzımsa yapılır; dinlemezse sandık var, siyasi hukuk var.
- Mısır'da laiklikten bahsetmiş bu arada?
- Ağzına sağlık, iyi söylemiş. Hep bahsettiğimiz bir nüktenin tecellisidir; bu memlekete adam gibi laiklik uygulamasını, herkesin din, vicdan ve fikri hürriyetinden emin olmasını muhafazakârlar getirecek dedik, öyle oluyor, çünkü kötü laiklik uygulamasının cezasını en çok onlar gördüler ve yaşadılar. Bu gidişle -işte şuraya yazıyorum- eli yüzü düzgün sol partiyi de yine muhafazakârlar kurar bu yakınlarda; aslında parti kurmaya gerek de kalmadı; iktidar partisi eni-konu solcu, sosyal adaletçi, kalkınmacı projeler koyuyor halkın önüne. Sonucu meydanda.
- İnternet andıcı sanığı bir emekli asker, "Gücünüz bize yetiyor; biz bu işleri babamızın hayrına yapmadık, genelkurmayın tasarrufudur, biz emir kuluyuz" meâlinde şeyler söylemiş duruşmada; ne dersiniz?

- Büyük oranda hak veriyorum. "Kanuna aykırı emir"le ilgili uygulamayı askerî hiyerarşide yerine getirmek kolay değil. Öte yandan yargının mantığı da yanlış değil ama arada hesaba katılması gereken incelikler var. Burada "Devlet aklı" lâzım işte. Müteselsil sorumlu zincirinin ilk değil de sonraki halkası ile uğraşınca acaba adalet tecelli ediyor mu bilmiyorum; hâlâ tutuklamalar sürüyor. Askerlerin bu durumdan ciddi surette rahatsızlık duyduklarını zannediyorum. Artık sadece işiyle uğraşmak isteyen rütbe sahiplerine rahat düşünme ve çalışma selâmeti kazandıracak bir şeyler yapılması lâzım hukuk çerçevesinde. Neticede başka ordumuz yok; yiğidin sarsıldığı yerden doğrulmasına imkân vermek lâzım.
- Son soru: PKK-MİT görüşme zabıtları?
- İki günden beri izliyorum. Sızdırma eyleminden PKK zararlı çıktı; hükümetin kredisi yükseldi, ilginç!

Okullar da açıldı!

-Eveet, çocuklar hepinize günaydın, parti okulumuzun ilk günlerinde sizlere hitab edebilmekten çok mutluyum. Daha önce de belirttiğim gibi bu bizim rüyâmızdı, bir parti okulumuz olsun; orada gençlere, çocuklara yoğun bir eğitim verelim...

-Hocam bir saniyenizi alabilir miyim?

-Elbette, buyur çocuğum!

-Hocam çocuğum çocuğum deyip duruyorsunuz ama bizler kocaman adamlarız. İçimizde torun torba sahibi olanlar bile var. Bizlere çocuğum yerine arkadaşlar deseniz daha uygun olmaz mı?

-Haklısınız çocuklar, pardon arkadaşlar; ama daha işin başında birtakım şekli ayrıntılara takılıp kalmanızı doğru bulmuyorum. Ben de geçenlerde manava uğradım, tezgâhtar, "Buyur dayı, ne istiyorsan verek" dedi. Bu gibi seslenme biçimlerinin doğru olmadığını kabul ediyorum ama üzerinde durmayalım isterseniz. Bakınız burada sizler için büyük fedakârlık yaptık; partimize geleceğin vekillerini, yöneticilerini, yol göstericilerini yetiştirmek için onca masrafa girdik, değil mi ama... Arka sıradan parmak kaldıran arkadaşım, evet, sizi dinliyoruz,

-Öğretmenim, Hasan arkadaş silgimi aldı, vermiyor!

-Hasan arkadaş? Siz misiniz? Yakışıyor mu Hasan arkadaş? Veriniz arkadaşınızın silgisini ve lütfen uslu durunuz, sizler belirli bir toplumsal erginliğe erişmiş kişilersiniz.

-Öğretmenim, Hasan arkadaş silgimi verdi ama bana, ilk kongrede sana gününü gösteririm diyor.

-Çok ayıp doğrusu, kınıyoruz bu davranışı değil mi arkadaşlar? Gerçi, Hasan arkadaşımızın konuyu çok demokratik bir şekilde kongreye taşıması alkışlanacak bir erdemliliktir fakat dershane düzenini korumak zorundayız. Evet dersimiz anayasa hukuku çocuklar, neyse işte arkadaşlar. Size şimdi anayasa hukukunun temel kavramlarını anlatacağım...

-Öğretmenim, bu böyle olmayacak, arkamda oturan arkadaş kalemiyle dürtüp duruyor beni. Yerimi değiştirseniz...

-Anlaşıldı, size önce bir sınıf başkanı seçmek lazım. Kimler sınıf başkanı olmak istiyor? Nee, hepiniz mi? Neyse, kalsın şimdilik, başka bir derste seçersiniz başkanınızı. Derse geçiyorum, evet, anayasa güzel ve lâzımlı bir şeydir ve her devletin bir anayasası olmalıdır. Bizim anayasamız da 1982 Anayasası'dır.

-Öğretmenim, 82 Anayasası, 12 Eylül darbecilerinin yaptığı anayasa değil mi?

-Evet öyle fakat bu gibi önemsiz ayrıntılar üzerinde durmamalıyız.

-Önemsiz ayrıntı olur mu öğretmenim, antidemokratik bir anayasa değil mi bu; generaller yapmıştı hani, neyini öğreteceksiniz bunun bize?

-Sizler bu gibi ince detayları anlamazsınız arkadaşlar; anlayacak olsanız bu sınıfta öğrenci olmazdınız değil mi? Nitekim biz geçen sene yapılan referandumda anayasa değişikliğine hayır oyu vermiştik. Peki niçin hayır oyu verdiğimizi bana kim anlatacak?

-Öğretmenim, Çetin arkadaş bana bakıp bakıp gülüyor!

-Çok ayıp Çetin arkadaş, birbirimizi sevip desteklemeliyiz. Tabii kongre ve kurultay dönemleri başka. Şimdi herkes bana baksın ve soruma cevap vermek için düşünmeye başlasın. Biz geçen sene referandumda niçin hayır oyu kullanmıştık?

-Öğretmenim, Çetin arkadaş, alçak sesle kulağıma "enayiliğimizden" diyor.

-Aa, ne kadar yanlış, ne kadar ayıp, Çetin arkadaş, kalk bakalım ayağa; sen parti disiplini diye bir şey duymadın mı çocuğum? Yanlış değil ama diyelim ki yanlış; 'enayiliğimizden' diye cevap olur mu?

-Ben demedim öğretmenim, der miyim hiç, arkadaş kafadan uyduruyor.

-Kalkın bakalım ikiniz de ayağa, kapının kenarına duvarın köşesine gidip tek ayak üstünde duracaksınız, sizi gidi keratalar sizi. Hani basına sızmayacağını bilsem kulaklarınızı da çekeceğim ama neyse...

-Öğretmenim ben bir şey yapmadım, Çetin arkadaşın iftirası. Ben güzel güzel dersi dinliyordum ki...

-Sus, bir de konuşuyor, densiz, kıpırdamadan duracaksınız orada, ayağınızı indirmek de yok. Ben söyleyinceye kadar! Evet, devam ediyoruz; soruma cevap gelmediği için cevabı ben

veriyorum. Çünkü arkadaşlar iktidar anayasayı çaktırmadan değiştirip kendi diktatörlüğünü kurmak istiyordu da ondan, anladınız mı?

-Öğretmenim, diktatörlük kötü bir şey mi?

-Elbette kötü bir şey Tankut, diktatörlük iyi bir şey olur mu?

-Ama bazı çevreler bizim partiyi tek parti döneminde dikta yönetimi kurmakla suçluyorlar. Bizim parti dikta yönetimi kurdu mu ki öğretmenim?

-Hay Allah, hangi terbiyesiz, kötü aile çocuğundan duyuyorsunuz böyle zararlı fikirleri? Bizimkisi tek parti yönetimi değildi ki çocuğum; parti kurmak serbestti bilakis ama ne zaman bir parti kurulsa üç aya kalmadan kendini intihar ediyordu; onun için uzaktan bakılınca tek parti gibi görünüyordu; olay budur!

-Anladım öğretmenim, teşekkür ederim.

-Aferin Tankut, bundan sonra kötü arkadaşlarla samimi olma; yoksa annen ağzına biber sürer ağlarsın, tamam mı çocuğum? Eveet, anayasanın temel kavramları diyorduk.

-Öğretmenim, yoruldum, ayak değiştirsem olur mu? Ayrıca Suzan arkadaş bize el işareti yapıyor...

-Oturun artık yerinize, yetişir bu kadar ceza size, ne diyorduk, anayasa...

-Zrnnn!

-Öğretmenim, zil çaldı!

-Duydum Tankut duydum; gelecek dersimiz, kurultay delegeliğinin püf noktaları. Parti iç tüzüğünü güzel okuyun, tamam mı çocuklar!

'Çalmadım ve çaldırmadım!'

Bir hafta öncesine kadar Türk Tarih Kurumu Başkanlığını yürüten Prof. Dr. Ali Birinci görevinden alındı; daha doğrusu her sene mûtaden tekrar edilen görevi bu defa uzatılmadı.

Bu ilginç tasarrufun gerekçesini Prof. Dr. Ali Birinci, Hürriyet gazetesinin Pazar ekinde Ali Dağlar'a verdiği mülakatta kısaca şöyle açıklıyor:

"Çalsaydım ve çaldırsaydım böyle olmazdı!"

Hayatımın dört verimli ve mesut yılı Ali Birinci ile aynı çalışma odasında geçti. Her mânâda hocam ve dostumdur. Onun yüksek (şahsî ve kamu) ahlâkına bizzat şahit olmak, burada tekrarlamaya esasen mahcub olduğum fakat övünç duyduğum şeyler arasındadır.

TTK Başkanı olduğunda telefonla tebrik etmiş ve ardında iz bırakacak hizmetler göreceğini tahmin etmiştim. Tahminim doğru çıktı; şimdi internet varakpârelerinde aleyhinde

tertiplenmiş iftira iddialarını okuyunca (İlginç, Odatv de koroya katılmış!) kurumdaki mesaisinin hakkını verdiğine inandım. Kurumu zarara uğrattığından yakındığı kişilerin, onu kurumu zarara uğratmakla suçlamaları çok mânidar göründü bana. Çalışmadan kurumdan maaş almak isteyen birine kapıyı göstermenin cezalandırılması dünyanın her yerinde mânidardır; keza yüzbinlerce lira sarfıyla tedarik edilmişken her ne hikmete mebni ise âtıl bekletilen bir matbaayı çalıştırmak, ihâleye katılan yüklenicilerin verdiği fiyatın çok altında kitap basmak, öğrenciye, meraklısına, tarih camiasına iyi ve ucuz kaynak temin etmek, bir kurumu gerçekten ve birinci elden yönetmeye kalkışmak elbette cezalandırılmalıydı ve öyle yapıldığı anlaşılıyor.

Bu kararı veren, bu kararın oluşmasına katkıda bulunan, bu esnada ağzındaki küçük köz parçasıyla himmetini eksik etmeyen bütün çevreleri tebrik ediyorum. Kurumu bu noktadan sonra daha verimli, daha hareketli ve bereketli çalıştırmak üzerlerine borçtur.

İftira korosunun memnun ve mesrûr hali dikkate şâyân. Meselâ aleyhinde çalışanların önde geleni, görevden alındığı gün telefonla arayarak, "Gördün mü, adamı böyle attırırlar işte!" diye hınç çıkarmaktan da çekinmemiş. Üç yıl boyunca kurumda aksayan işleri yoluna koymak, artık alışkanlık kesbetmeye başlayan bünyevî zararları kapatmak, liyâkatsizlerle mücadele etmek ve TTK'ın en temel faaliyetlerinden birini teşkil eden yayın işlerine hız ve kalite kazandırmak için fincancı katırlarını ürkütmeyi göze almış bir kamu görevlisi için ne kadar mânidar bir ödüldür bu telefon mesajı! Sahibinin cesâretini, "Kim eyledi bu kârı sana teklîf?" kabîlinden kutlamak lâzım.

Türk Tarih Kurumu'na başkan olmak Ali Birinci'nin şöhretine şöhret, servetine servet, şahsiyetine yeni hacimler katmadı; o görevden ayrılmak da indimizce müsellem güvenilirliğini zerre miskal sarsmaz. Vaktiyle "Şeref'il mekân bi'l-mekîn" (Yani, insan odur ki bulunduğu mekâna şeref ve kıymet kazandıra!) kelâm-ı kibarını ondan öğrenmiştim. Hiçbir mahkeme hiçbir kadıya mülk değil. Ali Birinci, seleflerine nisbetle TTK'ya değer kattı, hizmet etti. "Hiçbir iyilik cezâsız kalmaz" fehvâsına göre takdir görecek yerde, uğursuz gibi yerinden edilmesi bizleri incitmiyor, sadece o kararı alan ve aldıranlar hakkında dudaklarda bir istifham kıvrımı belirmesine sebeb oluyor o kadar. Onlara kısaca "Bu meclis böyle kalmaz, mestler mahmûr olur bir gün" desek, anlarlar mı?

Ali Birinci "Çalmadım ve çaldırmadım" diyorsa, bu öyledir. Davalı veya davacı sıfatıyla taraf olduğu mahkemeler sonuçlandığında hakikat elbette tecelli eder lâkin, bu gün müfterînin kâr hesabına yazılmıştır ki gönül burkuyor.

"Yiğidin zoruna giden hakkında hayırlıdır" demişler; âkıbet hayr olur inşallah!

Sol yanılgı

12 Eylül'le hesaplaşmak denilince, o dönemi yaşamış olanlar genellikle, askerî müdahaleyi yapan çevrelerin uygulamalarını eleştirmek anlamını çıkarıyorlar; bu elbette yapılmalı ve yapılıyor; eksik kalan, 12 Eylül öncesinde yaşananlarla yüzleşmektir.

Sağ-sol ayrımının bizlere nasıl bir kötülük yaptığını, yaşı otuz civarında olanların anlaması zor. Müşkülat önce kavramların kendisinde başlıyor; sosyal bilim karşılığı ile o gün benimsenen tutumların sağla, solla alâkası yoktu. Soldan başlayalım. Hakşinaslık, yüksek vicdan duygusu, sosyal adaletçilik ve eşitlik gibi basit ve mâsum karşılıklarıyla sol, Türkiye'de pek az iyimserin benimsediği ve tutunduğu bir fikir öbeğiydi; silahlı, silahçı ve şiddete tapınan "Devrimci" takımı, bu mâsum muhtevâyı, yaşamak ve yaygınlaşmak şansı bırakmadan boğazladılar. Böylece "Sol", ihtilâlci, anarşist ve devrimci şiddet kullanmayı alkışlayan aşırılıktan mâsum sosyal adaletçiliğe kadar uzanan geniş yelpazeye tek başına hükümrân oldu. Sol, sadece bazı öğrenci örgütlerinde, üniversitelerde, kurtarılmış bölgelerde ve bazı kamu kuruluşlarında değil, basın-yayın dünyasında, yargının önemli bir kesiminde, entelektüel câmiada, sanat çevrelerinde biricik yol olarak, cesametinden büyük bir zâhiri ağırlık kazanmıştı. "Solcu olmak, adam olmaktır" sözü, o günlerden kalmadır ve zihinler üzerinde ne kadar insafsız bir fikrî baskı uygulandığını hatırlatır.

Bu "sol" anlayış 12 Eylül'de yenilgiye uğradı, sıkıyönetim güçleri tarafından kısa zamanda dağıtıldı, etkisiz hâle geldi ve o şaşaalı tezler birden boşa çıkıverdi. Bu beklemedikleri bir sonuçtu; bir düdük sesiyle sol aşırılığın kolayca tasfiye edilmesi hezimet tesiri yaptı. Mağlubiyet kesindi, toplum sınıf çatışmasını değil, huzuru ve istikrar içinde yaşamayı seçmişti ve her cins aşırılıktan nefret ediyordu. Ordu müdahalesini bile etkisiz bırakabileceğini zanneden sol eylemcilik, birkaç gün içinde bütün aparatçıklarıyla derdest edilince hayal kırıklığı müthiş oldu. Demirperde'nin yıkılışından on sene önce Türkiye'de sol hareketin ivmesini tüketen gelişme, bu hayal kırıklığıdır.

İçlerinde pek azı bu mânâda 12 Eylül'le hesaplaşmaya cesaret bulabildiler; çünkü eylemci takımı etkisiz hâle gelmekle beraber solun kurduğu kanaat imparatorluğu hâlâ egemendi. Pek çok kamu kurumu ve özel kurumda eski ve orta yaşlı tüfekler hâlâ pınarbaşı yerlerinde bulunuyorlar ve insanların nasıl düşünüp davranacaklarını belirliyorlardı. Kimsenin dönek veya revizyonist damgası yemeye niyeti yoktu. Bu çerçevede gerçek özeleştiriler, az da olsa 12 Eylül'ün üzerinden ancak çeyrek yüzyıl geçtikten sonra yayımlanabildi.

"Biz yanlış yapmıştık, yanlış düşünmüş, kötü eylemlerde bulunmuştuk" diyebilmek kolay değil tabii; geçmişin o uğursuz hâtırasından silkinmek için devrimci sol gruplar, geçmişle yüzleşmek yerine karanlığa kurşun sıkmayı, 12 Eylül'ü lânetlemeyi seçiyorlar.

12 Eylül’ü bilmeyen yeni genç kuşak arasında aynı tarzda başka bir militan ve şiddete tapınan bir gençlik nüvesi oluşturulmaya çalışılıyor, bunu görüyor ve fark ediyoruz. Beğenmedikleri hükümetin yerine kendileri hükümet olmak isteyenlerin, solculuk heyecanıyla doldurulmuş tecrübesiz çocukları suiistimal etmeye çalıştıklarını üzülerek seyrediyoruz. 12 Eylül dönemindeki ağabeyleri, işçi-köylü ihtilâlini zorla doğurtmak için politik ebelik yapmaya kalkışarak devrimci şiddeti kutsamışlardı; bugünküler ise, Ergenekoncu yapılar içinde nereye savrulduklarını bilmeden halkın yarıdan çoğunu imha etmeye gözünü karartmış darbeci takımına destek eylemleri yapıyorlar. Dönemin meşhur militanlarını büyük kahramanlar gibi gösterme gayreti, galiba tabansız kalmak korkusundan kaynaklanıyor. “Denizler, Ulaşlar” edebiyatı, belirli çevrelerde o kadar kutsanıyor ki, tanımayanlar bu eylemcileri birer aziz, birer halk kahramanı zannedebilirler; elbette ki değillerdi ve sol kesimin başına yağan genel yanılgıda onlar da kendi paylarınca ıslanmaktan kurtulamamışlardı. 12 Eylül öncesinin sol eylemcileri, kendilerince doğru olandan başka bir hayat tarzına imkân tanımamak için toplumu bölmeyi, “kötü”leri imha etmeyi, en zalim dikta yasaları uygulamayı göze almış, dar görüşlü ütopyacılardı. Dün güvenlik güçlerine suikast düzenleyen, kamu kuruluşlarına sabotaj yapan, banka soyan, jandarma ve polis vuran sol eylemciliğin bugün darbeci generalleri destekleme çizgisine düşmüş olmasının özeleştirisini bekliyoruz; bu kadarını olsun Türk toplumuna borçlular.

Not: 12 Eylül özeleştirisinin sağ cenahını gelecek hafta ele alacağım nasipse.

Amele sınıfı, birleşiniz!..

Zeytinburnu civarına dikilen üç gökdelen, tarihî yarımadanın klasik siluetini bozuyormuş. Mimar ve Mühendisler Grubu Yönetim Kurulu adına yapılan açıklamada tafsilatlı bilgi var.

İBB Başkanı Kadir Topbaş, hadiseyi doğrulamakla birlikte, "Sadece Salacak tarafından bakıldığında fark ediliyor; diğer açılardan silueti bozmuyor" demiş, konu üzerinde inceleme ve araştırmalar da devam ediyormuş; bu arada gökdelenlerin 25. katlarına eriştiğini de ilave edelim; bir nevi "Ba'de harabü'l Babil" durumu yani.

Bu durum, bana, azılı eşkıyalarla dolu tehlikeli bir yolculuğa çıkmak üzere hazırlık yapan bir kervan başının, o havalinin en yiğit, en deligöz bahadırı ile kervanı korumak için anlaşma yapmasına rağmen yine de soyulmaktan ve daha fenası, fena halde hakarete uğramaktan nasıl kurtulamadıkları fıkrasını hatırlattı. Lütfen mektup yazıp, "Ne olur, fıkranın geri kalanını anlatın, vallahi söz kimseye söylemem" diye ricada bulunmayınız. Ârif olan anladı zaten; ârif olmayanlar için yapabileceğim bir şey yok, çünkü fıkranın final kısmını nedense âniden unutuverdim!

"Arada ne bağlantı olabilir ki?" diye düşünebilirsiniz, olsun; yine de sizlere İstanbul Müftülüğü'nün yayınlandığı Din ve Hayat dergisinin, "Din ve Sekülerleşme" konulu 13. sayı

kapağını hatırlatmak isterim ki (dinvehayatdergisi.com) adresinde pul kadar bir fotoğrafı var kapağın, meraklısına!): Gizli-saklı bir şey değil yahu. Fotoğrafın tabanında Kâbe görünüyor ve etrafında revaklar. Fotoğraf çerçevesinin takriben 5'te 4'ünü ise hemen arka plandan yükselen "Şeddâdî" bir (Rezidans mıdır, AVM midir; her ne ise!) bina topluluğunun Kâbe'nin mikâbına basarcasına gökyüzüne doğru tırmanan silueti kaplıyor ki ne tesâdüf diyoruz! O fotoğrafı seçtikleri ve yayınladıkları için dergi yöneticilerini tebrik ediyor, alkışlıyorum. Bu arada haksızlık etmeyelim; başlığa bir kere daha dikkat edelim: Dergide Din ve Dünyevileşme konusunda birbirinden isabetli, cesur ve ilmi hayli değerlendirme bulacaksınız. Çok güzel ve dopdolu bir sayı yani.

Az-çok gözünüzde canlandı; o fotoğraf ne anlatıyor? İlk elde, Kâbe'ye saygısızlık, bu ne cür'et gibi şeyler aklınıza gelebilir; benim aklıma şu geliyor. Mekke'nin, tam ortasında Kâbe'nin bulunduğu tarihî çekirdeğinde rant paylaşımı henüz bitmemiştir ve arsız bir edâ ile halen devam etmektedir. İnanmayanlar, ünlü fotoğraf sanatçımız Orhan Durgut'un geçen sene yayınladığı, "Semadan Mekke-i Mükerreme" adlı o enfes fotoğraf albümüne bir göz atabilirler. (Bence bu albüm, Diyanet tarafından bütün hacı adaylarına verilmeli veya Hacc'a hazırlık seminerleri esnasında bir slayt gösterisi olsun yapılmalıdır; çok merak edenler, havafoto.com adresinden fikir sahibi olabilirler.)

Dersimize gelelim (bakalım anlatabilecek miyim?); bir yerleşim yerinde, "rant" dediğimiz (İktisatçası, tabii faktör sahibine fırsat maliyetinin üzerinde ödenen pay) emeğe değil fırsata dayalı kazançlar, sermaye sahipleri arasında paylaşılmadıkça, özellikle gayrimenkuller üzerindeki kapışma, "yatışıncaya" kadar devam eder. (İktisat teorisine nâçizâne katkım olsun lütfen!)

Sabrediniz efendim, İstanbul mevzuubahs olduğunda rant bölüşümü sürecinin yarıdan fazlasını geçmiş bulunuyoruz; vâkıa güzel İstanbul'umuzun siluetinde izmihlâle uğrayacak daha haylice fırsat alanı bulunmaktadır. Onlar da üleştirilince, yeni burcuvazyamızın İstanbul'un esirgenmesi lâzım gelen tarihî ve turistik zenginliklerini korumakta nasıl stil sahibi, güngörmüş bir toplumsal duyarlıkla işe titizleneceklerini sağ kalanlarrımız görecektir. Kaide budur; evvelâ üleşin sona ermesi, rant kaynaklarının garantiye alınması lâzımdır. Sürecin tam orta yerinde, "Olmaz efendim; buraya gökdelen dikemezsiniz!" diye mızmızlanmak, ancak bizim gibi yol-iz bilmez, taşra menşe'li, safdil ve günün birinde "Rentier" katına yükselmeyi aklından bile geçirmeyen yarım okur-yazarlarının hissiyâtıdır ki kaale almağa değmez. Tarihî eser ve çevreyi koruyan mevzuat kalkanına ancak amele takımı takılıp kalır, zürefâ böyle engelleri yırtar da geçer.

Her üç gökdelenimiz de güzel İstanbul'umuza hayırlı, kademli olsun. Yakışıyor!

Tedirginim

Otoyolda kendini hep sol şeritten gitmeye mecbur hisseden bir sürücü tipi vardır; önlerine çıkan her aracın arka tamponuna yığılıp klakson ve far sinyaliyle tâciz ederek şeridi boşaltmaya zorlarlar hani.

Hükûmetin, özellikle seçimlerden sonra takib ettiği dış politika, bana işte bu sol şerit tutkunlarını hatırlatmaya başladı. Bir yanıyla aktif, inisiyatif üstlenen, Türkiye'yi bölgesinde önder mevkiinde gösteren ve itiraf edelim biraz da gururumuzu okşayan kararlı bir üslûp; öteki yanıyla alışık olmadığımız derecede sert, gerektiğinde İsrail'le savaşmayı ve Batı blokuyla mesafeyi açmayı göze alan bir sertlik. Böyle düşüncelere dalmamın sebebi, bu defa bazı gelişmelere mâruz kaldığımızdan ötürü sert dış politika izlememiz değil; bilakis sertliği öngören, hattâ hesaplıyor görüntüsü veren bir hesaplaşma arzusu hissedilmesi. Türkiye bu defa mâruz kalan değil, müdahil olan, gerginliği üstlenen taraf. Ezberimiz bozuluyor.

Otoyolda sol şeritte, gaz pedalını sonuna kadar kökleyerek gidiyoruz. Bu yol ve üslûbun niçin tercih edildiği konusunda -muhtevasına sonuna kadar katıldığım- idealist, yer yer romantik gerekçelerden başka açıklama yok ki bu gerekçeler sade vatandaş olarak bana tatminkâr gelmiyor.

Siyasi muhalefet, eleştirinin yeri, zamanı ve dozajını ayarlamasını bilmediği için kendini fiilen sâkıt duruma düşürmüş durumda. Haydi ağır vâsıtalara tahsis edilmiş en sağ şeridi bir tarafa bırakalım ama orta şeride yönelip bir durum muhakemesi yapalım demeye bile mecâli kalmamış gibi davranıyorlar. Kamuoyu gibi muhalefet de siyaseten groggy (Türkçesi zihni karışık, dikkati dağınık, halsiz, şuuru bulanık; daha ziyade boks tabiridir; galâtı grogi) vaziyetinde. Seçim sonuçlarının yıkıntısını hâlâ atamamış gibi görünüyorlar, oysaki Türkiye'nin ciddi bir siyasi muhalefete en ihtiyaç duyduğu zamanlar yaşıyoruz.

Zaten bildiğiniz şeyleri bir kere daha tekrarda mânâ görmüyorum; sol şeritte 180 km hızla seyrettiğimizi belirtmekle yetiniyorum ve huzursuzum.

Basınımızın bir cüzü ise bu türden bir tedirginliği paylaşmak yerine laiklik mevzuunda doktriner hatâları düzeltmeyi daha önemli görüyor besbelli. Başbakan'ın Mısır konuşmasındaki laiklik ihrâcı konusu üzerinde sert eleştiriler kaleme almakla meşgul. Sanki bazı Arap ülkelerinin anayasasını biz yazacakmışız gibi heyecanlı ve bir vazife hissiyle hareke geçip fıkhî argümanlarla Başbakan'ı te'dib edici tenkidler yazıyor, laik devlet fikrinin İslâm'la niçin bağdaşmayacağını anlatıyorlar.

Sertlik siyaseti bizim ne kadar işimize yarayacak; bizim için meçhûl ama Kıbrıs Rum kesimi, Yunanistan ve İsrail için Türkiye'nin pazusunu gösterip sertlik sergilemesi, galiba yerde ararken gökte buldukları bir nimet, şâhâne bir bahânedir. Mâlum Kıbrıslı Rumlar ve Yunanistan, düştükleri mâli krizi kendi inisiyatifleriyle çözmek irâdesini gösteremiyorlar;

İsrail ise kendisine yönelik geleneksel ABD ve AB desteğini bu vesile ile artırarak pekiştirmek fırsatını kaçırmaz. Kısaca bizim krize ihtiyacımız yok, onların var; hele İsrail, varlığını sürekli kriz psikolojisini ayakta tutma mahâretine bağlamış bir devlet. Yunanistan ise kendini mağlup ve mağdur gösterecek bir gerginlik neticesinde borçları Avrupa Birliği'ne sildirme ihtimâline kesinlikle hayır demez. Muhtemelen İsrail-Yunanistan-AB lobisinden aldığı siparişle içinde genç kızların bulunduğu otomobili "Kahramanca" havaya uçurma ihâlesini yerine getiren PKK için "Savaşan Türkiye", aç tavuğun darı ambarına düşmesi gibi bir şey olur Hafazanallah! Ee; bu durumda bizim künhüne vâkıf olamadığımız fakat hükûmete esâsen mâlum bazı hikmetlerin varlığını hesab etmemiz gerekiyor herhalde; onlar her ne ise kamuoyu da bilmek ister.

Sizi bilmem, ben tedirginim.

Tırsak yazardan korkak eleştiri

Ardahan vilayetimizin Damal ilçesine bağlı Yukarı Gündeş köyünün Karadağ sırtlarında, her yıl 15 Haziran'la 15 Temmuz tarihleri arasında saat 18'le 18.30 civarlarında zuhûr eden o tabii mucizeyi elbette bir yerden duymuş, en azından internet ortamlarında dolaşıp duran fotoğraflarını görmüş olmanız gerekir.

İşte o tarih ve saatlerde Atatürk'ün silueti bir gölge halinde yandaki yamaçta beliriyor ve takriben yarım saat herkes tarafından seyredilebiliyor. Bu ilginç tezahüre mucize diyenler olduğu kadar, "Ne mucizesi yahu, sıradan, tesadüfî bir tabiat vakası" diyenler de var. Bana sorarsanız ilmim, görgüm, tahsilim bu gibi yüksek ve transandantal konularda fikir sahibi olmaya kifâyet etmemekle beraber, öteden beri terbiyesiz ve lüzumundan fazla meraklı bir afacan çocuk sâfiyeti ile işleyen mantığım şöyle aksileniyor,

-Ne münasebet yahu? Eskiden elektrik kesintili uzun gecelerde mum ışığında el ve parmaklarla duvara ördek, kedi, tavşan sûretleri düşürürdük; ama bilirdik ki duvardaki ördek gölgesiyle tuhaf şekillere soktuğumuz parmaklarımız arasında ontolojik bir alâka bulunmuyor. Bu da aynı şeydir işte!

Evet böyle düşünüyorum ama açık açık yazmaya da çekiniyorum, çünkü bu gibi mucizevi alâmetleri ciddiye alıp, uğruna kavga çıkarmaya hazır olanlarımız kadar meseleye pek pratik, pek turistik ve hatta "Altyapısal" perspektiften bakanlarımız da eksik değildir. Nitekim Yukarı Gündeş köyünden Yadigâr Doğan, "Atatürk'ün hatırı için köyümüze çok sayıda kişi geliyor. Festivalden festivale yollarımızı düzeltiyor ve toprak seriyorlar, ondan sonra unutuyorlar. Köyümüzün yolu yok, suyu yetersiz. Kimse Atatürk'ün hatırı için Atatürk'ün köyüne sahip çıkmıyor" diye konuşarak, bu boyuta parmak basmıştı vaktiyle.

Efendiler, bu boyutun önemini inkâr edemeyiz. Neticede bir başka köyün ahalisi, ne kadar uğraşsa da, koca dağ yamacına Atatürk silueti düşürmeyi başarabiliyor mu? Hayır! O halde

siluetin kerâmeti şimdiden zâhir olmuştur. Yol, su, elektrik ve sair altyapı hizmetleri Yukarı Gündeş'e fedâ olsun!

İnternette "Bizim köyde de var; İzmir Belkahve'den de İsmet Paşa'nın silueti tecellî ediyor, falan yerden de Demirel'in gölgesi zuhûr ediyor" cinsinden hayli dedikodu var fakat size şimdi arz edeceğim örnek-delilli ispatlı, üstelik ilim ve bilimin buluştuğu bir vakadır.

Yine bir gölge vakası!

Divriği'nin dünyaca meşhur Ulucami ve Şifâhanesi'nin batı cephesindeki iki taçkapıdan birini teşkil eden ve sanat tarihinde "Tekstil Kapı" diye bilinen yerdeyiz. İkindi sularında bu kapıda bitki motifi ağırlıklı bezemelere vuran güneş, biliniz bakayım hangi sûret ve şekilde bir gölgeye sebep olmaktadır?

Efendim?

Tebrik ederim, bildiniz; evet. Namaz kılan bir insan! Daha doğrusu bir erkek gölgesi. Fotoğrafına bakarak konuşuyorum: Gölge dört metre uzunluğunda. Bana şahsen üstü gömlekli, altı pantolonlu, kendisi de "Subay tıraşı" dediğimiz tarzda saçlarını kısa kestirmiş, tahminen 25-40 yaşları arasında bir erkeği çağrıştırıyor. Ellerini karın altında bağlamış, huşû içinde ayakta kıyam etmekte.

Fotoğrafı görür görmez, alnıma elimle vurmam bir oldu; dedim ki, "Behey Ahmet, sen bu kafayla asla adam olamazsın. Divriği Ulucamii'ni defalarca gördün, ziyaret ettin, hatta 90'lı yılların başında metnini kaleme aldığın bir belgesel film için üç dört gün kaldın oralarda; gece gündüz her taraftan seyredip durdun da namaz kılan adamın gölgesini fark edemedin; yuh olsun sana, teheey!"

Kendimi ayıplarken, bu değerli keşfi yapan bilim insanını kutluyorum. (Bu arada son zamanlarda iyice modaya çıkan bu "Bilim insanı" lâfına da bayılıyorum!)

Bu keşifte bulunan araştırmacı yazarımız, tarihî yapıyı inşa eden mimar ve ustaların çok ince hesaplar yaptığını, bu siluetlerin ve gölgelerin tesadüf olmadığını belirterek, "Eseri inşa eden mimar ve ustalar, binayı yapmadan önce 2 yıl boyunca güneşin doğuşundan batışına, yıldızların çıkışından kayboluşlarına kadar hepsini hesaplamış. Bu hesaplar yapıldıktan sonra, elde edilen sonuç, bu eser üzerinde gösterilmeye çalışılmıştır. Kapılarda ilk etapta siluet bakıyor, temaşa ediyor. İkincisinde siluetteki o kişi kitap okuyor, üçüncü durumda namaz kılıyor, dördüncü olayda ise kadına çevriliyor. Onun için burada tesadüf bir şey yoktur, eseri ilme hizmet, hakka hizmet, fisebilillah (Allah rızası için) düsturuyla yapmışlardır" diyor...

Yani kısa süreliğine vuku bulan tek bir görüntü değil, akıp giden (devinen) bir süreç söz konusudur. Mimar ve ustalar ise hiçbir işe el vurmadan iki sene inşaatın yapıldığı veya yapılacağı alanda ööylecenek bekleyip güneşin hareketlerini ve muhtemel gölge vaziyetlerini hesaplamışlardır.

Eskiden zamanın daha ağır işlediğini söyler dururlar; demek ki vakitleri çokmuş diyelim fakat "Dördüncü olay"da gölgenin, bir önceki olayda ayakta namaz kılan orta yaşlı bir erkek iken nasıl olup da kadına dönüştüğünü bir türlü anlayamamış bulunuyorum. Ayıp mıdır? Acaba bu transformasyon doğru idiyse, henüz bilmediğimiz bir başka üst gerçekliğe atıfta mı bulunulmaktadır? Efendim?

Böyle yüksek suallere hiç gelemem; başım ağrır. Ben daha basit bir şeyi merak ettim bu arada: Divriği Ulucamii 13. yüzyıl ortalarında inşa edildi, peki bu gölge oyunlarını çok seven mimar ve ustalar niçin o devrin giyim-kuşamına uygun bir siluet tasarlamak yerine, günümüzün giyim zevkini aksettiren, üstelik dikkat buyrunuz sarıksız, takkesiz, taylesansız ve yine dikkat buyrunuz saçlarını Alakarson tarzda kısa kestirmiş bir ahir zaman Müslüman'ı resmetmiş olabilirler ki?

-Cevap veriyorum öğretmenim; ileriyi gördüklerinden!

-Otur Kaya, sıfır!

-Niçin ama öğretmenim, haksızlık değil mi bu?

Haksızlık elbette Kaya! Bu sıfırı sana değil, aslında bütün vaktini sağa sola bakarak manidar gölge arayan erbâb-ı gayrete vermek lâzım ama nerede bende o cesaret? Kendi tabirleriyle Divriği'deki muhteşem külliyeyi, "Bilimin ve ilmin birleştiği bir mimari yapı" diye nitelemekten çekinmeyen gölge meraklılarına alenen sıfır vermeye cesaret edemem fakat seni her zaman azarlayabilir, her zaman kulağını çekebilirim, çünkü sen zihnimde uydurduğum olmayan bir varlıksın. Ötekiler ise pek asabi mizaçlıdır; alınırlar, rencîde olurlar, darılırlar, gerginleşip, "Biz burada iki dünyanın ilmini bir araya getiriyoruz; sen oturmuş dalganı geçiyorsun" diye muğber olurlar. Daha fenası sair bazı dostlar, "Ne olmuş yani, bu vesileyle Divriği'yi tanıtmış oluyorlar fena mı oluyor?" diye ince sitemler göndermeye kalkışabilir...

-Yahu Divriği'nin tanınmaya ihtiyacı mı var; bilen bilir zaten, diyemezsin Kayacığım, fakat diğer taraftan söylemezsen, tuhaflığın altını çizmezsen dilin şişer (Hatîften, "Dilin şişsin bedduâları!") kendi kendine sirkeleşir durursun...

Yaa, işte öyle Kaya, sahi sana karnıyarık yerken aniden keşfettiğim "Pi" işaretinin esrârını anlatmış mıydım? Anlatmadım mı? Bak şimdi, bir gün karnıyarık yiyordum, taaam...

Gölgesi baş üstüne

Resulullah'ın henüz nübüvvete hâmil olmadığı zamanlardı.

Arap belâgatçilerinin boy gösterdiği Mekke'nin ünlü Sûk-ı Ukaz panayırında, İyâd kabilesinden Kass ibnü Sâide, kızıl tüylü bir deve üzerinde bulunduğu halde aralarında "Efendimiz"in de bulunduğu topluluğa şöyle hitab etmişti:

"Ey nâs! Geliniz, dinleyiniz, belleyiniz, ibret alınız. Yaşayan ölür, ölen fenâ bulur, olacak olur. Yağmur yağar, otlar biter. Çocuklar doğar, analarının babalarının yerini tutar, sonra hepsi mahvolup gider. Vukûatın ardı arkası kesilmez; hemen birbirini veyl eder.

Kulak tutunuz, dikkat ediniz! Gökte haber var, yerde ibret alınacak şeyler var. Yeryüzü bir ferş-i eyvân, gökyüzü bir yüksek tavan. Yıldızlar yürür, denizler durur. Gelen kalmaz, giden gelmez. Acaba vardıkları yerden hoşnûd olub da mı kalıyorlar, yoksa orada bırakılıp da uykuya mı dalıyorlar? Yemin ederim Allah'ın indinde bir din vardır ki, şimdi bulunduğunuz dinden daha sevgilidir ve Allah'ın bir gelecek peygamberi vardır; gelmesi pek yakın oldu. Gölgesi başımız üstüne geldi. Ne mutlu o kimseye ki, ona iman edip de o dahi ona hidâyet eyleye. Vay o bedbahta ki, ona isyan ve muhalefet eyleye! Yazıklar olsun ömürleri gaflet ile geçen ümmetlere!

Ey cemaat-ı İyâd! Hani âbâ vü ecdâd, hani müzeyyen kâşâneler ve taştan hâneler yapan Âd ve Semûd; hani dünya varlığına mağrûr olub da kavmine, 'Ben sizin en büyük Rabbinizim' diyen Firavun ile Nemrûd? Onlar size nisbetle daha zengin ve kuvvet ve kudretçe sizden efzûn değil miydiler? Bu yer, onları değirmeninde öğüttü, toz etti, dağıttı. Kemikleri bile çürüyüp dağıldı. Evleri yıkılıp ıssız kaldı. Yerlerini, yurtlarını şimdi köpekler şenlendiriyor. Sakın onlar gibi gaflet etmeyin, onların yoluna gitmeyin. Her şey fânidir. Bâki ancak Cenâb-ı Hak'dır ki birdir, şerîk ve nazîri yoktur. Tapacak ancak O'dur. Doğmamış ve doğurmamıştır. Evvel gelip geçenlerde, bize ibret alacak şey çoktur. Ölüm ırmağının girecek yerleri var ama çıkacak yeri yoktur. Büyük, küçük hep göçüp gidiyor. Giden geri gelmiyor. Cezmettim ki âmmeye olan bana da olacaktır(*)."

Bir vakit sonra Benî İyâd kabilesinin eşrâfı, nübüvvet ve risâletle şereflenen Resulullah'ın huzuruna gelip cümleten imân getirdiklerinde Efendimiz, "İçinizde Kass ibnü Sâide'yi bilen var mı?" diye sordu. "Cümlemiz biliriz" cevabını alınca Resulullah, "Onun Sûk-ı Ukaz'da kızıl bir deve üzerinde "Yaşayan ölür, ölen fenâ bulur, olacak olur" diyerek hutbe okuduğu hatırımdan çıkmaz. Bir hayli sözler daha söylemişti. Zannetmem ki hepsi hâtırlarda kalmış olsun." dedi Bunun üzerine, mecliste hazır bulunan Hazreti Ebubekir, "Ya Resulallah, ben de o gün Sûk-ı Ukaz'da hazır bulundum. Kass ibnü Sâide'nin söylediği sözler hep hâtırımdadır." diyerek yukardaki hutbeyi baştan sona okudu.

Efendimiz dahi, "Me'mûl ederim ki, Cenâb-ı Hak, rûz-ı Kıyâmet'te Kass ibnü Sâide'yi ayrıca bir ümmet olarak ba's eyleye." buyurdu.

Cevdet Paşa'nın emsâlsiz Türkçe tercümesinde bile yüksek belâgati pırıldayan bu hutbenin Arap lisânındaki lezzeti tahmin edilemez. Geçenlerde Mardin Valiliği tarafından yeniden yayınlanan Ebül-ulâ Mardin'in "Ahmet Cevdet Paşa" isimli fevkalâde kıymetdar kitabını gözden geçirirken, vaktiyle Cevdet Tarihi'nde okuduğum bu ünlü belâgat nümûnesiyle yeniden karşılaşınca çok sevindim ve sizleri de haberdar etmem gerektiğini düşündüm. Hiçbir

gündelik siyâsî atıfta bulunmaksızın, sırf lezzetini siz de paylaşasınız diye şekli ve mazmûnuyla şâheser olan bu metni zevk-i selîminize tevdî ediyorum. Bu vesileyle Mardin Valiliği'nin, eğer mümkünse yine Ebül-ulâ Mardin'e ait "Huzur Dersleri"ni yayınlamasını temennî ederiz.

(*) Ahmet Cevdet Paşa, Kısâs-ı Enbiya ve Tevârih-i Hulefâ, cilt 1, Bedir Yayınevi, İst., 1972, s. 61

Sağ yanılgı

Tekrar olacak fakat kaçınılmaz; fikrî ve özellikle ideolojik nokta-i nazardan Türkiye'de "Sağ" hareket (Aslında "Reaksiyon" demelidir!), varlığını "Sol"a borçludur.

Sol aksiyonun bütün alanları kaplar gibi göründüğünde durumdan rahatsızlık hissedenlerin tepkisine kabaca "Sağ" adı veriyoruz; itinasız bir tâbirdir, zamirini doğru-dürüst ifade etmez ancak tek heceli, kısa bir kelime olmasından ötürü kavramlaştı ve kaldı ve bu yüzden onu tam olarak nitelemek gerekse en az otuz-kırk kelimelik uzun bir cümle kurmak gerekecektir.

Bizde sağ kendi başına mânidar bir teklifler bütünü değildir, solun zıddı olan şeydir; mâbed ve mukaddesat bekçisidir. Bir aksiyonu yapmaktan ziyade yaptırmamaya, tepki koymaya yönelik bir vücut diline sahiptir.

Türkiye'de sol, kitaplarda yazılı tezlerin aksine bir küçük burjuva hareketi olarak başladı, zaman zaman devlet himâyesinde gelişti. Bürokraside, akademide, sanat çevrelerinde ve basında etki edinerek fikrî bir ağırlık ve hükümranlık kazandı. 27 Mayıs 1960'daki askerî darbenin ardından CHP'ye resmî politika ilham edecek derecede merkeze yaklaştı. 27 Mayıs sol'a ve hemen bir adım ardında sosyalist düşünceye büyük meşrûluk kazandırdı. Her şeye rağmen kendilerini sol etiket altında rahat hissedemeyenler, devletin ve bürokrasinin yedeğinde üniversiteye, basın kuruluşlarına, özellikle TRT'ye, yüksek yargıya egemen olan cereyan karşısında duydukları tepkiyi, milliyetçilik, muhafazakârlık, dindarlık, mukaddesatçılık veya düpedüz antikomünizm gibi muhtevası muğlak, sınırları belirsiz kelimelerle isimlendirdiler. Sola karşı durumları ümitsizdi: İdeolojik bir üsse sahip değildiler, fikrî sistematikleri yoktu, kendilerini geleneğin tekrarlayıcısı olarak görüyor ve sola karşı olmak noktasında anlamlı buluyorlardı.

70'li yılların başlarında solla-sağ arasında gerilim ve çatışma başlatıldı; gerilimin başlıca sebebi, sol'un, gözle görülür, inandırıcı bir "karşıdevrimci" zıt güce ihtiyaç duyması idi; Sosyalist jargon içinde bu ihtiyaç, bütün sol reaksiyonerleri kabaca "Faşist" diye nitelenerek tedarik edildi. Faşistler, insandan daha aşağı bir türdü ve bütün kamu alanlarından uzaklaştırılmalıydı. Böylece üniversite işgalleri başlatıldı; bunu mahalle, sokak, kurum işgalleri takib etti.

Sağcılar, solcularla korakor fikir tartışması yapacak kadar donanımlı değillerdi ama bir öğrenci kantininde kavga etmeyi, fakültelerini "Komünist işgali"nden kurtarmayı başarabilirlerdi. Delikanlı çağında insanlardı, fikrî donanımları çok yalınkattı, enerjik ve heyecanlı idiler. Her genç gibi ülkeleri için gerektiğinde canları feda edecek kadar da fedakârdılar. Kısa zamanda bir siyasi partinin himâyesinde okul, mahalle, sokak, kurum ölçüsünde örgütlenip müdafaaya ve karşı atağa geçtiler. İşte bu iki tarafın birbirinden beslenmeye başladığı ve "Kim başlattı?" sorusunun buharlaştığı kritik noktadır. Sol şiddeti mâzur gösteren sağcıların yaptığı şiddet eylemleriydi; sağ taraf da solcu-devrimci şiddeti işaret ediyordu.

Devlet ise bu âna kadar, bütün güçleri veya güçsüzlüğü ile hadiseleri seyretmekte, bir noktadan sonra kendisini iyice geriye çekerek, -âdeta şiddetin herkese bulaşmasını beklercesine- hareketsiz durmaktaydı.

Sağ'ın ilk yanılgısı şuydu: Kendilerini, aslında devletin yapması gereken işi yerine getirir gördüklerinde hem acınıyor (Vah vah, devletin hâline bak!) hem gizli bir gurur duyuyorlardı (Neyse ki biz varız!).

İkinci yanılgı, bir müddet sonra şiddet kullanmaya alıştıklarında, yaptıklarını meşrûiyet dairesinde görmeye başlamaları oldu; çünkü kendilerini korumak zorundaydılar, meşrû müdafaa diye bir şey vardı; çünkü devlet bu konuda âcizlik gösteriyordu, çünkü solcular üzerinde şiddet kullanmanın ayıp, günah, suç teşkil edecek bir tarafı yoktu; çünkü onlar vatan haini olan taraftı, kendileri ise vatanperverdiler, kimse sağcılar kadar vatanı sevmek kabiliyetine nail olamazdı.

Sağ cenahın bu amansız kör dövüşünde fikrî tedariki yoktu; alelacele temin edilen ideolojik pansumanlar durumu kurtarmıyordu. Fikrî tedarik açığı, örgüt ve siyasi liderin gücü ile kapatılmaya çalışıldı; lider ve örgüt fetişizmi, içeriye yönelik özeleştiri imkânlarını başlamadan köreltti. Sağ tepki buyurgan, otoriter bir çehreye büründü. Artık sık sık, davanın büyüklüğü, ona bir yerinden iştirak eden ferdin küçüklüğü ile mukayese olunuyordu ve bu mukayesede ferd hep borçlu çıkıyordu.

Bu kör dövüşünü, 12 Eylül sabahı bir düdük sesiyle şaşırtıcı bir şekilde bitiveren bu iç çatışmayı sağcılar başlatmadı ama reaksiyon üsluplarıyla yangının büyümesine katkıda bulundular.

Bunlar o devrin, o günkü yanlışları, yanılgılarıydı; bir dereceye kadar mâzur görülebilir bir yanı vardır çünkü etraflı gözlem yapacak kadar fikrî selâmet bulamamışlardı; ne var ki aynı yanılgıların, aradan otuz sene geçtikten sonra matah ve doğru şeylermiş gibi savunulması, "Filancanın yanlışı, benim doğrumdan daha üstündür" gibi dogmatik yargılarla geçmiş hatalara tutunup kalmanın mâzur görülecek tarafı yoktur.

Amok koşucusu

Belenoluk Köyü Jandarma Karakolu'na yapılan saldırıda sembolik değeri yüksek önemli ayrıntılar var:

Karakol daha önce, çukurluk yerde imiş; çevreden "tâciz" gelince hâkim tepeye taşınıp yeniden inşâ edilmiş. Belenoluk İlköğretim Okulu'nun binası ve öğretmen lojmanları da herhalde güvenlik gerekçesiyle karakol avlusunda bulunuyor. Okulda, çoğu taşımalı öğretimle okula ulaşan 500'den fazla öğrenci eğitim görüyor.

Gençler pek bilmez; Güneydoğu meselesinin dünkü genel izah tarzı eğitimsizlik, altyapı noksanı ve yatırım eksikliği gibi sebeplerdi. Bugün o sebeplerin âdeta buharlaşıp, yerini Kürt milliyetçiliği ile ilgili hissî motiflerin alması dikkat çekicidir. Bu iki olgunun, radikal bir PKK taraftarınca izahı şöyle oluyor: Köyde okul yoksa, devlet bilinçli olarak Kürt çocuklarını cahil bırakmakta, Güneydoğu'daki cehalet-eğitimsizlik ve altyapı eksikliği sarmalını bile bile muhafaza etmektedir. Köye okul yapıldığında ise izah şekil değiştiriyor: Bu defa Kürt çocuklarına aslında Türk oldukları yolunda resmî propaganda yapılmakta, telkinle şuurları bozulmakta ve kültürel asimilasyona tabi tutulmaktadırlar.

Her iki halde de devlet, kaçınılmaz bir şekilde kusurlu, zalim ve art niyetli oluyor. Öyle olduğu için zaman ve sebep aranmaksızın devlet görevlilerine saldırmak, onları öldürmek, sağ kalanların psikolojisini bozmak ahlâken yanlışlanamıyor. Bu duruma göre bir PKK eylemcisi daima mâsum, daima haklı ve daima alacaklıdır. Öyle ağır bir borç ki, kuşaklar boyunca ödense de kapanmaz. Ne var ki bu psikoloji üzerine siyaset bina edilmiyor işte, dikiş tutmuyor. "Gel barışalım" teklifi geldiğinde PKK'nın cinnet geçirmesi bu yüzden.

Bu saldırıda katillerin öğretmen lojmanını siper edinip bina tuvaletine mühimmat yığmasında, karakoldaki jandarmaların ise öğretmenlere zarar vermemek için ağır silah kullanmayışında da sembolik anlamlar saklı. Bir başka sembolik anlam, köy muhtarının ifadesiyle saldırı esnasında köylülerden çoğunun tarlada bulunduğu, hayvan otlattığı, saldırı haberini duyunca köye dönmedikleri, çoğunluğu çocuk ve genç yaştaki köylülerden haber alamadıkları, bazılarının sonradan köye döndükleri bilgisidir. Belli ki köylüler hadiseden önceden haberdar olmuş, iki ateş arasında kalmamak, daha doğrusu olup bitene şahit yazılmamak için vaka mahallinden uzakta kalmaya yönlendirilmişlerdir.

Bazı köylülerin uzaktan karakola ateş açtığı bilgisi de var fakat zayıf rivâyettir; mantıken doğru görünmüyor.

Şehit karakol komutanının çevredeki telsiz hareketlenmesinden şüphelenerek saldırıdan bir saat önce üstlerini bilgilendirmesine rağmen mayın tuzağı ihtimalinden çekinildiği için kendi başına kalmış olması yanında 20 kişilik korucu birliğinin çatışmaya katılmaması da yeterince anlamlıdır. Bu bilgiyi doğru okuyunca şunu çıkarıyoruz: Güneş batmaya yüz tutunca, benzeri

yüzlerce karakol gibi Belenoluk Karakolu da kaderiyle baş başadır ve kendini korumak zorundadır. Kime karşı? Tek parti devrinin kendi halkına karşı hodbinlikte efsâneleşen jandarması, bugün gün batımından sabaha kadar kendi, esasen korumakla görevli halka karşı kendi güvenliğini sağlamak için sancılı ve uykusuz geceler geçirmekte. Değişim müthiş; anlamı üzerinde hepimiz düşünmeliyiz.

PKK, bir "Amok koşucusu"nu andırıyor şimdi; -haklı veya haksız- sürdürdüğü kanlı savaşın gerekçelerini kaybettiği halde bile kekeleyebildiği tek lisan olan şiddetten kurtulamıyor. Hâlâ adından bahsettirebiliyor olması, hayata değil, bilakis ölüme dair yapıp ettikleri sâyesinde. Dağdaki ve -tabii düzdekiler de dâhil- PKK taraftarları, velev ki günün birinde Kürtlerin özerk, otonomom veya tamamen bağımsız bir coğrafya üzerinde PKK'nın kurduğu ve yönettiği bir idarî yapının vatandaşı olmayı dilerler mi sorusu, bu bakımdan hayatî kıymeti haiz ve olabildiğince mânidar.

2011

31 Ekim

Kimse Yok mu? Elbette var! Aksiyon Dergisi

31 Ekim

Montun cebindeki mesaj Zaman Gazetesi

30 Ekim

Çakılar ve ben Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

26 Ekim

Deprem şikesi Zaman Gazetesi

24 Ekim

Uşşak da haklı, Taşgetiren de... Aksiyon Dergisi

23 Ekim

Ders Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

22 Ekim

Eşkıyayı caydır, mazlumu koru Zaman Gazetesi

19 Ekim

Siluet tartışmalarına yoğurtlu katkı Zaman Gazetesi

17 Ekim

Vâriyet sana bir sual sorar... Zaman Gazetesi

17 Ekim

Toplum, Kürt meselesinin neresinde? Aksiyon Dergisi

16 Ekim

Futboldan niçin ve nasıl soğudum? Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

15 Ekim

Ne güzel olurdu ama... Zaman Gazetesi

12 Ekim

Mahremiyet mi dediniz; bir dakika! Zaman Gazetesi

10 Ekim

Tekbiiyr! Zaman Gazetesi

09 Ekim

Fılaş, fılaş, fılaş!... Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

08 Ekim

Steve Jobs ve Orhan Baba'ya saygı Zaman Gazetesi

05 Ekim

Besmele, hamdele, salvele Zaman Gazetesi

03 Ekim

Kürt meselesinin psikolojik asimetrisi Aksiyon Dergisi

03 Ekim

Helvâ, selvâ, süt ve bal Zaman Gazetesi

02 Ekim

Ayılana gazoz, bayılana limon Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

01 Ekim

Onları geçip işin özüne baktık: Aa! Zaman Gazetesi

Onları geçip işin özüne baktık: Aa!

Eylül başında Tunceli il merkezinde gece saatlerinde halı sahada futbol oynayan polislere, asker kıyafeti giydiği öne sürülen teröristler tarafından uzun namlulu silahlarla ateş açıldı.

Bu saldırıyla aynı dakikalarda şehrin bir başka yerindeki Özel Harekât polis noktası da silahlı saldırıya uğradı. İlk saldırıda Başkomiser Cem Kerman ile kendisini izlemek için seyirci yerinde oturan eşi Hilal Kerman şehit oldu.

Bu hadise birkaç gün kadar ilgi odağı olabildi; ardından bir kısım entelektüelimizin empati yapa yapa kafatasını aşındırdığı PKK'nın başka saldırıları gündemi değiştirdi. Haber duyulduktan sonra, Tunceli'yi Meclis'te temsil eden iki vekilin ama daha ziyade doğrudan Tunceli'den seçilmemiş olmasına rağmen doğma-büyüme Tuncelili CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'nun olaya nasıl tepki vereceklerini merakla izledim. Gözden kaçırmış olabilirim fakat takib edebildiğim kadarıyla basında bu hadise üzerine herhangi bir yorumda bulunduklarına şahit olmadım.

Bizde, "Sen kınadın, ben kınamadım; bakalım filancalar da kınayacaklar mı?" modası vardır. Bu modayı budalaca buluyorum; öyle hadiseler vardır ki, ayrıca kınamanız gerekmez, zaten menfurdur fakat burada farklı ve önemli bir ayrıntı vardı. Daha iyi anlayabilmeniz için başka bir örnek göstermek durumundayım: 1993'te Sivas'ta 2 Temmuz fâciası vukû buldu. Basınımız bu hadiseden sonra öyle bir kanaat fırtınası estirip öyle bir suçlayıcı dil kullandı ki, eşiktekinden keşiktekine kadar herkes, her Sivaslı suçlandı, sorumluluk hissetti; pek çoğu doğrudan sanık olarak ifade verdi. Sanık durumunda olmayanlar değil, yıllarca memleketine uğramayı ihmâl etmiş gurbetçiler bile sadece Sivaslı olmaktan ötürü yıllarca kinâyeli sözlere, öfkeye, târize ve açıktan suçlamalara muhatap kaldılar. Meseleden hiç haberdar olmadıkları,

hatta olup biteni lanetledikleri halde mânen örselendiler. Bazı basın organları hâlâ bu itinasız dili kullanmaktan çekinmiyorlar.

Başta Kılıçdaroğlu olmak üzere iki Tunceli milletvekilinden bir yorum bir başsağlığı duymadık; sivil toplum kuruluşlarından da mânidar bir tepki, bir kınama gelmedi. Bu sessizliği, "Bakınız ayıplamadılar, demek ki saldırıyı destekliyorlar" şeklinde yorumlamak alçakça bir davranış olur; ben bu davranışı itinasızlık ve konuya bakışta yaklaşım hatası olarak nitelemeyi tercih ederim; zira söz konusu her üç isim de başka hadiseleri izlemekte gayet hassas ve titiz olduklarını bu süre zarfında gösterdiler ama. Kılıçdaroğlu'nun rutin beyanatlarını, özellikle "Onları geçin arkadaşlar, işin özüne bakın" yollu metodolojik tavsiyesini, arzusu üzerine kasden geçiyorum. Tunceli milletvekili Hüseyin Aygün'ün ismini geçenlerde yeni hazırlanan Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi ders kitaplarındaki teolojik hataları tek tek eleştiren etraflı beyanatıyla duyduk; tenkidlerini okudum, çoğuna katılmasam da saygıyla karşılamak durumundayım. Aleviliğin tarifini ve muhtevasını doğrudan Alevilere bırakmak en doğru yoldur âmennâ, fakat başka insanların acılarına saygı duymak, paylaşmak da okült bir şey değildir.

Öteki Tunceli milletvekilini artık bütün cihan tanıyor. Kamer Genç, birkaç gün önce AK Parti'nin kapatılması için Yargıtay Cumhuriyet Savcılığı'na suç duyurusunda bulunarak bir kere daha kendisinden bahsettirmeyi başardı. Sayın Genç iddiasını özetle Başbakan'ın Mısır'da söylediği, "Ben laik değilim, Müslüman'ım; ancak laik bir devletin Başbakanıyım" cümlesine dayandırıyor ve böylece devleti laiklik ilkesiyle değil, İslamcı bir anlayışla yönettiğini ileri sürüyor. Bu noktada iki kere tebessüm ediyoruz: İlki, aynı sözlerden ötürü Başbakan'ın İslâmcı yazarlardan sıkı bir fırça yemiş olmasıdır; ikincisi ise aynı sözlerle İslâmi devlet kurduğu iddiasının Kamer Genç'i öfkelendirmesi!

Not: "Benim için ölme, öldürme" kampanyasını kalpten destekliyorum.

Ayılana gazoz, bayılana limon

-Sayın büyüğüm, arz-ı hürmet ederim; sizinle görüşmek ne saadet, ne devlet. Ömrünüz var olsun, onurlandırdınız bizi kabul buyurmakla...

-Estağfurullah canım, lâfı mı olur; geç otur şöyle, ne içersin, karnınız açsa bir şeyler hazırlasın çocuklar.

-Sayenizde tokuz efendim, ömr-i devletlerinize duacıyız, bir çayınızı içeriz ama varsa...

-Olmaz olur mu, beraber içeriz; benimki bergamotlu adaçayı olsun ama. Çay dokunuyor da biraz. Ee nasıl gidiyor bakalım, takımda ne var ne yok?

-Nasıl olsun efendim; mâlum-ı âlilerinizdir. Çok fena müşküldeyiz; berbat durumdayız desek daha doğru olur. Battık anlayacağınız beyefendi...

-Yaa çok kötü oldu, çok kötü oldu bu şike-mike şeysileri. İşte ummadık taş baş yarar derler ya; aynen öyle oldu. Sahi yahu kim fiştekledi bu 6222 sayılı kanunun çıkmasını, durup dururken iş çıkardı başımıza?

-Ah efendim, ne siz sorun ne biz söyleyelim; Neşet Baba'nın "Kendim ettim kendim buldum/ Gül gibi sararıp soldum, eyvah eyvah" diyen bir türküsü var ya; aynen öyle oldu. Biz kendi elimizle yaptık bu marifeti efendim afedersiniz. Ankaralara koşuşturduk, ricalar, minnetler ettik, kulisler yaptık; siz sayın siyasi yetkililere baskı yaptık haddimiz olmayaraktan. Bilir miydik böyle olacağını?

-İyi de kim dedi size kardeşim, durup dururken şiddet yasası filan diye ortalığa düşmeler filan, bakınız âkıbeti ne oldu; biz de canımızdan çok sevdiğimiz aziz ve sevgili futbolsever camialarına karşı bir nevi mahcub durumda kaldık. Ne güzel kör-topal yürüyordu işler. Herkesin keyfi tıkırındaydı. Sahi bu şiddet yasası icadını hangi münasebetsiz çıkardı, tesbit ettiniz mi?

-Efendim çok şiddetle araştırdık, araştırıyoruz fakat bu alçağı henüz tesbit edemedik. Futbol düşmanı, lânet, mel'un bir vatan haini olduğu kesin ama. İncelettim tutanakları; adeta kimvurduya getirmiş teklifi. Kimliği anlaşılmıyor. Yakalasak çok kötü döveceğiz zaten!

-Aman dövüp mövmeyin öyle, olmaz bu saatten sonra, aranızdan uzaklaştırın kâfidir canım!

-O sizin ihtişâmınızdan efendim, büyüklüğünüzden fakat ben yakalarsam o alçağı ne yapacağımı biliyorum; nemize gerek ulan futbolda şiddet yasasıymış, şike yapanın kümeden düşürülmesiymiş, dürüst oyunmuş filan? Biz bir garip şeysileriz efendim afedersiniz, neyimize gerek gümüşlü zurna dii mi ama? Herif ajan provokatör efendim; resmen kışkırtıcı ajan. Komünist olmasından şüpheleniyoruz, Mossad ajanı da olabilir ama en yüksek ihtimâl UEFA tandanslı AB ajanı olması...

-Hmm, yok yau; olabilir mi diyorsun sen?

-Başka ihtimâl var mı efendim; bir futbolsever Türk evlâdı 6222 sayılı kanunla ahlâk-mahlâk diyerek kendini baldırından göz göre göre vurur mu? Şerefsiz, bizi nasıl gaza getirdiyse araya sızıp yapmış teklifi; biz de uyuyormuşuz ki, destekledik herifi...

-Gazozunuza ilâç katmış olabilir mi; veya haplama filan?

-Olabilir efendim; yoksa neyimize bizim sporda şiddet yasasını kabul edip şikeyi küme düşmekle cezalandırmak; öksürelim derken ciğerimiz dışarı çıktı efendim; perişanız. Mapustakiler bir türlü, taraftar başka türlü...

-Federasyon bir şeyler yapıyor ama değil mi? Boş durmuyor yani...

-Sağolsunlar yapıyorlar ama onların da eli-kolu bağlı efendim bir noktada. Eksik olmasınlar, kararı ertelediler, seneye o-hoo kim öle kim kala? Seyircisiz maçlara çoluk-çocuğu doldurmak

da güzel oldu; en azından bir moraldir. Basın da olayı çok sevdi zaten; onlara yazacak birşeyler lâzım. Güzel oldu ama kalleşin büyüğü dışarıda efendim, asıl onları imlâya getirmek lâzım!

-Kalleşin büyüğü derken...

-UEFA efendim. Bu Pilatini zaten dünya kupası finalinde penaltıyı da kaçırmıştı; güvenilmez adam. Bence diyorum efendim, çıksak şu UEFA'dan; Yüzde yüz yerli ve milli Türk-İslâm Devletleri Futbol Federasyonu'nu kursak; gönlümüze göre kurallar çıkarsak...

-Üç korner bir penaltı olsa, di mi?..

-Hee, sonracığıma şike yapana küme düşme cezası kalksa; hatta şike ithamında bulunmak bile suç sayılsa. Kurumlarla birlikte kişiler de cezalandırılmasa; aslında kurumlara da kişilere de ilişilmese...

-Niçinmiş o?

-Çünkü efendim, mâlum; bizde futbol kurumları, takımlar filan kutsaldır, ulvi yaratıklardır ve tarihleri şan ve şerefle doludur; onun için cezalandırılamazlar. Ceza kesenin eli kurur, iflâh olmaz!

-Peki kurumları anladık; kişilerin dokunulmazlığı nereden geliyor?

-Efendim onlar da kudsiyetlerini hizmet ettikleri şerefli ve tarihi camialardan alıyorlar. Bir başkan -hâşâ!- nasıl hapse atılır efendim; toplumsal vicdan kanıyor, öyle kanıyor ki kan kaybından şuurunu kaydecek neredeyse...

-Yahu arkadaşlar çaktırmadan ziyaret edip moral veriyorlar işte; daha ne istiyorsunuz? Muhalefetten temsilciler de görüşmüş kendisiyle. Ben de giderim ama duyulursa ters teper diye çekiniyorum. Kurtulurlar inşallah. Var mı bir ihtiyaçları; halledelim. Olmazsa şaaparız ilgili yasayı... Kaç numaralı kanundu o?

-6222 efendim, yere batsın; bizi perişan etti o yasa!

-Tamam, kamuoyu oluşturalım şimdi. Gazeteler romantik başlıklar atsınlar, ortamı yumuşatsınlar, olmuyor böyle felân desinler; bir ara bakarız çaresine.

-Allah razı olsun efendim, Allah sizleri başımızdan eksik etmesin; bir de efendim, mevzu açılmışken dekoder satışları durakladı resmen, onu bir şeyetsek diyordum.

-Bize ne yahu; özel şirket değil midir onlar?

-Özel şirket ama milli ve mânevî bir boyutu var konunun sayın büyüğüm. Biz ki dualarla turnuva kazanmış bir şanlı bir milletin evlatlarıyız. Her maçtan önce İstiklâl Marşı okurken tüyleri tiken tiken olan bu topluum...

-Yeter, anladık, ağlatacaksın şimdi; ne yapalım onu söyle?

-Her okula bir dekoder verilse diyorum veya askeri birliklerde her tabura bir abonelik! Zaten abone olanlara da vergi indirimi getirseniz, teşvik verseniz...

-Oldu olacak açıktan para da verelim; örtülü ödenekten...

-O daha güzel olur efendim, sizin ulvî takdiriniz!

-Olur mu öyle şey yahu, şu neydi o kanunun maddesi? İşte onu değiştirelim kâfidir. Siz de kendinize çekidüzen verin biraz, öyle Türk-İslam Futbol Federasyon'u ile olmaz bu işler. Herkes ağzından çıkan lâfa dikkat etsin; dinliyorlar işte telefonları. İyi oldu o çocuk-kadın seyirci buluşu; böyle şeyler yapın. Maç aralarına konser, çekiliş felan koyun, tamam mı?

-Tamam sayın büyüğüm, not aldım.

-Başkana selam söyle; iyi olur inşallah, formuna dikkat etsin, jimnastik yapsın, yakında olur birşeyler bakarsın? Anladın?.. Anladın sen onu!.. İyi, öptüüm.

Helvâ, selvâ, süt ve bal

Leyla Zana, "Bilinçli söylemedim, ağzımdan öyle çıktı; planladığım bir şey değildi, demek ki bilinçaltı" diyerek yemin metnindeki dil sürçmesini nezâketle izah etti.

Gazeteler, "Türk milleti demedi, Türkiye milleti" dediğini ileri sürüyorlar. Meclis Başkanlığı aksi kanaatte, "Yemin anayasaya uygundur" diyor. Bir yazar arkadaş ise sürçmeyi, "hayırlı ve ilâhi bir sürçme" diye nitelediler.

Büyük Türk milleti! Hayır büyük Türkiye milleti!

Anayasanın tavsifi abartılı bir kere. Bir şeyin büyük olduğunu vurgulamak için ille de önüne "büyük" yazmak gerekmez; kapının üstüne kapı olduğunu anlatmak için "kapı" yazmanın gerekmediği gibi. "Büyük Türk milleti" tamlamasında, içe dönük bir propaganda cehdi, hatta gayretkeşliği açıktır; lüzumsuzdur; asıl tartışılması ve yeni anayasa hazırlıklarında üzerinde durulması gereken bu gibi lüzumsuz abartılardır. Biz ona değil de, Türk milleti midir, Türkiye milleti midir konusuna odaklandık.

Haa, "Türkiye milleti" diye yazarsak anayasa üzerinde sosyolojik bir inkılâp yapmış olacağız; kuzu kurt ile gezecek; gökten helvâ ile selvâ inecek, çeşmelerden bal ve süt akacak, ırken Türk olmayanlar gocunmayacak, kendilerini adam yerine konulmamış gibi muğber hissetmeyecekler!

Ecnebîler, bizden (Biz kimiz yahu; hâlâ adını koyamadık; komediye bak!) bahsetmek iktizâ ettiğinde kısaca Türkler deyip geçiyorlar, hatta kısaca Türk dedikleri de çokçadır. Yanlış yapıyorlar ama, "Türkiyeliler" demeleri gerekmez miydi efendiler? Dışişleri personelimiz

"bundan gaari" fazla mesai yaparak şu "fâhiş" hatâyı düzeltsin o zaman. Onuncu asırdan beri buralardayız, hâlâ adımızı belleyemedik, neremiz büyükmüş bizim?

Bir ara "Osmanlı'yız" diye bir ara formül çıkarmıştık da, "Ne Osmanlı'sı ayol; biz Arab'ız, Rum'uz, Bulgar'ız, Sırp'ız" diye kıyâm edip vakt-i fursatta kendi bayrağı gölgesine seğirtmekte tereddüt göstermeyen bir kısım reâyayı bir türlü hoşnut edememiştik. Osmanlı'yı yedi düvelin et satırına yatırıp dilim dilim doğradılar; bâkiye kısmını Türk tesmiye ettik. Şimdi, "Ne Türk'ü ayol; bizi Türk diye nitelemeye ne hakkınız var; biz ayıptır söylemesi, kibar tâbirle Türkiye halklarıyız, Türkiye milletiyiz" diyorlar.

Saygıyla karşılıyoruz, aidiyetlerin gururla taşınmasını savunuyoruz (Lâkin doktor anayasal olmayan sıradan Türklere gururlanmayı yasakladı; gaz yapıyor, bir sancı bir sancı!); kendinizi aslen ne iseniz öyle tanıtmak en tabii hakkınız ama hepimizi bir arada ifade etmek gerektiği zaman, genel, anayasal, milletlerarası hukukun icap ettirdiği bir kavram olarak Türk oluyoruz ister istemez, daha doğrusu haydi yine teknik tâbirle ifade edelim, "Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı" oluyoruz. Efendim biz de muzdaribiz fakat mealesef öyle (Biz bu çocuğu ne kurslara göndermedik müdür bey, ne dersler aldırmadık; aslında zekîdir amcası fakat hercâi!) Esasen Stoke City taraftarları da bizi kızdırmak, yedi ceddimize dahletmek istedikleri zaman alayımızı birden bir sepetin içine koyup "... Turks" diyorlar. Kellim kellim lâ yenfâ; öyle demeyin bilâder, alınıyoruz ama!

Meclis'te yemin ederken dil sürçmesine getirip böyle ufak-tefek tribün gösterileri yapmayı biliyoruz da, bizi (Biz kimiz yahu; hâlâ tam tespit edemedim gitti!) aşağılamak istediklerinde Stoke City taraftarı terbiyesizlere, "Hayır gentlemans, bizi ayrı mütalâa ediniz" diyemiyoruz; "Elin ağzı torba değil ki büzesin mîrim, yaklaşımları oluyor!..) El öyle söylüyor. İşine geldiği zaman, bizi yetmişiki buçuk fasıla ayırıp teker teker isimlendiriyor ama, kafası bozulduğunda bütün turpları aynı sepete koyup "Turks" diyorlar.

Yapmayın ey ecnebî arkadaşlar, altı asırdan beri diliniz sürçüyor; bu kadar da olmaz ki?

Kürt meselesinin psikolojik asimetrisi

Mutlak mânâda Türkiye'de basın hürriyeti kavramının geçerliğinden söz etmek, en azından tartışılır bir iddiadır. Bana göre, Türkiye'de basın hürriyeti vardır.

Bu kanaate varmamın sebebi, PKK'nın Kandil'de yerleşik lideri Karayılan'ın verdiği Türkiye aleyhtarı beyanatın, geçen hafta içinde Türk gazetelerinde yayımlanması idi. Aynı günlerde BDP'nin eşbaşkanlarından Aysel Tuğluk'un, Taraf gazetesi yazarlarından Yasemin Çongar'a yazdığı açık mektubun da tam metin hâlinde yayımlanması basın hürriyetinde nerede olduğumuzu göstermesi bakımından önemliydi.

Bunlar tekil örnekler değil. Özellikle Kürt meselesi üzerinde bir görüşü olan herkes Türk medyasında kendine rahatlıkla yer bulabiliyor. Kısa bir süre önce tabu sayılan konular, özellikle hükümeti, devleti, aksi görüş sahiplerini son derece sert üslupla eleştiren görüşler, bugün şaşırtıcı bir şekilde söylenip yazılıyor. Bu bakımdan bir korku eşiğini aştığımızı ve serbest söz söyleme ve daha önemlisi fikir belirtirken endişelenmek noktasında psikolojik sınırları aştığımızı düşünüyorum. Bundan şikâyetçi değilim. Halkının erginliğine güvenen kamu idareleri, söze ve fikre yasak engeli çıkarmazlar. Türkiye'nin bu alanda kendine güvenmesinden memnunum.

Bu durum, hassaten Kürt meselesi söz konusu olduğunda manidar bir asimetriye uğruyor. PKK'nın silah kullanarak siyaset yapmak konusunda geliştirdiği gelenek ve kabiliyeti, sadece Türk güvenlik güçlerine veya sivil hedeflerine değil, aynı zamanda Kürt halkına karşı da çok ciddi bir tehdit oluşturuyor. KCK yapılanması, bir yönüyle Kürtlerin siyaseti tabana yaymak konusunda geliştirdiği organik bir teşkilat gibi sunulurken öte yanda Kürtlere yönelik bir sansür veya baskı aracı olarak fonksiyon buluyor. Başta PKK olmak üzere paralelinde vücut bulan sair örgütler Kürt toplumu üzerinde ağır bir baskı teşkil ediyorlar; bu baskı hem vicdânî ve fikrî, hem de fizikî boyut taşıyor. KCK ve benzerlerinin "Gerçekleri ancak bizim ağzımızdan ve yayın organlarımızdan izleyebilirsiniz" yollu baskıları, aslında Kürt toplumuna güvensizlik duyduklarını da gösteriyor. Asimetri işte buradadır: PKK, BDP, KCK ve benzerleri, kendi haber organlarında çok sıkı bir otokontrol, hatta sansür uygularken, Türk medyasının geliştirdiği basın hürriyetinden azami derecede yararlanıyorlar.

Çelişki, Aysel Tuğluk'un Taraf'ta yayımlanan mektubunun, gazeteyi onurlandırma bâbında kaleme aldığı bir ibâresinde olanca açıklığı ile ortaya çıkıyor. Diyor ki Tuğluk: "Sağ-muhafazakâr basını (yandaş diyorlar) artık okumuyorum. Onurunu koruma çabası içinde olan Kürtlere de okumamalarını salık veriyorum."

Kürtlere, Türk basınının en azından yarısını "salık vermeyen" Tuğluk'un, edebî mektubunu Churchill'e izâfe edilen, "Savaş zamanı, hakikât o kadar kıymetlidir ki, yalanlardan bir duvarla korunur" prologuyla süsleyerek başlayıp neticede, "Savaşın ilk şehidi hakikattir" epiloguyla sona erdirmesindeki derin mizaha ayrıca dikkat çekmek gerekiyor.

Hakikat ancak partili önderlerin, örgüt liderlerinin inhisarında olan bir şey midir bu durumda? Asimetri böyle bir şey değilse nedir? Kürtlerin fikrine ve vicdânına silahların gölgesiyle baskı kurmak değil midir?

Meseleyi garip bir şekilde çözümsüzleştiren biraz da bu asimetrik zihnî dikta eğilimleridir. Taraf gazetesi yazarı Orhan Miroğlu, Aksiyon'un geçen haftaki sayısında bu durumu, çok berrak bir tarzda değerlendirerek şöyle diyor: "Kürt toplumu kendi meselesini henüz tartışamıyor. PKK'yı tartışmak istediğinizde 'İyi ama zamanı değildir' deniyor. Kürt toplumu, PKK'nın çizdiği siyasi rotaya muhalefet eden çizgiye gelemedi. Kürt sivil toplumu ve aydını

zayıf. Güçlü bir sivil Kürt toplumu veya aydın sınıfı olabilseydi PKK da daha olumlu bir yerde olurdu. Şiddet arzusu o toplum içinde gelişkin olmazdı. Şiddet artık Kürt toplumunda bir güvence gibi görülüyor. Şiddetle ilgili bir tecrübe geçirmeyenler bile, silahlı mücadeleyi güvence gibi görmeye başladı."

"Kürtler böyledir de Türkler çok daha akıllıdır" demeye getirmiyorum elbette. Milliyetçiliğe dair kendimce fikrederken şu gerçeğe dokundum ve fark ettim ki akılsızlık bütün kavimlere eşit miktarda dağıtılmış bir haslettir ve akılsızlıkları birbiriyle tokuşturmak doğru değildir. Şimdilerde –modern mânâda- Kürtlük şuurunun kendini idrâk devrini yaşıyoruz. Aynı evreyi Türkler, takriben yarım asır önce geçirdiler ve bu esnada edindikleri ergenlik sivilcilerinin derin izleri hâlâ kaybolmuş sayılmaz. Orhan Miroğlu'nun tespitleri bu bakımdan değerlidir; çünkü durumun sosyolojik kesitini gösteriyor. Kürtler için milli şuurun oluşum sürecini kazasız-belasız tamamlamak, aklı başında insaf sahibi Kürt önderlerinin boyun borcudur; fakat şiddete bu kadar ittika eden ve inanan bir topluma, ilim ve hikmetin sesini duyurmak da kolay değil.

Acı çekerek herkes öğrenir...

Besmele, hamdele, salvele

İlk üç maddesi, yeni anayasa görüşmelerinin en patırtı çıkaracak kısmı olacak gibi görünüyor; doğrusu 1982 Anayasası'nı yazanlar, sıkıntılı bir miras bırakmışlar.

Öyle bir üç madde ki, yok farzedilerek işe beyaz ve boş bir kâğıtla başlamak kabil olmuyor; bütün varlık sebebini üç maddeyi olduğu gibi muhafazaya adamış iki parti (CHP ve MHP) şu an Meclis'te temsil ediliyor. Birkaç ay boykot yaptıktan sonra "Kerhen ve lûtfen" Meclis'e dönen BDP ise muhtemelen bütün itirazlarını üç maddeye yöneltip her şeyden nem kapar alıngan ve kavgacı siyaset diliyle "Çok iyi-niyet gösterdik ama olmuyor" bahanesine sığınacak. İnşallah yanılırım.

82 Anayasası'nın başlangıç kısmıyla ilk 4 maddesi, fevkalâde romantik metinlerdir. Hele 4. madde, "ilk 3 maddeyi değiştirmek yasaktır" gibi tuhaf bir yaklaşımla anayasayı kutsal bir metin, bir dogma havasına sokuyor. Devletle vatandaş arasındaki ilişkiyi romantik bir dille nitelemenin hukukla, anayasa yazıcılığı ile ilgisi yok: "Milletin ebedi varlığı, yüce Türk devleti, bölünmez bütünlük, ölümsüz Atatürk, eşsiz kahraman, şerefli üye, Türklüğün tarihi ve manevi değerleri, milli gurur ve iftiharlar, demokrasiye âşık Türk evlâtları" gibi hemen ilk bakışta göze çarpan abartılı ifâdeler, bir halkın hukukunu çerçeveleyen temel metin olmaktan ziyade, bol keseden hamâset nutkuna malzeme olacak vasıfta ve esasen ilmî bir arkaplan taşımayan nitelemeler; lâkin asıl mesele, metni teknik bir soğukkanlılığa kavuşturmak noktasında değil, metnin rûhu konusunda çıkacak. MHP ve CHP daha şimdiden "Mâbedin bekçisi" rolünü benimsedi; BDP ise önlerine bir boş kâğıt konulup, "İçini bildiğiniz gibi

doldurunuz" denildiğinde bile kendisiyle ihtilâfa düşüp aksilik çıkaracak bir hâlet-i rûhiye içinde görünüyor.

Ne olacak?

Bu durumda, hamâsetten, abartıdan, ferdi devlet nazarında ehemmiyetsiz gören dayatmacı bir anlayıştan uzak ama hukuk devletinin ve demokratik hürriyetlerin genişletilmesine imkân tanıyan mutavassıt bir anayasa metni nasıl biçimlenecek, nasıl kabul görecek?

Görünüşe göre ılıman yaklaşımı -ister istemez- AK Parti üstlenebilir ve bu tutumuyla kendisine yeni destek puanları kazandırabilir. İfratla tefrit arasında mutavassıt, âdil ve arabulucu bir tavır takınmak ödüllendirilir. AK Parti, pek çok krizde muhalefet partilerinin yanlış yerde durmalarından yararlanarak aslında pek aklından bile geçirmediği derecede toplum desteğini yanında buldu; yine öyle olmak ihtimâli büyüktür. Ne var ki mesele AK Parti'nin gücüne güç katması değil, Meclis'in elbirliği ile alçakgönüllü, demokratik, vatandaş hukukunu öne çıkaran eli yüzü düzgün bir anayasa metninde mutabakat sağlamaktır.

Bu arada önemli, belki en önemli bir noktayı daha hatırlatalım: Yeni anayasa eskisi gibi kendi halkına Türklük propagandası yapmaya kalkışmamalı; Türkleri ve Türklüğü, dibâce kısmında pofpoflayıcı, abartılı ve müteâl sıfatlarla yüceltirken, temel haklar kısmında kaşıkla verdiğini kepçeyle geri almaktan uzak durmalıdır. Anayasada Türklüğün övülmesine ihtiyaç yok fakat işler, "Türk Milleti" tamlamasından hicap duyulacak noktada kadar da vardırılmamalı. Bu iki nokta-i nazarı uzlaştırmak için büyük dehâ göstermek gerekmez; sıradan basiret kâfidir. Bir anayasadan beklenen vatandaşların etnik aidiyetlerini, inancını, politik ve vicdânî kanaatlerini tarif ve tesbit etmek değil, bunları tabii bir hak kabul ederek hürriyetlerin işlerliğini kanun teminatı altına almaktır, o kadar.

Daha işin besmele-hamdele-salvele noktasında "Türkiye Milleti" gibi çocuksu inat mevziileri kazmanın mânâsı yok. İdeolojik mesaj taşımayan, vatandaşın hak ve hukukunu esas mesele kabul eden, devleti vatandaşın üstünde görmeyen, vatandaşının aidiyetlerini, inanç ve kanaatlerini târife kalkışmayan sade, süssüz ve anlaşılır bir anayasa istiyoruz vesselâm.

Steve Jobs ve Orhan Baba'ya saygı

-Hocam, bildiğim kadarıyla siz eski Mac'cilerdensiniz; mâlum Apple'ın "Guru"su Steve Jobs öldü geçenlerde, neler hissettiniz?

-Pek o kadar eski Mac'ci sayılmam be Çekirge; galiba 1992 yılıydı. O zaman Planlama'da çalışan Nabi Avcı dostumun tavsiyesiyle bir matbaacıdan ikinci el Macintosh Plus satın almış, dünya kadar Mark verdikten sonra orijinal ambalajı çoktan çöpü boyladığından plastik bir un torbasına koyup sırtlayarak eve getirmiştim. O günden beri Apple'a hayli dolar saydım lâkin

helâl olsun. İşte o günlerde (sene 95 filân) müteveffâ Steve Jobs'un bir lâfını duymuş, hoşuma gittiği için kütüphanemin duvarına asmıştım...

-Neydi üstâdım?

-Demiş ki: "Donanmaya katılmaktansa korsan olmak evlâdır." Bu söz, o günlerde bilgisayar dünyasında tekel kurmuş o meşhur markanın yanında Apple'ın aykırı fakat sıradışı ve farklı tarzını öne çıkardığı için tabiatıma uygun geldi. Kimse duymasın, siyâsetle mesâfemde de o sözün tesiri vardır. Dün, Jobs'un bir Amerikan üniversitesinde şeref misafiri olarak yaptığı konuşmayı dinleyince adama saygım arttı. Yaşadığı yüzyıla izini bıraktı; sadece bilgisayar tasarımcısı olarak değil, kendine mahsus duruşu olan bir adam olarak.

-Başka bir soruya geçeyim müsaade olunursa; bir piyanistimiz, "Arabesk, faşizmdir. Orhan Gencebay üçüncü sınıf müzisyendir" filân şeklinde sözler etmiş; ne diyeceksiniz?

-Saçmalama hürriyeti güzel şey Çekirge. Konuyla ilgisi yok ama meselâ bugünlerde KCK'ya yönelik soruşturmanın ne kadar ayıp, ne kadar "Cıss" olduğu hakkında gamlı ve bilge bir baykuş edâsıyla yazıp çizen erbâb-ı kalemi gördükçe fikir hürriyetinin, dolayısıyla saçmalama hakkının ne kadar elzem ve vazgeçilmez bir demokratik nimet olduğunu daha iyi anlıyorum.

-Saçmalama hakkı derken?

-Şunu kasdediyorum: Mâkul konuşmak tam o kapsama girmez, söz safhasında kalan aşırılık, tuhaflık da hoşgörüyle karşılanabilmeli. O açıdan, adı lâzım olmayan bu piyanistimizin yeni reklâm kampanyasına gülüp geçiyor fakat saçmalama hakkını sonuna kadar savunuyorum. Kimdi o filozof hani buna benzer bir lâf etmişti, dilinin ucunda ama, neyse... Bir başka filozofun, daha doğrusu Türk büyüğü Yağmur Atsız Bey'ın meseleyle ilgili bir tesbitini hatırladım şimdi. Diyor ki Yağmur Bey faşizm hakkında: "Faşizm susma memnûiyeti değil, söyleme mecbûriyetidir!" O da bir başka filozoftan ödünç almış ama, mîrî malı sayılır, güzel tercümedir.

-Yani?

-Anlamadın tabii; onun için ben yaşadıkça sen hep Çekirge olarak kalacaksın; anlatayım. Adam ne diyor; 'Arabesk faşizmdir.' Bunu, mefhum-ı muhalifden hareketle "Kargadan başka kuş, klasik Batı müziğinden başka müzik tanımam" dayatmasıyla söylüyor. Tanıma bilader, o senin nokta-i nazarındır fakat, arabeske faşizm dersen, bir başkasının zımnen Türk musikisini, onun türevi mesâbesindeki arabeski beğenme hakkını kendince engellemeye çalışıyorsun demektir. Adamcağız, kendi fikrini beğenmeyenleri bir yerde faşistlikle itham ediyor ki, Yağmur Bey'in tesbitine göre kendisi bizzat faşistin dikâlâsı mevkiindedir. Eh, söylesin, önemli değil, gülüyoruz işte... Bu vesile ile önemli bir gerçeğin altını çizmenin vaktidir şimdi. Piyanisti ciddiye almıyoruz fakat bu faşizan sözleriyle Orhan Gencebay büyüğümüze sevgimizi, saygımızı, nâçizâne hayranlığımızı ve sadâkatimizi te'yide, te'kide fırsat vermiştir.

Orhan Baba'nın niçin büyük bestekâr, icracı, hatta aktör ve -inadına- kompozitör, arabeskin niçin yerli ve millî bir musiki olduğunu isbat için ayrıca gayrete hâcet yoktur.
"Dokunmayalım yoğurdunu yesin fukara!"

-Nedir o söz, bir tâbir mi?

-Fıkradır fıkra; yerim kalmadı, başka zaman anlatırım ben sana.

Fılaş, fılaş, fılaş!...

-Hâzımcığım merhaba; biz aramazsak arayacağın yoktur, seni vefâsız!

-Aa, olur mu üstâdım, kalplerimiz beraber. Son günlerde yoğunduk biraz, ayrıca siz de meşgulsünüz mâlum, seçim işleri, kampanya hazırlıkları filan; rahatsız etmek istemedim. Ayrıca siz bir parti liderisiniz, ben bir gazeteci...

-Aa, bak şimdi kalbimi kırdın. Ne demek sen şöyle, ben böyle? Biz aynı yolun yolcularıyız Hâzımcığım, kardeşiz, biriz beraberiz. Ha, yahu demincek seçim işleri dedin de bak aklıma ne geldi canım benim, sor bakayım ki ne geldi?

-Ne geldi üstâdım, merak ettim?

-Şimdi diyelim Eyüp'te, Sultanahmet'te veya Fâtih semtinde bir kız bir oğlan yan yana yani nişanlı evlenecekler bunlar, gidip bir lokantada oturuyorlar yemek yemeye, garson geliyor burada yan yana oturamazsınız diyor.

-Bak bak bak, şu herzevekilin yaptığı terbiyesizliğe bak; biz o garsonu ne yaparız, yanına bırakır mıyız üstâd?

-Bırakmazsınız tabii; ben de onun altını çizmek istiyorum zaten Hâzımcığım, ne güzel haber olur di mi gazeteler için?

-Olmaz olur mu? Allah deriz yani. Kim bunlar üstad, isimleri filan var mı, hemen ilgilenelim şimdi biz...

-Var canıım; elbette var, telefonu da var, size attım, oraya yani böyle bir bayan bir erkek gazeteci gidip böyle yemek söylese bakalım başlarına ne geliyor!

-Haa, yani öyle bir şey olsa diyorsunuz; aslında yok ama öyle bir şey olsa diyorsunuz!

-Hı hı, öyle diyorum,

-Anladım, tamam, ayarlarız bir şeyler. Bakalım başlarına ne gelecek di mi? Hallederiz üstad. Yapmadığımız bir şey değil ki. Başka emriniz olursa...

-Yau Hâzım bu mevzular beni sardı bayağı; şimdi diyorum ki, bir esas oğlan var; köyün çobanı, yoksul, gariban, ezik ve mert, paylaşımcı, özgür, çağdaş hatta devrimci bir Anadolu yiğidi...

-Çoban?..

-He ya çoban! Şimdi bu zalım ağanın kızını görüyor, pas vermiyor fakat kız oğlana kesiliyor, yanık mektuplar gönderiyor. Kız sağcı, yandaş, öyle pek güzel de birşey değil zaten. Oğlanın kendinde gözü olmadığını anlayınca bizim çağdaş çocuğa iftira ediyor, diyor ki bu bana mesela çeşme başında mânidar bakıp bıyığını büktü diyor!

-Vay ahlâksız, ne yapayım peki ben şimdi üstâdım?

-Şimdi böyle bir haber yapamaz mıyız Hâzımcığım, sonra olaylar akıp gider, haa bak bu arada bizim Mürsel'in de iki çift sözü varmış sana veriyorum...

-Eyvallah üstâdım, görüşelim Mürsel Bey'le...

-Aloo, Hâzımcan, nasılsın, merhaba yiğit gazeteci. Nasılsın bakalım?

-İyiyim başkanım, sizleri sormalı?

-Yav Hâzım, diyorum ki şöyle güzelce bir metrobüs haberi yapsak...

-Nasıl olacak o?

-Şimdi sizin arkadaşlar birbirine âşık iki arkadaş gibi metrobüse binerler, şöförün arkasındaki koltuğa. Orada biraz fazla samimi olurlar, el kol hareketleri cilveleşmeler filan...

-Samimi olurlar derken... Yani ne yapsınlar?

-Canım ne bileyim işte samimiyet diyeyim sen anla. Şöförün bu durumdan illet olması lâzım ama. Öyle ki dikkatini çekecek, bunlara tepki gösterecek. "Burası babanızın evi mi, metrobüs, gidin başka yere" diye kavga çıkaracak.

-Niçin olmasın, iyi olur; ardından otobüste mahalle baskısı deriz. Birkaç çağdaş sivil toplum kuruluşumuz gösteri yaparlar. Onları da aksettiririz devamında. İyi olur.

-Metrobüslerde haremlik-selamlık istiyor bunlar deriz sonra; hangi çağda yaşıyoruz deriz, biz parti olarak olayı kınarız. Hayat tarzımıza sahip çıkmış oluruz, seçmene meşaz veririz. Sizin arkadaşlar köşelerine taşırlar konuyu. Bunlar ülkeyi İran'a çeviriyorlar vatandaş uyuma makamında şeyler...

-Süper olur, not aldım ben ilgileneceğim şimdi...

-Telefonu başkana veriyorum, aklına bir şey gelmiş de... Buyrun başkanım...

-Aloo, Hâzım, hatta mısın? Yahu şu bakanı da sıkıştırsanız biraz. Manşeti şöyle atabilirsiniz meselâ: Fılaş, fılaş!.. Bakan valiye emir verdi, yandaş vali de ihâle açmadan işi filanca şirkete peşkeş çekti, ayrıntılar azz sonra!

-Üstâdım size imreniyorum, mesleğimizi elimizden alacaksınız bu gidişle. Sahi aslı var mı bu haberin?

-Olmaz mı Hâzım; bunlar her bir şeyi yaparlar. Sen yaz, belgeleri masamda duruyor şu an, çekinme...

-Sen muz ortayı kes, ben kafayı çakarım diyorsunuz yani üstâdım?

-Heh heh. Yok canım, bizimkisi amatörce şeyler, asıl üstâd sizsiniz. Kapatıyorum şimdi, çok yazmasın. Öteki arkadaşlara selam ederim. Hizmetleriniz unutulmaz, tarih yazacak bunları yakında, altın harflerle yazacak.

-Estağfurullah, görevimiz üstâdım zaten...

- Yok yok, büyük iş yapıyorsunuz, her türlü takdir ve desteğe lâyık arkadaşlarsınız. Yav bak şimdi aklıma geldi, bu arada, "Bunlar bize mizansen haber yaptırıyorlar filan" diye birşey gelmiyor değil mi aklınıza, bizimkisi ilham vermek sâdece...

-Estağfurullah üstâdım. Dostça fikir alışverişi yapıyoruz sadece. Bu arada durumlar nasıl, % 30'u geçtik mi?

-Şu an itibarıyla % 40'lardayız Hâzımcığım; siz ordan biz burdan yakında iktidardayız inşallah!

Tekbiiyr!

Yahu farkında bile değilim ama bakınız, İslâmi renkler ıskalasındaki vahim fıstıkî yeşil noksanı artık bir şekilde ikmâl edilmiş bulunuyor.

Mesrûr ve fevkalâde müteheyyîcim, eh biraz da mağrur! Hani tam da bu noktada sağ elimi, "Biz de yapabiliriz, çok şükür bize de nasîb oldu, hieyyt" makamında yumruk yaparak ta yürekten gelen bir çığlık hâlinde tekbîr çekmek arzusu geliyor içimden: "Tekbiirr..."

-Allahuekber!

Beni bu derece coşturup galeyan mevkiilerine getiren ve oturduğum yerde tekbir getirerek tekmil komşuların, "Hayrola yangın mı var?" diye ortalığa düşmesine sebep olan hâdise, aziz Türkiye'mızda muhafazakâr kadına hitab eden moda ve "güzel yaşam tarzı" dergisi Âlâ'nın neşriyat dünyamızın durgun sularında bir nilüfer gibi açılmasıdır. Yaşam zaten kendi başına müstesnâ bir sıfat, "güzel yaşam" ise kaymaklı ekmek kadayıfı gibi bir şey; buna bir de "tarz"

ilâve edince entelektüel ağırlığımızdan zemîn çatırdıyor, âsuman ihtizâza geliyor. En'netîce: İnsanlık içün sıradan, bizim içün fevkalhad muazzam bir adım!

Âlâ, aliyyü'l-âlâ, hattâ rânâ ve dahi hesnâ ve müstesnâ!

Radikal biraderimizin etraflı haberine nazaran İslâmi câmiâmızın varsıl hâtunları içün moda, sağlık, dekorasyon ve "güzel yaşam tarzı" püflerini hâvî böyle bir derginin yayınlanması fikri şöyle zuhûr etmiş: Derginin sahibi ve yayıncısı bir gün İngiltere'de iken "Müslüman yaşam tarzı" dergisi Elem Magazin'in editörü ile tanışıyor ve farkediliyor ki aziz Türkiyamız'da bu kalibrede bir dergi mevcut değildir. Vâkıa Elem Magazin, sadece iki sayfasını modaya, kalan kısmını edebiyat ve kültüre tahsis eden bir dergi imiş fakat bizimkisinin öyle olmadığı anlaşılıyor.

Elem deyince bakınız münâsebetsiz hayalgücüm bana neyi tedâi ettirdi. Şair demiş ki, "Âlâmını kalbinde tutub kimseye açma/ Zirâ elemin zikri de başka elemdir"

Geçelim. Dergiyi yayınlamazdan evvel Âlâ yöneticileri 15 bin (!) tesettürlü kadınla birebir görüşmüşler. Neticesi şu, "Neyçün bizim ile iletişim kurulmayor?" Bunun üzerine harekete geçilmiş. Âlâ dergisinin ilk sayısı 10, 3. sayısı 20 bin basılmış ve iadesiz satılmış, önümüzdeki ay ise 40 bin basılacakmış. İşin en güzel yanı sadece tirajda değil efendiler, dergi, "Diyenar" mağazalarında Vogue'yi geride bırakmış bulunuyor. Kim tutar beni kim tutar? Eh imdi müsaade buyrunuz da pencereleri açıp bir tekbir daha çekeyim şuracıkta: Tekbiir! Memlekete neler oluyor, haberimiz yok. Bir de yazar geçiniyoruz şuracıkta.

"Diyenar" mağazası mühim kıstasdır azizler; meselâ bir muhafazakâr yazar içün, kitaplarının bu kabil mağaza raflarında yer bulması, birinci dereceden Mecîdî Nişânı gibi bir şeydir, yarım Nobel'e denktir, sebeb-i ibrâdır. Hâl böyleyken Âlâ'nın bu muazzez sitorlarda iadesiz satış rekoru kırması sebeb-i iftihâr ve savculuktan alınmış sâbıkasızlık kaydı gibi bir şeydir. Vesâyet teyze bu ayrıntıyı bilse şaak diye bayılırdı vallahi ayol.

N'aaber Vesâyet teyze; sen nerdesin biz nerede?

Yahu kendimi tutamıyorum; bugünleri de gördük ya, gam yemem artık. Aşk ile buyrunuz bir dahi: Tekbiir!

Efendim Âlâ'yı henüz görmedim ama mâlumunuzdur, büyük mütefekkirlerin bilmeden yorumlamak, okumadan yazmak, görmeden âgâh olmak gibi bir faikiyyetleri vardır. İlk fursatta tanınmamaya çalışarak bir tane alacak eve getirmeden (neme lâzım, başımıza iş almayalım!) parkta gözden geçireceğim fekat fikrimin değişeceğini zannetmiyorum: Muazzam bir merhaledir efendiler. Öteki dünyayı garantiye aldıktan sonra şu yalan dünyâdan kâm almanın, pahalı markalar takib etmenin, iyi ve güzel yaşama püfleri öğrenmenin zamanı çoktaan gelmemiş miydi?

Sözün bundan sonrasını muhterem refîkim Ali Bulaç'a devrediyorum; içimden geçenleri ve asıl söylenmesi gerekenleri muhtelif fasıl başlıkları altında en iyi onun ifade edeceğinden eminim zira.

Mahremiyet mi dediniz; bir dakika!

Bir kadının vücudu, sırtına bıçak saplandığında mı müstehcen hale gelir? Tartışmanın odağında sırta saplanmış bir bıçak ve onun gazetede yayınlanan görüntüsü var. Eğer bıçak olmasaydı da, velev ki fotoğraf halka açık bir plaj neviinden bir yerde çekilseydi ortada tartışmaya değer bir şey bulacak mıydık?

Yukardaki sualin konuyu hafifçe çarpıttığının farkındayım elbette. Söz konusu fotoğraftaki bir kadın değil erkek olsaydı, yine istihcân unsuru öne çıkacaktı ama bu vesileyle bir çarpıklığın altını çizmek istiyorum: Fotoğrafı yayınlayan gazete, benzerleri gibi her vesile ile kadın vücudunun çıplak görüntüsünü kullanan çok sayıda fotoğraf yayınlamakta sakınca görmüyor. Nitekim gazetenin dünkü web sayfasında Kaddafi'nin gelinine ait olduğu ileri sürülen bir dizi çıplak kadın fotoğrafının galeri şekline getirilmiş görüntüleri var; üstelik bu "mahrem" fotoğraflar, sahibinin izni olmaksızın, Kaddafi aleyhtarı güçler aracılığı ile ele geçirilip, bu işlere meraklı gazetelere servis edilmiş.

Burada, -haydi sizin yanlış değerlendirmenizle ifâde edelim- bir "etiksizlik" yok mudur şimdi; bu bir mahremiyet ihlâli, kadın çıplaklığının sömürülmesi değil midir? Bir şeyin mahrem olduğunu fark etmemiz için ille de ortasına kanlı bir bıçak mı saplanması gerekiyor?

Kadın kuruluşları haklı olarak seslerini yükselttiler; bizim gazetede dün dikkat çekici bir fotoğraf gördüm, şaşırdım, düşüncelere daldım: Gösteri yapan bir kadın topluluğu içinde bir genç kız elinde bir poster taşıyor ve posterde şöyle yazmakta: "Erkeklerin sevgisi her gün 3 kadını öldürüyor", ardından iri, kırmızı harflerle bir başka slogan cümlesi: "Katiller hanemizde".

Hangi kuruluştur bilmiyorum, kantarın topuzu filan kalmamış; öfke, itidali darmadağın etmiş. "Kaatiller hanemizde" ne demek; doğrudan aile kurumunu örseleyen saçma-sapan bir hakaret bu. Daha ilginci "Erkeklerin sevgisi..." lâfı. "Acaba Feminist bir kuruluş mudur bunlar" diye düşündüm. Böyle sivri ifadeler, klasik Feminist retoriğidir çünkü. Erkek egemen bakış açısını hiçbir zaman savunmadım fakat kadın haklarının dönüp dolaşıp Feminist bir diskura bağlanması akla ziyan bir keyfiyet. Bir yanlışı, bir çirkinliği, bir ayıbı kınayacağım, dikkat çekeceğim derken insan tabiatını yokuşa sürmenin ne mânâsı var? O posteri öfkeyle sallayan genç kızın yarın bir evi, yuvası, hayat arkadaşı olmayacak mı?

Böyle hadiseleri vesile tutup aileye, erkek kavramına sataşmanın kimseye faydası yok, ama kadına yönelik erkek şiddetini, "Örftür, âdettir, gelenektir" diye hoş görmenin, görmezden gelmenin de âlemi yok. Evet, Türkiye'de erkek egemen bir kültür vardır ve bunun

hoşgörülecek yanı yok. Erkek egemen kültürle mücadele edelim derken, insan tabiatını hedef göstermek, en az kınadığımız şiddet eylemleri kadar abes.

Asıl tehlikeyi gözden kaçırmamalıyız ama; sadece Türkiye'de değil dünyanın her yerinde aile kurumu tehdit altında; boşanma istatistikleri delirmiş gibi yukarılara tırmanıyor. Gençler çok zor, çok geç ve çok pahalı evleniyor; problem çözümünde aile büyüklerini adamdan saymadıkları için kolay boşanıyor, beraberliklerini sürdürenler ise geç ve güç sahip olabildikleri çocuklarının köleliğinden kurtulamıyorlar. Kadın kuruluşlarının ve basının aynı duyarlıkla "Aile"yi, o beğenmedikleri "Hane"yi de savunmalarını beklerdik; bunun yerine cins ayrımcılığının tatlı ve sığ sularında ucuz sloganlar atmayı tercih etmelerinin sorumluluğu üzerlerindedir. Geçimsiz yuvaların çözüm yeri, sığınma evleri olamaz. Kolaylaştırılan boşanma, pansumanlık yarayı ameliyat etmekten farksız. Çalışan kadınların ekonomik bağımsızlığı bir fert olarak kadını rahatlattı ama bir eş olarak ne kadar yıprattığını görmezden gelemeyiz.

Kadına yazık, çocuğa yazık, erkeğe yazık. Çâre kolay fakat derinlerde. İslâmi propagandadan vazgeçtim, çünkü bazıları İslâm deyince, yedi cedlerine dahledilmiş gibi irkiliyorlar ama evlâtlarımıza Allah korkusunu öğretelim; onlara bizden çok daha yüksek ahlâki değerlerin varlığını da hatırlatalım.

Hödüklüğün adını erkeklik koyanlara not: Kadının erkeğe bir Allah emâneti olduğunu bilen birisi, erkek egemen bakış açısına sığınmaz.

Ne güzel olurdu ama...

Keşke BDP, bayan vekillerin Meclis'e pantolonla girebilme hakkı için yapılan düzenlemeye alelacele başörtüsü şıkkının ilavesini öngören teklifini ekleyeceğine daha şık, daha "Devrimci" ve şüphesiz daha fazla ses getirecek bir eylem yolunu seçerek kadın vekillerinin sırf o oturum için birkaç dakikalığına olsun başlarını örtmelerini isteseydi; keşke diğer partilerin bayan vekilleri bu anlamlı eyleme sembolik destek vererek vaktiyle bir delinin attığı taşı elbirliği ile çıkarabilseydik...

Keşke hükümet, her sel felâketinden sonra dere yatağına ruhsatsız ev yapan vatandaşlarımıza, o klasik söyleyişle "Devlet yaraları saracaktır" şirinliği göstermek yerine, imar mevzuatına sahip çıkmayı hatırlasa, ihmâli görülen belediyeler hakkında geriye dönük soruşturma açmak kararlılığını gösterebilseydi...

Özel Tüketim Vergisi oranlarını yükselterek bazı mal ve hizmetlere bal gibi zam yapan hükümet, keşke bazı mal ve hizmetleri tüketirken dayak yemişten betere dönen vatandaşı himâye edecek kontrol mekanizmalarını da işletebilseydi; özellikle telefon hattı, internet, TV platformu gibi abone üyeliklerinden çıkmak isteyen tüketicilerin, ilgili şirketler tarafından anasından doğduğuna pişman edilmesine bu kadar seyirci kalmasaydı...

Keşke BDP sözcüleri, kamuoyuna karşı bir kaşları tehdid makamında yukarda, yüz kasları gergin, faka basmaz, sert ve korkutucu bir edâ ile konuşacaklarına şöyle daha güleryüzlü, sâkin, kendinden emin, güven verici, ılımlı bir üslûp tercih etmenin, "Dâvâ"yı daha iyi temsil edeceğine inansalardı... Keşke kavram olarak, "Kürt meselesi" ile "Silahlı şiddet" arasına uzun ve geniş mesafeler koyabilmeyi hep birlikte başarabilseydik... Keşke bazı sendikacılarımız, Enerji Bakanı'nın, her haliyle gündem değiştirmek için medyanın önüne bir fişek leblebi niyetine attığı daha şimdiden belli olan, "Resmi kurumların mesaisi gün ışırken erkenden başlasa ne güzel olur!" yollu teklifine balıklama atlayarak, "Bakan, çağdaş Türkiye'yi Osmanlı kültürüne götürmek istiyor; ne yani hepimiz sabah ezanıyla uyanmak zorunda mıyız? Halkımızın çağdaş hayat tarzıyla oynatmayız!" diye ortalığa atılarak komik duruma düşmeselerdi...

Keşke bazı köşe yazarları gündemde kalmak, kendilerinden bahsettirmek için ilkokul müsameresi tadında "rond" gösterilerine soyunup âhir yaşlarında ahaliyi bıyık altından (ve üstünden) güldürmeselerdi...

Keşke o delikanlının, mensup olduğu askerî birlikte işkence görerek ölmesine seyirci kalabilen, ardından da "Kaza geçirseydi şehit olurdu, işkenceyle öldürüldüğü için şehit saymıyoruz" diyebilen bir ordu geleneğimiz hiç olmasaydı; keşke askerlik hizmetlerini yapıp dönen gençlerimizin kötü muamele, dayak, hakaret gibi kötü hâtıralarının önüne geçecek yeni ve hayırlı bir uygulamaya hemen başlanabilseydi...

Keşke Devlet Bahçeli, Kuzey Irak'ı tehdid sadedinde, "Ekin gibi biçmeli" demeseydi, keşke bütün dertlerimizin çözümü, Kuzey Irak topraklarında kamp yapan kişilerin kovalanmasıyla mümkün olsaydı; keşke Sayın Bahçeli, bir kamyoncu lokantasında emekçi şoförle sohbet ederken gösterdiği sıcak, samimi ve güleryüzlü tavrını siyasi diline de sirâyet ettirebilseydi...

Keşke AB ilerleme raporunda tenkid edilen konularda hükümet, halktan aldığı büyük destekle demokratik reformlara hız kesmeden devam etmiş olsa, bütün şikâyetlerin çözümünü yeni anayasa çalışmalarına ertelemek yerine şimdiye kadar yolun yarıdan fazlasını kat etmiş olsaydı...

Keşke Suriye ile aramız bu kadar "limonî"leşmeseydi; keşke vaktiyle Suriye ordusuna mensup olduğu söylenen bir subay, "Türkiye'de hazırlık yapıyoruz, silahlı mücadeleye hazırız" gibi sözleri hiç söylememiş olsaydı; keşke Esad, Suriye'de rejimi kendi dinamikleri ve iradesi ile reforma götürebilseydi; bu dar ve kritik zamanda keşke Suriye, Ulusalcı kimliğiyle tanınan kişi ve kurumların desteğine muhtaç kalmasaydı; keşke kardeşlik ve komşuluk hukukumuz hiç zedelenmeseydi...

Futboldan niçin ve nasıl soğudum?

Eski okuyucularım bilirler; ara sıra kaçamaktan futbol yazıları kaleme almayı pek severdim.

Kaçamak diyorum, çünkü bizim gazetenin spor servisini yönetenlerden kimse çıkıp da, "Yahu Ahmet abi, ara sıra bize futbol yazıları yazsan ne güzel olur?" demek incefikirliliğini göstermemişti (Yalnız bühtân etmeyelim, bir ara Hayri Beşer bir jest yapmıştı galiba!); ben de denk düşürdükçe önemli gördüğüm sportif (!) konular hakkında kendi köşemde birşeyler çiziktiriyordum fakat, yazarlarına karşı pek müşfik, pek anlayışlı davranan Zaman okuyucusunun bir kısmı, her halde o zamanlar Galatasaraylı olduğumu açıklamamdan ötürü tepki gösterip, "Sen bildiğin konulardan bahset, futboldan anlamıyorsun!" dediler. Eh, alındım tabii. Bir defa standart bir Türk erkeğine "Sen futboldan anlamıyorsun" demek, hakarete doğru ağır kasıt ihtivâ eden bir yargıdır. Futbolun güzelliği buradadır zaten, kurallarının basitliğinden dolayı herkeste "Ben bu işi biliyorum galiba" duygusu uyandırır. İkincisi futboldan bahsetmek için futbolu gerçekten bilmenin gerek olmadığı yolundaki kendi yargımdı; anlaşılmadı, anlatamadım, daha doğrusu üstüne gitmek istemedim meselenin.

Milli maçta uyudum

Şike rezâletinin ortalığa düşmesinden sonra meseleye ciddiyetle eğilmiş, sadece teşvik priminin değil, bildiğimiz şikenin de suç olmaktan çıkarılmasını, şikeyi önleyemiyorsak meşrû hale getirmemiz gerektiğini savunmuştum. Bu sözü, "Şikeye ceza verilmesin" biçiminde anlayan bazı kulüp başkanları, bu ileri görüşlülüğümü üç ay sonra farkettilerse de sonradan "UEFA fişimizi çeker!" endişesiyle yiğitliğe leke kondurmayıp tekliflerini geri çektiler fakat iş işten geçmişti. Türk futbolu 3 Temmuz hâdisesinin sarsıntısını atlatamadı; göçüğün altından kalkıp belini doğrultamadı. Amerikalılar bu gibi durumları anlatmak için "Topal ördek" tâbirini (Lame Duck) kullanıyorlar; futbolumuz şimdi bir topal ördektir.

Eh şu anda lig başladı, galiba maçlar da oynanıyor fakat nerede evvelki sezonların dedikodusu, kavgaları, rekabeti, ezeli rakiplerin birbirine takılmaları; nerede maç sonrası televizyonlarda yorumcu Türk büyüklerinin birbirlerine sallasırt lâf yağdırmaları?

O ambiyans bitti azizim, kayboldu (Ambiyans lâfını, hem İngilizce olduğu, hem de havalı, hem de entelektüel çağrışımlarından ötürü tercih ettim; hassas okuyucular kaleme sarılıp ağzıma biber sürebilirler yani!). Evet, ambiyans kayboldu. Garibim federasyon enkazı kaldırmak için belediyelerden ve resmi kurumlardan ödünç aldığı iş makinalarını üç vardiya çalıştırıyor ama randıman zayıf. Kaçıncı haftaya gelmişiz, daha herhangi bir maçı baştan sona seyretmedim, özetlerine, hatta puan cetveline bile bakmıyorum.

Derken geçenlerde Almanya'yla milli maç var dediler. İlk devresini seyredip yatmayı tercih ettim; iki sebepten dolayı: İlki, üstün futbol bilgimi kullanarak maçı analiz edip sonucunu görerek, "Bizimkiler yoruldu, tek atımlık fişekleri de tükendi, bunlar ikinci yarı bizi ortada sıçan yaparlar" kehânetim aynen çıktı. İkincisi ise "Milli takım"ı tutmak için içimde herhangi bir kıpırtının, arzunun kalmamış olması.

Nasıl olur; insan öz be öz yerli ve milli takımı tutmaz mı? Vallahi yaşlandığımdan mıdır nedir, yoksa beynimin hamasî duygular üreten lobunda hücrelerin giderek azalmasından mıdır bilmiyorum, eski duygularımı yerinde bulamıyorum. Bu semptom, Mehmet Aurelio'nun (Vatandaşımızın adını bile öğrenemedik yani!) milli takıma seçilip sırtına ayyıldızlı formayı geçireli beri sıdkım sıyrıldı. "Yahu Aurelio'yu milli takıma koyacağıma on kişi oynar, her maç rakipten beş gol yerim, yine eyvallah etmem" diye kendi kendime homurdanıp durmuştum. Ne kadar yanlış düşündüğüm Almanya maçında ortaya çıktı. Aurelio yine sahadaydı ve dediklerine göre sahanın en iyisiymiş; gerisini siz hesap ediniz, benim işim çıktı, biraz dolaşıp geleceğim.

Yenmişler, yenilmişler, elemişler, elenmişler artık hiç umursamıyorum; hatta Hiddink'e bile öfkelenmiyorum. Bize müstehaktır diye düşünmeye başladım. Futbol basınımızın başarıya kilitlenmiş beylik yorumlarından bana artık sıkıntı geldi. Yenersen iyi, yenilirsen kötü. Oysa ki yenilmek bile yerine göre heyecan ve keyif verici bir sonuç olabilir. Meselâ, geçen sene GS'ı tutarken birbiri ardına gelen kötü sonuçlara hiç esef etmedim desem yeridir. Her maçtan sonra daha ne kadar kötü futbol oynayabileceklerini merak ediyordum meselâ; küme düşerler miydi? Bir alt ligde oynamak, hem takıma hem BankAsya ligine ayrı bir heyecan tufanı getirmez miydi? Bütün yabancıları elden çıkarıp asgari ücrete razı genç çocuklarla (elbette Cevat Hoca'nın yönetiminde) yola devam edilse daha iyi olmaz mıydı?

Hayli zamandan beridir başarının kendi başına hiçbir anlamı olmadığını düşünmeye başladım; onun yanına güzel şeyler, (yani rakibe, emeğe saygı duymak, iyi oyunu alkışlamak, kötü oyunu değil gayretsizliği eleştirmek, yenilgiyi hazmetmesini öğrenmek gibi şeyler) katmadıktan sonra şampiyon veya ikinci olmanın ne anlamı olabilirdi ki?

Çok amatörce ve çocukça düşündüğümün farkındayım; hiç önemli değil. Artık milli takım başta olmak üzere futbol takımı tutmuyor, futbolla ilgilenmiyorum. Durumu kurtarmak için çaresizce hamle üstüne hamle yaparken çam üstüne çam deviren futbol federasyonunun durumuna gülmek bile gelmiyor içimden. Seyircisiz oynanması gereken maçı, sadece çocukları ve kadınları bedavadan seyrettirmek böyle bir şeydi mesela... Futbol basınımız zevkten mest oldu, övgüler yağdırdı. Ben ise erkeklerin niçin cezalandırıldığını düşündüm. Pozitif ayrımcılığın bu kadarı fazla değil miydi? Erkek seyirciler futbolun Erol Taş'ı ise, bu kaba-saba ağzıbozuk adamların diğer maçları seyretmelerine niçin göz yumuluyordu?

Hoşnudum, memnunum

Futbolun nikelâjı pas tuttu efendiler, kaportası çizildi, havası kayboldu. Şike soruşturmasını doğru yönetemediler; önce örtbas etmeye, yok saymaya, "Yok daha neler" gibi değerlendirmelerle basitleştirmeye çabaladılar tutmadı. Ardından erteleme yok, erteleme var kararsızlıkları; onun ardından şapkadan play off çıkarma hünerbazlıkları, maçların hafta içine yayılması derken işin tadı, heyecanı, tuzu-biberi kayboldu. Amatör maçlarla ilgileneyim,

Sultantepespor'u izleyeyim dedim; gözüm kesmedi. Şimdi "Maç" denince cinleri tepesine çıkıp sinirlenen veya uzay fiziğinden bahsediliyormuşçasına meseleye ilgisiz ve soğuk bakan evhanımlarının hâletine büründüm. İyi oldu, hâlimden şikâyetçi değilim.

Hoşnudum, memnunum; "Ah keşke hiç olmasaydı" filan da demiyorum. Yıllarca futbolun bir oyun olduğunu, oyunu ciddiye almak, kurallarına uygun davranmak gerektiğini yazdım, aldırış etmediler. Futbol endüstrisinden geçinen herkesi, uğraştıkları işin ne idüğü hakkında bir kere daha düşünmeye davet ediyor, "Sezâdır, akıllarını başlarına alsınlar" diyorum.

Toplum, Kürt meselesinin neresinde?

Ağaçlara bakmaktan ormanı göremiyoruz bazen. Türk toplumu yeniden PKK ve uzantılarının şiddet tehdidi altında yaşıyor.

Kürt meselesi hakkında bir kere daha silah ve bombaların tehdidi altında düşünmeye zorlanıyoruz. Silahla siyaset yapmaya kalkışanlar, ordunun, parlamentonun, emniyet güçlerinin, eğitim camiasının veya resmî kuruluşların yanında artık doğrudan toplumu da hedef alıyorlar ve şiddet eylemlerini "Kürtlerin demokratik talepleri" adına yapıyorlar.

Burada bir yanlışlık var; şiddet eylemleri amacını aştı, hedefini şaşırdı ve sadece şiddet için şiddet felsefesizliğine sürüklendi. Bu durum, âdilâne Kürt talepleri için çok büyük bir tehlikedir zira şiddetin doğurduğu öfke ve kızgınlık esnasında mâkul ve âdil talepler görünmez hâle gelmeye başladı. Bu tehlikeyi herkesten önce görüp tedbir alması beklenen ve Kürtler adına siyaset yaptıklarını ileri süren BDP gibi legal kuruluşlar hâlâ alışageldikleri usûl üzre siyâset yürütüyorlar; her şiddet eyleminden sonra eylemin haklılığını, Kürtlerin mazlumluğunu, sabırların artık taşma noktasına geldiğini ileri sürüyor ve gerilimi sıcak tutuyorlar.

Türkiye'de toplum, kahir ekseriyetiyle Kürt taleplerinin demokratik ölçüler içinde karşılanması gerektiğine inanıyor; bu yönde geliştirilen politikaları destekliyor. Meselâ örgüt lideriyle ve temsilcileriyle hükümetin dolaylı yoldan yaptığı görüşmeleri zımnen destekledi, aylar önce Habur Sınır Kapısı'nda sabotaja uğrayan açılımı da desteklemişti. Toplumun desteğine en büyük delil, birlikte yaşama arzusundan yılgınlık göstermemesi, birkaç hadise dışında toplu bir linç histerisinden uzak durmasıdır.

Türk toplumu başından beri işlerin suhûlet ve yumuşaklıkla, siyasetle çözümlenmesini istiyor, çünkü sertlik politikalarının pahalı bedelini bizzat kendisi ödüyor. Özellikle devletin Kürt politikalarındaki tarihî yanlışlar yüksek sesle söylenmeye başlayalı beridir toplum, Kürt taleplerine karşı fevkalâde anlayışlı ve hakperest bir yaklaşım gösteriyor.

Mesele sokakta, caddede, mahallede, aynı şehirde beraber ve yan yana yaşayan Kürtlere ve Türklere bırakılmış olsa çoktan çözümlenmiş olacak, belki bu raddelere hiç varmayacaktı.

Zemindeki büyük mutabakatın kıymeti bilinmeli; bu, toplumumuzun sağduyuyla geliştirdiği büyük ve çok değerli bir varlıktır.

Türk toplumu, 10-20 yıl öncesine göre devlete ve sisteme karşı eleştirici bir bakış kazandı; köklü değişikliklerden yana politik irâde gösterdi; eylemini ise devlete ve topluma karşı silahlı örgüt kurup dağa çıkarak değil, sandıkla, hukuki ve demokratik mücadele çerçevesinde yükseltti. Devlet vaktiyle Kürtleri, sistem adına târif etmeye kalkışıp "Siz aslında dağ Türklerisiniz!" yalanını söylerken, bu büyük ayıpta toplumun vebali yoktur. Şeyh Sait, Büyük Ağrı ve Dersim ayaklanmaları orantısız şiddetle bastırılıp Kürtlerin yüreğine evlat acısı düşürüldüğünde Türk toplumu, en az zulme mâruz kalan Kürtler kadar devlet cihazının uzağında, karar mekanizmalarının dışındaydı ve aynı cinsten devlet zorbalıklarına mâruzdu. Diyarbakır hapishanesinde olup-bitenleri kimse tasvip etmedi, savunmaya kalkışmadı. Faili meçhul cinayetlere imza attıkları için kimse derin devletin tetikçilerini alkışlamadı.

Türk toplumu, en az Kürtler kadar mâsum ve muzdarip. Bu ızdırapla geliştirdiği anlayışlılığı bugün uzlaşmayı destekleyerek, tahrikleri pabuç bırakmayarak gösteriyor; buna mukabil Kürt siyaseti üzerinde feodal zamanları hatırlatır bir terör baskısı kuran şiddet yanlısı savaş ağalarının doğrudan hedefidir. Sivil hedefler, toplumun bütününü tehdit ediyor. Buna rağmen basın-yayın organlarında terör örgütü liderlerinin ve sözcülerinin hâlâ muteber fikir sahipleri imiş gibi anlayış görmesi ve yer bulması, işin bir başka şaşırtıcı tarafıdır. Silahla, terörle siyaset yapmayı tercih edenlerin, sanki satranç veya mâsum bir fikir kulübü üyeleriymiş gibi muamele görmesi bir garâbettir. Türk toplumu bir tarafta kalabalık yerlerdeki sivil hedeflere yönelen silahlı propagandaya maruz kalırken öte yandan medyada aynı teröristlerin fikirlerine muhatap oluyor.

Sokaktaki insan bunu hak etmiyor; evet, devletin ıslahı için demokratik yolla elinden geleni yapan bu halk nihai tahlilde yine devletten yanadır fakat beraber yaşadığı Kürtleri, komşularını, işyeri arkadaşlarını, akrabalarını çatışmanın tarafı hâline getirmek basiretsizliğini göstermiyor. En acılı hâlinde bile dilini ısırıp temkini elden bırakmıyor. Kürtlerin çok büyük bir kısmının da bu olgunluk hâleti içinde bulunduğunu belirtmeliyiz.

Çözüm kapımızda, çok yakında ve bütün altyapısı hazır. Şimdi sadece, ihale aldığı müşterisinin adresini kaybeden bir kiralık katil gibi davranan terör örgütünün caydırılmasını beklemek durumundayız. Artık son derece net bir şekilde anlaşıldı ki, silahla siyaset yapan teröristler, sadece devletin ve toplumun değil, Kürt halkının da en büyük düşmanı mevkiine düşmüştür.

Vâriyet sana bir sual sorar...

Dünkü Yeni Şafak'ta, İktisatçı fikir adamı Mustafa Özel'in "İslâmî Hayat"ı, daha doğrusu zenginleşen Müslümanlar'ın açmazlarını ve zihnî sıkıntılarını sorguladığı son haftaların en önemli sohbeti yayınlandı. Mutlaka okumalısınız.

Varlıkla sınanmak, yokluğa tahammülden güç olmalı; bu paradoksu en iyi anlatabilecek örneklerden birisi, kendisine Emevî Emiri Muaviye'nin yaptırdığı sarayı nasıl bulduğu sorulan Ebu Zerr'in cevabıdır. Rivâyetin sıhhati hakkında emin değilim fakat cevap müthiştir, diyor ki,

-Bu sarayı kendi paranla yaptırdıysan müsrifsin, beyt-ül mâl'in parasıyla yaptırdıysan hırsız!

Mesele şurada; Haram zaten saded harici fakat helâl yolla kazanılmış kıymet ve servetin tasarrufu bile keyfimize bırakılmış değildir; "Helâl" kılınmış alan içinde alınması gereken ince ve ahlâkî bir istikaamet daha var. Zor olan sadece helâl kazanmak değil ki; helâli meşrû sarfetmek, parayı kazanmaktan belki daha zor, nefse daha gîrân gelen bir şey.

Örtünmek konusundaki o meşhur yanılgı da aynı cümleden; örtünmenin bir şekli var ki, örtüneni daha görünür ve câzip gösteriyor. Dışarıdan setr etmiş görünmekle birlikte aslında örtünmüş değil, dikkat celb ediliyor; bu esnada isrâfa (tesettürde pahalı ve stil çözümler!) tevessül de cabası. Bu açmazı, vâriyetli hanımlara örtünerek de şık olunabileceği konusunda alternatifler sunan bazı kadın (veya erkek dergisi olsun, farketmiyor) dergilerin çözebileceğini beklemek saflık olur. Yoklukla sınanmanın kolayı şurada: Evinizin iâşe ve ibâtesini helâlinden sağlayacak miktar müşkülü çözüyor ama miktar itibariyle ondan daha fazlasını yönetmek, daha nitelikli Müslümanlık gerektiriyor.

Mustafa Özel, İslâmi site örneğini göstermiş; site avlusuna bir câmi yaptırmak, toplu ibâdet ihtiyacını giderir ama öte yandan, site sınırları dışında yaşayan diğer Müslümanlarla teması, onların hâliyle hemhâl olmayı engelliyor. İyi bir şey yapıyorum zannı, (hattâ ihlâsı) aslında vahim sonuç doğuruyor. Vâriyetli bir Müslüman'ın nasıl bir hayat tarzı içinde bulunması gerektiğine (Yani hem zengin hem muttakî!) dair makbul bir model var mı? Aslında yok; Efendimiz ve sahâbesi bu mânâda zengin olmamak ve zengin kalmamakla iftihar eden insanlardı; sonraki birkaç kuşak içinde aynı beşeri çevrenin torunlarından çoğu "Mülk ile imtihan" meselesinde bunalıma düştüler; sadece helâlinden iktisab etmiş olmak, ruhsata riayet, "kâfî ve vâfî" göründü; miskîne muavenet, sıradan ve herkesçe itaat edilmek gereken bir vazife olmaktan çıkarılıp kahramanlık sayıldı. Takvâ, suya seccâde salmak kabîlinden bir kerâmet olarak târif olundu.

Varlığın, daha doğrusu vâriyetin, servetin, sâmânın ve dünya malının meydan okuyuşuna bir cevabımız var mı? Mırın-kırın etmeden, imdâd sadedinde sağa-sola bakmadan,

kekelemeden... Yoksulluktan kurtulmanın çâresi kolay, vâriyetin hakkını vermek zorların zoru. Ne yapmalı?

İşte bu zorlu bir ödev ve aynen şuna benziyor: İslâm'ın bir devlet modeli yok fakat devletin nasıl işletilmesi, nasıl hizmet vermesi konusunda çok geniş bir çerçeve var. O yoklukla bu bolluk arasında her birimizin "siyâsi" bir ödevi var ve esasen bu ödevin cevabıyla sınanacağız. İktisadiyatımız da öyle; dürüst çalışıp helâl kazanmalı ama israf etmeyip bolca tasaddukta bulunulmalı. Son derece basit fakat hayata geçirilmesi hiç de yazıldığı kadar kolay değil. İslâm, fıtratımızdaki ârızâları düzeltmeye zorluyor bizi.

Hem vâriyetli, hem muttaki kalınabilir mi, bilmiyorum; görünen şudur; servet, iddihar ettiği (stoklandığı) yerde kendi tabiatını üste çıkarır, aynen biriken iltihâbın zonklaması gibi. Zenginliğin tek hayat tarzı var galiba; onu da İslâm'ın renklerine boyamak her babayiğidin harcı değil.

Mustafa Özel'in ağzına sağlık, yüzümüze ayna tuttuğu için.

Siluet tartışmalarına yoğurtlu katkı

Salacak sırtlarından Sarayburnu'na baktığımızda, evet, hangi şirkete ait olduğunu bilmediğim, merak bile etmediğim birkaç gökdelen, o meşhur "siluet"i bozuyor.

Bazıları, sisli ve yağışlı havalarda görünmez bile diyorlarsa da ihlâl ihlâldir ve bunun üzerine basınımızın güzide kalemleri mesele hakkında görüşlerini dile getiren önemli yazılar yazdılar. Bu fakir dahi, "Amele sınıfı birleşiniz" başlıklı yazıyla İstanbul'un rantı bölüşülünceye kadar bu gibi manzaralarla karşılaşmanın "pek tabii" olduğundan dem vurarak konuyu şöyle özetlemiştim: "Her üç gökdelenimiz de güzel İstanbulumuza hayırlı, kademli olsun. Yakışıyor!"

Saf gönüllü bir okuyucum, "Nee, yazıklar olsun hocam, siz de mi?" şeklinde târiz gönderince sanki gökdelenleri destekliyormuşum mânâsının da çıkarılabileceğini hayretle farketmeyeyim mi? Halbuki, kendi çapımda gökdelen düşmanı sayılırım şahsen. Yüksek ve şeddâdî binâlardan hiiç hazetmem. Bu konuda tercihim arza enine yayılmak, insâni ölçüleri zorlamamaktan yana; nitekim o yazıda Mekke'de Kâbe'nin hemen omuzbaşına Hâmân'ın kulesi gibi dikilen bilmem ne towere de demediğimi bırakmadığımı hatırlıyorum. Tenkidimin sebebi sadece Kâbe'ye hürmetsizlik değil, daha çok hacı ağırlayacağım diye yapılan lüzumsuzluk ve açgözlülüğe de dikkat çekmekti. Bu arada birtakım Türk vatandaşlarının da, "Balkona çıkınca Kâbe karşında, sabah akşam Haram'ı seyret azizim" ballandırmasına can atarak, o binadan yüksek yüksek rezidanslar satın aldıklarını da kemâl-i iftiharla öğrenmiş bulunuyoruz nicedir, mâlumumuzdur!

Siluete gelelim; benim gibi sonradan görme bir "Çakma" İstanbullu'nun bile farkedebildiği çok basit bir gerçek var: İstanbul, T. Fikret'in isabetle tesbit ettiği üzere "Bin kocadan arta kalan bîve-i bâkir" olmaklığı hasebiyle payümâl edilmedik silueti kalmamış bir belde-i tayyibemizdir.

Nitekim bakınız bugünlerde Ataşehir'i E-80 otoyolundan (TEM oluyor galiba) geçenler, deniz tarafında birbirini âhenkle perdeleyecek şekilde inşa edilerek Marmara manzarasına eşsiz bir siluet perdesi çekiveren o caanım bloklarının önünde, yola çok yakın bir mevkide yükselmekte olan bir câmi inşaatına dikkat kesiliyorlar ister istemez. Yaptığım kısa araştırmada caminin Başbakan'ın talimatı üzerine TOKİ evlerine komşu olsun ve hizmet etsin diye yaptırıldığı bilgisine ulaştım; ismi Anadolu Ulu Camii imiş. Hayırlı kademli olsun, cemaati bol olsun fakat sonraki geçişlerimden birinde farkettim ki Osmanlı-Türk mimari üslubunda tasarlanan cami, arka plandaki güzelim TOKİ evlerinin ve bilhassa âdeta sırtını yaslamış gibi görünen Uphill Towers isimli mimarlık eserinin teşkil ettiği çağdaş kentsel çizgilerin siluetine nâhoş bir tezat teşkil etmektedir. Zeytinburnu'nda gökdelenler Sarayburnu'nun klasik siluetine dahlederken, burada tam tersi: Klasik mimarlığı ihyâ kasdıyla yapılan bir bina, "Çağdaş kentsel silueti", paslı çiviyle cilalı kaporta çizermiş gibi tahriş ediyor. Ne yapacağız? Oradaki ihlâlse buradaki de ihlâl! Başbakan'ın yaptırdığı câmi diye görmezden mi geleceğiz? Zinhar! İşte buradan kınıyorum ne olacaksa...

Velâkin bu tip ihlâllerin teselli verici bir yanı var; eğer çok aldırış etmezseniz, neticede hiçbir şey olmuyor, alışıyorsunuz; nitekim vaktiyle Dolmabahçe'nin agûşuna rekzolunan Gökkafes'e İstanbulluların nasıl alışıverdiğini, hatta tarihî eser sandığını tahmin eder miydiniz?

E, bu defa fıkrayı anlatalım artık. Adam henüz taze evli, eşi de hâmile iken askere almışlar; tam üç sene. Dönüşte bakmış kapının önünde dört yaşlarında bir çocuk, "Herhalde bu benim çocuğumdur" diye akıl yürütmüş. Avluya girmiş içerde birbuçuk yaşlarında bir başka çocuk önünde bir çanak yoğurdu döke saça yemekle meşgul.

-Hanım hanım, demiş bizimki, "Dışardakini anladık da bu yoğurt yiyen neyin nesi?"

Kadıncağız, "Amaan bey" demiş, "Elleme garibi yoğurdunu yesin!"

Bir şey olmaaz, bırakalım herkes yoğurdunu yesin.

Eşkıyayı caydır, mazlumu koru

PKK bir fikir kulübü değil, bir sivil toplum kuruluşu da değil.

Kurulduğu andan beri silah kullanan, değişmesini istediği şeylerin üzerine ateş ederek, bomba atıp mayın patlatarak kendini ifade eden bir cinayet şebekesi sadece.

Bugüne kadar Kürt meselesinin arkasına saklanarak eylem yapması, onun şiddetle örtüşen varlık sebebini gizledi. Kürt meselesinin çözümü safhasında lüzumunun ortadan kalktığını

hissedince bildiği tek şeyi yapmaya, yine ateş etmeye başladı. Hastalıklı, zehirlenmiş bir tabiat bu. Bazı insanlar vardır, ses çıkarmadıkça varlıklarının tehlikeye girdiğini zannederler. PKK'nın başka bir şeye dönüşebilme ihtimâli yok; uğruna savaştığını, kendini feda ettiğini ileri sürdüğü Kürt toplumunu rehin alarak her şeye rağmen, behemehal şiddet kullanıyor. Sözlüğünde başka kelime yok; üretmek, yaşamak, birlikte yaşamak, dostluk, kardeşlik onun için bir şey ifade etmiyor. Başbakan bazılarının Zerdüşt olduğunu ileri sürmüştü. Zerdüşt'e kurban olsunlar diyeceğim geliyor; bunların mukaddesi yok, doğrudan şiddete taâbbüd ediyorlar.

Kürtlere rağmen, Kürtler adına ve Kürtler için öldürüyorlar. Ruhsatsız yapısı yıkılmasın diye öz evladının, karısının boğazına kasap bıçağı dayayıp rehin alanların cinneti bu. Velev ki, kızgın namluların ucunda kuracağı bir kamu düzeninin mazlum kitlesi yine Kürtler olacak. Ölümlerle beslenen mekanizma, bu defa kendi yandaşlarını öğüterek kanla gıcırdayacak. KCK temsilcilerinin, seçilmiş belediye başkanlarına, halkın oy verdiği BDP'li vekillere nasıl davrandığına bakınız bir kere. Kürt toplumunun büyük kesimi, PKK terörüne mâruz olmak bakımından büyük baskı altındadır, mazlumdur fakat gecenin olmadık bir saatinde kapısını çalıp kendisinden hesap soracak eşkıyaya karşı savunmasız ve çaresiz.

Ne olmak ihtimâli var? İki şey; üstelik aynı anda, eşzamanlı!

"Silahla karşılık vererek bir terör örgütünün ortadan kaldırılabildiğine dünya tarihi şahit olmamıştır; silahlı mücadele anlamsız" safsatasını yayıp duran pısırık, gizli PKK hayranı entellere inat Türkiye Cumhuriyeti devleti, PKK'yla korakor, dişediş mücadele etmek ve kendine yönelik silahlı tehdidi caydırmak zorundadır; şimdiye kadar öğrenemediyse bundan sonra öğrenecek, başka çare yok; buna illâ ki mecbur. Bu safhada barış, müzakere anlamsız. Karşınızda ancak güçten ve şiddetten anlayan bir tabiat varsa, onu müzakere ile ikna edemezsiniz. Zor kullanarak silahını elinden alıp caydırdıktan sonradır o siyasi aflar, müzakereler, bayırın teröristine üç tuğlu vezir muamelesi reva görmeler... Şiddet kullanan, tıpkı devletin teorisinde yazdığı gibi kamu gücünün şiddeti ile etkisiz hale getirilmelidir; Silahlı mücadeleyi kaybeden, egemen olmak raconunu da kaybeder. Kim kazanırsa o devlet olur.

Devlet kendi faili meçhul kirli çamaşırlı mensuplarını yakalayıp teker teker adaletin huzuruna çıkarması gerektiği gibi, PKK'nın bütün eylem sanıklarını teker teker yakalayıp hâkime teslim etmezse, açık konuşalım meşruiyetini zedelemiş, erkini başkasına devretmiş, "enenmiş" olur. "Hem şiddet kullanayım, hem de beni barış için muhatap say" diyen PKK'yı adam yerine koyan devlet, değil kamu idaresini, bir çay bahçesini bile yönetemez.

PKK'lılar ve yandaşları, devlete en az maliyetle zorla ortak olmak istiyorlar; dillerinin altında çoktandır gezdirdikleri iri bakla budur. "Biz de kurucu unsuruz" gevelemeleri bu hedefe

mâtuf. Yağma yok! PKK'nın şiddete dayalı tehdidini caydıramayan devlet, yıkılsın gitsin derim ben!

"Aman" noktasına gelince iş başka. Kürtlerin bilumum haklı ve tabii taleplerini hemen şimdi, yeni anayasaya tehir etmeden, savsaklamadan yerine getirmeyen kamu idaresine de devlet demem.

Ders

Bugün eğlence, hoşça vakit geçirme yok; hocalığım tuttu, ders anlatacağım.

"Aman hocam, biz okuldan çoktan mezun olduk, gazeteyi de tahsilimizi tamamlamak için almıyoruz" diyebilirsiniz ama dersle hayatın nerede başlayıp nerede bittiğini kimse söyleyemez.

Dersimiz tarih; mevzu İspanya'daki Müslüman varlığının nasıl başladığı, daha doğrusu nasıl sona erdiği...

 Biliyorsunuz, Şam'dan yönetilen Emevi Devleti, şaşırtıcı bir süratle 7. milâdî asırda Kuzey Afrika'nın tamamını ele geçirmiş, 8. yüzyıl başlarında Cebelitarık Boğazı'nı geçerek İber yarımadasına çıkarak burada, merkezden çok uzakta bir devlet kurmuştu. 750 yılına kadar Emeviler, İber'deki varlığını merkezden gönderilen valilerle yönetti; daha sonra Şam'dan bağımsız bir kamu idaresi kuruldu.

Bu devlet İber yarımadasında 780 sene varlığını sürdürdü; neredeyse 8 asır. İşin dikkat çekici tarafı, Endülüslü Müslümanların bu esnada kendi çağlarının en ileri entelektüel, sanat ve bilim hareketini geliştirmeleri kadar siyasî varlıklarını başarıyla korumaları oldu; öyle ki Endülüs Müslümanları, Şam, Kahire, Bağdat gibi İslam merkezlerinden mesafe itibarıyla çok uzak kaldıkları için sanatta, hüsn-i hatta, mimarlıkta bilim ve felsefe çalışmalarında kendi üsluplarını geliştirmeyi başarabildiler. İslâm dünyası buna benzer bir yeniden canlanmayı pek az gösterebilmiştir.

İşte dersimiz, bu uzun ve güzel hikâyenin sonuyla ilgili.
 Endülüs İslam Devleti'nin son emiri Ebu Abdullah Muhammed'di. İspanyolların "Boabdil" ismini verdiği son emir. Anlatılanlara göre İspanya'nın güneydoğusundaki Elhamra kalesini İspanyol kuşatmacılara savaşmadan teslim ederken dönüp son kere bırakıp gittikleri yurda bakmış ve ağlamış. Derler ki, beraberindeki annesi Ayşe Hatun oğlunun gözyaşlarını görünce şu kelimelerle hayıflanmış,

-Uğrunda savaşmayıp bir erkek gibi savunamadığın memleket için şimdi kadınlar gibi ağla!

Ebu Abdullah Muhammed'in hıçkırıklara boğulduğu bu yere şimdi İspanyollar "Suspiro del Moro", yani "Mağriplinin hayıflandığı yer" adını vermişler.

Bu ayrıntılar hemen her tarih kitabında vardır ama sonradan olup bitenleri pek bilmeyiz.

Müslümanları İber yarımadasında sürmeye kararlı Kastilya ve Aragon hâkimleri İzabel ve Ferdinand, Boabdil'i uzaklaştırınca, geride kalan "gayr-ı Hristiyan -hatta Katolik-" unsurların varlığına hiç aldırış etmeden İspanya'yı aynı dine bağlı tek bir etnik halk olarak bütünleştirme politikalarını uygulamaya geçtiler. Oysaki, teslim müzakereleri esnasında geride kalan Müslümanların dinî hürriyetlerine saygılı kalacaklarına dair söz vermişlerdi.

Taassup galebe etti, İzabel ve Ferdinand Müslümanlarla birlikte Musevilere "Ya sev, ya terk et" makamına gelen bir teklifte bulundular. Tarihe 'Elhamra Kararnamesi' olarak geçen bu resmî belgeye göre Müslüman ve Museviler ya tanassur edip Katolik dinine geçecekler veya üç ay içinde yanlarına altın, para gibi yükte hafif pahada ağır şeyler bile almadan İspanya'yı terk edeceklerdi.

O zaman Batı kamuoyunda halkların kardeşliği, çok kültürlü renkli hayat, barış içinde bir arada yaşama gibi kavramlar bilinmiyordu; oysaki bu kavramları hem Batılı hem de Ortadoğulu Müslümanlar yüzyıllardır uygulamaktaydılar.

Bununla yetinmedi İzabel ve Ferdinand; ardından bütün sinagog, cami ve Kur'an kursları kapatılarak rahibe manastırına dönüştürüldü. Engizisyon mahkemelerinin ağır baskısı altında kalan "gayr-ı Hristiyanlar"dan binlercesi kaçtı, kalanlar Katolikliği seçmek, kraliyete sadık kalacaklarına söz vermek zorunda kaldılar.

Bu kadarı yeterli değildi ama; İspanya'yı "ulus devlet" fikrinin öncüsü yapmaya kararlı İzabel ve Ferdinand daha fazlasını istiyordu; Arapça konuşmak ve yazmak yasaklandı. Müslüman giyim tarzı veya bu kültürün işareti sayılan her türlü ayrıntı da yasaklandı. Musevilerin Sebt günü (cumartesi) ve Müslümanların Cuması da yasaklar arasındaydı. Din değiştirenler çocuklarına Hristiyan adı vermek zorundaydı.
 Yasak listesi "hamam yasağı"na kadar uzatıldı çünkü hamamın her iki dinde de önem taşıdığı düşünülmüştü.

Din değiştirenlere "Moriscos" adı verildi. Morisko'lar merkezden uzaklara dağlara çekilip rahat edeceklerini sandılar ama yanılıyorlardı. Defalarca sürgüne uğradılar. İsyanları şiddetle bastırıldı. Bazıları yeni kıta Amerika'ya, bazıları Afrika'ya, bir kısmı ise Doğu Akdeniz'in yeni egemeni Türk devletine kaçtı.
 İstanbullu Musevilerin uzak dedeleriydi onlar.
 İspanyollar, ülkelerinden Müslüman ve Musevi dinine mensup olanların tasfiye edilmesi hadisesine "Reconquista" adı veriyorlarmış; bir nevi yeniden fetih yani!

Daha ilginç olanı sona sakladım: Reconquista, İspanyollara da pek iyilik getirmemiş pek. Safkan Hristiyan ve İber doğumlu ailelerde bu defa "Acaba ecdadımızın uzak dallarından birinde Müslüman veya Sâmi kanından gelme kimse var mıdır?" paranoyası başlamış. Evlatlarını evlendirenler, "sakata gelmeyelim" endişesiyle kendilerini pekâlâ ırkçı sayılabilcek tedkiklere adamışlar.

Irkçılığı kim icat etti diye merak edenlere ufak tefek ipuçları bunlar...

İspanyollar aristokrat kavramına bile farklı bir muhteva kazandırdılar; buna göre gerçek aristokrat "birinin oğlu" anlamına gelen "hidalgo" kelimesiyle ifade olunan bir şeydi; yani genleri Sâmi kanından, Afrikalı ve Amerikalı kanıyla kirlenmemiş kişi. Bu noktanın onlar için önemli olduğu anlaşılıyor zira nesepte en küçük bir karışıklık, o kişinin toplumsal, politik veya ekonomik kariyerinin sona ermesi anlamına gelebiliyordu.

Ders burada biter ama tarihten alınacak ibret bitmez efendim.

NOT: Bu bilgilerin çoğunu Jack Weatherford'un kaleme aldığı, Şen Süer'in güzel bir tercümeyle dilimize kazandırdığı "Vahşiler, Barbarlar ve Uygarlık" isimli kitaptan aldım (Versus Yayınları, s. 184 vd.) Tavsiye ederim, roman gibi akıcı, ders kitabından daha çok öğretici bir eser.

Uşşak da haklı, Taşgetiren de...

Gazeteciler ve Yazarlar Vakfının ikinci başkanı Cemal Uşşak, “Biz dindarlar Kürtlerin ızdırabını hissetmedik” anafikri ile özetlenebilecek mülakatından dolayı bizim cenahta hayli eleştiriye, târize ve siteme mâruz kaldı; bu meyânda Aksiyon yazarı sütun komşum Ahmet Taşgetiren’in “Ah şu dindarlar” başlıklı târizini tebessümle okudum.

Kendi nâmıma hem Cemal Uşşak’a hem Ahmet Taşgetiren’e hak veriyor, ikisini de anlayışla karşılıyorum. İkisinden birine hak vermek mevkiinde değilim, sadece tartışmaya biraz daha ışık tutmaya çalışacağım.

“Dindar” deyince, tarihî devamlılığı olan toplumsal bir damar olarak bir zümreyi kasdettiğimi belirtmem gerekiyor: Merkezde yer alan, şehirli, Sünni medrese kökenli insanlar. İşte bu târif kapsamı içine giren dindarlığın muhalif, isyankâr bir karakter taşımadığı doğrudur. Sebeplerin başında Osmanlı düzeninde devletin, Sünni İslâm’ı himâyesinde bulundurması geliyor. Saray ve merkezî bürokrasi İslâm’ın Sünni yorumunu benimsemişlerdi; Şeyhülislâmdan kazaskere, müftîden mescid imamına kadar dinî fonksiyon da icrâ eden bütün bürokrasinin iki vasfı hemen dikkat çeker: Medrese menşe’li idiler ve birer kamu görevi yerine getiriyorlardı. Medreseler, kâğıt üstünde vakıf aracılığı ile müstakil finansman kaynaklarına sahip görünüyorsa da fiiliyatta devletin denetimine tâbi idiler ve personelin özlük işleri, devletten otonom birimler tarafından değil, devlet tarafından yürütülüyordu. Mahalle aralarına ve şehirli toplumun bütün hücrelerine kadar nüfuz edebilen tekkeler, her ne kadar seyr-i sülûk konusunda bağımsız gibi davranıyorlarsa da resmî ideolojinin, yani Sünni İslâmı’nın dışına çıkmaya yeltenenler, hayli sert şekilde muamele görmüşlerdi. Bu durumda Osmanlı toplum düzeninde devletten müstakil bir Müslüman vicdanın serpilip gelişebileceği bir alan yoktu. Merkeze ait olmak ve yakın durmak, zamanla dindarlarda devletten yana bir davranış hâlini aldı.

Cumhuriyet inkılâpları, devletle dindarlar arasında esaslı ve dramatik bir ayrılışa yol açtı çünkü devletin resmî ideolojisi değişikliğe uğramıştı; yeni ideolojinin baskın rengi laiklikti; din eskisi gibi devletin sıkı denetimi altındaydı ama resmî ideolojiyi üreten ve çoğaltan bir kaynak olarak din, bütün kurumlarıyla merkeze yakın yerini kaybetti. Saltanatın ardından dindar Müslümanların yokluğunu asla tasavvur edemeyecekleri Hilâfet kurumu ilga edildi. Medrese ve tekkeler kapatıldı. Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile her türlü eğitim süreci laikleştirildi ve medresenin eğitim fonksiyonları sona erdi. Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile Diyanet İşleri Başkanlığı'na vücut veren kanunun aynı gün yayımlanması çok mânidardır. Bunu Kur'an kurslarının kapatılması, Vakıflar Genel Müdürlüğü aracılığı ile dinî faaliyet finansmanının kesilmesi, ezanın Türkçe okunması ve diğer laikleştirici zecrî tedbirler takib etti. Şapka inkılâbı, merkeze yakın yerdeki dindarlığın tepkisini ölçmek ve tamamen kırmak için çok elverişli bir katalizör olarak kullanıldı. Direniş gösteren az sayıda dindar orantısız bir şiddete mâruz bırakılarak caydırıldı. Şehirli dindarlar aktif direniş gösteremediler çünkü böyle bir geleneğe ve pratiğe sahip değildiler; bunun yerine pasif direniş sayılabilecek çarelere başvuruldu. Doğrudan fötr giyen az sayıdaki sembol isim haricinde dindarlar Fransız tarzı "kasket"le kendilerine bir ara yol aradılar. Eğer tamamını İslâmi tepki saymak gerekirse bu dönemin en sert direnişi Şeyh Sait isyanında ortaya çıktı. İsyan, sadece laik inkılapları protesto maksadıyla çıkmamıştı ama isyan faktörleri arasında bunu da saymak mümkündür. Aynı orantısız şiddet, bu defa daha geniş çaplı askerî bastırma metodlarıyla isyancı Kürt topluluklarına yöneldi.

Şehirlerin dışında, köylerde, kır alanlarında ve özellikle Güneydoğu Anadolu'daki İslami hayat, devletin laikleştirici politikalarından nisbeten uzakta kaldı çünkü merkezle çevre arasındaki fiziki ulaşım ve haberleşme henüz çok geri idi. Karakol ve jandarmanın pek seyrek uğrayabildiği kuytuluklarda gizli medreseler en düşük seviyede faaliyetlerine devam imkânı buldular; tarikatlar da ürkek kıpırdanışlarla zemini yokladılar ve sanki birer suç örgütü imiş gibi gizli-kapaklı tarzda faaliyetlerini sürdürme çareleri arayıp buldular. Bu çerçevede Said Nursi'nin imanı kurtarma hareketi, çok karakteristiktir; hareket şiddet ihtiva etmiyor ama laikleşme hamlelerine itaatten de kaçınıyordu.

Çevre'nin İslâmi heyecan ve reaksiyon sahibi olması İmam-Hatip okullarıyla mecrâını buldu; ancak bir eğitim hamlesi olarak İmam-Hatipler de şiddeti dışlayan bir üslup içinde doğup geliştiler. Bütün bu zaman boyunca dindarlar, siyasetle, sadece kendilerini meşrûlaştırma aracı olarak ve o yaklaşımla, sandık aracılığı ile ilişki kurdular. Siyasete katılmakta dolaylı yolu tercih ettiler; özgüven kazanmaları hayli zaman aldı.

Başa dönelim: Cemal Uşşak doğru söylüyor; dindarlar gerektiği zaman, gerektiği gibi tavır koymakta, acıları paylaşmakta, yanlışları işaret etmekte yetersiz kaldılar fakat Ahmet Taşgetiren de târizlerinde tamamen haksız değil; dindarlar da esasen dönemin mağdurlarıydılar.

Bu tartışmayı faydalı buluyorum ve zenginleştirilerek sürdürülmesinden yanayım.

Deprem şikesi

Sıralı diş gibi duran bina dizisi içinde bir yapının harç yerine ıslak kum kullanılmış gibi ilk ciddi sarsıntıda çöküvermesini bu ilk görüşümüz değil; Marmara depreminde de aynı garipliğe şâhit olmuştuk.

Haber yayınlarının deprem magazini haline getirdiği çöküntü manzaralarında, konunun uzmanı olmayanların bile hatırladığı bir şey var; deprem öldürmüyor; akılsızlık, ihmâl, inşaat sektöründe yüksek kâr hırsı, bilgisizlik, vurdumduymazlık öldürüyor. Türkiye depremlerinde yıkılan bina miktarının yüzde 5 olduğunu söylüyor uzmanlar; bir o kadarı da ağır hasar görüyor. Demek ki on binadan birini depreme dayanıksız yapmışız.

Bundan sonrası için neler yapılabilir?

Şöyle bir şey meselâ: Eski-yeni demeden, istisnâsız her bina için bir inşaat hüviyet kartı ve sicili düzenlesek (Bu bilgiler, başta belediyeler olmak üzere ilgili bakanlık arşivlerinde mevcut zaten). Her binanın kimlik belgesini standart boyutlarda tanzim ederek metal bir plakaya kazıtıp her binanın girişine görünecek şekilde sergilesek...

İnşaatı üstlenen yüklenici firma kimdir? Binayı hangi mimarlık şirketi tasarladı; hangi inşaat firması ve hangi teknik adamlar yapıyı tamamladı, hangi teknik elemanlar zemin etüdlerini, statik hesaplarını yaptı? Binayı merkezi hükümet adına (isim isim) kimler denetledi, mahalli idareden hangi birim hangi teknik elemanıyla inşaatı ve binayı inceleyip yapının sağlıklı yapıldığına dair olumlu görüş bildirdi? Elektrik, sıhhi tesisat projesinin sorumluları kimlerdir?

Yüklenici firma kimdir? Binanın teknik açıdan mûtad kontrol aralığı nedir; binalar ebediyyen ayakta kalamayacağına, eskiyeceğine, yıpranacağına göre en son hangi tarihte hangi teknik eleman tarafından kontrolden geçirilmiştir?

Plaketin altına şöyle yazsak: "Bu binayı bu insanlar, filan tarihler aralığında teknik bilgi ve tecrübeleriyle inşa edip tamamladılar. Bu plakette adı geçen kişi ve kurumlar, binanın sağlığından ortaklaşa sorumludur ve garanti ettikleri tarihler içinde meydana gelen her türlü deprem, sel ve yangından doğacak zarardan ve tazmininden, görevleri çerçevesinde sorumlu tutulurlar."

Yeni bir kanun düzenlemesine ihtiyaç var mıdır bilmem ama mantıken ihtiyaç olmaması gerekir; her bina bir dizi teknik elemanın emeği mahsûlü zaten ve onların sorumluluğu altındadır. Bina sahipleri de bu iş için gerekli parayı dolaylı veya doğrudan te'lif ücreti veya vergi olarak ödediklerine göre bizde eksik olan, mevcut sorumlulukların altının çizilmesi ve fikr-i takibe konu teşkil etmesi.

Marmara depreminde yüzlerce, binlerce bina yıkıldı; 20 bine yakın insan öldü; aklınızda Veli Göçer'den başka teknik sorumluluk yüzünden ceza görmüş kim var? Başkanından imar dairesi personeline, encümen üyesine kadar bir belediye mensubu; bir mimar, bir mühendis, bir haritacı, bir elektrik uzmanı? Sakarya'da yoğurt gibi zemin üzerine yapı izni veren teknik elemanlar, belediyeciler kimlerdi mesela, hep merak etmişimdir.

Devlet bu gibi büyük felâketler ertesinde hesap defterini açmak, sorumluları hesaba çağırmak yerine, "Bir kazâdır oldu; şimdi milli birlik ve beraberlik zamanıdır; elbirliği ile yaraları saracağız; zarar gören vatandaşı mağdur etmeyeceğiz" yaklaşımını tekrarlayarak gerçek sorumluları gizliyor, görünmez hale getirip hedef şaşırtıyor. Tek suçlu, günâh keçisi haline getirdiğimiz yükleniciler olabilir mi? Bu bir deprem şikesi değilse nedir? "İdare edelim, herkes hata yapar, şu acılı günde eski defterleri açmanın kime ne faydası var" denilerek suç kolektifleştiriliyor.

Sorarım; dağ başındaki samanlıktan bahçedeki kümese kadar her bina için bu uygulamayı ciddiyetle takib etsek ne olur?

Ben söyleyim: Ortalık birbirine girer; siyasetçilere, mahalli yönetimlere karşı ağır politik baskı oluşur; vatandaş feryad eder, teknik adamlar sızlanır, odalar harekete geçer, uygulama rayından çıkarılır ve unutulur.

Şu kadarcık çareyi, politikacılar benden daha iyi bilirler elbet. Niçin uygulamazlar?

Not: Vanlı kardeşlerimin acısını paylaşıyor başsağlığı diliyorum; bu sene iki kurbandan birisi "Kimse Yok mu" derneği aracılığı ile Güneydoğu'ya gidecek inşallah.

Çakılar ve ben

Beyazıt Camii'nin arkasındaki kaldırım tezgâhlarının arasında dolaşırken bütün dikkatim, yılların tecrübesiyle mallarını sergileyen satıcıların işportasındaki meçhul ve muhtemel "Kelepir"e odaklanmış durumdaydı.

Yeni nesil kelepir kavramını pek bilmiyor; onlar her şeyin açılmamış ambalaj içinde pırıl pırıl durduğu orijinalini tercih ediyorlar. İkinci el bir ürüne, âşikâr bir küçümsemeyle, galiba biraz da iğrenerek bakıyorlar. Hani bedavadan "Al şunu evine götür, hâtıram olsun" deseniz, "Eksik olsun, bu mikrop dolu şeyi değil eve götürmek, elimi bile sürmem doğrusu" havasındalar. Peh peh peh...

Yaşıtlarım gibi ben de kelepire bayılırım; o yüzden sokak arasında zorla itiklediği tekerlekli tezgâhta metal, plastik, sağlam veya çürük, kargacık-burgacık kullanılmış eşyalar satan satıcıların neler pazarladığına göz atmadan yüreğim rahat etmez; belki bir kelepir vardır içlerinde ve -olmayacak bir şey ama- satan da gerçek kıymetinden pek haberdar değildir!

Olmayacak dua tabii.

Derken tezgâhta duran geyik boynuzu saplı küçük çakıyı görünce kalbim hızlı hızlı çarpmaya başladı. Alışıldık, bildik çakılardan biri değil, farklı, yakışıklı bir şey kerata. Belli ki çeliği fevkalade, işçiliği kaliteli, üstelik hayli zarif. İlgilenmiyormuş da rastgele soruyormuş numarası yapıp parmağımla kokmuş bir balığa dokunuyormuş gibi yaparak çakıyı işaret ediyorum,

-Kaç para bu şey?

-Yetmiş lira...

-Bir çakı yetmiş lira; çok pahalı değil mi?

-Neşen bilir kardeşim, bizde beş liraya da çakı var.

Hakikaten beş liralık çakı da var. Satıcı insan sarrafı olmuş. "Böyle malım olsun, kime olsa satarım" duruşlarında. E, o dakikadan sonra söylenecek pek bir şey kalmıyor lakin büyüklerimizin tembihidir ille de pazarlık edilecek fakat nerede o pazarlıkçı tabiat bende?

-Elli olmaz mıydı?

Olmazmış. Gözüm çakıda kala kala döndüm başka tezgâhla ilgilenmeye başladım; hattâ abarttım, neredeyse bütün tezgâhları dolaştım, zaman geçmesini bekliyorum ki satıcı beni unutsun; dönüp bir daha sorayım. Kendime söz verdim, yetmiş de olsa alacağım. Nice zaman sonra tezgâha tekrar sokuluyorum; o da ne?

Lüzumsuz, münasebetsiz müşterinin biri benim göz koyduğum çakıyla ilgileniyor! Şöyle bir iki metre geride durup yan gözle hadiseyi izlemeye başladım; alıcı çakıyı eviriyor, çeviriyor; bir başkasına bakıyor, dönüp tekrar çakıyla ilgileniyor. Araya girip "Ben bu çakıya talibim" demek terbiyeye mugayir. N'aapsak?

Neticede adam çakıyı aldı gitti; içime dert oldu.

Ertesi hafta sırf o çakının bir benzerini bulabilmek ümidiyle yeniden Beyazıt pazarına koşuldum. Tam Sahaflar'dan çıkıp meydana girmek üzereydim ki sicim gibi bir yağmur inmez mi aniden? Tezgâhlar anında toplandı, ortalıkta kimse kalmadı. Kendime dedim ki, "Eh lâyıktır sana!"

Yazının bundan sonrasını onsekiz yaşından küçükler okumasın lütfen; efendim kendimi bildim bileli çakı düşkünüyümdür. Çekmecemde, çantamda, takım dolabımda, şurada-burada mutlaka bir çakı bulundurmayı severim; bunun sebebini tahlil etmeye çalışıyorum, akla yatkın bir şey bulamıyorum. Belki bizim neslin "Kendi oyuncağını kendin yap bakalım" devirlerine denk gelen son kuşak olması dolayısıyladır, çünkü etrafımızda düzinelerce bostanın, bahçenin, ağacın, dalın kavağın bulunduğu bir mahalde çakı, çölde bir kasa dolusu soğuk gazoz bulan birinin cebindeki gazoz açacağı türünden gerekli bir nesne, vazgeçilmez bir âlettir.

Hatırladığım ilk çakı, Sivas işi, kemik saplı, katlanır, kaba-saba bir şey. Nereden edindim hatırlamıyorum fakat yaz günlerinde daima cebimde taşır, sıkça elimi keserdim. Aynı alışkanlığı okulda da devam ettirince, şahsi karizmamı çekemeyen muhbir bir kız arkadaşımın ihanetine uğramam kaçınılmazdı.

-Öğretmeniiim, Ahmet arkadaş cebinde bıçak taşıyor!

Ve o esnada kum masasının önünde coğrafya dersi anlatıyorum. Evet bıçak cebimde. Öğretmenim, "Ver bakalım" dese yalan söyleyemem, öğretmenimi çok seviyorum ama galiba o beni daha çok seviyor,

-Ahmet öyle şey yapmaz, değil mi Ahmet?

Kıpkırmızıyım, yere bakıyorum; öğretmen bende bıçak olduğunu bal gibi anladı ama yüzüme vurmuyor.

Canım öğretmenim benim!

Yanaklarım tüylenmeye başlayınca, bir yakın akrabanın, bizim odunluğuna sakladığını gördüğüm sustalı çakıya merak düşürdüm. Sustalı çakı müthiş bir şey ama taşımak ağır suç. Arkadaşlar diyor ki, "Eğer polis bunu üstünde yakalarsa, ikinci ve üçüncü parmağının arasına koyuyor, çakının namlusu uzun gelirse artan kısmı iki parmağın arasında batırıp, gözünün yaşına bakmadan hapse atıyorlar, yaa..."

Annem merakımı anladı, ertesi gün sustalı kayboldu. Hayli zaman çakı düşkünlüğümü hatırlamaz oldum. Orta yaşlarda merakım yeniden nüksetti. Hattâ yıllarca önce İstanbul'u nâdir ziyaretlerimden birinde dostum Beşir Ayvazoğlu'na bir Sivas çakısı hediye etmiştim de sonradan "Önüne gelene çakı hediye ediyorsun yahu" diye takılmıştı bana. Haklıydı ve aynen öyleydi. Şimdi yıllar sonra kendisinden intikamımı şöyle alıyorum. Beşir de tesbih meraklısıdır ve zannediyorum insanı imrendiren koleksiyonunda tesbihlerin pek azı (!) haricinde çoğunluğu dostlarının hediyesidir!

Frenkler boşuna "İntikam soğuk yenilmesi gereken bir yemektir" dememişler! Keh keh keh...

Beşir aslında doğru söylemişti ve ben bu huyum yüzünden şöyle dört başı bayındır bir çakı koleksiyonuna asla sahip olamadım. Satın aldığım bıçakların çoğunu, şöyle veya böyle bir dosta, arkadaşa hediye ettim. Şikâyetçi değilim ama bu satırları okuyan tanıdıklarım, "Ama biz senden çakı filan görmedik" diye ta'rize yeltenmemelidirler; hepsine yetecek kadar çakım yok çünkü stokta. Topu topu beş altı tane bir şey. Ne var ki onlarla doğru dürüst sanat işleri yapamamaktan muzdaribim. Dünyanın en güzel çakıları elinizin altında da olsa neticede o size, siz ona bakakaldıktan sonra pek mânâsı kalmıyor. İnsan hiç değilse hıyar soyabilmeli, söğüt dalından dilli düdük, kavak ağacından ok ve yay, sandık tahtasından Roma kılıcı yontabilmeli değil midir yani?

Çakı deyip geçmeyelim efendiler; marangozluk mesleğinin cümle kapısı gibi bir şeydir o; eline çakı yakışmayan adamın zanaatkârlığından ne kadar şüphe etseniz yeridir. Benim elime çakının ne kadar yakıştığı, bazı parmaklarımda hâlâ kesik izi duran çakı yaralarından bellidir. Sanatkârlığım yüksek fakat zanaatkârlığım zayıftır; veya en azından kendimi böyle teselli etmeme müsaade etmelisiniz.

Montun cebindeki mesaj

Türkiye'de yaşayan Iraklı Türkmen doktorlar, depremden sonra kendi aralarında acil sağlık ekibi oluşturup, zelzelenin ikinci gününde bölgeye ulaşarak işe koşuldular; yara sardılar, ilâç verdiler, destek oldular.

Ekipten bir doktor, tesâdüfen şahit olduğu bir hadiseyi şöyle anlatıyor:

-Havaların soğuk olması sebebiyle Van'daki depremzedelere giyecek gönderen bir yardımsever, yolladığı montun cebine kendi telefon numarasını yazarak şu notu iliştirmiş: "Geçmiş olsun kardeşim, ben de Gölcük'te senin şu an yaşadıklarını yaşadım. Maddi-manevi ne sıkıntın olursa bana şu numaralı telefondan ulaşabilirsin, hiç çekinme." Bu montu alan depremzede cebinden çıkan numaraya 3 gün sonra şu mesajı yollamış: "Allah razı olsun kardeşim. Şu an gönderdiğin montla ısınıyorum. Sana söz, bir gün sen düşersen ben de seni kaldıracağım."

Hâdise budur, fazlaca tafsili de gerekmiyor.

Biz eğer bir millet isek, birbirine insânî duygularla bağlı, ortak değerlere sahip organize olmayı becerebilen bir toplum olabilmişsek, içimizden biri düştüğünde öteki kolundan tutup kaldıracak, icabında sırtında taşıyacak; aşını-ateşini paylaşacak. Öyle de oldu hamdolsun, büyük imtihandan geçiyoruz, müteyakkız bulunalım, âgâh olalım. Tabii âfetlerin ilâhi bir mesaj taşıyıp taşımadığını tartışmıştık vaktiyle. İbret almasını bilene ikindi rüzgârının ağaç dallarındaki hışırtısı bile ilâhi haberdir, hattâ âyet. Deprem bize, kavmî asabiyetin hırçınlaştırdığı bir itiş-kakış esnasında birbirimiz için ne ifade ettiğimizi hatırlattı: "İnnemel mü'minûne" kavl-i celîlince biz kardeşiz ve kardeşlerin ara sıra kavga ettiği de olur lâkin birimiz düştüğünde öteki hiç karşılık düşünmeksizin yerden kaldıracaktır.

Karşılık dedim de zihnime takıldı: Hürriyet gazetesi, düzenlediği yardım kampanyasıyla alınacak konteynır tipi evlerin Erciş'te kurulduğu yere Hürriyet mahallesi adını vermiş. Asîl düşünce, fakat keşke kurum adı zikredilmeseydi diye düşündüm, öylesi daha vakur olurdu. Kezâ iki hayırsever kardeşin reklam olarak algılanmaması için, İstanbul'daki 155 dükkânın kira gelirini "sessizce" Mehmetçik Vakfı'na bağışladıkları haberinin manşetten iri iri gösterilmesi de kendi içinde çelişki taşıyor; ister istemez, "Sessizlik böyleyse..." demeden edemiyoruz. Haber değeri var, bunu anlıyoruz ama hayır sahiplerinin seçtiği "Mahviyetkârlık, meçhul kalmak arzusu" bu durumda güme gitmiş olmuyor mu?

Bölgeden güzel kareler yansıyor; Erciş İlçe Jandarma Komutanlığı'nın eratını, halkının hizmetinde gösterirken çekilen fotoğrafları MGK üyeleri birlikte seyrederken Cumhurbaşkanı gözyaşlarını tutamamış. Demek ki, nerede bir bölük askeri uygun adımda yürürken görünce gözleri sulananlardan biri olmakta yalnız değilim: Ahalimiz askeri evlâdı, yeğeni, oğlu gibi görür. Sıkıyönetimli günlerden hatırladığım çok dikkat çekici görüntülerden biri şuydu meselâ; sokağa çıkma yasağı var, caddelerde asker devriye geziyor; o esnada evinde yemeğe oturan vatandaş, kapısının önünde devriye gezen Mehmedi farkedince boğazından yemek geçmiyor; bir dürüm (Düremeç deriz biz ona) bir bardak çay, olmadı yarım ekmekle biraz peynir, illâ ki tutuşturacak eline. 12 Eylül Darbesinde bile aynı manzaraların yaşandığını biliyorum. Sokaktaki askeri başka, onların en üstte bir yerde darbe yapan âmirleri daha başka bir yerde değerlendirir ahalimiz; büyüktür ha.

En çaresiz ânında onu yanıbaşında görünce nasıl mutlu olmaz!

O fotoğraflardan içinde öpüp kalbime koyduğum bir kare daha var. Gölgeden belli ki, öğle namazı. Sakallı (ve üstelik) takkeli orta yaşlı bir adam, yolun hemen kenarındaki bir metrelik kaldırım bozması toprak zemine paltosunu sermiş bir güzel, giren vaktin hakkını edâ etmekte. Hemen sağında belli ki nöbet tutulan, kum çuvallarıyla tahkim edilmiş bir mazgal var; arka planda ise stadyum, bahçesine çadırlar kurulmuş dizi dizi...

Ki bu çerçeve anlatır bizi, resimaltına hâcet bırakmaksızın.

Kimse Yok mu? Elbette var!

Sonda söyleyeceğimi başta ifade edeyim: Kurbanla yaklaşacağız.

Hac Sûresi'nin 37. Âyetine bir kere daha eğiliyoruz: "Elbette onların ne etleri, ne kanları Allah'a ermez, velâkin ona sizden olan tekva erecektir, böyle onları size müsahhar kıldı ki size yolunu gösterdiğinden dolayı Allah'ı tekbir ile büyükleyesiniz, ve müjdele o vazifelerini güzel yapan muhsinleri."

Kurban felsefesi bundan daha güzel nasıl ifade edilebilir ki?

Rahmetli Elmalılı Hamdi Yazır'ın Kur'an'ın o mutantan ve kendine mahsus edâsını Türkçeye çok iyi yansıtan açıklamasını hatırlayalım, çünkü bazılarımız için kurban ibâdeti, dinî mâhiyetini ve Allah'a yakınlaşmak kasdını kaybetmeye, dünyevî bir edâ ile pek de mânâsı hakkında düşünmeden yerine getirdiğimiz bir ritüel hâlini almaya başladı.

Fethullah Gülen Hocafendi, bu sene mükellef olup da gücü yetenlerin bir yerine iki, hattâ üç kurban kesmesini, birini ailesine ve yakınlarındaki komşu ve fukaraya, ötekini güneydoğuya, sonuncusunu ise Somali'ye tahsis etmesini tavsiye etti. Bu anlamlı ve güzel hatırlatması için, milletin vicdânını aksettiren bu sese ne kadar teşekkür etsek azdır. Uzvumuzun güneydoğusu hamdolsun, Afrikalı mağdurlar mesâbesinde yokluk, kıtlık içinde değildir fakat memleketin

her yerinde olduğu gibi güneydoğuda da yardıma muhtaç insanlar eksik değil. Kaldı ki Hocaefendi'nin yardım faaliyetlerinde güneydoğunun ihmâl edilmemesine yönelik ikazı bu seneye mahsus özel bir jest değil; bildiğim kadarıyla yıllardan beri Kimse Yok mu Derneği aracılığı ile her yıl binlerce kurban güneydoğuya gönderiliyor.

Kalbimizin güneydoğusuna hiçbir surette muğber, kırgın veya sitemkâr değiliz. Terör hadiselerinden ötürü güneydoğulu kardeşlerimizi sorumlu tutmak, onlara incinmek aklımızdan bile geçmedi, geçmez. Bir anlık öfke ile bu fikri hatırlayanlara birilerinin çıkıp doğru istikameti hatırlatması gerekir; çok şükür aramızda böyleleri hiç eksik olmadı, olmayacak. Eldeki kıymetlerimizin kadrini bilelim. Bize yüksek İslâmî değerleri hatırlatanlara, unuttuğumuz görevleri işaret edenlere şükran borçluyuz.

Teröristlerle bölgenin mâsum ve mağdur ahalisini aynı şeymiş gibi gören kendini bilmezlerin yol açtığı hezeyanları bu vesile ile şiddetle kınamalıyız. Bilgisayar başında vatan kurtaran, etrafa Ulusalcı mesajlar karalayıp göndererek ucuz vatanseverlik taslayan bu çevreler, ne zaman yılgınlığa kapılsalar, "Bölelim gitsin, Türkiye'nin batısını AB'ye daha kolay alırlar, millî gelirimiz yükselir" şeklindeki saçmalamaları ile meşhurdur. Onlar toplumun gönlünü, kalbini ve ruhunu temsil etmiyorlar neyse ki.

Kimse Yok mu Derneği, 1999 Marmara depreminden sonra edinilen tecrübe ve ortaya çıkan ihtiyaç ışığında 2002 yılında Samanyolu Televizyonu bünyesinde kuruldu ve kısa zamanda uluslararası bir etki alanına kavuştu, 2004'te TV bünyesinden ayrılıp bağımsız statü kazandı. Bu tarihten sonra dünyanın neresinde, "Orada kimse yok mu, yardıma ihtiyacımız var!" diyen birileri varsa dernek yetkilileri, Anadolu'nun içlerinden aldıkları ivme ve destekle orada oldular. Endonezya (Açe), Pakistan, Filistin, Peru, Bangladeş, Darfur, Osetya, Myanmar, Çin, Gazze ve Haiti'ye insâni yardım götürdüler. Her yıl Ramazan ve Kurban bayramlarında düzenlenen kampanyalarla 60 civarında ülkenin yoksuluna ulaşıldı. Kimse Yok mu, ayrıca Âfet, Sağlık, Eğitim, Bayram, Bireysel yardım, Kardeş aile ve Afrika yardımı programları ile uzmanlık alanları oluşturup daha etkili hizmet vermek için kendini tazeledi, milletin itimad ve takdirini kazandı.

Bu dernek, toplumumuzun yüz akıdır; dernekte gönüllülük esasına göre hizmet yapan sayısını bilmediğim hayırsever gençler ve onların ağabeyleri ile iftihar ediyoruz.

Birileri, "Kimse yok mu?" diye feryad ettiğinde aramızdan birilerinin çıkıp sağına-soluna bakmadan, "Elbette var, biz ne güne duruyoruz!" diyebilmesi muhteşem bir şey. Keşke böyle hayır işlerinde bizzat çalışıp Allah'ın rızasını kazanmak hepimiz için mümkün olabilseydi... Derneğe fikir, emek ve gönül verenleri tebrik ediyorum: Hezâr gıbta onlara...

Hepimiz üç kurban, iki kurban kesemeyiz; bir kurbana bile gücü yetmeyenimiz çoktur fakat doğru ve güzel düşünmek, doğruya ve güzele yönelmek, birbirimize Hakk'ı tavsiye etmek, aramızda kardeşlik ve muaveneti pekiştirmek için zengin olmaya ihtiyacımız yok. Hangi

yönelişin daha değerli, takvâ bakımından daha kabule karîn olduğunu ise sadece Rabbimiz bilir.

Bayramınız kutlu olsun; insanlığımıza, İslâmlığımıza feyz ve irtifâ katsın inşallah.

2011

30 Kasım

Ne kravattı ama... Zaman Gazetesi

28 Kasım

Kaçınılmaz bir 'inkılâp' eleştirisi Zaman Gazetesi

28 Kasım

Kılıçdaroğlu için tek yol var Aksiyon Dergisi

27 Kasım

Zarif ama acımasız bir intikam şekli: Boykot Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

26 Kasım

Âfiyet olsun, yarasın! Zaman Gazetesi

23 Kasım

Askerlik konusuna kesin çözüm teklif ediyorum Zaman Gazetesi

23 Kasım

Neden Film Seyrediyoruz? Hayal Perdesi

21 Kasım

Basıldık, cürm-i meşhûd olduk! Zaman Gazetesi

21 Kasım

Avrupa Birliği üzerine karışık duygular Aksiyon Dergisi

20 Kasım

Milli takımdan soğumak Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

19 Kasım

İşte bu, işte bu, işte bu!.. Zaman Gazetesi

16 Kasım

Bedenime belki fekat rûhuma asla! Zaman Gazetesi

14 Kasım

Daima 'kuru' tutulması gereken üst değerler Aksiyon Dergisi

14 Kasım

O sayfa Zaman Gazetesi

13 Kasım

Yine çakı-bıçak meselesi ama bu son Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

12 Kasım

'Linç'in lüzûmu yok! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

09 Kasım

'İlmihâl arsızı' olmak... Zaman Gazetesi

07 Kasım

Soğanlı kavurma, yanına sodalı ayran... Zaman Gazetesi

07 Kasım

Güzel şehirler için elde üç nalla bir atımız kaldı Aksiyon Dergisi

06 Kasım

Dünyaca meşhur Türk çakısı! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

05 Kasım

Nur sineması Zaman Gazetesi

02 Kasım

Mis gibi teori, basit bir gerçekle karşılaşırsa Zaman Gazetesi

Mis gibi teori, basit bir gerçekle karşılaşırsa

KCK nedir? Bir fikir ve edebiyat kulübü mü, Ölü Şairler Cemiyeti mi, bir yardım ve sosyal dayanışma derneği mi; nedir? KCK'yı kuranlar bu kuruluşun adını "Kürdistan Halklar Konfederasyonu" olarak açıklamışlar; Kürtçe açılımı, "Koma Civaken Kurdistan". Yoruma gerek yok, bizim KCK'dan ne anladığımız değil, bizatihi kendilerinin nasıl tarif ettiğini esas almalıyız.

Bu örgütün lideri Öcalan, yürütme konseyi başkanı Murat Karayılan, onun yardımcısı Cemil Bayık, Halk savunma merkezi başkanı Duran Kalkan... Bu isimlerin kültürel faaliyet için bir arada zikredilemeyeceği gayet açık. Hangi eylemleri planlayıp uyguladığı, başkaca neler yapmak istediği konusunda ön bilgilere dayalı tahminlerde bulunabiliriz ancak; gerçek mahiyeti şu günlerde sürdürülen adli soruşturma sonucunda ortaya çıkacak. İşte bu gayretler kapsamında İstanbul'da 50 civarında zanlı gözaltına alınarak adliyeye sevkedildi. Dün itibariyle üçü serbest bırakılmış, 47'si ise örgüt kurmak, yönetmek, üye olmak ithamıyla tutuklanma talebiyle nöbetçi mahkemeye sevkedilmişti. Herhalde siz bu satırları okurken mahkeme kararını açıklayacaktır.

47 zanlı meyanında özellikle ikisi, hamiyetperver matbuamızın pek ziyade "Sulh-ı münferid"çi, pek ziyade rakîk yazarı tarafından, diğer zanlılardan âdeta şefkatle izole edilerek himâyeye uğradı; bir nevi "diğerlerini bilmeyiz fakat bu iki kişi böyle şey yapmaz, temiz insanlardır, kefil oluyoruz" demeye getirildi; hattâ bazıları, "Daha neler, böyle saçma-sapan ithamlarla davaların cılkını çıkarıyorsunuz. Ergenekon, Balyoz, Odatv davalarında da buna benzer şeyler yapmıştınız, artık lütfen yapmayın" meâlinde kanaatler belirtiyorlar. Eğitimci, yayıncı ve entelektüel geçmişleri gözönüne alındığında bu iki ismin KCK gibi mâhiyeti meşkûk bir teşkilatta bulunmaları ilk elde garip görünüyor fakat bu süreci en sahici şekilde aydınlatacak olan da mahkeme kararı değil midir? Bu durumda, "Diğerlerini bilmeyiz ama bu iki dostumuz böyle şeyler yapmamışlardır" yollu kanaatler, mahkemeyi vicdâni bakımdan baskı altına almak anlamı taşımıyor mu?

Temenni olunur ki sadece bu iki isim değil, diğerleri de mahkeme önünde aklanırlar; suça karışmadıkları açıklanır, o başka mesele. İnsan ister istemez arkadaşlarını daha gözaltı safhasında alelacele savunmaya başlayanların vaktiyle "Sadece partili olmak yetmiyor mu, KCK gibi nerede başlayıp nerede bittiği, kim tarafından yönetildiği ve hangi maksada hizmet

ettiği bilinmeyen bir yapılanmada ne işiniz var?" diye ikazda bulunup bulunmadıklarını da merak ediyor. Ayrıca şahsen merak ettiğim bir başka husus, teâvünperver ve müşfik kalemlerin suç örgütü, suç, suça aslen ve fer'i iştirak gibi kavramlar hakkında ne türlü bir içtihat geliştirdikleridir. Yazılanlara bakılırsa bazı seçkin insanların havada, karada, denizde veya herhangi bir ortamda kesinlikle suç işlemeyecekleri gibi bir kesin öngörü inşa edildiği farkolunuyor. Aklanmaları ihtimâlini bir kere daha temenni edelim ama ya, deliller güçlüyse, yani o mis gibi teori basit bir gerçeğe kurban giderse ne olacak?

Benim nâçizâne teşhisim şudur; gerek BDP ve gerek KCK içinde ılımlı, toplumda barışçı tavırları ile tanınmış ve iyi intibâ bırakmış insanların bulundurulması, onların "Dâvâ"ya fikrî ve politik katkılar vermesinden ziyade vitrini zengin ve sempatik göstermek ve şekilde de görüleceği üzere zor durumlarda basın ve entelektüel camianın desteğini yedekte bulundurmak endişesinden kaynaklanıyor olabilir. Neticede üyelikleri kendi rızalarına bağlı olduğu için kendi bilecekleri iştir ama şu kadarını peşinen söyleyebiliriz: Bir kişinin entelektüel, eğitimci, yayıncı, gazeteci kimliği, onun bilumum suç isnatlarından ebediyyen "berî" tutulacağı mânâsına gelmez. Yeni içtihat icadına lüzum yoktur. Neticede KCK zanlılarını, KCK'nın teşkil ettiği halk mahkemeleri değil, o beğenmedikleri Cumhuriyet'in adliyesi yargılayacak.

Kendilerine bırakılsa, hangi yargı sistemini tercih ederlerdi acaba?

Nur sineması

Vaktiyle aynı ismi taşıyan başka sinemalar da vardı herhalde Anadolu'da; bizim Nur Sineması orduevinin arkasında, eski hapishane binasının önünde uzanan ve Sivas Lisesi'ne çıkan yolun sağ tarafında büyükçe bir bahçeydi, daha doğrusu açık hava sineması.

Öğleden sonraları, şehrin mecburiyet caddesinde bütün sinemaseverlerin tanıyıp bildiği "Jet" lakaplı bir abi gür sesiyle, bazen bir faytonun sürücü mahallinde, bazen düpedüz piyâde, göğsünde ve sırtındaki film afişleriyle akşam matinasının reklâmını yapardı, "Ölmeyen Aşk, bu akşam Nur Sineması'nda..."

Perşembe günü akşamı "Nur sineması" kavramını bana yeniden hatırlatan bir filmin gala gösterisini seyrettim: "Allah'ın Sâdık Kulu".

Bu film, mensuplarının "Hizmet" diye isimlendirdiği topluluğun, nâm-ı diğer -ki yiğit lakabıyla anılır- "Cemaat"in filmi. Nasıl yani diyeceksiniz? Şöyle: Filmin konusu Bediüzzaman Said Nursi'nin Barla sürgününü anlatıyor. Film 3 boyutlu animasyon tekniğiyle tamamen Samanyolu yayın grubunun bünyesinde çalışan grafiker, ressam, yönetmen ve teknik elemanlarının teşkil ettiği bir çekirdek kadronun katkısıyla 4 yılı aşkın bir zaman süresinde tamamlandı. Filmin yapılması için başlangıç ilhâmını ve fikri desteğini Fethullah Gülen Hocaefendi verdi. İşin başlangıcında temel seviyede teknik bilgi ve çokça hevesin

dışında "Animasyon" işinde geçmişi olmayan gençler, karşılaştıkları teknik müşkülleri filmi çizerken, şahsiyetleri modelleyip hareketlendirirken aştılar. Hikâye ve senaryo, vaktiyle Bediüzzaman'ın yakınında bulunmuş şahsiyetlerin hâtıraları, tasvirleri ve yakınlarına anlattığı müşâhedelerle kaleme alındı. Dolayısıyla bu film, "Cemaat"in sinemaya bakışını, yaklaşımını, beklentilerini ve tabiatıyla sinema estetiğini işaretleyen bir öncü çalışmadır ve temsil ağırlığı yüksektir. Bu bakımdan "Nur Sineması" nitelemesi yerini buldu diye düşünüyorum.

Filmi seyrettikten sonra -dürüst konuşmak gerekirse-, şahsi beklentilerimin üzerinde buldum. Ne var ki Amerikan sinemasının beylik kalıplarına, ritmine ve aksiyon hızına alışkın genel sinema seyircisi bu hükmü paylaşmayabilir; çünkü film genel sinema seyircisinden ziyade, Bediüzzaman'ı seven, daha yakından tanımak isteyen ve şahsiyetine dair ayrıntı özelliklerini merak eden muhibler, yani sempatizanlara hitab etmesi maksadını taşıyor olmalıdır.

"Nurcu"ları anlamak için bu filmi seyretmek lâzım; eğer anlamak muradı varsa tabii...

Beni çocuk gibi sevindiren asıl husus, filmi yapan gençlerin, Türkiye'de hiçbir ekibe nasib olmayan bu benzersiz teknik sinema tecrübesini yeni filmler için kızağa koyması için gerekli cesareti kazanması, takdir görmesi ve yüreklendirilmesidir. Bildiğim kadarıyla bu uzunlukta bir başka animasyon filmi hazırlanmadı Türkiye'de. Animasyon sineması, rüyâlarınızı bile beyazperdeye taşıma imkânı veren harikulâde bir teknik; elbette emek yoğunluğuna dayalı, elbette fevkalade sabır ve işçilik isteyen, elbette pahalı bir teknik. Bu teknik yardımıyla aslına uygun şekilde canlandırılamayacak karakter, dekor, kostüm ve mekân yok. Yeter ki hayâl edilebilsin, yeter ki konu hakkında etraflı bilgi temin edilebilmiş olsun.

İsimlerini tek tek sayamayacağım genç arkadaşlarımı yürekten tebrik ediyorum; aynı işi yapan yerli ve yabancı meslektaşlarına nisbetle daha çok çalışıp, daha az kazandılar, süreç esnasında birbirlerini yetiştirerek "Türkiye'de bir ilk"e imza koydular. Nur Sineması da zaten böyle bir şeydir. Son ürün itibariyle profesyonel, fakat ondan önceki safhaları bakımından gönül işi bir sinemadır; her mânâda gönül işi.

Onlardan meselâ bir Pixar kalitesinde iş beklemenin haksızlık olduğunu biliyorum ama dilerim ki "Allah'ın Sâdık Kulu"nu hemen başka projeler izlesin, ekip büyüsün, kendi yağıyla kavrulur kıvama gelsin ve râyici yükselsin.

Fethullah Gülen'e, gençlere yeni ufuklar açtığı bu ilerici ilham için şahsım adına teşekkür ediyorum; o temenni etmese bu film olmazdı.

Haydi Türkiye, bu akşam ve bütün bayram boyunca Nur Sineması'nda: Allah'ın Sevgili Kulu!

Dünyaca meşhur Türk çakısı!

Yok öyle bir şey! Ama siz bana yine de bir solukta, hiç düşünmeden şöyle sıradan bir yerli çakı markası söyleyebilir misiniz?

Hafif tertip Sürmene bir tarafa, söyleyemezsiniz çünkü yoktur.

Lâf tarih felsefesine gelince göçebe bir milletin evlâtları olduğumuzu, hafifçe övünerek söylemeyi biliriz ama... Göçebe dediğin belinde, cebinde, eyerinde bıçakla gezen adamdır halbuki. Bizim bir milli çakı konseptimiz bile yok yahu!

Savaşçı, dövüşken bir millet olduğumuz da efsâneleşmiş bir müteârifedir; adama sorarlar, "Madem savaşa, dövüşe bu kadar meraklısınız, tarihi derinliğe sahip silahınız hangisidir; hangi silahınız tarihle ve toplumla özdeşleşecek, marka olacak kadar tanınmıştır?" sualine verecek cevabımız da yok! Yatağan kılıcı hariç, o noktada da kem-kümden gayrı sözümüz olmaz. O meşhur efsânevi eğri Türk kılıcının mostrası (yani örnek alınabilecek prototipi, boyutları, malzeme standartları) yoktur. Müzelerde kılıç mebzûl fakat, markalaşmış bir kılıcımız yok.

Vaktiyle "Şam çeliği" adıyla mâruf (Damascus steel) bir metalden bahsedildiğini şöyle böyle duymuşluğumuz var; "Nedir bu?" merakıyla internet araması yaptığınızda karşınıza muhtemelen bir Rock topluluğu olduğunu sandığım grubun albümü çıkıyor. Tarih, kendi tarihinin câhili bir toplulukla böyle istihzâ eder işte!

Sokaktan bir okul talebesi çevirip sorunuz: "Japonların dünyaca meşhur kılıcının adı nedir?" diye, büyük ihtimâlle doğru cevabı bilecektir: Katana. Sitelerde Katana'nın nasıl yapıldığına, hangi cinsinin hangi mağazada kaça satıldığına dair araba yüküyle bilgi, fotoğraf ve video bulacaksınız. Uzağa gitmeye hâcet yok; hediyelik eşya satan Türk dükkânlarında bile çakma Katanalar sergileniyor boy boy. Birileri alıp evinde şöminenin üstünde sergiliyor olmalı! Ah canım Türkiyem benim...

Unutmadan ilave edeyim, Katana'ya ilâveten Ortaçağlarda Haçlı silahşörlerinin kullandığı düz namlulu, fiyakalı kakmalarla bezeli imitasyon kılıçlar da dükkânlarımızda müşteri bulabilmektedir. Söylediklerimin doğru olup olmadığını anlamak için Bursa'da Şehreküstü semtinde sadece bıçak satan mağazalara şöyle bir göz atabilirsiniz meselâ.

Bu yaştan sonra Osmanlı kılıcı edinip gazâya çıkacağımız filân yok yârenler, sâkin olunuz; burada kültür tanıtımına (propoganda da diyebiliriz) katkıda bulunan hediyelik, imitasyon (taklit) hediyeliklerden bahsediyoruz. Şöyle tam kararında ve ölçülerinde imâl edilmiş, zarif bir işçilikle kınlanmış eğri bir Osmanlı kılıcını duvarınıza asıp, çocuğunuza, "İşte bu Türk kılıcıdır yavrum; dünyaca meşhurdur" demek istemez miyiz?

Osmanlı yaylarını eski standartlarında ve kalitesinde üreten okçuluk grupları ve meraklıları var. Türk kılıcına niçin sahip çıkılmaz bilmiyorum. Bu işi kültür bakanlığına bırakmadan meseleyi omuzlayacak babayiğitler aranıyor anlayacağınız...

Şimdi yeniden başa dönüyoruz. Markalaşmış bir Türk çakısından bahsediyorduk. Evet, neyse ki böyle bir markamız var: Sürmene çakısı. Piyasada bu isimle satılan hayli kaliteli çakılar da mevcut (ama bana fiyatları abartılı geldi biraz) iki şeyi eksik ama: İlki, marka intibâını pekiştirecek etkili bir logosu yok; ikincisi tanıtımı eksik. Bu ürünlerin web sitesini bile bulamadım meselâ. Gönül istiyor ki marka adını taşıyan şıkır şıkır bir web sitesi olsun, içinde katalogu, ürün bilgileri, fiyatları bulunsun. Çakının özellikleri anlatılsın. İkincisi ise güzel ambalaj. Meselâ bir kutu veya orijinal, markaya mahsus bir kılıf...

Bıçağıyla meşhur illerimiz vardır; ilk hatırladıklarım Sivas, Bursa vb... Benzer üç bıçağın arasına koysanız, sıradan birisi hangisinin Bursa veya Sivas bıçağı olduğunu bilemez. Aynı sebepten: Marka haline gelememek, standart koyamamak, hâlâ yüzyıllarca evvel olduğu gibi tek tek çakıyı-bıçağı yapan ustanın el maharetine dayalı üretimi sürdürmek ve kurumlaşamamak. Vaktiyle "Sivas bıçağını, çakısını dışarıya tanıtmak için evvela üretim süreci yeniden tasarlansa, standartlar, boyutlar, kalite tesbit edilse" diye bir şeyler söylediğimi hatırlıyorum ama muhtemelen kimsenin olmadığı bir odada kendi kendime söylenmiş olmalıyım ki bu yazı için araştırma yaparken internette şöyle bir fotoğrafla karşılaştım: Hilâfsız bir metre boyunda döner bıçağı kadar uzun, ondan daha enli, Safari kılavuzlarının belinde taşıdığı palalara benzeyen bir namluya takılmış, -sıkı durunuz- dalıyla budağıyla kocaman bir geyik boynuzu. Altında şöyle yazıyor: Sivas bıçağı. El insaf!

Biliyorum, bıçakçı esnafı, el tezgahından daha kaliteli ve ucuz üretim yapan fabrikasyon bıçaklar karşısında çaresiz; bıçakçıların her biri, "Mesleğin revacı kalmadı, çırak bulamıyoruz, hammadde pahalı" diye yakınıyor haklı olarak. Bu durumda ne yapmalı bilemiyorum; aklıma şöyle bir çare geliyor. Tanıtım ve kültür hizmetlerine yatırım yapan bir firma, bir basketbol takımına sponsorluk için harcadığı paranın yarısını bu konuyla ilgili araştırma-geliştirme projesine harcasa, esnafa yönelik kısa süreli bir eğitim ve yönlendirme programı hazırlasa, ardından ürüne kalite ve malzeme standartı tesbit edip dünyanın bütün hediyelik eşya mağazalarına Sivas bıçağı, Bursa çakısı, Denizli yatağanı vb. diye pazarlasa olmaz mı? Pekâlâ olur, âlâ olur. Hem şehir ekonomisine, hem Türk kültürünün tanıtımına, hem de şirket bilançosuna katkı.

Denizli'nin Yatağan'ı deyince biraz duralım: Yatağan türü kılıç (daha doğrusu saldırma), tarihi kökleri pek eskiye giden, kendine mahsus eğri formuyla markalaşmaya en müsait tarih yâdigârı. Son derece yüksek estetik değerler taşıyan bir silâh. Bundan on sene kadar önce aziz dostum Denizli Valisi Hasan Canpolat'ın göndermek nezaketinde bulunduğu imitasyon Denizli yatağanını hâlâ evimin en tumturaklı yerinde sergiliyorum. O kadar memnun

olmuştum ki o hızla, yatağana bir tahta-meşin karışımı bir kın bile yapmıştım. Denizli'de yatağan üretimi hâlâ yapılıyor ve turistik eşya olarak değerlendiriliyor. Denizli yatağanının bana göre eksiği, tanıtım ve ambalaj (kın ve kutu) sıkıntısıdır (Yatağan kınla taşınmaz, bel kuşağında çıplak taşınır, biliyorum fakat...); ayrıca boyutlar konusunda bir standart tesbit edilmesi gerektiği zannındayım. Meselâ bende mevcut yatağan olması gerekenden uzun ve ağırdı. Bu problemler kısa zamanda halledilir ve tez zamanda öyle bir noktaya gelinebilir.

Gönlüm ister ki, Denizli'yi ziyaret edip de bir Yatağan edinmeden dönenlere insanlara yakın çevresi garip nazarla bakmaya başlasın...

_Bayramınızı tebrik ediyorum efendim. Bu çakı-bıçak meselesinde söylenecek çok söz var; nasipse yine devam ederiz. _

Güzel şehirler için elde üç nalla bir atımız kaldı

Erciş depreminin öğrettiklerini bu defa unutmayalım; aktif deprem kuşağı üzerinde yaşamaya mecbur oluşumuzu, bu defa olsun fırsata çevirmeyi başarabilmeliyiz.

Depremden sonra Başbakan'ın gösterdiği siyasi kararlılık ümit vericiydi; her büyük deprem sonrası yaşadığımız, "Bu defa dersimizi aldık; bir daha hiçbir şey eskisi gibi olmayacak" enerjisini şimdi vakit kaybetmeden işe dönüştürmek gerekiyor. Başbakan'ın tavrı önemli çünkü şehirlerin yeniden düzenlenmesinin ve binalara depreme dayanıklı yüksek standartlar getirilmesinin önündeki en büyük engel, vatandaştan fedakârlık talep edilmesinin siyasi bakımdan oy kaybına sebep olacağı yolundaki beklentidir. Evet, altyapı meselelerine eğilmek, seçilmiş her yönetim için yüksek risktir çünkü altyapı hizmetleri görünmez, kısa vadede olumlu tesirleri hissedilmez ve seçmen kitlesi genellikle bu gibi yatırımları hoşnutsuzlukla karşılar.

Eğer başkaca umulmadık acil gündem maddeleri Başbakan'ı kararlılığından caydırmazsa sadece depreme dayanıklı binalar hususunda değil, güzel şehirlerde, güzel meskenlerde barınmak konusunda olumlu mesafeler alabiliriz. Şehirlerimiz pekâlâ Batılı ülkelerde gördüğümüz estetik seviyesi yüksek, sağlam ve insanca yaşamaya elverişli bir görünüşe kavuşabilir. Sonuç itibariyle, imarsız kamu arazileri üzerine kaçak yapı yaptırıp kısa yoldan köşeyi dönmeyi amaçlayan kapkaççılar hariç tutulursa hepimiz birer kiracı veya ev sahibi olarak meskene, Batılıların harcadığı kadar, hatta ondan belki daha fazla para harcıyoruz. Daha iyi şartlarda iskâna sahip olmanın finansmanını ödedik, ödüyoruz. Bizde eksik olan iki şey var: İlki, herhangi bir siyasi iktidarın, kısa dönemde karşılaşacağı homurdanma ve hoşnutsuzlukları göğüslemek pahasına elini taşın altına koyma kararlılığını göstermesiydi. İkincisi ise şehircilik uygulamalarının nihai safhasında belimizi büken estetik fukaralıktır.

Estetik fukaralık veya görgüsüzlükten ne kastettiğimi anlatmak için kelimelere ihtiyaç yok, sadece yeni bir bakış açısıyla şehirlerimizin hâline göz atmak yetişir. Sağlam ev yapmayı artık öğrendik sayılır da güzel evlerde oturmak konusunda almamız gereken mesafeler var. Bizde toplum genellikle satın alıp oturacağı meskenin iç taksimat ve döşemesine dikkat kesiliyor; son zamanlarda ortak kullanıma mahsus park, bahçe, toplantı salonu, otopark gibi ayrıntıları da hesaba katmayı başardık ancak hâlâ teknik adamlardan ve yüklenici firmalardan "iyi mimarlık ürünü" talep etmeye hakkımız bulunduğunu hatırlayabilmiş değiliz. Son aylarda özellikle tatil günleri gazetelerin sayfalarını dolduran birbirinden tumturaklı mesken reklamlarını alıcı bir nazarla gözden geçiriniz; bu reklam metinlerinde ve fotoğraflarında bize "farklı ve şu anda yaşamakta olduğumuzdan daha yüksek bir hayat tarzı" sunuluyor ama daha iyi mimarlık vadedilmiyor. Çok katlarla yükseltilmiş, sekizinci onuncu katlarında veya teraslarında plastik çiçek bahçeleriyle süslenmiş meskenler bize iyi komşuluk, çocuklar için daha güvenli ve dengeli bir yetişme ortamı, dayanışma vermiyor. Hemen hepsine, "Artık sıradan bir evde oturmak zorunda değilsin, hayat standartlarını yükselt ve borca girmekten çekinme, biz sana yardımcı oluruz" mesajı var.

Bu mesajı reddetmeliyiz çünkü aradığımız çözüm, tam boy gazete sayfalarını dolduran cicili-bicili, havuzlu-saunalı sitelerde değildir. Bunun tam aksine biz merkezî yönetimden, belediyelerden ve inşaat firmalarından şehrin çevresine doğru yayılmış, en çok iki katlı, bila istisna bahçeli ve müstakil otoparklı, aralarında elverişli komşuluk mesafeleri bulunan debdebeden uzak, ehven fiyatlı, sağlam ve zevkli bir mimarlık endişesinin izlerini gösteren şık meskenler talep etmeliyiz. Parasını ödemeye çoktan razı olduğumuz bir ürün hakkında kalitede daha azına rıza göstererek aslında lüzumsuz bir kanaatkârlık sergiliyoruz.

O berbat ismiyle "Kentsel dönüşüm" projeleri yurdun hiçbir yerinde engellenmemeli, tam aksine başta siyasi partiler, mahalli idareler, meslek odaları ve sivil toplum kuruluşlarınca desteklenmelidir; bu projeler, yapısı gereği şehirlerin yeniden biçimlenmesine imkân verecek belki tek çare olarak görünüyor. Düzenlenmesinde aksaklık varsa eleştirmeli ama ana fikri tutmalıyız.

İktidarın muhtemel oy kaybına rağmen şehircilikte radikal kararlar almaya razı oluşu, üç nalla bir at kadar değerli; kalan tek nal toplumun talep ve desteği. Daha iyi şehirlerde, mahallelerde, sokaklarda ve evlerde yaşamaya lâyık olduğumuza inanıyorsak biz de elimizi taşın altına sokalım artık.

Soğanlı kavurma, yanına sodalı ayran...

"Ağzını büzüşünden Ömer diyeceği belliydi" diye bir söz var, Gaziantep yöresine ait olmalı; Mehmet Barlas'ın sıkça kullanmasından öyle olduğunu çıkarıyorum ki bu söz Anayasa Uzlaşma Komisyonu'nun vücut dilini tasvir etmek için hayli elverişli görünüyor.

Ağızlarında akide şekeri dolandırıyormuş gibi dudak hareketleri yapmalarından, "Nemize gerek yeni bir anayasa, eskisinin suyu mu çıktı?" demeye hazırlanıyorlar ama kimse komisyonda huysuzluk yapan parti görüntüsü vermek istemediği için şimdilik sadece ağız büzmekle yetiniyorlar. Yanılmayı çok dilerim ama...

Dünün gazetelerine göz atıyorum; çoğu "Kurban etiyle hangi yemek yapılır, kavurma yapma teknikleri nelerdir, kurban etini fazla kaçırmayın ha!" şeklinde yemek magazini haberleri ile okuyucularına gülücük yaparken, adı lâzım değil bir başka gazetemiz, "İyi şarabı markasına değil, yılına bakarak seçmeli" makamında farklı bir perspektif sunuyor ve ekliyor: "Vasat bir yılın Petrus'u yerine, iyi bir yılın Bordeaux'sunu tercih edin". Niçin diyecek olursanız Türkiye'de bu inceliği birçok kişi bilmiyormuş da ondan... Efendim bilmemek değil öğrenmemek ayıp derlerdi hocalarımız. Mahcup fakat meraklı nazarlarla bu "Hayat tarzı" dersinden hisseler çıkarmayı sürdürüyoruz: "Kırmızı şarabın zengin kimyasal yapısı kırmızı etle daha iyi uyum gösteriyor. Bu yüzden örneğin ızgara yapılmış karabiberli bir steak'le yoğun polifenollü güçlü bir Cabernet Sauvignon iyi gidecektir, ancak, farklı sos ve pişirme şekilleriyle başka bir şarap tercih edilebiliyor. Tatların birbirlerini dengelemesi gerek."

Tamam cahilim, agresifim, meraklıyım ama bu kadar incelikli ayrıntıyı bir arada tutacak kafa yok ki bende? Kırk yıl geçse mübarek kurban etine hangi müskirâtın iyi gideceğini, banâl kaçmayacağını öğrenemeyeceğim. Neyse ki aramızda birilerinin, bayramın ilk gününde şarap kültüründen dem vurabiliyor olması acımızı hafifletiyor! Bizim bildiğimiz eti kendi yağıyla kavurur, ekmeğin arasına yatırıp dürüm eder yersin. Yanına da mevsimine göre gâhi taze soğan, gâhi kuru soğan. Lâf arasında favorim kuru soğandır, yanına da ev yapımı ayranı tavsiye ediyorum; bütün etli, tuzlu, hamurlu yiyeceklerle fevkalâde iyi gidiyor; mükemmel bir uyum. Ayran deyince aklıma geldi, katılımcı ve demokrat bir yaradılışta olduğum için paylaşmadan edemiyorum: Ayrana su yerine sade soda katılması, atalarımızın tâ Orta Asyalardan yayıkla getirdiği bu eşsiz meşrûbata doyumsuz bir boyut, eşsiz bir aroma derinliği katıyor; böyle tarifleri Oktay Usta'dan bile duyamazsınız coştum bir kere: Sodalı ayrana bir tutam kaya tuzu atmakta fayda var ve nihâyet bu fantastik karışımı yarım çorba kaşığı limonla taçlandırıyoruz. Deneyiniz, pişman olmayacaksınız, garanti veriyorum (Tansiyon hastaları tuz faslını es geçebilirler!)

Madem işi dedikoduya vurduk, bu günlerde işsiz kalması, basınımızın haylice bir kısmını fena halde geren enkırmenimizin, eski patronuna karşı sitemkâr lâflar etmesine de değinmeliyiz lâkin bakınız, şu enkırmen kelimesinden hiç hoşnut değilim. Meseleyi TDK'ya bırakırsak, ortaya ne türlü mizah malzemesi karşılıklar çıkaracaklarından emin olmadığım için bu sorumluluğu uhdeme almak lüzumu hissettim. Teklif edeceğim karşılık, "Haberkıran"dır. Bu isabetli keşfimi, bana "Sahipkıran" kelimesinin ilham ettiğini saklayıp gizleyecek değilim. Sahipkıran, güçlü ve üstün hükümdar mânâsına geliyor. Haberkıran'a ise, ana haber bültenini hazırlayıp sunarken, kaş ve göz işaretleriyle, mimikle, özel ses vurguları ve tonlamaları ile

verdiği habere ayrı bir mânâ, farklı bir derinlik ve esans katan kişi karşılığını münasip görüyorum ki bu şekilde haberin kolunu kanadını kıran, olduğundan farklı bir mecrâya koyan sunucular artık ecnebî bir tâbire mahkûm kalmayacaklardır.

Ha, ne diyordum; ünlü haberkıranımız, sanki eve ekmek, süt götürmek, iaşesinden mahrum kalmak neviinden bir talihsizliğe uğramış gibi sızlanıp feryad etmekte; ona eski geliriyle mütenasip yeni bir haberkıranlık mevkii ihdâs edemeyeceğimize göre, "Nerede bu devlet, nerede pijamalarım?" dememeli, pamuk elleri cebe atmalıyız; gün dayanışma günüdür efendiler.

Deridir, ettir...

'İlmihâl arsızı' olmak...

"Tekbiir" başlıklı yazıya konu teşkil eden "Âlâ" dergisini hatırlayacaksınız; dergiye ilham veren ve İngiltere'de yayınlanan Emel dergisinin adını yanlış zikrettiğim için bir hayli düzeltme notu aldım. Radikal'e güvenerek "Elem" yazmış, hattâ "Elemin zikri de başka elemdir" diye felsefe bile yürütmüştüm halbuki! Mis gibi metafor elimde kaldı. Doğrusu Emel'dir ve bu önemli düzeltmeyi yapan okuyucularıma şükran borçluyum.

Diyeceksiniz ki, ha Elem, ha Emel; ne fark eder?

Yanlış yanlıştır ve düzeltilmelidir ama bu tâlî bir hata; meselenin özüne doğrulmuyor, kenarından sıyırıp geçiyor. Özü şuydu: Hem vâriyet, hem Müslümanca dindarlık birbiriyle kaabil-i te'lif şeyler midir? Ol bâbda henüz bir gelişme olmadı fakat bir başka okuyucum, eksik olmasın internet üzerinden etraflı bir tarama faaliyeti yürüterek derginin benzerlerini Batı ülkelerinde yayınlayan kişi ve kurumlar hakkında ilginç bulgular elde etti. Sonuç şöyle; bu dergileri destekleyenlerin çoğunluğu İslâm'la pek âlâkası olmayan kurumlar. Bünyelerinde ise bizim ılımlı bir tâbirle "naylon müçtehitler, reformcu ablalar" diyebileceğimiz Müslüman hanımefendiler yer almaktaymış. Hâsılı, her hâdisede komplo teorisi arayan şüpheci arkadaşlar açısından bereketli bir mevzuu gibi görünüyor. Ben işin komplo kısmıyla ilgili değilim ve meselenin derûnunda komplo olduğunu da sanmıyorum. Velev ki bazı Müslüman olmayan kuruluşlar, Müslüman kadınların şıklığını, yüksek hayat standartlarında yaşayıp dünya nimetlerinden istifadeyi kendilerine dert edinmiş olsunlar; arkalarında hemen bir Arabistanlı Lawrence aramam; Lawrence'lere kulak kabartan Müslümanlara dikkat kesilmeyi tercih ederim. İsterim ki, bu kabil şüphe ve endişeler, bize ait ve bize dair bir meseleyi gayrimüslimlerin üzerine yansıtıp nefsimizi temize çıkarmaya medâr olmasın. Neticede eloğlunun fendi bitmez, biz kendi hânemize bakalım...

"Öz" hâlâ oradadır ve cevabını bekliyor. Şudur: "Helâlinden çalışıp kazandım, fıkhî ölçünün de üzerinde sadakamı veriyorum; bazı dünya nimetlerinden istifade etmek hakkımdır" diye düşünüp öyle davrananlar açısından mesele kapanmış sayılır mı?

Buradan sonrası, İslâmî ilimler (Dikkat bilim filan değil ha) sahasında uzman kişilerin konuşması gereken bir yer. "Dünya nimeti nedir, hangisinden ne derece istifade edilir, Müslüman zenginlerin vicdan sızısından tamamen kurtulmak için daha daha neler yapması lâzımdır" yollu birbirini tetikleyen sualleri onlar irdeleyip konuşacak. İnsanları müphem aralıklarda bırakıp "İlmihâl arsızı" haline koymamak lâzım. İlmihâl arsızı şu demek: Çözüm yolu gösterilmeyen meselelerin küçük kayıtsızlıklarla geçiştirilerek daha büyük inkârlara ve vurdumduymazlıklara yol açması durumu. Meselâ salâtın anlamı üzerine derin düşüncelere dalan plastik mütefekkirlerimizin, bir zaman sonra "Vecettü, vecettü!" nidâsıyla silkinerek, "Aslında namaz kılmaya gerek yok erenler, biz zaten her an salât-ı daim üzreyiz" diyerek düpedüz namaz mükellefiyetinden sıyrılmaya kalkışması, bana göre bir İlmihâl arsızlığıdır ve bu hafifseme tarzı üzerinden taş sektirerek yeni bir din icat etmek bile mümkündür.

Fakihler cevap vermeliler: Adam zengin ve Müslüman. Cipe binemeyecek mi? Ailesiyle lüks bir otele, pahalı bir lokantaya gidemeyecek mi; inançlı hanımların kalabalık yerlerde hem mütesettir bulunma, hem de güzel görünme hakları yok mu? "Görünmek" bu kadar vebâlli, muhâtaralı bir eylemse, bazı Müslümanlar niçin deli gibi çalışıp para kazanarak neticede "Kamuda görünür hale gelmek" için kendini helâk ediyor? Onları, "Hem zenginleşmişsin hem de hayat tarzını değiştirmeye kalkışıyorsun; yumurtadan mı çıktın be Müslüman?" diyerek ne kadar baskı altına aldığımızı fark etmiyor muyuz ve bu baskıyı tesis ederken haklı mıyız?

Benim cevabım var ama kimseyi memnun etmez, üstelik durup dururken düşmanlık celbedeceği için topu kafamda birkaç kere sektirdikten sonra yumuşatıp muz orta sertliğinde fıkıh erbâbına havale ediyorum, neme lâzım?

Ha, cip filan almıyorum; yok öyle bir şey!

'Linç'in lüzûmu yok!

Biz Hakkı Devrim'i iyi bilirdik; tanışıklığımız bir telefon muhaveresinden ibaretti. Geçenlerde duydum, gazetesindeki işine son verilmiş.

Samimi olarak üzüldüm, velâkin hiçbir mahkeme, hiçbir kadıya mülk değil; hele basın dünyasında yılların beraberliğine dayandığı için yıkılmaz gibi görünen kıdemiyetlerin, aslında su kabarcığı kadar metâneti vardır. Belki de bu hâdisenin tesiriyle olsa gerek bir bayram gecesi katıldığı televizyon programında -hakikaten- maksadını aşan birtakım elfâz-ı galât sarfında bulunmuş. Kayıtları bulup 20 dakikalık kısmını seyrettim. "Söylediğine, söyleyeceğine pişman oldu" tâbiri vardır ya; aynen öyle bir hâl. Sohbet esnasında hani, herkes birbirinin ağzından lâf alarak bir şeyler söylemeye çalışır, biraz da "Biz de bu meselelerden anlarız; bizim ol fende çok tahkîkımız itkaanımız vardır" makaamından ortalığa atılır ya, işte öyle bir durum. Nitekim hemen kırdığı potu fark edip tamire çalıştı ama karşısında çetin ceviz bir Yaşar Nuri Hoca vardı, affetmedi ve söylenmesi lâzım gelenleri söyledi, mesele bitti.

Hayır bitmemiş; ne sebb ü şetmler, ne tekfîrler!

Hayır, linç psikolojisine kapılmanın mânâsı yok. Sebebi uzaktan ne kadar haklı ve isâbetli görünürse görünsün "linç", faaliyete katılanlar açısından insânî sorumlulukların tükenip iflâs ettiği noktadır. Konuyu biraz uzatacağım çünkü, sosyal medya icad olunalıberi gençlerin çoğu kolayca, "âlem diyor ben de öyle diyorum" sorumsuzluğuna sığınarak, tek başına iken tasvib etmeyecekleri şeyleri söylüyor ve yapıyorlar. Kaddafi'nin öldürülmesindeki üslûbu hatırlayınız, yargılansa kerrât ile mahkûm edilecek biriydi ama birbirinden cesaret ve yüz bularak onu linç edenlerin sergilediği vahşet, insaf sahiplerinin içinde bir yeri incitti.

Kulağınızda küpe kalsın, nerede "Vurunuz" çığlığı duyarsanız durunuz ve bir adım geriye çekilip düşününüz.

Danimarka'da birkaç edepsizin çiziktirdiği kötü niyetli, hakaret ihtivâ eden karikatürler meselesini de hatırlamanın yeridir. Elbette tepki gösterdik, elbette infiâl gösterdik ama işi, "gidip ol densizlerin başını alalım; bu hakaret yerde kalmaz" kertesine götürmek isteyenler çıktı hemen. Adamcağızların estetik seviyesi ve karikatür zekâlarıyla kıyaslandığında, neredeyse karikatür nobeli gibi iltifatkârâne bir jestti bu abartılı tepkiler. Takbih edersiniz, memnun olmadığınızı gösterirsiniz ama tepkide fart-ı gayret gösterirseniz zıddına inkılâb eder. Canı her sıkılan, en azından İslâm âleminde uyandırdığı öfkeyi, kendi camiasının gözünün içine tıkarak, "bakın ben ne kadar önemli adam ve sanatçıyım" parsası toplamaya başlar; nitekim Salman Rüşti olacak herîf-i nâ şerîf, Müslümanların öfkesini ustaca "sağarak" Batı dünyasında okuyucu ve itibar kazanmamış mıdır?

Teşbih etmiyorum; Hakkı Devrim'in, "dine dahledeyim de, yeni patronum her kim olacaksa onun dikkatini çekeyim" cinsinden ucuz ve fakat hayli geçerli bir pazarlama taktiğine itibar ettiği kanaatinde değilim. Yukarda izah ettim; belki bunca yıllık gazetesinde işinden olmanın verdiği buruklukla biraz münfâil olmuş, o tatsız hâletle konuşmuş olabilir. Buna eski dilde sürç-i lisân derler; bazen sözün nereye gideceğini pekâlâ fark edebileceğiniz halde lâf ağızdan çıkar, size hükümrân olur. Bu öyle bir durum bana kalırsa. Bir yerde Peygamberimiz'den bahsederken sadece ismiyle hitab ettiği vâki ise de kendi bileceği iştir. Böyle şeyleri hoş karşılamayız, nezaketsizliktir ve Hakkı Devrim bu kadarcığını elbette bilir; böyle tesmiyede ısrar edeni de sevmeyiz, selâmı keseriz ve gıyâbında duyduğumuz hürmeti iptâl ederiz.

Bunlar artık alışageldiğimiz televizyon skandallarından bir fasıldır. Medenî tepkiyi gösterip, meseleyi şirâzeden çıkarmamak gerek; esasen Yaşar Nuri Hoca sağolsun, İslâmî âdâb ve nezaket çerçevesinde lâzım geleni söyleyerek, özellikle böyle programlara meraklı genç nesillere güzel bir örneklik göstermiştir.

Kızarız, eleştiririz bazen ama burun yüzden düşmez; son naklen yayın ince ve kibar "ders"iyle gönülleri fethetmiştir.

Yine çakı-bıçak meselesi ama bu son

Yine bir soruyla başlayalım sohbetimize; insanoğlunun eliyle yaptığı, daha doğrusu el melekesini kullanarak icad ettiği ilk araç hangisidir diye sorsam ne cevap verirsiniz?

Bazılarınız doğru cevabı buldu bile, hattâ hattâ, "Yine mi çakı-bıçak meselesi?" diye homurdandıklarını tahmin edebiliyorum. Evet doğru cevap; o âlet çakı-bıçak karışımı bir şey olmalıdır. Arkeoloji müzelerini dolduran yüzlerce, belki binlerce buluntu bu cevabın isabetini teyid ediyor zaten. O bir bıçaktı ve bıçağın çakı halini alması için hayli zaman beklemek gerekecekti zira çakı, bıçağın katlanabilir, cepte, çantada, dağarcıkta, belde taşınabilir türüdür.

Şöyle yapılıyordu; önce çok sert ve dikine kırıldığında kenarları çok keskin profil veren bir taş türü bulunuyor, ortasından kırılıyor ve kabaca bir bıçak namlusu şeklini alacak hale gelinceye kadar küçük ama son derece işçilikli darbelerle yontuluyordu. Yontma taş dediğimiz sanayi çağını başlatan da bu icattı işte. İlk taş bıçaklar gündelik hayat faaliyetlerinin sürdürülebilmesi için "her eve, her hâneye lâzım" denilen bir ihtiyaçtı; günümüzde de her evin olmazsa olmaz levâzımındandır. Mutfağın direği, yemek faaliyetinin yöneticisidir. İnanmayanlar bir gün hiç bıçak ve kesici âlet kullanmadan yemek yapmaya kalkıştıklarında ne kadar daracık bir menüyle karşılaşacaklarını hayretle göreceklerdir.

Bıçağın medeniyet yapıcı yönünü ihmâl edemeyiz: Bir âlet yapabilmek için ihtiyaç duyacağımız ilk âlet yine bir bıçaktır. Yetmişli yıllarda "Fabrika yapan fabrika" diye bir kavram dilden dile gezerdi ve siyasî partilerimiz programlarına böyle bir entegre tesis yapacaklarına dair vaad koymayı hiç ihmâl etmiyorlardı. Bıçak da âlet yapan âlet olmak bakımından insanlık tarihinde benzersiz bir yere sahiptir ve biz biraz da bu yüzden üç haftadan beri çakı-bıçak meselesi üzerinde o yüzden dönüp durmaktayız.

Tabii bu arada söz açılmışken ilk taştan yontulma bıçak benzeri âletin neticede geliştirilerek marangozluk ve mobilya sanayiine, oradan da tarih boyunca adım adım ilerleyen modern teknolojiye yol verdiğinden de bahsetmeliyiz. İlk bıçakla sonuncusu arasında belki mahiyet bakımından bir hayli fark var ama fonksiyon itibarıyla birbirinin aynı olduğunu söyleyebiliriz. Bugün varlığıyla övündüğümüz bütün maddî medeniyet bıçaktan türemiştir; bu kesin.

Aranızda "Kabak tadı verdi artık" diyenler çıkabilir ama en azından bir kısım okuyucu için konunun, hayli heyecan uyandırıcı tesirler yaptığını söyleyebilirim. Mesela bir okuyucum, "Niçin bir Türk kılıç markası yok?" sualime içerlemiş olacak ki, Kültür Bakanlığı'nın hediyelik eşya satış bürosunda satılan hediyelik kılıçların bulunduğu linki gönderdi eksik olmasın; ne var ki bu örnek, Türk kılıcı dediğimiz kesici sila türünün bir standarda eriştiğini isbat etmiyor ama yine de yokluğundan iyidir diyoruz. Bir başkası kılıçta markalaşma olamayacağı yolundaki görüşleriyle çakı meselesine katkıda bulundu. Bir diğeri, nazik bir dille hepimize Tosya çakısını hatırlattı ve dedi ki: "Malumatınız var mı bilmiyorum, Tosya

çakısı Kastamonu'nun Tosya ilçesinde yapılır. Ustaları vardır, her ustanın bir işareti vardır. Kabzası manda boynuzundan olur ve iki namlusu vardır, birisi bıçak diğeri bıçkı/testere şeklinde, bir kez biledikten sonra bir yıl bileğiye sürmeniz gerekmez. Ama bir yerinizi kesmeyin bu bıçakla sakın, zira işaret parmağınıza attığınız küçücük kesik tüm kolunuzun ağrımasına sebep olur." Mektubun ekinde ise Tosya bıçağının fotoğrafı. Tosya'yı sevenlerin dikkatine sunmak isterim; bu hayli işçilikli ve nitelikli olduğu anlaşılan bıçağı, nesli tükenen bir tür olmaktan çıkarmak boyunlarına borçtur bence.

Bir başka çakı fotoğrafı daha aldım bu arada ama farklıydı çünkü bu çakı okuyucumun kendi imalatı imiş. Öyle sıradan, basit bir çakı da değil ha; sırttan kilitli tabir edilen, sap kısmı Antalya civarlarında "Çilek" diye bilinen Sandal ağacı kökünden yapılma şık bir çakı; namlusunda ise sert çeliğe asitle kazıldığı anlaşılan fiyakalı bir isim; diyelim ki sizin öz isminiz. Nasıl?

Aynı okuyucum, bıçakseverlerin kendi aralarında kurdukları (bicaksanati.com/forum/) isimli siteye de davet etti fakat bu gibi forumlara kayıt yaptırmak için gerekli işlemleri bir türlü beceremeyen takımından olduğu için sadece seyretmekle yetindim. Arzu edenler, bıçak meraklılarının özel koleksiyonlarını sergiledikleri, üretimle ilgili olarak karşılaştıkları problemleri tartıştıkları bu ilginç siteyi gezebilirler. Üye olmak da gerekmiyormuş. Nitekim şöyle bir göz atınca memnuniyetle fark ettim ki, bıçak meraklıları, benim gibi saf ve meraklı seviyesindekilerin çok üstünde bir organizasyon oluşturmuşlar, doğrusu biraz da mahcub olmadım değil hani. Hoşuma gitti. Temenni ederim ki bu arayışlar, bu ilgi ve merak, hobi seviyesinden hızla kurtularak daha endüstriyel ve profesyonel bir boyuta kavuşur.

Neticede üzülerek kaydetmem gerekiyor ki çakının gündelik hayatımızda kapladığı yer giderek daralıyor ve marjinalleşiyor. Her çakı taşıyanı müstakbel bir saldırgan gibi gören aşırı emniyetçi yaklaşım yüzünden çakı, artık taşınmaz bir "hevâyic-i asliyye" hükmüne girdi. Güvenlik kapılarında fark ettiği her metala ötüp duran detektörler yüzünden çakı, sadece evde bulundurulan bir nesne oldu. Güvenlik endişesiyle çakı bulundurmayı yasaklayan anlayış neticede çakıseverlerin aleyhine tecelli ediyor. Oysaki Peygamber Efendimiz'in, yanında çakı bulundurduğuna dair bazı zayıf rivayetler işitmişliğim var. Bir ara gazetelerde Başbakan'ın da sünnet olduğu gerekçesiyle yanında çakı taşıması hayli tartışılmıştı. Bence bir politikacıyı, bir ünlüyü veya sıradan bir insanı yanında çakı taşımayı alışkanlık haline getirdiği için, taşıdığı çakının mahiyeti, kalitesi, işçiliği gibi daha teknik ve estetik açılardan tartışmak daha doğru olacaktır.

Bu pilav daha çok su götürür ama siz siz olunuz, bu şirin ve mâsum âletten bir tane olsun edinmeye ve ortalık yerde çoluk-çocuğun erişebildiği yerlerden uzak tutmaya bakınız.

O sayfa

Altmışlı yıllarda Türk matbuatı fotoroman'ı keşfetti; daha doğrusu İtalyanlardan öğrendi.

Bir hikâyeyi fotomodeller ve uygun dekor önünde fotoğraflarla ve konuşma balonlarıyla anlatmaya dayanan bu teknik, sinema, bant karikatür ve edebiyatı birleştirip basitleştirdiği için büyük ilgi görmüş, hemen yerli sürümleri çekilmişti. Sahaflarda hâlâ rastlıyorum. Bizimkiler fotoromanı o kadar benimsediler ki tez zamanda genç kızlara ve ev kadınlarına yönelik fotoroman sayfaları ihdas edildi. Daha sonra futbol maçlarını sekiz on karede hikâye eden ve futbolcuları oyun esnasında konuşma balonuyla maçı yorumlatan türü spor sayfalarında yer buldu.

Tadı damakta kalmış olacak ki 10 Kasım günü gazetelerimizden biri, ilk sayfasını fotoroman usûlü çizerek ilginç bir çalışmaya imza attı. Bence Türk basın tarihinin en anlamlı, en dramatik ve travmatik "çalışma"larından biridir o sayfa. Görmeyenler için tasvire çalışalım: Manşette Atatürk'ü Ergenekon sanıklarının ilham kaynağı gibi gösteren bir başlık: "Bir numara konuştu". Ardından gündelik olayları gösteren fotoğrafların içinde dekupe edilmiş bir Atatürk fotoğrafı yerleştiriliyor. "Her kafadan bir ses çıkıyor" tasvirine uygun olarak karede yer alan kişiler Atatürk'e hitaben yakınıp duruyorlar. Meselâ Meclis'ten bir sahne var, arka planda vekiller ayakta (Çünkü Atatürk Meclis'te!) ve arka sıralardan birkaçı konuşma balonuyla sesleniyor, "Seçilmiş vekillerimiz hâlâ hapiste Sayın Cumhurbaşkanım...", "Tutukluluk süreleri çok uzun Cumhurbaşkanım..." Atatürk de kırmızıyla dizilmiş konuşma balonunda şöyle diyor, ki yere düştüğüm andır, "Olmaz böyle şey... Evrensel hukuk neyse o uygulansın."

Vaktiyle Atatürk evrensel hukuktan ne anlıyordu tartışmasını, Taha Akyol'un bugünlerde yayımlanacak kitabına bırakarak, tam da Hırvatistan maçı arefesinde futbolsever kitlesine "Atatürk sağ olsaydı, bu rezillikler yaşanır mıydı bakalım?" dedirtecek bir başka kareye geçiyoruz. Nedense FB formalarıyla tribünde oturan seyirciler arasında yine Atatürk'ü görüyoruz bu kes-yapıştır fotoğrafında. Seyirciler feryad ediyor: "Şike dediler, milleti futboldan soğuttular...", "Sizin takımınız olan Fenerbahçe'yi dolayısıyla Türk futbolunun itibarını zedeliyorlar Paşam!" E, siz Atatürk olsanız ne dersiniz böyle bir ortamda, ne söylersiniz? İlginç bir tesbitte bulunuyor Gazi Paşa; hayır, "Mevzuubahs olan Fenerbahçe ise gerisi teferruattır" dedirtmemişler ama ona yakın bir şey, âdeta TFF'nin yaklaşımını dillendiren ve doğrulayan bir tesbit yaptırmışlar; diyor ki Atatürk, "Şike varsa cezalarını çeksinler. Ama insanları boş yere hapislere atıp lekelemesinler, kirli oyunlar oynamasınlar."

Talimat herhalde anlaşılmıştır. Nokta.

Bugünlerde "Atatürk demokrat mıydı, diktatör müydü?" konulu yazılar hayli moda. Onlara bir yenisini eklemek niyetinde değilim ama bu gibi fotoroman ve emsâli yayınlara bakarak şöyle

düşünmekten kendimi alamıyorum: Diktatör, demokrat veya onların arasında bir şey; bu algı ve bu eğitim seviyesiyle Atatürk'ü sağlıklı değerlendirecek bir zihin altyapısına sahip miyiz? İşte eğri oturup doğru konuşmak lâzım gelen yer: Atatürk'ü sevdirmek, onu yeni nesillere sempatik göstermek uğruna kurduğumuz eğitim sistemi içinde Atatürk, teolojik ve mistik payandalar olmaksızın ayakta duramayacak beşerüstü bir imaja dönüştürüldü. Resmi ideoloji öğretisinin eğitime yansıyan yüzü iç kanatıcı: Çocuklarımıza hakikati olduğu gibi algılamalarını sağlayan bir bakış açısı vermek yerine onları bolca mistifike ediyoruz. O meşhur ve yanlış tâbirle "pozitif ve aydın" kafalar yerine kalıplanmış, şartlandırılmış vicdanlar var şimdi. "Fikri hür, irfânı hür, vicdânı hür nesiller" değil, zihnen tutucu ve algısı zayıf kuşaklar yetiştirdik. Seküler kafa yapısına sahip olsunlar diye kalıba koyduğumuz kuşaklar, sonuçta seküler bir imanın mü'mini, lâdinî bir dinin fanatiği oldular. Atatürk aşkı kararında zerk edilmeyince zıddına dönüştü; Atatürk'ün kahve fincanındaki kurumuş telveden ihtizâza geçerek vecde gelirken yaşadığı dünyayı kavramakta büyük sıkıntı çeken insanlar...

O sayfa, travmatik bir şeydi. Saklayanlar kıymetini bilsin, yakında antika olur.

Daima 'kuru' tutulması gereken üst değerler

İnsan boyunu aşan derinlikte bir ırmaktan geçmek zorunda kalan birisi, karşı yakada yeniden kuru elbiselerini giyebilmek için ne yapar? Çare tektir, -ki bazı filmlerde benzer sahneleri görmüşüzdür- elbiselerini suyun üstünde tutarak karşıya yüzerek geçmek. Zahmetli ve marifet gerektiren bir uğraş fakat kaçınılmaz.

Teknolojik gelişmelerin, yeni toplumsal münasebetlerin ve üretim tarzlarının değişime zorlayıcı tesirine karşı tereddütler içindeyiz. Her toplum gibi biz de değişim esnasında kendimiz gibi kalmak arzusunu gösteriyoruz. Değişim heyecan uyandırıyor, ilgi çekiyor, cazip görünüyor ama insan tabiatındaki muhafazakârlık hemen ikaz ediyor, “Değişiyorsun ama dikkat et, asla eskisi gibi kalamayacaksın!”

Hem ırmağı geçip hem giyecekleri kuru tutmanın çaresi tek demiştik: Giyeceklerimizi, yani üst değerleri hep yukarda tutmak. Üst değerler değişime tâbi olmayan ve asla vazgeçemeyeceğimiz şeylerdir; onlar bir kere ıslanınca, kurutularak eski hâline dönmez.

Herkes için geçerli üst değerler yok ama insanların üst değer diye bildiği şeyler, sanki vaktiyle aynı kökten türemiş filizler gibi genellikle birbirine benzeşiyor. Nedir onlar? Meselâ merhamet; mağdura, mazluma, muhtaca şefkat, düşkünlere yardım. Meselâ emânete riayet, meselâ güveni boşa çıkarmama, ahde vefâ; verilen söze sâdık kalmak. Meselâ doğruluk; doğruyu söylemek, yalandan nefret etmek, gerçeği başkalaştırmamak. Meselâ, -bizce kutsal sayılıp sayılmadığını hesaba katmaksızın- kutsala saygı, meselâ bütün inançlara saygı, meselâ ibadethanelere saygı. Meselâ aile; aile dayanışması, aile birliği, akrabaya ilgi ve yardım, komşunun hukukunu gözetmek.

Bu değerler sadece bir topluluğa, bir dine münhasır değil, neredeyse bütün insanlığın itibar ettiği, yukarda tutmaya çalıştığı ölçüler; bu yüzden aynı kaynaktan çıktığı izlenimine kapılmamız çok tabiidir.

Biri veya birden fazlası toplu hâlde ihlâle uğradığında insanlık büyük sarsıntılar geçiriyor. Meselâ her iki dünya savaşı da Batı dünyasında sarsıcı, yıkıcı bir tesir yaptı çünkü ahlâkî altyapıdan mahrumdu. Sovyetler uygulaması ve Stalinizm, üst değerlere aykırı durduğu için kısa zamanda yıkıldı. Dünya tarihini teşkil eden büyük çaplı (Majör) hadiseleri üst değerler bakımından incelemek, bize çok farklı perspektifler, yeni bakış ve yorum açıları gösterebilir.

Resmî ideolojiler, kendi üst değerlerini topluma dayattığı için uzun ömürlü olmuyor ve insanların canını acıtıyor; üst değerleri yukarda tutan arayışlar ise insanlığın ortak hafızasından asla silinmiyor. O bakımdan üst değer kavramına, özellikle okul safhasında yeni bir bakış açışı, yeni bir şuur kazandırmak lâzım. Her insan, kendince daima yukarda -ve daima kuru- tutması gereken değerlerini öğrenmeli, farkına varmalı; hangi değerden hangi noktaya kadar taviz vereceğini, hangi değerleri asla tartışma konusu yapmaması gerektiğini bilmeli.

Değişimin hızlı temposu, üst değerlerin bile değişime tâbi olduğu gibi yanlış bir kanaat uyandırmamalı; değerler eğitimi bu bakımdan çok önemli. “Her şey değişiyor; değişmeyen tek şey değişim kanunlarıdır” gibi mahiyeti iyi kurcalanmadan savrulan aforizmalar aldatıcıdır. İnsanlık tarihinin en dikkate değer kısmı, hiç değişmeden öylece duran üst değerlerin varlığını ve diriliğini devam ettirmesi değil midir? Meselâ aile birliğini sarsmaya yönelik değişim rüzgârları, aile kurumunun görünüşünü değiştirebilir ama varlığını ortadan kaldıramaz, meselâ insanlar kötü bir şey olduğu hakkında yüksek derecede bilinçlendirilmiş olsalar da birbirlerine husûmet beslemekten, topyekûn harp ve kırımlarda rol almaktan geri kalmazlar... Meselâ hırsızlık kadar mülkiyet de hep varlığını sürdürecektir...

Evvelâ ne idüğümüzü bileceğiz. Kendimizi nasıl tarif ediyorsak, o tarifin üst değerlerini -her ne iseler- başımızın üstünde taşıyacağız. Bu algıda işi en kolay olanlar bir dine mensup olanlar; meselâ bir Müslüman için “üst değerler”in tarifi son derece kolaydır, bu değerlerin niçin üst değer sayılması gerektiğini izah da kolaydır. Müslüman değişimden, zihnî ve mânevi planda karmaşaya düşmemesi gereken insandır. O, hangi musibet veya meydan okumayla karşılaşsa, başının üstünde tuttuğu üst değerlere bakar ve onların özünün değişip değişmediğini kontrol eder; o değerler yukarda, yani “kuru” kaldığı müddetçe fikrî tereddüt yaşamayacaktır çünkü.

Bedenime belki fekat rûhuma asla!

Şahsi arşivimi karıştırdım, bir de gördüm ki "Bedelli" konusunda MHP'nin gerisine düşmüşüm. MHP'nin görüşü şöyle: "Türk milletinin vicdanını sızlatmayan, şehit ailelerimizi

incitmeyen, gazilerimizi üzmeyen, TSK'yla diyalog içinde askerlik hizmetlerinin ihtiyaçlarını gözeten, ama artan bedelli beklentilerini de ihmal etmeyen bir yaklaşımla bedelli konusu çözülmeli ve ülke gündeminden çıkarılmalıdır. Bunun yanı sıra, TSK'nın personel rejimi yeniden düzenlenmeli ve bu konudaki tartışmalar süratle neticeye ulaştırılmalıdır."

Necib Fâzıl üstâdımız boşuna, "Tam otuz yıl saatim işlemiş ben durmuşum/ Gökyüzünden habersiz uçurtma uçurmuşum" dememiş: Vaktiyle akademi iklimi solumuş olmanın verdiği bir eklem kireçlenmesi benimki; buna mukabil -mâaşallah- toplumsal değişme almış başını gidiyor. Şimdiki kuşak, vatanî hizmet, milli devlet, eşit vatandaşlık ilkesi gibi teferruata dair mevzularda artık farklı şekilde düşünüyor. Siyâset erbâbının teorik doğrulara mıhlanmak yerine toplumdan yükselen seslere eğilmesi her şeye rağmen güzeldir.

Başkası hatırlatacağına ben söyleyim: 21 Aralık 2009'da, bundan iki sene önce "Savunmak veya Savunamamak" başlıklı yazıda demişim ki: "Gelelim bedelliye... Sevgili gençler, 'milli ordu' konseptinde bedelli askerlik olmaz; aslına bakarsanız 'dövizli' hiç olmaz. 'Ama var ve oluyor işte' diyorsunuz, haklısınız; büyük patırtılar bitene kadar sabredeceksiniz; başka çâre yok."

Başka çâre varmış, "Çobanın gönlü olunca tekeden teleme sağar" derler ya hani. (Teleme: taze süte incir sütü damlatılarak elde edilen kıvamlı bir içecek imiş!) Mesele nihayet Türkiye'nin gündemine girdi, yaş pazarlığına hükümet 25'ten, Genelkurmay 35'ten kapı açınca aşağı yukarı kapsama gireceklerin yaşı da belli oldu: 30 ve civarı. Aş pişmiştir, soğuk su katmaya da niyetim yok. Genelkurmay'ın, Hükümetin, CHP'nin ve MHP'nin ağız birliği ettiği böyle müstesnâ bir konuda söylenecek söz kalmamış demektir.

Bu arada Sayın Bahçeli'nin, yukarıda alıntıladığım sözlerini, "Siyâsi edebiyatımızın bâlâsında bir yere koyalım, zâyi olmasın" demek üzereydim ki bu defa vicdâni red konusundaki yaklaşımı dikkatimi çekti, bedelli konusundaki esnek, anlayışlı ve mâkul yaklaşım, yerini aniden tâvizsiz ve bükülmez bir yaklaşıma terk edivermiş, üstelik aynı haber metni içinde bakınız nasıl sert çıkılıyor vicdâni red konusuna: "Türk Silahlı Kuvvetleri'nin üniter yapı, milli devlet, toprak bütünlüğünü koruma yolunda terörle mücadelesini sürdürdüğü bir ortamda, Türkiye'nin komşu ülkelerinde ateşle o toplulukların sınandığı ve Türkiye'ye her an bir belanın sarkabileceği bir ortamda, bir bakanın vicdani ret konusunu gündeme getirmesi kadar yakışıksız, densiz bir teklif söz konusu olamaz."

Bana göre tam bir, "Bedenime belki ama rûhuma asla!.." durumu. Oysa ki vicdâni redcilik, bedel ödeyerek askerlik yükümlülüğünden kurtulmaya oranla ayakları yere sağlam basan bir felsefî tutarlılığa sahip görünüyor. Bu arada "Vicdâni red"di, hayatlarında hiç imlâ lugâti görmemiş gibi "ret" şeklinde okuyup yazanları şiddetle kınadığımı belirtmek isterim. Kavram Arapçadan geliyor, "Ra ve dal". Tek başına kullanıldığında şedde ile "redd" yazıp okumak lâzım aslında. Bin yıllık muhatâb kelimesini ısrarla "Muhattap" diye yazanların ağzına

buradan bir okka acı biber sürmek gönderiyorum; muhattap değil arkadaşlar "Muhatâb"; mim, hı, tı, elif ve be...

Yeri midir, zamanı mıdır ayrı mesele, kendi adıma vicdâni reddin taraftarı değilim fakat anlayabilirim, samimiyetle vicdânî reddi savunanları anlayışla karşılayabilirim. Vicdânî redcilik, bedelli uygulamasına göre daha tutarlı, anlaşılır ve üstelik evrensel hukukta yerini bulmuş bir kavramdır. Hazır el değmişken vicdâni redciliğin, bedelli ile birlikte Meclis'ten geçirilmesi isâbetli olacaktır.

Ve nihâyet Sayın Bahçeli'nin I. Abdülmecid'i Meclis'te anma faaliyeti ile ilgili olarak, "Rahmetli açılımcının önde gideniydi ama yine de incelemekte fayda var" şeklinde özetlenebilecek sözlerine yerim kalmadığı için değinemiyorum. Müsmîr mevzuudur; ileride bakarız inşallah!

İşte bu, işte bu, işte bu!..

-Milli birlik ve beraberlik nedir Hocam?

-Şudur Çekirge, bak gazeteden aynen okuyorum: "Şike ve teşvik primiyle ilgili cezaların azaltılması için AK Parti Grup Başkan Vekili Nurettin Canikli, CHP Grup Başkan Vekili Emine Ülker Tarhan, MHP Grup Başkan Vekili Mehmet Şandır ve BDP Grup Başkan Vekili Hasip Kaplan tarafından hazırlanan tasarı, dün TBMM Başkanlığı'na sunuldu."

-Bunda ne var ki hocam, aklın yolu bir...

-Acele etme çocuğum, daha bitmedi, bak neler olmuş? Sabah gazetesinden Erdal Şafak'ın, Adnan Polat'tan dinlediklerine göre Kulüpler Birliği'nin TFF ile birlikte hazırladığı, "Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun Teklifi"ni bu yılın başlarında üç büyük kulübün başkanı Başbakan'a götürmüşler. Yer Dolmabahçe'deki ofis. Başbakan, "Beyler kanun teklifini iyi okudunuz mu? Emin misiniz?" diye sormuş. Başkanlar tasdik etmişler. Başbakan demiş ki, "Gelin bu yıl ligi kazasız-belâsız bitirelim. Bu teklifi gelecek yasama dönemine, seçimden sonra oluşacak Meclis'e bırakalım..."

-Ee, n'oolmuş sonra?

-Erdal Bey de öyle soruyor Polat'a: "Peki ne oldu da teklif Meclis'e indi ve çabucak yasalaştı?" Adnan Polat da, tam da teklifi alıp kenara çekilecek iken dedikodu, iddia ve şaibelerin yayılmaya başladığı, havanın sertleştiği ve bu iddiaların etkisiyle teklifin bir anda Meclis'e indirildiği cevabını veriyor. Tam bir "İyi saatte olsunlar operasyonu" yani, ama burada çok ince bir ayrıntı daha var. Nedir diyeceksin? İşte bu esnada bilinmeyen bir el, gizli bir mihrak metinle oynayarak cezaları suçlara göre orantısız bir şekilde artırıyor!

-Vay hainler, memleket düşmanları, gericiler, vay komünistler!..

-Sakin ol evlâdım; yoksa gidersin okkanın altına; bu tasarıyı meclis genel kurulu kabul etti. Kanun hâlâ yürürlükte!

-Haa, söylememiş olayım öyleyse. Büyüklerimizden iyi bilecek değiliz böyle yüksek memleket meselelerini...

-Aferin çocuğum, şimdi sana soruyorum: Az önce isimlerini zikrettiğim bu dört partimizin üzerinde böyle rahatlıkla ittifak edebileceği bir başka konu hatırlıyor musun son zamanlarda?

-Valla ne bileyim hocam; büyüklerimizin işine benim bu zavallı aklım ermez ki! O gün öyle uygun görmüşler; senesi çıkmadan bugün böyle... Peki bunun anlamı nedir? Tam da şike soruşturmasıyla ilgili iddianamenin açıklanacağı şu günlerde alelacele cezalarda indirim öngören bir kanunu Meclis'e getirmenin ardında ne gibi yaklaşımlar olabilir hocam?

-Ben o kadarını bilmem evladım; lakin şunu bilirim: Bu dört parti, alfabenin ilk harfi A'dır cümlesinde bile uzlaşamazken, milyonlarca futbol sevdalısını dilhûn eden şu şike patırtısını biraz olsun yatıştırmak için dayanışma içine girmişlerdir ya, benim de burada keyiften yüreğimin yağları erimiştir. Gün ışımıştır Çekirge, gözünü aç, zekânı çalıştır, sabah olmuştur!

-Nasıl yani hocam?

-Bu dört güzide partimizi iknâ eden güç odağının tesiri göz kamaştırıcıdır, olağanüstü bir şey bu, kadrini bilelim; hükümetten de ordudan da, ne bileyim bürokrasiden, yargıdan, üniversitelerden, hatta AB ve ABD'den bile muktedir bir vatanperver lobiyle karşı karşıyayız. Bu güç odağı isterse yeni anayasayı üç ay içinde tamamlayıp halkoyuna sunar, Kürt meselesini çözer, hatta inanılması güç gibi geliyor ama bütün illerde deprem yönetmeliklerini bile çatır çatır uygulamaya koyabilir...

-Yani o kadar?..

-Evet, o kadar! Ben şahsen artık müsterihim. Memleket emin ellerdedir. Bu milli birlik ve beraberlik rûhu şahlandıktan sonra biz Atlantiği bile yüzerek geçer, oldu olacak Falkland adalarından vurup bir koşu Pasifiği kulaçladıktan sonra Kızıldeniz'den...

-Hocam son soru; n'oolacak bu CHP'nin hâli?

-Vaktiyle yazdık onu biz Çekirge Bey, Tutankhamon'un lâneti diye. Kimseye söyleme, CHP için remil attım geçenlerde, kimin bedduâsına uğradılarsa üzerlerinde büyük kargış var, kötüü...

Milli takımdan soğumak

Siz bu satırları okuduğunuzda milli takımımız, büyük ihtimalle Hırvatistan'a elenmiş olacak ve yine büyük ihtimâlle, güzide spor basınımızın estirdiği üfleme rüzgârla "Hiddink ne zaman gidecek, yerine kim gelecek?" meselesini tartışıyor olacağız.

Bu tartışma hakkındaki fikirlerimi biraz sonra ifade etmek üzere birkaç kavram üzerinde kısaca başınızı ağrıtmak istiyorum.

"Milli takım nedir?" hiç düşünmüş müydünüz?

Bu soruya, futboldan nefret etmek bir yana, nefret derecesinde olsun futbolla hiç ilgilenmemiş ev hanımları bile kolayca cevap verebilirler ve bu cevap tahminen şöyle olacaktır:

- Milli takım canımızdır, ciğerimizdir, milli gururumuzdur. Her Türk takımından en iyi oyuncularından seçilerek biraraya getirildiği bir karma ekiptir ve bu takımın Türkiye'yi temsil etmek hakkı vardır.

İşte ben bütün bu tariflere itiraz ediyorum. Bir: Milli takım canımız ciğerimiz filan değildir çünkü milli takımda görev yapmak eski tâbirle "Fahrî" yani, forma ve bayrak aşkına katlanılan bedava bir fedakârlık değildir; parayla yapılan bir iştir (ayıplamıyorum!) ve futbolcular için maç primlerimden başka avantajları da vardır. İki: Milli takım, bütün milletin takımı olamaz çünkü millet dediğimiz "mevhum mefhum"un (Lugate müracaat!) bu işlerle bir ilgisi yoktur. Milli takımı bu işin uzmanı futbol adamları seçer ve bu iş için para alırlar (bunu da ayıplamıyorum; iş iştir!). Peki milli takım devletin takımı mıdır, değildir? Devlet futbolla ilgilenmeyi bırakmış, bu işi özerkleştirmiştir. Peki milli takım kimin takımıdır? Cevap veriyorum; milli takım futbol federasyonunun takımıdır. Niçin öyledir, çünkü milli takım altında oluşturulan geçici karmanın formalarını, ayakkabılarını, oynayacakları topu, antrenman sahasını, yatıp kalkacakları yeri, yiyecekleri yemeği, sigorta primlerini ve maç başına alacakları primleri, ayrıca takımı çalıştıran teknik adamların maaş ve tazminatlarını futbol federasyonu öder. Bu kadar basittir; bir takımı kim finanse ediyorsa takım onundur (Mahalle maçlarından hatırlayacağınız topu getiren takımı kurar kuralı!.)

O yüzden müsterih olunuz efendim, elenen TFF'nin takımıdır neticede...

"Eskiden beri böyle değil miydi; yeni icat mı çıkarıyorsun başımıza?" diyebilirsiniz; evet, eskiden de böyleydi. "Peki arada ne değişti?" diye sorarsanız şöyle söylerim: Ben değiştim; benim bakışım değişti ve bu yüzden milli takım denilen seçme topluluğa, artık eskisi gibi hamâsî, millî, vatanî ve ulvî bir değer atfetmiyorum.

İtiraf ediyorum, maçtan önce İstiklâl Marşı okunurken, eskisi gibi öyle tüylerim hiç de diken diken olmuyor, hıçkırıklarımı zaptetmeye filan da çalışmıyorum. Gol atınca sevinmiyor, yiyince kahrolmuyorum (Nitekim ilk maçta Hırvatistan'ın attığı golleri de sanki Nikaragua-Yeni Gine maçını seyredercesine soğuk ve mesafeli bir futbol eksperi gözüyle seyrettim ve futbolu ne kadar güzelleştirdiğine bakmakla yetindim. Lacivert formalı Hırvatlar, kırmızılı Türklere nisbetle daha derli toplu ve kolektif bir oyun zekâsı sergilediler. Takdir ettim çocukları.

Meseleye böyle baktığım için maç esnasında ve sonrasında yorum yapacağım diye hayıflanıp kendini helâk eden, mikrofon başında "Şöyle yapmak lâzım, bunu yapmamak lâzım" diye komik olan, "Biz aslında bu değiliz, daha iyi takımız; yazık bu çocuklar bunu haketmiyorlar" diye saçmalayıp duran adamlara aslında aldırış etmemek gerektiğini öğrendim. Onlar da bu işi para karşılığında yapıyorlar ve onları da para aldıkları için ayıplamıyorum ama futbolumuzun marka değeri düşmesin, gül gibi geçinip giderken işsiz kalmayalım şuracıkta diye didinmelerini niçin hoş görmem gerektiğine artık beni kimse iknâ edemez.

Bu işlerden bu heyecandan nasıl da soğumuşum; o derece ki, birisi çıkıp, "Hocam ikibuçuk lira ver, Türkiye'nin finallere katılmasını sağlayayım" dese zırnık bile vermem herhalde; çünkü futbol eninde sonunda bir oyun ve bizim TFF'nin takımı bu oyunu iyi oynayamadığı için hayatı kendime zehir edecek değilim. Daha iyi oynayan kazanmalıydı ve öyle oldu. Bizimkilerin 2012'de Avrupa'ya gitmeyecek olması ise insanlığın tarihinde üfürük kadar anlam ve önem taşımayan sıradan bir hadisedir.

Bu arada Hiddink'i ister istemez takdir etmek durumunda kaldığım için müteessirim. Adam sanki futbol adamı değil de, 16. yüzyılda Doğu Hindistan Kumpanyası ile Uzakdoğu'ya sefer eden bir tâcir kadar soğukkanlı ve mekanik bir iş ahlâkına sahip. Bizim gibi hissî, sulugöz takımından olmadığı için kapı gibi sözleşme yapmış vaktiyle; federasyonun ödemeyi taahhüd ettiği miktarı her ay çatır çatır alıyor ve çıtır çıtır yiyor. Daha dokuz ay sözleşmesi varmış; ne devlet efendim, ne nîmet; istifade edelim, bizden her haliyle daha akıllı olduğu su götürmeyen bu adamı dikkatle dinleyelim, bir şeyler öğrenelim. "Dinlenecek ne var bu adam bir şey bilmiyor yahu?" diyenler çıkarsa "Sen kaç kuruşluk adamsın da ayda yarım milyon öyro kazanan birine dil uzatıyorsun?" diye tersleyelim. "Biz filanca yerli hocamızın kadrini bilememişiz, o Hiddik'in yarı parasına çalışıyordu" diye gemi güvertesinde "Burhan Pazarlama" taktikleri sergileyen komisyonculara "Haydi ordan kardeşim git işine" demeyi de unutmayalım.

Toparlayalım...

1-"Milli takım" klişesini kırmak zor görünüyor ama gerçek şu; bu oyun artık sıktı. Milli takım denilen karma, hepimizin değil TFF'nin takımı. TFF ise birbirini ikramlayarak dayanışan, zora düşünce, "Şikenin cezası o kadar da ağır olmasın sayın başbakanım" diye politikacıların kapılarında ağlaşan bir avuç kulüpçünün teşkilatı. Böyle bir organizasyonun takımına sempati duymak zorunda değilim şahsen.

2-Bazıları milli takımın maçlarına "Milli mesele" olarak bakar, aksi kanaatteyim; bu maçlar TFF'yi, nihai tahlilde TFF'nin onur ve gururunu, kredosunu ilgilendiren maçlardır.

3-Semboller üzerinden vatanperverlik geliştirmek riskli ve tehlikeli bir alışkanlıktır. Sembole şartlanınca, asıl olguyu unutuveririz. Vatanperverliği spor, hele hele futbol üzerinden körüklemek, maazallah üç yaşındaki çocuğun bir eline barut fıçısı, öteki eline çakmak vermek

gibi bir şeydir. Futbol zevkini, "milli dâvâ" konusu olmaktan çıkaralım; zor olacak -Hatta ben şahsen ümitsizim- ama sadece güzel futbol zevkine inhisar ettirelim.

Avrupa Birliği üzerine karışık duygular

Avrupa Birliği'nin üzerinde karabulutlar dolaşıyor; kuruluşundan bu yana çeyrek asır bile geçmeden birliğin mâli yapısındaki ârızalar dikkat çekmeye başladı.

Vaktiyle girmeye pek istekli olduğumuz hâlde senelerdir üyeliğimizin sürüncemede bırakılması yüzünden biz Türkler, Avrupa Birliği'nin düştüğü mâli krize bakıp gizlice "Oh olsun" diyor muyuz bilemiyorum. Meseleyi hissî planda değerlendirmeden evvel Avrupa Birliği'nin dünya tarihi içindeki anlamına göz atmak daha isabetli olacaktır.

Avrupa Birliği, bir fikir olarak saygı duyulması gereken, medenî bir idealdir. "Birlik" kavramını tersinden okumayı denerseniz, orada bir araya gelmek, barışmak ihtiyacının kendisini hissettirdiğini anlayabilirsiniz. Hangi tür yapı olursa olsun, yapmak zor, yıkmak kolaydır. Ülkeler arası bir kıt'a birliği kurulması, tarihte fiilen pek az gerçekleşmiş bir hâdise. Avrupalılar bu birliği gerçekten istediler, çünkü birlik onlar için kaçınılmaz bir ihtiyaç hâline gelmişti. Bu basireti takdir etmeliyiz.

Avrupa, bilinen zamanlardan beri en sık aralıkla askerî vuruşmaların, harplerin, kıtlıkların, krizlerin, kültürel çatışmaların, katliam ve soykırımların, sınıf savaşlarının cereyan ettiği bir sahne oldu. 15. yüzyıldan zamanımıza kadar uzanan süreçte dünyanın bâkir servetlerini, tabii zenginliklerini, insan kaynaklarını zâlimce sömürerek diğer kıtalar ve halklar aleyhine semiren Avrupa işte bu yüzdendir ki Sanayi ihtilâlini tutuşturacak derecede yoğun sermayeyi ve ucuz emeği bir araya getirebildi. Bu kıtanın tarihi kanla, acıyla, açlık ve nefretle yazılmış gibidir. Tarihin en kanlı din savaşları, en acımasız ideolojik çatışmaları burada yaşandı; her iki dünya savaşına sebep ve sahne oldu. Avrupalılar başta olmak üzere milyonlarca insan katledildi, zehirlendi veya düpedüz imhâya uğradı. Dünya yuvarlağında en karabahtlı kıta hangisidir diye sorulsa, tek cevabı Avrupa olurdu: Âdeta netâmeli, uğursuz, lânetli bir bölgedir Avrupa.

İşte Avrupa Birliği, sanki Avrupalılık şuurunun kendisiyle hesaplaşması, ve nerede yanlış yaptığını aramak için samimi bir gayretle nefsini sigâya çekmesi anlamına geliyor.

Birleşik Avrupa birliği fikri yeni değil; Roma'dan sonra Avrupa'yı tek yönetim altında barış içinde bir arada tutmayı deneyen başka arayışlar da olmuştu fakat hiçbiri, şimdiki kadar hedefe yaklaşamadı. Birlik, ister istemez bir imparatorluk modeli arayışıdır; nitekim hiçbir Avrupa devletinin tekeline bırakılmamış ortak karar mekanizmaları, ortak para birimi, ortak hukuk, idari ve iktisadi yapı, hatta ortak güvenlik arayışları, 21. yüzyılda imparatorluğun kibar bir dille ifadesinden başka bir şey değil. Netâmeli geçmişlerine rağmen Avrupalılar böyle bir birliğin teknik ve psikolojik engellerini aşabilecek zihnî olgunluğu da

sergileyebildiler. Afrika Birliği, İslâm Devleti Birliği, Türkî Devletler birliği, Asya veya Pasifik ülkeleri birliği gibi sair birlik modellerinin hâl-i hâzırdaki durumuna bakarak AB'nin onlara göre ne kadar gerçeğe yakın bir birlik arayışı olduğunu anlayabiliriz. AB bir arayış değil artık bir vâkıadır; bugünlerde derin bir mâli bunalım içine düşmesi, fiilen bir imparatorluk modeli göstermesine rağmen büyüklüğüne mütenasip bir askerî varlığa sahip olmaması gibi zaaflarına bakarak birliğin geleceği hakkında kötümser olmamak gerekir. AB, tabiatı icabı güç ve o yüzden değerli bir fikir olarak proje safhasından fiiliyata geçti fakat devamı için iyimser olamıyoruz. Bunun en bâriz sebebi, şu günlerdeki mâli kriz değil ama "birlik"in kapsamı ve tabii sınırları konusundaki kafa karışıklığıdır. Mevcut hâline bakılırsa AB, aynı zamanda Hıristiyan kültürü ortak paydasında buluşan toplulukların birliği ve içine herhangi bir İslâm ülkesini katmak düşüncesi, karar mevkiinde bulunanları fena hâlde irkiltiyor; bu gibi anlarda Avrupa'nın derin şuuraltı harekete geçerek "Müslümanlarla asla!" gibisinden bir ikaz sinyali ile tavrını sertleştiriveriyor. Oysaki imparatorlukların en belirgin vasfı, sadece din hürriyetlerini fiilen garanti altına almak değil, o dinlerin hâmisi olmaktır.

Kısaca AB dereyi geçtikten sonra çayda bocalayan bir görüntü çiziyor: Nüfusu gittikçe yaşlanıyor ve iktisadi açıdan eskisi gibi üretken değil. Diğer dinler neyse ama özellikle İslâm'a karşı belirgin ve hiç de nazik sayılamayacak bir endişe taşıyor ve Avrupa'da dinî hayat giderek zayıfladığı hâlde AB, bir Hıristiyan kulübü görüntüsünden kurtulamıyor. Yunanistan örneğinde görüldüğü üzere sırf birliğin prestijini kurtarmak için aslında rantabl olmayan hissî hamlelerle romantik davranabiliyor. Güçlü ve ortak bir Avrupa ordusu kurmak için cesaret, niyet, kaynak eksikliği içinde ve en önemlisi risk üstlenmekten çekiniyor. Bu hâliyle AB, yaşlı, yorgun ama tecrübeli; engin görüşlü, kültürlü ama zihnî korkuların evhamı içinde mütereddit, rahat ve sancısız bir emeklilik dönemi geçirmekten başka politik maksadı kalmamış saygıdeğer bir kuruluştur.

Basıldık, cürm-i meşhûd olduk!

Teslim oluyoruz, ateş etmeyin; beyhûde yere kan dökülmesin!

Evet çok çalıştık, iyi çalıştık; mükemmel kamufle olduk. Büyük bir azim ve kararlılıkla, en ince ayrıntıları hesaplayarak Cumhuriyet rejimini ortadan kaldırıp yerine saltanat ve hilâfeti getirmek için yıllarca didindik ama kabul etmeliyiz ki, argo tâbirle piyastos olduk, basıldık, tam vuslata ererken üstümüze geldiler, cürm-i meşhûd olduk.

CHP Grup Başkanvekili ve Yalova milletvekili Muharrem İnce, geçenlerde yaptığı konuşmasının sonuna eklediği, "Zannetmeyiniz ki savaş baltalarını gömdüysek yerini unutmadık" cümlesiyle büyüyü bozdu; ben şahsen fena korktum ve bu büyük ama muhteşem planı daha fazla yürütmeye mecâlim kalmadı.

Kim derdi ki saltanatın ilgaasından beri 90 senedir sürdürdüğümüz şol "ince" hazırlık süreci, onca emek, bunca zekâ ve entrika birikimi basit ama kararlı bir basın toplantısıyla tuzla buz olacak? Ama oldu; müteessirim. Elveda saltanat, güle güle hilâfet! Çok müteessirim çok!

Hadi bari itiraf edeyim de boşa gitmesin: Pâdişahlığa öteden beri âşık halkımızın DNA hücrelerinde meknûz monarşi hasretini su yüzüne çıkarmak için Muhteşem Sülüman isimli TV dizisi bile yaptırmıştık. Bu diziyi seyreden halkımız deli gibi Osmanlı tarihi araştırmalarına dadanmış, Hanım sultanların, Haremin, İç Ağalarının, Hasekilerin ve gözdelerin parıltılı hayatının ardına çaktırmadan yedirdiğimiz imparatorluk kültürüyle mest ü bîtâb hallere gelmişti. Herkes, "Keşke pâdişahlık yeniden gelse, bir halifemiz olsa" diye iç geçirmeye başlamış, Sadrâzam Paşa yanlış yaptığında Sülüman'ın gözlerini devirip, "Akıllı ol İbrahim, dustuur, kızarsam taş üstünde taş, gövde üstünde baş bırakmam ha!" diye celâllenmesine hayran olmuştu. Münhasıran pâdişâhımız efendimiz Sultan Palamut hazretlerinin, pardon Sülüman'ın Osmanlı'nın acı gücünü genelde yedi düvele, özelde ise İspanyol prensesi Marya'ya ibrâz etmesi milli şuur ve gururumuzu nasıl da okşamıştı.

Olmadı. Çok çalıştık çook. Ben şahsen gizli Osmanlı ajandamız açığa çıkmasın diye "Padişahlık istemeyiz, Cumhuriyetimizi severiz" yollu kaç yazı kaleme aldığımı hatırlamıyorum. Her şey, TBMM'nin, son halife -pardon Tanzimat idâresinin kurucusu- Abdülmecîd-i evvel efendimizin fevtinin 150. sene-i devriyesini tebcîl ve takdîs içün sempozyum tertiplemesi ile başladı. O kadar söyledim, iykaz ettim, "Yapmayın, CHP'lileri hesaba katalım; bunlar deligöz inkılâp bekçileridir. Bunlar tek gözü açık uyur, esen rüzgârdan hîle sezerler" diye çok ısrar ettim, anlatamadım. Netekim buyrunuz, ufak bir tamahkârlık, muhteşem mutlakiyet hayallerimizi tuzla buz etti. Güyâ padişahlığa geçince Suriye ve Irak'ı işgal edecek, Kuzey Afrika mıntıkasındaki Cezayir ocaklarını yeniden canlandıracak; Kırım'ı iltihak, Rumeli'yi istirdâd edecek ve bir Cemiyyet-i Akvâm-ı Osmaniye teşekkül ettirecektik. NATO ve Cento'dan çıkacaktık tabii; Cento çoktan dağılmıştı ama, olsun, biz her ihtimâle karşı bir daha çıkacaktık!

Tabii bu arada Şeriat'ı avdet ettirecek, başörtüsünü serbest bırakacak, tramvay ve vapurlarda haremlik-selâmlık uygulaması başlatacak, kadınların umûma açık mahalde peçe ve çarşaf ile bulunmalarını dayatacaktık. Şeyhülislâmlığı ihyâ edecektik, YÖK'ü kaldırıp Medâris-i Osmaniye nâmı altında yeniden kuracak, lüzumsuz fen derslerini iptâl ile bilcümle mekâtipte ulûm-ı diniyye tahsiline ağırlık verecek idik.

Padişahımız (Kim olacağı hususunda henüz mutabakat sağlanamamış idi ama, benim şahsen gönlümden geçmiyor değildi hani!), her Cuma günü bir Selâtin câmiinde selâmlığa çıkacak, vüzerâ kapı önünde bekleşip, "Padişahım çok yaşa" diye bağıracaktı. Derâkab sansör rejimini ihyâ edecek, dinsiz imansız matbuat mensuplarına kırk satır-kırk katır seçenekleri sunacaktık. Padişahımızın cülûs günlerinde şenlikler olacak, ahaliye pilav, hoşaf ve helva dağıtılacaktı.

Olmadı, "Muhteşem Plân" sırtüstü yattı. Piyastos olduk, basıldık, tam âşık oluyorduk, üstümüze geldiler. Şimden gerû işbu menhûs pırocemizi açık eden Muharrem Bey'i ilk vâki kurultayda CHP'ye genel başkan seçmeyenlerin vebâli kendi boyunlarındadır vesselâm.

Neden Film Seyrediyoruz?

Dört yaşlarında filan olmalıyım. Sivas'ta DDY müessesesine ait özel sinema salonundayız; yanımda ablalarım, annem, belki komşu hanımlar da var, kalabalığız yani. Işıklar karardı, ben korktum. Sonra perde tarafından yüksek sesler yükseldi yine korktum; ardından hareketlenme başladı bir daha korktum. Herhalde bir kovboy filmine gitmiş olmalıyız ki, atlar üzerime doğru gelmeye başladığında artık kontrolümü kaybedip oturduğum koltuğun altına saklandım. Ablalarım beni sâkinleştirmeye çalışsalar da gözlerimi açmamakta direndim. Belki o yüzdendir, korku, gerilim, cinayet filmlerini sevmem; seyircisinin ödünü yarmayı seven yönetmenlerden de hazetmem.

Hitchcock başka tabii.

O yaşlarımda bana "Horozdan korkan oğlan" diye takılırdı büyüklerim; haksız da sayılmazlardı hani.

Hâtıra dünyamdaki ikinci derin iz, yine bir kadınlar matinasına ait olmalıdır. Yer, artık yerinde olmayan Yalçın Sineması. Filmin adı Yedi Köyün Zeynebi. Yine komşu kadınlar, başında bürüğü ile annem ve ben. Kadınlar ağlıyor, ben de ağlıyorum. Dışarı çıktığımızda, "Ne güzel film, bol bol ağladık." diyorlar. Çok sonraları, başrollerini Ediz Hun'la Hülya Koçyiğit'in oynadıkları Kerime Nadir klâsiği Hıçkırık sinemalara geldiğinde, sadece her an duygulanmaya ve başkalarının dramını bedavadan bölüşmeye hazır ev kadınları değil, asık suratlı amcaların, dayıların, babaların bile "Mendiller fora!" komutuna itaat ederek hüngür hüngür ağladıklarına şahit oldum.

Kadın tabiatındaki vahim ârızayı o gün fark etmiş miydim acaba?

...

Sonra nasıl olup da dev beyaz ekranda arabaların, atların, insanların sanki canlıymış gibi hareket ettikleri, konuşabildikleri meselesine takıldı kafam. Acaba aynı Karagöz'de olduğu gibi kağıttan kesilmiş suretleri perdenin alt tarafında oynatan birileri mi vardı? Sinema tekniği akla sığmaz bir şeydi. Büyü, fotoğraftan başlıyor aslında. Kameranın karşısındaki şeylerin bire bir sadakatle kağıdın üzerine çıkması dünyanın en büyük hokkabazlığı değilse nedir yani? Onda hayatın sırlarına dair küçük bir ifşâ, bir ipucu gizli olmalı ama hâlâ çözebilmiş değilim.

Sinema tekniğine dair araştırmalarım, günün birinde (onlu yaşlar içinde olmalı) yarım kiloluk kristal zeytinyağı tenekesine nerden elime geçtiğini bilmediğim çerçeveli bir mercek takınca

âni bir sıçrayış gösterdi. Kutunun açık tarafına onbeş mumluk bir elektrik lambası koyuyor, sonra ampulle mercek arasına sinemaların çöp kutularından ele geçirilmiş pozitif dia yerleştiriyorduk. Dianın yerini ayar noktasına kadar hareket ettirince deneme-yanılma ile kar gibi beyaz kireç badana kaplı duvara -ters de olsa- o karenin görüntüsü düşüyordu. İnsanlık için önemsiz, benim için büyük bir keşifti. Ortaokulun fizik dersinde sinema makinesinin iç organlarını, özellikle "Malta haçı"nın büyük marifetlerini öğrenince teori iyice kafama yattı. Sinema büyü değil teknik işiydi. Öyle olmalıydı, çünkü bütün büyüler eninde sonunda bir tekniğe yaslanır.

...

Çocukluğum, Yeşilçam sinemasının altın yıllarına denk geldiği için kendimi talihli sayıyorum; sadece Yeşilçam'ın değil, sinemanın da altın zamanları. Dördü kapalı, dört beş tane açık hava sineması olan bir şehirde, aile sohbetlerinde, sokakta, arkadaş arasında sinema konuşulduğu olağanüstü bir dönem yaşadım. Hayal dünyâmı, halamın masalları tutuşturdu, radyo ve sinema besledi, kitaplar zenginleştirdi; sonra günün birinde kelimelerle hayâl kurulabileceğini öğrendim.

Sinema dünyamın bize ait bir merkez üssü elbette Yeşilçam sinemasıydı. Bize ait bir şeydi, dublajsız Türkçe konuşuyordu artistler ve etrafımızda gördüğümüz insanlardan fazlaca yakışıklılık ve güzellik dışında farkları yoktu. O yüzden benim sinema pergelimin bir ayağı hep burada sâbit kaldı.

...

Sinemanın yüzyılı; ben o yüzyılda doğdum, sinemayı sevdim.

Sinemayı sevmeyen kimse var mıydı acaba? Evet, mektepten kaçıp sinemaya giden, memleketten kaçıp artist olmak için İstanbul'a kapağı atan kötü çocukların teşkil ettiği sevimsiz örnekler bir sinema aleyhtarları kitlesi husûle getirmişti. Arsız, hayâsız boyutu yüzünden çoluğu çocuğu sinemadan uzak tutmaya çalışan insanlar da vardı ama galiba herkes seviyordu bu yeni sanatı. Her evde, her çeşit insanın ağzında sinema konuşuluyordu. Şehrin sinemalarına gelen ve vakitsiz giden filmler daima merak edilir, "iyi" filmlerin konusu akşam oturmalarında bazen âşikâre bazen fiskos sadedinde mevzubahs olunurdu.

Günün birinde bir sinemaya Hac ve Kâbe isimli, berbat, basit, itinasız çekilmiş bir belgesel film geldiğini duyduk. Bu film, en kavî sinema aleyhtarlarını evinden uğrattı, rahatı bozdu, önyargıları yıktı, son direniş mevzilerini yerle bir etti. Ömrü boyunca vesikalık çektirirken bile azaba uğrayacağı endişesi taşıyan dinibütün nineler, kucak dolusu aksakallı dedeler birbirilerine ve bastonlarına yaslana yaslana, haylaz mektup talebeleri gibi sinema gişeleri önünde kuyruk oldular. İçeri girip ağlaştılar, ağlaştılar, "N'olaydı şu mübârek yerlere biz de yüzümüzü sürseydik!" diye âh ü enîn ettiler.

Sinema o kadar da kötü bir şey değildi canım; iyisi de vardı, kötüsü de.

Pek çok sinema yazarı, bu uyduruk Kâbe belgeselinin taşra taassubuna kağıttan bir bıçağın bir kâse yoğurda saplandığı gibi kolayca nüfuz ettiğine dikkat etmemiştir ve cümledeki çarpıcı teşbih NFK üstadımıza aittir.

...

Sinemayı niçin sevdim?

Çocukluk yıllarımda sinemaseverlere biraz düşkün, biraz serseri muamelesi yapar, "Büyüyünce it kopuk olacak galiba." nazarıyla bakarlardı; oysa ki bugünün çocuklarının televizyon karşısında geçirdiği saatler, bir sinema düşkününün sinemaya vakfettiği zamanla kıyaslanmayacak kadar çoktur. Hayalcilik, dalgacılık, havailik geçmiş zamanın affedilmez kusurlarındandı; bugünün meziyetidir.

Sinemayı sevdim, çünkü hayatı değiştirmenin en kolay, en ucuz, en acısız yoluydu; bir bilet fiyatına... Ve zaten içine düşmediğiniz film, iyi bir film değildir. Bir başka hayatı orada görür, o tecrübeye dokunur ve kısa süreliğine de olsa yaşar ve kendi dünyamıza döneriz; dönüşte bizde kalan hayatın zenginliğidir. Hayâlden ibaret de olsa. Hayatın yeknesaklığından iki saatliğine ve bir bilet parasına kaçıp kurtulduğumuz yerdir sinema; bir başka hayata misafir olmak, içimizdeki ezelî rontgencilik merakının doyurulması, gerçekten fantastik olana ilticâ...

Ve daha neler...

Askerlik konusuna kesin çözüm teklif ediyorum

Başbakan'ın açıkladığı bedelli tasarısı, mükellef gençler arasında hayal kırıklığı uyandırdı.

30 yaş sınırı mâkul görünüyor ama 30 bin lira, iş hayatının başındaki gençler için çok büyük para. Bir nevi, "Bedelli bedelli diye kafa ağrıtıyordunuz, alın size bedelli. Parayı bastıran yırtsın askerlikten" durumu; oysaki gençler, iki taksitte 30 bin verebilecek olanlardan çok, zar zor da olsa tedarik edebilecekleri şöyle 15-20 bin civarında bir bedel kestiriyorlardı gözlerine; yani daha demokratik bir meblağ, daha göğüslenebilir bir bedel umuyorlardı. Tasarı, bu edâ ile "Bedeli boşver yeğenim, gel paşa paşa askerliğini yap" diyor. 21 günlük temel eğitim şartı ise espri gibi... Muhariplik eğitimi 21 güne sıkıştırılabilir ise daha uzun sürelere ne ihtiyaç var diye sorarlar adama; böyle bir "draje" icat etmişsek, bu yararlı haptan yurtdışındaki "Dövizli" yükümlüler niçin istifade ettirilmez; haksızlık değil mi?

Miktar yüksek, sınır mâkul ama tasarının felsefesi sakat: Bugüne kadar yapılan her bedel uygulaması gibi şimdiki de, Anayasa'nın 72. maddesinin yanağından mânidar bir makas alıyor. Mânâ şudur: "Bakmayın anayasanın hak ve ödev dediğine, askerlik azîm bir meşakkattir, ver parayı görmeyeyim seni!"

Ah para, gözün kör olmasın e mi; neler yaptırıyorsun hükümetlerimize!

Bugünden tezi yok, "bedel" çağına girmiş yaşı geçkin gençler, posta kutularımızı, "Bedel düşürülsün" meâlinde e-mektup bombardımanına uğratacaklardır, haksız da sayılmazlar ama onların felsefe, tutarlılık, anayasal eşitlik gibi ufak-tefek pürüzleri görmeye zamanları yok; her kuşak kendi derdini yaşıyor. İşin doğrusu, -eğer çıkarabileceksek!-, askerlik meselesini yeni anayasada tâ kökünden tutarlı bir çözüme kavuşturmaktır.

Nasıl olabilir, meselâ şöyle olabilir pekâlâ: Hâl-i hazırda, "Vatan hizmeti, her Türk'ün hakkı ve ödevidir. Bu hizmetin Silahlı Kuvvetler'de veya kamu kesiminde ne şekilde yerine getirileceği veya getirilmiş sayılacağı kanunla düzenlenir." çerçevesini getiren 72. madde kaldırılır, yerine "Milli güvenliğe katkı yükümlülüğü" başlığı altında, "Her vatandaş, milli güvenlik hizmetlerine katkıda bulunur; isteyenler bu katkıyı bizzat askerî birliklerde muhariplik eğitimine katılmak yoluyla yaparlar; kalanların durumu kanunla düzenlenir" hükmü getirilir. Böylece askerlik hizmetinde gönüllülük esası benimsenmiş olur ki, doğrusu da budur; fiilen muhariplik yapmak istemeyenler ise belirli süre kamu hizmeti veya bedel benzeri makul borçlandırma usulleriyle milli güvenliğe katkıda bulunurlar. Mesele biter ve tutarsızlık kalmaz. Bu düzenleme, gönüllülük esasını getirdiği, profesyonel ordu teşkiline de hukuki dayanak hazırladığı gibi milli güvenliğe katkı hizmetinin kamu hizmeti karşılığı yerine getirilebilecek olması, vicdânî red konusundaki muhtemel tartışma ve pürüzleri de bertaraf etmiş olacaktır.

Evet, bu "Vatan hizmeti" kavramında esaslı bir paradigma değişikliğidir fakat esasen her anayasa yeni bir paradigma değişikliği demek değil midir? Bu değişiklikten en ziyade etkilenecek olan taraf, askerî bürokrasi olacaktır; küçülmek, bütün bürokratik bünyelerin nefret ettiği bir olgudur çünkü. 20. yüzyıldan kalma genel askerlik kavramı, hayli şişkin bir asker mevcudu ve ona bağlı olarak kalabalık bir askerî bürokrasi sınıfı gerektiriyordu. Belki şimdiki mevcudun onda biri civarında yüksek eğitimli, tamamı gönüllü ve muharipliği bir meslek ve hayat tarzı olarak benimsemiş orduya ihtiyaç duyuyoruz; sadece "askerî vesâyet"i kırmış olmak için değil, bilakis milli güvenliği daha etkili bir düzenleme ile daha yoğun şekilde sağlayabilmek için böyle bir düzenlemeye gerek var.

Sadede gelelim; tasarının kanunlaşmasına kadar geçen süre zarfında kamuoyu baskısı ile bedel miktarının daha aşağılara kadar düşeceğini tahmin ediyorum ama işte apaçık görünüyor, tasarı yamuk ve tutarsız duruyor. Bari yamukluğu yeni anayasaya taşımayalım.

Âfiyet olsun, yarasın!

Hükûmeti iki konuda eleştiriyorum: Dersim özrü ve şikecilere ceza indirimi getiren kanun.

Dersim konusunun hiç de öyle "kendiliğinden" filizlenip gündeme girdiğini düşünmüyorum. Yakın tarihimizle yüzleşmek ve hesaplaşmak konusunda hepimize gökten âni bir ilham

gelmediğine göre mesele, bizim hakikatperestliğimizden ziyade, siyasi bir operasyon olarak algılanırsa daha berrak ve sâkin bir değerlendirme yapılabilir.

"Dersim Tenkili", tek parti rejiminin ve resmî ideolojinin açık ve boş böğrüydü ve evvelâ oraya darbe gelmesi kaçınılmazdı. Fitili, CHP Tunceli vekili Hüseyin Aygün tutuşturdu ve müteakip sarsıntılar ardarda geldi. Aynı sözler iktidara mensup bir vekil tarafından seslendirilse aynı tesiri yapmayacaktı çünkü. Bana göre, bazı çevrelerde cesur hatta tarihî bir çıkış olarak takdim edilen özür hamlesi, aslında doğrudan CHP'deki liderlik ve kurultay tartışmalarıyla bağlantılıdır. Başbakan'ın hamlesi, bende alelacele kararlaştırılmış intibâı bıraktı.

Başbakan, o meşhur "Özür"ü ile CHP'yi köşeye sıkıştırmayı plânlamış olabilir; oysaki özürün meyvelerini Başbakan'ın partisi değil, CHP'deki Kılıçdaroğlu muhalifleri toplayacaktır ve büyük ihtimâlle onu bir daha CHP'nin civarında görmeyeceğiz. Eğer bütün dâvâ, tarihî geçmişimize karşı hakperestlik göstermek idiyse, şimdiye kadar niçin sabredildiği sorusu açıktadır. Bu esnada kurduğu her cümlede derin hikmetler bulunan bir kısım fikir sahibinin, "Sabiha Gökçen adı kaldırılsın, Hrant'ın adı verilsin" yollu işgüzarlıkları, meseleyi çok daha başka yerlere doğru sürüklemekten başka işe yaramayacak. Şöyle: Sabiha Gökçen adı üzerinde maraza çıkarmanın yanlış olduğunu düşünüyorum. O isim, -doğru veya yanlış- Gökçen'in savaş pilotluğunu, askerî eylemlerini ödüllendirmek için değil, ilk kadın havacı ve eğitimcisi olduğu için konuldu. Dersim'de katledilen bîgünâhların kaatili olarak tartışma konusu edilmesi yersiz, haksız ve yanlıştır. Hrant Dink'in ismini yaşatmak fikrine sempati ile bakarım ama Gökçen'le mukayesesi abestir; Dink'in ismi daha başka anlamlı kurumlara verilebilir. Bu mantıkta ısrar etmek, Atatürk havaalanı isminin de tebdilini teklif edecek aklıevvellere yol açar ve denilebilir ki, "Gökçen verilen emri uyguladı, Gazi ise emri veren siyasi hiyerarşinin başındaydı!".

Ayıkla pirincin taşını... Yanlıştır, yersizdir, bu meselede züccâciye dükkânına paldır-küldür girilmişe benzeyen bir oldubitti edâsı görüyorum ve bu beni huzursuz ediyor.

Ve son ama önemli husus; tartışmalar gitgide şu noktaya doğru gidiyor: Dersim'de vaktiyle sanki hiç isyan olmadı ve devlet sanki bilâsebep Dersim'de tenkile girişti! Oysa ki Dersim sadece 1937'de değil, ondan önce de muhtelif çapta isyanlara konu olmuştu; tartışılan ve ayıplanması gereken devlet güçlerinin isyancılara karşı gösterdiği nisbetsiz ve sert tavırdır. Biz bu gibi meselelerde asıl anlamı hızla buharlaştırıveririz; şimdi de öyle oluyor ne yazık ki...

Kamuoyu, iştahla Dersim tartışmalarını takib ederken şikecilere hükmolunacak cezayı hafifleten kanun, ışık hızıyla Meclis'ten geçirildi ve resmiyet kazandı. Erbâbına ve meraklısına âfiyet olsun, yarasın!

Kanuna destek veren sair partileri bir kenara koyalım; hükûmet partisi, kanuna önayak olmakla garip bir görüntü vermiş, ömrü boyunca boynuna asılı kalacak garip bir çelişkiye düşmüştür. Haşmet Babaoğlu, bu konuda âdeta düşüncelerime tercüman oldu, diyor ki iki gün önce köşesinde: "Ey milletvekilleri, bilin ki şikecilere ceza indirimi konusunda gösterdiğiniz gayretin fanatik takım taraftarlarından alacağı alkış taş çatlasa bir hafta sürer! Sonra herkes kendi yoluna gider. Ama bu teklif yasalaşırsa, milletle aranızdaki bağ incelir; hepinizin üzerinde kalıcı kuşku bulutları oluşur. Şimdi hem partilere, hem de kulüplere soruyorum. Neden aklanma değil de, indirim talep ediyorsunuz? Aklanmaya inanmıyorsanız, boğazımıza kadar şikeye batmışız demektir! Ve bu durumda sizler en iyi yolun ceza indirimi yoluyla 'birileri'ni kurtarmak ve dosyayı kapatmak olduğunu düşünüyorsunuz! Yazıklar olsun, böyle futbol ve adalet anlayışına!"

Aynen iştirak ediyorum.

Zarif ama acımasız bir intikam şekli: Boykot

Herhangi bir yazara, (bu arada bana da), herhangi bir konuda aynı hususu dile getiren 10-20 adet e-mektup gelse dikkat çeker, "Nerede yanlış yapmışım, ne oluyor, nedir?" diye bahsedilen konuyla ilgilenmek ihtiyacı hisseder.

Bu noktaya bir mim koymanızı rica ediyorum, az sonra tekrar döneceğim çünkü buraya.

Dünün dünyasında tüketici-okuyucu-vatandaş, yani kendi başına sesini duyurma imkânı kıt insanlar, kendilerine sözcü olabilecek, seslerini başka katlara duyurabilecek insanlara ulaşarak görüşlerini duyurmak ihtiyacında idiler. Sosyal Medya tâbir edilen yeni dünyada artık klavye kullanmayı bilen herkes bir fikir mercii ve bir görüş sahibidir.

Her yazar gibi ben de bol miktarda, "Pey-gamberimiz'e falanca sitede hakaret edilmiş; şunların haddini niçin bildirmiyorsunuz", "Alışveriş merkezleri niçin hep Batı dillerinden isim seçiyorlar kendilerine; şunları niçin ağzınızın bayramlık tarafını açmıyorsunuz; falan kanunla kazanılmış haklarımızı kaybettik, derdimizi dile getirir misiniz?" yollu mektuplar alıyorum sık sık. "Eski alışkanlık" diye gülümsüyorum. Artık bir konuda şikâyet veya memnuniyet ifade etmek için yazara mektup yollamaya pek gerek kalmadı. Şimdi neredense herkesin bir e-mail adresi, hatta şahsi web sitesi var. Kurumlara gelince web sitesi olmayana iyi gözle bakmıyorlar; neredeyse seyyar satıcılar, pazarcı esnafı bile site açacak.

Diyelim yaşadığınız yerde ismini beğenmediğiniz bir AVM açılıyor veya eskiden beri orada mevcut. O kurumun yönetimine, "Kendinize seçtiğiniz ismi beğenmedim. Batı dillerine heves etmenizi kınıyorum ve asla tasvib etmiyorum" diye bir e-mektup, mesaj, kartpostal veya telefon açmayı deneyenimiz var mıdır?

Vardır birkaç tane ama bir ay içinde aynı mealde 20-30, 100 şikâyet gittiğini düşünün bir AVM yönetimine; oturup, "Nedir arkadaş, bu insanlar ismimizden niçin şikâyet ediyor?" diye bir durum değerlendirmesi yapmazlar mı sizce?

Mutlaka yaparlar...

Diyelim ki tınmadılar bile; barışçı mücadele metodları bitmiş değil; o zaman şöyle bir mektup:

"Şikâyetimizi dikkate almadığınızı görüyorum. Tutumunuzu kınamak için isminizi değiştirinceye kadar AVM'nize uğramayacağımı bilmenizi isterim!"

Yapabilir misiniz; yakınınızdaki bir AVM'den ayağınızı keser, ihtiyacınızı daha uzakta bir yerden tedarik etmeyi göze alabilir misiniz? Sahi bunu yapabilir misiniz? Sizinle kaç kişi aynı duyarlığı gösterip aynı fedakârlığa katlanabilir? Kaç kişi olursunuz ha deyince?..

Öyleyse eğri oturup doğru konuşacağız; çoğumuz AVM veya mağaza isimlerinin Türkçe olup olmadığına aldırış etmediği gibi Batılı kelimeleri tercih eden yerleri galiba biraz daha fazla önemsiyor gibi sanki. "Hmm, Batılı bir isim, havalı, ciddi bir yer galiba. Böyle şık ve entelektüel bir ismin ardında kasaba mağazası zihniyeti olamaz herhalde!" diye düşünüyor olabilirler.

Açık konuşalım mı? Çoğunluk aldırış bile etmiyor böyle ayrıntılara...

Yine açık konuşalım mı? Çoğunluk, sırf çokluğu teşkil ettiği için doğru düşünüyor olamaz (Muhalefet partilerine gönül verenlerin, "Vallahi çok doğru; işte son üç seçimin sonuçları!" diye keyiflendiklerini görür gibiyim). Böyle şeyleri kendine derd edinen az olabilir ama azlıkta kalmak da, yanlış düşünüyoruz anlamına gelmez.

Şöyle yapalım: Tek kişi olsak da yanlış bulduğumuz şeyi eleştirelim; doğruyu yapanları ise kutlayalım. "Bir kişiden ne çıkar" demeyelim. Bize düşeni yapmış olmanın verdiği hazzı ciddiye alalım.

Mesela bazı yerlerde "Kahve Dünyası" isimli bir kahve mağazası zincirinin dükkânlarını görüyorum. Çok hoşuma gidiyor, ecnebi bir ismin fiyakasına sığınma ihtiyacı hissetmeksizin bizim kahvemizi yerli ismiyle satan bu adamları uzaktan seviyorum, takdir ediyorum. Siz de aynı kanaatte iseniz bunu belirtmeli, insanları sevindirmeli, cesaretlendirmelisiniz.

-Dükkânınıza Türkçe isim verdiğiniz için sizi kutluyorum yollu bir e-mektup göndermek iş midir? Niçin yapmayız ki?

-Hizmetinizden memnun kaldım, teşekkür ederim. Sizi dostlarıma tavsiye edeceğim, demek ağır mı gelmektedir?

Falanca web sitesinde birkaç zibidi Peygamberimiz'e hakarete yeltenmiş olabilir. Çare, o sitenin kapatılması için sesimizi yükseltmek değildir. En güzel çare, klavye başına oturup, "Sizi kınıyorum ve bundan sonra sitenizi ziyaret etmeyeceğim" mektubu yazmak ve gerçekten o siteye artık hiç uğramamaktır.

Merak etmeyiniz, site yöneticileri günde kaç kere tıklandıklarını hassasiyetle kontrol ederler. Manidar bir eksilme dikkatlerini çekecektir, kaldı ki dikkat çekmese de olur. Bu gibi siteleri kendisinden bahsedilir hale getiren, bir yerde bizim onları ciddiye almamız, haklarında konuşmamız, hâsılı bizim katkımızdır. İlgimizi ebediyyen kestiğimiz bir yerde dileyen istediği kadar saçmalayabilir. Esasen bu gibi terbiyesiz ve mütecaviz edâların, daha ziyade ilgi çekmek, kendisinden bahsettirmek için yapıldığını da unutmamalı.

Bazı okuyucularla bu konuda anlaşamıyoruz; onlar, galiba yürek soğutmak için aynı dille, aynı şiddetle hakaretin iadeli taahhütlü olarak adrese teslimini istiyorlar. Ben daha acımasız ama daha sâkin bir cezadan yanayım: Nazik bir protesto, kanunda yeri varsa yargıya şikâyet ve ardından kesin ilgisizlik. Tıklanma rakamlarını sallayacak ölçüde ilgisizlik; anlamlı bir boykot. "Sen benim anlamlar dünyamda artık yoksun" mesajı...

Siteni ziyaret etmiyorum artık arkadaş: Bittin!

Üyeliğinden ayrılıyorum; AVM'ne uğramayacağım. Alışverişi kesiyorum. Sen benim görüşlerimi ciddiye almazsan ben de seni artık yok sayıyorum.

Veya, "Fikirlerini beğenmiyorum, artık seni okumayacağım"

Ha, ne dersiniz?

Kılıçdaroğlu için tek yol var

“Ölü bizim, Allah rahmet eylesin” diye bir söz vardır Anadolu’da; olmuş-bitmiş ve düzetilmesi mümkün olmayan vukûat için kullanılır. Dersim isyanı ve tenkili de bu cümleden. Bu “ölü”yü usûlüne uygun tarzda defnetmek lâzım. Nedir usûl, aklımın yettiği kadar izah edeyim:

1-Dersim mıntıkası öteden beri devletin nizâmi güçlerinin nüfûz edemediği, âdeta Orta Anadolu’yu Doğu’ya bağlayan dağ yumağı içinde düğümleşmiş bir coğrafya, özel bir havzadır. Ahalisi, vergi ve askerlik gibi meselelerde zaman zaman aşiret dayanışması içinde devlete isyân etmiş, merkezî idarenin standartlarına itaat arzusu göstermemiştir. Bu mesele, Osmanlılar kadar Cumhuriyet idarecilerinin de farkında oldukları bir konuydu; meseleyle ilgili ön araştırmalar, yarı-ilmî etüdler, askerî raporlar hazırlanmıştı.

2- Millî sınırların içinde kalan her yerde kamu düzenini sağlamak isteyen hükümet, 1937’de Dersim problemini şöyle çözmeye karar verdi: Zorla! İsyancılar silahla imhâ edilecek, fer’i iştirakçileri ise sürgün yoluyla topluca “tenkil”e tâbi tutulacaktı. Dönemle ilgili az sayıdaki

resmî belge bu resmî politikayı doğrular zaten. Bu nokta önemli, çünkü geçen hafta boyunca devletin âdeta sebepsiz yere Dersim'e askerî müdahelede bulunduğu yolunda bir gri propoganda yayıldı.

3-Plân, askerî birlikler kullanılarak, orantısız güç ve şiddetle uygulandı; çok sayıda isyancı Dersimli öldürüldü, miktarı bilinmeyen sivil zulme uğradı; daha fazlası sürgüne tâbi tutuldu. "Tenkil"den sonra uzun yıllar boyunca bölgeden fiilî isyân teşebbüsü haberi gelmedi.

4-Ne var ki 1937'de olup bitenler toplum vicdânında unutulmadı. Dersimliler haklı olarak, başlarına gelenleri sonraki kuşaklara aktardılar. İsyan kültürü, Dersim bölgesinde siyâsi kültürün tabii bir parçası olarak hâfızalara yerleşti. Orada olup bitenler, operasyonlara katılan ve sonra terhis olan askerler tarafından da müşahede edilmiş, yakın çevreleriyle paylaşılmıştı. Dersim tenkili, herkesin bildiği, orta yerde duran ama kimsenin bahsetmek istemediği bir "Alenî Sır" mâhiyetine büründü.

5-Dersim tenkilinin sorumlusu, gayet tabii olarak dönemin hükümetidir, devlettir; devletle hükûmet arasında kalıcı bir yapı niteliği gösteren CHP'dir. O günlerde hastalığında ağır emâreler görülmeye başlamış olsa da Cumhurreisi ve CHP Genel Başkanı Gazi M. Kemal Atatürk'tür. Dersim tenkili çapında bir operasyonun Atatürk'ten habersiz yürütülmesi esasen mümkün değildir.

6-Kemal Kılıçdaroğlu, hayli dedikodulu bir operasyon sonunda CHP'nin başına gelinceye kadar Dersim tenkili, sadece tarihçileri, insan hakları savunucularını ve elbette Dersimlileri birinci derecede ilgilendiriyordu. Kılıçdaroğlu'nun Dersimli, Kürt ve Alevi kimliğinin bir duruş yeri çatışmasına yol açacağı da belliydi. Ne var ki Kılıçdaroğlu bu konulara girmemeye dikkat etti, partisini zora sokacak tavır ve sözlerden titizlikle uzak kalmaya çalıştı; bu çabasında CHP'li basının büyük desteğini gördü. Hâlâ aynı minvâl üzerindedir. Bu esnada, yakın ecdadı tenkile uğramış Dersimli bir Kürt Alevi'nin CHP genel başkanlığında bulunmasının, CHP'de bir çatlağa sebep olacağı öngörülmekteydi ancak Kılıçdaroğlu'nun kararlı tavrı, gerçeği değiştiremezdi, sadece krizi erteledi.

7-Kriz, CHP dışındaki fikir sahiplerinden değil, bizzat CHP bünyesinden birinin sözleriyle patladı. Yeni bir olgu değildi; Tunceli Milletvekili Hüseyin Aygün tenkile dair yeni bir belge, yeni bir bakış açışı sunmadı, sadece bilineni tekrarladı ve CHP karıştı. Komplocu bir nazarla CHP'li Aygün'ün çıkışını, parti içinde hizip ve liderlik mücadelesiyle açıklamak mümkündür ama bu izah tenkil olgusunu değiştirmiyor.

8-Ta o esnada Başbakan, sürpriz bir çıkışla devlet adına Dersim'de olanlardan özür dileyen bir konuşma yaptı ve hadiselerin seyri değişti. Bir mânâda CHP liderinin yapması gerekeni yaparak inisiyatif kazanırken Kılıçdaroğlu'na kısa süreli bir soluklanma şansı vermiş oldu.

9-Yine de Kemal Kılıçdaroğlu'nun, partisinin tarihiyle yüzleşen ve hesaplaşan bir basın açıklaması yapmaktan başka çıkar yolu kalmadığı kanaatindeyim. Siyasi kariyerinde fazlaca gelecek görülmemesine rağmen bunu yapmak zorundadır. Kamuoyu önünde partisinin ve parti yöneticilerinin vaktiyle Dersim'de zulüm ve kırıma sebep olduklarını kabul etmeli, bu mücadele biçiminin ve problem çözme tarzının yanlışlığı vurgulanmalı ve nâhak yere zulme uğrayanların ruhundan ve hâtıralarından özür dilemelidir. Bu açıklama CHP'yi millet nazarında büyütür, sahici bir parti hâline getirir ve sırtındaki ağır ve mânâsız tarihî hatâlar yükünden kurtulmasını sağlar.

Kaçınılmaz bir 'inkılâp' eleştirisi

Dersim Tenkili'nin gündemde baş sırayı tutmasının kalıcı anlamı, tırnak içinde "İnkılâp"ların başarısızlığa uğramasıdır.

İnkılâpların birkaç hedefi vardı; ilki Türkiye'yi çağdaşlaştırmak, muasır medeniyet seviyesine yükseltip Batılılaştırmak. İkincisi toplumda İslâmi kültürün kurutulması, ahalinin -aynı Batılı toplumlarda olduğu gibi- dinle ilgisini gevşetip sekülerleştirilmesi, dinin belirleyici hâkim unsur olmaktan çıkarılarak devletin denetimindeki câmilerde, artık bir daha tehlike teşkil etmeyecek derecede izole edilmesiydi. Sonuncusu ise toplumu tektipleştirmek: Soy itibariyle kendini Türk diye tarif eden, laikçi, resmi ideolojiye merbût ve Batılı insanlardan mürekkep bir toplum.

Çağdaşlaşma projesinin tuttuğunu söyleyebiliriz; inkılâplar olmasaydı bile Türkiye'nin yine de şimdiki zamana tutunacağını ilâve etmek ve unutmamak kaydıyla; aksini ileri sürmek topluma hakaret mânâsına gelir.

İslâmi inanç ve en az onun kadar önemli sayılmak üzere İslâmi kültürü tasfiye etmek amacı başarısız kaldı. Nüfusun ekseriyeti, inanç ve dinî kültür tasfiyesine yönelik inkılâp hamlelerine açıktan muhalefet etmedi; barışçı ve sabırlı diye tavsif edebileceğimiz bir direnişle imân ve kültürünü tuttu. Etili, Sümer ecdâdının yerine Selçuklu, Osmanlı dedelerinin hâtırasına ve tarih birikimine sahip çıktı. Cumhuriyet'i de Osmanlı geçmişinin ucuna ekleyerek meseleyi zihninde, olması gerektiği gibi çözdü.

Toplumu tektipleştirmek şıkkı, İnkılâpların açık başarısızlığını teşkil ediyor: Kürtler, resmî telkin ve baskılara rağmen kimliklerini azimle savundular ve direndiler; dillerini ve inançlarını tuttular ve rejime muhalefet ettiler. Bugün, -alenî ırkçılar da dâhil- toplumun sadece Türk etnisitesinden oluştuğunu ileri süren kimse kalmadı. Çok seslilik, hamdolsun artık "muasır edeb"den sayılıyor. Çok partili hayat, hiçbir inkılâpçı dayatmanın baskısına lüzum kalmadan, üstelik ironik şekilde "İnkılâpçılara rağmen ama bilakis halk için" samimiyetle paylaşılan bir siyasi kültür unsuru oldu.

İnkılâplar tarz ve şekil itibariyle demokratik değildi; demokrasiyi bir hedef olarak zikretmiyordu zaten. Hükümetlerin 4 senede bir serbest seçimlerle değişmesi bile başlı başına inkılâplara muhalif bir halk kıyâmı, bir karşı devrim sayılır; bu hükmün sağlaması, tek parti devri "heyûlâ"sının, serbest zamanlarda (60 seneyi geçti yahu!) tek seçim olsun kazanamamasıdır.

Dersim Tenkili'nin başlıca sebebi tektipleştirme ve devletin ahaliyi oturduğu yerden tarif etmesi keyfiliğine yapılan itirazdı. Rejim, Dersimlileri tenkil etti, zâlim davrandı, bir kısmını sabî-sıbyan, kadın yaşlı demeden kurşuna dizdi, sürgünlere gönderdi ama mûnis rejim taraftarı haline getiremedi. İnatla özel kanun, hususi mahkeme, vilayete mahsus özel rejim dayatsa da başarılı olamadı. İdam edilen Seyit Rıza'nın ismi hâlâ yaşıyor; Dersim'e 4. Umumi müfettiş tayin edilen korgeneralin adını kim biliyor?

Küçük fakat zehir gibi nüktelerdir bunlar!

İnkılâpların, imtiyazsız, sınıfsız, kaynaşmış bir kitle yaratmak emeli boşa çıktı fakat Cumhuriyet yaşıyor ve hiç şüphe edilmemelidir ki, Dersim Tenkili'nin cereyan ettiği yıllara göre daha sağlam, üstelik "Asrî"! bir yapıya sahiptir. Bu yere sırf inkılâplardan aldığımız ilham ve şevkle gelmedik; çalışarak, üreterek, tartışarak, öğrenerek, hatta geçimini inkılâp edebiyatından temin eden bir kısım esnafın tâbir-i mahsûsası ile "Karşı devrim yapa yapa" geldik.

Tuncelililerin, öteden beri CHP'yi desteklemesine şaşıran bazı yorumcuların "Stockholm Sendromu" tahlilleri yapmasını doğru bulmuyorum, inciticidir; eğer ille de sebep bulmak lâzımsa, sağ-muhafazakâr partilerin, Dersimliler nazarında yeterince güven telkin etmeyişine bakmalıdır. Almasını bilene, buradan çıkarılacak dersler var.

Yeni, alçakgönüllü, demokrat, eşitlikçi, temel haklara ve insana saygılı bir anayasanın tam zamanı!

Ne kravattı ama...

CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'nun, dün öğleden sonra Meclis grubunda yaptığı "tarihî" konuşmayı dinledim. Bugünlerde böyle bir moda var; tarihî maç, tarihî buluşma, tarihî ziyaret... Ama bence konuşma gerçekten tarihî nitelikleri haizdi çünkü genellikle tarihî olaylardan bahsedildi...

Uzatmayayım, anladığım şudur:

Dersim Tenkili'nin bir numaralı sorumlusu Recep Tayyip Erdoğan'dır!

Kendisine bu eylemde Celâl Bayar ve Adnan Menderes de yardım etmişlerdir. Olaydan 8 sene sonra kurulmuş olsa bile Demokrat Parti işe medhâldardır, hattâ "tenkil"den 23 sene sonra teşekkül eden -rahmetli Dündar Taşer'in unutulmaz tâbiriyle, "Edâlet Partisi"nin de

sorumluluktan yakasını kurtarması mümkün görünmüyor, çünkü bu partide kerrât ile Hariciye Vekilliği vazifesini deruhte eden İhsan Sabri Çağlayangil, Seyid Rıza'nın idâmı esnasında orada bulunmaktaydı; herhalde turistik gezi için gitmemişti Dersim'e muhtemelen; "İlerde ortalığı nasıl karıştırabilirim" fikr-i sakîmiyle müstakbel partisini temsil ediyordu!

Sayın Kılıçdaroğlu'nun konuşmasını hazırlarken itina ile seçtiği anlaşılan o cici tâbirle necib "Yalaka Medya"mızın da bilcümle yazar, yönetici ve çalışanı ile Dersim Tenkili'nde birinci derecede sorumluluk taşıdığı anlaşılıyor.

Hâdisede sorumluluğu olmayan biricik topluluk, elbette mübârek, mübeccel ve muhterem CHP'mizdi; bu meyanda Gâzi M. Kemal Atatürk'ün, o esnada zaten menkûb vaziyetteki İsmet Paşa'nın, Dahiliye Vekili Öztrak ve Erkân-ı Harbiye Reisi Mareşal Çakmak'ın meseleye dahli, kesinlikle tahayyül ve tasavvur edilemezdi.

Esasen 1935'te o meşhur Tunceli Kanunu'nu Meclis'e getiren de CHP'nin önde gelen bazı milletvekilleri filan değil, o esnada, kim bilir hangi menhûs ve mel'un bir fikr-i ihânetkârâne ile oradan geçmekte olan bir grup karşı devrimci seyyar satıcıydı (Kestaneci oldukları kuvvetle tahmin ediliyor)!

Teklif'in CHP grubundan (ki aynı zamanda bu doğrudan TBMM genel kurulu anlamına geliyordu!) nasıl geçtiği konusunda tarihçiler arasında şiddetli bir doktriner ihtilâf vardır; bir kısmı, "Çaktırmadan CHP grubuna mensup vekillerin gazozuna ilâç koydular" tezini müdafaa ederken diğer bir tarihçi ekolü hep bir ağızdan, "Ne münâsebet; gazoza, ilâca ne hâcet abi; o günlerde grup, tasarıları okumaya bile gerek görmeden elini kaldırıyordu: Netekim kanuna evet oyu vermek için sağ elini kaldıranlar partinin sağ kanadını, sol elini kaldıranlar da sosyal demokrat cenahı oluşturuyorlardı" demektedirler. Bu ihtilâflı konunun netliğe kavuşması için Sayın Kılıçdaroğlu'nun Meclis'te bir araştırma ve soruşturma komisyonu kurulması, komisyonun CHP Arşivi'ne girip hazırlanan raporu Meclis'e sunulması teklifinde bulunacağına muhakkak nazarıyla bakılıyor; ne var ki bugün, 12 Eylül evveline dair ortada CHP'nin kurum arşivi diye bir şey olmadığından ihtilâfın TV açıkoturumlarında karşılıklı dedikodu ve sataşma usûlüyle karara bağlanması beklenebilir.

Eh, kabul ederim, Kılıçdaroğlu'un, sık sık kahkahalı alkışlarla desteklenen tarihî grup konuşmasını bir miktar yanlış anlamış olmaklığım ihtimâl dahilindedir ama "Van'daki depremzedeler soğukta tir tir titrerken bizim burada Dersim meselesinde CHP'nin rolünü konuşuyor olmamız esef vericidir" meâlindeki sözlerinde yanıldığımı zannetmiyorum, çünkü çok etkili ve inandırıcı idi.

Konuşmayı dinledim; Sayın Kılıçdaroğlu vaziyeti toparlamak için elinden geleni yaptı, çok çalıştı. Formunun doğruğundaydı ama sık sık kendisinin CHP genel başkanı olduğunu tekrarlamak ihtiyacı hissetmesi mânidardı ve bana çok dokunaklı göründü. Gözleri, grubun dinleyici sıraları arasına serpiştirme usûlü yerleşmiş bulunan parti içi muhalefetin dişli

isimlerine kayıyordu sık sık; gülümsüyorlardı. Neye gülümsediklerini anlayamadım, kim bilebilir ki?..

Haksızlık etmeyelim, Kemal Bey çok şıktı; özellikle enine siyah-beyaz çizgiler arasına konulmuş küçük siyah kareli kravatı fevkalâde güzeldi, gözümü kravattan ayıramadım yani...

2011

31 Aralık

Hibakusha Zaman Gazetesi

28 Aralık

Kaybetmek öğrenilebilir mi? Zaman Gazetesi

26 Aralık

Gözden kaçırdığımız o iri ayrıntı Aksiyon Dergisi

26 Aralık

Ey erbâb-ı hükûmet, ey rüesâ-yı iktidar! Zaman Gazetesi

25 Aralık

Milli sütlaç, gayrımilli keşkek! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

24 Aralık

Tais toi monsieur! Zaman Gazetesi

19 Aralık

Şeftali bahçelerine dikkat! Aksiyon Dergisi

19 Aralık

Ebced hevvez kelemen... Zaman Gazetesi

18 Aralık

Namazgâh Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

17 Aralık

Yargı bağımsızlığı çok önemli Osman Zaman Gazetesi

14 Aralık

Kadifeden perdesi Zaman Gazetesi

12 Aralık

Bunu da yazın: Parti kuruyorum! Zaman Gazetesi

12 Aralık

Biat ve lugat Aksiyon Dergisi

11 Aralık

Nedir bu tabiblerden çektiğimiz yahu? Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

10 Aralık

Şike koalisyonu ve yeni anayasa Zaman Gazetesi

07 Aralık

...melidir, ...malıdır! Zaman Gazetesi

05 Aralık

Devlet tepkisi: 'Hepsi müttehimdir!' Zaman Gazetesi

05 Aralık

Kanunî zulüm, meşrû şiddet! Aksiyon Dergisi

04 Aralık

Otur Kaya, sıfır! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

03 Aralık

Parasız bedelli!.. Zaman Gazetesi

Parasız bedelli!..

Bilmem dikkatinizi çekti mi; bedelli tartışması esnasında, adını vermeyeceğim ama herkesin pekâlâ tahmin edebileceği bir siyasi parti lideri aynen şöyle söyledi: "Parası olmayanların da bundan [Bedelli'den] yararlanması için önergeler vereceğiz"!

Partinin ve liderin adını vermiyorum çünkü bazı arkadaşlar alınıyorlar, kızıyorlar; üşenmeden, "Ona vurmak kolay, düşküne herkes vurur, sıkıysa git akranına çat, Başbakan'ı eleştir de görelim boyunu" yollu arabesk mektuplar yazıyorlar. Son günlerde, bu güzide fırkamızı savunmak için bu satırların yazarına acıklı mektuplar gönderen arkadaşların başvurduğu, dâhiyâne bir buluşa yeri gelmişken değinmek isterim: "Ben ki geçenlerde az bir süreliğine bir Zaman okuru olmama rağmen ve sizi de hafif tertip takdir etmekle beraber, aa ne kadar ayıp, artık gazetenizi almayacağım vesaire..."

El zannediyor ki, işi gücü bıraktık; bu misli bir daha tarihlere zor gelir liderimizi makaraya sarmak için her hareketini takip ediyor, her sözünü büyüteç altına yatırıyoruz; ne alâkâ? Nereden bilsinler, basına günaşırı malzeme vermek için hayal dünyâlarının badanasını tırnaklarıyla kazıyarak didinen bu parti ve liderinden bahsetmemek için, yevmiye kaç defa "Ya sabûr" çektiğimizi... Lâkin siz olsanız düz mantığı amuda kaldıran şu cümleyi şerh etmek zevkinden kendinizi mahrum bırakır mıydınız, aşk ile yeniden iktibas ediyorum:

"Parası olmayanların da bundan yararlanması için önergeler vereceğiz"!

Nasıl oluyor, tasavvur etmeye çalışalım! Delikanlımız askerlik çağına gelmiş ve bedelliden yararlanmak istiyor ama parası yok. Adı lâzım gelmeyen parti liderinin çözümü devreye giriyor; "Mâdem paran yok, seni mahzun edecek değiliz, kiminin parası kiminin duası, haydi seni de alıverdik bedelli kapsamına" denilecek. Soru şu; artık kim kendi rızasıyla askerlik yapmak veya bedelliyi bedavaya getirmek dururken üste para ödemek ister ki? Bu durumda 30 yaşını geçmiş her mükellefi, askerlik hizmetinden affetmek daha kestirme ve demokratik bir çözüm değil midir efendiler?

Bedelliye, temelindeki tutarsız felsefe bakımından ben de karşıyım ve kalıcı çözüm teklifimi daha önce bu sütunlarda belirttim, dolayısıyla kanunu savunmak üstüme vazife değil. Ne var ki eleştirilerden de tutarlılık beklemek hakkımızdır. Ya tamamen karşı çıkılır veya kapsamı eleştirilir; "Biz olsaydık parası olmayanlara da bedelli hakkı verirdik" çıkışı, bu durumda mizah unsuru olmaktan ileri gitmiyor. Bununla yetinmiyor ve çuvalı tozutmaya devam ediyorlar: "Kanunu Anayasa Mahkemesi'ne götürmek konusunu hukukçu arkadaşlara inceletiyoruz" sözünün pratikteki gerçek mânâsı şudur, "AYM'ye gidersek oy kaybeder miyiz, bedelli gençleri ve yakınları partimize buğz ederler mi?" "Hukukçu arkadaşlar" muhtemelen "Bu topa girmeyelim başkanım; top şandelden geliyor üstelik çok pis falso almış, pisburun vurmuşlar, istemediğimiz bir yere gidebilir pekâlâ" diyeceklerdir...

Peki, "Oğlum, kapsama girmiyor ama girmiş olsaydı bile onun askere gitmesini istiyorum" diyebilmek çok mu zordu? Değildi. Birkaç saatlik ömrü olacak bir fiyaka uğruna halka eksik bilgi vermeyi niçin tercih eder bir parti lideri?

Bedelliydi, Dersim'di derken, mâruf ismiyle -ki, yiğit nâmıyla anılır!- Şike Kanunu, Çankaya kapılarına dayanmış durumda. Dün, gazetelerde spor bakanının demecini okudum ve aniden yurttaşlık bilgilerime yeni ufuklar açıldığına şahit oldum; diyor ki Bakan: "Cumhurbaşkanımızın anayasal yetkilerini ne şekilde kullanacağı noktasında yol gösterici bir öneri ya da yorumda bulunmak hiçbirimizin hakkı da değildir, haddi de değildir." Niçin yahu? İşte mesela ben, Cumhurbaşkanı'nın kanunu Meclis'e iade etmesini istediğimi alenen ifade ediyorum; bu benim hakkım olduğu gibi aynı zamanda haddim dairesindedir. Bilakis Sayın Bakan'ın meseleyi zorla nezaket kılıfına sokup, "Cumhurbaşkanı'na baskı yapmayalım, ayıp oluyor" noktasına getirmesi çok tuhaf; üstelik kanun oylanırken Meclis'in yarısının bir bahane ile genel kurul civarından uzaklaşmayı tercih etmesinden de tuhaf!

Otur Kaya, sıfır!

-Sevgili öğrencilerim, şimdi lütfen kâğıdı kalemi bırakın; kitapları masanın gözüne koyun, arka ya yaslanıp soruyu dikkatle dinledikten sonra cevabı bulmaya çalışın. Soru basit, Mimar Sinan nasıl bir mimardır?

-Yahu adı üstünde hocam, Mimar Sinan! Mimarlar âleminin pâdişahı, üstad, nâmı dünyayı tutmuş bir adam. Elbette büyük bir mimar, hatta muhteşem!

-Aferin Kaya, doğru cevap verdin. Bir basit soru daha geliyor; bilirsen seni haftanın en başarılı öğrencisi ilan edeceğim; soru şu: Mimar Sinan, niçin büyük bir mimardır, senin tâbirle niçin muhteşem?

-...!

-İyi de öğretmenim, ben mimar değilim, sanat tarihçisi hiç değilim; Mimar Sinan'ın büyük mimar olduğunu her yerde duyduk, öğrendik ama niçin büyük olduğunu ben bilemem.

-Kim bilir?

-Ne bileyim, işin uzmanları vardır, onlar bilir herhalde?

-Otur Kaya, sıfır!

-Ama haksızlık yapıyorsunuz öğretmenim, bir soru daha sorun bari?

-Peki Kaya; bana Mimar Sinan'dan başka iki mimar adı daha söyleyebilir misin?

-Eski mi, yeni mi?

-Fark etmez, söyle kâfi!

-Birisi halamın büyük oğlu Necdet Abi var, o; öteki...

-Yabancı mimar da olabilir Kaya, biliyorsan söyleyebilirsin...

-Biliyorum aslında, dilimin ucunda ama gelmiyor işte, öğretmenim Necdet Abi'ye telefon etme hakkımı kullanabilir miyim?

-...?

-O zaman bir soru daha isterim öğretmenim, arkadaşlarıma rezil oldum, ama kolay bir şey olsun bu defa...

-Peki Kaya, hangi konudan sormamı istersin?

-Müzik olsun öğretmenim; öğünmek gibi olmasın ama müziğim iyidir.

-Pekâlâ, bana sözsüz eser besteleyen üç Türk bestecisinin adını söyle?

- Iıı, dilimin ucunda, dilimin ucunda...

-Geçiyorum; bana bir müzikolog adı söyle öyleyse...

-Müzikolog?

-Yani müzik bilimiyle uğraşan...

-Poptan, arabeskten, hatta rock'tan soru yok mu öğretmenim?

-Sevgili öğrenciler, elbette sizler cahil değilsiniz; çok şey biliyorsunuz, genel kültürünüz fevkalade. Benim sorularım ise kabul ediyorum, sizin tâbirinizle biraz "Kazık" cinsinden. İtiraf etmeliyim ki, bu soruları biraz sizleri kızdırmak, biraz tahrik etmek için tertipledim. Genel kültür dediğimiz şey, Mimar Sinan'ı tanımak, birkaç ünlü eserini sayıp bilmekle ilgilidir ama genel mânâda kültür, özellikle millî kültür, yâni bizim hayat tarzımız ve hayat tarzımızın tarihi köklerine dair önemli bilgilerdir. Biz bu bilgileri tekrarlamak değil, anlamak ve mukayese edebilmekle milli kültürümüzü tanımış, ona vâkıf olmuş sayılırız.

-Meselâ öğretmenim, bir misâl gösterebilir misiniz?

-Tabii Kaya, söyleyim...

-Ama öğretmenim benim adım Kaya değil ki, Neş'e!

-Olsun evlâdım. Kaya benim için bir genel isim, hepimiziz; o bizim ortalamamızı teşkil ettiği için tercih ediyorum. Misâl istemiştin Kaya, söyleyim: Eski yazımızı bilirsiniz değil mi? Genel kültür, eski yazımızı Çin ikonografisinden, İbrânî, Kiril yazısından ayırabilmektir. Milli kültür ise eski yazımızın harflerini olsun, "Elifi mertekten ayıracak kertede" tanımaktır; daha güzeli okumak, çok daha güzeli ise en azından nesihle sülüsü olmasa bile, nesihle tâliki

birbirinden ayırd edebilmektir. Bu kadarcığı bilebilmek için hat dersi almak da gerekmez üstelik. Ha, bu arada dilimizi de bileceksiniz sevgili öğrenciler, dilimiz...

-Ama dilimizi biliyoruz zaten öğretmenim, daha nasıl?..

-Aferin Kaya, güzel soru; o halde, okullarda o kadar üstünde durulduğu, neredeyse her sene işlendiği halde Gençliğe Hitabe'nin, İstiklâl marşının bütün kelimelerini sözlüksüz bilebilir misiniz? Yahya Kemâl'in bir şiirini tamamen anlayabilirim diyebilir misiniz? Dili bilmekten murad olunan, dilin imkânlarını bilmektir sevgili Kaya, okullarda verilen kadarı, gündelik hayatta işimizi görür ama bizi kültürümüz hakkında derinleştiremez. Gündelik Türkçe ile klasiklerimizi okuyup anlayamayız. Cevdet Paşa'ya, Âkif'e, Evliya Çelebi'ye, hattâ Süleyman Çelebi'ye bile bu kadarcık Türkçe ile dokunamayız. Düşünebiliyor musunuz, böyle imkânlı bir dil bilgisi ve görgüsü ile önünüze açılabilecek hazineleri?

-Öğretmiyorlar ki öğretmenim ama...

-Yeter Kaya, kabahati başkalarında aramayı bırak; bahsettiğim şeyler, hepinizin tek başına yapabileceği çalışmalar gerektirir; sadece sebat, birazcık sabır...

-Öğretmenim, kızmazsanız ben de size bir soru sorabilir miyim?

-Elbette Kaya, sor bakalım?

-Öğretmenim, diyelim ki dediklerinizi yaptık, kültürlü, kendi kültürünü ihmâl etmeden genel kültürü de edinmiş biri olduk. Ne işe yarar kültür, bunca gereksiz bilgi?

-Güzel bir sual Kaya; buna rağmen sana üzülerek bir sıfır daha vermek zorundayım; çünkü sevgili öğrenciler, kültür dediğimiz şey, beynimizin hacmini genişletmek, onu bir eve benzetmek ne kadar doğruysa, o eve yeni odalar, yeni pencereler, havalandırma kanalları açmak, hatta elektrik tesisatı bağlatmak demektir. Bu, evet, Kaya'nın işine yaramayabilir... Nohut oda, baklacık sofa küçücük minicik bir ev bana yeter diyebilir, değil mi Kaya?

-Ama öğretmenim, haksızlık ediyorsunuz!

-Bu defa doğru söyledin Kaya; biraz haksızlık ettim ama ümid ederim ki bu dersi ara-sıra olsun hatırlar, bildiklerini artırır, çok bilinen şeylerin öteki yüzlerini de tanırsın. En lüzumsuz sandığın bilgi, günün birinde çok değerli bir mukayese yapmana yardım edebilir. Böylece iç dünyanı genişletir ve renklendirirsin. Değmez mi?

-Değer elbette öğretmenim ama bize Mimar Sinan'ın niçin büyük olduğunu anlatmadınız bu arada.

-Yer kalmadı evlâdım; nasipse, bir dahaki haftaya inşallah!

Kanunî zulüm, meşrû şiddet!

Dersim Tenkili konusunda devletin niçin lüzumundan fazla sert ve abartılı şiddete başvurduğunu zihinde netleştirmek için, bir politikacı olarak Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın problem çözmekte tercih ettiği usûl, alışkanlık ve davranışları kavramak lâzım. Yapmak istediği şeyleri engelleyen unsurlara karşı yaklaşımı iyi anlaşılmalıdır.

1918 sonbaharında M. Kemal Paşa hiyerarşik üstlerine bağlı bir generaldi. Samsun'a üstlerinin bilgisi ve görevlendirilmesi ile gitti. Havza, Amasya, Erzurum ve Sivas'da yaptığı faaliyetler hakkında İstanbul'u daima bilgilendirdi. Ankara'da Meclis'i yeniden toplantıya çağırdığında (ki bu Meclis, yeni bir şey değil, Osmanlı Meclis-i Mebusanı'nın devamı niteliğini taşır) temel gerekçesi işgal altındaki hilafet ve saltanat otoritesini kurtarmaktı. Esasen Meclis'in o gün itibariyle varlık sebebi de bu idi.

İlk BMM'de M. Kemal Paşa, sözünü esirgemeyen ve gözünü budaktan sakınmayan bir Meclis'le birlikte çalışmak zorundaydı; onların sert eleştirilerini göğüsledi, iknaa çalıştı, desteklerini sağlamaya dikkat gösterdi ve Meclis başkanı olarak toparlayıcı bir rol üstlendi. Bu döneminde M. Kemal Paşa çoğunluğun rızasına, temel toplumsal değerlere ve meşrûiyete azami itinayı gösteren demokratik bir lider görüntüsü çizer. Saltanat'ın kaldırılması gibi radikal bir adımda bile Meclis'in desteğine muhtaç olduğunun farkındadır. Bu dönemde gücünü Meclis'e karşı korumak için, adına sonraları Birinci Grup denilecek bir çekirdek mebus topluluğunu organize ettiğini görüyoruz, -ki bu topluluk daha sonra CHP'ye dönüşmüştür-. Bu dönemde mebuslardan Ali Şükrü Bey'in ve Deli Halit Paşa'nın Ankara'nın orta yerinde siyasi suikaste kurban gitmeleri hadisesinde M. Kemal Paşa, siyasi çizgisinin en bunalımlı günlerini yaşadı ve bu bâdirelerden, etrafındaki çekirdek kadronun desteğiyle beresiz kurtulmayı başardı.

1923 yılı haziranında Meclis'in yenilenmesi için seçimlere gidildi ve seçimlerden M. Kemal Paşa'nın yaptığı listeler galip çıkarken muhalefete mensup isimlerden sadece bir kişi Meclis'e girebildi. Âdeta muhalifsiz bir Meclis için onca gayret gösterilmesine rağmen M. Kemal Paşa, Meclis'in ikinci döneminde muhalefetsiz kalmış değildir; ilk Meclis'te kendisine muhalefet edenlerle arasında ideolojik bir mesafe koymaya çalışmış ve kısmen başarılı olmuştu ama bu defa muhalefet, liderliğe yakın çekirdek kadronun içinden geldi (TCF); yani ihtilâf ideolojik değil, düpedüz siyasi idi. M. Kemal Paşa TCF muhalefetini ve buna bağlı olarak bütün toplumsal muhalif odakları, Şeyh Sait İsyanı'nı bahane göstererek ama yine "kanunî meşrûiyet" sınırları içinde ortadan kaldırdı. Artık tek adam, tek parti dönemi başlıyordu.

1930'daki kısa süreli "Uysal muhalefet arayışı" denemesi hariç tutulursa M. Kemal Paşa, ölümüne kadar muhalefetin sesini doğrudan hiç işitmeyecekti. O derece ki, M. Kemal Paşa bu günlerde, uygulanan rejimin dışarıdan diktatörlük gibi göründüğünü fark etmişti; burada dikkat çeken nokta, ikazın içeriden değil dışarıdan gelmiş olmasıdır. Meclis, CHP ve M.

Kemal Paşa tarafından tercih edilmiş isimlerden oluşuyordu ve basın hayatı tamamen rejimin sıkı denetimi altındaydı. O yüzden M. Kemal Paşa ve CHP, karşılaştıkları her problemde, kendi elleriyle sınırlarını çizdikleri "Kanunî meşrûiyet" içinde kanuna dayalı şiddeti kullanmaktan çekinmediler. Vaktiyle Şeyh Sait İsyanı, konunun özünü anlama ve siyaseten yatıştırma tedbirinden çok uzakta, askerî kuvvet kullanılarak bastırılmış, Şapka inkılabına gösterilen cılız muhalefet, aynı kanunî terörle dağıtılmıştı. Menemen isyanıyla ilgili tutuklamalar hemen akabinde tabii yatağını taşarak olağan şüphelilere kadar uzatıldı.

Dersim Tenkili, işte bu halet-i rûhiyenin eseridir. Muhalefetin denetimi şöyle dursun, âdeta kendi kendini târif eden bir iktidar kendini mutlak sayıyor ve karşılaştığı meseleleri "Kanunî terör"e başvurarak çözmeye çalışıyordu.

Atatürk 1925'den sonra yüzüne karşı ve doğrudan hemen hiç eleştirilmedi. Buna mukabil kendisi 1927'de bir hafta boyunca hazırladığı Nutuk'u Meclis'te okurken, bütün siyasi muhaliflerini sert şekilde hırpalamaktan çekinmedi; oysaki eleştirdiği kişilerin, suçlamalara fiilen cevap verecek derece şahsi hürriyetleri bulunmuyordu. Nutuk'a cevap niteliğindeki itiraznâmeler, ancak 1940'lı yıllarda yayımlanma şansı bulabilmiştir; bu kabil yayınlar ise DP tarafından alelacele bir "Atatürk'ü Koruma Kanunu" çıkarılarak engellendi.

Muhalefetin neredeyse vatana ihanetle bir tutulduğu, buna mukabil iktidarın kendisine sınır tanımadığı bir ortamda Atatürk ve genel başkanı olduğu CHP'nin "kanunî meşrûiyet" çizgisini gözetiyor olmaları, pek mânâ ifade etmiyor; çünkü devletin resmî şiddetini, partiye bağlı alt komisyon gibi çalıştırılan Meclis'te alınan kararlarla meşrûlaştırmak, aynı kararları "Hukuk"a uygun hâle getirmekten çok uzaktı ve vicdânî değildi. Tunceli ahalisini tehcir'e mecbur eden kanun, neticede Meclis'in kararıydı ve bu açıdan kendi mantığı içinde meşrûdur ancak bu niteliği onu "Zulüm" kapsamından kurtarmıyor.

Muhalefete tahammülsüzlüğün neticesi her bakımdan acı ve utanç verici oldu; bu gerçeği en yakından hissedenler ise o devirde iktidara yakın durmak yerine vicdânî ve insanî kanaatleri ile muhalefettekiler oldu.

Devlet tepkisi: 'Hepsi müttehimdir!'

Dersim'de devletin niçin gereğinden fazla haşin ve nisbetsiz güç kullandığını anlamak için, hadiseden yıllarca önce Menemen'de vukubulan Kubilây hadisesinin pek bilinmeyen bir yönüne eğilmekte fayda var.

Aşağıda zikredeceğim örnek, bize kısaca o dönemde "Devlet refleksi"nin ölçülerini ve karar mekanizmalarının iç yüzünü gösteriyor. Bu bilgileri iki yıl önce (21 Kasım 2009) yayınladığım "Çekiç ve Çivi" başlıklı yazımdan iktibas ediyorum. O yazı şöyle bitiyordu: "Birinin elinde çekiç varsa, karşılaştığı her meseleyi çivi gibi görmeye başlar."

Yeni bir tartışma konusu icad etmek için değil, anlamak için...

---

7 Ocak 1931 Çarşamba günü, Cumhurbaşkanı Atatürk, Başvekil İnönü, Meclis Başkanı (General) Kâzım Özalp, Dahiliye Vekili Şükrü Kaya, Milli Savunma Vekili Zekai ve II. Ordu Komutanı Fahrettin Altay Çankaya Köşkü'nde bir araya gelerek iki hafta önce Menemen'de vukubulan irtica olayını görüştüler. Fahrettin Altay, kitabında (On Yıl Savaş ve Sonrası, İnsel Yay. 1970, s.434 vd), "Bu konuşma bana bir talimat mahiyetinde olduğundan not ettim" diyor. O sayfalardan bazı yerlerini atlayarak aynen aktarıyorum:

Gazi Paşa- (...) Ceza edilemeyen kesif yerler de örfen dağıtılmalıdır, mahkum olanları birer ikişer tecziye etmelidir ... En az kabahatı seyirci kalmış Menemen halkı orayı terketmelidir. Hepsi müttehimdir (...) Şimdiye kadar malum olan siyasi halleri bu meselede alakadar olduklarına delil-i kâfidir. Son Posta, Yarın gibi gazeteler (...) hükümet korkulacak bir şey değildir fikrini vermiş ve körüklemişlerdir. Onların cesaretini takviye eden avamilden [unsurlardan] bu gazete mesul müdürleri Divanıharbe gelmelidir. Terakkiperverlerin bir kısmı behemahal bu siyaset içindedir. Fethi Bey değildir. Kazım Karabekir Hüradam'da imzasız makaleler yazmaya başladı. Hükümeti düşürmek için bir harekettir (...) bu gazetecilerle de temas etmek ve hiçbir şey yapılmasa bile Divanıharbde sorguya çekmek lazımdır. Ali Seydi'nin babası Nakşibendi şeyhlerindenmiş, Osman Şevket Paşa da oranın müridi imiş... Ona divanıharbde sormak lazım: Şeyhin kimdir, kaç mürit yetiştirdin? Zabitan içinde müritlerin kimlerdir? Bu tarikati ekraze (ecrase; baskı) etmek. Pek çok müritten bahsolunuyor, bunların hepsi korkunç olamaz fakat konvenkü [?] olanlar musırrdır her şeyi yaparlar.

İsmet Paşa- Konvenkü olanlara hıyanete alet oldukları ikna ve ihsas etmelidir ki manen itham edilmiş olsunlar. Serbest Fırka'nın bunların rüesası [önderleri] ile bir itilaf yaptıkları arayıp çıkarmalıdır. Fransızların neşriyatı, Gazi ve İsmet Paşalar Serbest Fırka'yı ezmek için bunu tertip ettiler. Doğru mudur diye soruyorlar, bu bir propagandadır.

Gazi Paşa- Kısa zamanda bu işi bitirmeli, her şey çıkmazsa da zararı yok, ayrı bir safha olur.

Kâzım Paşa- Nakşıbendi teşekkülü siyasidir, bütün isyanlar bunun hareketi ile başlamıştır. Abdülhamit de bundandır. Eski ihtilallerde öne düşen şeyhler hep Nakşibendidir. Bu malumatla Divanıharp, isyanı yapan tarikatın siyasi olduğunu tesbit eder ve şeyhleri mevkufen mahkemeye alır. Tarihî ananeler böyledir. (...)

Gazi Paşa- ... Gazetecilik yapanlara hürriyet-i matbuatın böyle olmadığı divanıharpte sorguya çekilmekle anlatılmalıdır.

Şükrü Kaya- Bayburt ihtilâlinde askerimizi kesenler Nakşibendilerdi. 31 Mart vakasında Vahdeti de Nakşi idi.

Kazım Paşa- ... Bozkır isyanını yapanlarda da Nakşıbendiler vardır.

Gazi Paşa- Bunlara müsamaha etmek doğru değildir. Kumandanlar bilmelidir ki bu tarikat yok edilecektir, siyasi tertibat aranacaktır.

Kazım Paşa- Bu tarikat muzır bir yılandır, mahvedilmelidir.

Gazi Paşa- Hiçbir yerde kutup ve kutbülektap bırakılmamalıdır.

İsmet Paşa- Başkumandan'a seferde idam selahiyeti verileceği kanun-ı esasiye girmelidir. Bunda idam cezası Meclis'e aittir.

Gazi Paşa- İdam cezasını Meclis tasdik etsin (Buna karar verildi.)

...melidir, ...malıdır!

Bugün tam da, "...melidir, malıdır!" kıvamındayım; içimden herkese maddeler şeklinde sıralanmış tâlimatlar yağdırmak geliyor. İlerdeki günlerde bu temennî-talimatlarımdan bir kısmı -ezkazâ- tahakkuk ederse, "Ben zaten yazmıştım, dayanamadılar, hemen gereğini yerine getirdiler; aferin. Ben ne önemli adamım" diye kasılmak hoşuma gidecektir.

Evet, madde bir: Şike insanlık suçu değildir; yüz kızartıcı suç olabilir ama; onun yüz kızartıcı suç kapsamına girmesi, "çerez suçlar" cümlesinden addedilmesini gerektirmez. Kanunlar hangi suçun yüz kızarttığını açıkça göstermiyor; toplumun büyük ahlâkî (dikkat, etiksel filan değil, "Ahlâkî") tepki gösterdiği suç türü: Rüşvet, zimmet, irtikâp, ihtilâs, yalancı şahitlik, hileli iflâs vb... Şike de bu cümleden olmak gerekir ve şike yapanın yüzyıllara varan bir ceza ile dövülmesine gerek yoktur; caydırmak yeter. Şike cezasını hafif tutmak özendirici olduğu için tehlikeliydi ve Meclis'in Köşk'ten dönen düzenlemesi bu bakımdan mahzur taşıyordu; buna mukabil 6222'nin tertip ettiği ceza, orantısız derecede ağırdır. İkisinin ortasında bir düzenleme kamu vicdanını teskin edecektir.

Madde iki: Sırf hükümeti zorda bırakmak için vetoya uğrayan yeni kanunun arkasında duracağını açıklayan bazı muhalif çevreleri nasıl nitelemek gerektiğini ise bilmiyorum. Futbol taraftarına şirin görünmek, kulüp camialarına hulûs çakmak, herhalde benim hâlâ öğrenemediğim büyük bir siyasi meziyet olmalı! İlerde bir parti lideri olursam, bu taktikleri denemeliyim, mutlaka bir şeylere yarıyor olmalıdır!..

Madde üç: Sayın Kılıçdaroğlu sittîn sene genel başkan ve vekil kalacağı zannıyla yüksek yargıya ağza alınmaması gereken lâflar saydırmış (demek ki partide kurultay hazırlıkları, vahamet derecede yüksek tansiyon gösteriyor!): Evet, fikir hürriyeti, ifâde hakkı, eleştiri gibi kibar kalıplara sığması gayrimümkün ithamlar. HSYK adına "Özür bekliyoruz" açıklaması yapıldı; bir özürle o ağır ithamlar zail olur mu bilemem. Bundan çok daha hafif ve mizahi değerlendirmelerle bir mahkeme kararını eleştiren çok yakın bir yazar arkadaşım, geçenlerde "Kurul halinde çalışan kamu görevlisi olan mağdur ve katılanların şeref ve saygınlığına basın

yolu ile sövdüğü sabit olduğundan" şöyle böyle 1,5 sene hapse, ardından cezanın paraya tahviline, 5 yıl zarfında aynı suçu işlerse yeniden hapse mahkûm edildi. Sayın Kılıçdaroğlu'na haddim olmayarak tavsiyem, meydanı kalabalık görünce şevklenip itidali elden bırakmamasıdır. 160 Yargıtay üyesi, "Sen bana militan dedin" ithamıyla dava açsalar, üüü...

Madde dört: Meclis'teki İstiklâl mahkemeleri yazışmalarının yeni yazıya çevrilmesi hayli zamandır devam ettiği gibi bir o kadar daha zaman gerektiriyormuş. Ondan sonra arşivin açılıp açılmamasına Meclis karar verecek diyorlar. Sanki o arşiv Meclis'in baba malıdır veya vekillerin özlük haklarına dair, mahrem kayıtlardır; ne alâka? İş arşiv açmaya gelince, kendini en mağdur, en muhafazakâr sayan Meclis yönetimleri (yani şimdiki yönetim) bile "Hikmet-i hükûmet" lâfı geçince kaskatı kesilen devletçi, ağır abi bir tavır içinde "Ağır olalım, molla desinler" hizâsına geçiveriyor. O arşivleri hemen halkın bilgisine sunmak, lütûf değil görevinizdir sevgili Meclis yöneticileri. Her fırsatta, konuyu tarihçilere havale ederken, tarihçilere bugün git, on sene sonra gel demek de, daha önce kerrât ile denendiği üzere problem çözmüyor. Arşiv açılmazsa ne olur: Mevsuk bilginin yerini hurafe alır, çünkü tabiat boşluğu sevmiyor.

Hurâfe ve yalan yanlış mâlumat, gerçeklerden iyidir deniliyorsa o başka tabii; neticede felsefi bir tezdir, tartışılır... Tartışalım mı?

Madde beş: "Fikirleri yüzünden Ergenekon'dan içeride yatıyorlar" edebiyatını ciddiye alanlar olabilir; bu gibi yurttaşlara, muteber, fiyakalı gazete ve kitap satış yerlerinde bir kısım Ergenekon zanlılarının içerdeyken kaleme aldıkları kitapları tavsiye etmek isterim. Demek ki mekanizma şöyle çalışıyor: Yazarları kitap yazdığı için hapse koyuyorlar, kitaplarını ise havaalanı gişelerinde satıyorlar. Kapitalizm galiba hakikaten vahşi bir şey olmalı!

Şike koalisyonu ve yeni anayasa

Burç FM ve Mehtap TV'deki programlar için, dönüşü de hesaba katarsak bir hafta içinde en az dört kere Başbakan'ın Kısıklı'daki evi civarından geçiyorum demektir.

Önce annesinin vefâtında, ardından geçirdiği ameliyat sonrasında, Kısıklı'daki sokağın ağzında bekleşen ziyaretçi kalabalığını her görüşümde içimden, uğrayıp geçmiş olsun demek hissi geçti. Çok sahici ve samimi bir arzuydu bu; dar zamanlarda gösterdiği kavî duruşu, dirâyeti ve baş üstüne koyduğu yüksek değerlerdeki ortaklığımız zamanla gıyâbî bir muhabbet peydâ etti.

Eminim ki, son seçimlerde şöyle bir kımıldanan yüzde 50 meyânında pek çok insan, hattâ daha fazlası bu düşünceleri paylaşıyor; bir geçmiş olsun telgrafı çekseler bile Başbakan'ın eline değmeyeceğini bildiklerinden daha sağlam bir "posta" usûlünü tercih ederek iyi niyetlerini dua zarfına sarıp yolluyorlar. Bu duaların ne mânâya geldiğini en iyi Başbakan bilir.

Yapamadım, bir "Devletlû" değil bir başbakan, kırk yıllık arkadaşınız olsa bile, sair zamanlardaki hukuku bulmak kabil olmuyor. Bir şeyler incinip dökülmesin diye ertelenmiş ziyaretler vardır. Öyle oldu, herkes gibi ben de hayır dua postalarına müracaat ettim. Geçmiş olsun Sayın Başbakan; tez zamanda şifâ bulup dümene geçmenizi temenni ediyorum.

Başbakan rahatsızken çok garip işler oldu; "Başbakan hastalandı da böyle oldu" dedirtecek işler değil doğrusu; aksine Başbakan'ın karar ve direktifiyle böyle oldu. Duyduğumuza göre Başbakan, partisinde kanunun inatla aynen geçmesine karşı çıkan isimleri arayıp "Aynen" konusunun altını çizmiş, ardından konuşma yasağı koymuş. Parti yöneticileri de gruba, "Değişikliğin altındaki imza Başbakan'ın imzası demektir, ona göre ha!" diye sert çıkmış. Bunun üzerine vekiller, genel kurul oylamasına girerek Başbakan'a "görünmek" gerektiğine hükmetmişler.

Başbakan'a görünmek?..

Ne için, ne uğruna? Çıkarılan kanun, 70 milyonun hukukuyla ilgili kapsamlı bir düzenleme değil ki, neticede birkaç yüz futbol yöneticisini, daha özel planda üç-beş ismi rahatlatmayı amaçlıyor.

"Şikecileri göstere göstere affettiler" dedirtmeye değer mi bilmem.

Bana çok anlamsız, hatta saçma-sapan görünüyor fakat Başbakan'ın konuya farklı bir mânâ verdiği anlaşılıyor. Böyle hâllerde, "Vardır büyüklerimizin bir bildiği zâhir!" der geçerdik: "Şey"lerin içini açıp bakmayı öğreneliberi artık geçmiyoruz. Vardır bir hikmeti değil, "Nedir yahu hikmeti?" diye taaccüp ediyor, "Bu aziz o kadar muazzez midir?" diye hayretlere gark oluyoruz.

Doğrusunu söyleyeyim mi, haddizâtında Başbakan'ın fındıkkabuğu kadar cirmi olmayan bir mesele için amme efkârından değil de futbol baronlarından yana tavır koymasına hem çok şaşırdım, üzüldüm ve kırıldım; bana öyle göründü ki şu dört yıllık ustalık döneminde Başbakan, kendi kariyer çizgisini milletin hukukundan daha fazla ciddiye alabilir pekâlâ.

Şike kanununda gösterdiği sert kararlılık ve direnç, metânetin değil aslında bükülüşün emâresidir.

Şikecilerin cezasında indirim yapılıp yapılmayacağı, ilk duruşmada salıverileceklerine dair gûft u gûların artık hiç bir kıymet-i harbiyesi yok: Şikecilerin cezasından "Yüksek ve ince siyâsetle" tenzil olunan cezâlar, yarın kamuoyu tarafından karara imza koyanların hesabına ilâve ediliverir. İmza koyanlar derken elbette diğer iki muhalefet partisini kasdediyor değilim; onlar ki birisi doğrudan AK Parti'yi kapattırmak için devrin yüksek yargısıyla kaş-göz imâlarına girişmiş, diğeri ise başörtüsünde iktidarı "Fak"a bastırıp kapattırılması ihtimâlini "Çalgı-çengi" refakatinde gülerek seyretmişti. Ne güzel kader arkadaşlarıdır bunlar AK Parti için!

Durmayınız efendim, yola devam; ustalık devri denilen demek bu imiş!

Sayın Başbakan, küçük bir hatır meselesi için daha büyük bir hâtırı kaale almamaya karar verdi. Bir şartla anlar ve affederim kendi nâmıma: Eğer hâlâ vazgeçilmedi ise yeni anayasa çalışmalarında, şike kanununda sizi can-baş ile destekleyen CHP ve MHP'yi ortak çalışmaya ikna edip, vaadiniz üzre yeni anayasayı yaparsanız ferâsetinize şapka çıkartacağım...

Aksi takdirde, "Bir başbakan vardı" deyip üzüleceğiz.

Nedir bu tabiblerden çektiğimiz yahu?

Naçiz fikrime göre bir kişinin gerçek mânâda "meslek" sahibi olmasının ilk şartlarından biri, o kişinin yaptığı işin "ne idüğü" hakkında fikretmesi, emek sarf etmesi ve bir kanaate varmasıdır.

Buna kısaca "Meslekî ontoloji" diyebiliriz; yani, icrâ ettiğimiz meslekle bizim aramızdaki sahici anlam alışverişi; bir meslek adamı olarak yaptığımız işle, işin icapları arasında sadâkat kurmak.

Ne demek istediğimi biraz daha anlaşılır hale getirmek için size bir örnek vermem gerekiyor ve yine soru-cevap usulünü kullanacağım: Bir fakülte öğrencisi bilimle uğraşıyor sayılabilir mi? Cevap: "Hayır, henüz sayılamaz, çünkü öğrenci işin elifbasını öğrenmekle meşgul".

İkinci soru: "Bir öğretim üyesi, diyelim bir profesör, bilim adamı sayılır mı?" Cevap: "Hoppala! Elbette sayılır; doçenti bilim adamı saymayacaksak, kim bilim adamı sıfatını taşımaya hak kazanabilir ki?"

Güzel. Ben de sözü buraya getirmek istiyordum zaten. Şimdi sözü bir profesöre bırakıyorum, bakınız ne söylüyor?

-Ben emekli bir profesörüm. Tıp fakültesi göğüs hastalıkları bölümünde 30 seneye yakın öğretim üyeliği yaptım, hasta baktım. Medya benden zaman zaman bilim adamı diye söz etse de işte açıkça söylüyorum: "Ben bir bilim adamı değilim". Tıp fakültelerindeki profesörlerin, doçentlerin neredeyse hiçbiri bilim adamı değildir!

Ne? Ne demek yani bu? Ne söylüyor bu adam, kim; hangi cür'et ve bilgiyle böyle konuşuyor?

-Evet, tıbbın belli alanlarında bilgi ve tecrübeye sahip olan, birikimini başkalarına da öğreten ve hastalar üzerinde uygulayan kişilerin, bilimsel yöntemleri kullanarak araştırmalar yapıyor olmaları, onların bilim adamı olduğunu göstermez. Profesörlük ve doçentlik akademik unvanlardır, doğrudan bilim adamlığına atıfta bulunmaz!

-Ne, canımızı kime emanet ediyoruz biz, eyvah!

-Paniğe kapılmayınız hemen! Tıp uzmanlarının bilim adamı olmaması hastalar için kötü bir şey değildir, hatta daha iyi olabilir çünkü gerçek manada bilim adamı için daha önemli olan şey hasta değil araştırmanın kendisidir.

-Yıkıldım resmen!

-Hayır, yıkılacak bir şey yok. Hastaya iyi sağlık hizmeti vermek için akademik unvan şart olmadığı gibi işini iyi bilen herhangi bir uzman, herhangi bir pratisyen hekim yeri geldiğinde hastasına bir profesörden daha fazla yardımcı olabilir. Bilim adamı olmak başka şey, hastaya yapılması gerekenleri hızla kavrayıp uygulamaya geçmek, yani "İcra-yı tababet" başka şey!

Bizim ülkemizde sözün değeri, sözün kendisinde değil, daha çok söyleyenin kimliğine bağlıdır. Yıllarca üniversitede hasbelkader öğretim üyeliği görevinde bulunmuş biri olarak edindiğim kanaat ve gözlemleri yüzde 100 doğrulayan bu sözler Prof. Dr. Ahmet Rasim Küçükusta'ya ait ve onun geçenlerde yayınladığı, "Tomografiyi, anjiyoyu, endoskopiyi bırak, Kalbime Koy Başını Doktor" isimli kitabında yer alıyor. (Hayykitap, s. 69 vd.)

Küçükusta doğru söylüyor. Bilim adamı olmak için bilim üretmek, bilime yeni bir unsur ilave etmek gerekir. Biz, genellikle başka bilim adamlarının araştırıp kafa yorarak bulduğu teorileri, metotları kullanarak işini görenleri bilim adamı diye niteler geçeriz; aslında "bilimle uğraşan" kişilerden bahsederiz. Mesela, o sahada kaleme alınmış kaynak ve makaleleri değerlendirerek bir yenisini ortaya koymak, bilimin metodunu öğrenmek için faydalı bir tâlim sayılır ama bilime katkı için -müsaadenizle!- daha fazlasını yapmak lâzımdır.

Mesleğinin "ne idüğü hakkında fikir sahibi olmak"tan kasdettiğim, işte tam olarak böyle bir şeydir ve soğukkanlı, sâkin, şahsi menfaat endişesinden uzak ve kapsamlı bir bakışa sahip olmayı gerektirir. Meslek, varlığımıza anlam ve istikamet katan bir uğraşıdır ve her şeyden evvel kişide mesleğine saygı ve muhabbet duymasını gerektirir. İşine âşık insanlar tanıdınız mı hiç; onlardan bahsediyorum. "Dünyaya bu işi yapmak için gelmiş sanki" denilen adamlardan bahsediyorum. Bu durumda mesleğimizi, geçimimizi temin ettiğimiz işle karıştırmamak gerekiyor. Bizde sevdiği işi yapabilen adam sayısı çok az, eğitim ve kariyer kulvarlarımız, sonradan ihtiyaç gösteren bir düzeltme konusunda nedense pek ketum, pek bükülmez kurallar koyuyor gençlerin karşısına.

Meslek konusunda "Korsan Bildiri" kaleme almayı bir tarafa bırakarak Küçükusta'nın kitabına eğilelim yeniden. Prof. Dr. Küçükusta bir tıp profesörü sıfatıyla evvela kendi

mesleğinden ve camiasından başlayarak dışa doğru esaslı bir tenkid faaliyeti yürütüyor; onun bu tarafını hem çok seviyor hem de saygı duyuyorum. Bizde mesleki dayanışma tabuları vardır ve özellikle çok puanla girilen fakültelerden mezun olanlarda mesleki zümre dayanışmasının ileri örneklerini görmek mümkündür. Küçükusta, bu gibi yazılı olmayan ufak-tefek dayanışma kurallarını bir kenara bırakarak söylenmesi gerekenleri cesaretle söyleyen yaklaşımı ile dikkat çekiyor ve çok faydalı yazılar kaleme alıyor. Kitabının içindekiler kısmına şöyle bir göz attığımızda Küçükusta'nın fincancı katırlarının üzerine üzerine doğru nasıl da cesaretle fiske taşları attığını fark ediyoruz. Meselâ bazı kadınların erkek düşmanlığı konusu, meselâ hekim-hasta ilişkilerinde "hasta memnuniyeti"ni öne çıkaran, pratisyenleri sağlık sisteminin temeline yerleştiren yaklaşımı, meselâ doktorların hediye alıp almaması konusu, tıbbi yayınların kim tarafından, nasıl yapıldığı ve ne işe yaradığı hakkında içerden bakışlar, ilâç-hasta ve doktor üçgeninin iç açılarının toplamının niçin duruma göre değiştiği, ilâç israfı, ilâç fiyatlarındaki abartının sebepleri, bu konularda doğru zannettiğimiz çürük efsâneler ve daha niceleri...

Cumartesi ekindeki haftalık yazılarını zevkle okuduğumuz Ahmet Rasim Küçükusta'nın "kolayca kana karıştığı" için tesiri ve değeri pek hissedilmeyen meziyetlerinden birisini sona sakladım: Küçükusta çok iyi bir yazar; sade, anlaşılır, akıcı bir lisanı, kolay okunur bir kurgu ustalığı ile kaleme alıyor yazılarını... 'Tıp fakültelerinden ara sıra da tabib çıkar' sözü doğru galiba; nedir arkadaş bir tabiblerden çektiğimiz; ekmeğimizi elimizden mi alacaksınız, nedir derdiniz yahu?

Biat ve lugat

Bülent Arınç, en azından haftada bir ilginç tespit ve sözleriyle gündeme gelmeyi seviyor. Son olarak Bursa’da, parti içi bir meseleden bahsederken, Osmangazi ilçe başkanı Refik Özen’in, “Sayın Tayyip Erdoğan’a biat ediyorum” cümlesini sert bir tarzda eleştirdi. Arınç’a göre “Biat” kelimesi yüzünden geçmişte büyük sıkıntılar yaşanmış, hatta partiler kapatılmıştı. En dikkat çekici cümlesi ise, “Biat dinî bir kavramdır” oldu.

Hayır, biat sadece dinî bir kavram değildir; dinî muhtevası da olan hukuki, siyasi bir kavramdır. Vaktiyle bazı savcıların biat kavramına bilerek veya bilmeden yanlış mânâ vermesi durumu değiştirmez.

Bülent Arınç, kavramı nasıl anladığını izah sadedinde sözlerine devam ediyor: “Biat edilecek bir insan varsa sizin içinizde, bunu benim Erbakan Hoca’ya yapmam lazımdı. Yanına gittim, hiçbir zaman da ayrılmadım. En sonunda Fazilet kapandı. Evine gittim. 4 saat konuştum. Elini öptüm, ayrıldım. O zaman dedi ki birileri, Erbakan Hoca’ya biat ediyor. Ben biat etmedim, edilseydi ona ederdim.” Arınç’a göre Erbakan’la aralarındaki sadakat ilişkisinin çerçevesi şöyledir: “Senin arkandan giderim. Öl dediğin yerde ölürüm. Her şeyi göze alırım; ama çizgiden saparsan senin arkandan gelmem.” Bu sözlerden anladığımız, politik çizgi

konusunda Bülent Arınç'ın şahsi takdir ve inisiyatif hakkını liderine devretmeyip kendi uhdesinde saklı tuttuğudur; fakat insanî ve içtimâi çerçevede aralarında çok daha geniş bir sadakat ve muhabbet vardır.

Kavramları yormaya gerek yok; biat'in lugatlerdeki ilk anlamı, "Hükümdarın veya bir devlet reisinin hükümdarlığını ve reisliğini kabul" etmektir ve bu mânâ çerçevesinde sadece Sayın Arınç'la Başbakan arasında değil, siyasi yelpazedeki hemen bütün partilerde liderle diğer mensuplar arasındaki ilişki, düpedüz biat mânâsına gelir. İslâm tarihindeki örnekleri biat müessesesinin başlarda, toplumsal kabulü temsil ettiğine inanıldığı için yeni yöneticiye meşrûluk kazandırdığı yönündedir. Yeni bir Emir seçmek gerektiğinde devrin "seçmeye veya azletmeye yetkili", yani "Ehl-i hall u akd" otoritesine sahip insanlardan bir kısmının hiç biat etmediği veya geç biat ettiği gibi örneklere rastlanması çok ilginçtir. Meselâ Sahâbe'den Hz. Talha, seyahatte bulunduğu için Medine'ye vardığında daha önce seçilen Hz. Osman'a gitmiş, onun, "Muhayyersin, ister biat et, istemezsen seçimi yeniden yapalım" teklifi üzerine "Herkes biat etti mi?" diye sormuş, müsbet cevap alınca, "Ben de râzıyım" diyerek biat etmişti. Misâl çoktur ve murad hasıl olmuştur. Biat en evvel siyasi bir muhtevaya sahiptir ve asırlar boyunca böyle anlaşılmıştır. Hâl böyle olunca bir yönetenle yönetilen arasındaki rızâya dayalı her türlü ast-üst ilişkisi tesisine rahatlıkla biat diyebiliriz. Bu çerçevede bütün siyasi partilerimizde, hatta vakıf, dernek, kooperatif gibi mâdun-mâfevk (ast-üst) hiyerarşisine sahip teşkilatlarda biat vardır, biat ettiklerini bilmeseler bile bu böyledir.

Hicran yarası bir boyut çıkıyor ortaya burada; lugatimize vaktiyle sahip çıkamadığımız için bize ait kavramları, eskimiş yırtık bir elbise gibi atıyor, yaşlı ve düşkün bir yakını görmezden gelircesine gönül suçu işliyoruz. Biat'in başına gelen, galiba böyle bir şeydir.

Sebeb-i iftiharımdır, önemli sayarım: Yıllarca Cemil Meriç merhûmun "Kaamus namustur" sözünü başımın üstünde tuttum. Türkçenin lugatini, tarih boyunca Müslüman Türklerin yapıp ettiği şeylerin icmâli, hâtırası hatta hâfızası olduğunu savunanlardan oldum. Değiştirmeye yeltendiğimiz lugat, aslında hâfıza kayıtlarımızın silinip yerine başka bir anlamlar dünyasını ikaameye memur bir mânâ taşıyordu. Biz, başta dinimiz olmak üzere itikadımıza, tarihimize, kolektif şuur ve hâtıramıza ancak ve ancak bu lugatle dokunabiliriz; o lugatin kelimelerini değiştirmek, lugatin karşılık verdiği anlamlar dünyasının da değişmesine rıza göstermektir. Dile gösterilen hassasiyet ve saygı, medeniyetimizi ihâta eder. Kelimeler kimliğimizdir; kelimeleri değiştirince ve yerlerine aynı anlama geldiğini sandığımız daha yeni bir kelime getirince iletişim ve basit haberleşme ihtiyacını gidermiş olmuyoruz. Giden her kelimeyle birlikte onların müştakı, tedaileri, hâtıraları da buharlaşıyor.

Biat ne "onay"dır ne sadece "kabul"; bu kavrama bağlı yüzlerce tarihî hadise ve tecrübenin kendisidir. Yeni ilahiyatçı kuşak ve İslâmcılar arasında Türkçenin sanki Mors alfabesiymiş gibi basit ve sıradan bir iletişim kodu sayılarak hafifsenmesi büyük tahribat yaptı ve yapıyor.

Tartışma esasen önemsenmeyecek kadar sıradan görünüyor; fakat işaret ettiği mânâlar çok daha etraflıdır. Kaamusumuzun has isimleri ve kelimeleri gitti, şimdi mânâ ve müfredâtını tutamıyoruz. İbret!

Bunu da yazın: Parti kuruyorum!

Akşam refikimiz şöyle bir başlık tercih etmiş, "Zaman gazetesinden Erdoğan'a ağır yazı". Gördüğüm kadarıyla Milliyet "refikimiz" de öyle; aynı başlık, gazeteciler dünyasının dedikodularını yayınlayan bir site tarafından tekrar edilmiş; "Zaman'dan Erdoğan için ağır yazı". Tevâfuk mu, "etkileşim" mi? Haydi nezaket olsun, "Tevâfuk" diyelim!

Akşam'ın veya Milliyet'in bir yazarı, benzer bir yazı kaleme alsa, "Akşam veya Milliyet gazetesinden filancaya ağır yazı" diye başlık çekilir mi; çekilmez. Komplo işlerine meraklı medya editörleri meseleyi hemen optik kaydırmaya uğratan, lüzumundan fazla iddialı -nezaketen böyle niteliyorum ama-, abartılı, sahicilikle arasında çook mesafeler bulunan kışkırtıcı bir başlık koyuyorlar. Maksat, okuyanlar "Hmmm... Yaa, vay vay vay!" diyecek...

Değerli hanımlar ve beyefendiler -Bunu da nezaketen yazıyorum ha!-, önemle belirtirim ki benim Zaman gazetesi adına kurum görüşü edâsı taşıyan şeyler yazmak yetkim yok; olmasını da istemem; böyle ciddi sorumluluklar beni sıkar, elime ayağıma dolaşır. Yazdıklarımın şahsi sorumluluğunu sırtlanmak benim için zaten yeterince ağır bir yük. Uzatmayalım; kendimden başka kimse adına konuşmuyorum. Başbakan'ı eleştirirken ve desteklerken kimseden ilhâm almıyorum. Eskiden gazetenin Pazartesi toplantılarına katılırdım ve gazetenin mutfak ekibiyle mütâlefe ederdik, artık mümkün olmuyor.

Yine nezaketen söylüyorum; arkadaşlar, bu yaptığınız ayıp; övecekseniz veya yerecekseniz omzumun üstünden Zaman'a çakmaya kalkışmanız faullü vuruştur. Kaldı ki böyle faullerin bir günlük miadı var, yarın unutulur gider, işin kötüsü bu tekmeleri savuranlar da unutur, her yeni gün, sanki analarından yeni doğmuş gibi bir başka dessâslık çehresi edinirler. Bu arkadaşlar nâmına üzülüyorum, değmez be çocuklar! Yarın evlatlarınıza bu menkıbelerinizi mi anlatacaksınız mârifet nâmına?

Ne diyorduk, "Ben mercimekli bulgur pilavını pek severim" dediğimde, bu, gazetemi ilzâm etmeyeceği gibi, bir vesile ile "Kıymalı lâhana sarması benden uzak olsun" cümlesi de tamamen şahsî bir görüşten ibarettir. Dolayısıyla, "Başbakan, küçük bir hatır meselesi için daha büyük bir hâtırı kaale almamaya karar verdi" cümlesinin bütün fikrî (ve ticârî) hakları bana ait bulunuyor; buradan hareketle "Büyük hatır"dan maksat, zımnen imâ olunduğu üzere Fethullah Gülen Hocaefendi veya onu sevenler değildir; bilakis AK Partili olmadıkları halde öyle uygun gördükleri için bu partiyi destekleyenlerdir; yazarken böyle düşünmüştüm, doğru veya yanlış, bence hakikat böyledir.

AK Parti'yi vaktiyle yeri geldi destekledim, bunu açıkça belirtmek lüzumu hissettiğim kritik günler oldu; o zaman da kendi nâmına cümle kuruyordum, şimdi de öyle. Eleştirdiğim oluyor, elbette olacak. Her zihnî muhakememin doğru olduğunu ileri sürecek kadar budala değilim fakat hakkaniyeti bilerek veya bilmeden incitmek herkes gibi beni de rahatsız eder, üzülürüm, etkilenirim.

Hayır, bu meselede hakkaniyeti rencide ettiğim kanaatinde değilim; yazdıklarımın arkasında gizli-kapaklı yönlendirmeler, birileri nâmına vekâleten konuşmak gibi bir nükte yok. Doğru olduğuna inandığım şeyleri yazdım. Hiçbir partiye, topluluğa, mihraka karşı bağımlılığım yok; böyle şeyleri yazmaya da hicâb ediyorum aslında fakat dedikoducusu, komplocusu mebzûl bir mahallede yaşıyorsanız bazen kaçınılmaz oluyor. Bu arkadaşlara "ivazsız ve garezsiz, tamamen hasbî ve müstağnî" tavrın ne olduğunu anlatmak kolay olmuyor; başka kaamuslarla büyümüşler demek ki. Hükümet'e çatarken veya överken "hasbeten" değil de birileri veya patronları nâmına, zımnen başka şeyler talep etmeye alışkın olanlar, istiğnâ kavramını kolay anlamayabilir.

Bu satırları yazarken mutfaktan hanım, "Gel bak TV'de senin yazını konuşuyorlar" diye seslendi. Şöyle bir baktım, "Vay canına yahu" dedim, "Bir ok attım kebab oldu!" Parti mi kursam nedir? Bu cümleden hareketle medya dedikoducuları da oturup hemen "Parti kuruyorlar" diye döşenirler; aksiyon olur, eğleniriz.

Hasbinallaah!

Kadifeden perdesi

28 Şubat günlerinde, pek çok TV seyircisi, gazete okuyucusu bu gibi şeyleri normal, hatta "yapılması gereken budur!" kabilinden muameleler zannederdi; meselâ herhangi bir baskına polis ekipleriyle birlikte (Embedded, yani ekibin içine yerleşik vaziyette) giden -ve şâyân-ı hayret bir durumdur-, hâlâ büyük gazeteci tafrasıyla sektörde ekmek yiyebilen birtakım arkadaşlar, şakır şakır kamera çalıştırıp panik halindeki (ve tabiatiyle zanlı!) insanlara "Yaptığın terbiyesizlikten utanmıyor musun?" yollu çıldırtıcı sorular sorarlardı.

28 Şubat'ın sembolü haline gelen iki ismin bir evde baskına uğratılmasının ayrıntılarını ise hatırlayacaksınız; o dönemde polis-gazeteci dayanışması içinde suçüstü görünüşü verilerek nice yargısız infazlar yapıldı ki vicdan yarasıdır.

Aa, aynı tipte görüntüler; haberin başlığına dikkat: "İşte falanca hoca'nın sarayı!" Lüks eşyalarla döşenmiş saray yavrusu villada her türlü konfor yer almaktaymış! Ev klasik anlayışta döşenmiş (artık muhabirin klasikten ne anlıyorsa!), salonda Osmanlı saray motiflerinden oluşan süslemeler dikkat çekiyormuş; kocaman bir ahşap duvar saati, hatta kristal avize, şamdan, ayna, vazo, tablolar ve inanmayacaksınız ama kadife perdeler bile varmış evde.

Evinde kadife perde bulunduran birine acınmaz arkadaşlar; vurun!

Yahu adam şu anda, üzerine atılı bir ithamdan ötürü zanlı sıfatıyla mahpus; bizimkiler ise "Ellaham", polis ekibine iliştirilmiş muhabirleri veya doğrudan emniyetin çektiği olay yeri tesbit fotoğraflarını kullanarak, zanlı hakkında menfi kanaat inşa etmekle meşguller.

Ayıp yahu; size ne adamın evindeki perdeden, arabasının plakasından, kapı süslemesinden, salonundaki koltuktan? Suç âleti midir; velev ki suç âleti, nereden hükmediyorsunuz suç âleti olduğuna, mahkeme kararı mı var hakkında?

Şahsen tanımam, sempatim de yok. Meşhur olmaya başladığı ilk günlerde, "Bakalım kullanma tarihi ne zaman sona erecek?" diye düşündüğümü hatırlıyorum. Galiba bitmiş olmalı ki, adamın mahremiyetinden fotoğraf albümü yapıp basına vermişler. Suçlandığı hususlarla ilgili değilim fakat imajını kirletmek için tutulan usûl yanlış, tasvib edilmez.

Bir başka ayrıntı daha dikkati çekiyor; yolsuzluk ithamıyla takibe alınan, soruşturulan, mahkemeye sevk edilen belediyelerin nedense hep muhalif partilerin elinde bulunması nâhoş bir tesâdüf. Türkiye'de yaşayan herkes bilir; pek çok belediye için yolsuzluk ithamları sağda-solda fiskos edilir. Yapılan yolsuzluk operasyonlarının kamuoyu nazarında dedikoduya yol açmaması için kılı kırk yarmak elzem; aksi takdirde emniyet aracılığı ile hükümetin muhaliflerini baskı altına almaya çalıştığı gibi bir intibâ çıkabiliyor. Emniyetin imajına da yazık, hükümetin imajına da.

İntibâlar önemlidir; bir nevi şüyûu vukûundan beter durumu...

Bu arada Topkapı Sarayı'ndaki Kutsal Emanetler Bölümü'nün bir TV dizisi için fon olarak kullanılması haberine göz atalım. Habere göre diziyi çeken şirket, Kültür Varlıkları ve Müzeler Müdürlüğü'ne resmi müracaatta bulunmuş ve yetkililer gerekli izni vermişler. Mevzubahs dizi, dizisever halkımızın pek rağbet ettiği "Derin" ve "Ağır abi" bir dizi. Acaba gerekli izni verenler, "Kalmasın Allah'ım hiçbir hakikat nihân!" mısrâından aldıkları ilhamla dolaylı yoldan Türkiye'nin demokratikleşme sürecine mütevâzı bir katkıda mı bulunmak istemişlerdir diye düşünmeden edemedim. Belki öyle, belki değil fakat yol olur. Nasreddin Hoca fî tarih, sakalını sırf yol olmasın diye kesmemiş miydi?

Ama bir saniye; işin evveliyatı var: 1964 yılında Peter Ustinov'la Melina Mercouri'nin başrol oynadıkları bir Topkapı filmi (imdb puanı 7 olup pekâlâ seyredilebilir!) vardı ve bu film, alenen ve resmen sarayın damında geçen hareketli sahneleriyle şöhret bulmuştu. Sonraki yıllarda çekilen bazı yerli filmlerde yine Saray'ın dekor olarak kullanılmasına şahit olmuş, özellikle Cüneyt Arkın büyüğümüzün sarayda, Yedikule zindanlarında, Aya İrini'de, Rumeli Hisarı'nda, -ve elbette tarihî dokuya zarar vermeden- atlayıp zıpladığı pek çok "kordela" seyretmiştik.

Hayır, Cüneyt abimiz yeni bir Kara Murat çekiyor olsa eyvallah ama...

Yargı bağımsızlığı çok önemli Osman

-Osmancığım bak tane tane söylüyorum; bizim orada verimli olacak birine ihtiyacımız yok. Bizim orada dik duracak bir adama ihtiyacımız var.

-Dik duracak derken neyi kasdediyoruz ablacığım; yani şöyle güçlü-kuvvetli, uzun boylu, enine-boyuna, yarlı-yakışıklı biri filan?

-Hayır Osman hayır, anlamıyorsun; dik duracak ne demek lütfen? Öyle her höt-zöt'e pabuç bırakmayacak, yargının bağımsızlığını arslanlar gibi savunacak, örgüt disiplininden ayrılmayacak, dediğimizi yapacak kararlı bir arkadaşı kasdediyorum... Yargı bağımsızlığı çok önemli Osman...

-Tabii, yargı bağımsızlığı çok önemli; yargının bağımsızlığına karşı yanlış yapanlara engel olacak, halkın yeniden yüksek yargıya güvenmesini sağlayacak insanlar değil mi?

-Hayır Osman hayır; yargı bağımsızlığı demek, bizim arkadaşlarımızın işine bizden başka kimsenin karışmaması demek; üff Osman sen hangi gezegende yaşıyorsun kuzum?

-Şey yani...

-Yanisi kaldı mı Osman, örgütümüzün orada haklarını koruyacak, hatta örgütün militanlığını yapacak biri lâzım bize. Yüksek yargıda bizim gibi düşünmeyen insanlar olmasının ne anlama gelebileceğini bilmiyor musun?

-Hıı, ben de sanmıştım ki...

-Ne sanmıştın Osman, ne sanmıştın?

-İşte ne bileyim, kafası çalışacak, belirli konularda rapor hazırlayabilecek, entelektüel birikim ve donanımı olan, medya karşısında güzel konuşan, etkili, havalı, hatta şık biri...

-Allahümme saabiriiin; Osmancığım, sen yorma kendini böyle ufak-tefek şeylerle; biz o işleri hallederiz. Raporumuzu-maporumuzu yazarız biz; onun öyle ince işlere kafa yormasına gerek yok ki, bize orada kapıyı tutan, talimatımızı yerine getiren böyle arslan gibi militanlar gerek.

-Anladıım...

-İyi, o zaman dönüşte çay ocağının yanından geçerken bize bir bergamotlu çay, bir de.., pardon ne içerdiniz şekerim?

-Ihlamur alayım ben hafif üşütmüşüm de üzerinize âfiyet.

-Bir de ıhlamur söylersen çok sevinirim, zahmet olur.

-Peki ben gideyim öyleyse...

-Aa, oturuyorduk ama, acele ettin Osman, unutma kalem efendisi istemiyoruz, anlaştık mı? Eveet, ne diyordum, efendim bu ülkede elini taşın altına sokmaya üşenen bir yığın adam var, fesleğen gibi çıtkırıldım saksı bitkisi mübârekler. Bunları tasfiye etmemiz lazım değil mi ama?

-Tamamen haklısınız hamfendi, tasfiyeyle filan uğraşmak gereksiz; yok edici bir ekiple çalışmak lazım...

-Keh keh keh, evet yok edici; ne oluyor? Ceza işleri bizde, personel bizde, teftiş bizde... Anlatabiliyor muyum? O zaman bakalım hükümet istediği gibi icraat yapabilecek midir? Diklenirlerse al sana yüksek mahkeme kararı, itiraz ederlerse bir daha, sızlanırlarsa bir daha, bir daha...

-Pekii, ya hesaplarımız tutmazsa ne olacak; diyelim ki referandumu kaybettik, kalelerimiz birer birer düştü; ne yapıciiz o zaman?

-Kolay, çok kolay; o zaman birini bulur, ona "Yüksek yargıyı militanlar ele geçirdi" diye demeç verdiririz; nasıl olsa basındaki gücümüz hâlâ yerli yerinde. Ortalığı ayağa kaldırırız. En iyi savunma kontrataktır, futbolu sen benden iyi bilirsin!

-Estağfurullah; sizde bu dirayet bu zekâvet oldukça ne haddime hamfendi? Yalnız bu hesabın küçük püf noktası var. "Yüksek yargıyı militanlar ele geçirdi" dedirtecek birini bulmak ve ona bu cümleyi söyletmek! Nereden buluruz böyle "önemli" bir arkadaşı?

-Aşkolsun, vallahi aşkolsun; düşündüğünüz şey bu olsun. Bulunur efendim bulunur; günü gelince görürsünüz. Yeter ki o günlere kalmayalım dearmişim!

Namazgâh

Soru sormak, cevap vermekten zordur diyerek başlıyoruz; işte ilk sualiniz:

-En son ne zaman bir namazgâhta namaz kılmıştınız?

Sizin yerinize kendi adıma ben söyleyim: Hiçbir zaman! Bırakınız namaz kılmayı, doğru dürüst bir namazgâh görmüşlüğüm bile yoktur. Vaktiyle Buruciye Medresesi önündeki çimenliğe yan gelip uzanan bir namazgâh taşını hâlâ hatırlıyorum ama; üzerindeki "Hâzâ mihrâb" başlığının altında, Tâlikle kazılmış şu beyit yer alıyordu:

"Âbid-i aşka yeter kıble-i kalb-i mihrâb Sâlik-i râh-ı musallaya namazgâh budur"

O taş şimdi bir müzede duruyor olmalı velâkin vaktiyle hangi namazgâhı bekliyordu, bilene aşk olsun.

Efendim, bazılarımız namazgâhı bilmeyebilir, çünkü gündelik hayatımızdan, şehirlerimizden ve menzil yerlerimizden silinip gitmiş. Arzedelim: Namazgâh, meskûn yerlerde civarında

câmi veya mescidi olmayan açık alanlarda kurulmuş ve etrafı taşla vesair işaretlerle belirlenerek yerden biraz yükseltilmiş düz bir satıhtır. Kıble kısmında ya bir işaret taşı veya bir mihrap nişi ve minber yerine geçen birkaç basamaklık bir yükselti bulunur. Şehir dışında ise yol menzillerinde seyyahların güzergâhı üzerinde namazgâhlar olurmuş evvelden. Şimdi yerlerinde rüzgâr eser, çok talihlisinin birkaç taşı yâdigar kalmıştır o kadar.

"Nedir, ne değildir?" diye araştırırken ecdâdın gündelik hayatında namazgâhın ne kadar yer tuttuğunu hayretle fark ettim. Üsküdar Belediyesi'nin web sayfasında isimleri ve tarihçeleriyle tam 46 adet namazgâhın bilgisi var. Üsküdar gibi Fetih'ten çok önce kelime-i şahâdet getirmiş mübârek bir beldede 46 namazgâhın hâtırası hâlâ unutulmamışsa, gerisini siz hesab ediniz (Eyüp'te ise 12 namazgâhın kaydı görülüyor).

Sıcak yaz günleri, yüksek ağaçların kuytuluğuna sığınmış, bağrını efil efil esen rüzgâra açmış bir namazgâhta vakti edâ etmenin saadetini düşününüz bir kere; nelerden mahrum kaldığımızı anlayacaksınız.

Artık namazgâhla uğraşmıyoruz; teknoloji ilerledi, üzerine -ama mutlaka sakîl- bir kubbe kapatıp sağına soluna, en azından iki uzun minare dikerek câmi yapıp daha çok sevaba giriyoruz. Namazı böylelikle dört duvar arasına hapsediyoruz desem, belki alınanlar çıkar fakat kimse kusura bakmamalıdır.

Yeri geldi, çıtlatıvereyim; geçenlerde bir internet sitesindeki "Canım Türkiye'min güzel insanları, bakınız neler yapıyorlar" faslından bir araya getirilmiş tuhaf ve komik fotoğraf albümlerinden birini çevirirken gözüme dikkat çekici bir fotoğraf ilişti; Aa, bir namazgâh! Belli ki yayla yerinde dört tarafı duvarla çevrili bir namazgâh ama mihrap duvarının iki kenarında iki uzun minaresi bulunan bir namazgâh. Namazgâhlarda minare olmuyor; onun yerine yerden hafifçe yükseltilmiş bir müezzin mahfili o işi görüyor. Merak ettim, araştırdım, meğer sevgili Gümüşhane'mizin Kürtün ilçesi sınırları içindeki Kadırga Yaylası'ndaymış bu sevimli namazgâh. Herhalde ömründe namazgâh kelimesi duymamış bir fotoğraf editörü, onu komik bulmuş olacak ki, "Canım Türkiyem" albümünün arasına katıvermiş.

Minareler fazla mı ne? Haydi yayla yeridir, uzaktan duyurması kolay olur diye bir minare yapılmasının hikmetini anladık ama ikincisi biraz israfa girmiyor mu aziz Kadırgalı hayırsever kardeşlerim, ne dersiniz?

Fakat yine de bravo yahu; pek sevdim, pek beğendim.

Ey hayırseverlerimiz, sevgili cami yaptırma derneği âzâları; câmi yapıyorsunuz, Allah razı olsun; ara sıra da denk gelen yerlere namazgâh yapsanız, bu güzel ve hayırhah geleneği ihyâ etseniz olmaz mı? Nereden baksanız bir namazgâh, siz bilemediniz onbeş günde yapılıverir, yapı maliyeti ise sudan ucuz yahu!

Yıllarca önce bir üniversitemize cami yapılmış, avlusunun düzenlenmesi işi müzakere edilmekteydi. O zaman bu fakirin aklına şöyle bir fikir geldi, dedim ki cami yaptırma derneği mensubu arkadaşlara,

-Camimiz vakit namazları için çok büyük, cuma namazları için ise yetersiz kalıyor. Gelin, fazla para harcamadan arka avlunun bir kısmını açık namazgâh olarak düzeltelim, üzerine gölgeliklerle açılır kapanır bir ucuz sistem koyalım. Etrafına tez büyüyen dalı budağı-gölgesi ziyade ağaçlar dikelim. Cennet bahçesinden bir bahçe olsun. Namaz kılanlar yedi ceddinize dua etsin; ne dersiniz?

-İyi olur, hoca, yapalım, edelim denildi; bu fakir, sanki çok anlarmış gibi kareli kâğıt üzerine taslak çizimler geliştirmeye koyuldu fakat lâf orada kaldı. Bir namazgâhımız olamadı. Olsaydı en azından gençlere, "Bakın bu namazgâhtır, kadim bir İslâm geleneğidir; pek tatlı, pek isabetli, pek lezzetli, üstelik masrafsız bir hayır kapısıdır" diyebilecektik...

Geleneğin kırılışı böyle bir şeydir işte; kırda bayırda, piknik yerinde, tenezzühte, insanların günübirliğine hava almaya geldiği yerlerde kapalı bir mescid ya vardır ya yoktur ama namazgâh kesinlikle bulunmaz. Vâkıa Müslümanlar için gam değildir. Yer temiz ise kıbleye teveccüh edip tek başına veya cemaatle vakitlerini edâ ederler; namazgâh olmasa da olur ama olsa daha güzel olacağına şüphe yoktur.

Böyle yerlerde cemaatle kılınan namazların tadı, bayram çorbası gibidir, kolay unutulmaz, zihinde iz bırakır, güzeldir.

İmdi gelelim, asıl fotoğrafın, yani Gelibolu namazgâhının hikâyesine.

Efendim, yanda gördüğünüz fotoğraf II. Abdülhamid Han'ın vaktiyle çektirip Yıldız arşivinde topladığı muhtelif memleket fotoğraflarından oluşan albümlerinden birinin arasından çıktı. Eksik olmasın Yitik Hazine yayın editörü Salih Gülen kardeşim, bu güzel fotoğrafı yayınlamam için lütufkâr davrandı.

Altındaki eski yazı ibârede şunlar yazıyor: "Gelibolu'da namazgâh nam mahalde kâin deniz fenerinin resmidir." Farkedeceğiniz üzere namazgâh yer adı olarak geçerken deniz feneri filmin esas aktörü rolündedir. Bizim için mahzuru yok. Her ikisini de zevk u şevk ile seyrediyor ve eski tâbir ile resmen ve alenen "Gel keyfim gel" diye haykırıyoruz. Keyiften kendinden geçmek böyle bir hâl olsa gerektir; nasıl olmasın ki, Türkiye'nin en manzaralı, en havadar, en sâkin köşelerinden birinde, bir masaldan çıkıp da oracığa konuvermiş intibâı veren şirin bir deniz feneri; yüksekliği 15 metre civarında da olsa demek ihtiyaca karşılık verebiliyordu, hemen ona bitişik "Nohut oda bakla sofa" neviinden bir bekçi kulübesi. Fener bekçisinin nerede ikamet ettiğini artık merak etmiyoruz, o şanslı ve tabii şanlı Osmanlı memuru, orada, o şirin, o güzel, o kutu gibi tek göz evciğinde oturuyor, ara sıra yalnızlık hissine kapıldığında ya "evrâd"ına eğiliyor, ya Mesnevî-i Şerif'ten, Kısas-ı Enbiyâ'dan leziz

bir bahis açıp, kuş sesleri, taze bahar çiçekleri kokuları ve Çanakkale Boğazı'nın efiltileri refakatinde imrâr-ı vakt eyliyor, bu gibi güzel havalarda, fenere hemen -mübalağasız!- bir adım mesafedeki namazgâha geçip vaktin borcunu ödeyiveriyordu.

Ah, ne talihli bir adam olmalıdır o...

Efendim, bundan tahminen 120 sene kadar evvel çekilmiş bu fotoğraftaki deniz fenerinin yerinde hayliden beridir yeller esmekte olduğunu tahmin ediyorum, zira sizin de göreceğiniz üzre namazgahın son fotoğraflarında fener görünmüyor. Acaba ne zaman yapılmıştı, ne zaman, kim tarafından hangi maksada hürmeten yıktırıldı. Artık deniz fenerlerinde bekçi ve fenerci bulundurulmadığını, onların yerini elektronik kumandalı cihazların aldığını biliyoruz. Yine de birbirine pek yaraşan, pek de seviştikleri eski bir fotoğrafta bile ayan-beyan belli olan bu iki eserin beraberliği, seyrine doyulacak gibi değil.

Peki, namazgâhın hikâyesi nedir?

Arzediyorum: Namazgâh 1407 yılında (Dikkat, Fetih'ten bile önce!) Beşe oğlu İskender Bey tarafından, sefere çıkan bahriye tüfenkçileri (yani Azepler için) yaptırılmış. Son zamanlarda ayakta kalan duvarlara yazılar yazıp tahribe yeltenen birkaç kendini bilmez yüzünden eser, Vakıflar tarafından MOBESE kamera sistemi kurulmak suretiyle korunma altına alınmış bulunuyor. Bu iyi bir haberdir; bundan daha iyi haber ise -işe yarasın yaramasın fark etmez- hemen yanıbaşına eski fenerimizin fotoğrafta görüldüğü esaslar üzere yeniden inşâ edilivermesi olacaktır. Bu yeni duruma Çanakkale Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun hevesle olur diyeceklerini pek zannetmiyorum ama bir ümit; belki fotoğraftaki güzellikler kalplerini yumuşatır.

Namazgâhları, fotoğraftan da olsa sevelim, fırsat bulursak ihyâ edelim, çünkü namazgâhlar bana Resul-i Ekrem'in şu sözünü hatırlatır hep:

"Bana yeryüzü, sebeb-i taharet ve mescid kılındı."

<p align="center">

MİNARESİ FAZLA GALİBA

Merak ettim, araştırdım, meğer sevgili Gümüşhane'mizin Kürtün ilçesi sınırları içindeki Kadırga Yaylası'ndaymış bu sevimli namazgâh. Herhalde ömründe namazgâh kelimesi duymamış bir fotoğraf editörü, onu komik bulmuş olacak ki, "Canım Türkiyem" albümünün arasına katıvermiş. Minareler fazla mı ne?

<p align="center">

GEL KEYFİM GEL

"Gelibolu'da namazgâh nam mahalde kâin deniz fenerinin resmidir." Fark edeceğiniz üzere namazgâh yer adı olarak geçerken deniz feneri filmin esas aktörü rolündedir. Bizim için mahzuru yok. Her ikisini de zevk u şevk ile seyrediyor ve eski tâbir ile resmen ve alenen "Gel keyfim gel" diye haykırıyoruz.

<p align="center">

FENER YIKILMIŞ AMA MİHRAP AYAKTA

Bizim şirin deniz fenerinin başına bir şeyler gelmiş; yerinde görünmüyor fakat çok şükür namazgâh sapasağlam ayakta duruyor.

Ebced hevvez kelemen...

-Oo sayın medyum, hoş geldiniz, safâlar getirdiniz. Aman efendim, size erişmek ne müşkül, araya ne kadar hatırlı ahbâbımız varsa koymak zorunda kaldık. Buyursunlar, şöyle geçin lütfen. Ne içersiniz?

-Aman efendim mahcub ediyorsunuz; emrettiğinizi bilseydim koşa koşa gelirdim fakat mâlum, polis takibindeyiz. Telefonlarımı dinliyorlar. Adımız çıkmış medyuma, inmiyor podyuma... O yüzden biraz ketum davranmak zorunda kalıyoruz; bağışlayın lütfen!

-Ne demek hocam, oğlum siz dışarı çıkın lütfen; biz hocamla biraz baş başa görüşelim. Kahveniz nasıl olsun? Mâlum kahve falı...

-Yok, sayın genel başkanım; onlar mahalle arasında birbirinin falına bakan amatör ev hanımlarının ritüelidir. Kahve falı filan; biz doğrudan bilimsel çalışıyoruz, Ebced, Cifir, gerekirse vefk...

-Yaa, öyle mii? Pekiyi nasıl oluyor da oluyor hocam; yani bu duruma göre biz ne zaman iktidara geliyoruz kestirmeden ifade edersek?..

-Efendim bu böyle olmaz. Size biraz bilgi vereyim bu konuda. Mesela siz bana bir kelime söyleyin; ben size onu ebcedsel açıdan hesaplayayım...

-Iıı.., iktidar!

-Fesübhanallah; tevafuken olur inşallah. Buyrun şimdi tedkik edelim. İktidarda hangi harfler var efendim?

-İi, ka, te, yine ii, dee, aa ve re

-Öyle değil evladım, yani tüh, afedersiniz sayın başkanım, ebced eski harflerin bilimidir; ters yazıyla olmaz. Dolayısıyla ne diyeceğiz: Elif-kaf-te-dal-elif ve ra... Ne oldu şimdi?

-Bildim, iktidar!

-Vallahi bravo! Şimdi elifin değeri 1, kaf'ınki 100, te'ninki 400, siz bu arada topluyorsunuz rakamları efendim, evet dal'ınki 4'tür sadece, elif 1, ra ise 200...

-Niye üç yüz değil de 200 hocam; kim veriyor bu numaraları?

-Aman efendim bunlar gizli ilimler olup hikmetleri bilinmez; kadîmden beri böyledir. Hatta Âdem Aleyhisselam'dan beri aynı şekilde olduğu yazılmıştır ilim kitaplarında. Peki, şimdi topladık mı sayıları?

-Topladık: Ee... 706.

-Ah, bravo, şimdi nedir bu 706 tahlil edelim; 706'yı herkes bulabilir fakat iş bu rakkamın delâlet ettiği mânâya erişmekte değil mi efendim?

-Tabii hocam siz devam edin lütfen.

-Efendim, 706'yı alıyoruz, ikiyle çarpıyoruz.

-Niçin ikiyle, üçle çarpsak?..

-Olmaz, çünkü iktidar'da iki tane elif var da ondan

-Ama i'yi hesaplamadın hocam; iktidarda i de var.

-Sonra anlatırım ben onu size; çarptık, ne çıktı? 1412. Nedir 1412?

-Nedir 1412?

-Nedir, bilmiyorsunuz; bu rakam sizin partinin iktidara geleceği yıldır. Aa, tarihi geçmiş efendim, çok olmuş maalesef geçeli; tarihe bakıyoruz, Çelebi Mehmed'in iktidar yıllarına denk geliyor; resmen Fetret devri efendim, üzgünüm fakat yapacak bir şey yok yani...

-Dalga mı geçiyorsun hoca, o kadar para verdik kaparo olarak; rica minnet, söyleyeceğin bu muydu? Bir daha hesapla bakayım sen, iyi bak şu rakamlara...

-Ah evet, bir daha bakayım; aa ne görüyorum? Ayol bu iktidarda sizin az önce işaret buyurduğunuz gibi "i" harfi var; bu da demektir aslında üç elifle karşı karşıyayız; bu durumda 706'yı üçle çarptığımızda ne yapar? Çok ilginç 2118! 2118 fazla, yüzünü çıkarıyoruz, ediyor mu 2018?

-Yani hocam?

-Başkanım, kalmış şurada 7 sene; önümüzdeki seçim değil bir sonrakine iş tamam. Bakın aynen böyle; hilem-hurdam yok vallahi!

-Garanti mi hoca?

-Ekmek-musaf çarpsın ki; aman efendim, bu ilmin şakası olmaz; niyet hayır, akıbet hayır. Şimdiden hayırlı uğurlu olsun, Allah mahcub etmesin. Bakın şu işe, az kalsın yanlış hesaplıyordum, heyecandan işte, tüh!

Şeftali bahçelerine dikkat!

Yüzde 50 miktarında oy ne demek? Anlamı açık, bilumum ahali, nâm-ı diğer milletin ta kendisi demek. İki kişiden biri, kuvvetini bir yerde teksif etmek için irâde beyanında bulunuyorsa bunu partinin kara kaşına-kara gözüne hamletmeden evvel, ahalinin neleri ne suretle, nereye doğru değiştirmek istediği meselesi uzun uzadıya tahlil edilmelidir.

AK Parti ardı ardına üç seçim kazandı; yiğidin hakkını teslim edelim: İyi dayandılar, metîn davrandılar, ucuz siyaset yapıp kolaycılığa tevessül etmediler. Bedel ödemek pahasına yapılması gerekenin yanında durdular, millete ümid verdiler. Millet de ümidini kaybetmedi, ona tutundu.

Sokaktaki insanlar siyaset yapmıyorlar, doğrudan particilikle ilgilenmiyorlar, siyaseti bizim gibi takib etmiyorlar. Ülkenin direksiyonunda güvenilir bir adamın, inanılır bir ekibin bulunmasını diliyor ve bu hedefe ulaşmak için ellerindeki tek çareyi, yani oy pusulasını tartarak kullanıyorlar.

AK Parti tam üç kere bu vazifeyle onurlandırıldı; öyleyse üçüncü galebe, “Biz bu işi öğrendik arkadaş, bahtımız açık bizim” diye yorumlanmamalı. AK Parti hâlâ halkın ümidini tutuyor, o ümidi seslendiriyor ve temsil ediyor; üstlendiği vekâlet o ümit adına.

“Ben oldum, biz olduk” denilmemeli; her adımda, sathı ince bir buz tabakasıyla kaplı bir gölde yürür gibi müteyakkız, dinç, kararlı durulmalı.

AK Parti, cesaretle dik durduğu için ödüllendirildi; ama dik durduğu mevkilerin hiç birinde statüko göçmüş, tükenmiş, bitmiş değil; sadece sinmiş, piyâde tâbiriyle hedef küçültmüş durumda.

Statüko henüz teslim bayrağını çekmedi; tam aksine gazete sütunlarına akseden açık ve derin bir hınçla, nefretle hükümetin tökezleyeceği ânı bekliyor; zaaf anlarını, gaflet dakikalarını kolluyor.

Gizli tutulamayan bir “Rövanşizm” ihtirâsı statükonun âdeta hayata tutunduğu tek heyecan hâline gelmiş. Nice zahmet ve fedâkarlıkla, cesaretle, emekle, kararlılıkla alınan mesafeler bir çırpıda boşa çıkarılabilir.

Ağır bir yükü yokuştan yukarı doğru çıkarmak durumundaysanız, durmak bile tökezletebilir; ivmeyi hep korumak, beslemek lâzım.

Demokratikleşme heyecanı hiç kaybedilmemeli; kanunlarda hürriyetleri fiilen kullanılmaz hâle getiren çapaklar temizlenmesi, tahakkuku daha şimdiden büyük bir soru işaretine dönüşen yeni anayasa hazırlıklarına ertelenmemeli.

Yeni anayasa, yeni Türkiye’nin yeniden inşâsı demek; evet, bu anayasa ile yola devam etmek belki mümkün ama bu anayasanın meriyette kalmasına rıza göstermek, yol üstünde ileriye değil, geriye gidiş anlamına gelecek. Evet, dünyada hiçbir anayasa kendi başına problem çözmez ve sihirli bir etkiye sahip değildir; ama yeni anayasa, Türkiye’nin radikal bir tarzda silkinmesi, eski cürûfundan sıyrılması ve ümitleri tazelenmesi anlamına geliyor.

Yeni anayasa daha şimdiden büyük sembolik anlamlar taşıyor. Sadece hükümetin ve AK Parti’nin değil, toplumun da düze çıkması bu anayasayı yapabilmemize bağlı.

Türkiye’de statüko ve vesayetçi bürokrasi, öyle birkaç ıslahatla yerinden sökülecek gibi değil; bünyeye nüfuz etmiş, hatta yer yer bünyenin kendisi hâline gelmiş bir çifte hayat süreci (Simbiyoz) söz konusu. Sarsıldı ama yıkılmadı, büyük bir direnç gösteriyor.

Böyle kritik bir noktada durmak, tereddüd geçirmek statükoyla aynîleşmek anlamına geliyor; tıpkı Refik Halit Karay’ın unutulmaz hikâyelerinden “Şeftali Bahçeleri”nde olduğu gibi.

Bu hikâye, şeftali bahçeleriyle nam salmış bir Anadolu kasabasına Tahrirat müdürü olarak tayin edilen, idealist memur Âgâh Efendi’yi anlatır. Âgâh Efendi ilk günlerinde etrafındaki vurdumduymazlığa, zevk ü safâ düşkünlüğüne, rahat hayata ve resmî görevlerin ihmâle uğramasına isyan eder, çalışır, didinir, direnir ama, kasaba statükosu’nun etrafına ördüğü konformizm ağlarını fark edemez. Hikâyenin sonunda onu kadife palanlı bir eşeğin sırtında dere kenarında mûtad eğlence âlemlerine doğru yol alırken görürüz, içimiz acır. İdealizmin yenilgiye uğraması, okuyucuyu zedeler.

Bu memlekette Âgâh Efendi’lerin heyecanını kaybetmeye, statükoyla uzlaşmaya, “Şu nimetten bir de ben tadayım, bir kereden bir şey olmaz” demeye hakkı yoktur.

Tais toi monsieur!

Diplomasimiz, "Ben ki falan falan yerlerin hâkimi Sultan Selim han oğlu Süleyman'ım; sen ise Fransa Vilâyeti'nin kralı Françesko'sun" cümlesinin teselli verici kucağına pek çabuk sığınıverdi.

Hamâset; tek kelimeyle hamâset! "Vaay, ne çabuk adam oldun sen yeğenim?" edâları, ardından "Hatırlamazsın, senin dedeni de vaktiyle biz kurtarmıştık çocuğum" tavırları... Bunlar stratejik derinlikte yeri olmaması gereken basit hırçınlıklar...

İşin çok daha hazin ve sakîl tarafı, internette sağa sola bulaşıp bozuk bir ağızla âleme ayar çeken genç sözlük muharrirlerinin şu meşhur "Sultan'üs Selâtin" yani, "Sultanlar Sultanı" ibâresini, (Lütfen gülmeyiniz) "Sultan-ı Selahattin" biçiminde yazmalarıdır ve bu yanlışın kopyacı internet ulemâsı tarafından "copy-paste" usûlüyle teksîr edilmesidir. Vay canına sayın okuyucular! Fransız Cumhurreisi'ne, "Senin deden bir Osmanlı Yahudi'siydi yavrum" demekle, sultan'üs Selâtin ibâresini yanlış yazmayı üst üste koyuyorum; ortaya hüzün çıkıyor!

Fransa egemenlik hakkını kullanarak kendi toprakları içinde cârî bir kanun yaptı; espri bile değil, kaba bir "fars" tadında saçma-sapan bir kanun. Aslında şâhâne bir muz orta kestiler diplomatik zekâmıza fakat doksana takmak yerine sallasırt bir voleyle topu tribünlere ("Dağlara-taşlara" yani iç kamuoyuna) şişirmeyi tercih ettik. Anlayın, hükümetin sert cevabını diğer dillere tercüme ederseniz, anlaşılmaz çünkü!) Oysa çıkan kanunun ne kadar komik, ne kadar zekâ düşkünü bir aklın eseri olduğunu gösteren daha zekice karşı ataklar geliştirebilirdik. Bunun yerine Sarkozy'i rahatlatmayı seçtik, hareket tarzını meşrûlaştırdık ve kendi kamuoyuna hitâben, "Bakın ne kadar haklıyım değil mi ama?" diye mâzeret gösterme fırsatı bahşettik.

Kanunun çıktığı günün sabahı tesâdüfen "Fransa Vilâyeti'nin kralı Françesko"nun pâyitahtında idim. Bir gün önce akşamüstü Elize Sarayı civarından geçiyorduk. Bizi TRT'nin naklen yayın arabasını nehir kıyısında Parlamento'ya müteveccihan mevzî almış görünce arkadaşlar ertesi sabah burada bizimkilerin büyük bir gösteri yapacaklarını haber verdiler, şaşırdım; Fransız kamuoyu olaya tamamen "Fransız" görünüyordu çünkü. Bizim gazeteler yeri göğü birbirine katarken onlar çok başka ve bize göre daha sıradan şeylerle meşguldüler. Ertesi gün gösteri haberlerini görünce şöyle düşündüm: Sarkozy çok memnun olmalı çünkü, meclisten geçirdiği saçmalık âbidesi kanun vesilesiyle Sarkozy'i ne kadar ciddiye aldığımızı gösterdik. Bu mitingin anlamı, Fransa'yı hâlâ büyük imparatorluk, cihanşümûl devlet safına koyduğumuzun resmidir. Mâlumdur, imparatorlukların pâyitahtında uzak sömürgelerin göçmenleri, ara sıra parlamento önünde toplanarak gösteri yapıp sızlanırlar. Bir nevi Fransız tâbiyetinde sömürge vatandaşı durumuna düştük. Yakışmadı.

"Biz de Fransa'ya şunları bunları yaparız!" yollu efelenmeler de seviye kaybı gibi geliyor bana; boykot, ambargo, mukabele-i bilmisil, fiilen uygulanamayacak ve esasen yanlış tepkiler. Fransız parlamentosunun "Karakûşî" kanununu, kreatif zekâmızı İngiliz tarzı "Humour"la karıştırarak madara edebilirdik; en azından 60'lı yılların unutulmaz komedyeni, büyük sinema oyuncusu Louis de Funes'ün jandarma üniformasıyla büyük boy bir renkli posterini bastırıp yanındaki konuşma balonuna "Kanunu destekliyorum, çünkü Sarkozy benim veliahtımdır" yazmak bile, şimdiye kadar yaptıklarımızdan daha anlamlı ve kalıcı bir tepki

teşkil ederdi; veya bilmecburiye defalarca seyrettiğim o çok komik "Tais toi" (Aslı "Kapa çeneni" demek ama Türkiye'de "Dost musun düşman mısın" adıyla gösterildi) filminin baş aktörleri Gerard Depardieu ve Jean Reno'nun afişlerini, grafik sanatçılarımızın ve komedi yazarlarımızın zekâsıyla konuya uygun şekilde tornistan edilerek "Ben yaptım oldu" kanununu "ti"ye alabilirdik; onu da düşünemedik.

Usûl esastan mukaddemdir; usûl yanlışlıklarını işaretlemekten esasa yer kalmadı. Hâsılı kelâm bu krizi zekîce idare edememek ve en çaresiz tedbirleri son gün hatırlamak, bizi diplomaside yeniden 60'lı yıllara, şerefli beraberlikler, şanlı mağlubiyetler devrine götürmüştür.

Milli sütlaç, gayrımilli keşkek!

Gazetelerle yüz-göz olmam şöyle böyle 1959 yılında başlar desem, mübalağa etmiş olmam; okumam-yazmam olmasa da, ilm ü irfan tahsiline başlayışım daha o tarihlerde necib Türk gençliğini fena halde alakadar eden Teksas, Tommiks, Kinova, Pekos Bill ve emsali İtalyan işi çizgi romanlarıyla olduğu için alfabenin harflerine yabancı değildim.

Babam eve Hayat mecmuası alıyor olmalıydı, ki onunla birlikte yaşadığımız ender hâtıralardan biri olması hasebiyle mecmuada devrin en ünlü pehlivanı Yaşar Doğu ile yapılmış bir röportajı çok iyi hatırlıyorum. Fotoğrafta Yaşar Doğu evinde yere sırt üstü uzanmış, o günlerde birkaç yaşında olduğunu tahmin ettiğim bir çocuk göğsüne oturmuş durumda; pehlivan bu defa yenildiğine pek içerlemiş görünmüyor, hatta resmen gülümsüyor; alttaki yazı durumu açıklıyor zaten: "Benim sırtımı sadece oğlum yere getirdi!"

Bir baba-oğul muhabbeti yani. Alt yazıyı babam okumuş olmalı. İşte o günden beri gazeteleri takib ederim ve o günden beri gazetelerde, "Yunanlılar öz be öz yerli ve milli yemeğimiz olan patlıcan dolmasına, yaprak sarmasına, hünkâr beğendiye, şuna buna sahip çıkıyorlar" makamında feryatlar yükselir.

Başka ülkelerde de var mıdır bilmiyorum; ne bileyim bir yemeği, yoğurdu, ayranı, döneri veya zeybek oyununu sanki Kaşıkçı Elması'ymış, Afrodit heykeliymiş veya İskender'in lahdi imiş gibi müzelik bir arkeolojik esermiş gibi sahiplenip üzerinde titizlenmek ve bu uğurda bol miktarda gazete haberi yapıp "Milli şuur ve gururu" yükseltmeye çalışmak? Öyleyse bizim, en kadim basın geleneklerimizden biri, özellikle Yunanlı komşularımıza karşı yarım magazin tadı ihtiva eden kıskançlık ve sahiplenme haberleri yapmak, vatandaşı da "Uyuma, patlıcan dolmasına sahip çık" diye kışkırtmaktır. Sûret öyle görünüyor çünkü.

Bunlardan en sonuncusu geçenlerde, -üstelik liberal solcu- bir gazetemizde yer aldı (Taraf); gazetenin kimliği önemli çünkü, milli mutfağa ilişkin geleneksel değerler sözkonusu olduğunda matbuatımızın, ufak nüansları bir kenara bırakarak, "Yine de şahlanıyor aman

kolbaşının kıratı" veya "Ey gaaziler yol göründü yine garip serime" gibi millî türküler eşliğinde celâlleniverdiğine şahit oluyoruz.

Habere geçiyorum: Başlık, "Keşkek kararı Ermenistan'ı kızdırdı". Habere göre Unesco, başkaca işi-gücü kalmamış gibi Keşkek yemeğini, "Somut olmayan Türk kültürel mirası" listesine almış bulunuyor.

Pardon, 'Somut olmayan Türk kültürel mirası' ne anlama geliyor, bilmiyorum; bunca yıldan beri kültür işlerine dışarıdan burnumu sokmaya yeltenirim, böyle bir kavram ve listeyi hiç duymadım. Bunun somutu nedir, nasıl bir şeydir hiç fikrim yok.

Devam edelim, işte bu karar Ermenistan'da "bazı çevreler"i kızdırmış. (Bazı çevreler, benim de pek bayıldığım bir basın klişesidir; imâ ile geçiyormuş gibi yaparsınız, anlayan anlar!) Ermenistan Mutfak Geleneklerini Geliştirme ve Koruma Derneği Başkanı Sedrak Mamulyan ateş püskürmüş ve demiş ki, "Keşkek, 'harisa' isimli bir Ermeni yemeğinin bir başka türüdür. Bizim iki harisamız vardır. Biri adı üstüne harisa, öteki kaşika. Kaşika, Türkçeye keşkek olarak geçmiştir."

Başka ayrıntılar da var haberde ama geçiyorum.

Arkadaşlar, diyelim ki şu bizim keşkek hakikatte bir Ermeni yemeğidir ve biz bu yemeği vaktiyle Ermeni komşularımızdan görerek pişirmiş, sevmiş ve benimsemişiz. Ne değişir? Keşkek artık bizim yemeğimiz değilse, artık düğünlerde keşkek kazanı kurulmayacak mıdır yani? Velev ki keşkek taa Ortaasyalardan koparıp getirdiğimiz ikibin yıllık bir Türk yemeği olsun, onu Ermeni komşularımız pişirince tadı mı azalacaktır, dibi mi tutacaktır, keşkeğe kaldırılan kaşıklar kırılacak mıdır, nedir?

Dönerin meselâ öz be öz yerli ve milli bir kebap oluşu, niteliğinden ne eksiltir? Yunanlı komşularımız, "Bu öz be öz mendebur Türk kebabını yemeyelim; milli gururumuza ve midemize dokunuyor" mu diyeceklerdir? Veya döner bir Yunan kebabı ise "Derya-yı izzetimizden" ne eksilir? Bırakınız mânevi kayıpları, maddi bir kayba uğrar mıyız? Unesco, farz-ı muhal sarmısaklı patlıcan kızartmasını Yunanistan lehine tescil ederse, biz burada mutfağın köşesinde kokusu çıkmasın diye kapıyı pencereyi kapatıp "Yunanlılara telif ücreti ödemeyelim" diye gizli gizli patlıcan kızartması mı yapacağız tavada?

Ve nasıl oluyor da bir yemek, illâ ki bir topluluğun özellikleriyle damgalanarak mutfak dünyasında arz-ı endam ediyor? Keşkek sadece Türklerin ve Ermenilerin değil, aynı zamanda Asurîlerin, Keldânîlerin, Hititlerin, esâmesi saymayacak kadar mebzul Kafkas halklarının müşterek lezzeti olamaz mı arkadaşlar? Keşkek dediğiniz altı üstü haşlanmış etle, buğdayın beraber dövülmesinden ibaret basit bir yemektir. Belki Hindistan'da, Çin'de bile buna benzer bir yemek illâ ki vardır yani...

Döner kebap, fasulye pilâkisi, kestane haşlaması Rumların ise ne yapacağız; pılıyı pırtıyı toplayıp Ötüken ormanlarına mı döneceğiz? Nedir bu mânâsız yemek, folklor milliyetçilikleri ey arkadaşlar?

Ben size işin doğrusunu söyleyim: Bütün dünya üzerinde göçebe kavimlerin mutfağında, daha doğrusu beslenme alışkanlıklarında et birinci sırayı tutar; onu süt ve süt ürünleri takip eder. Tarımcı topluluklarda ise ağırlık buğday ve ikinci sırada sebzededir. Dünyanın bütün yemekleri, üç aşağı beş yukarı birbirine benzer: Ya etlidir, ya hamur menşeli, üçüncü ihtimâl sebze, dördüncüsünü, bunların çaprazlama kombinasyonları oluşturur.

Anladık, elbette mahalli tatlar, hattâ milli lezzetler vardır. Bunların içinde en hakiki, yüzde bin yerli ve orijinal olanı pek azdır ve olanı da büyük bir mânâ taşımaz. Eğer öğünmek için dağarcığımızda keşkekten, fasulye pilakisinden gayrı nesne kalmamış ise vay geldi başımıza demektir.

Ben kendi namıma keşkek yemeğindeki Türk lisansının kendi payıma düşeni Ermeni komşularımıza devrettim gitti, üstelik bedava (Hain miyim neyim?). Hayrını görsünler, her tarafına 'Ermeni Malı' diye etiket yapıştırsınlar. Önemli olan bu gibi su üstüne yazı yazmak kabilinden küçük heyecanlar değildir aziz okuyucularım; önemli olan, ne malı ve kimin icadı olursa olsun evde sizin için keşkek yapabilecek birinin bulunup bulunmamasıdır!

Keşkek, kadayıf, sütlâç, mercimekli bulgur pilavı veya hıngel! Yılda bir zor elinize geçiyorsa sütlâcın hangi milli takımda oynadığının ne önemi var ki?

Haksız mıyım aziz dava arkadaşlarım?

Ey erbâb-ı hükûmet, ey rüesâ-yı iktidar!

Bizim mecliste bütün partilerin aynı noktada birleşmesi, bütün gezegenlerin güneşle aynı hizaya gelmesi gibi istisnâî bir tabiat hadisesidir; bir ay içinde aynı mûcize iki defa gerçekleşince, "Hayırdır inşallah" teyakkuzuna geçtik.

Haberi duydunuz, emekli ve muvazzaf bütün milletvekili camiasının mâli durumu, işbu tabiatüstü ittifak eliyle birkaç saat içinde önce ıslah, sonra ihyâ edildi. Bugüne kadar fakr ü zarurete nasıl tahammül ettikleri muammâdır! E, kol kırılır yen içinde demişler...

Bugünlerde her evde, adı hemen "kıyak"a çıkan bu düzenleme konuşuluyor. Emekliler homurdanıyor, çalışanlar öfkeleniyor. Maaş mevzuları, neticede izâfî bir kriter üzerinden hareket edildiği için netâmeli. Türkiye'de izâfi olmayan tek rakam asgari ücrettir. Vekiller, maaşlarını hesaplarken asgari ücreti esas almak yerine Cumhurbaşkanının aylık ödeneğini ölçü tutmuşlar. "Vekil maaşı, net asgari ücretin on katıdır, 12 katıdır" deseler daha "hakikatli" olmaz mıydı?

Olurdu ama biraz kıymıklı olurdu!

İlk defa milletvekili olanlar şimdi net 12 bin lira alacaklar, ikinci vekilliğinde ise 7 bin emekli maaşı ile 19 bin. Ben bu konularda safımdır, bir işi fiilen yapıyorken aynı işten emekli maaşı haketmeyi anlamıyorum mesela. Anlamadığım bir başka şey de, "Bürokratlar işle ilgili her masrafı devlete yüklerken vekiller cebinden harcıyor" edebiyatı. Bürokratla vekili her fırsatta mukayese etmek doğru mu? Üstelik vekillik, kimselere zorla teklif ve telkin edilen, halk tabiriyle "Silah zoruyla" kabul ettirilen bir vazife değil ki? Her seçim döneminde kapı kapı dolaşıp, "Hizmete talibim" diyenler yine aynı kişiler. "Madem tâlip oldunuz, bedavaya çalışınız, üste cebinizden para koyunuz" diyecek değiliz lâkin "Geçinemiyoruz; bir vekil 100 düğüne gider, küçük altın takamazsınız, ortancası 400 lira" diye acındırmanın da âlemi yok. Maaş hesaplanırken düğün giderlerini mi ölçü alacağız bundan sonra? Lâf, yakışmıyor böyle sözler umur görmüş adamlara!

Bütün gezegenlerin aynı hizaya gelmesi değil mesele, hele hele maaş miktarı veya Türkiye ortalamasına göre hayli okkalı ve tatlı emeklilikler de değil; asıl mesele hükümetin, gerçek mânâda inkılâpçı ve idealist tavrını unutmuş görünerek, iki netâmeli dönem geçirmiş olmanın yorgunluğunu, kadife palanlı bir binek tedarik ederek şeftali bahçelerinde çıkarmaya kendinde hak görüyor olmasıdır. Demokratik standartları yükseltecek reformcu adımlar atılırken Buda heykeli gibi düşünmeye başlayan yürütme uzvumuz, vekil maaşı veya futbol baronlarına destek gibi konularda, şaşırtıcı bir tezcanlılıkla "Kendine hamiyetperverlik"in şâhikalarına tırmanıveriyor. Cümle uzun oldu, kısaltalım; Ahali, hükümetteki yorgunluk alâmetlerinden tedirgindir. "Çok çalıştık, biraz da istirahat edelim" tavrı barizleşmeye başladı. "Hayli zor demler geçirdik, şimdi şu maaşlarımızı ıslah edelim" diye görünüyor yapılan düzenleme. "Bütün partiler ittifak halinde yaptık bu düzenlemeyi, mesuliyet dağıldı" diye düşünenler yanılıyor; vatandaş maaş düzenlemesinin hesabını muhalefet partilerine değil, doğrudan iktidara kesiyor ki doğru olan budur.

"Belki farkında değillerdir, vaktiyle ikaz edelim; olmuyor, iyi görünmüyor. "İktidar nimetlerinden yararlanmak bizim de hakkımız" düşüncesi çok baştan çıkarıcı, kaygan, çok zehirleyici bir kafa konforudur. "Bunların da âkıbeti ANAP gibi olmasın" diye konuşuyor insanlar. Hangi insanlar? Hani şu "Başımız dik dursun, darbeciler eskisi gibi hükümfermâ olmasın, vesâyet düzeni sona ersin, verdiğimiz vekâletin bir anlamı olsun" diyen sıradan insanlar: Yeni bir anayasamız olsun, demokratik reformlar gerçekleşsin, adalet, kardeşlik tesis edilsin, ülkemiz güçlensin, itibarı artsın diye dertlenen insanlar, muvaffak olasınız diye verdikleri oyu duayla destekleyen insanlar..."

Ey erbâb-ı hükümet, ey rüesâ-yı iktidar; bugünlerde spor sayfaları yerine biraz İbn Haldun okumanızda fayda var. Refik Halit Karay'ın "Şeftali Bahçeleri" hikâyesi ile pîrimiz İbn Haldun'un "Asabiyet nazariyesi" arasında çok şaşırtıcı benzerlikler bulabilirsiniz

Gözden kaçırdığımız o iri ayrıntı

80'li yıllardı; bir gün, yaşadığım şehrin belediye başkanı, en büyük yatırım hamlelerinden biri olarak, çarşının tam merkezindeki birbirine yaslanarak eski arasta nizâmının izlerini hâlâ sürdüren dükkânları yıktıracağını, yerine "modern, çok katlı" bir alışveriş merkezi kurarak şehrin imajını güzelleştireceğini ilân etti.

Birkaç kişinin içi cızz etti; birisi de bendim; ahali memnundu, "Kurtulacağız şu mezbelelikten, derme çatma, çirkin görünüşlü dükkânlardan" diye hoşnut olmuşlardı.

"Yapmayın, etmeyin, elinizden geliyorsa çarşıyı tazeleyin, onarın, altyapısını güçlendirin; esnafına kredi verin, canlandırın ama yıkmayın; yıkarsanız böyle bir çarşı dokusu bir daha ele geçmez" mealinde şeyler mırıldandık, faydası dokunmadı. Şehre modern bir çehre ve çağdaş bir çok katlı çarşı kazandırma fikrinin karşısında durulamazdı.

O çarşı çok şirindi. Birkaç dönüm büyüklüğünde, muhtelif iş kollarının sokak sokak öbekleştiği, sokaklarında yüzyılların hâtırasını yaşatan, âdeta ortaçağlardan kalma bir yerdi. Modernlik peşindekiler görünüşte haklıydılar; çarşı eskiydi, köhneydi ve tamamen eskiye dair bir hâtıraydı.

Uzatmayalım, çarşı yıkıldı, dümdüz edildi, enkazın dibi kazıldı ve yerine beş katlı çirkin bir iş hanı yapıldı. Bu çarşının benzerine artık küçük kasabalarda bile rastlanmıyor. O günlerde her mahalleye bir tane kondurulan AVM modası henüz başlamamıştı; iş hanı demek o bakımdan daha doğru olacak.

Şimdi bir an Safranbolu'yu tek başına omuzlayan ve güzelleştiren çarşıyı düşününüz; o çarşıyı yıkıyor, yerine mimarlık eseri demeye kırk şahit isteyen çirkin bir iş hanı dikiyorsunuz. Safranbolulular, Beypazarlılar, Ankara'nın, Antalya'nın Kaleiçi esnafı, Bursa'nın tarihî hanlarıyla ünlü merkez çarşısının sâkinleri böyle bir çağdaşlaştırma hamlesine izin verirler mi?

O çarşı ihyâ edilebilseydi, Safranbolu Çarşısı'nın benzeri, çok şirin bir tarihî alışveriş semti hâline gelecekti. Olmadı. Türkiye'nin her tarafında buna benzer "modern, çağdaş" alışveriş merkezleri, iş hanları, pasajlar var ve hepsinde birbirinin benzeri, hiçbir yere ait olmayan, mahallî renk ve tat taşımayan sıra işi ürünler satılıyor.

Oysaki standart ürünlerin, lezzetlerin câzibesi yok artık; insanlar gittikleri yerde, oraya mahsus bir ürün, o mahalle dair bir mekân, o şehrin tarihî geçmişini hatırlatacak bir sokak, mahalle veya çevre arıyorlar. Bazı yerlerde esnaf kuruluşları ve ticaret odaları, mahalli sanatları himayesine alarak bölgeye mahsus orijinal ürünlerin üretim ve pazarlamasına önayak oluyor. Yaygınlaşan turizmin gözdesi artık orijnalitedir, yerli değerler, mahalli ürünler, tarihî mekânlardır.

Yabancı ülkelerde, o memleketin rûhuna dokunabileceğimiz, biraz daha yaklaşabileceğimiz yerler ve mekânlar arıyor gözlerimiz. Modern mimarlığın öncüsü ülkelerin, eski şehir dokusunu korumakta gösterdikleri itina ve heyecan bizim gibileri şaşırtıyor ama hoşlanıyoruz da. Sonra biraz düşünüyor, "Yahu böyle yerler bizim şehirlerimizde de vardı, bilemedik kıymetini" diye hayıflanıyoruz.

Ne yazık ki o treni son vagonundan olsun yakalayabilmiş sayılmayız; her şehrimiz birbirine benziyor, binalar, sokaklar, meydanlar aynı. Her yerde aynı lezzetlerle, aynı kokularla, aynı hediyeliklerle karşılaşıyoruz. Anadolu'da birkaç şehirden başka farklı doku kalmadı.

Kültür konusundaki değerli yazılarıyla tanıdığımız Doğan Hızlan da aynı dertten muzdarip: Birbirinden farksız ve içinde aynı düzeni, aynı ürünleri barındıran AVM'lerin bir şehrin mimari kimliğine hiçbir şey ilave etmediğini ileri sürüyor; ona göre şehrin kimliğini eski yapılar, hanlar, çarşılar temsil ediyor. Zincir mağazalar, "Dünya yurttaşlarına" her yerde alışkanlıklarını sürdürme konforu vadetse de nihai tahlilde tatsızdır.

Orta sınıfa mensup ailelerin pek sevip benimsediği AVM'lerin, Türkiye'de küçük esnaflığı nasıl bunalttığı ve yok oluş noktasına getirdiğinden bahsetmedik henüz. Son dönemlerde hiçbir hükümet, küçük esnafı, mahalli renkleri içinde desteklemeyi önemseyen bir proje geliştirmedi.

Doğan Hızlan'ı doğru ve iç kanatıcı tesbitlerinden ötürü kutluyorum.

Kaybetmek öğrenilebilir mi?

Daha çok ABD mahreçli başarı filmlerinin sportif mevzûlu olanlarını ne çok seyretmişizdir; vaktiyle TRT çok tutardı böyle filmleri; hem aileyle seyredilebiliyor, hem terbiyevî, daha ne olsun?

Hepsi de aşağı-yukarı birbirine benzeyen bu filmlerin en karakteristik ve ortak tarafı, dibe vuruş kısmıdır. Artık kolej basketbol takımı mıdır, yoksa emekliliği gelmiş bir boksör veya buz patencisi mi; yoksa amatör beyzbol liginde tutunmaya çalışan derme-çatma bir takım veya uzun mesafe koşucusu mu; hangisiyse filmin en düğümlü yerinde ümitler kaybolur, başarısızlık kapıda görünür ama hayır! İlle de bir koç (yani coach) veya yaşlı bir öğretmen veya "Aikido şampiyonu olacağım" diye bütün mahalleden araba dolusu dayak yiyen delikanlının ninesi filan çıkar ve özetle der ki, "İnancını kaybetme, içindeki sese kulak ver, mutlaka başaracaksın vesaire, vesaire..." İşe yarar mı, yarar! Film esas oğlanın başarısı ile sona ererken arka planda bir filarmoni mızıkasının seslendirdiği zafer marşları çalınır; tüylerimiz diken diken olur, sokak arasında top oynamayı niçin erken bıraktığımıza nedâmet getiririz vesaire...

Küçümsemiyorum, aksine hoşuma gidiyor, doğru buluyorum fakat etrafıma bakıyorum da sporla ilgili olduğunu ileri süren herkes, hayatında hiç başarı filmi seyretmemiş gibi davranıyor. "Yanlış yaptıksa düzeltiriz, icabında yeniden, sıfırdan başlarız ama bazı değerleri çarçur ettirmeyiz; haydi şimdi işimize inançla sarılalım" havasında değil kimse. Oysa ki başarısızlık da bir başlangıç yeridir; insanlar sadece zaferde değil, seferde de birbirlerine tutunur, moda tâbirle "Sinerji" yapabilirler.

Diyelim esas oğlan haksızlığa uğradı, şampiyon olması gereken turnuvada madalyası, Japon Yakuzaları veya Rus hakem mafyası tarafından (Unuttuk mu; bir zamanlar güreşte göbeğimizin güneş görmekten meşine dönmesinden sadece ve sadece Rus hakem mafyasını sorumlu tutardı spor yazarlarımız!) resmen çalındı; ne yapmalı? Bu elverişsiz ve kötü durumdan bilistifade yeni bir başarı hikâyesi yaşamak için sadece sporun ve hayatın doğrularından hareket edilemez mi?

Edilemez, olmuyor; sebebi açık ve basit. Bizde sporun kendisi ve felsefesi ile ilgilenen yok, herkes başarı peşinde; oysa ki başarıya giden yolda çekilen zorluklar, katlanılan fedakârlıklar, en az başarının kendisi kadar câziptir. Bir bakıyorsunuz, en aklı başında ve mâkul bilinen köşe yazarları bile "Formama dokunanı affetmem, sistematik bir düşmanlık karşısındayız, yıkılmayız, hieyyt" neviinden garip mütalâalar üretiyor. Herkes tribün dalkavukluğunda.

Adını doğru koyalım: Hâlin en temeldeki sebebi, yönetici kalitesindeki fecî zaaftır. Spor kulüplerinin en kötü tarafı yönetici takımının yetersizliği, donanımsızlığı, spor ruhundan, bir hayat felsefesi olarak centilmenlikten uzaklığı, daha doğrusu yöneticilerle seyirciler arasındaki başarı şartına bağlı karşılıklı destek ilişkisi. 20 yaşındaki sporcuya milyon dolarlar sayan takımlarımız niçin profesyonel yönetici istihdam etmezler bilemem; denendi, bu iş öyle amatör ruhla filan olmuyor. Taraftarın spor kültüründen, felsefesinden ve kulüp değerlerinden anladığı tek şey, "Ben kulübümü ölümüne severim, onun için her cefaya katlanırım" yaklaşımı. Mâkul taraftarlığın "Ölümüne fanatiklik" hâline dönüşmesinin birinci sebebi, yöneticilerin taraftara doğru hedef, doğru değer, doğru amaç gösterememesi.

Yöneticiyle taraftar arasındaki marazî alışverişi erken keşfeden spor basınımızın, "Ben tirajıma bakarım arkadaş" diyerek, -aslında pek iyi bildikleri ve takdir ettikleri halde- kulüp ve taraftar dalkavukluğundan dönmemeleri vahâmeti artırıyor. Spor basınının birinci görevi, fanatik taraftar kitlelerine yağ çekip spor rûhunu çekmeceye kilitlemek olmamalıydı; hâlâ aynı terânedeler. İddia ediyorum, spor basınımız başından beri doğru tutum takınmış olsaydı bu krizi hiç yaşamayacak, futboldan soğumayacaktık.

Türk sporuna tâ bakanlıktan başlayarak yeni bir yönetici kitlesi kazandırmak lâzım. Yerliler çok pahalı, burunları da havada; yurtdışından mı getirtsek nedir?

Kaybetmeyi bilen, kazanmayı da bilir; ben icat ettim; mühim lâf galiba!

Hibakusha

1945 yılının 6 Ağustos'unda pazartesi sabahı 8'i çeyrek geçe ABD Hava Kuvvetleri'ne bağlı Enola Gay isimli nâmert uçak, Japonya'nın Hiroşima şehrine adına Little Boy (Adı batsın!) denilen dünyanın ilk nükleer bombasını attı.

Müthiş patlamada 140 bin insan öldü. Bombadan sağ kurtulanlara "Hibakusha" adı verildi; mânâsı "Patlamadan etkilenmiş insan" demekmiş. Japon Hükümeti 2008 yılında çoğu Japonya'da yaşayan 243 bin 692 Hibakusha'yı resmen tanıdı (wikipedia.org).

Bu hadisenin ilginç ayrıntıları var ve mel'un ayrıntıda gizlidir!

Bomba atılmadan birkaç ay evvel, atılacak bombanın etkisini tam olarak ölçmek için "Hedef araştırma kurulu"nca mahvedilmesi düşünülen dört şehrin uçak saldırılarına hedef edilmemesi planlandı ve öyle yapıldı. "Bu bölgelere saldırı yok" fikri pekiştirildi ve bu yüzden bombardıman bölgesi o tarih aralığında hayli göç aldı (Harp hukukunda buna ne denir bilmem fakat ceza kanununda "Taammüd"tür; cürmü soğukkanlılıkla tasarlamak!).

Amerikalılar bombayı atmadan önce Japonların hayat tarzlarını ve alışkanlıklarını araştırıp onların en çok dışarıda olduğu saatlerin istatistiğini tutmuştu. Hedef göründüğünde pilotlar, bombadan en iyi verimi almak için civardaki hava basıncını ölçen paraşüte bağlı radyo sonda cihazlarından üç tane bırakıp sonucu gözlemlediler. "En iyi zaman sabah 8.15 görünüyordu; tam o dakikada attılar. Bomba havada tam 45 saniye süzüldü, 8.16'da yerden 600 metre yükseklikte (ihtiraklı) infilâk etti. Bombayı atan B-29 tipi Boeing savaş uçağı hemen 155 derece keskin dönüş yaparak olay yerinden uzaklaşmaya çalıştı ama bombanın yıkıcı rüzgârı, yerden takriben 10 bin metre yukarıdaki Enola Gay'i öyle bir şiddetle sarstı ki, uçaksavar ateşiyle vurulduklarını sandılar. Mürettebat dönüşlerinde âmirleri tarafından Uçuş Temâyüz Madalyası ile ödüllendirildi.

Ne kadar kargış aldıklarını ise kimse bilemez.

Diyeceksiniz ki ne alâka? Alâkası şu; biz, hepimiz, kim bilir ne zamandan beri bir nevi bombardıman artığıyız; yani Hibakusha! Takriben bir asırdan bu yana devletimizin attığı birtakım bombalar, harici düşmanlardan çok bizi vurmaktadır. 1915 Tehciri, İzmir yangını, Şeyh Sait ayaklanması, Dersim'de olup bitenler, ardından Muğlalı vakası ve 33 kurşun hâdisesi, 6-7 Eylül rezaletleri, Çorum, Kahramanmaraş fitneleri, faili meçhuller, faili meçhuller derken şimdi de Uludere faciası...

Ölmüyoruz, ölüden beter oluyoruz. Şöyle ağız dolusuyla zâlime zâlim, mazluma mazlum diyemiyoruz; işlemediğimiz, tasvib etmediğimiz cürümlerle sersemletiliyoruz.

Daha iki gün önce savaş uçaklarımız, 35 delikanlının başına ölüm oldu yağdı. Hata oldu diyorlar. Böyle hata olur mu ve bu kaçıncı hatadır? BDP'liler hemen 33 Kurşun vakasını

hatırlatıyorlar; doğru söylüyorlar. Yine haksızlık ediyorlar diyebilir miyiz? İstihbarat bilgisi üzerine yapılmış diyorlar; böyle kabahatin özrü olmaz, hata kabul edilmeyecek eylemler vardır. "İşimizi yapamıyoruz" veya "Yapmak istemiyoruz" denilse anlarız ama "Hata yapılmış" bahanesi, iyi niyeti kırk yerinden bıçaklıyor.

Buna istihbarat hatası filan demek olmaz, doğrudan rezalettir bu.

Eh, artık ayaklarım suya erdi. Kürt meselesi diye adlandırdığımız şey, o kadar kârlı bir prodüksiyondur ki, dizinin sona ermesini beklemek saflık olur. Bu şartlar, bu veriler çerçevesinde Kürt meselesi çözülmez, iyice kördüğüm olur. Problem çözmek ayıpmış, zülmüş gibi yenilerini icad ediyor, sönmeye yüz tutmuş ateşi kertenkele nefesiyle canlandırıyoruz. Kırk küpü üst üste dizip dengede durdurmak emek ve marifet ister; alttakini çekip problem çıkarmak ise sadece orta zekâ seviyesine mahsus yıkıcı bir hünerbazlıktır.

Nasıl bir kâbustur bu; kötü para iyi parayı kovuyor; Erol Taş'lar kazanıyor filmin sonunda.

Kürt kardeşlerim, sözün kâr etmediği yere geldik. Buna vallahi gönlümüz hiç razı değil. Başınız sağolsun, başımız sağolsun.